

הסדר המפורש פונת הלב שלם

לפי מנהגי הספרדים ועדות המזורה
ולפי פסקי מרכז הלוחן עורך זע"א
כולל התפילות ליכנות החול והשבת
וועיט, עם פריש וביאור נפלא על
דרך הפשת, חמלוקט מיתוך פרושי
רבותינו, בתוספת העורות
רבות והקדנות נמיירות לכל פרק
ופrank, לנמען יוכל המתפלל לכון
לבו כראוי לאביו שבשנים.
וחמל בסדר נאה ויאת, ומתוין,
וכוגה, עם פסוק מודיק לכל משפט,
ועם חריגת השוא נע זהקמץ
חטופ, על פי כללי הדקדוק של בני
עדות המזורה, וכן מראה מקומות
לפסוקים המשולבים בתפילה.

בחיצאות מכון
שירה
חדש

הווצה שבעית מורהבת שנית תשס"ז
פעיה"ק פתח תקופה תי'

כין שהושקע בסידור זה מכון רב
ונאות שיעות עמל, אך הננו להודיע
כי כל זכיות הדפסה, העתקה או
צלום הטקסט, ביאור המילים, או
חלק מהם, בין הארץ ובין בחו"ל,
שנורות לפי דין תורה ולפי החק
הביבלאוני למכוון "שירת חדשה".

המען לשלה הערות ומכבבים:

קהילות יעקב 6 פ"ת, דרונן רונן.

להזמנות: 03-9089244 . 050-4124723/2

מפתחות

589	קיוחש הימים	9	
590	מנחה של שבת	18	
621	סעודה שלישיית	26	
626	סדר הברלה	29	
636	סדר ראש חורש	43	
655	תפילה מוסף לראש חורש	59	
669	תפילה לשלש גלים	69	
685	תפילה מוסף לשלש גלים	71	
695	סדר הדלקת נרות חנוכה	72	
697	לשבת זכורה	78	
708	סדר פורים	122	
709	סדר ברכת האילנות	144	
712	סדר למדור לחדר ניסן	164	
731	סדר אירוסין ונישואין	196	
733	סדר ברית מלאה	217	
736	שיר של יום	230	
738	סדר ברכות	257	
739	סדר הפרשת תחרומות ומעשרות	264	
741	תפלת הדרכָה	309	
742	התבטחת חלום	352	
744	פרק אבותה	358	
759	סדר ארבע עתניות	363	
788	צידוק קרייז	372	
789	ברכת המזון לאבלים	373	
791	השכבה לאיש ולאשה	388	
793	ברכת בית עלמין	404	
793	סדר הפרשות	432	
824	קריאות לימי חנוכה	439	
827	קריאה החורחה להענית ציבור	445	
828	משניות לשבת	453	
848	ביטויים ש <th>ח</th> רים בתפילה וביאורים	ח	472 . . . . .
853	תגוננות ותשובה	552	
860	לחוז ראשי תיבות וקיצוריים	565	
862	לחוז ופסקות	583	
	מבוא לסידור "כונת הלב"	תפילה בכוונה, כייד?	
	כונת שמות השם	ברכות השחר	
	תפילה חוץות	תקון חוץות	
	פתיות אליהו הנביא ז"ע"א	פתיות אליהו הנביא ז"ע"א	
	اذן עלם	اذן עלם	
	סדר עטיפת יצירה	סדר הנחת הפלין	
	הפלית שחירות	הפלית שחירות	
	פסוקי דזמרה	קס וברכותיה	
	תפלת שננה עשרה	תפלת שננה עשרה	
	סדר תחנן	סדר תחנן	
	ברכות התורה	ברכות התורה	
	שיר של יום	שיר של יום	
	שלשה עשר עקרים	שלשה עשר עקרים	
	הפלית מנזה	הפלית ערבית לחול ולמנצ'ש	
	ספרית העمر	ספרית העمر	
	סדר ברכת לבנה	סדר ברכת לבנה	
	סדר ק"ש על המטה	סדר ק"ש על המטה	
	סדר הדלקת נרות שבת	סדר הדלקת נרות שבת	
	שיר השירים	שיר השירים	
	קבלת שבת	קבלת שבת	
	תפילה ערבית של שבת	תפילה ערבית של שבת	
	סדר לל שבת	סדר לל שבת	
	קדוש ליל שבת	קדוש ליל שבת	
	פמוניים לשבת	פמוניים לשבת	
	סדר ברכת המזון	סדר ברכת המזון	
	שבורת שבת	שבורת שבת	
	מוסף של שבת	מוסף של שבת	
	מוסף לשבת וראש חורש	מוסף לשבת וראש חורש	
	סעודה שחירות	סעודה שחירות	

סדר כוונת הלב כולל הפרוש היה לmarried עינוי של הנר"ח קנייבסקי שליט"א, והרב עיין בו, אף ענה לי במה פעמים לשאלות בHALACHA ובנווגע לפרוש. ואמר לי שאבנ' בדאי להוציא את הספר לאור, ובודאי יש מזה תועלת, וברכני בברכה והצלחה.

הסכנות נספנות מגדולי התורה שליט"א הובאו בתהלים כוונת הלב, במגלה אסתר כוונת הלב והגדרה של פסק עם באור כוונת הלב.

עובדיה יוסף
הראשון לציון
ונשיא מועצת חכמי התורה
ז' אדר תשס"א

הסכם

הובא לפני סידור "בנייה הלב" מעשה ידי אומן נטע
נאמן, רב הפעלים לתורה ולתעודה, אוצר כל חמדת,
הרחה"ג דודון רונן שליט"א. והכל עשה יפה בעתו,
על פי דעת מxon השולחן ערוך מאור עיניינו ותפארתנו
רבנן יוסף קארו זי"א.

יהי רצון שהפין ה' בידו יצליח להוציאו לאור בקרבת
ימים, ויזכה להגדיל תורה ולהאדיריה, מתק שalom
השקט ונבטה, בבריאות איתה ונהוראה מעלה, לאורך
ימים וشنות חיים, בטוב ובנעימים, אמן.

על החתום

עובדיה יוסף
הראשון לציון ונשיא
מועצה חכמי התורה

שלמה משה עמאר

הראשון לציון

לשעבר אב"ד דפתוח תקוה

בעזירותו"ש בשבי בשבת חמשה עשר ים למחרשתן התחש"א
יום היחיליגא דמן החוד"א זיינ"א.

דברי ברכו'ז והערכה

שמעתי לראות את סידור התפילה "כונת הלב", אשר ערך וסידר כב' האברך כמדרשו, נור אלקיין על ראשו, הרה"ג רודזון רונן שליט"א, מע"ת פ"ת ח"ז, משובץ מרווחם באבני חן וחסד, ביורום מאירם, ורעינה מוחרים, עשויים בבניה ובעה, בדרך קצירה וקולה, לעזרה דלאכבות, בנים ואבות, להתייחד עם שוכן ערכות, וגם פסקי הלות נחוצים, ע"פ דעת מן ה"ב' ושאר קדושים, ועד גאון עוזנו ממן דראש"ל רבנו עזרא יהוסף שליט"א.

ואת הכל עשה יפה בעשו ובעהו, וה' איתו, רבו כמותו, ואני תפילה, לאל נורא עלייה, שיזכה למלאכתו בקרב הימים, יומצא חן ושכל טוב בעני כל רואיו, עיי"ז, יושפע שפע רב, אור נערב, להתקון בתפילה, כל פרט וכל קהלה, ע"ז אוthem ביורום, וכן ההקרנות, מלאות ברעף והכמויות, לקיום העולמות.

ויה"ר שיזכה הרבה המחבר נר"ז לעלות בתורה ויר"ש

טהורה, מתיק בריאותה ורונ"ג בן"ר, חיים עד העולם.

המצפה לשושית ה' בשובה ונחת,

ע"ה שלמה משה עמאר

ברוך שמעון סלומון

הרבי הראשי וראב"ד פתח תקווה

ראש ישיבת "נחלת דוד"

בס"ד עריש"ק פ' דברים "חצון" תשס"ב

דברי ברכה

כתב הרמב"ם פ"ד תפילה הל' ט"ז כיצד היא הכוונה,
שיפנה את לבו מכל המחשבות ווראה עצמו באילו
הוא עומד לפני השכינה וכו'. וברור כי להגעה לרוגה
זו חיבך המתפלל להסיר ממחשבתו כל טרדות
משמעותים אחרים וחוזה שעתם של חסידים ויראי
שמיים לפני התפילה.

הנה הביא האביך היקר לי באלה של תורה, יראתו
קודמת לחייבתו, הרה"ג ר' דורון רזון שליט"א,
והציג לאור סידור תפילה הנקרה בונת הלב, וכו'
בירוש קוצר הכות ורב האיכות עפ"י הראשונים
במלאים ז"ע, ע"י וזה יסייע להגעה לבונה המבווארת
על כן אביעה רגנות ממפעלו היקר לקרב לבבותיהם
של ישראל לאביהם שבשמים, וכוחות התפילות
ה高贵ת יעלו לפניו שכון מעונה להשפיע ברכת
טוב וישוע רב.
ישא ברכה משומע תפילה.

ברוך שמעון סלומון

שלמה יוסף מוחפוד

רב ומו"ץ

דשכונת נוה אחיעור ושבון ו'

בני ברק

בס"ד יום י"ד כסלו תשס"ב

דברי ברכה והערכז

הנה בא לפני האברך היקר, מוכתר במדות ובנימוסין, הרב דודזון רוןן שלט"א, והראנוי סידור חדש בשם בונת הלב עם פירוש קצר ותמציתי, שלמלכת ומייסדר מתוך רבותינו ראשונים ואחרונים, שערך וסדר בטוב טעם ודעתי, הכל במקומו, כדי שייעמדו לפני עיני המתפלל, ונינים חדשות באו לכאן בכמה מעלות טובות וברוב פאר והדר, ושווה לכל נפש, יהי רצון שיחפץ ה' בידו יצלח להגדיל תורה ולהארירה, בבריאות איתנא וגיהורא מעלה, Amen.

החותם בברכה

שלמה יוסף מוחפוד

מבוא לסדר "כונת הלב"

סדר התפילה המוכר לנו מבוסס ברובו על לשונות התנ"ך, וربים מהקטיעים בו הם מזמרי תהילים או קטיעי שירה אשר לשונם קשה אף יותר מלשון התנ"ך הרגילה, כך ש כדי להבינו את פרקי התפילה היבט, יש להיות בקי בשילושו התנ"ך ובפירושיו השונים. וכך כתוב גם האבדורהם בפרשנו לתפילה: "ויש לך לדעת כי לשון התפילה מיסוד כל לשון המקרא, וכן תמצא כתוב בפרש זה עלי כל מלה ומלה פסקו כמוה או מענית, ומילות מעניות יש שלא נמצא להם יסוד במקרא...".

עקב זאת הפך להיות הסדר כספר החתום לרבים, כיוון שבדורנו רק מעטים מקדושים זמן מספיק ללימוד מסודר של התנ"ך עם מכלול פירושיו השונים, או ללימוד לשונים וכונתם של אנשי כנה"ג שבסידור. וכבר כתוב הרה"ץ רבינו שלמה וולבה צ"ל כי הסדר הוא הספר העמוק והקשה ביותר מכל הספרים בתורה שבעל פה שהנחילוונו חז"ל (עני' שדו זפק א' עמו ח). נוסף על כל זאת, הנסיון מעיד שם מי שטרח ולמד והעמיק להבון פירושי התפילה, מתקשה לאזרר במלל התפילה את בארו של כל פסוק ופסוק, ובמיוחד כאשר הוא נמצא בתפילה הציבור, שאז אין די פנאי להתעכב על כל קטע וקטע.

אליך מORGASH חוסר בסידור אשר ישלב בתוכו פירוש בהיר מובן ומתומצת, על מנת שיוכל כל אדם לזכות להבין תוך כדי מהלך תפילתו את משמעות מילות התפילה שאומר מידי יום ביום, בלי שתפגעו עקב לכך רציפות התפילה.

תחילתיה של עבודה זו היה לצורך עצמי, בשאייה לדעת ולהבין את עמוק פשט לשון הסידור תוכנו ומבנהו. במשך זמן רב חקרתי ונsha חשוב זה המשופע בספרים רבים וחובבים של גדולי הראשונים והאחרונים, ולאחר שהצטבר חומר רב בנושא, ולאחר שמצאתני לענ"ד, את השילוב הנוח ביותר בין מילות הסידור לפירושם, כך שייהיה ניתן במהלך התפילה לבלו בכלא טורח רב לפירוש, החלוטי לאחר היסוסים רבים ובין ואחר התוצאות עם גודלים להוציא זאת לאור, בתקווה שהדבר יהיה לעזר למתרפל ל'כון תפילתו ולהתרכז אך ורק לתוכנה של התפילה, ולא תעלה על לבו מחשבתו חוץ.

יחודה של סידור זה הינו בעיקר בהוספה של הפירוש בגוף הסידור עצמו, ובהקדמה שהקדמנו לכל קטע וקטע. הפירוש המשולב בתוך מילות התפילה תומכת במידת האפשר כדי לא לפגוע ברכיפות התפילה, ומאותה

בָּאַתְּ מִבְּאֹא לְסִידּוֹר "כּוֹנֶת הַלְּבָב" נָעֵן
סִיבָה גַם לֹא פָרֶשֶׁה כָל מִילָה וּמִילָה אֲלָקָה המילִים הקשׁות או מִילִים
וּמִשְׁפְּטִים שִׁישׁ וּטוּעִים בְּדַ"כְ בְּהַבְנָתָם, וּמִפְעִים רְבוּתָם בְּמִילָה או
שְׁתִים לְרֻעִין שְׁלָם שְׁהַרְחַבְתּוּ מוּבָאָת בְּהֻרָה הַנְּלוּוּת.

ההכנה לברכות ולתפילה

באמור בתקילת כל קטע וברכה נמצאת הכוונה הנדרשת מהמתפלל או תמצית הרעיון שבקטעה. התועלת בכך היא גדולה, שהרי יכול המתפלל בעוזרת הקדמיה זאת לדעת מה תוכן המזמור או הבקשה אותה עליי לבקש, ובכך לעורר את נפשו אף בזמןים שאינו חש בתהלהבות הדרושה כדי לבקש, ובבד עם התגברות הרצונו להתגשהותו של תפילה יפתחו בפניו שעריו התפילה ויקל עליו לבקש. מעין עצה זו מזכיר החפץ חיים בסוף ספרו 'שם עולם', ז"ל:

"ראשון לכל צריך שיתפלל מתוך סידור, וכע"פ תפילה י"ח, ומ"מ גם
בזה איננו משומר מכל וכל מוערמות היצר המפל טרודות על האדם כדי
שליא יוכל לבקש, והזמני לי הקב"ה קצת עצה בזה... שעריך להתבונן
מה תחילה מה הוא רוצה לבקש מהשם ועל מה יברכנו, ואח"כ יאמר
אותה ברמה".

והאמת היא שדברים מעין אלו כבר כתוב הרמב"ז באיגרותו, ז"ל: "זהסר
כל דברי עולם מלבד בעת התפילה וטהרה רעיוןך, וחשוב הדיבור
מפיק קודם שתוציאנו מפיך". וכן כתוב הרוקח: "קדום שיציא הדבר מפייך
חשוב ביאורי". והטעם לכך מוזכר בספר ליקוטי מהרי"ת, ז"ל: "בכוונת
פירוש המילות צריך להקדים הכוונה לאמריה ולא להפוך, כי מה דהוה
זהה, שכבר אמר התיבה בלא כוונה, והוא בגוף בלא נשמה, ומה מהני
שמכוון אח"כ".

גם בעל "בית תפילה" כתוב עצה זו, ואף הוסיף פרט חשוב, ז"ל:
"ישחה מעט קודם כל ברכה, ויעשה הכנה ויחשוב: הנה נא אכפו וכי
כווחיא אומרו אותה כתיקונה... וההשתדלות לבקש [בתפילה] בחרוף הכנעת
לבו היא עניין נפלא. וכבר יש בספרים ובסידורים התעוורות מהנה
וכהנה, ומה טוב לחפש אחריו אלו הסידורים, או לכתוב בכתב ידו
התעוורות הנמצאת בספרים, או מאשר תשיג ידו, להיות לזכרו בין
עניינו. וכן יכולות זכרו בספר בכל דרכו וכל התנאים הצריכים בתפילה,
להיות לזכרו בין עניינו, כי ראייה מביאה לידי זכירה. ואף כי ההרגל
נעשהطبع, ואין לבבו פונה לראות את הכתוב בספר, מ"מ אם אינה
עושה בולה עשויה מחיצה, ובאייזה יום ימן אל ליבו לראות ולזכור".

וכאמור עצה זו עשיינו בסידורנו.

חשיבותה של הקדמה זו הינה גודלה, ואולי אף יותר מהפרק עצמו, ריות שביעצם ידעת פרוש המילים עדריו לא ייצאים ירי חותת התפלה, אלא בחרוף ההרגשה שמדוברים לפני ממחרב"ה וממנו מבקשים ואותו מהללים. וכפי שהסביר לבטיא הרהג"ש ולבבה צ"ל שרוב המפללים בכוונה חשובים שאם מתבוננים בפרוש המילה 'קדוש' או 'הגודל' על כלמשמעותו וחובבים על מה שאומרים, אז משיגים הכוונה הנדרשת, אבל באמות אין זו תפלה אלא מחשبة לתורה, כי תפלה ממשמעות התיחסות זו עם ידיעת פריש המלים יכולים להגע לדבקות בקב"ה, כל אחד לפי דרגתו, ובזה ייצאים ירי חותת התפלה.

על כן בהיות שישנים בסדר זה הקדמות רבות שכונותם לעורר ולהליב את נפש המתפלל לפניו שמתחל את המזמור או כל קטע התפלה אחר, אזי כל הקורא אותן לו יותר לבטל את המחשבות הזרות הטורדות אותן, ומайдךGISAA להתעורר ולאמור את התפלה בהתלהבות הנדרשת מהעובדת שהינו מדובר עם הבורא ית'.

אופי וסגנון הפרוש

יש לזכור שלמרות שהפירוש בסידור זה לעיתים מפורט ומקיף, עדין לא הגענו לסתה קצרה של כוונת חז"ל מותקני ומסדרי התפילה, וכמו"ש הנפש החיים (שנער בפרק י'ג):

"בעומק פנימיות כוונת התפילה אין אנו יודע עד מה, כי גם מה שנתגלה לנו קצת כוונות התפילה מרובינו הראשוניים ז"ל קדושים עליון, ועד אחריו הקדוש איש אלוקים נורא הארייז"ל, אשר הפליא והגדיל לעשאות כוונות נפלאות, אימם בערך אף כתיפה מן הים כל גנד פנימיות עמוק כוונת אנשי כנה"ג מתקני התפילה, שהיו ק"ב קנים ומהם כמו נבאים, וכל מבין בין דלא איתה נשע על יבשתא שיוכל לתקן תקו נפלא ונורא כזה, לכלול ולגוז במתבע תפלה קבואה וסדורה בנוסח אחד התקונים של כל העולמות עליונים ותחתונים וסדר פרק המורכבה... והוא בלתי אפשרי אם לא ע"י הנבואה העליונה ורוח קדשו ית/ אשר הופיעה עליהם הופעה עצומה בעת תקונו נסח מטיב התפילה", עכ"ל.

והאמת למקרא הדברים הללו היה מן הדין להרtau מלgestat לפרש את התפילה וכוונתיה, אולם כיון שכמעט כל הנמצא כאן הינו מליקט מספרי רבוטינו הקדושים, ולייטים אף הבאתי דבריהם בשלמות ללא שינוי, לא מנענתי מהמלאכה, עקב התועלת הגדולה שבדבר זה. ברור הוא

שישנים באורים נפלאים רבים נוספים שהיה מן הרואין שידע כל הרצח להעמיק חקר בלשונות התפילה, ולא היתה כוונתי כלל וכלל להכריע בין הפירושים השונים של רבותינו הקדושים, שאלו ואלו דברי אלוקים חיים הם, אולם היה מן הצורך לזכור בנסיבות האפשר, ולבחרו ^זזוקא את הביאור המתאים ביותר לאופיו ומבנהו של סידור זה. אך במקרים רבים לא מנעתי מהבאייה בהערות את אותם פירושים נוספים כאשר הדבר היה נחוץ להשלמת הבנתה הענין.

המקורות והspirim העיקרים שבהם נעזרתי ומהם לוקט הפירוש הם:
 פסוקים מהתורה - רשי", רמב"ג, רשב"ם, סמונה, חזקוני, לר"ג, משך
 חכמה, העמק דבר, וחוקת, בכור שור, רבינו בחיי.
פרקית הילים, ופרקין נ"ך – רשי", מצודות, מלבי"ם, רד"ק, ר' ישעה מטראני
הראשון, עיון תפילה (מדפס בסיור אווצר התפילה).

קטעי תפילה שתכננו חז"ל – ר"י בר יקר, אבוזרתם, הרוקח (רב אלעזר מגזריאן),
 עיון תפילה¹, סדור יעב"ץ, הארת התפילה (הרואה אוורי יוסבלום).
 ספרים נוספים שבהם נעזרתי רבות הם: מדרש שוחר טוב, סדור הימים,
 שלמי ציבור ושלמי חגיגת (רבו ישראלי יעקב אלגדי עם הוספה לרבי אברהם חזקון), יעוץ
 דבש (דברי יינען אייבשיך), סדור אשלי ישראלי (עמ' פירושוג נגר"א), סדור שער הרחמים
 עם פרוש מגיד צדק (לרבנן פחוס תלמיד הגר"א), סדור הכנסת הנגדלה (הרואה זיוף צוברי
 חז"ל), שני לוחות הברית (רבו שניה הורביזן) ספרי ר' שמשוון רפאל הירש, שפתוי
 חיים (הרואה זיוף פרידלנדר צז"ז), עבדות שבלב (רב שאנטנץ) עלם התפילות (רב
 אליהו מונקן) סדור אווצר התפילות, סדור שער תפילה (הרוב גולדברג), הסדור
 המפורש (הרוב וינרט) ועוד ספרים רבים אחרים.

הפרוש העליון

הפרוש העליון הנמצא בגוף הסידור מוחולק לשלווה סוגים:
 הסוג הראשון מצין הסבר של המילה או המשפט לפניו: נכתב באותיות
 א'ל. הסוג השני מצין מילוט קישור והשלמות ללשון התפילה המוסיפות
 להבנת המשפט: נכתב באותיות א'ז על המתפלל להשתדל להבחין בין שני
 סוגים פירוש אלו, כיון שלעיתים ההבדל ביןיהם הוא ממשמעותי, ואי הבחנה
 ביניהם עלולה לגרום לטעות בהבנת המשפט. לדוגמה בברכת המינים

¹ יש לדעת כי ישנו שלושה ספרים שונים הנושאים את השם 'יעיון תפילה', אשר שמות מחבריםיהם הם: א) הרב אריה ליב גורדון (אשר פורשו מופיע בסוד אווצר התפלוות); ב) הרב שמעון שוב; ג) הרב יعقوב צבי מוקלנבורג (בנג והתבוב והקבלה). בסדר זה וובאו פרושים משלו של ספרים אלו, וכן
 כדי להבחין מורה המקור הרכזו יש לדעת שאם נכתב – עי"ת – ללא תוספת א"ז הכוונה לעי"ת
 לרבות גורדון, ואם יש תוספת שם אז הכוונה לב' או ג' ששם המחבר הנלווה.

לאחר המילה "למלשינים" הוסף הפירוש – למכתות. אם היה נכתב הפירוש באותיות אלו: לבלט, היה הפירוש שהמלשינים הם המלכות, אך כיון שכונתנו הייתה לומר שהחלשה היא למלכות, נכתב הפירוש כך: למכתות. הסוג השלישי של הפרוש נוצר בנסיבות שנאמרו על ידי המשורר בטויים על דרך המשל, וכך נכתב הפרוש בין סוגרים מרובעים כדי לציין שאין זה פרוש מילולי. דוגמא בפסוק: "זימער עלייהם בעפר שאר" (^{פ"ג ט"ה}) הכוונה היא שה' הוריד לבניי מזון ממשמים בנסיבות עצומה כמו כמות העפר הרבה, וכן לאחר המלה 'עפר' נכתב הפרוש [פרק ב].

עתיקים ידנה לכאהר כי הפרוש הוא מיותר וモגן מאליי, אולם ברוב המקרים אין זה כך, כי אילולא היה רואה המתפלל פרוש זה תיכן מאיור כי היה נותן לפטוק משמעות שונה לחלוונו, ורק אחר שראה הפרוש מודמה בדעתו שזו הפירוש הבהיר והיחיד שהוא חושב עליו. על כן כל אימית שנתקלים בפרש שנראה במבט ראשון פשוט, יש לבדוק האם יש הבנה אחרת שהפרש בא לאפקטי ממנה. לדוגמה הפסוק "הדריכני באמיתך ולמדני כי אתה אלהי ישייע", לכאהר המשמעות היא שמטרת הלימוד היא היידיעה שה' הוא מושיעי, אולם האמת היא שכנות הפסוק לומר הדריכני ולמדני באמיתך, כיון שאתה הוא מושיעי, ואני רוצה לזכות בישועתך בזכות זה שלאך בדרכך (עין מזוזות).

הערות השולטים

בבחירת הפרוש הייתה כאמור עדיפות לפירושי הראשונים, בעיקר בפרקיו מקראות והילים, וכן במקרים מסוימים לא יכולנו להביא את פירושיהם בתוך הטקסט, השתדלנו לצינם בהערה למיטה כפירוש נוסף. בעשרות מובאים גם הרבה פרושים אחرونים שלקטנו מכל הספרים שצינו לעיל. חשיבותם מרובה יש לפירוש השולטים, בהיותו משלים את הפירוש העיקרי במקומות שנדרשו הרחבה. וכך מומלץ מחד לקוראו עוד לפני התפילה, כיון שלרוב הרעינויים בו הם מורכבים ודורשים ריכוז ויישוב הדעת, ולא ניתן לקוראו במרוץ.

מבוא לפרק

אחד הידיעות המונעות מהמתפלל לחוש את חווית התפילה היא חוסר ידיעת הרקע של כל פרק מפרק התפילה. אף אותו אחד המבון היטב פירוש המילים, ברגע שחרורה לו יודעה זו, רואה הוא לצד עיני קובץ של פסוקים בעלי הבנת הקשר ביניהם, ובלי קליטת משמעות הפרק. מעטים הם הידועים מודיעע מברכים לפני קבלת על מלכות שמיים בק"ש על הברירה

בָּאַתְּ לִסְיֹודֵר "כּוֹנֶת הַלְּבָב" דָּלְבָן
וְעַל הַתּוֹרָה, וְכֵן מִהְשָׁמְעוֹת גַּם הַפִּסְקוֹת "ה' בָּאוֹת עָמוֹנוּ וְכוּ" שָׁאוּמִים
פָּעָמִים רַבּוֹת בְּתִפְלִיה, אוֹ מַדּוֹעַ אֲוֹמְרִים "צְדָקָתְךָ" בְּמִנְחָה בְּשַׁבָּת. עַל מַנְתָּ
לְנִסּוֹת לְתַקֵּן מִצְבָּה זוּ, שְׁלַבְנָנוּ בְּהַקְדִּמת הַפְּרָקָק [וְלֹעֲדִיתִים רַבּוֹת גַּם בְּהַעֲרוֹת
הַסִּידּוֹר] מִבוֹא לְתוֹכוּן הַפְּרָקָק מִבְנָהוּ וּמִשְׁמָעוֹת מִקְמוֹו בְּסִידּוֹר.

לצד המבוא לפפרק שלובו גם מאמריים קצרים מרובותינו הראשונים והאחרונים אשר נועד לעזרה למוטפל לעורר ולענן את לבו לקראת התפלה. חלק ממאמיריים אלו הובלטו ע"י מסגרת אפורה, וזאת כדי להשיג שתי מטרות: א. להבדיל ביןם לבין מבוא התפלה. ב. למקד את תשומת לב המוטפל לקטיעים חשובים אלו.

פִּיסּוֹק נִיקּוֹד וּטְעִימִים

חשיבות הפיסוק אינה רק בידיעת הקריירה הנכונה, אלא גם בהיותו בעצם חלק מן הפירוש, ובuzzתו ניתן להבין את מבנה הפסוק ומשמעותו באופן ברור יותר. יתרה מזו, כיוון שהפרש בשיסוד זה משולב בין המילים, לא ברור תמיד האם מלת הקישור שהושתלה באמצעות מוניהם חוסמתה לשימושה או לזאת שמייניה, וכך בעזרת הפסיק נפתרת גם בעיה זו.

באשר לניקוד שבסידור זה, ישנים שני שינויים עיקריים: א). שווה נוע סומן בשני ריבועים מודגשים כד': להבדילו מהשוווא הרגיל שצורתו שני עיגולים קטניים ב.) קמצ' קטע [שהגיינו לשיטת הספרדים] ומכתת האשכנאים כחולם] סומן בצורה מאורכת כד' ז, וזאת כדי להבדילו מההקץ הרגיל. (באשר לכליים של שוא נג ומקם קטע עין בפרוט בספריט 'דקודי' שי פ"ד טמן ב' לרבות מנדיבים, ראמ' למקרא' לרובו יונתן שרמן).

לשים המעים (המוגן) הנמצא מתחת לתיבה ישות מס' ספר תפקיים:
 א) משתמש כטעם 'סוף פיסוק' וסילוק), ולכך כMOVIN ימצא תמיד רק במילה האחורייה שבפיסוק [ובו נמצאת הטעמת המילח]. לדוגמא: שְׁלַבְנָת בָּו (ט. ๕).
 ב) משמש כחצ'י הטעמה, והיינו שהוא מודעה על הארכה מועעת בקייאת האות שתחתיתה המוגנת, על אף שעיקר הטעמת המילאה היא במקומות שמסומן הטעם, ולא במקום המוגנת. לדוגמא: שְׁלַבְנָת (ט. ๕) הטעם נמצא באות ש"ז בغال שהמליה נסoga אחרו, ויש רק להאריך מעט באות כ"ף. וכן בתיבה פִּינְקָס יש להאריך בעיקר באות ח'ית כי שם הטעם, אך גם קצר בקייאת האות 'פ'.

ג) כאשר הוא נמצא מתחת לאות עם קמצ' [ולפניו אות בשוא נוע] בא למדוי על היות התנוועה קמצ' גדול ולא קטן, ולא מציין כלל הטעמה או הארכה כל שהיא לדוגמא: יְלָדָה; שְׁרָפָה אַמְרוֹ.

שׁוּם בְּאַתָּה שְׁאֵית בְּתִחְיַת הַתִּבְחָה מְסֻמָּן שִׁישׁ לְהֹזֶה לְאַתְּ הַבְּלִיעָה
ד) מְתַג הַבָּא בְּאוֹת שְׁאֵית בְּתִחְיַת הַתִּבְחָה מְסֻמָּן שִׁישׁ לְהֹזֶה לְאַתְּ הַבְּלִיעָה
אַתְּ הַוֹּתְהַשּׁוֹאִית. לְדוֹגָמָה: בְּאַנְגָּלוֹ.

ח) כַּיּוֹן שִׁישַׁנִּים מְילִים שְׁלָא בְּרוּרָה הַיְּכוֹן הַהְטַעַמָּה בָּהֶם, לְכָן בְּסְדוּרָה זוּ,
בְּמִקְומּוֹת שִׁישׁ חַשֵּׁשׁ שְׁתָגָרָם טַעוֹת צֹוּ, הַוְצֵב סִימָן מַתָּג (גַּעֲיוֹא) מִתְחַת
לְמִקְומָה הַהְטַעַמָּה. אָוָלָם כַּדִּי לְהַבְּדִילוּ מִהְמֹתָג הַרְגֵּל וְלַצְּיוֹן שְׁהַהְטַעַמָּה
אַרְיכָה לְהִיּוֹת בְּאוֹת שְׁהָאָרָמָעָפָעָבָה הַוֹּאָרָךְ מַתָּג זוּ יוֹתֵר מִהְמֹתָג הַרְגֵּל,
לְדוֹגָמָה: בְּאַנְגָּי, בְּרוֹזָן, הַלְּגָן. כִּמוֹ כֵּן, לִיעִיטִים הַוֹּאָרָךְ גַּם הַטָּעַם 'סּוּף פְּסוּק'
בְּמִקְומּוֹת שְׁתִיְתְּכַן טַעוֹת בְּהַהְטַעַמָּה המְלָה, לְדוֹגָמָה בְּמַלְהָאָה 'בְּמַעַשְׂחוֹ' הַוֹּאָרָךְ
הַטָּעַם תְּחִתְהַעַיְץ כַּדִּי לְהַבְּדִילוּ מִהְמֹתָג תְּחִתְהַעַיְץ 'שְׁאַיְנוּ' מִצְּיוֹן הַהְטַעַמָּה
אֶלָּא רָק הַאֲרָכָה מוּעָטָה, וְכֵן בְּמַלְהָאָה יְשַׁרְתָּנִי. בְּמַלְהָאָה 'צְפָנִי' הַוֹּאָרָךְ הַמְּתוּג
כַּדִּי לְהַזְּגִישׁ שְׁהַטָּעַם הוּא מְלָעֵל.

רָאוּ לְצִיּוֹן הַעֲרָה חַשׁוֹבָה נוֹסְפָת - מִטְבָּעַ הַדְּבָרִים שְׁגָרַת הַתְּפִילָה נְעִשָּׂית
אֶצְלָהּ הַמְּתַפְּלֵל לְאַחֲרָ זִינָן כְּמִצּוֹת אֲנָשִׁים מְלִימָדָה, וְעַלְיוּ לְהַלְמָחָם
בְּדָרְכִים שְׁוֹנוֹת לְעֹורֵר אֶת לִיבָוּ מְחֻדֶשׁ, וְכֵךְ גַּם פִּירּוֹשׁ הַתְּפִילָה הַמוֹפַעַ
בְּסִידּוֹרָנוּ יִתְכַן שִׁיסְבּוֹל מְבֻעהָ אוּ. לְכֵן עַצְתָנוּ הֵיאָ שְׁלַאֲחָר שְׁמוּרָגָלִים כָּבֵר
בְּפִירּוֹשׁ, וְהָוָא אִינוּ מְעוֹרֵר הַלְּבָב כְּבָעֵר, לְנַסּוֹת לְשַׁחַרְזָה בְּמַהְלָךְ הַתְּפִילָה
מְבָלִי לְעֵין בּוּ, וְכֵן לְנַסּוֹת לְזֹכֶר אֶת תְּוֹכוֹן הַהְקָדָמָה שְׁבָרָאָשׁ כָּל פָּרָק, וּבְכֵךְ
יִהְיֶה מָכוֹרָה הַמְּתַפְּלֵל לְהַבִּין אֶת מִשְׁמְעוֹת הַתְּפִילָה שָׁאוּמָר, וּוּרְגִּישׁ חִיּוֹת
מְחוֹדָשָׁת בְּתְפִילָתוּ.

נָסָח הַסִּידּוֹר וְהַלְכָה

רוֹבּ נוֹסְחָאות הַסִּידּוֹרִים שֶׁל בְּנֵי הַמְּאָרָחָה הַיְּנוּ שָׁוֹת בְּרוּבָן, לְמַעַט
שִׁינְיוֹנִים קְלִים. לֹא בָּאָנוּ בְּסִידּוֹרָנוּ זֶה לְהַכְּרִיעָה בֵּין הַנוֹּסְחָאות הַשׁוֹנוֹת
כַּיּוֹן שְׁאַיְנוּ זֶה מְטָרָת סִידּוֹר זֶה, וְוְשַׁתְּדַלְנוּ לְהַבָּיא עדְכֵם שֶׁאָפָּשָׁר אֶת
הַנוֹּסְחָה הַמְּקוֹרִי הַמֵּצִי בְּסִידּוֹרִים הַיְּשִׁנִּים וְהַמְּפָרָסִים, כִּגּוֹן בֵּית עֲוֹבֵד, בֵּית
מִנוֹהָה, חֻקָּת עַוּלָם, תְּפִילָת הַחְוֹדֶש [לְיוֹרָנוּ], אַהֲלִי יְעַקְבָּן, תְּפִילָת יְשִׁירִים
וּוֹדָע, כֵּךְ שֶׁכָּל אֶחָד יוֹכֵל לְמַצָּאוֹ בְּסִידּוֹר זֶה אֶת הַנוֹּסְחָה אַלְיָוָה מְוֹרָגָל.
לְעִיטִים הִיהְיָה מִן הַנְּמָנָע לְהַבָּיא הַגְּרָסָאות הַשׁוֹנוֹת מִשּׁוּם שְׁהַדְּבָר יִכְּלִיל לִיצְרוֹ
בְּלִבְבוֹל אֶצְלָהּ הַמְּתַפְּלֵל, וְכֵן נְמָנָע מִלְכֹתָב הַגְּרָסָה הַנוֹּסְפָת כַּשְׁמָזְבָּר
בְּגַרְסָה אֲשֶׁר אַיִּנה מִצְוָה כִּמְעַט בְּסִידּוֹרִים הַנּוֹפָצִים, אֶךְ בְּכָל מִקְרָה עַל
כָּל אֶחָד לְשַׁאֲלָל לְעַצְתִּ רְבּוֹתִי בְּאַשְׁר לְוֹרְשָׁה הַרְאָוָה.

כִּאן הַמָּקוֹם לְהַווֹּת לְרָב יוֹסֵף חִיִּים מְזֻרְחִי שְׁלִיטָה אַהֲרֹן וְהַמּוֹלֵל שֶׁל
הַסִּידּוֹר הַנְּפָלָא "עוֹד יוֹסֵף חִי", אֲשֶׁר בְּקִיאוֹתָו בְּדַקְדּוּק וְנוֹסְחָאות
הַתְּפִילָה הַיְּהָה רַבָּה, עַל אֲשֶׁר הַקְדִּשׁ לִי מִזְמָנוּ הַיְּקָר וְטוֹרָה וְעַזְרָה לִי הַזָּה
בְּתְשׁוּבּוֹת עַל שְׁאַלּוֹתִי בְּעַנְיָנִי נוֹסְחָאות גִּירָסָאות וְדַקְדּוּק, וְהַזָּה הַשְּׁאֲלָת

๖๑ **מבוא לשידור "כזנת הלב"**

ספרים נדירים, ואך הרשה לי להגיה את הסידור מתוך סידורי המודיק.
ישלים ה' שכרו בזה ובבא, ויזכה להשלים את כל ספריו במחרה.

ההלוות שבסוזר נלקטו מספרי ההלכה של פוסקי ספרד, וביניהם החיד"א, בן איש חי, כפ' החיים, שי"ת יב"א וחוז"ד לראש"ל הרב עובדיה יוסף שליט"א ועוד, כמוון במקומם. ושאלת היה צרכות הכרעה התיעצתי עם הרב דוד טהרני שליט"א מօ"צ בבב"ד יורה דעתו ורב בעיר ביתר עילית.

ראיתי לנכוון להוסיף כאן את דברי הרב הגאון רבינו משה שטרנבוך שליט"א, אוטם מצאתי בשו"ת תשובה והנוגת (חjak א תשובה קכ"א) וז"ל:

"שמענו מפה קדוש הגר"ח מווילזון ז"ל שלילה עתו שאין הצלחה לתפילה או תורה כשותפליים או לומדים בסידור או ספר הנדפס ע"י אינשי דלא מעלי. ונראה שאף שדפוס בזמנינו לא נקרא מעשה אדם, מ"מ כיון שיש לעובר עבריה חלק בסידור שע"י מתפלליין, איינו ראוי שיהיו בעלי עבירה המודפים גם בזה"ז... אבל הבטי דפוס שכל רצונם להתעשר ומביאים פעולים מהללי שבת או נקרים או בעלי עבריה, אין בזה ברכה וראוי שישיה בראש הסידור הסכמה שהספר נדפס ע"י שומר תורה, וזה ברכה הצלחה למ��פלל או לומד בו. ואנו מתפללים וחוזרים ומתפללים ולא נענים בעוע"ה, ומויודע אלו גם דבר זה מקרתoga שתפילותינו לא יתקבלו במרומים, וראוינונא לא תקון הדבר... וזהו סגולה נפלאה שהתפילות יתקבלו, ואני מכיר כמה סידורים מקודשי עליון שחזרו והדפיסום בעלי עבריה ומיליא אין קדושה וסגולת למ��פלל בו". עכ"ל.

ולכןaban להודיע בזה שישדרנו זה (וכמונן ששם שוד טידורים המקפידים על כן) נעשה כולם - כולל הגרפיקה, העימוד, והדפוס - ע"י אנשים יראי שמים, שומרי תורה ומצוות, ויה"ר שבאמת ווגם בזכות זה יתקבלו תפילותינו לרצון.

הריini מודה מוקrb לב להורי הירקם שיחיו על כל הטוב אשר גמלוני, המשיכים לי בכל עת על מנת שאוכל להמשיך ללימוד ללא הפרעה. יזכו לראות ברוב נחת מצאצאים וצאצאי צאצאיהם מותך בריאות והרחבה.

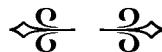
בכל לב אורוה לרعيתי ענט שתחי', העומדת לימיini לעזרני בכל העניינים, נשאת בעול הבית ומשיעית לי בעבודת הקודש ללמידה וללמידה, וגם בהכנות סדור זה עזרה לי רבות. יתנו ה' שנראה יהדי רוח נחת מבניינו ובנותינו, ואך טוב ישורר בביתנו כל הימים.

אודה גם לישיבת הקדושה "נטיבות עולם" ולבני החשובים, שהיו לי לעזר רב ולהכינה, למצאה את הדרך הנכונה בעבודת ה'. וכן לראשי הכותלים שבצילים ישבטי משך שנים, לרבי **יהושע חיים שליט"א** ראש כולל "רבנו יחיאל", ולרבי **חיים עוזר בץ שליט"א** ראש כולל "דגל ראובן", ולרבי **פֿפוּפֿר עֲזַרְיָאֵל שְׁלִיטָא** ראש כולל תודעה פ"ת. הר' יאיריך ימייהם בטוב ושנותיהם בנעימים, ויה"ר שימושיכו ללימוד ולמדוד עוד שנים רבות.

וכן עלי להודות לירידי הרב **יוסף מאיר**, לרבי **שמעון איינברונר** לרבי **רוזיאל סיאני** ולרב **משה יוסף כהן** על העורותיהם המועילות אשר היו ליעזר רב, ולר' **דניאל ויסמן** מפתח תוכנת 'תאג', על עזרתו הרבה בייעוץ הטכני המורכב שנדרש לעורך סיור זה.

ובצאתנו כו' הקודש אנו מודים ומתפללים: מודים אנחנו לה' אלקינו שהחינו וקיינו והגינו עד הלוּם, וכמו שאמר ר' נחוני בז' הנקה "ביציאתי אני נוות הוראה על חלקך". ומתפללים אנו לאל חי שלא יארע דבר תקלה על יديנו, ונזכה להמשיך לעסוק בתורה מתוך הרחבות הדעת.

דורון רון

תפילה בכוונה, כייד?

אחד המוניות הגדולות אחרות הנחיל הקב"ה לעמו ישראלי היה עבודת התפילה, אשר על ידה זוכה האדם לשפרך כמים לבו וכוכח פניו ה', ולהתקרב אליו יות', וכלשון הרמה"ל (פס"ט): "ונושא ונותן ממש עמו ית'", לפניו הוא מתחנן ומאיינו הוא מבקש, והוא ית' שמו מזמין לו ומקשיב לדבורי, כאשר ידבר איש אל רעהו, ורעהו מקשיב ושמעו אליו", עכ"ל.

מעלתה העיקרית של תפילה בכוונה נובעת מיכולתה לעלות את האדם מעלה בעבודת ה', יותר מכל מצוה אחרת, להעניק לו מהותשת קרבה מוחודשת לברורא, כאשר הוא שוכח מכל הבל הערוה", ונכנס לפניו ולפניהם לעמוד ולשרת לפני מלכו של עולם. וזה לשון הגחת יש נוחליין:

"מיישמשים על לבו פרוש וקונת העניינים והשבחים הנפלאים והתארים הנכבדים, בוזאי יתעורר בעצמו ויכנס בלבו במעט מעט, يوم אחר יום, לסדר שבחו של הקב"ה בפנימיות הלב ובלב נבגע, וכיון דעתו עמוקקי הלב בשמחה וביראה,תן הוד והדר ושבחה ותהילה, ולעשות עטרה לראש מלך מלכי המלכים הקב"ה, להוסify כח וגבורה בפמלייא של מעלה, ואז יכנס מורה שמים מאד גודלו של מלך מלכי המלכים מדי יום ויום יותר, והוא נגע לפניו בכל עת ובכל שעה הכנעña יותר ויותר, ויעלה מדרגה למדרגה וממעלה לעמלה, עד אשר יעלה ויבוא למדרגה עליונה מאד, ויזכה למצוות האהבה, לעשות הכל בשביב אהבת האל ית' בנפש חפה ובדוק נפל...".

אולם דא עקא, בן דורנו - במיוחד - מגלה בבואו להתפלל, קשי רב לעמוד לפני בוראו ולהתחנן לפני בכוונה عمוקה וכנה הנובעת מותוק ווכו של הלב. מרגישים anno בהעדרה של אותה שלווה נשית שהיתה נחלת הדורות הקודמים, אשר לא סבלו מהלחץ המדכא של מරוץ החיים וטרזותוי, המשיכים את הדעת מלהתמסר במחשבה לעבודת ה', ובעיקר מהתרכז במציאות התפילה. וכן שהיטיב לבטא המש"ו: "בחיות האדם טרוד בענני עולם, הנה מהשבותיו אסורת בזקי המשא אשר עליהם, ואי אפשר להם לתת לב אל המעשה". וכבר אמרו חכמוני ז"ל (יל"ג"ש תה כה, ח' על הפסוק כי לא יבינו אל-פָּעַלְתִּי ה' - "חזקיה אמר אלו תקופות, ריב"ל אמר אלו אגדות, ורבנו אמרוין זו קריית שמע שהן קורין יוצר אור" וגאיו מביעים מה הם אומרים שאין נתנים לב להכיר גודלת הקביה (פרשי המדרש שם)].

אולם למורות כל האמור לעיל, כבר כתבו גזרלי בעלי המוסר שאל לו לאדם להתייחס ולהתלוות בסיבות אלו כדי לפטור עצמו מוחובת הכוונה בתפלה, שהרי דרגותרבות לכוונה, ומכל אחד נדרש רק כפי מודגנו,

כמו שסביר הרשב"א (ש"ת ד"ג): "כִי הכוונה יסוד הכל, אבל המכונות רבות וחלקות למדרגות רבות זו לפנים מזו, ולפי השגת כל אחד ואחד ימצא הקטון שבאים ועד משה רבנו ע"ה, והוא ימצע כל כוחו להסיר את חן". ואדרבה, אין איזה אדם המתאמץ בכל כוחו להתרומות ולהתעלות אפילו מעט - ערך תפילתו גדול לאין שיעור.

חזק"ל למדונו שתפילה היא עבודה שלב, ככלומר, שבזומה ל"עבודה הדורשת יגעה, כך גם תפילה אינה נקנית ללא عمل. וכי שלא נטעה לחשוב שעמל לאל תוצאות איינו נהשכ, לימדנו חז"ל של פוטם צערא אונא" כלומר, שאיז השכר נתין על התוצאה מכובלת לחשוב בעילום, אלא "אינוعمالים מקבלים שכר", ככלומר אף' שהאדם התאמץ ולא זכה להריגש מתייקות בתפילה, לא לשואו היה עמלוי, כיון ש"לא עליך המלאכה לגמור ואינו אתה בן חורין לבטל ממנה".

הדרישה מהיהודי היא החתירה הבלתי פוסקת לשלוות, וזאת ע"י התגברות על המעכבים, וכלsoon הליקוטי עצות: "צריכין להכricht עצמו ממאז להתפלל בכוונה, ולא כמו אותן שאומרים שלא להזכיר עצמו לתפילה, כי באמת קשה ממאז להתפלל, ואפ' אין יכולם להתפלל כלל, אעפ' בהגיעה והטרחה שהכricht עצמו להתפלל, יקרה ממאז אצלו ית' ונעשה מזה קורבנות...".

וכך גם כותב השל"ה בתוספת עזה חושבה:

"צריך האדם לעבד עבודה גדולה לבב ולהיות גיבור ראוי להתעורר שלא יעללה על מחשבתו שום מחשבות וחוץ, ואם לא יוכל לפנות לבבו ממחשבות בשעת התפילה, יבקש תחבירות ועצות, כגון שיחשוב שהבראה יתרברך ניצב נגדיו ומבייט מוצאת שפטיו ובוחן מחשבות לבו. ויהרד ויתמלא רתת וזיע, וכל הממצאות שיכל לעשות להתגבר ולהוציא מהחשبة זהה יעשה".

מזה מבחן העניות שנכתבו בספרים השונים, בחרנו בעיקריות שבהם המופיעים ברוב הספרים, וכן באלו שהנסיו מוכיח שהמתמיד בהם זוכה ומתקרב אט אל אותה "עבודה שלב".

עזה א' – ה Helvetica

חזק"ל למדונו (ברכות לב) שחסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללים שעה אחת וחזרין ישוהין שעה אחת. והסביר רבנו יהונתן בשיטמ"ק: "שוהין שעה אחת ומתפלליין, במקום שבו להתפלל, כדי שישכח כל מה

שעיסקו בו היום ויכולו לבו את ליבם למקום?" מדבריו אלו לומדים שאפילו אותם חסידים - שעל דורם נאמר "ראשונים כמלכים" - בלבדי הכרנה זו לא היו מצליחים להתנקח לחלוויין מטרוזות וdagot הימים, או אפילו מהמחשבות על דברי תורה שעיסקו בהם לפני כן. והסבירה לכך בורורה, שהרי זהطبع נפשו של האדם שככל אורע העבר עלי מושאיר את רישומו, וככל שהחוויות הארווע יותר משמעוותית כך מתארך הזמן הדרש כדי להתנקח ולהרגע ממנה. וכן כתוב המש"י:

"ולא יכנס בקיום המצווה בפתח פתואם, שאין דעתו מיושבת עליו, ויראה להתבונן بما שהוא עושה, אלא יזמי עצמו לדבר, וכיון לבו במתוון עד שיכנס בהתבוננות, אז יתבונן מה הוא הולך לעשותות ולפנוי מי הוא הולך לעשותות."

ובאמת הנסיון מעיד כמה עדמים שבלא מחשבה והתבוננות מראש, ומבליל הקדמת ציור ומחשבה לפני השכינה, כמו עמנואל עומרדים, לא יתכן לחשוב את עצמו כעומד לפני השכינה, כמו שמעיד החוי אדם (בכל ס"ה): "מכבר בחנתני בניסיון שכאר עשית מצווה בפתחם, לא קיימתיה בראו, שכן צריך להיות זהה". והדבר מפורש ברמב"ם (פ"ד תפילה הס"ג): "ביצה היה נושא: שיפנה את לבו מכל המחשבות, ויראה עצמו כאילו עומד לפני השכינה, לפיכך צריך לישב מעט קודם התפילה כדי לבו את לבו, ואח"כ יתפלל בנהחת ותchanנות". וכן נפסק בש"ע (חולין ג): "שלא ימהר להתפלל מיד בשכננס, אלא ישחה שיעור שני פתחים". ומסביר המ"ב: "כדי שתתיחשב דעתו עליו ויתפלל בכוונה, כי בשתפלו תקייף בכניסתו פתחם אין דעתו מיושבת עליו".

המסקנה מדברים אלו היא, שההכרנה לתפילה היא חובה, ונחוצה מאד לעבורות התפילה, ולכן פלא הוא שיעלים מעיני רבים נחיצות הדבר, ואף מזלולים הם בכך. והרי לא מתבקש אלא התבוננות של דקות ספרות, או כשחצון דוחוק אף דקה אחת בלבד, וכדעת המ"ב: "... לשאר האנשים די בשעה מועטות של הכרנה". ואףylimוד תורה אינו דוחה הכרנה זו, שהרי זמן תפילה לחוד וזמן תורה לחוד, והדקות שלפני התפילה שייכות לזמן התפילה! (ועיין שוד בדיליות יהזקאל ב, נ"ז).

דוגמא להכרנה לתפילה מצאנו באלשיך (פרשת ואתודה), ושם מוניה הוא ג' דברים שעל האדם לחשוב לפני שניגש לתפילה: א) יתנו דעתו על גודל פחיתותו, ושאין לו כוחות ולא ראוי לקבל טוב מאתו יתרך, אם לא בתורת חן וחסד. ב) יזכור שהוא מלא עוניות, ומידת הדין יכולה לא רק למנוע שתקובל תפילה, אלא אף תהפץ לו לאויב, ועל כן זוקק הוא לرحمתי

בָּא תְּפִילָה בַּכּוֹזֶנֶּה, כִּי יֵעַד? שְׁוֹרִין קְרָנוֹת מִתְּרִיבָה

21
שמיים מרובים. ג) יחשוב על גודלו יתברך נפלאותיו ונוירואותיו, כי מי בשמיים מכל שרפוי קודש יכול לעזרך לאלוקים תפילה ראהיה לפि גודלו.

ლסיקום - רק לאחר שאדם מתכוון כראוי יוכל להתקרב לאביו שבשמיים, וכדברי רבנו יונה: "כִּי בְשִׁיטָהּ רָבוּ בְּם מִהְבָּלִי הָעוֹהָז וְהִיא כוֹנוֹת בְּרוּמָמוֹת הַשָּׁם, תְּהִיא תְּפִלָּתָם רָצְיוֹת וּמִקּוּבָּלָת לִפְנֵי הַמָּקוֹם".

עה ב' – מידת הענווה

הרחה"צ רבי שלמה ולבה זצ"ל בספרו עלי שור ח"א גלה לנו מהו הגורם העיקרי לחוסר הכוונה בתפילה, וזה לשונו:

"בְּהַגְּעֵית תְּפִילָה מִגְּאַת תְּפִלּוֹת הַיּוֹם, יִנְחַי כָּל עֲסָקֵיו וַיַּתְּפִלֵּל" (אהרות חיים לר'א"ש). כיצד מניחים את כל העסקים אשר רק לפני רגע היוו שקיים בהם עד כדי שכחת עצמוני? אם קשה להתרצה, סימן הוא כי טרם השלכנו את כל העסקים מנגד, וגם לא קשכנו אותם עם התפילה. ולא עוד, אלא טרם ראיינו כל צורך לכך. נקוט כלל בידך: המפריע העיקרי בתפילה הוא הנאווה. לאחר מכן העסקים המשקיפים את כל המתחשה, עומדת האדם המחשב את עצמו ואפסו עוד, עסקיו לא רק מטרידים אותו אלא האדם רואה את עצמו במרכז העולם, ועסקיו עיקר קיום העולם. תפילה וגואה תורתית דסתרי הון, כל עצמה של תפילה – הכנעña היא, ובהכנעña מותקבל מבט אחר וגישה אחרת לגמור אל החיים וכל ענייני האדם", עכ"ל.

אותה גואה גורמת לאדם לחיות בעולם דמיוני, שכביבול הוא קבוע ומשפיע, עולם של "כוחיו ועוצם יורי"עשה לי את החיל הזה", ולכן טועה לחשוב שתוכניותיו יצליחו גם אם רקם אותם בשעת תפילתו. ואף אלו אשר השיגו את הידיעה האמיתית שהקב"ה הוא שקבע הכל ולא ריבוי ההשתדרות, מ"מ גם להם נוכל להגשים רק אם נשגן את הידיעה הזאת הזו בלבם פנימה. להשגה זו נוכל לפני הגיש לשבח לבנו לפני ה'. אז, כאשר נהיה יודאים באמונתנו, נבין כמה סכבות היא לחשוב בזמן התפילה על עיסוקנו ועניןינו, בשעה שיכולים אנו לבקש מאתו יתרך הכל. ועוד שהניסיינו מוכחים שככל תוכניות האדם, שركם אותם בזמן תפילתו, אינם מצליחות. וזה התוצאה צפיה היא, שהרי הוא עשו הפך רצון בוראו, הרוצה שככל מגמותו ומחשבתו בשעת התפילה תהיה רק אליו, וכייד יהא חוטא נשכרי?!

כללו של דבר, היסוד והעצה שיתהפק כל מהותו ומציאותו להיות "איש תפילה", הוא להשריש בלבבו לפני התפילה, האמות הפשטוה שהכל

ב' **22 תפילה בכוונה, כיצד?**

בידי שמיים, וועל כל פרט ופרט בחיו זוקק הוא לחסדי הקב"ה, ולכן רק אליו צריך לפנות. ואף כצורך לעסוק באיזה השתדלות, ירע שבכל מעשיו ופעולותיו לא מוסף מואמה, וכלשון המש"י: "לא ההשתדלות מועיל אלא שהשתדלות הוא מוכחה".

ע"ח ג' – התבוננות

עד עתה הזכרנו שתי עצות אשר הינן הכנה לתפילה, עתה נזכיר את העצות שיש לישם בשעת התפילה עצמה. הח"ח בסוף ספרו "שם עולם" כתוב: "ראשון לכל צריך שיתפלל מתוך הסידור, וכך"פ תפילה ית' ומ"מ גם בזה איננומושמר מכל וכל מערכות היצור המפליגות על האדם כדי שלא יוכל לעמודו. והזמין לי הקב"ה קצת עצה באה, שצורך להתבונן מה רוצה לבקש מהו' ועל מה יברכונו, ואח"כ יאמר אותה ברכה. ואל יחשוב הקורא שדבר זה נידך שישחו גدول, לאכן הדבר כאשר בחנתי וניסיתי, אלא יהיה פתוּח הסידור נגד עניינו ויתבונן רק איך רוגעים אחדים קודם כל ברכה... בכל הדברים לא יאמור הברכות כפי הרגלו בפיו, רק יתבונן על מה שהוא מברך לה, ויאמר בזריזות ובשकלה כל ברכה, על שכך לברך לה' אלקי השמיים", ע"ל.

מדבריו אנו לומדים שע"י אותה הינה והتبוננות קודם כל ברכה וברכה ניתן להשיג את התלהבות הדורישה כדי לברך בכוונה. התבוננות זו דרושה גם כדי להשיג את הרצון והחוצאה שהברכה תהיה כל מהותה של התפילה הוא הרצון, והחוצאה בשפטים היא רק הביטוי החיצוני של הרצון הפנימי הנמצא לבב, וכלשונו המההר^๖: "כי מה שהוא רוצה – הוא תפילתו, כי רצון יראיו יעשה".

אם אנו מרגשים בשעת התפילה שאנו רוצים בכל הלב שיטקיים מה שהבענו בשפטינו, זו ראייה שאכן התפללו. אך אם איננו מרגשים זאת, או שלא שמננו לב מה אמר פניו, נחשב כאילו לא התפללו כלל! אדם שיש לו, ח"א, חולה בתוכו ביתו והוא רוצה בכל לבו שהקב"ה ירפא את החולה, ומבטיא את רצונו בהחוצה בשפטים – זו תפילה. אך כאשר בני ביתו בריאות, ואינו נוטן לבו על חולמים אחרים, אם כן אינו רוצה ברפואה, ואם איןנו רוצה, למורת שמווצה בשפטיו "רפאננו" אין זו תפילה, מפני שהחוצה של תפילה הוא הרצון. אם האדם היה מציר לנגד עניינו בשעת התפילה את כל אותם החולים בלבתי החולים, ולכממה רחמי שמיים הם זוקקים, וכן שם על ליבו שגム מציבו יכול להיות כמותם, שהרי לא לעולים חוסן, אז תחיל פשו להתרגש, ומיד ירצה בכל מואדו שתתקיים בקשתו. במצב זה לא יצרך להלחם על כל מילה שתצא מפני בכוונה, שהרי אז

בג' תפילת ברכות, כייד? נפשו נשפכת מלאיה אל הבורא. וככלו הדרך חיים:

"בשייה צורך גודל לאדם לדבר מה ויתפלל על כך, אז ודאי יבון לבו היטיב ... סוף דבר כפי רוב צורך האדם למה ששאל בתפילתו ירב כוונתו, ולפי מיעוט הצורך ממעט כוונתו, ולכן איש בריא ועשיר שה' הניח לו, וקשה עליו מכך לבון. ותקנות שיחסוב כי ה' אלוקים הוא הנוטן לו לכך לעשות חיל ולא כוחו וכו'"

עזה ד' – לימוד פירוש התפילה

כתב ה"שיך יצחק": "בימי חורפי שאלתי את הגאון מהר"ה אבד"ק יפו ז"ל עזה לבעו בתפילה, ואמר לי לעיין בביור חדש כי זה ממשיך את הלב". ובאמת הניסיון מוכיחה שכאשר לומדים קטע תפילה מסוים עם פירשו, כוונת המותפלל באוטו קטעה לאחר מוכן משתפרת ומרגיש בו חיota חדשה.

ומלבד זאת, עצם הבנת מילوت התפילה הינה חובה בפני עצמה, וכמ"ש ה"עלות תמיד" בהקדמה:

"בשתובא למעלה לדין ישאלוך: הלוא במה אלף בעמים התפלلت בחיקי, אמר נא מה הפירוש של"משליך קרחו כפיטים": מה היה כוונת בעת שאמרו "זהו ניסי וממוש לי, מונת כסיס ביום אקררא"? וכיוצא בזה בשאר מקומות התפילה, שאין לשער גודל הבושה וצער שיש זהה, תשאר עומד בבושה וככילה, שאין לשער גודל הבושה וצער שיש זהה, חוץ מהענשים שייתנו לך ותתבעו מכם בטענת "שગגת תלמוד עולה זדון". הלא, להבדיל, אילו בא לך מכתב מלך בשර ודם, כמו הייתה טורה ועוסק להבוני פירוש כל תיבתה ותיבה, ואך לא עשית כן במכתבו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, הנצרך לך בכל יום ויום ממש כמו לחם לגופך: ולכן, לך וקבע לך איזה עת ללימוד פירוש התפילה, שתבון בכל הפחות פרוש התיבות ו קישור הענינים כפי פשוטן", עכ"ל.

וחידוש נפלא איתא בספר יוסף אומץ הקדרמן סימן כ"ז ו"ל: "פשות של חובת ביאור התפילה על כל אדם, בטרם למד שאר לימוד בעולם". וכן מובא בספר "אספקלהירה המאירה" מהגאון ר' פנחס גוטהערער ז"ע שכתב בדורכותו לתלמידיו "סדר הלימוד והדרכה", ובין הדברים כתוב "ללמוד בכל יום פירושים על התפילה, בחול על תלות חול, ובשבת קודש על שבת קודש".

סידורנו זה מלבד היינו סיורו לתפילה רגיל, משמש גם כספר לימוד יסודי להבנת מבנה התפילה ופירושיה, בהיותו כולל ביאור על דרך הפשט וגם פירוש מעמיק יותר. עצתו לモתפלל – הרוצה להפיק את מירב התועלת

מהיסדור - למדו כל יום קטע אחר מהתפלה עם החרות הנלוות, עד שיקנה ידיעה בכל חלקי התפילה, וכך ירניש את אט שינוי מהותי בכוונת תפילתו. ואולי עי"ז יזכה לטעום מעט מהעונג שהש"י רוצה להשפיע בעת התפילה על כל אחד מישראל, וכמו שמצו בא שם הרה"ק בעל "אמרי חיים" שאמר: "**אין בעולם הזה תענו יותר גדול מאשר אם מבינים מה שמתפללים**".

לסימן נביא את דבריו רבי ישראלי יעקב אלגאי בספרו 'שלמי ציבור' בעניין כוונת המתפלה, שם כותב: "בעניין הכוונה ביחד ובתפלה ובברכות אני אומר שהאנשים נחקרים לב' חלקים, האחד הם מייחדים את הש"ית ומתפללים אליו וمبرכו אותו, והחלק השני הם אומרים דברי יהוד אבל אינם מייחדים, ואומרים דברי תפילה ואין מתפללי, ואומרים דברי הברכות ואין מברכו. והנה החלק האחד התבוננתי בהם והنم מועטים מאד מאד ונער יכתרם, והאנשים שהם החלק השני **רבו מארבבה דהלוואי ולא אהיה גם אני כאחד מהם**". עכ"ל. וגם אנו נביע תפילה, ונאמר: הלוואי ובצוחות סדור זה יזכה המתפללים בו להמנوت עם אותם מועטים המתפללים אל הש"ית באמצעותם.

בפתח המהדורה החדשה

תודתי לבורא יתברך שזיכני וסידור זה התקבל באהבה ובשמחה ובחתלהבות אצל כל גוני הציבור, כולל אברכים, בחורי יישיבות, מורים, בעלי בתים, ותלמידים, וביניהם אף לאו המתפללים בנוסח תימן ואשכנז, כך שהmhדורה אולה במஹירות מן החניות. אף שכמעט ולא השקענו בפירושם. רבים אמרו לי ש夥ילתם השתנתה באופן מהותי בעקבות התפילה בסידור זה, ובכך גרמו לי סיפוק רב, כיון שגם היה המטרה העיקרית בעובדה זו. נאמר לי גם שיש הקובעים בו לימוד יומי, על מנת להיות בקיים בפרושים התפילה וברענון המציגים בה.

במהדורה זו, כמו שיראה מיד הקורא, נוספו מעלות רבות, ואלו הן: א. הובלטו והודגשו מלות התפילה כדי להבדילים מהפרש, ובמוקומות רבים הפרש עצמו אויחד עם הפרוש הסמוך לו, וכן נעשה מאמץ לרכזו את הפרוש בסוף המשפט, וכל זה **כדי שהמתפלל יוכל לקרוא את הפרוש במהלך התפלה בלי שתפגע רציפות תפילתו**.

ב. נוספו טעמיים בכל פרקי התהילים, ומתגים לкриאה נכונה, וכן ציון להפרדה בין אותיות דומות אשר הין סמכות היכולות להבלע בקריאה,

וזאת ע"י סימון זה. [לגביה הבהיר היכן מקום הטעה בה מלא נזירנו בסידורים מודוקים, ובמיוחד בסדור הנפלא' עוד יוסף חי' שנערך ע"י הרוב יוסף חיים מזרחי שליט"א, אשר ענה וייעץ לנו גם בנושא הרקוווק]. ג. תוקנו מספר שגיאות שנפלו במהדורות הקורומות [כגון טעויות בගירסה, ובעיקר בניקוד - דגש במקום רפה ולהפץ; שווה נع במקום נח וככ']. בכמה מקומות אף שינה הפרוש מזה שהופיע במהדורה הקודמת - ברוב המקרים עשוינו זאת כדי שהמשמעות תהיה מובנת יותר, ובמעטן מן המקרים הסיבה היא שמצאננו שփרוש לא היה מדויק כל כך.

ד. פורשו קטיעים שלמים שלא היו ממורשים [כגון "פתיחה אליהו", הבדלה לМОוץ"ש, אמר בשבחין], או לא ממורשים די הצורך [כגון תפילות ל' רגלים ומזמור 'מעמקים קראתיך'], ונוספו הערות רבות בעיקר מהספרים החדשניים שבבם נזירתי כגון סדור דבר שלום, שלמי צבור, וסדר עיון תפלה.

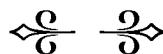
ה. הוכנסו קטיעי תפלה נוספים [כגון המזמורים שאומרים בכמה קהילות במזוכ"ש; יהיו רצון בסוף תפילה העמידה ועוד]; פרק שירה; כל ברכות הנחנין. כמו כן נוספו הלכות נוחצות.

ו. הוכנסו הקדמות חדשות לקטיעי התפלה החוזרים על עצם [כגון לפני הרכות בתפלה העמידה; עליינו לשבחת; ק"ש], וזאת על מנת לעורר את לב המתפלל עם כוונות חדשות. מסיבה זו גם פורשה תפילת העמידה במנחה באופן שונה מאשר בשחרית, וכן מידי פעם הוכנסו פרושים שונים בתפילות זאת.

ז. הוספו מראה מקומות לכל הפסוקים שבתפלה, והם נקבעו בצד ימין כדי להבדיל משאר התפלה.

ח. הושקעה מחשבה רבה בעיצוב העמוד, ויעצב הפסקות, על מנת להציגו למראה סידור נאה יותר, וכי לחלק על המתפלל למצוא את הקטעים בתפלה ביותר נוחות ובמהירות.

רוב השינויים הללו נעשו הודות לבקשתיהם והצעותיהם החשובות של אנשים המתפללים בסידור זה, וזכות הרבים נזקפת להם. תוותי גם לכל אלו שטרחו ושלחו לי הערות שחלקים הוכנסו במהדורה זו. הקב"ה ישלם שכרם על זיקוי הרבים שנעשה הוזת להם, והיה רצון שיבורכו בכל מילוי דמיון.

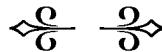

בּוֹנֶת שְׁמוֹת הַשֵּׁם

כשמציר את שם ה' צריך לומר ביראה ורעד, כמש"כ אם לא תשمر... ליראה את השם הנכבד והנורא, והזרוק פיו بلا כונה היא מוראו (חי אדם בהקדמה). וכותב רבינו יונה (שנ"ת ט"ג ס"א): ודע כי הפסד והאבדון המצרי בנפשות המן העם הלא הוא על שפת הלשון, כי גם מזכירים שם שמים לבטלה, וגם מצחירים בלא מורה, ועל עניין זה פרשו מה שכתבו ומי (ו) "ישראל לא ידע שמי". גם בשל"ה (מעץ תפיד בתzilla פק' דרכ' ח'ים) כתוב: יעשה אדם המצא שיריח את עצמו לבודא לידי כונה בכל תיבעה ותיבבה, שייעשה מוסכם כשיזכר את השם שיזכרנו באימה וביראה וברתת זיוע, ויכוון אל קרייאתו ואל כתיבתו כמו שכותב הטור, וירעדו כל אבריו כמו שכותב הריקח (ול' תושבה כה) "ויזהר בשמברך את הברכות – את ה' אלהיך תירה בהזברת השם ביראה, וכן כל שמוגדי הקדושים". עכ"ל. מדרירחים למדנו שיש שתי סיבות לכונה בשם, האחת היא משום מורא השם, והשנייה היא עניין פירוש המלות והוא בכלל האזהרה שלא יזרוק ברכה מפני, אלא יכוון בלבו מה שמצויה בשפטיו. וכך כתבו הטור והשוו"ע עניין פירוש המלות וכונת השם יחד, וזה: יכוון פירוש קרייאתו (אדין) שהוא אדוין הכל, ופירוש כתיבתו (יווה) שהוא היהוה והוא. ובזהCKERו 'אלhim' יכוון שהוא תקיף, בעל היכולת, ובעל הכוחות כולם (א"ח ת.א). וכותב הרח החיד' א' (ברכיי ס' ח): אשרי חלקו הזהיר לכונו בכל אזכור שיזכרא מפי, ומזכה גוררת מצוח כי זו מחשבה מועלה"ת תועלת עצום שיזכור ולא יסתפק אם בירך אם לא, מאחר אשר שם לבו לכיון באזכור תמיד.

"א שיעיר חיוב הכוונה איינו אלא בא שם ה' שבברכות, אבל בכל שאר התפ' ובאמירות פסוקים איין חייב לכונו, חוץ מפסק ראשו של ק"ש, שהרי מי שלא מכoon בו לא יצא ידי חובהו, ואף התנאאי דלקפנון לא מועל לו (ודר גצין ד' ב' מני כ': והכח בהורה דין ה' טניך ד'. עיין שם דוחוב. וכן אמר ר' רוחב יעקב ז"ה שיליט'א). וטוב שיכוון כל הכוונות הנ"ל קודם שיתחיל בהזברת שם ה' (הבית בחזי פשת' א'ו). והאחרונים נתנו עצה למי שקשה לו לכונו את הכוונות הנ"ל בהזברת השם שבכל ברכה, שיאמר נוסח הבעשיה ושלקמן, או שיתאמת כל יום בברך לכונו כן בשם ה' ובשם האלקים הראשוניים שמצויר באותו יום, ויקודם שמתחייב הברכה יאמר שעל דעת הכוונה היהיא כי כל השמות שיזכיר מעתה עד מחר בברך. ומ"מ לכתהילה אין לסמוד על שם תנאי, אלא חובה קדושה מוטלת על כל אדם להתazor בעוז וטעצומות לכונו בשמות הקודש ובשאר התפילה (הבדקה והלטתיה לארב זכאי טמן א טעף ח. עיין שם במראה מקומות).

וראייתי דבר חדש מהרב דוד יחזקי שלייט"א (בסוף לוח ארש לעיב"ץ בפרק קצירת האמור" מאמ"ד) זו"ל: "אשר לעצם כוונת השמות, בודאי שהטור והמחבר לא נתקוינו שהמברך והמתפלל יכוין הפרוש מלאה במללה כמו שכתבו בביבורה, אלא כתבו הפירוש שיצטייר בשכל האדם כשיזכר השם, וכמו כוונת כל מפרשי התפלה שרקרצו בפירושם שיתכוין תמצית הפירוש שיצטייר בשכלו - כי ביכולת האדם לטעמץ בשכלו בחלק משניה הרבה מאד, מה שלא יוכל לבטא אלא במילים רבות. והנה באמת פירוש 'אלhim' הוא תקין, כי יש שם תקיפים אחרים, ועל זה ביאר השו"ע שכונת 'תקיף' אצל שם אלhim הاء: בעל היכולת ובבעל הכחות צולם. גם אם באנו להזכיר למתרפל לחשוב מלים אלו בשכלו כל פעם שיוציאר את השם, יכבד עליי, ויאריך תפלו, ולא כל אדם מסוגל לכך". لكن עצתו היא לצין אחרי שמות אלוקות רק תיבת 'תקיף' שהיא עצם הביאור של השם, וזה יסביר כדי שיצטייר הכוונה במחשבת המתפלל אחורי הרגל מעט. וכן בשם הו"ה לצין רק אדוון הכל, ובהתבוננות בכתיב יזכיר גם פרוש הכתיבה, שאם יחשוב המתפלל על תיבותו 'היה הוה ויהיה' עלול לשכוח הכוונה האמיתית הרואה שאין עת אל מצייאתו, ואינו תלוי בזמנן כלל (כמו שכתבنا לעיל בפירושו של שם זה). לאור הדברים אלו היה באמת רצוי לכתוב הכוונות של השמות בצורה זו, אולם כיוון שלא רצינו להראות כמחודשים יתר על המידה, וכן כיוון שיש שהרגלו בצורה זו, על כן לא שינוינו מהמקובל, אולם ציינו את המלה 'תקיף' בהודגה, כך שתזהה תזכורת לכוונה בכללותה של שם אלוקים, ולמי שקשה להזכיר בכל הכוונה נכתב גם משמעות השם במפורט.

א. כשמזכיר שם ה' בברכות יש לכוון פירוש קרייאתו באדנות שהוא האדון הכל, וכוון כתיבתו בו"ד ה"א שהיה הוה ויהיה, ובזהצירו אלהים יכוון שהוא תקי בעל היכולת ובעל הכוחות כלם (שו"ב ס"ה, ומושנ"ב סק"א וטק"ג, ונניין עוד לנו"ל).

ב. מי שאינו יכול לכוון פרוש קרייאתו וכתיבתו של השם, יכוון בקצרה כשמזכיר שמו של הקב"ה - אדון הכל, ורק בפסוק ראשון של ק"ש ישתדל לכוון אדון הכל היה הוה ויהיה, ובדייעבד גם שם אם כיוון 'אדון הכל' בלבד - יצא (אור תורה תשמ"ז סימן ב' עמי קrho).

ג. אם חשש שעולול לשוכח ולא לכוון בכל השמות כמו שהוזכר בשו"ע, רצוי לומר גilio דעת זה בבורך לפני כל

הברכות (תפללה לדוד, אפייקו י"ח):

❖ גלוּ דִעָת ❖

**הַרְיַנְיִ מְגֻלָּה דָעַת שְׁמַעַתְהָ וְעַד מַהְרָה, בְּכָל
פָעָם שָׂאוֹפֵר שֵׁם 'אֲדָנוֹתָה', תָהִווּ בְּנוֹתִי
שַׁהְיָה אֲדוֹן הַבָּל. וּבְכָל פָעָם שָׂאוֹפֵר שֵׁם 'הָוִיה'
בְרוֹךְ הָוִיה, בְּנוֹתִי שַׁהְיָה אֲדוֹן הַבָּל, תִיהְ הָוָה
וַיְהִי. וּבְשָׂאוֹפֵר שֵׁם 'אֱלֹהִים' בְּנוֹתִי שַׁהְיָה
תָקוֹף, בָעֵל הַיְבָלָת, וּבָעֵל הַבְּחֹזֶת בָלָם.**

בְּרָכוֹת הַשֶּׁחָר

כל הברכות מטרתם שיזכה אדם בכל עת ובכל רגע את בוראו, שפאנדר
 אמר ברוך יציר במקחתבו כאלו ממש אומר ברכה זו כנגד הבורא ית,
כי לשון ברוך אתה מורה על זה.

כשותעורה אמר מיד "モודה אני", ואך-עלפי שלא נטל ידיו עדיין.

モודה אנו מיד כשייעור משנתו זכר חסרי השיתות אשר עשה עמו, שהזיז
 לו את נשפטו אשר הפקהו אצליו עיפה, והחוירה לו חדשה ורגועה, כדי
 לעובוד עבידתו ית"ש בכל יכולתו ולשרתו כל היום, כי זה כל האדם.

מוֹדָה (האה אומרת: מוֹדָה) **אֲנִי לְפָנֵיךְ מֶלֶךְ חַי וְקִים,**
שְׁחֹזְרוֹת בֵּינוּ נְשָׁמָתִי בְּחַמְלָה ברכחים²,
רַבָּה אַמְוֹנָתְךָ נְאַמְנוֹתְךָ³:

יטול ידיו תיכף ומיד, וסדר הנטילה כך הוא: יטול כל המים בימינו, מסרנו לשמאלו, וישפוך
 מיד שמאל על ידו הימנית, עד פרק הורע, ואחר כך יאחו הכל בימינו, וישפוך על ידו השמאלית,
 וכן יעשה ג' פעמים, וישפוך ידו זו בזו, וקדום שניגב יברך:

**בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה קָדוֹם כָּל
 אֱלֹהִינוּ מֶלֶךְ
 הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קָדְשָׂנוּ בְּמַצּוֹתֵינוּ**

חיק' ביג' ח' חביב'ו
השגיח' נעלם בפ' ט'

1. ומי שאינו מבון ומיציר במקחתבו במשמעות הברכה, שאומר לנו ית' ממש לנוכחת,
 ברור לבב רב שכשברכה כו' באלו לא ברך בבל (ויסחה"ש).

2. בחמליה - מפני שMAND הדרי לא היה צריך להחוירה. כראוי בא בתנומא (מצפ"ס ע' "אמר הקב'ה: ככה אתה חייב לי אתה חטא לפני ואני ממתין לך, ונפשך עליה לפני כל אלש ואמש וגוננות דין וחותמו, והיא חייבת אני מזורה לד".)

3. רבה אמונהתך - כמו"ש באיכה רבתי פ"א פק'ח על הפסוק "חדרים לברכים רבה אמונהתך" (אל' ג. נ), אמר ר"א: על שאתת מה חדשנו בכל בוקר ובoker או יודעים שאותם הרבה רבה לתהית המתמס" הכוונה שתאננו מקרים נסמותינו בלילה ביך ששוו עניות מטרוח הימים ואתה מה יורן לו חוגות כאלו הן חדשות, מזא ויועים אלו שתהיה מהיית המתמס, כי היה פען תהיות המותים הוא.

יבח' קום מעתנו, וצוננו על גטילתת ידים:

כל פעם שעושה צרכיו, בין גדולים בין קטנים, אחר שיטול ידיים וינגבם ברך ברכה זו.

אֲשֶׁר יֵעַר אָמֵן יְבָרֹךְ בְּרָכָה זו בְּכִנָּה וּבְרָפָאוֹ, לֹא יָלַה כֵּל יְמִין, וְלֹא יָצַחַד לְרָפָא וְלֹא לְרָפָא אַתְּ⁵ (סדר הדות).

ברוך אתה יהוה קדשו קדשו קדשו, אל הינו מלך העולם, אשר יצר את הAdam בכם מה

נפלאה, נברא בו שש בראש נקבים נקבים פה, אף וכד', וגם אברים חלולים חלולים⁶ משים, לב וכד'. גליוי וידוע לפני כפה בכבודך, שאם יסתם אחד מהם מוגבבך, או אם יפתח אחד מהם מוגבבך, או אי (רכ' אי) אפשר.

4. **נטילת ידיים** - פירושו הଘרת ידיים, כמו "שאנו ירכם קדש וברכו את ה'" (כח קלה ז), כתיב "וינטלים ונשאמם כל ימי עולם" (עמ' נס.) והבחנה שע"י הרחבה יצאות היהודים מוטמאה לטהרה, ואנו מרים מים אותם למדרגה יותר נשגה מאשר היו (עיר"ת).

5. יוכן על החסך שהשיית עוזה עם האנשים בכל שעיה שיוציאו לנקיון, שמקימים אותו שיכיל לעבדו, דאלמללא בן לא היז מספיק לו בכל מונון שבעולים לרפואתו וסתומו דקה, שפטות ובטל בן העולם, והקב"ה ברוח הקודש מסדר את כל הפערות שגונטו של האנשים להכנית הראי ולזהציא הפסלה, ולהברות גופו שיזיה ראי ומוקן לעבודתו כל ימיו.

(שם)

6. **חלולים חלולים** - ח"ל כפל המלה 'חלולים' כדי להזכיר על יתר אבריו הגופה, כי ב' פעמים החלולים הוא בגמatriה רם"ה, להורות שאין אבר שאין לו חלל, ואיפלו השערות יש לחול. לפיו שלל כל האברים אין נותנים שבח לקב"ה, לכך תיקנו שייחו כלים כאן את כל אבריו (הר"א).

7. **כסא בבודד** - מזכירים כאן כסא הקב"ה, כדי להזכיר מדרעת האמורים ש'הקב"ה לא משג� על העולם השפל, ולכן אומרים 'לפנוי כסא בבודד' שאפלו ממש הוא משגניה על דברים שפלים כאלה (הר"א). ובקצת קשיה, שריי גם אם סתם או יפה, בכ"ז בכללות ליהוו באיזה אופן שיחיה, ותינוק במעי אמו יוכיה. ונ"ל שטטעו לפי תהליכי הטבע שהסבירו בו ה' את העילם הנפשי אי אשר לאדם לחיות בفاتחת אחד מהונקים יוור מרהוראי וכו' בסתיימותם. ובבר אמרו המפרשים שההרגה והטביעה מכונה 'כסא בבודד', כמו "השימים כסאי", כי ע"י השמים צבאים תנוגת הנוגת הטבע בכלל (עין תפילה לד"ץ מעקבובו).

לחתקים אפלו שעה אחת. ברוך אתה ית' ר' יהודא קדום חכמי ר' רופא כל-בשר ע"י הוצאה הפסלה ומפלי' לא לעשות בכך שומר רוח ^ט הדאם ברקוביץ

ברכות השחר ומינם מחותנות הלילה ואילך, וברכות התורה ומהן מעלות השחר, אך אם ישן על מטונו וكم בלילה, מבורך ברכה"ת אף לפני עלות השחר אם רזהה למלווד (שרע"ט ט"ז).

אתה ונשמה ירצה על בראאת נשמה, ועל תעניתה ועל תורמתה לתוך גגונך.
אלחי (ופסיק מנט), **נשמה שפתת כי טהורה** בלי חטא^{טט},
אתה בראשתך, ואזה"ב **אתה יצרתת** בעטת לה צורה,
ובבoso אתה נפתחת כי, ואתה משפרת בקרבי
כל משך החיים, ואתה עתיד לטלה ממעני ולחזרה
כי לעתיד לבא בתורת המתים^{טטט}. **בלזמן שהנשמה**

8. אפילו שעה אחת - בבי' פירוש שמתייחס על כל הנקבים ועל כל האברים החלולים, שבול ש לאדם יש יכולת נקבע לחדרותם ולא כיותם, וכןו שעבר אתו והבלאי איפשר לתקאים אפלו שעה אחת. וכיון שבכל הנקבים ככלים פי הטעם וגופו, ובכל האברים החלולים ככל המעויין, מוגן הקשר של שכבה זה לעניין עישית צרכיו. ואולם הבטוי' עשו אה' קשה, שהיה צריך לנוקט רבתתא טפי, שיש אברים כמו עורקים וראשיים בגוף שתפקידם יכולת לגורם טוב שניities למיטתה ח'ו. ואכן מצאתי במדעוני י"ט על הרاء"ש ברכות פרק ט' ס' כ' (ד' דשעה אינה שעה משעתות יווים לאלה היא אלה ארמות משמעתית "גונג" וכדרמן צורי) שזו אמתם ומכאן שפה ע"ז (כמ' ט מ' - י' אשיציננו כשעה חדא). וכן כתוב העיב"ז בסידורו שזו לשון ארמית. וכן ממשמע בליקוט שמעוני (זה קצת תחתש) שהרונה לרוע מעיטה: "אמור זוז רבו רבע העלימים לוול און אתה בא עליינו בדיון אלא במוות רחמים, אלילא לך לא היינו יכולין לעמודו אפילו שעה אה'".

9. מפלי' לא עשות - במה שומר רוח האדם בקרבו וкосර דבר רוחני בדבר גשמי, זאת בזכות שהוא רופא כל בשלה, כי אין האדם בזק הבריאות ונשומות משתמרת בקרבו (ז' א'). ומטעם זה הברכה הbab' האלקוי נשמה' איננה פותחת ב'ברוי' שהרי עינינו אחד.

10. נשמה שמתת בעהורה - מפרט בברכה הראות להזכיר לאדם שבעו אשר נשען לבק"ה בבריחי קדם לשמר את נשמותו בטהרתו, ולא להכתמה בחטאיהם (זה ג'). כי מוקם טהור וצביה הנשמה, כדאיתא בפ"ק דברכות מה הקב"ה טהורה, אף הנשמה טהורה" ומוסיף "אתה בראשתך, אתה יצרת וויל, להוציאיך ורב טוהר וטהרה לעשהה בעצמו - לא ע"י שליה - נתעסק בה, אתה בכ' תנילת בראתה ויצירת צורחה ופירת נשימות חיים באפייה - הכל בטהרתו (ומזהו כל בו).

11. לעתיד לבא - בבא' (פרשת יושב והנה) אמר כתוב על מי הפער', נשמה שאמרם "आירה עתידי לטלה וכו'" הכוונה היא על הלילה הבא, כי מدت המלכות נוטלת נשמות ישראלי כל לילה בעת

מצינה בקרבי, מודה (האה אומרת: מודה) **אני לפניה,**
יהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רַבּוֹן בָּלְהַמְעִשִּׁים, אֶדוֹן בָּלְהַנְּשָׁמוֹת. **ברוך אתה יהוָה** אדרון חכמי, חסידות ניכריה, **המഴיר נְשָׁמוֹת לְפָגִים**:

מתים לנפטר הנחונים ¹²
בגבורם בעתה העלה

חעתן לשכוי בעה לאחר שברך על גופו ונשפטו, מברך עתה על הבינה, כי זה הוא האשר הייתך גוזל לאדם, להרים בשיעת קרייזטן כי התעוור בדעתך אליה ושבליך שלם בקרבו, ויכול לבחין בין האור לחושך (שלטת הטענה).

ברוך אתה יהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אדרון חכמי, חסידות ניכריה, ורבנן חכמי כיבוט **מלך העולם, הנותן לשכוי ללב שבענו** ¹³ **בינה**
להבחן בהבדיל בין יום ובין לילה:

פרק עורים ייחשב במדה קסיד עליון יש בזה שגנון לו חוש הראייה בכל בקר מהךש. ובמושום שאנו רואים כל يوم אין סבה למטען בחברת הטוב, ואיך ראה על האדם לציר בנטשו שדה עז וeah"כ בפקחו עזניו (נעורה שלבב).

השינה, ומוחזרה אותן בברכה וברוז זה הוה טובה לגולה לנשמה, וכן כאשר מקיז האודם מידה ומשבח לעירוביה את אשר ישייג כללה הבאה, והוא מודה על העמידה ואמר: "אתה עתידי לטלה ממעפי" – בלילה, דהינו שתעליה הנשמה בסוד פיו נקביו אל המלכות, ולחתורתה בי – בברק, בסוד חדשם לבקרים. ותעלת העיליה הילאה ענייה הלא, כדי לירוש את הנסמותיהם, ולחתת כה ברם, ולהאיר ברם. וברכה זו נתקנה בלשון עתידי כדי לכלול בה עוז וכונה נוספת, והוא כי לעתינו גם כנראה כאזאת. שתתקה המלכות את נשימות הרצדים, ויוחזר להתחדש בשלמותם המעליה ממד שאין מכורה, ואנו מכנים בהודאותנו זו להורות להשם ית' גם על הירוב השובגה אשר יעשה לנו **לעתידי לבא**, שהוא דוגמת הטובה הזאת שעשו אתנו בזמן זהה בכל לילה ווים.

12. המഴיר נשמות לפגרים מתים – מודה על היקיצה, כי האודם נחشب כמות בעית שנותו (ד"א).

13. לשכוי – הלו נקראו שכוי בלשון המקרא, כמו "שָׁחוֹת מִתְּנִינָה", מי נתן לשכוי בינה". והלו הוא המבון, וע"י הבינה אודם מבתו בין יום ובין לילה, ומונני שתיניגול מבחו גם ככח, ורבבי קוראים לתרנגול שכוי, התרקנו ברכה זו לאומרה בשמיית קרול תתרנגול, וכך אף אם לא שמע יכול לברך ברכה זו, שאינה אלא הודהה למקומות שנ�נו לנו בינה והבנה (רא"ש נלעט ס').

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, פָּקוֹד עֹזֶרֶם הַפּוֹתֵחַ עִזִּים :

מַהוּ אֲסֹרִים יָדָה עַל שִׁכְלָה לְתַנֵּעַ אָבִיךָ, שְׂהָרִי בְּלִילָה הִיא כָּאָסָר.

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, מֶתֶר אַסְוִירִים מִכְבֵּרְיוֹן :

כְּפָפָס יָדָה עַל שִׁיכְזֵז לְזִקְף קַזְמָתוֹ, שְׂהָרִי בְּלִילָה קַזְמָתוֹ הִיא תָּהָרָה כְּפָפָה.
ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, זָקָף כְּפֻופִים מִרְומָם קַמְתָּת בְּנֵיכָא :

מְלִבְישׁ עַרְפָּס הִיא חֹדֶדֶה לְהַשֵּׁם יְתָ' עַל הַמְּלָבוֹשִׁים שְׁמוּפָן לְאָדָם. וַיָּדָה
בְּתַרְף עַל כֵּךְ שְׂזָמָן לְבָגְדִים חַמִּים, וּבְשַׁבְתָּה וּזְוּעָת שְׁמַלְבָּשׁ בְּמַלְבּוֹשִׁי כְּבָוד
וּכְוָ'. (שְׁלָת תָּמִיד).

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, מְלִבְישׁ הַמְּשֻׁקְבִּי עַרְמִים :

וּוֹתֵן לִיעָם פָּחָ יְצָוֵן: אַנְיַ מְזָהָה לְךָ עַל שְׁחָדְשָׁת בְּבָנָךְ כִּל נְשָׁמָתִי שְׁהַפְּקָדְתִּי
בְּזִדְךָ בְּעַרְבָּ עַיִּפה מִלְפָור אוֹ מְלָאָכָה (יעַבְעַד).

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַפּוֹתֵחַ לִיעָם כְּבָח :

רוֹקֵעַ הָאָרֶץ אָנוּ מְזָדִים הַרְגָּשָׁת הַקְּרָקָע הַיְצִיבָה שְׁאַינָה מַתְמֹוטָת מִתְחַת
כֶּפֶת רַגְלֵינוּ (שְׁלָם הַחַפְּ).

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ¹⁴
העולם, רוקע הארץ עַל הָמִים
לדורותך לדורותך:

מעורי גבר ישבח לה' שברא באדים אברים וחלזות שברגלים, היפאפרים לו לילכת לפ' רצוננו (נץ').

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ¹⁵
העולם, המבין מעדי גבר שכורנו ונבר :

אף ביום הכפורים ובתשעה באב יש לברך ברכת שעשה לי כל צרכי בשם ומלאות, וכן המנהג, שכךודו במקום שהפוסקים חולקים על המוקבים נקطن כדעת הפוסקים.ומי שכלהנו בדעת הארי רשייא לא לברך (חיקות נולם ד'א עמי נן).

כל ערפי יכנון בזה לחתת חזדאה כללית לשיעית על כל מה שנטנו לו מיקטן ועד גדויל.¹⁶

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ¹⁷
העולם, שעשה לי כל-ארבי וצרכיך :

אור ישראלי¹⁷ יוזה לה' על כך שנענו לנו גבורה וענו להתגבר על היצה"ר, כי צרך לך גבורה גודולה ורक ה' יכול לעזרו (שלוח תמייד).

14. רוקע הארץ - כמו"ש (ה' קול) "רוקע הארץ על המים, כי לעולם חסוו", שהרי לפי תיאורי מעשה בראשית נבראה 'יבש' הארץ הנקראת 'ארץ' מקורה המים שמותחת השמיים, כמו"ש (נcli ה' ט) "יזאמיר אלהים יקו המים מותחת השמיים, כי לעולם חסוו".

15. המכון מעדי גבר - מצעדיו הגבר בדורכו שילך בהם הם מה, כי צרך שליחו לו עוז אלהי בכל פסיעה ופסיעה (ולב"ג מס' י. כ).

16. ויזה לה' על שהזמנין לו מנעלים לריגלי, ע"ז יכול לעשות כל ארבי. גם יכון בזה הבונה כל-עלibi כי זה הפרש הרשות של כל-ארבי" (ע"ת).

17. אור ישראלי - בפיגורת החגורה מקרים והנזהר שלא יראה לבו את העשרה, ופצעיה זו נתנת לאדם גבורה ווונת התחזק ברל לאייה"ר (גדוש). בברכות 'אור ישראלי' ו'עטר ישראלי' מוכיון 'ישראל' יווו שוו שיליות לדור ישראל, שציריך חגורה ממש לבו וראה את העזרה וכו' אסור לילד בגilio ראי, שכן מօcir كانו 'ישראל' (נרא').

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אָזֶר יִשְׂרָאֵל החוראתם בגבורה:

עטר ישראלי¹⁸ יתן חזקאה בשמחה עצומה מיאד על שפטפאר בנו בתמידות, ונישרה שכינתו עליינו בלבד ולא על עם אחר (וד"א).

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוטר יִשְׂרָאֵל בתפארה הפעאים אלו:

שלא עשו גוי¹⁹ יודח בשמחה עצומה לה, על קד שפטז מלארדי בנ"א מה חיים בעולמינו, דוקא הוא זכה להשתתק לעם הנבחר, שהרי על הגוים נאכר שט. מ"מ באין גיהוץ, מיאפס ות蒿 נחשבו לו.

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שלא עשנו גוי חפטור מהמצות:

(הasha אומרת: גויה).

שלא עשו עבד יודח לה, שלא עטה עבד, שאף שהנו בכל יישראיל, מ"מ הוא פסול מלובוא בקהל, ופטור ממו"ע שהצטנ גראנא.

18. עוטר ישראל – בברכה זו מזקה לה על כסיו ראש, שבסוי הראש מביא לתוספת יראת שמיים (ט"ז ט"ז).

19. שלא עשי גוי – מודע מברכים על כך כל בוקר מודח? תירץ המג"א (ו) בשם המקובלות שברכות הללו [שלא עשי גוי, עבר] מברכין על יציאת נשבתו בלילה, שלא נזכר בה נסמות עכ"ם או עבד. ו"ע"פ המאמר "אם קווים אדם ואנו עכ"ם קווים אדם", שהרי מחות האדם בינויו ללחמה הוא כה בחירותה שנינו לו, ותקכו מוצאות שמעכ"ם תנintel הבחירה [נקבו שנטילה מפעעה ומבליק] ולומות את ישראל אין ניתנת לעולם הבירה. ואנו מודים כל בוקר חדש על שכח בחירותה ניתן לנו שוב לשם עבורת הבראה, שה הוא מחות האדם, בניגוד לגוים שמןנו יכול להינות כה זה (מי מודם).

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא עֲשֵׂנִי עָבֵד

אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא עֲשֵׂנִי עָבֵד
אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא עֲשֵׂנִי עָבֵד

(האה אומרת: שפהה).

שלא עשו איש שאף שהיה בישראל לכל דבריה, מ"ט פטורה היא ממצוות עשה טהczן גראניא.

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא עֲשֵׂנִי אָשָׁה

אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא עֲשֵׂנִי אָשָׁה
אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא עֲשֵׂנִי אָשָׁה

(האה אומרת ביל שם ומלכתה ברוך שעשנו ברצונו פטורה מחייב שהציגו²⁰).

המעבר חמי שעיה יכון: אני מורה לך על הקסד שהעברת שעיה מעיני על ידי החיצת הפנים והעברת תנותנת רצויין שבחינה וועייך איני מרים כבירה מדרשתך, ונתת לישל להבן תוצרתך (ונב"ק).

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, המעביר חַבְלֵי עבותות הַשְׁנָה

מְעִינִי, ותנומה מעפערפי:
רִוחֵרְצָוּן מִלְפְנֵיךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵינוּ אָבוֹתֵינוּ, שְׁתַרְגְּלֵינוּ בְתוֹרַתְךָ,

20. שעשנו ברצונו – הנשים מברכות במקרים של לא עשי אשה, שעשנו כרצונה, כמו שמצדיק את הדין על העירה באהא עלי (וד"א, דוד וא"ז י"ג, בלשון טה). אך יש בו מה הרואה לבואר, שבעבר שפהורה מקלמו של מצוות עשה רבות, יש בברעת אמון אלהיר במשמעותה המוסרית והעכמתית, שכוכב לא ראה צורך לכלה המשמש בכל אלמנטי החינוך והתקנתה המווייעים להוריה האנשים. רצונו משמעותו הסכמתה, הנהה ונחת רוח כמו "יהיו לרצון אמרוי פ". ככלומר בכך האשה מורה בתורה עמוקה ובשמה נגה, שברואת עשה אותה 'ברצונו', ככלומר לפיה הרצונו והחפש של יות, בצהורה שמצוואה חן בעינויו ושוויזו נוחה הימינה (שולם והתפלות).

21. וכי – מתר hollow אין הוא סויומה של ברכת 'המעבר חביבי שנייה', וכן אין עוניים כאן אמן פיעע ע. כי באמות מה יכול לאדם בסדור מעליו תנומו אם לא ייגאל אחריו כן את נפשו.

**וַתִּדְבִּיקָנִי בְּמִצּוֹתֶיךָ לְקַיֵּם בְּדִקָתָה,²² וְאֶל תַּבִּיאָנִי לִידְךָ
חַטָּא בְּשׁוֹגָג,²³ וְלֹא לִידְךָ עֹז בְּמַוִיד,²⁴ וְלֹא לִידְךָ נְסִוָן,²⁵
וְלֹא נְבוֹא עַיְיָב לִידְךָ בְּנִזְוֹן בְּשֻׁהָב,²⁶ וַתִּרְחִיכָנִי מִיצָר הַרְעָא
וַתִּדְבִּיקָנִי בְּיִצְרָה הַטוֹב,²⁷ וּכְתַּבְנִיעַ אֲתִיצָרִי
לְהַשְׁתְּעַפְדָלָה,²⁸ וַתִּגְנִין הַיּוֹם חַח וּבְכָל-יּוֹם לְחַח
לְמַצּוֹחַ וּלְחַסְדָה וּלְרַחֲמִים בְּעִינִיךְ וּבְעִינִי בְּלַדוֹאִי
שָׂאלה אַהוָבָה וּבְבִירּוֹת,²⁹ וְגַמְלָנִי חַסְדִים טֹובִים שָׁאַנְים וּבְיָוָת.³⁰ בָּרוּךְ
לָשָׁם וּבְבָרוּת,³¹ אַתָּה יְהוָה קָדוֹם חַדְרָךְ יְהוָה תָּהִרְתָּנוּ
אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֶתְנָהָרָתָנוּ, גּוֹמֵל חַסְדִים טֹובִים לְעַמּוֹ
יִשְׁرָאֵל:**

יבקש על האלת גופו ונפשו מכל פגעיו היום שלפניו ובמיוחד מפגעי הדarks.

**יְהִי רָצֵן מִלְפָנֵיךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי וְאֶלְهֵי
אֲבֹתֵינוּ שְׁתְּצִילֵנוּ הַיּוֹם חַח וּבְכָל-יּוֹם יוֹם,
מַעַזְיָה פְנִים הַצּוֹפִים וּמַעֲזֹות פְנִים שְׁלָא עַיִן, מַאֲדָם**

בתורה ובמצוות, ויתור כל הימים אחרי עינויו וליבו (ער'ות).

22. ואל תביאני לידי חטא - אם לא תיתנו לי סיוע, היצה"ר יתגבר עליו, כמו"ש בגם' בקדושים דרכ', ווימצא שאתונה בכירול הלבכה שהגנו לנו לחטא (עצי"). כמו מוכחים אוו שלתת תמןנו מהנתנו את הסוייגת דשמייא שבלעדיה נבואה לחטא. ו"מ שהכוונה שתסיר ממנה הסיבות המכירותות אותו לחטא, כמו לב אב וטרdot האמו, ואפשר שאתתק את אשר עתוי עד היום (ער'ות).
23. לא לידי נסיכון וגוי - שמא לא נעמוד בניסיכון ואז נבואה לויי בזיהו. שמצינו בדרך המעו"ה שאמר שם' נסיכון וגוי' ב'בחנני ה' ונסיכון' ולא נעמוד בניסיכון ובאו לויי בזיהו. ואם דור כה, אנו - שביחס אליו כחמורים נחשבים - על אחת כמה וכמה (עצי").

24. חסדים טובים - חסדים שאינם ממעטים אוביות, או פורשו חסדים שתוכליים טוביה, משומש שיש חסדים שלבשו מתרבר שהיו לרעה (עצי").

רֹעַ, מֵיֶצֶר רֹעַ, מִחְבָּר רֹעַ שְׁבָנוּ, שְׁלָא אַלְמָד, **מִשְׁבָּן רֹעַ**
עַמּוֹן אֲנָעָם²⁵, **מִפְנָע** מִקְרָה **רֹעַ**, **מַעֲזֵן הָרֹעַ** שְׁלָא אַחֲרִים, **וּמְלָשָׁן**
הָרֹעַ שְׁלָא אַחֲרִים, **מִדְיָן** מִשְׁפָּט **קָשָׁה**, **וּמִבָּעֵל** **דִּין קָשָׁה**
שְׁאַלְמָנָה, **בֵּין שְׁהָוָא בְּזִבְרִית** ישָׂרָאֵל הַמְּצָה עַל, **וּבֵין שְׁאַלְמָנָה**

בְּזִבְרִית נִכְרֵי שְׁאַלְמָנָה עַל מִילָּה

טוב לומר גם בקשה זו (עי"ד שנה הראשונה פרשה ורשב אות י"ט).

ובן יהי רצון מלפניך יתואה אהובה אלתי ואלתי אבוני, שתazziני
 היום ובכל يوم ויום ממילשנות, מעדות שקר, משגנתה הבריות,
 מעלהה, מפייתה מושנה, מהלאים רעים, מפקרים רעים ומדינה:
 של גידום:

טוב לכון לפטור בברכת התורה את כל מה שילמד היום והלילה שאחריו.

ברכת התורה צריך להזהר בברכה זו מaad (שרע"מ, ז). ועליו לTon הוזדה בטמה
 עצומה להשיות על שבתmr בנו וזקנו לעסוק בתורה תקוזשה, כל חינדרתו של
 הקב"ה (מ"ב שם).

בְּרוֹזֶה אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תְּכִלָּתֵינוּ, **אֶלְהִינוּ** חַדְשָׁתֵנוּ בְּכִלּוּל
הָעוֹלָם, **אֲשֶׁר קָדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו**
יע"ד קיומ מוצתו, וצונו על דברי תורה לומוד ליקים: זה ערב-
ותגעם נא יְהוָה אהובה אֶלְהִינוּ אֶת-דְּבָרִי תֹּרְתָּךְ בְּנֵת
תְּגִירָתָךְ בְּפִינָּנוּ וּבְפִיפִוּת עַמְךָ בֵּית-יִשְׂרָאֵל,

25. **מִשְׁכָּן רֹעַ** – כדי שלא אלקה עמו, כמו "שְׁגָלָה מִי", כי "סרו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה
 ואל תנגו בכל אישיהם פון מסט בכל חטאיהם". ואמרו על זה ח"ל (פ"ג נ"ה) "איי לרשי ואיה לשכנו"
 (פ"ק י"ט).

יבנו מאך על גבוי פיזור לונדי הוניה. **וניהיה על ידי כך אנחנו וצאנצאיינו**
 צאנצאים וביניהם דודות טבאות (מכ' י"ז ק"מ)²⁶ שוויין לוןדי לנדר תמיד
בנינו, וצאנצאי צאנצאיינו בני בניינו, [וצאנצאי עטף בית]
ישראל] בָּלְנוּ יוֹדֵעַ שְׁמָךְ מיכרים באנטגוניקן, ולומדי
תורתך רך לְשָׁמָה ובגד וכדומה. **ברוך אתה יהוה**
אתון חביבי, **ה מלמד תורה לעמו ישראל:**
ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ הָאֱלֹהֵינוּ הָאֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
העוֹלָם, אֲשֶׁר בְּחָרַבְנוּ מִפְּלָהָעָם,
ונתנו לנו את תורתך במנגד הר סיני²⁷. **ברוך אתה**
יהוה אתך יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נוֹתֵן תְּתֻרָה:

פרעת פתיעת הברכה הראשה במלחת הטובות הגשמיונות: רכוש ובריאות, הברכה
 השניה בעניינים רוחניים, וברכה שלישית נihilitas העוז שתהשם נושא פנים לפניה,
 פון שהיא חלק אלוֹהָה מנעל, ולפי שהגורה אֲשֶׁר זֶה אָסָרָה בו במאסר עלול לנטא
 (מלבר"ס).

ויריבך יהוה אֱלֹהֵינוּ אֶל-מִשָּׁה לְאמֹר: דבר אל-אָחָז²⁸
וְאֶל-בָּנָיו לְאמֹר, פֵּה תִּבְרָכוּ אֶת-בָּנֵי
ישראל, אָמֹר לְהָם: יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּחוּם וְנָשָׂר
וַיִּשְׁמַרְךָ מִגְׁוָנִים: יְאָרֵךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | פְּנֵינוּ בְּפִים שְׁחָקָת אָלִיךְ וַיְתַפֵּךְ
עַצְחָת: יְשַׁא גָּבְנָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | פְּנֵינוּ בְּחַבְבָה אָלִיךְ, וַיִּשְׁמַם לְךָ

26. אשר בחר בנו וגוי – כתוב הטור שיכוון ברכתו על מעמדו הר סיני אשר בחר בנו מכל האומות וקרבו לפיו הר סיני, ושמינו ברכיו מtower האש וננו לנו את תורתה הקדושה שהייתה בית חיינו כל ה霸道תו שהייתה משתמעה בה בכל יום. ובגמרה ונפטר יה' אמרינו שהייתה המעליה בברכות הנורה, וירוש רשי' שם: לפי שיש בה הרודאה וילוס לתורה ולישראל.

27. ישא ה' פניו אליך – ירים פניו אליך בחבבהadam הנושא פנים לחברו ומביט בו ומדבר

שלום: ושם הכהנים אהשמי על-בני ישראל, ואני אברם ליישך:

תיקון הנפש

מספר עוד יוסף חי ושבאות

ראוי לאדם תמיד לכין ולהערכן את עצמו כאלו הוא מודר וככא אל האציגות הקדוש. ובזה תחול ותשורה עליו קשחה עליונה ויכל אל על ידי כונונה וקשר כל העולמות. יעשה עצמו כסא לקשחה ותחשוב כי בראשו כסא לאריה בניקוד קמץ. ושי מוחנן שבו והם סוד יה' שם חכמה בימין שבו יונן הי' בניקוד פת' והינה שמאלו ובו יונן הו' בניקוד צריך. ולענינו יכין שען הו' מספר חמוץ חוו'ת. ולאן כוין שהוא כסא לשם י"ד ה' וא' ה' שעהול מספר איז'. וע' ז' אויל' יכלה לשמעו קשחה עליונה. ולחוטם יכין שמספרו במספר שס' ג', אול' ריריה בו ריח קשחה. ולפה יכין שמספרו במספר שס' ג', ועוד עשרים ושנים אותיות שבחמייה מזגאות שיזגאות ממנה אויל' ישיג לרוח ה' שידבר בו. ולשני ווועתו יכין לשני הי'ת אחד לימין בניקוד סגו'ל ואחד לשמאלו בניקוד שו'א. ולגופו הוא סוד וא' של שם שואה עשר אגפין יכין הי' בניקוד חול'ם. ולשני ירכותיו יכין לשני הי'ת. אחד בניקוד חדי'ק לימין ואחד בניקוד קבי'ץ לשמאלו. ולברטו יכין הי' בניקוד שוו'ק בא'ו. ולעטטה של שעודה סוד ה' של שם שעודה מלכת יכין הי'ה בליך ניקוד.

מולךעה זגלאז דעת

מספר "עוד יוסף חי", לומר אותה בכל יום.

הנה אני מאמין באמונה שלמה וגמורה, כי יהוה אלהינו הוא עלת בל'העלות, עבד עשר ספרות, שם בתר הכמה בינה חסר גבורה תפארת נצח ה' יסוד מלכות. וגבורת טמיר וגנו בכתר עליון, ומינה אתחפשת נזרקה על י'ר דאייה הכמה, וה' א' דאייה בינה. וזה י' רכלייל שית ספרון, חסר גבורה תפארת נצח ה' יסוד. וה' א' דאייה מלכות. ואל אורו הגוזל המחלבש בעשר ספרות דעתיות אנחנו מעלים בוגת התפללה

עמ' (דוקח), או הכוונה שיתנו לך מתנות בנשיאות פנים כמ"ש בכ' מג' הל' "זישא משאת מאת פנוי אלרטס", שהוא דרך כבורה, ואנו להקשות מהפסק (ה' י' ח') "אשר לא ישא פנים", שם מדבר על נשיאת פנים בדין על פשעי האדים בדור השה. חזקון, ומי' נחתת וכו'. ו' י' מ' בכל מקום שטרפנה היו פניו שהוא לשון מחלת עזוע, לומר יעביר ה' פנים של עזם מפרק (רש'י, מילב'ס).

ובברכות ובהוראות. ולמודה התורה קדושה, וכיום המצות האמורות בתורה ובדרבי סופרים וכל-מחשכה טוביה ורעותה לדבא שבקדושה, להורי שפע עליון וברכה רביה מהארתו שבעתיקא קדישא שהוא בתר עליון לאבא ואמא שהם קבמה ובניה. ומבא ואמא למלכא קדישא וחקל תפוחין קדישין שלהם תפארת ומלאכות. והריינו מאמין באמונה שלמה וגמורה, כי יהוה יאחוננו אלהינו, הוא יהוה אחוננו אחר ושמו אחד. הוא היה הוא היה והוא היה. הוא היה – טמיר ונני בכתיר, הוא היה – שפתולבש בעשר ספריות האצילות, והוא היה – שפתוללה בתפארת ומלאכות. ואלו אנחנו מוסרים נפשנו רוחנו ונשפטנו על קדשת שמו יתרה, ומכללים עליינו על מלכותו באברה רביה ובנפש חפצה, בפתחות התורה: שמע ישראל, יהוה יאחוננו אלהינו יהוה אחוננו אחד:

ברוך שם בבוד מלכותו, לעולם ועד. עכ'

והריינו מנה דעתנו ורצוינו לפני הקדוש ברוך הוא בלבד שלם ובנפש חפצה לבטל בטול גמורה ושלם בדין ובחלמה, כל-מחשכה ורה פגומה ופסולה ואסורה, וכל-מחשכה שיש בה פרנות חם ושלום, וכל-מן הרהור רע וכל-ציוור רע פנים ופסול ואסורה. וכל-הרהור של תורה ושם נאה ונינה שאינה טובה, וכל-מיון בעם זעם והקפה, אם עליו בלבוי ומזה בכל-עת:
וועת:

והריינו מנה עליהם שהיו כלם בטלים ומבטלים בטול גמור מכל-צד ופה, לא שירין ולא קימין, ולא יהו חילין

כָּלֶל וּעֱקָר. וַיהֲיה כִּם וְאַמֵּץ וְחַזָּק תְּנַאי זה וּמוֹדָעה וְגַלְוִי דָעַת
זֶה, שֶׁאָנִי מְתֻנָּה וּמוֹדָיעַ וּמְגַלָּה דָעַתִּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,
כְּכָלֶל וְאַמֵּץ וְחַזָּק דִין הַתְּנַאים וּמוֹדָעוֹת וְגַלְוִי דָעַת אֲשֶׁר הָרוֹן
הַכְּמִים וּבְרוֹנָם לְבָרָכה בְּהַלְלוֹת קְנִינִים וּמְקָה וּמְמָבֵר. וְכֹמוֹ דִין
הַתְּנַאים וּמוֹדָעוֹת וּבְטוּל שְׁבָעוֹת וּגְדָרִים שַׁהְווּ חַכְמִים וְלֹל
בְּהַלְלוֹת שְׁבָעוֹת וּגְדָרִים. וַיהֲיה כֵּה בְּטוּל זה קִים וּמוֹעֵיל עַל
פִי דִין הַתְּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה כְּדִין בְּטוּל הַחַמֵּץ קָודֵם תְּגַתְּ הַפְּסָחָה.
וַיהֲיה תְּנַאי זה וּמוֹדָעה וְגַלְוִי דָעַת זה, אֲשֶׁר אָנִי מְתֻנָּה וּמוֹדָיעַ
וּמְגַלָּה דָעַתִּי, שְׁרִידָיו וּבְרִירָיו וְקִימָיו בְּבֵית דִין שֶׁל מְעָלה וּבְבֵית
דִין שֶׁל מְטָה וּבִישָׁבוֹת בְּלַחֲדִיקִים וּקְנִים וּגְבִיאִים וְאַנְשִׁי בְּגַסְתָּה
הַגּוֹלָה וְתַגְאִים וְאַמְּזָרִים וּבְלַחֲכִמי יִשְׂרָאֵל:

וַיהֲנָה אָנִי מוֹדָה הַזֹּדָה גִּמְוָרָה וּשְׁלָמָה שְׁרִירָה וּקְיָמָת לְעֵד
וּלְגַזְחָה נְצָחִים, בְּלֹבֶל שְׁלָם וּבְגַפֵּשׁ הַפְּצָחָה, שְׁכָלֶל עַבּוֹדָתִי
לִיהְוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֶלְهֵי אֲבוֹתֵינוּ, הַוָּא יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ אֶחָד וְשֶׁמוּ
אֶחָד, הַז בְּתִפְלָה, הַז בְּתַלְמוֹד תּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה, הַז בְּמַעֲשָׂה
הַמְּצֹוֹת הַאֲמֹרוֹת בְּתוֹרָה וּבְדִבְרֵי סּוּפְרִים וּבְכָל־דָבָר שַׁבְּקָרְשָׁה,
הַכָּל לְעַשׂוֹת רְצֹן יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ אֶלְהֵינוּ וְאֶלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קָרְשָׁנוּ בְמְצֹוֹתוֹ וְצֹנָגָנוּ, וְגַנְנָנוּ לְנוּ תּוֹרָת אֶמֶת, וְלִיחְדָּר
קָרְשָׁא בְּרִיךְ הַוָּא וּשְׁכִינָתָה (וְה "יאָהָרָה"), בְּרַחְilio וּרְחִימָו וּרְחִימָו
וּרְחִילָו, לִיהְדָּא שֵׁם אַזְ"ד אֶת הַ"א בְּאֹות וְאֹז אֶת הַ"א
בְּיַחְדָּא שְׁלִים בְּשֵׁם בְּלִי־יִשְׂרָאֵל. וַיהֲיָה נָעַם אֶדְנִי אֶלְהֵינוּ עַלְינוּ,
וּמְעֵשָׂה יְדֵינוּ פּוֹנָגָה עַלְינוּ, וּמְעֵשָׂה יְדֵינוּ פּוֹנָגָה: וַיהֲיָה לְרְצֹן
אַמְּרִירִי, וְהַגּוֹן לְבִי לְפִנְךָ. יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ צּוֹרִי וּגְאַלְיִ:

תקון חוצאות

- ראוי לכל יראה שלמים ע"הא מיצר ודואג על חרבן בית-המקדש** (שו"ע אור"ה א סקיגר, נכל הפתאבל על ירושלים זוכה לראות בונחיכתה ותשתיות).
- א. מן אמרת תיקון חצות הוא בחזות הלילה, והינו שתים עשרה שעות בדיקת החזון שבין וריחת החמה לבין שקייטה.
- ב. אל הימים שאין אמורים בהם תיקון חצות: ליל שבתות וימים טובים, חוה"מ פסח, ר"ה, ויזוכ"פ (בא"ה ושלוח ז).
- ג. אל הימים שאמורים בהם תיקון לאה בלבד: ר"ת, מראש השנה עד אחר ר"ח חמשון,ימי ספרית העומר, חוה"מ סוכות, שנת השmittה בא"י, ימים שאין בהם תחנון, וכן בבית האבל ובכיתת החתן (כח"ז ג ז), אלם בכלל ת"ב אין אמורים תיקון לאה כי אם תיקון רחל (ברכ"י תקבב יא).
- ד. נכון לשבת על גבי קרקע בשעת אמרת תיקון חצות, סמוך לפתח, וטוב שניה בד או שטיה על מקום שיבתו. ובימים שאין אמורים תיקון רחל, אין צורך לשבת על גבי קרקע (בא"ה ושלוח).
- ה. כשאין מן לומר תיקון חצות ולילות השחר, או יעדיף אמרת תיקון חצות, כי הוא עיקר גדול יותר (ברכ"י וקפא).

לישם וחודר קרשא ביריך הוא ושבינתיה בריחלו וריחמו וריחלו ליתרא שם אותן יוד'אות ה"א באות וא"ו אותן ה"א, ביהודה שלם (ויה) בשם כל-ישראל, תרני מוקן לומר תיקון רחל ותיקון לאה (כשאמור רק תיקון רחל יאמה: תיקון וכשהאמור רק תיקון לאה יאמה: תיקון לאה), כמו שפדרו לנו רבותינו זכרונם לברכה, לתקן את-שרשם (אם אמור רק תיקון רחל או לאה יאהו שרש) במקומות עליון לעשיות נחת רוח ליזכרנו ולבשנות רצון בוראננו. (ויאמר ב"פ) ויהי נعم ארני אלהינו עליינו, ומעשנה רדינו כוננה עליינו, ומעשנה רדינו בוננה.

- ו. ראוי לאדם ללבבות בכרי רב ועצום על חלול שמו הגדול יה' שמו ועל עוננותנו שמאריכים הצלות, ריצער בצער השכינה, וחצות ליליה הוא שעשת רצון וזה תרומה קבב, וראיה להחפה שהקדוש ברוך הוא יניחל עונתי ושייחוריחו בתשובה וראית חכמה קדרשה ז, כן.

תְּקֻנוֹ רְחֵל

כִּי אֶרְדָּם אֶרְיךָ לְבָקֵשׁ רְחַמִּים עַל עָצָמוֹ, כִּי אָן צָדִיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֵׂה טוֹב
וְלֹא יַעֲשֵׂא. וַיַּחֲשֵׁב שִׁפְטוּת הַדָּין מִתְוֹהָה עַלְיוֹן, וְעַזְיָה שִׁפְטוּתָה מִתְגִּבְרִים הַרְחַמִּים
עַל הַדָּין, וְכֵל שָׁפֵן אָם הַוָּכוֹה.

אָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, תָּבָא תַּתְקִבֵּל
לְפָנֵיךְ תִּפְלַתְנוּ שָׁלָא יַעֲבֹבָה, וְאֶל תַּתְעַלֵּם מַלְכֵנוּ
מִתְחַנְתֵּנוּ מִהְפַּרְתָּנוּ, שָׁאַיִן אֲנָחָנוּ עַזְיָה פָּנִים לְאָבּוֹתָה וְקָשֵׁי
עַרְף עַקְשִׁים לְזָמֵר לְפָנֵיךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, צָדִיקִים אֲנָחָנוּ וְלֹא-חַטָּאנוּ. אֶבְלָל אֶל חַטָּאנוּ
בָּשָׂגָג, עָוִינָנוּ בָּמוֹדֵר, פְּשַׁעַנָּנוּ בָּמַרְדֵּר, אֲנָחָנוּ וְאֲבוֹתֵינוּ וְאֶנְשִׁי
בֵּיתֵינוּ: אַשְׁמָנוּ, בָּגְדָנוּ מִפְּנֵינוּ, גּוֹלָנוּ חַבְרֵינוּ, דָּבְרָנוּ דְּפֵי
דְּבָרֵינוּ גְּזָאָי וְלִשְׁוֹן הַרְעָע, הַעֲוִינָנוּ שְׁוֹעֵבָנוּ, וְהַרְשָׁעָנוּ בְּדִין אֶת
זָדָנוּ עֲשִׂיוֹן בְּזָדֵן, חַמְסָנוּ חַרְפָּנוּ וּבְזָהָרִי, טְפֵלָנוּ הַעַלְלָנוּ שְׁקָר וּמְרַמָּה,
זָעָנוּ עַצּוֹת רְעוֹת לְחַבְרֵינוּ, בְּקַזְבָּנוּ שְׁקָרֵנוּ, בְּעַסְנוּ, לְגַנְנוּ
הַתְּלִזְעָנוּ, מְלִידָנוּ, מְרִינָנוּ דְּבָרִיךְ סְבָבָוּ לְקָרֵב תְּהִקָּה, נָאָנוּ הַכְּעָסָה הָיָה,
נָאָנוּ בְּעִירָתָנוּ, סְרִרְנוּ מְעַדְתָּה, עָוִינָנוּ, פְּשַׁעַנָּנוּ בָּמַרְדֵּר, פָּגָנוּ
בְּפָשָׂעָנוּ, אַרְרָנוּ לְבָרָעָנוּ, צָעָרָנוּ אָב זָאָם, קְשִׁינוּ עַרְף גָּמָרְתָה הַמִּתְחַנָּה,
רְשָׁעָנוּ בְּמִנְשִׁירָעָנוּ, שְׁחַתָּנוּ בְּחַזְבִּזְבּוּןָי, תְּעַבְנָנוּ הַטּוֹב וּהַקָּאֵרָי, תְּعַיְנָנוּ
מִהְדָּרָךְ וְשָׂרָה וְתַעֲתָעָנוּ הַגָּשָׁעָנוּ אַחֲרֵים, וּסְרָנוּ מְמַצּוֹתִיךְ
וּמְמַשְׁפְּטִיךְ הַטּוֹבִים, וְלֹא שָׂוֹה לְנוּ לְאַחֲשָׁבָנוּ.

וַיַּזְהֵר לוֹמֵר אֶתְרָה קְוֹדֶשׁ קְפָסְטָק "וְאַתָּה צָדִיק וְגו'" בְּהַכְנָעָה בְּדוֹלה וּבְכֹנֶה עַצְמָיוָה
(יסודה"ע).

אתה אבל אתה צדיק על כל הרע הבא עליינו, כי ברושר נזכר:

וְאַמְתָּעֵשִׂית, וְאֶנְחַנוּ הַרְשָׁעָנוּ:

מהר נאמר לפניו להצדיק מושיעו יושב מרום גביהם מרים ומה בספר לפניו שוכן שחקים שמים, הלא סבבש הנסתירות והנגולות אתה יודע, אתה יודע רوى עולם הסודות הנעים, ותעלומות סתרי הנסתורים של כל-חי. אתה חופש כל-חרדי בטן המחש חוק כל, ראה כליות ולכ, אין דבר אשר נעלם מפה, ואין דבר אשר נסתר מנגד עיניך:

יהי רצון מלפניך יהוה איהויה אלהינו ואלקי אבותינו,
שהמחל לנו את-כל-חטאינו, ותכפר לנו
את-כל-עונאותינו, ותמחיל ותסלח לכל-פשעינו.

יבון לבכות על קרבן בית המקדש.

על-נהרות בבל² שם ישבנו כס-ביבינו, בוברנו מה קרי
את-ציוון והארבה: אל-ערבים בתוכה על עיר הנמל תלינו
בנרותינו מורה החנו: כי שם שאלנו בקש מארינו שוביינו
דביר-שיר ותולינו שמהה המהילים בני, שירו לנו משיר
ציוון: ואו עניינה איה נשיר את-שיר-יהוה איה איהויה, על ארמת
אנבר: אם-אשכח ירושלים, תשכח ימי נסחטה:

2. על נהרות בבל – דוד המלך צפה בrho'ק אשר גלה נוכדנצר את ישראל לבל, ואמר בלשונו הלוים אשר יקנוו ויספור את הקורותאותם בדור. ורטעם שאמרו על נהרות, כי שם התבוזו מהבבליים שלא יישמעו בכיתם (ראב"ע).

תְּדַבֵּק לְשׁוֹנִי לְחַבִּי אֶמְלָא אָוֹבָרְכִי, אֶמְלָא
אַעֲלָה אָזְמִיר אַתְּ אָבֶל יְרוּשָׁלָם, עַל רָאֵשׁ בַּרְאֵשׁ בְּלָ
שְׁמַחְתִּי: וְכָר יְהֹוָה אֱלֹהָינוּ לְבָנִי אָדוֹם לְשָׁלָם גַּמְולָס אַתְּ יוֹם
יְרוּשָׁלָם, הָאָמָרִים שָׁמָיו בְּבֵלָם עֲרוֹן עֲרוֹן אֶת יְרוּשָׁלָם, עַד
הַיְסָוד בְּהָה: בְּתַד עֲתָד בְּלָל שְׁטוּפָה לְחוֹתָה הַשְׁׂדָּה, אֲשֶׁרְיָה
שְׁיִשְׁלָם-לָהּ, אֶת-גָּמָולָה שְׁגָמָלָת לְנוּ: אֲשֶׁרְיָה שְׁיִאָחָז
בִּיהוּ וְגַבְּעַז אֶת-עַלְלִיךְ אֶל-הַפְּלָעָה כְּמוֹ שְׁנָשִׁית גַּנוֹ:

ראוי לאדם לבכורות בימי ובעתות של חלול טמו הגדול ית' טמו, טההיא או
 בין עם טמיין, חיל גבוכניץ, טאנכנסו בקדשי קדושים ועשו שם כל חפצים,
 וכן יבכה על חירות האזריקים וווקסידים שדריו באוזו הדור וסבל ישווים קשים מקרים
 בהריגתם, ויציר וישער האדים בפונשברו געל צערם בעת הרצחים, ועל צער דשכינה
 שדרה און יוסהו(ע).

זה עיט

מִצְמָוָר לְאָסָף, אֱלֹהִים! חָרוּ בָאוּ גַּוִּים! בְּנַחַלְתֶּךָ לְאָרֶ
שָׁרָאֵל, טְמָאוֹ אֶת-חַיְבָל קְרָשָׁה, שָׁמוֹ אֶת-
יְרוּשָׁלָם לְעֵינָם לְאֵלָבִנִים: נְתַנָּו אֶת-גְּבָלָת עַבְדִּיךְ מַאֲכָל-
לְעוֹזָה חַשְׁמִים וְאֶגְבָּרוֹם, בְּשַׁר חַסְיָדִיךְ לְחַיּוֹת-אָרֶץ
קָהִיט וְעַטָּן: שְׁפָכוּ דָמָם בְּמִים סְכִיבּוֹת יְרוּשָׁלָם, וְאֵיזָ
קוּבָּר: אָנוּ הַמְּתִירִים דִּינָנוּ חִרְפָּה לְשִׁבְנָנוּ שְׁבָנוּ, לְעֵג וּלְלָם
לְסִכְבּוֹתֵינוּ: עַד-מָה אַתְּ יְהֹוָה אֱלֹהָינוּ הַאֲנָפָה תְּקַצֵּף בְּנוּ לְגַנְצָה,
תְּבַעַר מִכְּמוֹ אֵשׁ קְנָאָתֶךָ גַּע שְׁעַבְדָנוּ עַיִן: שְׁפָד חַמְתָּךְ אֶל-
עַל גַּנוֹים אֲשֶׁר לְאִידְעָוָה בְּאַיְתָהּ, עַל מִמְלָכּוֹת אֲשֶׁר
בְּשֶׁמֶךְ לֹא קָרָאוּ לְקַבֵּל מלכותך: בַּי אָבֶל כָּל הַשְׁמָדוֹ אֶת-יִעָּכְבָּ

את-גָּנוֹה בַּיהֲמֵץ חִשְׁטוֹן: אַל-תַּכְּרִלְנָה עֲוֹנָת רָאשָׁנִים
 שעשינו בערינו³, אֲלֹא מַהְרָה יַקְרִבְנוּ יָבוֹא אֶלָּנוּ רְחִמָּה, כִּי דָלָנוּ
 דְּלָם אֲנָהָנוּ מַאֲדָ: עֲזָרָנוּ אֱלֹהִי יְשַׁעַנוּ עַל-דָּבָר בְּבָזָד-שָׁמֶךָ
 שְׁלָא חָילָל, וְהַצִּילָנוּ וּבְפִרְעָה עַל-חַטָּאתֵינוּ לְמַעַן שָׁמֶךָ: לְמַה אָ
 שְׁמַךְ פָּאַשְׁׁד יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיתָא אֱלֹהֵיכֶם, יְתִי יַרְעָא בְּגַיִם בְּהַקְמָה
 מַחְמָה לְעִינֵינוּ נְקִמָת דְּסִעְבָּרִיךְ חִשְׁטוֹן: תָּבוֹא תְּנִיעָה לְפָנֵיךְ
אֲנָקָת אָסִיר, בְּגָדָל וְרוֹעָה הַוְתָר בְּנֵי תְּמוּתָה
 הַתְּרוּ מִטְּסָר אֶת אָלָי⁴: וְהַשְׁבָּעַ לְשָׁבְּנֵינוּ נְקֻמָת שְׁבָעָתִים אָן מִסְפָּר אָלָי
חִיקָם, גָּדוֹל חִרְפָּתָם אֲשֶׁר חִרְפָּיו אָדָני: וְאֲנָהָנוּ עַמְּךָ אָ
צָאן מִרְעִיתָה, בְּנֵבָר וְגַזְהָה לְדָלָקָלָם, לְדָזָר וְדָר לְחוֹתָה
הַבָּאים נְסִפְרָתְהָלָתָה:

ראי' לאדם לבנות על צערם של כל יישׂאיל שׂוֹתָה בעת החרבון. ובפסוק
 "בחורנים טחונְנָשָׂאוּ וּגו'" יזכיר במקצתם כאלו הם בנווי מפש, ורואה בעיני
 שׂונתנו על כתפייהם רחמים בבדות לונשָׂאמ, ובונדיין עוזר בכך לבני ירוש"ת.

זָכָר יְהִוָּה יְהוָה מֶה-הִיה לְנָנוּ הַבִּיטָה מִשְׁמָנוּ וּרְאָה
אֲתִ-חִרְפָּתָנוּ בְּוֹשְׁתָנוּ: נְחַלְתָנוּ אֵשׁ נְחַפְכָה וְנִוְתַּנָּה
לְזָרִים, בְּתִינּוּ נִוְתָשׁ לְנְבָרִים: בִּיתּוֹמִים הַיְינָנוּ וְאַיִן שָׁאן לְהָם
אָב, אִמּוֹתָינוּ בְּאַלְמָנוֹת: אֲפִילָן מִיְמָינוּ מִסְלָתָה - בְּקַבְשָׁפָ

3. **עֲוֹנָת רָאשָׁנִים** – הכוונה לתאות נערומים (וד"ק, מאיר). י"מ שהכוונה לחטא אבותיהם, שהרי
 האל פוקר עון אבות על בניים, כשאוחזים מעשי אבותיהם בידיהם, וכן אומרים זו לו בעונונינו,
 וכן אנו אל תזoor לו עונות אבותינו לותונשנו לעיומם (אבן יודה). וו"מ שבספטוט אונתו
אל תזoor בראשונה את העונת, אלא תחילה **יקדְמוּנוּ רְחִמָּה** (מלבד"ס, מאיר).

4. **בְּנֵי תְּמוּתָה** – הוורא את בני ההורגים, שייעשו נקמת אבותיהם בכל לב (סophron), וו"מ שהכוונה
 לאלו שנמסרו למיתה בגלות, והותר אותם מן המיתה שלא יموתו (ה"ד).

שְׁתִינָה, עֲצֵינוּ להסנה רֶק בְּמַחְיָר יְבָאָו קְבָלָתָךְ: **עַל צְוָאָרָנוּ**
בנעוں עבדקה גַּפְתָּה **גַּרְדְּפָנוּ**, יְגַעַנוּ? אָסָוף קְמוֹנוּ וְלֹא הַונֶּח לְנָנוּ? אֲגַבְּ
מַצְדִּים נְתַנְנוּ הרשות יָד שְׁנוֹרוּנוּ, וּמְאַת אַשְׁיר בַּקְשָׁנוּ **לְשָׁבָע לְחַם**:
אֲבָתֵּינוּ חַטָּאוּ וְאַיִּם, וְאַנְחָנוּ בְּשָׁוְתֵינוּ. גַּם **עֲזֹנוֹתֵינוּ** הם:
סְכָלָנוּ: עֲבָדִים מְשָׁלוּ בָּנוּ, פְּרָק מִצְלָא אֵין מִידָּם:
בְּגַנְפְּשָׁנוּ בְּסִיכָּן נְפָשָׁנוּ נְבִיא לְחַמְנוּ, מִפְנֵי חָרָב שְׂדֵדי הַמִּרְבָּר:
עֹזְרָנוּ בְּתָנָור נְכָמָרָיו יָקָר, מִפְנֵי זְלָעָפוֹת הַיּוֹבֵשׁ שְׁלַמְעָבָב:
נְשִׁים בְּצִיּוֹן עָנוּ, בְּתָלוֹת שְׁבָעֵר יְהוּדָה: שָׁרִים נְבָדִים
ישראל בְּזִקְםָנְתָלוּ, פְּנֵי זְקָנִים לֹא נְתַקְרָרוּ כְּבוֹד: בְּחוּרִים
טְהֻזּוֹן רְחִים נְשָׁאָו על כתפייהם, וְגַעֲרִים בְּעֵז בְּשָׁלוּ מְהֻמָּבֵד: זְקָנִים
הַחֲכִים מְשָׁעָר שְׁבָתוּ לֹא טָבָן, בְּחוּרִים שְׁבָתוּ מְגַנְגַּתָּם: שְׁבָת
מְשׁוֹשָׁל בָּנוּ בְּטָלוּ זְקָרְבָּנִית, נְחַפֵּךְ לְאַבְלָל מְחֹזְלָנוּ נִנְתַּתָּם הַשׁוֹרִים:
נְפָלָה עַטְּרָת רְאֵשָׁנוּ בְּיהִמְיךָ, אַוְיָנָא לְנָנוּ בַּי חַטָּאנוּ וְלֹא
נְמַנְשָׁע: **עַל-**כֵּל זִיה נְגַנְּאָמוּ בְּהַמִּשְׁעָן הַיה דָּוחַ לְבָנוּ, **עַל-**אַלְהָ חַשְׁבָּו
עַיְינָנוּ מְרֻוב בְּכָי: **עַל תְּרִ-צִיּוֹן** מָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ שְׁשָׁמָם, וְזַשְׁעָלִים
הַשּׁוֹכְנִים בְּחַרְבּוֹת הַלְּכוֹ בָּזָה: אַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים לְעוֹלָם תִּשְׁבַּ
תְּמָלֵךְ, **בְּסַפְאָךְ** שְׁלֹטוֹק לְדוֹר וְדוֹר: אָם כֵּד לְמָה לְנַצְחָה לִימָן רַב
תִּשְׁבַּחֲנוּ, תִּעֲזַבְנָו לְאַדְךָ יָמִים: **חַשְׁיבָנָנוּ** יְהוָה אֱלֹהִים
אַלְיךָ מְגֹדְלָנוּ וְנִשְׁׁוֹבָה לְעַבְדָךְ, חַדְשָׁ יָמִינוּ בְּקָרְבָּם: כִּי גַם
אָסְמָאָם מְאַסְתָּנוּ, חַרְכָּרָבָר **קַצְפָּת** עַלְיָנוּ עד-מַאֲדָ� יוֹתֵר מַה:

השיבונו יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ אֶלְיךָ וְנִשְׁׂבָּה, חֲדֹשׁ יְמִינֵינוּ בְּקָדְשֵׁנוּ.

הַבְּטִי עַלְנוּ מִשְׁמִים וְרִאָתָה, חֲבַט מִזְבֵּחַ מִבֵּית קָדְשֵׁךְ שֶׁעָשָׂת
וְתִפְאַרְתָּךְ מִמְּקוֹם תְּפָאָרוֹת, אַיִלָּה קְנַאתָךְ וְגַבּוֹרָתָךְ
שְׁחַדָּאת בְּמִצְרָיִם, הַמּוֹזֵן מַעַיד הַמִּיתָּה חַמְלָטָן וּרְחַמְדָךְ אֶלְיָהָה אַפְּקָנוּ
בְּאַפְּקָנִיט: בִּיאָתָה אָבִינוּ וּמַרְשָׁעָנוּ, בַּיְ אָבְרָהָם לֹא יִדְעַנוּ
בְּשֻׁנְבָּרוֹד מִצְרָיִם וַיִּשְׁרָאֵל יַעֲקֹב לֹא יִבְרָאָנוּ הַמִּנְדָּבָר שָׁרָהָ
אֱלֹהָה אָבִינוּ גָּאַלְנוּ מְעוֹלָם הוּא שְׁמֵה, לָמָה הַגְּלוּת, בְּגַדְרַת
תְּתַעֲנוּ יְהֹוָה אֱלֹהָה אָבִינוּ מִדְּרָכֵיכֶם, תִּקְשִׁיחַ לְבִנֵּנוּ מִירָאָתָה,
שׁוֹב אַלְיוֹת לְמַעַן עֲבָדִיךְ הַאֲבוֹת, וְלִשְׁמַן שְׁבָטֵיכְנָה: לְמַצְעָר
לִמְן מַוְעַט יְהֹוָשׁוּ עַמְּדָקְדָשׁ גְּדוֹלָה וּכְבָד, וְעַמְּתָה צְרִינוּ בּוֹסָסּוּ רַמְסָסּוּ
מִקְדָּשָׁךְ:

יְעַתָּה יְהֹוָה אֱלֹהָה יַהֲוָה, אַנְפָתָן אָבִינוּ אַתָּה, אַנְחָנוּ חַחְמָר⁵ שֶׁעָשָׂת
בְּחוֹמוֹר בִּידָךְ וְאַתָּה יִצְּרָנוּ הַאוֹמָן הַיּוֹצֵר,⁵ וּמְעַשָּׂה יְדָךְ
כָּלָנוּ: אַל-תִּקְצַּפֵּת יְהֹוָה אֱלֹהָה אָבִינוּ עַד מָאֵד הַקְּרָבָה קָאָד, וְאַל-
לְעַד תִּזְבֶּר עָזָן שְׁעַטְנִיָּה, תְּנַזֵּב בְּבָנָנוּ עַמְּךָ כָּלָנוּ וּמְאַמְּרִים
בְּדָ: רַחֲמָה עָרֵי קָדְשָׁךְ הַיּוֹצְרָבָות בְּמִדְּרָבָר, וְבָצְיָון מִדְּרָבָר תִּרְתַּחַת
יְרִישָׁלַיִם שְׁמַמָּה: בֵּית קָדְשָׁנוּ וְתִפְאַרְתָּנוּ מִתְּפָאָרוֹת
הַלְּלוּךְ אַבְתָּינוּ תִּיהְיֶה לְשִׁרְפָּת אַשְׁׁ, וּבְלָלָן מִחְמָדֵינוּ

5. אַנְחָנוּ הַחֲנוּנוּ וְאַתָּה יַעֲרָנוּ - רַל כְּמוֹ יַוְצֵר חָרֵס הַעֲשֵׂה הַכָּל מִן הַחֲרָמָה, כְּאֵת שְׁבָרָת
אַוְתָּנוּ וּכְלָנוּ מַעֲשֵׂי יְדָךְ, וְהַיָּד תְּשַׁחַת מַעֲשֵׂי יְדָךְ (מִצְרַיּוֹם ח').

זהה לחרבה: העלה-אללה תחת אפק תוכל להמשיך יהוה אתי יהונינה

ת ח |שָׁה תְּחִרְשֵׁת וְתַעֲגֵנוּ עַד־מְאֹד מְרֻבָּה מְאֹד:

האניגיות וההביבה על גלות השכינה הקדושה ועל חרבן ביהמ"ק היא עבודה גוזלה ועצומה מואד לבזאית, ואף הצעדים שבנען וכל פמליא של מעלה, גם הקב"ה בעצמו כביכול, כלם בוכים כל לילה על חרבן ביהמ"ק (סורה יט).

על-חוותינו ירושלים הפקדתי שמרים שם צ"ב יונן ס"ב אבוי צוין,
בל-היום ובבל-הלילה תמיד לא ייחשו שתוך מהטאבל.
[הרבניה מורה] המופירם את-יהוֹתָה יהונינה על ירושלים אל-ך-מי
תחרישו להם: ולא-תתנו רמי לו לשלתו, אלא עדי'ונין
ובעד-ישם את-ישראלים תחולת הארץ: נשבע יהוה
שיהונינה בימינו ובזרע עוז, אם-אתן שלא אניה את-ך-ננה עוד
נאכל לאיבוד, ואם שליא ישתו בגינגר תורישת,
אשר יגעת בו: כי אל מאספיו של הדג מהו יאכלתו, זהלו
את-יהוֹתָה יהונינה, ומתקציו ישתחוו בחצרות קדשי:
אתה תקים תרחם ציון, כי-עת לחננה לאותה, כי-בא תורה קב"ד
מועד היום: כי-רצנו אתה עבדיך אף את-אננת,
את-עפרה יהונינו גשך: בזיה [בחוץ]⁶ את ירושלים יהונינה

6. בונה ירושלים - נאמר בלשונו רוחה, כי הוא בונה אותה כדי עד שישלם בניינה (ונב"ץ). בכל המאורעות ההסתוריים והחרות שקרו על עם ישראל הם שלבים המARBים את הגולה ובבניין ירושלים בפועל (ש"ק). וכך כל שאור הרכות ובפלת העמידה, לפי שבאות כל עניינים האלה נעשים בתמידות, ולודוגמא בעניין חמוץ שכינתו לציוו, שבעל לילה השכינה באח ללחם⁷ החרב ומילת מוקונת שמה, א"כ הוא מאחזר שכינתו בכל יום לציוו. וכך בברכת מואל שישראל, שיידוע כי כל ענייני ה�建ת המתרומות אינו בתרור נקמה להרעל לעמו ח"י, רק לכוננת הרוב שע"י העוניים יגיעו לתכליית הגאולה (דבר שלאן)

אהוניה, גדרי ישראל יבניהם מהגאות:

תקון לאה

יבכה בכי רב על זאת התשוקה העצומה לבא לידיות את ביהםך. ויבכה גם על הלאל שמו הגדול בין דאמות, ועל העדר הקבוד הגדול שזכה לה בזמן עליית הרגלים (וודה"ש).

למנצח, משביל לבני קדרה: באול אапр תערן תצעק ותמה תה ויה עלא פיקרים מזמאן, בון נפשי תערן צעקת ומתקנת אליך אלדים: צמאה נפשי לאלהים לאל חי, ושאלת מתי אבא ואראה פנוי אלדים ברוחך: היהת לאל דמעתי במקום מלחם יומם ולילת, באמר אלוי האורי כל-היום לסתורני איה אללה שינוריך: אלה את העליה אונחה ואשפכה עלי נפשי מצער, כי באשר עבר בפק במיין החוגנים, אדרם אתהך עטס עד-בית אלדים, בקול רנה ותולה של חמון חזג ווירך: מה-תשתחח תלבוי כפה נפשי ותמי בצד עלי, החול לי לאלהים כי-עוד אוננו על ישיעות הבאות מאור פניו: אלהי עלי נפשי תשתחח תה בצע, על-בון על אשר אונברך מארץ ירדן וחרמוניים מהר חרמן

7. **מיתה לי דמעתי וגוי** – עקב בכיס מרני התאבון, ודמעתי באה במקומות לחמי. ו"מ שחרד מענה מתמייה לרדרת לי ביום ובלילה, כמו המאל שהאמם אכל פומים למחות בממנה; לדורו אין יום שלא אבחה פעמים (דר"ק).

8. **בפק** – את זאת אני זכרת ונפשי כביכול נסחה ונשפטת, בזרכי עלית הרגלים שהיתה עוברת בגודורי בנ"א ומדרדה עמהם עד בית אלים (וש"י), ו"י"מ שקד הוא מלשו סכך וסוכה, וחכונה לעגלות מכחות (דאב"ע ורש"י בדורותש עט).

9. **אדם** – כמו מודין מגילן וסיוון, שהוא יגון הלך לאט ובנהת, ו"י"מ שהוא מלשו וידות. ווונש פטר מלשו דממה והכוונה אלם ואחריש עד אבא בית אלחים ברנה (רש"י).

ימחר מצער: **תְּהֻם־אֶל־תְּהֻם** [עטוק העזה אל קורא לבן עלי]
לְקוֹל אַגְּזָרִיךְ [הפערנית השוטפת, כמו ביצעו], **בְּלַמְשָׁבְּרִיךְ** [המשברים נג'יךְ]
עַלְיָעָרוֹ: **יוֹמָם** | באור היום יצוח יהונתן יהודינה | לו את חסדו,
וּבְלִילָה [בחשכת הגלות] **שִׂירָה עַמִּי** על חסדייך, ועם אשך **תִּפְלָה לְאַלְ**
הַשּׁוֹמֵר תְּיִי: **אֹמְרָה** | לְאַל סלעיך, **לִמְה שְׁבִחְתָּנוּ**,
לִמְה קָנֵר חֹשֵׁך אַלְך בְּלִיחָז אָוֵב בגלו ורחוק | **בְּרָאָה** | מדבר הדרונות
בְּעַצְמֹתִי, **צִרְפּוֹנִי צָוָרִי,** **בְּאַמְרָם אַלְיָהָהָם** בגלו ורחוק
אַיִה אַלְהִיךְ שנזר לך: **מַה־תִּשְׁתֹּחַחַי** | תלמי כפופה **נְפָשָׁי**,
וְמַה־תִּתְחַמֵּי בצער **עַלְיָהָךְ**, הוזחלי לאללים **כִּי־עַז אָזְנָי**,
עג שמביא לי ישועת ושהוא אוד פָּנִי וְאַלְהִיכְיָה

יבכה בכ רב ועצום על התשוויה העצומה לבא אל קדר קדשו (ישוה"ע).

זה מרג' שפטני נקומי אללים | [במדת הדין] וריבבה ריבבי, מגני
לְאַחֲסִיד, **מַאֲיָשׁ־מְרַמָּה** ועולה תפלהני
 תצליני: **כִּי־אַתָּה אֱלֹהִי מְעוֹזִיךְ**, **לִמְה זְנַחֲתָנוּ**, **לִמְה**
 קדר חשור אַתָּה לְאַלְך בְּלִיחָז אָוֵב בגלו ורחוק: **שְׁלַח־אָזְרָךְ** או
 הנאלה **וְאַמְתָּךְ** חפנק לתקים, **הַמָּה יִנְחֹנוּנִי**, **יִבְיאֹנִי אַל־הָרָךְ**
קָדְשָׁךְ לירושלים, **וְאַל־מִשְׁבְּנוֹתְךָ** ביהמץ: **וְאַבּוֹאָה אַל־**
מִזְבֵּחָךְ אללים ולחריב קרבנות, **אַל־אַל־אַל־**^{שְׁחוֹא} **שְׁמַתָּךְ** גַּלְילָי,
וְאַזְרָךְ **שְׁם** **בְּכָנֹזֶר אֱלֹהִים אֱלֹהִיכְיָה**: **מַה־תִּשְׁתֹּחַחַי** | תלמי כפופה
נְפָשָׁי, **וְמַה־תִּתְחַמֵּי** בצער **עַלְיָהָךְ**, הוזחלי לאללים **כִּי־עַז**

אָזְדָּגָן, עַל שְׁמַרְיָה לְיִשְׁוּעָת וְשַׁוְּאָה אָזְדָּגָן פָּנִי וְאֱלֹהִים:

בימים שאין אומרים בהם תנתן אין אומרים מומו "ענך":

לִמְנַצֵּחַ, מִזְמֹר לְדוֹד: יְעַנֵּךְ לַתְּפִילַת יְהֹוָה אֱהֹודָה בַּיּוֹם צְרָה
בְּשִׁתְלִיחָת בָּאוּבָן, יְשַׁגְּבָךְ יְחִידָךְ שְׁם | אֱלֹהִי יְעַקְּבָךְ : יִשְׁלַחְךָ
עֹזָךְ מִקְנָשׁ, אַמְצִיאֵנוּ יְסֻעָךְ: יוּכָר אֹתְךָ מִלְמַנְחָתָךְ, וְעוֹלָתָךְ
בְּדִשְׁנָה וְעַלְמָה דָשָׁה סְלָתָה: יְהֹוָה לְכָלְבָךְ כִּמְשָׁלָתָךְ, וְכָלְעַצְתָּךְ
בְּמַלְאָה: נְרוּגָנָה | גָה בְּיִשְׁוּעָתָךְ אֶל שִׁוְשִׁיעָד וּבְשֵׁם אֱלֹהָינוּ נְרוּגָלָה¹⁰,
בְּמַלְאָה יְהֹוָה אֱהֹודָה בְּלִמְשָׁאָלוֹתָה: וְאַזְמָנָה עַתָּה לְעַתִּי בְּבִירָה בְּיַיִן
הַשְׁיָעָה | יְהֹוָה אֱהֹודָה מִשְׁחָיו, יְעַנֵּהוּ מִשְׁמֵי קְדוּשָׁו, בְּגִבְורֹות
יְשַׁעַם יְמִינָה כְּמִקְתָּה קָהָה: אֱלֹהָה בְּרַכְבָּה הַבָּרוֹל וְאֱלֹהָה בָּאָרְבָּסִים, וְאַנְחָנוּ
בְּשֵׁם יְהֹוָה אֱהֹודָה אֱלֹהָינוּ נְזִיפָר שָׁמוֹ: וְלֹן הַמָּה בְּרַעַי וְנִפְלָן,
וְאַנְחָנוּ קָמָנוּ וְנִתְעַזֵּר: יְהֹוָה אֱהֹודָה הַשְׁיָעָה, הַמְלָךְ יְעַנֵּנוּ
בְּיּוֹם קְרָאנָנוּ:

לְדוֹד מִזְמֹר, לִיהְוָה אֱהֹודָה שִׁיכְתָּה אָרֶץ וּמִלְואָה, תְּבִלָּה
וְיִשְׁבֵּי בָהּ: בִּיהְוָה עַל-סְמֵךְ לִימִינִים יִסְדַּה, וְעַל-
סְמֵךְ לְנִחְדּוֹת יִכְוֹנֵה: מִירָאָה¹¹ שִׁיעָלָה בְּהַרְיְהֹוָה
אֱהֹודָה, וּמִיְּצִיקָם בְּמָקוֹם קְדוּשָׁו: תְּרָאֵן נְקִי בְּפִים מִגּוֹל
וּבְרִי טָהוֹר לְכָבֵב בִּירָאתָה, אָשָׁר | לְאַנְשָׁא לְשֹׁוֹא נְפָשִׁי

10. אלוקי יעקב - הזכיר יעקב; לפי שראה עצמו בऋת יותר מאברחים ויצחק, דכתיב "אל העונה אותה ביום צתרתי", וכן אמר להם מי שענה לע יעקב אביכם הוא יעה גם לכם (וד"ג).

11. נציגול - כי העמים יראו כי שם הר קרא על דגלנו ווראו ממנו (מלבי"ט).

12. מי עללה וגוי - אכן של יושבי תבל שלוי, אוון כלם ראויים ליקרב אליו, אלא נקי כipsis.

לא נשבע, ולא נשבע למרמה לרטות: ישא י' ברכה מאת לשר בשמי, ואצקה מאלתי ישעו: זה שממשיכך דור דרךיו של, והם בכל מבקשי פניך עט יעקב סלה: שאו יקפי שעריהם של ביהם ראיים והנשאו פתחי עולם שקסתם העלית, ייבוא השרו מלך הכבוד: מי הוא זה מלך הכבוד, יהו איה אהוניה עזוז וחיק ונבר, יהו איה אהוניה שהוא גבור מלחתה: שאו שעריהם ראיים, וישאו פתחי עולם שקסתם העלית, ייבוא מלך הכבוד: מי הוא זה מלך הכבוד, יהו איה אהוניה צבאות, הוא מלך הכבוד סלה:

משמעות זה הוא תפילה על הגאלה העתיקה כשלפע העמים יכירו בקב"ה (ספורת).

זה מס' 13. **למנצח בנגינת בבהיקה**, מזמור Shir: אללים יחננו ויברכנו סודה, יאר פניו אתנו ראה לנו פנים.¹⁴ סלה נגינה: לדעת הארץ דרכך בשולים הנגנים, כל גוים ידעו זאת ישועתך ירושאל: או יודוך עמיים אללים על התשנה, יודוך עמיים בלבם: ישמו וירגנו לאמיים האומות, כי תהשפט עמיים מישר עט ביחס, ולאמיים בארץ תנחים סלה הנגנים לעלם: יודוך עמיים אללים על התשנה, יודוך עמיים כלם: על אשר הארץ יתירה יברכנו אללים

13. למנצח - המזמור הזה של דויד נמסר לבן לוי המנצח, לנגן בנגינה בהמ"ק (מצח).

14. יאר פניך אתנו - הארת הרים מוגלה את חיבתו של האדים המביט להרעה, ביחס רק'ה מתבטה הרור במלחו חסדיו לבני"א, שמביא כל ומטר (רש"י), או בהשגרה פרטית היכרת לכל פאיידי, או בהצלחה בכל המעשים (רד"ק).

**אֱלֹהֵינוּ המשגיח נָלַנוּ; יִבְרְכּוּ אֱלֹהִים, וְעַבְדֵיכְם וַיַּרְאוּ אֹתָם
כָּל-אָפְסִידָאָרְצִין:**

משמעות זה נאמר באלו"ף ביה' לרב חסיבתו, ודבר במעשיה הקב"ה אשר גודלים מעמשו, ומשישLOC לזכר תפנית נבלאותיו (ד"ק).

הַלְלוּיָה | אָזְהָה יְהֻזָּהiahoo בְּכָל-לִבְבֵב כוֹנַת לִבֵּי, בְּסָוד מה ק"א
בקה/בעזות¹⁵ יִשְׁרָאֵם וְעַדָּה בְּתוֹךְ הַמּוֹן: גָּדוֹלִים וְנוֹגָדים
בְּחִכָּה מַעַשֵּׂי יְהֻזָּהiahoo, וּבְכָל-זֶה דְּרִישִׁים לְכָל-חַפְצִיכָם
נְבוֹאִים לְכָל-בְּהַבְּקָעָה: הַזּוֹהֵר פָּעָלָן כל מעשיך, לְצַדְקָתָךְ, בְּכָל פְּנַזְחָתָךְ
עַמְדָת לְעַד: זָכֵר כִּי עָשָׂה לְנַפְלָאָתָיו שָׁנַשְׁתָּבָעָם¹⁶, כי חָנוֹן
וְרָחוֹם יְהֻזָּהiahoo: טְרַפְּתָה מִזְמָה נְתָנוּ לִירָאֵין, יִכְרֹד לְעוֹלָם
בְּרִיתָנוּ שָׁם אֶבֶרֶח: כְּחַמְעַשְׂיוֹ הַגִּיד הַדִּיעָה וְהַרְאָה לְעַמּוֹ, בְּקִימָוּ
הַבְּטוּחוֹת לְתֵת לְהָם נְחַלָּת שְׁבָטָת גְּנוּים: מַעַשֵּׂי יְהֻזָּהiahoo שָׁמַרְתָּנוּ, וְהָ
אָמָת וּמִשְׁפָּט וְזָקָן, נְאָמָנוּם בְּלִפְקוּדָיו שָׁרֵם בְּלִמְצָחָיו:¹⁷
סְמוּכִים וְאַרְמוּכוּם לְעַד לְעוֹלָם, עַשְׂיוֹם בְּאָמָת וְיִשְׁרָאֵל וְשָׁרָה:
פְּרוּתָה וְהַצְלָה שְׁלָח לְעַמּוֹ, וְגַם אָזְהָה לְהָם לְעוֹלָם בְּרִיתָהוּ,
בְּקָדוֹשׁ וְגֹרָא שָׁמוֹן: רְאִשְׁתָּחָכָמָה וְרִאָתָה יְהֻזָּהiahoo
יאָחֹזָה,¹⁸ וְזֶה יַחַשֵּׁב שְׁכָל טֹוב לְכָל-עַשְׂיוֹם, תְּהַלְתָּה עַמְדָת

15. בסוד – בעצת ישראלים, והם ישראלים, כי הם ישראלים במעשייהם ע"פ המשפטים שננתנו להם האל ית' (ד"ק). ו"י"מ בקהל ישראלים, מכ"ש "כָּנוּם שֵׁיחָ סָוד שְׁרָפָי קָדֵשׁ" שפירושו קרל שרפי קדש (עמ"ה).

16. זכר עשה לנפלאותיו – קבוע לישראל שבתאות ומועדים ומצותם למן יקימו – "זכרת כי עבר הייתה במיצרים", לפי שהוא רנו ורהורם על בניו וחוץ להצדיקם שיטיבו דרכם ויקבלו שכר (רש"ג, נצ"ר).

17. ראשית חכמה יראת ה' – ראשית החכמה ושורשה היא יראת ה', שבאשר החכמה היא

לעֵד לוחות מורה:

לאמר כינמור זה בקהל בכיה ותיכינה, ויבקש מיללה על עזונתו יעד'א, בא"ג רושח ר'י.

למג'אה, מזמור לדוד: בְּבָא־אָלֵיו נָטוּ הַנְּבִיא ליחכו,
כַּאֲשֶׁר לְאַתְּ שְׁבָא אַל־בְּת־שְׁבָעָה: חֲנִינִי
אֱלֹהִים בְּתִסְפָּה, בָּרָב וְרִיב רְחַמֵּיד מִתְּחַפְּשָׁעִי: חֲרֵב
בְּבָסְנִי מְעֻזִּני קְבָּה בְּנוֹא לְבָסְנוֹן, וּמְתַחְטָאִי טְהָרָנִי: פִּי
פְּשָׁעִי אָנָּי אָדָע, וְחַטָּאתִי גְּנִינִי? עַמְשׂוֹ אַוקָּה תְּמִיד: לְךָ
לְבָדָךְ חַטָּאתִי וְהַרְעָעָב עַיְנִיד עָשִׂיתִי, לְכָ סְלָחָה לְיַיְלָעָן לְמַעַן
תָּצַק בְּרָבָךְ בְּהַנְּאָתָן, **תָּזְבָּח** בְּשִׁפְטָךְ תְּהִיה וְכָא כְּשָׁתְדוֹן את הדעתם
הַזְּבָעָנוֹן חֹלְלָתִי נְבָרָאתי,¹⁸ וּבְחַטָּא וְחַטָּאתִי אָמֵי נְתַחְעָבָה אָמֵן:
הַזְּאָמָת חַפְצָת בְּטָחוֹת שְׁתַחַן בְּכָלִית, וּבְסָתָם בְּלֵב **חַכְמָה**
תָּזְדִּיעָנִי הַדָּעָתָה עַל חָצֵאָר¹⁹: **תְּחַטָּאתִי** הַסְּרָר הַתָּאָתִי - בָּמוֹן **בָּאוֹז** וּ**אַטְהָר**
מְטוֹמָאת הַחֲטָא, **תְּכַבְּסָנִי** נָקה אַעֲנוֹתִי **וּמְשַׁלֵּג** עַד שִׁירָה **אַלְבִּין**:
תְּשִׁמְעָנִי בְּסִיחוֹתָךְ **שְׁשָׁזָן** וּ**שְׁמָחָת**, וְזֶה **תְּגִלָּנָה** **עֲצָמוֹת** אשר

20. מוקבת מzdון החכמה, ואין חוקה ושရisha מתבררים במופתים [בראיות ברורות], והחותמה וויצר מיטדים את האדם לדור מזרוי החכמה, צריך לאסרו את הנפש במוסרות הריאה, שאם יירא את ה' לא יעבור מஹקי החכמה אשר צור ווישמר פקדיו ומצוותו (מלבי"ט).

18. **תָּזְכָּה** **בְּשִׁפְטָךְ** – מהול לי לעזע תהיה זכאי בשפך את הרשעים הממאנים לשוב, שהרי כולם ריאו ש矜ת ליב בתשובה (וצ"ז).

19. בעזון חוללותי – ואיך לא אחטא וויעיר יצירתי ע"י תשומיש שהוא, שכמה עזונות בהם על יה. ד"א: עיקר יצירתי מכיר ונכבה, שכולם [כל אנשי] מלאים עזון וודבר זה משפייע על העברן (וש"ז).

20. **חַנְאָמָת וּגֹו** – י"מ שכוח הבינה שעיל ידו ייגש האמת בדברים העיוניים הוא נצפן מאד וטוה עלי טיה החומר, עד שלא בכל יכולתו אל האדם ויתרתה אליו, ו"ש מ"ן אמת אשר ח'פ'צת שנשוגה בינו, הוא טח **בְּשִׁתּוֹת** החומרה, וכוכסה סבב בטיט עב מנא, וכו הוכחה שזה לא יושג אל האדם מעצמו רק ע"י הוועיה מהו/ ועל זה אמר **חַכְמָה תָּזְדִּיעָנִי**, הוכחה זואות היא **בְּסָתָם** – סתוםה בעומק הנפש, ולא בכל יכולת האדם **מִקְמָה העומקם**, וע"כ יוכל בכל בחטא (מלבי"ט).

דֶּבֶית בגע ומקאוב: **הַסְּתָר פְּנֵי מְחֻטָּאִי** (שלא יהוד) **וּכְלַעֲזֹונִתִּי**
מְחַחַת מַחַק: **לִבְּ טָהֹר וְדָשָׁ בְּרָא-לִי אֱלֹהִים** (שלא אחד), **וְרוּחַ**
נְבוֹז יְשָׁרְתָשׁ בְּקָרְבֵּי אֱלֹהִים מִלְפְּנֵיךְ (אך שוא)
וְרוּחַ קְדֻשָּׁךְ וְהַקָּדֵשׁ אֱלֹהִים מִפְּנֵי חַשְׁיבָה לְיִשְׁשֹׁן
יְשָׁעָךְ וְהַיְשָׁשָׁךְ, וְרוּחַ נְדִיבָה תְּסִמְבָּנוּי אֱלֹהִים פְּשָׁעִים
דְּרָכֵיךְ שאמה סולח (שביט), **וְחַטָּאִים אוֹ אֱלִיךְ יִשּׁוּבָה הַצְּלִינִי**
מְדָמִים (בהתוונש של היגרת אוריה) **אֱלֹהִים, כִּי אַתָּה אֱלֹהִי תְּשִׁיעָתִי,** ואן תְּרִנְזָ
לְשׁוֹנוֹי צִדְקָתְךָ: אַרְנֵי עַי מוחילט שְׁפָתִי תְּפָתָח
וְפִי גִּיד תְּהִלָּתְךָ: בַּיּוֹ לְאַתְּחִפֵּץ וּבָח וְאַתָּה
לְאַתְּרִנְתָּה שְׁאַרְבָּיו עֹזֶלה לֹא תִּצְחַזֵּה: אֵז וּבְחֵי אֱלֹהִים חֲדוֹתִים
רוּחַ נְשָׁבָה מִתְשָׁבָה, **לִבְּנִשְׁבָּר וּנְדַכָּא אֶת אֱלֹהִים לֹא**
תְּבֹזָה: הַיְטִיבָה שָׁה וְשָׁלֵל בְּרָצְוֹנָךְ אֶת-צִיּוֹן, עַד הַתְּבֹזָה
חוּמוֹת יְרוּשָׁלָם: אוֹ כְשִׁיבָה בְּרוּמָה תְּחִפֵּץ וּבְחֵידָךְ, קָרְבָּנוֹ
עֹזֶלה וּכְלִיל מִנְחַת כָּה, אוֹ יַעֲלֵוּ עַל-מִזְבֵּחַ פְּרִים של חֲדוֹתִים

בימים שאין אמרום תקון רחל דילג פוסק "עד אתה", ויאמר – "תקום" וכו'.

עד אַנְהָ שְׁתִי תְּהִיא בְּכִיה בְּצִיּוֹן וּמְסִפְר בְּרוּשָׁלִים:

תְּקוּם תְּרִחָם צִיּוֹן תְּבֹנָה חֹמוֹת יְרוּשָׁלָם:

יש נהגים לומר או"א ומחרור בשוב ה', כדי לפסוק בנחמה (בא"ד יושלח).

אֱלֹהִינוּ וְאֱלֹהִי אֲבוֹתֵינוּ מִלְךָ רְחִמן רְחִם עָלֵינוּ, טֹוב וּמְטִיב
הַדָּרְשׁ לְנוּ בְּמַצְאָנוּ לְמַלְאָה, **שְׁוּבָה עָלֵינוּ בְּהַמּוֹן** עם כבאיות
רְחִמָּה, בְּגַלְל אֲבוֹת שָׁעַשְׂוִו רְצֹנָה. בְּנָה בִּיתְךָ בְּבִתְחָלה

כפי שהוא, כוונת בית מקדשך שורה מבועת על מוכנו וסחו, הראנו בלבינו שעתדרנייש, שמחנו בתקונו בהשלמתו ושוכלו, והשב שכינוך לתוכו, והשב פהנים לעובדתם, ולויים לדרכם לשידר ולומרם, והשב ישראל^א לניהם, ושם נעללה ונאראה ונשתבחה לפניו בעורה. ויהי רצון מלפניך יהוה אלהינו אללהנו ואלהי אבותינו, שהעלונו בחוות בשמה לארצו ותטענו בקשות ותתميد בנוולנו, ושם נעשה לפניך אתחרקבנות חוביינו, תמידים בסקרים ומוספים בהלכתם:

ידעה בךratio שגניזא בזקן הגאלה, בו חזיר עם ישראל לארכיו אחרי שהגדייל ה' לעשות עפם פלאות ותקדים עצומים.

זה נכון

ניר המעלות, בשוב כשישיב יהוה אהובנו **את-שיכת** השבטים מבני ציון, היינו בחלמים קדמניים: או מלא שוק פינו ולשוגנו תמלא רנה, או יאמרו בגויים, הנגיד יהוה אהובנו לעשות פלאות וחדוד **עם-אללה** בהשיבות מהגאות: הנגיד יהוה אהובנו לעשות עפנו, היינו שמחים: לנו טהר שיבה יהוה אהובנו את-שברתנו השב את גני, **כאפיקום בנגב** כנים הוראים בתקון: **הזרעים בדרעה** החשינו כמו את הוראים בתקון ברנה יקצרו: הלווד וילדו ובנה נשא **משך-הזרע** לשדה, ובטטה **בא-יבא**^ב ברנה נשא במושאו את אלמתיו:

ואח"כ יאמר פתיחת אליהו ז"ל וקדיש על ישראל:

²¹ **בא-יבא** – אבל יבוא לבתו בראה בעת ישא האלומות מושדיה אשר ברכו ה' והביא בו אפיקים המים. ו"ל כו דיויה אננו, עם כי בוגלה אנו רועים מעשה העניות בדמותה עלי כי חסיבים אנחנו שיהי אבודה תקניתנו ובחננו כל מעשי המצות, הנה כאשר בא בזא גם האלה לא נקבל הגמול בשמחה מרובה (וזצ').

פִתְיחַת אֲלֵיהוּ הַנְבִיא

טוב לו מֵפִתְיחַת אֲלֵיהוּ הַנְבִיא זֶלֶת כָּל תְּפִילָה, בָּאֲשֶׁר קִבְּלוּ רַבָּן
קָדְשֵׁי שָׁאַמְרָתָה מִסְגָּלָת לְקִבְּלַת תְּפִילָה² (מורחה באבבנין).

וַיְהִי נָעַם אֱלֹהִינוּ אֱלֹהִינוּ עָלָינוּ. וּמְעוֹשָׂה יְדֵינוּ בָּזְנָה עָלָינוּ, וּמְעוֹשָׂה
יְדֵינוּ בָּזְנָהוּ:

פִתְיחַת אֲלֵיהוּ הַנְבִיא זֶבַר לְטוֹב וְאֶמְרָה: **רַבָּן גָּלְמִין**
דָּאנָת הוּא **חֶד** אֲתָה הָא אָחָד בְּעַמּוֹךְ **וְלֹא בְּחַשְׁבָּן** אָבֵל לְאַמְנִין.³
אָנָת הוּא **עַלְאָה** עַלְיָה עַל **כָּל-עַלְאיָין** עַלְיוּמָל **סְתִימָא** נָעַלָם
וַיִּסְתַּר עַל **כָּל-סְתִימָין** הַדְּבָרִים הַגָּלִילִים, **לִית מְחַשְּׁבָה** **תְּפִיסָא**
כֵּה בְּלֵל אֲפָרָא אָטָן. **אָנָת** הוּא **דָּאָפְקָת** הַאֲצָלָת מַעֲמֹזָךְ **עַשֶּׁר**

4. הן אמרת שמנגעתי עד עתה מלפרש תפילה ומפתח הקוזשה הא, כי ידעתني שאינה דומה טעות בברא לרפק ולהליכת וכו', לטעתה בברא אורחותה, כדיוען למביבני, וגם כי ידעתני שדרה והא שעני ראוי לפשרה. אבל כיון שנאמר לי שמען הראי שבSTITOR מפורש יהוו כל קטעי התפללה ממפורשים, ולכן לא נמנעתי מלרשוי מה עיר שטפלתני יתיזורי עלי כגבני יושר יתיזורי אמרת מהר שמצאתו מספרי הקדרש, ונמנעתי מללהchar ומשקה תמותתו בבר ואלה מפרקש, ואון כאן שום דבר שלדי, רק רצוני להודיע מושך שאון לסמוך על הביאור, כי הכל הוא לפני מיעוט הרבנותי בספרים קודשיטים אלו. וועוד ש לדעת שבודאי ווש וווער בבר אוור ברורים מומשיין לראות תרומות ת"ג, ואוני השותודתי לבאר באפונ הפישע ע"ז כמה שאפרה, הספרים העיקרים ברום החשובותי חם הפהודס לילט'ק, בארכ לוי רואין וווער זורה, וווער אם ביאור הסלט, תיוקינץ עס בארכ שער צוין' ווועוד מדבר' וועוד. וווער' שביבות תפלה זו גיינע אליהו הנביא זכרו לטוב לשער לנו על בא הגאנלאה במחרחה ביפנו, אמן.

2. פִתְיחַת אֲלֵיהוּ אָלֶלוּ דָבְרֵי אֲלֵיהוּ אֶל רַשְׁבָּי וּבְרוּי, והוא כיון לבאר במאמר זהה בקייזר נמור ובלמות נרמותא רוחב וגופי החכמה האלולות וכו'. וכל זה במליצחה כוננה רבת האיכות ומעט הכמות דברם נאותים, וכמפני אמרם וכשינויו שמעוים. אלהו היה אומו, רשב"ע"ה ורב"י יהודה ושאר חבריהם החשובים עם החסידים והצדיקים שבגעו עזון היו שומעים (סדר הגדת לרמב"ק).

3. **וְלֹא בְּחַשְׁבָּן** - יובן במה שמורגן בפי בעלי האמונה, באמורם אחד ולא כאחד המנווי, כי אחד המנווי יש לו ברורם הרבה, כי א"פ שאמר אחד, ע"כ שאחד השאות וזה מהו, אלא שהקדום אחד והבא אחריו או מוכנים בשם עני, יעכ"י ההאחד והשני הם שווים, משא"כ ברובן רגילים שהוא אחד ואני שני לו וכו' (הפרdam לרמב"ק).

תקוני לבושים, וקרין לון עשר ספירות, לאנהנא בהז
 להנהי בהם אלמיין סתיימין דלא אתגליין העלומות הנסתרים⁵,
עלמיין דאתגליין, ובזונ אתחבשיות מבני נשא לעומת האור, כדי שיוכלו,
אנט הווא דקשיר לון ומיחד לון קשר אותן מבהן. **ובגין**
דאנט מלגנוו כון שאותה בפניהם **בל-מאן דאפריש** גם הפרד חד מן
חברה מאlein עשר מעשר ספרות הלל, **אתחשב לה** נחוב לו
כאלו אפריש בך הפרד ונפם. **ואlein עשר ספירות אנון**
אולין בסדרו, חד אריך חוץ מארך אן **וחד קוצר** קצרהן **וחד**
בינוני ממוצע [רhom]. ואנט הווא דאנציג לון בואר האס, **וילית**
מאן דאנציג לך משפע עילך **לא לעלא** מאר האס **ולא לחתא**
מו הוקן ולא מפל-סטרא ולא מושם אן. **לבושין תקנת לון**

4. ספירות - הספרות הן גילוי מידותינו ית' - דרך הנחותינו - שלחנו נתנו הbara מדה שיעור ומספר, על ידי צמוצים, ולמן הן נקראות ספרות, וכן בא מילשוו [ספר] שהוא ניצוץ האור, כי חם כביכול אורות ומוניצאים מואר האס [אנון טו] שורה המקור שלחו, כמו שאנו הספר אין לה צבע אך קרני האור מתונצחים בה במגוון של צבעי הקשת, כך הספרות, וכך הספרות כרכב גוויות, במספר ובמיוחד, בעוד שאנו ית' מצד עצמו לא שיר בז התחלקות לגוונים במספר או הגבלה (מנובא לעפוי).

5. דלא איטגליין - בעשר הספרות הללו האס מנהיגות את כל העולמות, את העולמות השתווניים ואנגלליים, שהם העולמות של מעלה מהולים האציליים ואנים מושגים אליליו מותלגים איזו דלא היינו מעלים אציליים ולמטה המושגים אליליו מותלגים איזו דלא לווי וויא.

6. קשיר לון ומיחד לון - למורות שכל ספרה מייצגת הנאה אחרית של הקב"ה בעולמות, מ"מ ככל נועבים מכח אחד, שהו אור וה' המתפשט בפנימיות, كذلك הנשמה המתפשטה בתוך הגוף (באר לח' וויא).

7. כאילו אפריש בך - הגם שהפוגם הוא בספרות, עכ"ז מפני היה מאנציל מותלבษ בהם יהויביב ראשו למילך, והמשל בה אל האדם הקונווע בזיו לבר לבושי המילך, מהה גם ביחסות על המילך, אע' פ' שלא גנע במלך עצמו, עכ"ז גנע בכבודו המילך. והייב ראשו למילכוות, כן הדבר בספרות, מסעם שהא"ס ב"ה מתפשט הרבה. ראי שיויב מפוגם בהם ח' כאילו גנע במלך עצמו (פודס ווועס שנער ד' פ"ז). וידע י"ל דכיון שהא"ס מתפשט בהעשור ספרות. לכן כל מי שמספריש וועשה פירוד בין א/or א"ס שבונן ספרה אורת, ווורט בעיינותו שלא יהוה נמושך א/or הא"ס באותה ספרה שהפרטיש (ופרשות).

[לעלם האנילות]⁸ **דְּמַנֵּיחַו פְּרֹחַין נְשָׂמְתַיִן לְבָנִי נְשָׂא** שמהן מניות.
וּכְמָה גּוֹפִין כְּלִים וּרוֹתְנִים תְּקִנְתִּת לְזִין הכתה לעשר, **דְּאַתְקְרִיאוֹ**
גּוֹפָא וּנְקָרְיאָם גּוֹפִים **לְגַבְיַי לְבָוִישַׁין** [ועלמות ב'יב]⁹ **דְּמַבְּסִין עַלְיהָזִן**.
וְאַתְקְרִיאוֹ הספרות **בְּתְקִונְגָּא דָא** בסדר זה¹⁰: **חַסְד** – **דְּרוֹעָא**
וְעוֹגְמִינָא. **גְּבוֹרָה** – **דְּרוֹעָא** וְעוֹגְמִינָא. **תְּפָאָרָת** –
גּוֹפָא. **נְצָח** וּ**הַוָּד** – **תְּרִין שּׂוֹקוֹן** שני השוקים. **יְסֻוד** –
סִיּוּמָא דְּגּוֹפָא, **אוֹת בְּרִית קְדֻשָּׁה.** **מְלֻכּוֹת** – **פָּה**¹¹,
תּוֹרָה שְׁבָעַל פָּה קְרִינְז לָה. **חַכְמָה** – **מוֹחָא,** **אִיחִי**
מְחַשְּׁבָה מְלֻגָּנוֹ הפנימית. **בִּנָה** – **לְבָא** היא הלב וּבָה חַלְבָּ
מְבִין. **וְעַל אַלְיַין תְּרִין** [חכמה ובנה] **בְּתִיכְבָּה:** "הַגְּסִטְרוֹת
לְיִהְוֹת יְהוָהוֹת **אֱלֹהִינוּ**". **בְּתַר עַלְיַין** – **אִיהוּ בְּתַר**
מְלֻכּוֹת. **וְעַלְיהַ אֲתִמָּה מַגִּיד מִרְאָשִׁית אַחֲרִית**¹².

⁸ **לְבָשִׁין וְגַוי** – לאחר שראה הבורא "ה שבאמנויות העולמות של האצלות עדין לא היה הגבראים יולמים לקבב ולסבוב לאחר האור הנזול, על כן ברא עוד ג' עלמות (בריראה, יצירה ועשיה), והעלמות שבריראה קרייטים לבושים לביריעיות שבaczlost הקרים ליעומת גופים ומולבושים של עולם האצלות נבראות הנשמות, כי מעולם ביראה נוצרות גושימות לבן^א, ומוללים היוצרה הרוחות, ומועלם העשייה הקפחות (החולם).

⁹ **וּכְמָה גּוֹפִין וְגַוי** – אפילו אותן הגופים יש להם עד לבשין שביהם מתלבשים, דהיינו יצירה היא לבוש הרבראה, וועשה היא לבוש על יצירה (פודס שם).

¹⁰ **וְאַתְקְרִיאוֹ בְּתְקִונְגָּא דָא** – לפי שאומר בהמשך **דְּרוֹעָא מְיִינָא וּכְיַי**, אל תבוא לחשוב שום גשמיות ח'י, لكن הקדים בלשון קדשו ואמר "אתקריאו בתקונא דא", ר' ל' שהם נקראים כקריאת בעלמא בשמות אלו רק לשבר את האוון, כי הם ארוט עליונים וכיס ורוחניים שאינם נתפסים בשל האנושי (כל זו הוויה).

¹¹ **מְלֻכּוֹת פָּה** – המלכות נקראת פה ע"ש עטרת היסוד שהייא מהasisod. ולענין הקשר לתושב"ע עינוי בפרש מעלות הסולם, וכן בפרק שעיר כ"ג ערך פה.

¹² **מַגִּיד מִרְאָשִׁית אַחֲרִית** – שבחיתת המלכות שככל עולם יותר ויריד מותלבשת בכתר של עולם התהנתן המכונה, וזאת לתועלת הועלמות וכי לקשר זה זהה כי שיוכלו לקלבל האורה זה מוה, ועל זה נאמר מיגיד מראשית שהיא ראשית עליונים הרהיא, **אַחֲרִית** של **עוֹלָם** של מעלה (שםנת זצון). וכתר האצלות שהוא עליון מכל היל'ס נקרא כתר מלכות על שעיקרו היא בחינת מלכות דא"ק.

אֲיַהוּ קְרֻקְפְּתָא דַּתְפְּלִי גַּלְעָלֶת¹³. **מַלְגָּנוֹ** בְּפִנְימֵי הַיִּם
אֲיַהוּ אַזְּתִּי יְוָד וְאַזְּתִּי הַ"א וְאַזְּתִּי וְאַזְּתִּי וְאַזְּתִּי הַ"א
(שם מ"ה), **דָּאַיְהוּ אַרְחַ יְיָ אַצְּלִילָות**. **אֲיַהוּ** (שם מ"ה) **שְׁקָרוֹ**
דָּאַיְלָנָא משקה האילן **בְּדַרְוָעָיו וְעַנְפָיו**, **בְּמֵיאָ דָּאַשְׁקִי**
לְאַיְלָנָא וְאַתְּרָכִי יְדֵי וּמִקְבֵּל **בְּהַהְוָא שְׁקִיוֹ**:

תחליה דיבר בבחינת התפשטות הא"ס ב"ה בעשר ספירות דאצילות ובב"ע, ועתה מדבר איך הא"ס ב"ה מוחפש כביבול מושאל כל הדרגות, עד סוף כל הדרגות בעולם השפל הגשמי הזה (זו הוויה).

רְבָּזָן עַלְמִין, אֲנֵת הַוָּא עַלְתַּת הַעֲלוֹת וְסִבְתַּת הַסְּפּוֹת,
דָּאַשְׁקִי לְאַיְלָנָא לעשר ספירות **בְּהַהְוָא נְבִיעָו**
עצמי הבניין הזה. **וְהַהְוָא נְבִיעָו** אותו מעין **אֲיַהוּ בְּגַשְׁמָתָא לְנוֹפָא**,
דָּאַיְהִי (וְדָאַיְהוּ) **חַיִּים לְנוֹפָא**, וּבְךָ בעצמותך **לִית דְמִיּוֹן**
וְלִית דְיוֹקָנָא למתנה אַזְקָק (גַּנוֹפָא) מִבְּלִי מָה דְלָגָנוֹ וְלִבְרָד
פְּנִימִית חִינְמִית. **וּבְרָאַת שְׂמִיא וְאַרְעָא, וְאַפְקָת מְנַחּוֹן** הצעאת
מהם **שְׂמִשָּׁא וּסְיִרְאָה וּכְזֹבְבִּיא וּמְזִילָּה**. **וּבְאַרְעָא**
אַיְלָנִין וְדְשָׁאִין וְגַתְתָּא דְעַדְן עַשְׂיוֹן וְעַשְׂבִּין, **וְחִינּוֹן** חיות
וְעַופִּין וְנָנוֹנִין חיים, **וּבְעַירִין** בהמות **וּבְנִינְגָּשָׁא**,
לְאַשְׁתְּמֹדְעָא קְנֵץ **בְּהַזְּן עַלְאַיִן** כוחות העליינים¹⁴, **וְיַיְהָ**

¹³. **קרקפתא דתפלי** – כי כתבר של כל עולם הוא מלכotta של עילם העליון שלמעלה ממנו, ואינו נשיית פנימית ובבחינת נשמה אל עולם שלמטה ממנו מגאנא, בסוד נשמה להה, וכן הילכת שירדת וגואיר בעולם הרוח. שם הוא מאיר דרך נסיות המלחות שרודה שם דאהו או רוח אצלות בערד עולם הרוח, ולא אצלות ממש (שעת רצון). שם מ"ה שהרוח או רוח אצלות מושר ומוחבר כל אורות וסיליות דאצלות שיייוו מוחברים בהתכללות מומר אמייני (תתקן מדבש).

¹⁴. לאשתמודע בהזון עלאיין – הא"כ ב"ה סיידר הכל בתתונותים, והם סימונים לעליונות, שבהם יכירו

וְתִנְהַגֵּן יְמָנֶן בְּהַזֵּן שְׁלֹמוֹת עַלְמֵין וְתִפְאַזֵּן, וְאַיְדֵךְ
אֲשֶׁר תְּמַזְּעֵן גְּדוּלַת הַשִּׁיר מַעַלְמֵי וְתִתְאַי, אֲוֹלֵם וְלִיתְ דִּידַע בְּךָ
מְשִׁיג בְּרוּמָמוֹתְךָ בְּלָל. וּבָר מְנֻחָה שְׁלַאֲהֵס לִיתְ וְחוֹזָא הַתְקִשְׁוֹת
בְּעַלְמֵי וְתִתְאַי הוּא מְתִפְרֵדִים וְאַנְתָּא אֲשֶׁר תְּמַזְּעֵן נְדִיעַת אַדוֹן
עַל-בְּלָל. וּבְלַ-סְּפִירָן – בְּלַ-חֲדָר אִיתְ לָהּ שְׁמֵן יְדִיעָ
שְׁמֵן פְּרִטִּי, וּבְהַזֵּן אַתְּקִרְיוֹ אַמְּלָאָכְיָא ¹⁶. וְאַנְתָּא לִיתְ לְךָ שְׁמֵן
יְדִיעָ וְשְׁמֵן כְּנוּי ¹⁷, דָּגַנְתָּ הַזָּהָר מְמֻלָּא בְּלַ-שְׁמַחַן של הספרות,
וְאַנְתָּה הַזָּהָר שְׁלִימָנוֹ דְּבָלָהוּ שְׁבָנָדָן. וּבְכֵד אַנְתָּתְ טַסְתָּלָק
מְנַהּוֹן, אֲשֶׁר תָּאַרְוּ בְּלַהּוּ שְׁמַחַן בְּגַוּפָא בְּלָא נְשָׂמָתָא.
אַנְתָּ חֲכִים וְלֹא בְּחַכְמָה יְדִיעָא ¹⁸ לא מְסִיפָּתָה. לִיתְ לְךָ אַתְּר יְדִיעָא
מְבִין וְלֹא מְבִינָה יְדִיעָא בְּנָמָרָת. אַנְתָּה יְדִיעָא
שְׁמַלְאָה כָּל, אַלְאָ בְּסִפְרוֹתְךָ לְאֲשֶׁר תְּמַזְּעֵן לְהַכְּרוֹ וְלְהַדְּרִיעַ תְּקִפָּה
וְחִילְדָּעַן וְכוֹדֵךְ לְבִנְיָה נְשָׂא. וְלְאַחֲזָה לְזָן לְהַרְאָתָה לְבִנְיָא אַיְדֵךְ

את העליונים, וְעַי יוּכְלָה לְדִמּוֹת וְלְהַמְשִׁיל, כי מכל הדברים הגשמיים נגמצאים בעזה¹⁹, מה ש-node
לנו דוגמתם בעלימותם העליונית, כמו "מִבְשָׁרֵי אַחֲרָה אַלְפָי", וְולִידֵם אֲדוֹם וְמִכְרֵר בְּאַלְקָוֶת,
כי כל מה שיש בעזה²⁰ חם ונעפים, יש להם שורשים גודלים בשועלות העליונות (וְיוּ הַחוֹזָה).
25. ואיך יתנהגו בהזון על אין ותתאי – שרעלים נספחים שבע בכל תולמו, שאם התהווים מיעבים
[התהווים] מונחים כל תולמו, שהם מושפעים שבע בכל תולמו, שאם התהווים מיעבים
מעשייהם מרגעים מוקבלים שפער וארוחות עלינוים מהאייסוף ב"ה, ואם ח"ז להפץ, גם העליונים
מפסידים והארחות מסתלקין שעת ובצן].

16. ובזהו אתקריאו מלאכיה – כל מלאך יש לו יי'קה ספריה המיפויות לו, ובפי העניין המסתעף
מספריה זו כו' היא עניין של יצירותיו וכו', כי כל מלאך נקרא על שם הפעולה שנשלחה לפועל (בא' לחו
זה). כי המלך נקרא בשם ספריה, והספרה בשם פועליה, כגון גבריה גבריאל וכו' (פודס שם).
17. לֹא תַּלְוֵךְ שְׁמֵדָע – אַיְלָו שְׁמֵם. משום היותו שלמי שמו מידה וקצבה, ואינו וופס בו שום
שם. ואף שם היה נקרא כן על הוראתחוויות הניצחית וקיימות לעד, שהרי רק תכונה אחת מכל
תכונתיו, ואינו בא לתאר את עצמותו ממש (שנת בצן).

18. לאו בחכמה יְדִיעָא – למורת שחשפירה נקרו את ככמה, אין להבini שהרא חכם ע"י החכמה הזאת,
וכו למורת שיש ספרית בינה אוו הוא מבני כוונת הבינה והוות, אלא אדרבא הוא מדור הח'ר"ב,
והח'ר"ב כלים אל חכמו ובייעת, ולא שחשפירותם ממש חכמו ובייעתו (פודס שם).

אָתָנָהִג עַלְמָא הנהת העלומות בְּדִינָא וּבְרָחֶםִי, **דָאַינֵוּן** שם
צְדָקָ וּמְשֻׁפֶט, בְּפּוֹם עֲזַבְדִיהָזָן דְבָנֵי נְשָׂא כפי מעשי בניין.

מכאן ואילך מפרש אריך הש"ת משתמש בהז' מדרות חג"ת נה"ס להנדגג עולמו אם לחסד ואם לדין (באור לחוד ר'ואן).

דִין – אֵיתָהוּ נְבוֹרָה. **מְשֻׁפֶט – עַמּוֹדָא רַאמְצָעִיתָא**
[תפארת]. **צְדָקָ – מְלֻכָּתָא קָדְשָׁא**, **מְאַוְנוּןִי צְדָקָ – תְּרִין**
סְמִיכָיִ קְשׁוּט ש"י עמ"ה האמת. **חַיּוֹן צְדָקָ – זֶה אָוֹת בְּרִית** [יסח']¹⁹.
כָלָא לְאַחֲזָאָה אַיְיךְ אָתָנָהִג עַלְמָא בצדקה ובמשפט. **אָבָל**
לֹאָוּ דָאִית לְדָבָר בענומתו צְדָקָ יְדִיעָא **דָאֵיתָהוּ דִין**, **וְלֹאָוּ**
מְשֻׁפֶט יְדִיעָא – דָאֵיתָהוּ רָחֶםִי, **וְלֹאָוּ מִפְלָאָלִין** מדות
בָּלְלָא הוּא אָרֶךְ פִשְׁטוּ וּמְכַלְלָא.

עד עתה אליהו הנביא דבר, והקדמים רפלותו בסדור שבחיו ית"ש, כי הוא ית' עילית כל העיליות, ואח"ב התוויל במצוה לו זו לשבת"י הקדוש, דלו יתבה רשות מעליון, ואין זולתו לנאות השכינה וישראל מגולאת, לבן ביקש אליהו ואמר קום רב שבעונן ולהה רדי תורה, כי לך בלבד נתנה רשות מנוחות לחדש ולגלות הסודות, ווי' ז' קרב הגאולה (הזרת מלך).

קִים רַבִּי שְׁמַעַן וַיַּתְחַדְשֵׁן מְלִין של סתרי תורה על יְהָה,
דְהָא רְשׁוֹתָא אִיתָ לְדָהָן גְּלָאָה רְזִוָּן טְמִירָן סדרות
עומקם על יְהָה, מה **דְלָא אַתִּיחֵב רְשָׁוּן גְּלָאָה** לשום
בָּר נְשָׂעֵד בְּעָזָן:

¹⁹. **אָוֹת בְּרִית** - הכוונה ליסוד שהוא כולל נצח והוו. ולכון נקראת הוי, כי ר'ת שלו נצח הו יסוד, והוא קשור עם מלכות - שנקראת צדק - להשלמה ולהרמשיך לה למלعلاה כל טוב (באר אברהם, זכרו מונחת). ולכון נקרים כלם ע"ש צדק (סולם).

כב רבי שמעון פתח ואמר: "לְדִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַגְּדָלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאָרָת וְהַגְּצָחָה וְהַהֲזָרָה". על אין שמעו²¹ – אנון דמיין דחברון ^{שען תבשו} ורעיא מהימנא רושה רבנן ^{אף} אתקערו משנטכון, "הקייצו ורננו שוכני עפר" – אלין אנון צדייקיא ^{אללה} דאנון מסטרא שם בבחינת דההוא דאתמר בה: "אני ישנה ולבוי ער". ולאו אנון מותים אלא רק שנים, ובגון דא ולם אתמר בהו: "הקייצו ורננו שוכני עפר". רעיא מהימנא, אתה ואבתה קייצו ורננו לאתערותא דשבינטא, דאייה ישנה בגולותא, גם דעת בעו צדייקיא בלהו דמיין עם השמיה, לשנטא בחורייהו עיניהם מיד ^{בשיגען זונ} יהיבת שכינטא תלת קלין לנבי רעיא מהימנא²², נימא לה: קום רעיא מהימנא, דהא עליך אתמה: "קול הדדי דופק"

20. לך ת' הגדולה וגוי – קודם שהתחיל השב"י חדש, ולגולות הסודותפת הפקוד שabo מומרים כל המורות, כמו"ש בפרק פ"ה, "שלך ה' המודחה" הם כינוי אל ג' ראשונות, שרבינה נקרא "לך" שעלה נ' כמנין נ' שעורי בניה וכוכב, וענין עד ביו הזרה טנומות ונוטפים).

21. על אין שמעו – הומני העלינים בלבד. על דרך שבכל יהודי ממשיכין מתחלה אר מעליינים, כי כן היה ורכו רשבאי, לעורר ולהזכיר לבית מדורשו נשמתין על אין קידישן האבות והרע"ם, אליו הביביא יא"ט זכרא לא חוץך מהמיינו כי בבר היה ש[ן] (וועו זה). והסבירו שהוואים לריא שעורותם על גלות השכינה וצער של ישראל בגלות, והם מצטערים על זה תמייר כמ"ש תנורומה ופרתקת ס"ב עעה"ז ווירעו לנו מארים לאבותינו – מה טבן שעבota כאן, למורה שכבל מן שישראל בצרה אף הם בצרה, ומאה הוא המקור לדברי רשי" ששם שכטב "מכאן שהאבות מצטערים בקשרם כשפירענות באנה על ישראל".

22. ובגון דא אתמר בהו קייצו וגוי – כי לשון זה לא שייך אלא על מי שישן, והיוינו נשמות הצדים שהם רק שנים ולא מותים, וכמ"ש חז"ל רשותם ביהירם קריים מותים, צדוקים במיתנים קריים חייז (ברוכת י"ח).

23. תלת קלין – ר"ל בזונן בגאליה לעתיו, תמיון השכינה שלש קולות לעורר הרע"ם, כי הוא היה הנואל הראשון, והוא היה הנואל האחרון בנדיע (וועו זה).

— **לְנַבָּאִי אֲגִלָּבָרָבָע אַתְּזָן דִילָה בְּקָדְחוּתִי, וַיִּמְאַבְּהָזָן**
ואמר בהם "פָתָחָיו לִי אֲחֹתִי רְעִיטִי יוֹנָתִי תְמִתִּי"²⁴. מלהן גם
זהה "תִם עֲזָנָה בַת צִוְן לֹא יוֹסִיף לְחַגְלוֹתָה".
שְׁרָאָשִׁי גַּמְלָא טָלָה, מאין "גַּמְלָא טָלָה"? אלא אמר
קְדֻשָּׁא בָּרְיךָ הוּא אָנָתְּ חַשְׁבָּתְּ אַתָּה חַשְׁבָּתְּ דְמִיּוֹצָא
דְאַתְּחַרְבָּ בַּיּוֹמָקְדָשָׁא דְעַלְנָא בְּבִיתָא דְילִי שְׁנָכְנָשָׁתִי בְּבִיטִי
וְעַלְנָא בְּיִשְׂוֹבָא?²⁵ לאו הַכִּי, דְלֹא עַלְנָא נָכְנָשָׁתִי
כְּלִיזְמָנָא דְאָנָתְּ בְּגַלְוָתָא.²⁶ תַּרְיֵי לְךָ סִימְנָא: "שְׁרָאָשִׁי
גַּמְלָא טָלָה" — הַיְאָ שְׁבִינְתָּא אתה היא האחרונה
בְּשֵׁם הוּא בְּגַלְוָתָא,
שְׁלִימָנוּ דִילָה שְׁלֹמוֹתָה וְתִיחִים דִילָה אֲיהוֹ טָלָה.²⁷ וְרָא
אֲיהוֹ אָזָתְּ יוֹדָ וְאָזָתְּ הַיְאָ אָזָתְּ וְאָזָתְּ, וְאָזָתְּ הַיְאָ
אֲיהוֹ שְׁבִינְתָּא אַמְלָטָה דְלֹא מְחַשְּׁבָנָ טָלָ, אָלָא אָזָתְּ יוֹדָ
וְאָזָתְּ הַיְאָ אָזָתְּ וְאָזָתְּ דְסְלִיקָו אַתְּזָן עֲולִים האותיות לְחַשְׁבָנָ

24. פתיח לי וגוי – שארבעה תיארים אלו, אהותי, ריעיטה, יונתי, תומי, המכנים כנגדי ארבעה אותיות הוּא, הם בודאותות אדו"ר, וחבורו הוויה אדו"ר והוחבורה יוווג' יוווג' כורווע (פרשות).

25. וועלנא בישובא – חוץ דיווינו דוקב"ה למעלמה, שנאנצ ביחס'ק (הגר"א).
26. דלא עאלנא ווי – כמ"ש ש"מ"ר פאי'ו ו' י"ד מתי אהוה מטלך לא לא, שנאנצ גמלא טל [ככיבול כמו אודם שעמדו בחוץ של חליר וורד עליין]. אלא עשו לי מקדש של אהוה בחוץ, וכ"כ בפסיקתרא רבתני פלי"ק ("אמור הקב"ה למשיח שעלה בבודנץ הרושע והחביב את בתיו שרף את היכלי והגלה את בניו אומות העולם, חיך והרי ראשיו שללא נכסני לככס שאלי, ואם אין אתה מאמין ראה של שלחה על רראי שנאמר ראי נמלא ול כו' ווצציז זה").

27. אֲיוֹו טָל – ומפרש זוחו ט"ל, ר"א של שם ס"ה היא השכינה והא בגלות, שלמות שלח והוים שהה היא ט"ל, וזה ר"א י"ד והר' א' והר' שמש זוהר [שבגמורייה ט"ל והוא שם מ"ה (45) ללא ה"א הארהורה שהייה]²⁸ והר' א' התנוחנה שהיא השכינה [מלכוון] לא גnellלה בשבעון ט"ל, אלא י"ד ה"א וא"ז שאחותיותך עלות לחשבון ט"ל, והוא זהיינו היה"ז [במיוחד] הממלא את השכינה מ"ן הגיבוע של כל המוקומות תלמידים (זוזם) וortho סדר"ו מורי היטל", כמ"ש בערך' ב" (וותת הנזרה והודשה): באמורך מהרויך היטל, יכוון אל שם י"ז בכינוי אלף הוליה בגמי' ט"ל, ויכיוון להויזד' א' אחותיות אלו במלויים אל ה' האחרונה [געישה מה'], וזה הטע"ל" כלומר ה' ט"ל, עכ'.

ט"ל. דָּאִיהֵי [אותיות] **מָלֵא לְשֻׁבִּינְתָּא** [אות ה'א] **מְנַבְּיעַ**
מהנבייה **דָּכְלָה-מִקְזֹרֶן עַלְאַיִן** (ונעשה מיה). **מַיד** באורת חומן **קָם** (יב':
יקום) **רְעֵא מְהִימָּנָא** ו**אֲבָהָן קְדִישָׁין עַמָּה**. עד בָּאָן
דָּזָא דִּיחְוִידָא סוד היהוד²⁸. **"בָּרוּךְ וְהַזְּהַת אַחֲדָנוּי לְעֹזְלָם אָמֵן**
וְאָמֵן":

וַיְהִי רְעֵא מִן קָדָם עֲתִיקָא קְדִישָׁא **דָּכְלָה-קְדִישָׁין**
יַהְרֵךְ מִלְּפַנֵּי, **טָמֵירָא** **דָּכְלָה-טָמִירִין** הנטר ניכל, **סְתִימָא**
דָּכְלָא גָּנְעָל, **דִּיתְמְשָׁךְ** טָלָא עַלְאָה הַעֲלָן מִנְהָה [טְוִיחָן] **לְמָלִיאָ**
רִישָׁה דִּזְעֵיר אֲנָפֵין, וְלַחֲטִילָה לְחַקֵּל תִּפְוִיחָן קְדִישָׁין
[לְלִמְכָתָה] **בְּנֵה יְהוָה דָּאָנְפֵין** באור הפנים **בְּרְעֵא** וּבְחַדּוֹתָא **דָּכְלָא**
וּבְשְׂמַחוֹתָה כֵּל. **וַיִּתְמְשָׁךְ** מִן קָדָם עֲתִיקָא קְדִישָׁא **דָּכְלָה-**
קְדִישָׁין, **טָמֵירָא** **דָּכְלָה-טָמִירִין** **סְתִימָא** **דָּכְלָא**, **רְעוֹתָא**
רְעוֹת וּרְחַמִּי חָנָא וּחֲסָדָא **בְּנֵה יְהוָה** עַלְאָה בְּרֻוִּתָּא וּחַדּוֹת
בְּחָרָה עֲלֵינוֹה, **עַלְיָה** וּעַל **כָּל-בְּנֵי בֵּיתִי**, וּעַל **כָּל-הַגָּלוּיִם**
אָלִי, וּעַל **כָּל-יִשְׂרָאֵל** עַמָּה. **וַיִּפְרְקִיעַן** **מְכָלָעַקְתִּין**
בְּרִישָׁין וּמִם קַשְׁם **דִּיּוֹתָן** **לְעַלְמָא** הבאים לעולם. **וַיִּזְמִין** **וַיִּתְהִיבֵּ**
לְנָא **מוֹזָנָא** וּפְרִנְסָתָא **טְבַתָּא**, **בְּלִי** **אַרְהָה** וּ**עַקְתָּא**,
מְמֹלָא **דָּכְלָה-מוֹזָנִי** **בְּתַתְלִין**. **וַיִּשְׂזֹבֵעַן** **מְעִינָא** **בִּישָׁא**

²⁸ רוא דיווחה - מה שמשמעותו כאן רוא ויהודה. כיון שככל המאמר זהה של פתוח אליו והוא בסוד ההוויה, שמודר שקס ר' לוי ימ' ואבירו קדישין נעשרה יהוד גמור (וכונן מודם), ולפיirc הרטפודים בכל ספריהם סמכיו סוד הרמאמה הוה לתפלה פתוח אליהם [בבנייה לטיורי ספרד שלא הביאו[] למ' שורה המשך אחד לתפלה אליהו הנביא, התפלה שהיא בסוד היהוד (זו הוויה).

וַיֹּאמֶן וַיִּחַרְבֶּא דָמְלָאֵךְ הַמֹּות וַיְמִדְינֵה שֶׁל גַּהֲנָם.
וַיַּיְתֵּי לְנָא וַיַּכְלֵל נְפָשָׁתָנָא חַנָּא וַחֲסָדָא וַחֲיִ אֲרִיכִי
וַמּוֹעֵן רַוִּיחִי פְּרִנָּה וַרְחָמִי מִן קָרְמָה. אָמֵן כֵּן יְהִי רְצָוָן.
אָמֵן וְאָמֵן.

ואומרם קדיש על יְשֻׁעָאֵל (לקמן עמוד 107)

מה טוב ומה נעים שיאמר האדם בכל יום אחר התקון חצות לשון והasher הובא בזוהר (פרשנה מה ס"ה ע"ג), ואם לא אמרו אחר התקון לאה, יאמרו בשורתה קודם התפה, וכן יעשה בשבותות ומימים טובים, כי דברים אלו עמקים מאד מאד, והמבין סודם של דברים אלה ידע כמה תועלות גדולות נעשה באמירתם לתיקון אותו היום, בין בפרצוזו הימים בין בפרצוז הימים (כא"ד מקץ יב).

אמָר רַבִּי שְׁמֻעוֹן אֲרַמִּית יְדָא בְּצָלוֹתֵינוּ לְעַלָּא, דְּכָר רַעֲוָתָא
עַלָּא הַלְּעַלָּא לְעַלָּא קִימָא עַל הַהְוָא רַעֲוָתָא דְּלָא
אֲתִידָע וְלָא אֲתִפָּס בְּלָל לְעַלְמִין, רַיְשָׁא דְּסָתִים – יְהִיר
לְעַלָּא, וְהַהְוָא רַיְשָׁא – אַפְקָמָא דְּאַפְקָק וְלָא יְדִיעָ, וְנִהְיָה
מַאי דְּנִהְיָה בְּלָא בְּסָתִים, רַעֲוָה דְּמַחְשָׁבָה עַלָּא – לְמַרְדָּף
אֲבָתָרָה וְלְאַהֲנָהָרָא מַזָּה, חַד פְּרִיסָו אַתְּפָרִים, וּמַגָּו הַהְוָא
פְּרִיסָא – בְּרִיךְפִּי דְּהַהְוָא מַחְשָׁבָה עַלָּא – מַטָּי וְלָא מַטָּי,
עַד הַהְיָה פְּרִיסָה, נִהְיָה מַאי דְּנִהְיָה, וּכְרִין אַיהֲרָי מַחְשָׁבָה
עַלָּא נִהְיָה בְּנִהְיָה סְתִים דְּלָא יְדִיעָ, וְהַהְיָה מַחְשָׁבָה לֹא
יְדִעָ – כְּרִין, בְּטַש הָא יְהִירוּ דְּמַחְשָׁבָה דְּלָא אֲתִידָע, בְּנִהְיָה
דְּפָרִסָּא, דְּקִימָא דְּנִהְיָה מִמָּה דְּלָא יְדִיעָ, וְלָא אֲתִגְלִיא. וּכְרִין
הָא יְהִירוּ דְּמַחְשָׁבָה דְּלָא אֲתִידָע בְּטַש בְּנִהְיָה דְּפָרִסָּא,
וְנִהְרִין בְּחַרָּא, וְאֲתִעְבִּדוּ תְּשֻׁעה הַיְכָלִין, וְהַיְכָלִין – לֹאוֹ אֲנוֹ

נְהֽוֹרִין, וְלֹאָנוּ רֻחָין, וְלֹאָנוּ גַּשְׁמָתִין, וְלֹאָיתָ מְאָן דְּקִימָא בָּהּוּ. רַעֲוִתָּא דְּכָלְ-תְּשָׁעָה נְהֽוֹרִין – דְּקִימָי בָּלְהָוּ בְּמַחְשָׁבָה, דְּאִיתָו חֶדֶם מְזִיחָו בְּחַשְׁבָּנָא – בָּלְהָוּ לְמַרְדָּפָה בְּתִרְיהָו, בְּשֻׁעָהָא דְּקִימָי בְּמַחְשָׁבָה, וְלֹאָ מְתַדְּבָּקָו וְלֹאָ אַתִּידָעוּ, וְאַלְיָן לֹאָ קִימָי – לֹאָ בְּרֻוְתָא, וְלֹאָ בְּמַחְשָׁבָה עַלְאָה, תְּפִסְיָהָה וְלֹאָ רְפִסְיָה, בְּאַלְיָן קִימָי כָּלְרוּ דְּמַהְמָנוֹתָא. בְּכָלָ-אָנוּ נְהֽוֹרִין מְרוֹיאָ דְּמַחְשָׁבָה עַלְאָה וְלַתְּהָא – בָּלְהָוּ אַקְרָאוּ אֵין סּוֹף. עַד הַכָּא מְטוּ נְהֽוֹרִין וְלֹאָ מְטוּן. וְלֹאָ אַתִּידָעוּ, לֹאָוְהָא רַעֲוִתָּא וְלֹאָ מַחְשָׁבָה. כְּדֵגְנָהָרָה מַחְשָׁבָה, וְלֹאָ אַתִּידָעַ מִמְּאָן דְּגָנָהָרָה – בְּדַיָּן אַהֲלָבָשׂ וְאַסְתִּים גַּו בִּינָה, וְגַנְהָרָה לְמַאָן דְּגָנָהָרָה, וְאַעַלְלָ דָא בְּדָא עַד דְּאַתְּבָלְלוּ בָּלְהָוּ פְּחָדָא, וְבְרִיאָ דְּקִרְבָּנָא – כְּדֵסְלִיק, בְּלֹא אַתְּקָשָׁר דָא בְּדָא, וְגַנְהָרָה דָא בְּדָא, בְּדַיָּן קִימָי בָּלְהָוּ בְּסְלִיקָו, וְמַחְשָׁבָה אַתְּעַטָּר בְּאֵין סּוֹף. הַהִיא גַּנְהָרָה דְּאַתְּגָנָהָרָה מְגַהָּה מַחְשָׁבָה עַלְאָה – (דְּלֹא אַתִּידָעַ בָּהּ כָּלְלָ) אַקְרָאוּ אֵין סּוֹף, וּמְגַהָּה אַשְׁתָּבָח וְקִימָא, וְגַנְהָרָה לְמַאָן דְּגָנָהָרָה, וְעַלְלָ דָא פְּלָא קָאִים, וּבְאָהָרָה חַוְּלָקָהָרָן דְּצַדְקִיאָ, בְּעַלְמָא דִין וּבְעַלְמָא רָאתִי.

אָחָז עַולְם כָּל מַי שְׁמַכְוָן בְּעַת הַתְּחִילָה אָדוֹן עַולְם, כְּתָב עַלְיוּ רִ' יְהוּדָה הַחֲסִיד וּרְבָב הַאָיִ גָּאוֹן וּרְבָב שְׁרִירָא גָּאוֹן: עַרְבָּ אָנִי בְּדָבָר שְׁתִּפְלָתוֹ נְשִׁמְעָת, וְאַנְשָׁטָן מְקֻטְרָג עַלְלָפְלָתוֹ, וְאַנְשָׁן לוֹ שָׁטָן וּפְגָעָ רָע בְּרִ"ה וַיְהִיכָּבֵד בְּתִפְלָתוֹ, וְאוֹרְבִּי

נִמְלִים לְפָנֵי, וַיְשׁ אָזְמָרִים אֲפִיךְ רָעַ מִשְׁלִים אֶתְוּ (שְׁעִיר תְּפִלָּה – רקח דף י' מטה משה פון ל"א).

אַדְוֹן עָולֶם אֲשֶׁר מֶלֶךְ, גַּם בְּטֶרֶם כָּל־יִצְרָא נִבְרָא.
לְעֵת גַּעֲשָׂה בְּחַפְצָו כָּל־הַשְּׁלָמָם, אֲזִי מֶלֶךְ שְׁמוֹ
נִקְרָא בְּפִי הַנְּבָרָאִים. **וְאַחֲרֵי כְּבָלוֹת הַכָּל** [הַמִּינָּם], גַּם אָז לְבָדוֹ
יָמֵלֶךְ נֹרָא. וְהָוָה הַיְהָ וְהָוָה הַזָּהָה, וְהָוָה יְהִי לְשָׁהִיד לְבָא
בְּתַפְאָרָה בְּמֶלֶא תְּפָאָרָה. **וְהָוָה אֶחָד** וְיַחַד **וְאֵין שֶׁד** **שְׁנִי** גַּל, שְׁנִית
לְהַמְּשִׁילָה אֶלְיוֹן וְלְהַחֲבִירָה וְלְתָהָרָה, **בְּלִי** **רָאשָׁת** **בְּלִי**
תְּכִלִּות אֵז לְהַתְּחִילָה, וְלֹא חָעֵז **וְהַמְּשֻׁרָה** וְהַמְּשִׁלָה. **בְּלִי** **עֲרָךְ**
בְּלִי **דְּמִינָה** **לְשָׁוֹם** **מִצְיאָתָה**, **בְּלִי** **שְׁנִי** **וְתִמְרוֹתָה**. **בְּלִי** **חַבּוֹר** אֵין סְפָא
בְּלִי **פְּרוֹזָד** כִּי **רוֹא אֶחָד**, **גָּדְלָה** **כְּתָה** **וְגַבּוֹרָה**. **וְהָוָה אֵלִי** **הַחֹזֶק** **שְׁלִי**
וְחַי גַּנְצָח גַּזְאָלִי **אֲשֶׁר יַאֲלֵנוּ**, **וְצָרָר חַבְלִי** **לְחוֹשְׁתָנוּןִי** **בַּיּוֹם צָרָה**. **וְהָוָה**
בְּסִי **הַרּוּמָמָת** **שְׁלִי** **וּמְנוּסִי** **מְלָטִי**, **מְנַת** **כּוֹבֵי** **הַוְּנוּדָה** **בַּיּוֹם אַקְרָא**
אֵלֵיךְ. **וְהָוָה רֹפֵא** **וְהָוָה מְרִפְאָה** **מִמְּנוּ** **הַרְפָּאָה**, **וְהָוָה צַפְּהָ**
וּמְשִׁיחָה **עַלְיָת** **וְהָוָה עֹזָה**. **בִּידֵוֹ** **אַפְקִיד** **רוּחִי**, **בְּעֵת** **אִישָׁן**
וְאַעֲזִירָה. **וְעַם** **רוּחִי גּוֹיִתִי** **כַּאֲשֶׁר** **רוּחָתוֹתָיו**, **אַדְנִי** **לֵי** **גָּנוֹה** **וְלֹא**
אִירָא. **חוּץ** **בְּמַקְדְּשׁוֹ** **תְּגֵל נְפָשִׁי**, **מְשִׁיחָה** **נוּ** **יִשְׁלַח** **מִהְרָה**.
וְאֵוֹ **נְשִׁיר** **בְּבֵית קָדְשִׁי**, **אָמֵן אָמֵן**, **שֵׁם** **הַקָּבָ"ה** **הַגּוֹרָא**.

סדר עטיפת הטלית

פני שיברך על החיצית יברך בחוטי החיצית שלא יהוה בהם חסרון הפסול, ויפוריד החוטים שלא יהיו מסובכים, וטווב להסתכל בצעירת בשעת עטיפה כשמבורך (ש"עכד.ג). וכןן כאילו יש בו תכלת, דואת הארה לא נפסקה (האר"ז ז'). אסרו להעתוף בצעירות ולתנאי תפילה אין אפיקו ולא ברכה משיקעת החומר, ובכינו הארץ ויל היה נהר שלא לחיות מעוקה בצעירות ובפנין או רוח שקיעת החמה, ותיכף היה מסירה מעל ראשו, וכן ראו להיזהר (ברכ"ס ט"ז).

יבנו בשעת עטיפת הטלית שצנו תקב"ה להתעטף בו כדי שנזכור כל מוצותינו לעשורתם.

לשם וחוד גרא ביריך הוא ושכינה בריחיו ורוחמו ורחלו ליהונא שם אותן יו"ד אותן ה"א באות וא"ו אותן ה"א, ביהונא שלים (יהוה) בשם כל ישראל, תרני מוקן לקום מצות עשה ללבש טלית מציצית בחלכה, במזו שצנו ורשות יהונינה אלהינו בתורתו הקדושה: "וישו להם ציצית על-גבני בגדיהם". ועל ידי עטיפת החיצית נעל כל מצותינו לעשונות. ברי לעשנות נתת רוח לזרע, ולעשנות רצון בזרע. ותרני מוקן לברך על עטיפת הטלית בתקון רבותינו וברונם לברכה. ותרני מוקן לפטור בברכה זו גם טלית הקפун שועל. יהי נעם אורי אל לנו עליינו, ומעשה קרני בונגה עליינו, ומעשה קדינו בונגה:

יבנו בברכתו לפטור גם מלית קפן שעליינו

ברוך אתה יהונאה ייוה נגדי תמייד, אל היינן מלך העוזם, אשר קדשנו במצוינו עלי קדים מצינו, וצנו להתעטף בצעירות בגד שיש בו ציצית;

סִדְרַ הַנְּחָתָה תְּפִלִין

תפלה של יד מוקמה ביד שמאל על הקיבורת, שהוא בשורה שבין המפרק לכף, והמעברתא, הא מקומם (המיעבר) שהרצואה עוברת בו ניח לצד הכתף, ולפניה שחdisk והרצואה יברך מישב. המונוג שאם נפלו מידות התפילין מתחנה, ומ"מ אם קשה עליה התענוג, וכ"כ אם הוא זורבא מדרבנן, וממעט בתלמוד תורה, יtan זקרה לכרבר נפלית התפילין, וגזרה צדקה לכרבר אפייל למיד וק"ז לשוגג או אנוס. אם נפלו התפילין בכיס שלה, לא תעתנה (מג"א מ"ד), וכותב הרב אלה רבה בסימן זה בשם מהר"י מברוגנא,adam נפלו התפילין בכיס שלה, יtan פרודוה לצדקה.

יבון בשעת הנחת תפlein שאנו הקב"ה להנית ארבע פרשיות אלו שיש בהם ייחוד שמו ויציאת מצרים, על הזרוע בוגר הלב, ועל הראש בוגר הפנת קרי שנקבר נסיהם ובבלאות שעשו עמננו. שם וורדים על יהודו ואשר לו הפטה והטיקתלה בעליונות ובਮוחותים לעשות בהם ברצונו. הבשנה שעדיינה במנת הלהב שהוא בוגר הזרוע, שהם עקר התאות והפיתחות.

ל'ש יהוד קדשא בריך הוא ושכניתה בריחלו ורחמיו ורחילו ליהדא שם אותן יוד' אותן ח"א באות וא"ז אותן ח"א, ביהודיא שלים (יהודה) בשם כל ישראל, בריני מוכן לקנס מוצות עשה לנטיחת תפlein בוגר ובראי, כמו שעזינו יולאהiah אלהני: "וקשרתם אתם לאו על זיככם והוו לטוטפת בין עיניכם". וצנוי הקב"ה לנטיחת ארבע פרשיות אלו שיש בהם יהוד שמו ויציאת מצרים, על הזרוע בוגר הלב, ועל הראש בוגר הפנת, קרי שנקבר נסיהם ובבלאות שעמננו. שם מורים על יהודו ואשר לו הפטה והטיקתלה בעליונות ובמחחותים לעשות בהם ברצונו. ובריני משעבד לקדוש ברוך הוא הנשמה שהוא במתה, והלב שהוא בוגר הזרוע, שהם עקר התאות והפיתחות, ונזה נעלר הבונא ומעט הנאותינו. ובריני מוכן לברך הברכה שתקנו רבותינו וברונם לברכה על מוצות התפילין, ובריני מוכן לפטור בברכה זו תפlein של יד ותפלין של ראש, יוציא להניך יולאהiah אלהני ואלהי אבותינו, אבל בוגתי בכל-הբנות הראיות לבון בנתחת התפלין ובברכה. ויהיنعم ארני אלהני עליינו, ומעשה ר'ינו בוננהו.

**ברוך אתה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קָדַשְׂנוּ בְמִצּוֹתָיו
עַזְקָנוּ לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין;**
נתקד והבדיל ואוננו עשי קיומ מוצתי נ

אם הפסיק בדברו של לצורך הנחת התפילין – צריך לברך ג'yc על תפילין דראש ברכה נפרדת, וזה נסחה:

**ברוך אתה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
אֲשֶׁר קָדַשְׂנוּ בְמִצּוֹתָיו, וְצָנָנוּ עַל מִצּוֹת תְּפִלִּין;**
נתקד בעיל חיבורם נשביג הפקת בוטר משגניה לנו בפושט אדוון חבל

אחר הנחת תפילה של ראש כרכות על אצבעו האמצעת, כרכיה ראשונה בפרק אמציע שלא אצבע וכרכיה ב' וג' בפרק האחרון, ויאמרו:

**וְאֶרְשָׁתִיךְ לְלָעוֹלָם, וְאֶרְשָׁתִיךְ לִבְאָזָק וּבְמִשְׁפָט וּבְחֶסֶד
וּבְרָחָמִים: וְאֶרְשָׁתִיךְ לִבְאָמִינה, וְידָעַת אֶת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ;**
נתקד בעיל חיבורם נשביג הפקת בוטר משגניה לנו בפושט אדוון חבל

אחר הנחת תפילין ראיו שיאמר שתי פרשיות אלו, כיון שככל ארבע הפרשיות כתובות בתפילין (ב"ד טימן ז"ה). ואם אנו יכול לאומן לפני התפילה, יאמר אותן אחר התפילה, לפני שיתולן התפילין.

**וַיַּכְרֵב יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶל-מְשָׁה לְאמֹר: קָדְשֵׁלִי בֶּל-
בְּכֹור, אֲשֶׁר הוּא פֶּטֶר פֻתָּה רַאשָּׁךְ בְּלַרְחָם בְּבָנָי
יִשְׂרָאֵל, בְּאָדָם וּבְבָנָה לִי הוּא שִׁיר: וַיֹּאמֶר מְשָׁה
אֶל-הָעָם, זֶבֶר אֶת-הַיּוֹם תָּהֵה אֲשֶׁר יִצְאֶתְם
מִמְּצָרִים מִבֵּית עֲבָדִים, בַּי בְּחֹזֶק יָד הַזִּיא וְהַזִּיא
אֶת-כֶּם מִזֶּה, וְלֹא יִאָכֵל לְאֶכְלָת חַמֵּץ וְכַדְרָת: הַיּוֹם
אֱלֹהֵינוּ אֶת-כֶּם מִזֶּה, וְלֹא יִאָכֵל לְאֶכְלָת חַמֵּץ וְכַדְרָת: הַיּוֹם
אַתֶּם יִצְאֶם בְּחֹדֶש הַאָבִיב בְּנֵיכֶם: וְהִיא כִּי-בַּיִת אֶת יְהוָה
אֶל-אָרֶץ הַכְּנָעָנִי וְהַחֲתִיא וְהַאֲמָרִי וְהַחֲנִיא וְהַיְבוֹסִי,**
נתקד בעיל חיבורם נשביג הפקת בוטר משגניה לנו בפושט אדוון חבל

אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאָבֹתֵיךְ לְתַתْ לְךָ, אָרֶץ זֶבַח שׁוֹפָעַ חֶלְבָּךְ
 מִן הַבְּהִמּוֹת וְדַבְּשָׁךְ מִן הַתְּמִימִים, וְעַבְדָת אֲתִיהָעָבְדָה חַזְאָת שְׁלַקְרָבְךָ
 הַפְּסָח בְּחַדְשָׁת הַזָּהָר: שְׁבָעַת יָמִים תַּאכַל אֶת כָּל שְׁבָעַת
 הַשְׁבִּיעַי חָג לְיְהוָה אֱלֹהֵינוּ: מִצּוֹת יָאָבֵל אֶת כָּל שְׁבָעַת
 הַיּוֹם, וְלֹא יְרָאָה לְךָ חַמֵּן, וְלֹא יְרָאָה לְךָ שָׁאָר
 הַמְּחֻמִּץ אֶת הַנִּסְחָה בְּכָל־זָבְלָךְ: וְהַגְּדָת לְבָנֶךָ בַּיּוֹם הַהוּא
 לְאָמֵר, בַּעֲבוּר זה שָׁאָקִים נְצֹוֹתָיו עֲשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לֵי חַנְפִּיסָּה הַלְלוּ
בְּצַאתִי מִמְּצָרִים: וְהִיא לְךָ יֵצֵא מִצְרָים לְאֹתָהּ עַל־יְדָךְ,
וְלֹא בָּרוּן בֵּין עִינֶיךָ גַּם תְּמִיד, **לְמַעַן תְּהִוָּה תָּוֹרָת יְהוָה**
אֱלֹהֵינוּ בְּפִיךְ, בְּיָדו חֹזֶקָה הַזָּאָר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִמְּצָרִים:
וְשִׁמְרָת אֲתִיהָעָבְדָה חַזְאָת הַקְרָבָה הַפְּסָח לְמַזְעָדָה בְּמַנְחָה,
מִיּוֹם יְמִינָה משנה למשנה:

וְהִיא בְּרִיבָאָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶל־אָרֶץ הַבְּנָעֵן, כַּאֲשֶׁר
נִשְׁבַּע לְךָ וְלֹא בָּתֵּד וְנִתְנַהֵה לְךָ: וְחַעֲבָרָת תְּפִישָׁ
כָּל־פְּטָרָה פותח ראשון רַחַם לְיְהוָה אֱלֹהֵינוּ, **וּכָל־פְּטָרָה שְׁגָרָה**
בְּהַמָּה שאנו משותה **אֲשֶׁר יְהִיא לְךָ** הַזְּבָרִים חִפּוּרָה לְיְהוָה
אֱלֹהֵינוּ: וּכָל־פְּטָר חַמְרָה²⁹ **תְּפִדָה בָשָׂה,** **וְאַסְלָא** **תְּפִדָה**
את הַחֲמוֹר וְעַרְפָּתָן תשחטו בעורפו, **וּכָל־בְּכוֹר אָדָם בְּבִנְיָה** **תְּפִדָה**

29. פטר חמור – גורת הכתוב זו קרא חמורה, לפי שנמשלו מצרים לחמורים. ועוד שהחמורים סיעו לשירהל ביציאתם מצרים ("שם"), ו"וְלֹא יְלִי מִכְתַּב בְּמִזְרָח", וכן נפהה רך פטר חמורה ולא שאר בהמות טמאות י"א חומריים לבדים, ורק חם ניכלו ממכת במרות, וכן נפהה רך פטר חמורה ולא שאר בהמות טמאות (ו'א"ג, ר'ב"ג).

בsmouth סלעים: **והזה בישאלך בנה מחר לאמר מה זאת**
מץחת קדשת, ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו יהונתן יהודני
הכבודים, מבית עבדים: ויהי בירתקשה פרעה
לשלהנן, ויהרג יהונתן יהודני כל בכור הארץ מקרים,
מכבר אדם ועד בכור בהמה, על-בנּוּ אֲנָיו וְבַח ליהונתן
את כל-פיטר רחם תוברים בבהמה, וכל-בכור בני
אפקה: זה היה יצא מקרים לאות על-ידבה ולטומפת פאר
ותכשיט בין עיניה, כי בחזק יד הוציאנו יהונתן יהודני
ממקרים:

אופן וסדר ההליכה לבית הכנסת

בזהר הקדוש (אתה חן דרשות) הפליג מאר בשבח היוצא מביתו מעוטף בצדית ומוכתר בתפילין והולך לבית הכנסת. ואלו דבריו בתרגומו: אמר רבי שמעון: בשעה שנבן אדם מקדים בחזי הלילה וקס ומשתול בעסק ההוראה עד שעאי הבוקר, ובבוקר מניה תלין... ובא לנצח משער ביתו... ארבעה מלאכים קדושים מתבקרים עמו, ויזדים עמו משער ביתו, ומלוי לו ליבת הכסכת, וכרכין לפניו: "תנו יקר לזרוק של המלך הקדוש. לנו יקר לבן המלך... רוח קדושה שורה עליו ומכריה ואומרת: "ישראל אשר בר אתפה... ולא עוד אל שהקב"ה משתבה ומכריה עליו בכל העולמות": ראו יהוה בן עשית בעולם".ומי שולחה לבית הכנסת ויוצא מהשער ביל תפילין בראשו וציצת בגדי, ואומר: "אשתחו אל היכל קדש ביראתך", הקב"ה אומר: "היכן הוא מורה? וזה עדות שקר". עכ"ל. וכן פסק בש"ע (כח, ב) שמצוות הקדמת מצות עשרה הראשונים (סדר ט"ז).

כשיצא מביתוليلך לבית הכנסת ניתן ידו על המזווה ויאמר סדר הוה:

שמע ישראל יהונתן יהודני אלヒינו קיוו בעל היטול ועל הכלות יהונתן

אתון תבל אחיה יהודני ימי מגנותו און מלבו, שלט יאה יהודני

בchap. ברכך שם בכור מלכחות, לעזם ועוז:

ואה"כ אמר:

זהו ישמר צאתי ובאי לחיים טובים ולשלום מעטה ועד עולם,
אל שדי יברך אותו יונתן לי רחמים:

๗๖ **תפלת חגña**

מזה לזרן כשלולך לבית הכנסת ואפילו בשבת, וכל ה עד הפתה, אבל בטור בית הכנסת לא יוציא, אלא יתעכט מעט בפתח קודם שיכנס, כדי להראות עצמו ירא וחרד ומהודעע ליכנס בהיכל מלכו של עולם, ויאמר שם בפתח:

**ואני ברב חסידך אבاؤ בירך, אשתחווה אל-היכל-קדשך
בירארך:**

אך פסוק זה יאמר דוקא אם הוא נכנס לבית הכנסת כשחוא מוכתר בתפליין, ובשבת וזה"ט וביום שאון מניחדים תפליין, יכול לאומרו, אך פ' שאינו מעוטף בסלילת, שדי בטלית קתנה שעליין. אה"כ אם אפשר לו לומר בעודו עומד בפתח אללו נפסוקים כי הם מסגדלים, ואם לא אפשר לו לומר שהוא נכנס והולך לפניו (בא"ח שנה א' פ' מקץ ג'). יתלהו יהודיה צבאות עמנו, משוגבּלוּוּוּ אלְלֹוּ יעקב סלה: יהודיה יהודיה צבאות, אשרי אדם בטח בר: יהודיה יהודיה חושעה, רחלה עננו ביום קראנו:

יזהר נאך שלא ידבר בבית הכנסת כלל, ובפרט בשעת התפלה.

תפלת חזקה האומר 'תפלת חזקה' כורת החיזונים שנמעכבים את החפהה, כמו שיש מכינה חגה בהפלילתה "ה' יהוחנו מוייבו" (רבינו יעקב רוזשנער זצ"ל).

ישכים לבית הכנסת כדי שייהי מי' הראשונים, ולפני התפילה יש אמרים פסוקים אלו:

טומרא
ב. א'

**וְתִתְפַּלֵּל חֲגָנָה וְתִאמֶר, עַלְזַ לְבִי בִּיהּוּתָה יְהוּדָה, רָמָה קָרְנִי
בִּיהּוּתָה יְהוּדָה, רְתָבָ פִי עַלְאַיְבִי, בִּירְשָׁמְחָתִי
בִּישְׁוּתִךְ: אַיְזָקְרוֹשׁ בִּיהּוּתָה יְהוּדָה כִּירְאִין בְּלָהָה, וְאַיְזַנְתִּי
בְּאַלְהָנִין: אַלְתְּרָבוּ תְּרָבוּ גְּבָהָה גְּבָהָה, יֵצֵא עַתְקָמְפִיכְם,
כִּי אֶל דָעֹת יְהֻדָה יְהוּדָה, וְלוּ נַחֲכָנוּ עַלְלוֹת: קָשַׁת גְּבָרִים
חַחִים, נַכְשָׁלִים אָזְרוּ חִיל: שְׁבָעִים בְּלָהָם גְּשָׁבָרוּ וּרְעָבִים
חַדְלוּ, עַדְעָקָרָה יַלְדָה שְׁבָעָה, וּרְבָת בְּנִים אַמְלָלָה: יְהֻדָה
שְׂהָדָה מִמִית וּמִחִיה, מְזֹרִיד שָׁאוֹל וַיַּעַל: יְהֻדָה יְהוּדָה מְזֹרִישׁ
וּמְעָשֵׁר, מְשַׁפֵּל אַפְּ-מְרוּםִים: מִקְים מַעַפֵּר דֶל מַאֲשָׁפֵת וִרִים
אֲבִיוֹן לְהֹשִׁיב עַמִּגְדִּיבִים וּכְפָא כְּבָוד יְנַחַלִם, פִי לְהֻדָה
שְׂהָדָה מִצְקֵי אָרֶץ וַיְשַׁת עַלְהָם תְּבֵל: רְגֵלִי חָסִידִיו יִשְׁמַר,**

וַרְשֻׁעִים בְּחֶשֶׁךְ יָדָמוֹ, כִּילָא בְּכָחַ יַגְבָּרְאִישׁ: יְהֹוָה יְהוּדָה
יְחֹתָן מְרִיכְיוֹ עַלְיוֹ בְּשָׁמִים יְרֻעָם יְרֻעָט לְהַבְּלִילָם, יְהֹוָה יְהוּדָה יְהוּדָה
אֲפִסִּירָאָרִיא, וַיְתַנְדֵּעַ לְמַלְפּוֹ וַיָּרֶם קָרְנוֹ מִשְׁיחָה: אַתָּה בְּמַה
רְבָרְבִּין וְתְּמָהּוּהָ בְּמַה תְּקִיפִין, מִלְכִיתָה מִלְכּוֹת עַלְםָן וְשְׁלִטָּה
עַמְּדָר וְדָר: וְאַנְחָנוּ עַמְּךָ וְצָאן מְרֻעִיתָךְ נָדָה קְדָקְלָעָם
לְדוֹר וְדָר, גְּסֶפֶר תְּהַלְקָה: עַרְבָּה וּבְקָרְבָּן צְהָרָיִם אֲשִׁיחָה וְאֲהָמָה,
וַיְשַׁמְּעַ קּוֹלִי: בְּרוֹנִיזִידָר פּוֹכְבִּי בְּקָרְבָּן, וַיְרִיעַי בְּלִבְנֵי אֱלֹהִים:
לְאַ-אִירָא מְרַבְּכּוֹת פְּטַשׁ עַם, אֲשֶׁר סְבִיבָה שְׁתוֹ עַלְיָה: וְאַנְיִ בְּיְהֻדָּה
אֲצָפָה, אֲזָהְיָה לְאֱלֹהִי יְשֻׁעָי, יְשַׁמְּעַנִּי אֱלֹהִי: (בשנת ו'תִּסְדָּרְבָּב
וְיַדְגָ פְּסָוק זוּ: אֶל-תְּשַׁמְּחוּ אֲבָתֵּי לִי בַי נְפָלָתִי קְמָתִי, כִּירָאשָׁב בְּחֶשֶׁךְ
יְהֹוָה יְהוּדָה אָזָר לִי): כִּירְקָדְשָׁה יְהֹוָה יְהוּדָה הַזְּהָלָתִי, אַתָּה תַּעֲנֵה
אָרְנִי אֱלֹהִי: רְגָלִי עַמְּרָה בְּמִישָׁור, בְּמַקְהָלִים אָבְרָהָם
יְהֹוָה יְהוּדָה יְהוּדָה:

יזהר כל אדם לוודор קודם פרשת העקידה נסוח והמודבא בספר בא"ח (שנה ראהשונה פרשת טקח הלכה
ו'ב), ובזה יהיה ניצול מקלט רב שמעון בר יוחאי הכתובה באידרא רבה דף קמ"א עמ' ב':

רְבָזָן עַלְמָא! יְהָא רְעָנוֹא קְפָדָק לְמִיהָבָלְן חִילָא לְאַתְעָרָא בְּיִקְדָּח,
לְמַעְבָּדָ רְעוּתָךְ וְלְסִדְרָא כָּלָא בְּרָקָא יְאָוֹת. וְאַפְּ עַל גַּב
דְּלִית אָנוּ יְדַעַן לְשִׁוָּאָה רְעוּתָא וְלְפָא לְתִקְנָא כָּלָא, יְהָא רְעָנוֹא
קְפָדָק וְתִתְרָעֵי בְּמַלְיָן וְצִלּוֹתָא דִילָן, לְתִקְנָא תִּקְנָא דְלַעַלָּא בְּרָקָא
יְאָוֹת, וְלְהָוו הַיְבָלָן עַלְאָוֹן וְרוּחָן עַלְאָוֹן, עַלְיִ הַכְּלָא בְּהַיְכָלָא
וְרוּחָא בְּרוּחָא, עַד דְּמַתְחָבְרָן בְּרַכְתִּיהוּ בְּרָקָא חָוִי, שִׁיפָא בְּשִׁיפָא,
וְאַשְׁתְּלִימָו דָא בְּדָא וְאַתְיָהוּ דָא בְּדָא עַד דְּאָנוּן חָד, וְנַהֲרֵין
דָא בְּדָא. וּכְדִין גַּשְׁמָתָא עַלְאָה דְכָלָא אַתְיָא מַלְעָלָא, וְנַהֲרֵין לֹא,

וְלֹא הוּנָהָרִין בְּלֹהוּ בּוֹצִינָן בְּשְׁלִימָנוּ בְּדַקָּא חֲווִי, עַד דְּהַהְוָא נְהֻרָא
עַלְאָה אֲתָעָר, וְכֹלָא אֲעַיל לְגַבִּי קָרְשִׁים, וְאַתְּבָרָכָא
וְאַתְּמַלְיאָה כְּבִירָה דְּמִינָן נְבָעַן וְלֹא פְּסָקוּן, וְכֹלָהוּ מְחַבְּרָכוּ לְעַלְאָ
וְתָהָא. וְהַהְוָא דְלֹא אֲתִידָע וְלֹא אֲעַיל בְּחַשְׁבָּנָא, רְעוּתָא דְלֹא
אֲתִפְסָם לְעַלְמַיִן, בְּסִים לְגַנוּ לְגַנוּ בְּגַנוּהוּ, וְלֹא אֲתִידָע הַהְוָא רְעוּתָא
וְלֹא אֲתִפְסָם לְמַנְדָע. וְכֹדֶן בְּלֹא רְעוּתָא תְּדָא עַד אֵין סָוִת, וְכֹלָא
אַיְהוּ בְּשְׁלִימָנוּ מְלַחְתָּה וּמְגַנוּ לְגַנוּ, עַד דְּאֲתִעְבֵּד כְּלֹא חד, וְאַתְּמַלְיאָ
כְּלֹא וְאַשְׁתְּלִים כְּלֹא, וְאַתְּנָהָרִ וְאַתְּבָסָם כְּלֹא בְּדַקָּא יָאוֹת:

רְבָּזָן עַלְמָא! וְהָא רְעוּתָךְ עַם עַמְּךָ יְשָׂאָל לְעַלְמָם, וְפָרָקוּ יְמִינָךְ
אֲחָיו לְעַפְךְ בְּבֵית מִקְדָּשָׁה, לְאַמְתַּיִי לְזָא מְטוּב נְהֻרָה,
וְלְקַבְּלָא צְלָוֹתָנָא בְּרַחְמָי. וְהָא רְעוּא קְבָּה, דְּתָהָוּ סָעִד וּסְמִינָךְ
לוּ, דְּגִימָא מַלְיָן בְּאַרְחָמִישָׁר, בְּתַקְוָנָא דְלָעַלָּא, בְּתַקְוָנָן דְמַלְכָא
קְדִישָׁא וּמְטָרוֹנִיתָא קְדִישָׁא, וּלְמַעְבֵּד יוֹחָדָא שָׁלָם. לְאַשְׁלָפָא
לְהַהְיָה נְשָׁמָתָא דְכַלְ-חַיִי, מְדֻרָּגָא לְדֻרָּגָא עַד סֹפָא דְכַלְ-דְּרָגָא.
בְּגַנְזָן דְּתָהָוּ הַהְיָה נְשָׁמָתָא מְשַׁתְּבָחָא בְּכָלָא וּמְתַפְּשָׁטָא בְּכָלָא,
דְּהָא עַלָּא וְתָהָא תְּלִין בְּהָאִי נְשָׁמָתָא וּמְתַקְּמִי בָּהִ:

תְּפִלָּת שְׁחִירִת

לִפְנֵי הַתְּפִלָּה יָאמֶר:

לִשְׁם וְחוֹר קָרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינָתוּה בְּדַחְיָלוּ וּרְחוּמוּ וּרְחִילָוּ לְנִירָא
שֶׁם אֹות וַיְד אֹות הַא בְּאֹות הַא וְאֹו אֹות הַא, בְּיוֹדָא שָׁלִים (יהוה)
בְּשֵׁם כְּלִי יְהוָה, הַנָּה אֲנָהָנוּ בָּאִים לְחַתְּפֵלָל תְּפִלָּת שְׁחִירִת (כשbeta: שְׁלַבְתָּה קָדְשָׁה), שְׁתַקְנָן אֶבְרָהָם אֲבִינוּ עַלְיוֹ הַשָּׁלוּם, עַם כְּלִי דְמָצָות הַבְּלָלוֹת בָּה, לְתַקְנָן

אֶת־שְׂרֶשֶׁה בַּמִּקְום עֲלֹיו, לְעַשׂוֹת נְחָתָה רוח לְיוֹצֵנוּ וְלְעַשׂוֹת רָצֹן בָּרוּאנוּ. וַיְהִי
נָם אָנָּנוּ אֱלֹהֵינוּ עַלְנוּ, וְמַעַשְׁה דָּנוּ בָּוֹנָה עַלְנוּ, וְמַעַשְׁה דָּנוּ בָּוֹנָה:

קָדֵם כָּל תְּפִלָּה יָקַבְלָ עַלְיוֹ מִצּוֹת עֲשָׂה שֶׁל אֶתְהָבָת לְרָעָד כְּמוֹזָה, וַיַּכְּזַבֵּן
לְאֶחָד בָּל אֶחָד מִיְשָׁרָאֵל בְּנָפָשׁוֹ, וַיַּעֲזַבְלָ תְּקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ בְּתוֹךְ תְּפִלּוֹת כָּל
יִשְׂרָאֵל (האר"ז).

**הָרִינִי מִקְבֵּל עַלְיוֹ מִצּוֹת עֲשָׂה שֶׁל אֶתְהָבָת לְרָעָד בְּמוֹזָה.
וְהָרִינִי אָזֶב אֶת־צְבָל־אָחָד מִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנֶפֶשׁ
וּמְאֹודִי:**

סוד וקרבתות עד ברוך שאמר. הוא בתקינות ומליחת שלם הנשיה (והשלם השפלה)¹

**אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, זָכְרָנוּ בָּזְכָרָןּוּ טֻוב לְטוּבָה
מִלְּפָנֵיכָה, וּפְקָדֵנוּ בְּפֶקְדָת יְשֻׁעָה וּרְחַמִּים
מִשְׁמֵי שְׁמֵי קָדֵם הַשְׁמָנִים הַקְּדוּמִים, וּזְכָרְלָנוּ יְהֻנָּה יְהֻדָּה
אֱלֹהֵינוּ אֶחָבָת הַקְּדוּמִים הַרְאָתִים – אֶבְרָהָם יִצְחָק
וּיְשָׂרָאֵל עֲבָדָה, אֶת־הַבְּرִית וְאֶת־הַחֶסֶד לְשִׁבְטָה דָשָׁה וְאֶת־
הַשְׁׁבּוּעָה שְׁנַשְׁבָּעָת לְאֶבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמְּרִיבָה,**

2 תְּפִלָּה נָהֲלָת לְאֶבֶעָה חֲלִיקִים כָּנְדָר אֶרְבָּע עֲוֹלָמוֹת, הַלָּה המה: עֲולָם הַשְּׁפֵל, עֲולָם הַגְּלָלִים,
עֲולָם הַמְּלָאכִים וּעֲולָם הַעֲלִיּוֹת, שֶׁוֹאָה עַלְם הַאֲצִילוֹת אֲשֶׁר מִצְלָה וּוּשְׁפָע שֶׁפָע
לְכָל הַעוֹלָם כָּלָם. תָּלַק הַנְּפָלָה מִן הַתְּנִלָּת הַתְּפִלָּה עַד בָּרוּךְ שאמר,
בְּקָדְרוּ בְּדָבָר תְּפִלּוֹת הַשְׁיָרִים עַל דְּבָרִים אֲרַצִּים טְבָיעִים, כִּגּוֹן 'אָהָר עַלְם הַשְּׁפֵל,
מוֹבָרָך שְׁאָמֵן' וְכָל פְּסָוקִי זְמָרָה עַד יָאָר אוֹר', רֹאָה כָּנְגָד עַלְם הַגְּלָלִים, כָּלְלָעַנְיִינִי אֲתָה
הַעוֹלָם כִּגּוֹן 'מִזְאָרָה שָׁמֵש עַד מִזְבֵּחַ מִזְבֵּחַ שֶׁשָּׁה הַיְיָ', מִזְוָה מִסְפָּר לְכוּבִּים לְכָלָם שָׁמוֹת יְקָרָא/,
יְלִלְלוֹהוּ שְׁמַשׁ וַיְחַדֵּשׁ כָּל כָּכְבָּי אָרָה' [חַלְקָה נְעוּד לְקַרְבָּת הַמִּתְפָּלָל לְהַבִּין מִנּוּ]
עֲשָׂרָה רֹאָה כָּנְדָר עֲולָם הַמְּלָאכִים, וּמוֹדָר בְּמַעֲנִיּוֹת הַמְּלָאכִים, כִּגּוֹן 'יִצְרָאָרָה מִשְׁרָתִים אֲשֶׁר מִשְׁרָתִי
לְכָלָם עֲמָדִים בְּרוּם עַלְם וּבְרוּם' וְהַלְקָה הַרְבִּיא הַנְּכָדָם כָּלָם הַוְאָתָה תְּפִלָּת שְׁמָנוֹת עֲשָׂרָה וְתִלְלָת
וּבָא לְצִוּן גּוֹאֵל, וְהָא כָּנְגָד עַלְם הַאֲצִילוֹת אֲשֶׁר שָׁוכֵן עַד מִרְומָה וְקוֹדוֹשׁ שְׁמוֹ, בְּחַלְקָה זוֹה
אָנוּ עֲומָדים נָכוֹחַ פָּנֵי שָׁכֵן בְּמוֹרָם וּמוֹתָפָלִים אֲלֵי כָאָר יְדָר אַישׁ אֶל רַעַוּה (מִיְצָרָה) וְהַתְּפָאָרָה).

2. פְּקָדָנוּ - 'אָרָה' מִורה עַל הַכּוֹרוֹה לְבָד בְּלָא מַעַשָּׁה עַמָּה, וּ'פְּקָדָל' פְּרוֹשָׁו שְׂזָכָר וּמַתְעָורָג
לְעַשׂוֹת אֵיזָה דְּבָר וְדָרְךָ גּוֹלָר רָע אוֹ טָב (מִקְבִּיס).

את ה'עקרה שעקד שקר א' יצחק בנו על נבי המובהכ בכתוב בתורתה

א פרשת יעקב ס

**יאמְרָה בְּלֹנֶה עַצְׁמָה, כִּי לְחִידָה זָכִית אֲבוֹת לִפְנֵי הָקֵבִיה, וְגַם כִּי
לְהַגְּנִיעַ חִיצָר לְעַבְדָת הַשִּׁיטִי⁴.**

ר' כ' ב' וַיֹּהֵי אַחֲרֵי הַדָּבָרִים הָאָלוֹת ISTRYAH HABERIAH, **וְהַאֱלֹהִים נִפְתָּח**
העדי בנסיך⁵ **את אברם**, **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים** במראות הילך
אברם. **וַיֹּאמֶר הַפְנֵי מַעַן וּמָן:** **וַיֹּאמֶר קָהָן אֶת־בְּנֶךָ**

3. עקד - אע"פ שיצחק רلد ברצונו ובשמחה להחשת לעולה, בכ"ז עקד אותו, כי אמר יצחק "בחור אני ורשותי שמא יוציאו ופי מפחדה של סכך ואצערו, ושם ואיפסל השחיטה ולא تعالה לך לדרךך, אלא קפתני ופה יפה יפה" (כל' ג' ט).

4. שחריר אע"ה ד"ה מוכן לבענין שמו לישחט לעוללה בנו חידור אהובו. יצחק בז' ל'ז קבל ברכון במורה הארץ. ומכאן בין עד בפה צירכה להצעע עבדות הש"ת (ונב' ג'). ולכן מוקיימים פرشת דעקרה לקרבות, כי ד"ה ורא' שהקדושים יזכיר את עצמו לקרבן אישחה לה. רק ד' ברחותינו קמקל גוף הבהמה פנורמת גוף הקודם, שפמץ דגש אין הבלתי בוגרים, אלא דגש המשקלת היא הפערילה ביציהם, וכי"ז ד' ממקל בענשה את מתחשבת הפיקרייב שהוחשב בעית הקרויבת הקלקון באלו אני נישעת ונקרב (מלב"ם בר' כב, ג').

5. אחר הדברים האלה - פרשו ע"פ רשב"ס ורד"ק אבל הצע"ב (וון במלב"ם) פירוש שהכוונה לא בתר כל המאמורים שיהיה ביה' ה' בין אברם, שההוויל לאט מולחה מעלה, הבטיחו את א"י, ו/or כעפר הארץ, ואח"כ ברבוי בנים כוכבי השמיים, היהו נ"א חסובים, ואח"כ שיילה אב המו גויים, ואחר כל הדברים האלה היה עיינו העקירה שבאה נשלם גלות של א"ו וושע, והוכשר להיות אבי האומה הישראלית.

6. נסה - הרשב"ס פירוש ש'ינסת' משמעו לסתור ולצעה, כמ"ש 'מסה ומורה' (וכמ"ש סמ' ח, ג) לע' נסותם את ה'ו, ואת מושם שרתת ברות עם אבימלך, והרה אם של ה' על את, שחיי ארץ פלשטיים בכלל נבול ישראל, וה' ציווה עליהם לא תחיהו כל נשמה. אך רוב המפרשין פרשו כפישטו (ע"י רותבר. ראג'ע).

7. את בנד וגוי - עיקר הניסיון היה אם מדלה בלבו אהבת ה' באופן שככל האהבות שיש לו יהיו בטלות נדה אהבה זו, וכל שחדרב נאהב יותר והוא מקיריבו לה, וכל שישים יותר לע' לבו מילוט יצחק ואהבתו אליו, ובכ"ז יבטלו כל רגשות האהבה העזה שיש לו אל בנו וחיוו נגד אהבת ה', כו' בחרו אהבותו לאלהו, וע' ציווה שבעת יתקחחו לפרקנו לא שכח מלבד שהוא בגה יהודיה, שהוא אהבו ולא יסра מודיעו מעלהתו שhortא בו חכם ויזיק, ולכו הושף ואמר' את יטח' (מלב"ם).

אֲתִיךְ יִדְךָ אֲשֶׁר-אָהָבְתָ אֶת-יִצְחָק, וְלֹדְלֹךְ אֶל-אַרְצָה
וְהַמִּזְרָחָה, וְהַעֲלָהוּ שֵׁם לְעֵלָה הַקָּרֵיבָה לְקָרְבָּן עַל אֶחָד
הַחֲרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים: וַיַּשְׁכַּם הַקְדִּים לִקְדִּם אַבְרָהָם
בַּבְּקָר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת-חַמְרוֹן בָּאוֹכְבָּן, וַיִּקְחֶה אֶת-שְׁנִי נְעָרָיו
אַתָּה וְאַתָּה יִצְחָק בֶּןְךָ, וַיַּבְקֻעַּ עַצְיָה עַלְלה עַצְמָה עַל
וַיָּלֹךְ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-אָמַר לְךָ הָאֱלֹהִים: בַּיּוֹם
הַשְׁלִישִׁי, וַיִּשְׁאַל הַבָּיה אַבְרָהָם אֶת-עַינָיו וַיַּרְא אֶת-
הַמָּקוֹם מַרְחָק: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל-נְعָרָיו, שָׁבוּ לְכֶם
פֶּה עַמְּחַחְמֹור, וְאַנְיִי וְהַגְּעָר יִצְחָק נִלְכָה עַד-בָּה דֶּרֶךְ מִזְרָחָה
וְנִשְׁתַּחַווּ לְפָנֶיךָ וְנִשְׁוּבָה אֲלֵיכֶם: וַיַּלְכֵה אַבְרָהָם אֶת-עַצְיָה
הַעֲלָה, וַיַּשֵּׁם עַל-יִצְחָק בֶּןְךָ, וַיִּקְחֶה בְּיָדוֹ אֶת-הַאֲשָׁר
וְאֶת-הַמְּאַכְלָת הַסְּכִין, וַיַּלְכֵה שְׁנִיהם יְחִידָה בְּבָבָה: וַיֹּאמֶר
יִצְחָק אֶל-אַבְרָהָם אָבִיו, וַיֹּאמֶר אָבִי, וַיֹּאמֶר הַנְּגִינָה
לְעֵמֶק וּמוֹעֵן בָּנִי. וַיֹּאמֶר הַגִּנָה הַאֲשָׁר וְהַעֲצִים, וְאֵיתָה הַשְׁחָה
הַמִּזְרָח לְעֵלָה: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם, אֱלֹהִים יְרַא הַדָּבָר לְזַה
הַשְׁחָה לְעֵלָה, בָּנִי. וַיַּלְכֵה שְׁנִיהם יְחִידָה בְּבָבָה: וַיַּבְאֹו
אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לְךָ הָאֱלֹהִים, וַיַּבְנֵן שֵׁם
אַבְרָהָם אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת-הַעֲצִים, וַיַּעֲקֹל יִקְשֹׁר

8. בָנִי - מילה זו מיותרת. בפשטות אמר לו, בָנִי, בשנית לחיבת יתרה, אבל ח"ל דרך שאברהם
יענה לו שאמ לא יורה שהו או' לעלה בָנִי, ואנו י"פ שברוני מכירנו כיחיק שהוא חולך להשתט, מ"ט
וילכו שְׁנִיהם יְחִידָה בְּלֹב שׂוֹהָה (רש"ג).

אֶת־יִצְחָק בֶּן־וַיְשַׁם אֹתוֹ עַל־הַמּוֹבֵח מִמְעָל לְעֵצִים: וַיִּשְׁלַח אֶבְרָהָם אֶת־יַדָּו, וַיַּקְח אֶת־הַמְּאַכְלָת, וַיַּשְׁחַט אֶת־בָּנָו: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים מֶלֶךְ יְהוָה מִזְחָמִים, וַיֹּאמֶר (בחפוץ) אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם.
וַיֹּאמֶר הָנָנִי לְשֻׁמְך: וַיֹּאמֶר אֶל־תְּשַׁלֵּח יְהוָה אֶל־הַגָּעֵר לשודחו, וַיַּעֲשֵׂה כַּאֲמָתָה אֲפִילוּ מִמְּקָם קָמָה, בַּיּוֹם עַתָּה יְדַעַתִּי תְּמִרְסָם⁹ כִּירְבָּא אֱלֹהִים אַתָּה, וְלֹא חִשְׁבָּת מַעַת אַתָּה בְּנֵךְ אֶת־יְחִידָה מִמְּנִי מִלְּקָרְבָּתוֹ לִוְיָד: וַיַּשְׁא אֶבְרָהָם אֶת־עַינָיו וַיַּרְא פְּתָחָם וַחֲנָה שׁוּרָב לִפְנֵי אַיִל, אַחֲרָה שָׁהָל¹⁰ נָאָחוֹ בְּסֶבֶךְ חַאיָיו בְּקָרְנוֹי, וַיַּלְךְ אֶבְרָהָם וַיַּקְח אֶת־הַאַיִל, וַיַּעֲלֵהוּ לְעַלְלה תְּחַת תְּמוּתָה בָנָו: וַיִּקְרָא אֶבְרָהָם שְׁמֵה הַמָּקוֹם הַהוּא – יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | וַיֹּאמֶר יְהוָה שְׁקַטְתָּ, אֲשֶׁר יֹאמֶר הַיּוֹם אָמָר לְךָ בְּתָר וְיְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְרָא לְגַעַגְעָן: וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶל־אֶבְרָהָם, שְׁנִית מִזְחָמִים: וַיֹּאמֶר המלך: בַּי בְּשֵׁם נְשַׁבָּעֲנִי, נָאָסֶר אָמָר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, בַּי יָעַן פֶּתַח אֲשֶׁר עִשְׂתָּךְ אֶת־הַדְבָר הַזֶּה, וְלֹא חִשְׁבָּת

9. עתה ידעתני – והרי הכל גלו依 לפניו! אלא פירושו: עתה הוודעתני לכל העולם, כמו "ש' ידעתני" בשמ' אֶת־יְהוָה בשמ' סמ' ג' ש' שמותם ב'בית' בשם' מלשונו דיל של שם (זקונן), ווי' שפעעה יש לי מה להשיב לשונו לאומות התומחת מה היא חביבי אכן, יש לפתחו מה עכשו שראויים כי רוא אלהים אתה (וש"ז).

10. אחר נאחו וכו' – ככלומר בתחליה ראה איל עבר לפניו, ומתוך אחר זה ראה שהאל נאחו בקרני בלבבן זה בפסוק פמע הא ("אחר בא משה ואחרו") וכן בפסוק וכתם, ב' ("ישבו העלים, אחר" כבונן זה בפסוק פמע הא). ואחר בא משה ואחרו, רק אה"כ בא הגשם (רש"ב, מל"ב"ט, רלב"ג).

את־בָּנֶךְ אֲתִיךְידָךְ: פִּירְנֵךְ אַבְרָכָךְ, וְהַרְבָּה אַרְכָּה
אַתְּזֹרְעָה, בְּכֻזְבָּי הַשְׁמִים וּבְחֹלָל אֲשֶׁר עַל־שְׁפָת
הַיָּם, וַיְרַשׁ וְרָעָה אֶת שַׁעַר אָמִיבָו: וְהַתְּבָרְכֵךְ בְּזֹרְעָה
עַמְּם בָּרוּךְ¹¹ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ, עַקְבָּבָגְמָל וְשָׁכָר עַל אֲשֶׁר שְׁמָעָת
בְּקָלְיָו: וַיְשַׁב אַבְרָהָם עַמְּמָקָח אַלְגָּעָרָיו, וַיְקַמֵּו וַיְלַכֵּו
יְחִדוֹ אַלְבָאָר שְׁבָעָ, וַיְשַׁב אַבְרָהָם לַעַת עַתָּה בְּבָאָר שְׁבָעָ:

רְשַׁחַט אָתוֹ את קְרָנוּ עַל יְרָךְ אֶת הַמּוֹבֵחַ צְפָנָה הַצְפָנִי לְפָנֵי יְהָוָה
יאחוּהָי בְּפָתָח המִקְרָשׁ, וַיְזַרְקֵו בְּנֵי אֲהָרֹן הַבְּתָנִים אַתְּדָמוֹ
עַל־הַמּוֹבֵחַ סְבִיבָו:

יְהָיָ רְצֹן מִלְּפָנֵיךְ יְהָוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁתַּהְתִּמְלָא שְׁתַּחַג בְּמִפְתַּח רְחִמָּמִים עַלְנוּ. וּבָכְנוּ, בְּרָב בְּנֵיכְתָּנוּ
רְחִמִּיד תּוֹכֵר לְנוּ עַקְרָתוֹ שֶׁל יִצְחָק אָבָינוּ בְּנֵי־אַבְרָהָם אָבָינוּ
עַלְוָו (מִעַלְיָה) הַשְׁלָוִם, בְּאֶלְוָ אָפָרוּ צָבָור פָּס וּמְנָחָה עַל נְבִי
הַמּוֹבֵחַ, וְתַבְּיט בְּאָפָרוּ לְרַחֲם עַלְנוּ, וְלַבְּטֵל מַעַלְינוּ בְּלִגְרוֹת
קָשׁוֹת וְרָעוֹת, וְתוֹגֵנוּ לְחוֹר בְּתַשְׁוִיכָה שְׁלָמָה לְפִנֵּיךְ¹² נְקַדְתָּ יְהָוָה,
וְהִצְלֵנוּ מִצְרָה הָרָע וּמִכְּלִיחָטָא וְעַזָּן, וְתַאֲרִיךְ יִמְנָיו בְּטוֹב
וְיִשְׁנֹותֵינוּ בְּגַעֲמִים:

יַתְּפַלֵּל בְּכָל לְבוֹ לְה' שְׁבָזּוֹכוֹת עֲקָדרָה יִצְחָק יוֹצִיאָנוּ מִתְּגָלוֹת וְתַבּוֹא בְּבָרָעַת הַגְּאָלָה,
בְּמָנוֹ שְׁהָבְטָה בְּתוֹרָה וּבְגַנְּיָא.

11. וְהַתְּבָרְכֵךְ בְּזֹרְעָה - שישאו הו וחסד בעני אוֹה"ע עד שתברכו בס, שהבא לבך בניו יאמר
יהא בני מבורך כזרע של אברהם (הנמק דבר).

רְבָנֶנוּ שֶׁל עוֹלָם, בָּמוֹ שִׁכְבֵּשׁ מֵעַ אֲבָרָהָם אָבִינוּ אֲתִ-רְחָמָיו מִבְּנָה, בְּדִי לְעָשׂוֹת רְצׂוֹנָה בְּלִבְבָּשׁ שָׁלָם,

כֵּן מִידָה מִגְדָּר יְכַבֵּשׁ מִבְּנָה וְקָדוֹשׁ רְחָמָיו אֲתִ-בְּעָסָךְ עַלְיָהוּ, וַיְגַלֵּן תְּעוּרוֹ וַיִּכְמֹרְאָה רְחָמָיו וַיַּגְבֹּר עַל מְדוֹתָיו דָּין דִין, וַתִּתְהַנֵּג עַמְנוּןִי; יְהֻנָּה אֲחָדָתוּי אֱלֹהֵינוּ בְּמִדְתָּת הַחַסְדָּה וּבְמִדְתָּת הַרְחָמִים, וַתִּבְנֶנֶס לְנֵנוּ תְשֻׁפּוֹת אֹתָנוּ לִפְנֵים מִשְׁוֹרָת הַדִּין, וּבְטוֹבָה הַגָּדוֹל נִשְׁׁלָה פִּישְׁוֹב אַחֲרָיו חֶרְזָן אֲפָה, מַעַמְךָ וּמַעַירְךָ מִמְּוֹרָאָל וּמִאַרְצָךָ וּמִנְחָלָתָךָ מִבְּנָתָן קָרְשָׁתָךָ, וְקָנִים לְנֵנוּ יְהֻנָּה אֲחָדָתוּי אֱלֹהֵינוּ אֲתִ-הַדְּבָר שְׁהַבְּטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתָה, עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדָּךְ כְּאָמֹר בְּתוֹרָה וּבְקָרְתֵּי אֲתִ-בְּרִיתֵי שְׁבָרָתֵינוּ עַם

רַק מִבְּנָה יְעַקּוֹב לְהַטִּיב לְזֹרְעָנוּ, וְאַף אֲתִ-בְּרִיתֵי וִיצְחָק, וְאַף אֲתִ-בְּרִיתֵי אָבָרָהָם אֹוֹפָה, וְהָאָרֶץ אֵי השָׁמָקָה אֹוֹפָר לְפָרוֹדָה;

שם זו נִגְאָמָה וְאַפְּגַזְמִזְזָתָה גַם אָם אַבְיאָה הַפְּרוּנָתָן קָנָתָ, וְזֹאת גַּם בְּחִזּוֹתָם בְּאָרֶץ

אִיְבָיהם, לְאַ-מְאַסְתִּים וּלְאַ-גְּעַלְתִּים תְּעַבְתִּי אֶתָּם לְכָלְתָם לְהַפְּרָר וּלְבְּטָל בְּרִיתֵי אֶתָּם, בַּי אַנְיִי יְהֻנָּה אֲחָדָתוּי אֱלֹהֵיכֶם:

וּבְקָרְתֵּי לְהָם בְּחוֹתָם מִגְּלוֹת בְּרִית רַאשְׁנִים עַם הַבְּנָטָם של אַקְעָה וְהַעֲמָן, אֲשֶׁר

הַזִּכְאָתִי-אֶתָּם מִאָרֶץ מִצְרָיִם לְעֵינִי כָּל הָנוּיִם יַתְקַשְׁשָׁמִי לְהִזְוֹת בְּעֵבוֹר שָׁהָה לְהָם לְאֱלֹהִים, אַנְיִי יְהֻנָּה אֲחָדָתוּי; ונִגְאָמָה

וּשְׁבַּי יְהֻנָּה אֲחָדָתוּי אֱלֹהִיךְ אֲלִיךְ אֲתִ-שְׁבָוֹתְךָ עם התשווותך לְהַשְׁבָּה

וְרְחָמָה, וּשְׁבַּי וְקַבְצָךְ מִבְּלַהֲעָמִים, אֲשֶׁר הַפִּיאָךְ פִּיר

אֱלֹהִים שָׁמָה: אֶם־יְהוָה נִדְחָה המושלים שָׁכְבִם
בְּקָצָה הַשָּׁמַיִם בְּסֻפְרַת הַעוֹלָם, מִשְׁם יַקְבִּץ יְהוָה יְהוָה
אֱלֹהִים וּמִשְׁם יַקְחֶה: וְהַבִּיאֶךָ יְהוָה יְהוָה אֱלֹהִים
אֲלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְרִישָׂו אַבְתָּיהֶם, וַיַּרְשְׂתָהֶם, וַיִּמְטַבֵּה,
וַיַּרְבֶּה יוֹתֵר מִאַבְתָּיהֶם: וְנִאמֵּר עַל יְדֵי נְבִיאָה: יְהוָה יְהוָה
חִנֵּנוּ כִּילָד קְוִינָה, תְּהִיה וַעֲם לְבָקָרים [חיקם גָּבְבָק, אַפִּי]
שְׁוֹעַתָּנוּ תְּרִיחָה בְּעֵת צָרָה: וְנִאמֵּר וְעַת־צָרָה הִיא לִיעַקְבָּר
לִישָׁרָאֵל, וּמִפְנֵה מִהְצָרָה יוֹשַׁעַ: וְנִאמֵּר כִּבל־צָרָתָם לוֹ לְאַל
עַזְלָם בְּכָל הַחוֹרוֹת: [יבון לייג' מודות] וְנִאמֵּר מִירָאֵל בְּמוֹזָה (א) נִשְׁאָר
מַסְלִיךְ וּמַבְטֵל עָזָן (וזום) בְּמוֹזָה וַיַּעֲבֵר אֶל־הַרְאָה עַל־פְּשָׁע (ונמוֹת) לְשָׁאָרִית
נִחְלָתוֹ (זרק), לְאַחֲרָחָזִיק אֲיוֹחֶד אַפּוֹ (אפיק) בְּכָעֵס, בַּיְחָפֵץ
חִסְדָּר הָוָא (רב חֶסֶד): יְשֻׁב בְּמִזְמָדָם וַיַּרְחִמְנוּ (אמות) יַבְשֵׁש יְהָה וְעַלִים
עַזְוַתֵּינוּ (ונצ' חֶסֶד), וַתְּשַׁלֵּיךְ בְּמִצְלֹות יִם בְּלַחְטָאָתָם
לְאַבְרָהָם (ופשע), אֲשֶׁר־גַּשְׁבָּעָת לְאַבְתֵינוּ (ונטאח) מִימֵי קָרְבָּן
בְּעַקְדָה יַצְחָק (ונצ' חֶסֶד): וְנִאמֵּר וְהַבִּיאָתִים אֶת סְלֵם אֲלֹהֵר קְדָשֵׁי בְּיהָמִקְיָן (ונצ' חֶסֶד)

12. אֶמֶת לִיעַקְבָּר חֶסֶד לְאַבְרָהָם - אֶמֶת הַינָּה אִימּוֹת וְקוּם הַבְּטוּחָה שַׁחֲבוּטָה כָּבָר, וְחֶסֶד הַינָּה
מִצְדְּ הַדּוֹרָה. לְכָן אֶל אַבְרָהָם נוֹתֵן חֶסֶד כִּיוֹן שֶׁאָנוּ מִצְדְּ הַבְּטוּחָה קוֹרְמוֹת, וְאֶל יַעֲקָב
שַׁכְּבָר נִתְחַיֵּב לְקִיּוֹת הַשְׁבּוּעָה שִׁנְשַׁבָּע לְאַבְרָהָם וְצַחַק - נוֹתֵן אֶמֶת (מלבי"ם).

**ושמחותם בבית תפלה, עולתייהם וובחיהם יתקבלו
לרצון על-מוצחי, כי ביתו בהמי בית-תפלה יקרא
לכל-העמים ולא גז:**

אלו ונים מיה שתקנו לזכור משנה ובריתא זו, מישום שקהלות פסוקות הן,
ומדרבים במצוות שנוגנות בכל עת ובכל שעה ובכל אדם.

**אלוי דברים שאין להם שער קהונה: הפהה פאת הדשה
והבבוריים לבהמי והריאין לגוראות ברגים גנויות
חסדים שבגוט ותלמוד למד תורה:**

**אלוי דברים שאדם עשה אותם ואוכל מפרותיהם
מייקל נ בעולם הדעת, והקן ערך עופר קימת לו לעולם
ויברעם הבא, ואלו הן כבוד אב ואם, גנויות
חסדים, ובכבוד חולמים, והבנשת אורחים, והשבות
הקדמה לבא לבית-הנסת, והבאת השאנת שלום בין אדם
לחבירו, ובין איש לאשתו, ותלמוד תורה שוך בוגד
בלם:**

"נהוגים לומר כאן מזמור ט'ו,ומי שיש בו מדות הללו, בטוח הוא שתשכנן נשמוו בנען
מזמור לדוד, ח' מירgor באהלה, מירישנו בדור קרש: חולק פמים ופעל צדק,
ובבר אמרת בלכובו: לא-ריגל על-לישנו, לא-עשרה לרעה רעה, וחropa לא-ונשא
על-קרבו: גבורה בעינו נאמם, וא-תיראי ח' כבד, נשבע להרע ולא אמר: בספו:
לא-גנת בינה, ונשר עלי-קי לא לך, עישה אלה לא מוט לעולם:

ט'. אין להן שיעור – אין להם קצבה מן התורה, אבל מדברנו יש להם קצבה, שפהה ובכוירים
אסרו לפחות מושכים. וכן לא-או וגוף הששה שרכבתה לשוני שפת והארה ושדי דוגמתו אין שיעור,
ובבון קבשו שעיליה מעיה, והגיגר שתי מעות. וו"י מושכו להמצאות הראהם ברגלים, שיכל להיכנס
ולהראות בבהמי"ק כל כמה שירצת.

לעולם והוא אט¹⁴ מושום שאמרנו שטולמו תורה כנגד כלם, והזכרנו חסיבות המצוות בעוה"ז ובב"א, אוו כטעמץ בלבו כל זאת – לעולם יהא ירא שמים ביראה גמורה וכוי' (נ"פ תקון תפולח).

לעולם תמיד יהא אט ראה שמים בטטר בבלוי
 ראה את הצעינה¹⁵, ומזה עלי-האמת טעה והזהק, ודובר
 אמרת בלבבו שמי ויטבים ויטבים ויאמר יהה יתנצל רבוז
 העולים ואדוני האדונים לא עלי-צדקהינו אנו נשנים ט הדין
 אנחנו מפילים תחנינו שטנו רפנוה, כי רק עלי-
 רחמייך ערבים אנו נשנים: אדני שמעה תחנייט, אדני סלה
 גחותאן, אדני הקשيبة לצנענו ועיטה עור לעי אל-התאזר. עשה
 ל מענה אלה ולא ממןנו בישמד נקרא עלי-עירך ירושלים-
 ועלי-עטך [עם ח]: מה- אנחנו חזובים¹⁶, מה- שיטח חיננו, מה-
 חסידנו, מה-צדקהינו המונחים, מה- ערד פחני, מה-
 גבירתנו, מה-נאמר לפניך גרצות יהוזה אהוהי אלהינו
 ואלהי אבותינו, הלא בלה-גבורים באין נאים לפניך,
 ואנשי חשם החשובים כלל הי, וחכמים בבל' מדע,
 ונבונים בבל' השבל לשומות. כי כל-מעשינו תהו כלום,

14. תפילה זו שמקורה בתנ"א פ"א, היא מימי הרדייפות שבתוכם היתה סכנה להודות בגלוי באמונות היהודית, ולכן היהודים וזרום לקבל עליהם על מלכות שמים בסתר. וכך מבקשים בסוף שיקושים ברבים, לפי שבשעת חמד איז שמו מקושט ברבים אלא בסתר (שבה"ל).

15. סטור בגלי – שישים בן"א שראותם רק בגלי, ובסטור יתבישו פן יאמרו עליו שההוא צבוע (ש"ג).

16. מה אנחנו וכו' – שבע פעמים מה/ כנגדם שבעה הבלתי שכחה. וזה שאמר 'וי הכל הבל' (shall).

וַיְמִי חִינֵּנוּ נָחֲשָׁבִים בְּחֶלְלָה לְפָנֶיךָ, וּמוֹתָר יִתְהַגֵּן הָאָדָם מִזֶּה
 הַבְּחִמָּה אֲזַן אָנוּ כָּלָם, בַּי הַבְּלָגָם שְׁנַיְתָם הַבְּלָל. לְבַד שְׁמַמְךָ
 הַנְּשָׁמָה הַטְּהוֹרָת, שַׁהְיָא עֲתִידָה לְתַנְךָ מוֹמָנָת לְמִסּוֹרָה דִין
 וְחַשְׁבוֹן לְפָנֵיכֶם בְּבָזָק. וּבְלִתְגָּנוּם בָּאַזְן אַיִם נָחֲשָׁבִים
 נָגָה, שָׁנָאָמָרָה חָן גּוֹיִם קָמָר מִטְפָּה הַנְּטָפָה מְלָלִי וּבְשַׁחַק
וְשַׁחַק תְּשַׁחַק
 כָּאַבְקָה שְׁנַחַק בְּמָאַזְנֵים נָחֲשָׁבָו, חָן אַיִם פְּדַק יְטַזֵּל כָּאַבְקָה:
אָבָל האמת רְאֵינוּ אָנָחָנוּ עַמָּה, בְּנֵי בְּרִיתְךָ, בְּנֵי אָבָרָהָם
אָחָבָךְ שְׁנַשְׁבָּעָת לוּ בְּהָר הַמִּזְרָח, וְרֹעֵץ יְצָחָק עַקְדָּךְ
 שנעיקָד לְמַעַן שְׁנַעַקָּד עַל־גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, עֲדָת יְעַקָּב שְׁנַיְקָרָא
בְּנֵךְ בְּבָזָק, שְׁמַא אָחָבָתָךְ תְּהִלָּה שָׁאָחָבָת אָתוֹ
 וּמִשְׁמַחְתָּךְ וְרַבָּה שְׁשָׁמָחָת בּוּ קְרָאת שְׁמוֹ עַבְרָהָם יִשְׂרָאֵל
[מִלְשׁוֹן פְּרָרָה] וַיַּשְׁרוּן [מִלְשׁוֹן יִשְׂרָאֵל]

לְפִיכָּךְ, אָנָחָנוּ חִיבִּים לְהֻזּוֹת לְךָ וּלְשַׁבְּחָךְ וּלְפָאָרֶךְ
 וּלְרוֹמָמָךְ, וְלַתֵּן שִׁיר שְׁבָח וּהֻזּוֹת לְשָׁמֶךְ
 הַגָּדוֹל, וְחִיבִּים אָנָחָנוּ לֹוֶר לְפָנֶיךָ שִׁירָה בְּבָלִיּוֹם
תָּמִיד. כְּאֹו יִתְשֹׁׁרְדָּרָה הָאָקָם לְהָאָסִין וְלְחַבֵּין אֵיךְ עַלְיוֹן לְרוֹתָה אֲאוֹפָרִים שָׁאָנוּ מַזְרָעָ פְּאַלְוָה
אָשְׁרִינָנוּ, קְדוּשָׁים. וְלֹא זָרָע עַמָּשׁ אֶחָד, וְעַל קְרִוּשָׁה שְׁגַעַחֲיוֹלָו לְגַעַחֲיוֹלָו וְלֹא מַעֲרָד זָאת בְּפֶה מַעֲקָא וְלֹבֶשׁ פְּלָמָעָ (ע"ה):
מַהְדָּטוֹב חַלְקָנוּ, וּמַהְגָּנָעִים גּוֹרְלָנוּ, וּמַהְדִּיבָּה מִאָד
יְרַשְׁתָּנוּ. וּבְמִירָחָד ¹⁷ אָשְׁרִינָנוּ, (בּ) שָׁאָנָחָנוּ מִשְׁבִּים

7. אשרנו וגוי - ביחור מואشيرים אלו כי נבחרנו מכל אומה ולשונו ליחד שמו הגדל ולהפיצו

וּמְעָרִיבִים בְּבַתִּירְכִּנְסִיּוֹת וּבְבַתִּירְמַדְרוֹשָׁות, וּמִיחָדִים שָׁמֶה, בְּכָל־יּוֹם תְּמִיד אֲוֹמְרִים פָּעָמִים בְּאַהֲבָה

יבון לך ימינו ק"ש מידרבנן, ויהר לומיך ק"ש זו בכוונה במו בק"ש שידיוצר בא"ה מקץ ז). ויבון לקובל על עצמו על מלכות שמים, לדוחות נברוג על קדושה ה', שדרו שאומרים 'בכל נפשך'.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תְּהִלָּה אֱלֹהִינוּ תְּקִיעָה הַכְּלָלָה עַל־כָּל־בָּרְתָּה,

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תְּהִלָּה אֱלֹהִינוּ תְּקִיעָה
אחד חכם יהוד בעממותו, זונו מלבדו, שלט בדורות העולם;

בלחן: **בָּרוּךְ רַחֲפֵשְׁת שְׁם כָּבֹוד מַלְכֹתְךָ שְׁמֵן הַתְּהִלָּה לְעוֹלָם וְעַד:**
אם רואה שעד שיגיע לקריאת שם יעבור ומנה, יקרא כאן קריאת שם מעלה.

יאמר תפלה זאת בכוונה ובשובהה, כי היה שבח נפלאל להעיר שהשם אחד קדש שברא העולם ואחר שבראו. וכן יתפלל על קבוץ גליות שצרכו בלא שם ה', כי אין עוד מבלדו (א"ג).

**אַתָּה הוּא שְׁהִירָת אֶחָד בְּשִׁירָת קָדָם שְׁבָרָאת הָעוֹלָם,
וְאַתָּה הוּא נִשְׁאָרָת¹⁸ אֶחָד בְּשִׁירָת לְאַחֲר שְׁבָרָאת
הָעוֹלָם. אַתָּה הוּא אֶל הַזָּהָב בְּעֹלָם הַזָּהָב, וְאַתָּה הוּא
אֶל בַּעַל הַכָּח בְּעֹלָם הַבָּא, וְאַתָּה הוּא הנמנד וקיט, וְשֻׁנוּתִיךְ
לֹא וְתִמְוֹלְשָׁךְ: קָדְשׁ שָׁמֶד בְּעֹלָם מֵעַד מִגְּבוֹיה עַל עַם
ישראָל מִקְדְּשֵׁי שָׁמֶד עַל קדשָׁת שְׁמָךְ, וּבְיִשְׁוּעָתְךָ מַלְבָּנוּ תְּרוּם
וְתְּגִבִּיהָ כְּרִינָנוּ, וְתוֹשִׁיעָנוּ בְּקָרוֹב לְמַעַן שָׁמֶד הַמִּזְחָל בְּגַוּתָם.
בָּרוּךְ הַמִּקְדְּשׁ שָׁמֶד בְּרָבִים בְּכָל הַאוֹמּוֹת:**

דעת אל אחד בארץ (ע"ז").

18. אתה הוא אחד וגוי – אף שכביר נבראו הולומות ברצונו הפשוט ית', עם כל זאת אין מחייבם שום שינוי והתהדרות ח'י, ולא שום חיצחה בעוצמות אחותו הפשוט, והוא [זטור] רוא גם עתה כמו קודם הבהיר, שהרי הרל מלא עצמות אי סוף ברוך הוא גם במקומות שיעמידים רעלימות עיטה (פונה"ד שער ג).

יזכר לא לחשיך הדעת נוהתפלין כלל.

אלו הפסוקים הם מעין ברפת קדושה דש"ת שאמרנו לפניה כן, שמורין על קדשו ויכלתו ית' (רבנן).

אתה הוא יהונתן אהובינו האלים געל הכתוב בשמות ממעל ועל הארץ מתחת, בשמי השמים העליונים והתחתונים. אתה הוא ראשון קדמת לעלם, ואתה הוא אחרון תחתון לאללה, ומבלעדך אין אללים בעל כח אחר. קבוץ נפות כנייד הנחלים לך ארבע נפות הארץ העלום, יבירוז בנהלים וירעוז בחדריהם **בלבאי** ברוא עולם כי אתה הוא האלים הקפיה לעיל לברך לכל ממלבות הארץ העלום. אתה עשית את השמים ואת הארץ, את הרים ואת יבלי אשר מצר בם, ומי בבל מעשה לך מה תעשה ומה תفعل. אבינו שבשים חי וקיים יעד, עשה עמו חסד בעבור בוכות בבוד שמה הנדול בחמד הנבוד בדין והנזר מאור יראה שגקרא עליינו אלהי ישראל, וקיטלנו יהונתן אהובינו אלתינו את דבר שהבטחתנו על ידי צפניה חז"ך נביא, אמרה בעת היה לעת הנאה אביא אתכם לבאות הגולה קבצוי אתכם אקבצם לאי, כי אז אתן אתכם לשם מפרנס ולתלה בכל עמי הארץ, בשובי כשאשבי **את שבוטיכם** שבי הנלה לעינייכם, אמר יהונתן אהובינו:

פָּרָשַׁת הַקְרָבָנוֹת

הַמִּנְדֵּל שֶׁל הַבְּקָר הַזֶּה כְּפֹרָה מִנְחָת עַל עֲשׂוֹת הַלִּילָה, וְלֹכֶן טוֹב שָׁקָרֶם פָּרָשַׁת הַמִּנְדֵּל יְקַרְבֶּר מִאֵד בְּתִשְׁוֹבָה עַל עֲשׂוֹתָיו, וְלֹכֶן מִלְאָה תְּרָטָה וְהַכְבָּעָה יִפְלִיל תְּחַצְּבָּו וְיַאֲמֵר...

(שורות מהميد)

**יְהִי רָצֵן מִלְפָנֵיךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׁתַרְחָם
עֲלֵינוּ וְתִמְחֵל לְנוּ אֶת-כָּל-חַטָּאתֵינוּ וְתִכְפֵּר לְנוּ אֶת-
כָּל-עֲנוּחָתֵינוּ וְתִמְחֵל וְתִסְלַח לְכָל-פְּשֻׁעָינִים וְשִׁתְבָּנָה בֵּית-
הַמִּקְדָּשׁ בָּמָהָר בִּימֵינוּ וְנִקְרֵיב לִפְנֵיךְ קָרְבָּן הַתְּמִיד בְּיָמֵינוּ
שִׁיכְפֵּר בְּעָדָנוּ בְּמָוֹשֶׁבֶת וְצִוְּיוֹת עֲלֵינוּ בְּתוֹרַתְךָ עַל-יְדֵי מֹשֶׁה
עַבְדָּךְ, בְּאָמוֹר:**

๔ פָּרָשַׁת הַתְּמִיד

**כִּאֵשֶׁר יוֹרְאִים בְּסֶדֶר קָרְבָּנוֹת נִחְשָׁב לְנוּ כָּאֵלֶּה הַקְרָבָנוֹת, וְנִמְתָּלִים לְנוּ
עֲנוּתֵינוּ.**

בְּמַחְ...

**וַיַּדְבֵּר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: צִוּ וְהִזְכִּנִי
יִשְׂרָאֵל וְאָמְرֵת אֶל-הָמִם, אֶת-קָרְבָּנִי שֶׁזֶּה לְחַמֵּי
לְאַשְׁר עַל-הָאָרֶץ רִיחֵן נִיחָחֵי רְתַתְּתָה²⁰ תִּשְׁמַרְךָ לְהַקְרֵיב לְיָמֵינוּ
בְּמֹעֵדוֹ לְיָמֵינוּ: וְאָמְרֵת לְהָמִים הַהוּר לְבַיִדְךָ, זֶה הַאֲשֶׁר קָרְבָּן הַנְּשָׁרָה
אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לְיהוָה אֱלֹהֵינוּ, בְּבִשְׁוּם בְּנֵי-שָׁנָה תִּמְמָם**

๙. ובמנועשה הַקְרָבָן דָּעָקָר הוּא עֲבֹודָה עַצְמָוֹן, וְלֹכֶן בְּשַׁעַת אֲמִירָתָם יִכְּרֵן לְבוֹ בְּתִשְׁוֹבָה
גָּמָרָה וּבְדָדִי וּבְתְּרָטָה, וַיַּשִּׁיב עַצְמָוֹן בְּצָאָן לְטוּבָה לְהַשִּׁיבָה, לְהִיוֹת קָרָב לְהָדָה בְּעַבְור
קָרְשָׁת שְׁמוֹ, וְגַם יָצִיק הַדָּרִין עַל עַצְמָוֹן בְּרִמְיוֹת בְּדָה סְקִילָה, שְׁרָפָה, קָרְגָּה וְתִגְגָּה.

20. נִיחָחֵי – נִיחָחֵי מְלִשְׁוֹן מְנוּחָה, וְהַחִי"ת נִכְפָּלה (ראב"ע נל. ט).

לא מומן, שנים ליום קורבו עליה תמיד בכל יום: **את-הכבהש** אחד הראשו²¹ תעשה בבקר, **ו את הכבש השני תעשה בין העربים** לפני ערב: **ועשירות האיפה סלת** גיטים למנהת, **בלולות בשמו כתיות** מועבת בשמן **רביעת ההין**: **הקריבו עלת תמיד, העשיה** שהוקבה בתר סיני בימי המלכים **ל ריח ניחח** לנחת רוח **אשה** קורבו הנשרף **לייה זית**iahogni: **ונסב** של **רביעת ההין לכבש אחד, בקדש הפס נסב** שבר **לייה זית**iahogni על השותה הקודש: **ו את הכבש השני תעשה בין העربים, במנחת** כשיור מנהת **הבקר ובנסכו נסוך** **בשעור תעשה, אשה** קורבו הנשרף **ריח ניחח** **לייה זית**iahogni:

א פָּרָשַׁת קְקֻטָּת

עֲנֵן גָּדוֹל וּנוֹרָא הוא אמירת פטום הקטרת ג'פ' בכל יום. ואידך **לכון בא מרבה**. ובזהותך נאמר שע"י זה נצול מכל דברים ופגעים רעים, מיהר הדר רע ומידין רע וממייטה.²²

אתה הוּא יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שְׁהַקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ
לפניך את-קטרת הפסים מנוי שנאים, בזמן

21. **הכבש אחד** – בגם (וומה לא) נחלקו התנאים בבאור המלה 'אחד'. לדעת רבינו פרושו הכבש הראשו, ולדעת רבינו הכהונה ממיוחר שבעדו, כלומר הכבש הטוב ביוורו שבעדרה, כמו"ש דיליס פ, ו' "מנברן נדריכם". ואפשר לסביר דבריהם ע"פ מה שכתב הירושלמי 'ו ואלף היינאים בפירוש החטירה לראש השעה, שם אזכיר אחד בלבד לא'ו. וא, אבל למר שרוא חחשב והעיקר שני החסדים, ולכן כתוב שם לא גבי את אקנה "שם אחת נה" בלא ה"א (שין שו"ת זות"ע או"ח ט).

22. ועוד נאמר שם: "אמור רבי שקביעון, כי בני נשא הוא ידרען בפיה על אלה עצדי דקטרת קני קודשא ברך הוא, והוא נטלי כל מלחה ומלה קניתה, והוא סלקין לה עטרכה על רישיהו בפרטא דרכבא וכו'".

שְׁבִית־הַמִּקְדָּשׁ הוּא קִים, בְּאֵשֶׁר צִוָּת אֹתָם עַל־יְהוָה נִבְיאָה, בְּפִתּוֹב בְּתֻרְתָּה

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֲלֵיכֶם, כְּחִלּוּ סְפִים שְׁנִים בְּשָׂמִים²²

נְטָף אֲשֶׁר עָזָבְתֶּן וְשִׁיחָלָת עַזְפָּה וְחִלְבָנָה שְׁחוּגָה, סְמִים²³

בְּשָׂמִים נְסִפִים וְלִבְנָה שְׁרָף אַיִלָן וְבָתָה, בְּדַבֵּר יְהִיא בְּשָׂוִים הֵזֶה:

וְעַשְׂתָּה אַתָּה הַנְּכָמָר קְטוּרָת, רְקָחْ מְעֵשָׂה רַזְקָת

בְּשָׂעַבְתָּה וְכַתְּבָתָה, מִמְלָחָם מְעוּרְבָב הַיְבָב²⁵ טְהָרוֹת וְהִוָּה קְדָשָׁה: וְשִׁיחָקָת

מִמְנָה חִדְךָ תְּכַטֵּשׁ לְתַדְקָה, וְנִתְתַּה מִפְנֵה עַל המִבְּחָה לְפָנֵי הַעֲדָת

אַרְון הַעֲדָות בְּאַדְלָל מָזָעָד, בְּמִקְומָם אֲשֶׁר אָנוּ עָד לְהָזֶה אָדָר עַמְּךָ שְׁמָה,

קְדָשָׁ קְדָשִׁים תְּהִוָּה לְכֶם חַפּוּרָת: וְנִאֲמָרָה וְהִקְטִיר עַלְיוֹן²⁴

עַל המִבְּחָה אֲדָרָן אֶרְבָּן בְּנֵי קְטוּרָת סְמִים, בְּבָקָר בְּבָקָר בְּבָקָר

בְּהִיטִיבָו אֶת־הַנְּגָרָת בְּשָׂמִת הַשְׁמָן יְקְטִירָה חַצִּי מִנָּה: וּבְחַעַלְתָה

וְשִׁידְלָיק אֲדָרָן אֶת־הַגְּנָזָת בֵּין הַעֲרָבִים יְקְטִירָה חַצִּי,

קְטוּרָת תְּמִיד יְקִטֵּר לְפָנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְדָרְתֵיכֶם:

23. נטף – הוּא הצרי, ונקר נטף לפי שנותר מעצי האפרסנון. וזה מה שנקרה בימי איפרסמון ג' ואה' ור' ערך הגדיל בערך דוד.

24. סְמִים – נאמר פעמיים 'סְמִים', הראשון הוא לשני במשמעותם 'רבים' ו'ענינים', ואח"כ מנה עוד ג' וביחד חמישה, וה'סְמִים' השני בא לרבות אחד כמו אלו, הרי עשרה. ולובוגה היא האחד עשרה. והסבירה שלא האזכור הכתוב בפירוש את כל הסמנוני, כיון שאלו האבעה הם העיקריים, שביהם עליה ענו עשו הקטורת, ושאר הבשימים מענינים את הרוח הטוב ('טב'').

25. ממלוח – שייערב שהיקתנו יפה זה העם זה, ויעשה כלם שחוקים מעד עד שייהו גמlich ולא יוכר אישיה סט מהם. וכן מנהיגי הספריות בים קוראים 'מלחים' מפני שמערביין המים בלבם. שייערב הכתוב וזה ממשחה יהוה וטוהר יהוה וקוות יהוה וגאות יהוה. דה"ר רשותם. יי"מ שירה אלוה במלחה דזומליה, כמו שאמרו חז"ל שරיד למת מלחה זומליות רביעי, וכוכנות המלה 'טהור' היא לתת בתם מלחה טהור שלא יהיה מקום מוגואל (ואב"נ, רמב"ן).

ק' רבנן: פטום הקטרת כיצד כתישה ותקון הקטרות? **שלש** מאות וששים ושמונה מאות ²⁶ היו ביה, שלש מאות וששים וחמשה במניין ימות החטאת, מנה בכל יום, מחציתו של המנה בפרק וממחציתו השני בערב. ושלשה מנים יתרים שודפים, שטחם ענפים מבנים פהן פדוול ²⁷ הקדש, ונוטל מהם מלא חפינו ביום הבפורים, וכן זהה מתחזר פנים נוספת למקצתם בערב ביום הבפורים לשזאתן, כדי לקיים מצות דקה מן הדרקה ²⁸ כאמור בעבורת ואחד אשר סמנים היו ביה, ואלו הן (ובמןם באצבעתין) א' האורי הנכף, ב' והצפן השחלת ²⁹, ג' והחלבנה שרכ שרו רע', ד' והלבזנה שרכ אילן, משקל כל אחד שבעים שבעים ³⁰ מנה. ה' מזר [מן בושם], ו' קציעה שורש עשב, ו' ושבלת נרד [שם בושם], ו' ברכם שעב ריחני, משקל כל אחד ששה עשר, ששה עשר מנה. ט' [ה]קשת ³¹ עז קתן שנים עשר מנה, קליפה [קליפה עז] שלשה ³² פניות. יא האחוון קגמון קליפת עז תשעה פניות. בורות

26. **מנים** - מנה הוא מאה דינרים, והדינר משקלו ורhum וחצי, והדרהם משקלו 64 שערות ביניוניות. כלומר מנה הוא בערך חצי קילו.

27. **צפורה** - היא השחלת, שהוא שורש בושם שבעו שחורה, אשר שפים אותו בבורית בראשינה ³³ נמי נשבע מנה והבא מנקט ששה כבשנה, עד שנעשה חלק ווהר כבצורה (וש"ג).

28. **חלבנה** - بواسם שרו רע.

ברשינא (מן עשב) **תשעה קבין.** יין הבא מקפריסין ²⁹ **סאיין**,
תלת שלוחה וקבין תלתא, ואם לא מצא יין קפריסין,
מבייא חמד חור זם עתיק.מלח סדומית רבע רביע הקב'
מעלה עשן שעב המעליה את עשן הקטועת וקף נמקן ³⁰ **בל-שהוא** שיעור מועט. רבי נתן
הרבלי אומר: אף בפת תירין ³¹ שעב בשפט **בל-שהיא.** אם
נתן בה בקורת דבש פסלה מלתקיטה, ואם חסר השער אחת
מקבל- אחד עשר סמאניה חיב מיתה:

רבנן שמעון בזגמליאל אומר הזרי אינו אלא שרף
הנוטף מעצי הקטף האפרסמן. בזרית ברשינא למה
היא באה? כדי לשפטו לעצמה בה את-הצפן כדי
שתחאה נאה. יין קפריסין למה הוא בא? כדי לשורות
בו את-הצפן, כדי שתחאה עזה ברייה. **והלא** ממען שם
מי רגליים ³² יפין לה לרחצת. **אלא שאין מכניםין מי**
רגלים במקדש מפני הכבוד:

²⁹. יין קפריסין – פירש"י (ליקותן) שבאמ מקומות בשם קפריס. ובבעל מושך העדרו פירש ייון הבא ממקומות יוזע שממו קפריס, בנאו והורוז לכבודו אמו קפריס. עכ"ל. אך י"מ שאינו יין, אלא משקה היוצא מכלון שלו' קפריס, והוא חוק והוא כל משקה פירות אחר, כדאריוון בברכות (ט). צלף – גדריים בו אביזנות וקפריסוני, והיוצא מהן נקרא יין קפריסין, ופירש רשי' שם, דבבינותו הוא הפה וקפריסינו הווא קליפה גמורה שמסובב לפפי, והוא חוק מאר, כדאריוון בברצה (ט). "ל' עיין חן... ו/or א' צלף אילנות", והמשקה היוצא מהן עז מל משקה פירות (ט).

³⁰. **סאיין** – הסאה ששחה קבין, אם כי שליש סאיין הם יין קבין, ועוד ג' קבין הם בסך הכל כ"א קבין. ואולי הסבירה ששני כド לא שננו 'כ' א' קבון, כדי לאייר יותר בצל (הארות והועלות).

³¹. **מי רגליים** – י"מ כפשוות, ולכן גנאי הוה לא הכהנים אוות (שיטמן). וטעם זה הביא גם הר' כל ב' שפרש שיה היה שיש לו שם גנאי לא היו לkokhim אוות (שיטמן). וטעם זה הביא גם הר' כל ב' שפרש שיה היה שם המעיין.

גניא, רבי נָתַן אֹמֶר בְּשַׁחֲקָה שׁוֹחֵק אֹמֶר הממונה עליו:
הַדָּק הַיּוֹטֵב, הַיּוֹטֵב הַדָּק, מִפְנִי שַׁחֲקָוּ יִפְחַ
לְבָשָׂמִים מַעֲלֵי לִנְחוֹת פְּטָמוֹת לְחַצְאיָן לְמִתְקַנְתַּן חַצְןָן בְּשִׁרָּה, אֲבָל
לְשִׁלְישׁ וְלִרְבִּיעַ מִחְמֻומָת לֹא שְׁמַעַנוּ אָם כְּשָׂרָה. אָמַר רַבִּי
יְהוֹדָה: זה הַכְּלָל בְּשָׁרוּת: אָם כְּמִדְתָּה בְּחַטָּאת לְפִי עַת –
בְּשִׁרָּה לְחַצְאיָן רַק חַצְאיָן, וְאָם תְּפִירָה כְּשָׁפִים³² הַשְׁנוּר מִאַחַת מִבְּלַי –
אָזְדַּעַשְׁר סְמִינִיה – חַיְבַּמִּתָּה:

צַבִּי בֶּן קְפָּרָא אַחַת לְשָׁשִׁים או לְשָׁבָעִים שָׁנָה
תִּתְהַ בְּאֵת שֶׁל שִׁירִים לְחַצְאיָן רַיְתָה מִסְתְּבָנָת הַכְּנָתָה.
וְעוֹד תַּנְיַ בֶּן קְפָּרָא אָלוֹת הַיּוֹתָן בְּהַקְרָטוֹת קְרָטוֹב
מִהָּה קְטָנָה שֶׁל דְבָשׁ,³³ אֵין אָדָם יִבּוֹל לְעַמּוֹד מִפְנִי רִיחַת
חַטָּוב בְּיוֹתָר. וְלֹמַה אֵין מַעֲרְבִּין בְּהַדְבָשׁ? מִפְנִי
שְׁתָתוֹרָה אָמְרָה: בַּיְכְלָשָׁאָר המומזץ וּבַלְדָבָשׁ לֹא
תְּקַטְּיוֹרָו מִפְנִי אֲשָׁה גְּרוּנוֹ הנִשְׁרָה לִיהְזֹאתiahwah:
אִיְתָא בְּכִתְבֵּי הָאָרֵי שְׁבָקֵל פָּעֵם שְׁיָאָמֵר פָּטוּם הַקְּטָנָה, צְרִיךְ לְזֹוּר אָלוֹ הַפְּסָוקִים
בְּסָזֶפֶן בְּהַמְּסִגְלִים (ראשית קְבָחָה).

יְהֹזֶהiahwah צַבָּאוֹת עַמּוֹן, מִשְׁגַּבָּה מעוֹתָה לְנָנוֹ אֱלֹהֵינוּ

32. **אם חסר** – הכוונה אם פיחת או חותיר, בין בכולה בין בחיצה לפי היחס לשאר הסמנים, כגון עתנו מאחר מסווגים מנה יותר מסויג, אבל מאחר נתנו מנה בחיטתו – למותר שיש בסה"ב שיעור של 184, ב'א פסול. אבל אם לא רק מכל סמלו חיצ' בדיזוק – כשרה ולט יו"ל ה. ט. 33. **אחד לששיס וגו'** – כיון שכמו שהוזכר לעיל, הכהן הגודול אינו נוטל ביום היכירויות את כל השלשה מנינים אלא רק מלא החfine, לפיכך היה שער בכל שנה חלק מנאותם י' מנין, ובשישים או בשבעים שנה [כין שלא כב זוויגי הכהנים שחווים], היהו מצטברת כמהות של עד חיצ' שעורה, דהיינו קפ"ד מנה (ענ"ז) והוא לא היו ראויים לפיטס לאחת שנה אלא חצי מהគמות. 34. **דבש** – כולל כל מיני המותיקה, בין ודבש דברים או דבש תמרים וכל הפירות בכלל (ענ"ז).

יעקב סלה לשלום: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ צְבָאות, אֲשֶׁרִי מַאֲשֶׁר הָאָדָם
אֲשֶׁר בְּמִתְחָבֵה: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ חֽוֹשֵׁעַת, הַמֶּלֶךְ יְעַנֵּנוּ
בְּיוֹם קָרְאָנוּ אֲלֹיהָ: וְעַרְבָּה תָּגַעַם לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ מִנְחַת יְהוָה
וַיַּרְשֵׁלִים, בִּימֵי עֹזֶם כִּים הָרָאשׁוֹנִים וּבְשָׁנִים קָרְמָנִיות:

א סדר המערה

אביי, (יפסיק מעט) היה מסדר סדר המערה העבה בבייחיק, מונה סדר,
שם ג'ר, מושמא דגמרא כי הגלעד ואלבא וכדעתו דאבא
שאל. מערה נדולה של עצם הגוללה ³⁵ קודמת למערה
שנייה של קטרת, ומערה שנייה של קטרת קודמת
לסדרו שני גויריד חיות עצים גמאלקה, בסדור שני
גויירידים קודם לדשו מובח הפנימי לסתור האפר מושט
ולבוקים לבגנורה, וחתבת חמיש נרות קודמת לשוחיטה ולזרקה לדם
קברן הטעם, ודם הטעם קודם לחתבת שתי נרות,
חתבת שתי נרות הטוורדים ³⁶ קודמת לקטרת הקטרת,
וקטרת לאברים אבי התקנת, ואברים למנחה של סולות, ומנחה

35. מערה גדולה - עירית עצים על המאהה החיוון והבערתם נקראת מערה גודלה, והיא קודמת למערה שנייה שהיא בעירית עצים עם שגיה בקרן מערבית דרוםית שממנה היו נסלים גחלים להכיסי למובח הפינוי.

36. שתי נרות - שדרשו חז"ל מהפסק "בבוקר בבוקר בהתיבו את הנרות", שצרייך לחלק את הסבת שבעת קני המנורה ולהפסיק בינייהם בעבורה אהרת. ונחלקו ואבאל שמאפתקים בזיקת הרם של תמיון. ופסיב רבנן שמאפתקים בהקטת הקטורת, רשותם רבים שנים. וכיו המש בתחילתה כיון שצרייך להשאר לפחות שנים לסוף, דהיינו נרות, ומיעוט רבים שנים. וכיו שהתחילה, מטיב כמו שיורט (יעב"ץ).

לְחַבְתִּין של כהן גדול,³⁷ **וְחַבְתִּין לְנָסְכִין** של ייְהוָה, **וְנָסְכִין** **לְמוֹסֵפִין** לkraine, **וּמוֹסֵפִין לְבּוֹיְכִין** של לבנה³⁸, **וּבּוֹיְכִין** **קוֹדְמִין לְתָמִיד** של ביוֹן-חָרְבִּים, שֶׁנָּאָמָה וְעָרֵךְ אֲלֵיהֶה **הָעָלָה** אֶת עַלְתַּת הַבְּקָרָה **וְחַקְטִיר עַלְיָה** אֶת חָלֵב הַשְׁלָמִים נְשָׁוֹן **הַשְׁלָמָה**: **דָּרוֹק אַלְיָה הַשְׁלָמָם** **גָּלוּת הַקְרָבָה** **כָּל-הַקְרָבָה** **בְּלָם** **שָׁלַע**:

פעולה ר' חוניה ב' קיינה בתפה' זו מ"ב אותיות בנגד שם של מ"ב אותיות³⁹, ובראש כל תפבה יש אות מנוגה מהם ז' שמות, כל שם בן ר' תפות, ויזהר לאומרה בכוונה עצמה (האר"ז⁴⁰).

אָגָא הַבְּכָתָה, גָּדוֹלָת יְמִינָה, תִּתְהִיר ממסורה האומה **צָרְרוֹתָה** בנהות:
(אב"ג י"ת⁴¹)
קָבֵל רָגַת תְּפִילָה, עַמְּךָ. **שְׁגַבְנוּ** רומני, **טְהָרָנוּ** האג **קְנוֹרָאָה**:
(קר"ג ט"ט)
נָא גָּבוֹר, דָּוּרְשִׁי המבוקשים **יְחִזְקָה,** **כְּבָבָת** עיניך **שְׁמָרָם:**
(נ"ד כ"ש)
בְּרִיכָם טְהָרָם מהוורדים רועים, **רְחִמִּי צְדָקָתָה,** **תָמִיד גְּמָלָם:**
(ב"ס ז' צט'ג)

37. **חַבְתִּין** - מנהת כהן גדול שמקיריב בכל יום, ונקראים כך על שם המוחבת שנעישת בה (ינו"ב).

38. **בְּאִיכִין** - שתי קערות לבונה שהיו נותרו עם חלח הפינים בשבת, ומסליקים היישנים ומקטירים אותן ע"ג מזבח החטצון, וא"פ שאביי האזיר דזוקה הביצוע, מ"מ הכוונה לכל סידור לחם הפינים החדש והולכת היישן (רונן⁴²).

39. שם זה מורה על קישור ומעבר מעולם לתה�ן לעולם לעילו יותר וזה רמזו מבנינה של כל משפט המורכב מוא"ז תבאות שכיוונו את זו היאוות החבר, בבחינות ווי העמודים, וכו' רמזו באותיות הראשונית של שם זה שהוא א, ב, ג, שבגמטריה שווים לאות וא"ז, וכו' מומקמת תפלה או בסוף סדר הקרבנות, כי המעابر בסדר הנקרא פסקדר⁴³ דינו כבוי המערב ביי עולם לעילום שחררי כל ללק מהתפלה מיגג עולם ובcheinיה אחרית, ויש צורך בפניהם המהברת ביניים) (תומנקט במודר נס' 462) ווא"א דכוו שוי תפלה לאל תי, שישראה בעינו וופדו מגלותו, וכן ראוי שאחר שהזכירנו את עבירות בהם⁴⁴ ק' שנזיכר גם תפלה זו וונתפלל בכוכנה ובדאגה על ענייה הלוות (סדר הוות).

40. **כְּבָבָת שְׁמָרָם** - סכינה עצומה היא לדוש ולחקר לפרטנו ונגנו. וכן כבבושים שאת **דָוּשִׁי יוֹדֵץ שְׁמָרָם** האמת, וכמו שאמרו ארבעה נכסו לפרטנו ונגנו. וכן כבבושים שאת **דָוּשִׁי יוֹדֵץ שְׁמָרָם** כבבב התען לבבל יהרסו במחשבותם (אמורות טהרותם בשם ראי' וזרביך).

חסין ה' החק **וקדוש**, ברכ' בגרול מפת טיבר, נהיל המג עדרה:

(זה"ב סוף נ')

יחיד גאה המתגאה, לעמך פניה הקשבר לתפלתיהם, של זוכרי קדשך:

(ג' פ"ז ג')

שונעתנו תפילהינו קבל, ושמע עתקתנו, ידע תלימות שבלבי:

(ש"ז צ"ה)

ברוך יהאנל שם בבוד מלבותו או גלו' שם היהן לעוזם ועד:

[אמר זה בשברון לב, ויתרתו מאר בתשובה על עונותיו.⁴¹]

רבץ העולים, אתה צויתנו להקריב קרבן ה תמיד
במועדון, להיות כהנים בעובודתם הקדמת הקדינות

ולוים שישיר בדרכם וישראל במעמידם בשעת החגوبة. ועתה

בעונותינו נשא חרב בית-המקדש, ובטל ה תמיד,

ואין לנו לא כהן בעובודתו במקdash, ולא לוי בדרכנו,

ולא ישראל במעמדו לעמדת הקדשה: ואתה אמרת: ונשלמה המש niedra

פרים שפטינו שערן לשלם תמורה קרבנות:
על אמרות פרושים להם:

לכן, יהי רצון מלפניך יהוה א' אהוננו אלヒינו ואלהי

אבותינו, שיהא שיח שפטותינו פרשת הגנדי זה

חשוב ומקבל ומרוץ לפניך, אבלו הקרבנו קרבן

ה תמיד במועדון בזיכר ובעיב, עצמן בעורה על מעמדו בשעת

הקדשת. במו שגאה ונשלמה פרים שפטינו.

41. וכבר ידעת מיאמרים ז": "כל דור שלא בנה בהם" ק ביהםו אבלו נחרב ביהםו. וכלך אינרים, "ונטה בעונותינו תרב ביהם", אבלו עבשו נחרב המקדש ובטל התמיד בשבי עונותינו (ע"ה).

פרק קי' פرشת הרכבות נס' ערך הדין רצון זה, שאMRIתו נשובנה ממאן (אל' צ' ז, ב), ויבנו שידי רצון מלניר שתופר יכולות העקירה בעית ארטיטנו (יעב'א').

ונאמר: ושחת אותו את גרב על ירכך עד המזבח צפנה
הצפוני לפניהם יהודים אלהיגי בפתח המקדש. וורקו בני אהרן
הכהנים ע"י כלם את זדמו על המזבח סביב בשתי מתנות:
ונאמר שע"ה: זאת תורת כל הדמים לעלה למנחה ולחטאת
ולאשם, ולמלואים ולזבח השלמים:

אווז מקמן⁴³ אמרו במתוך זבן הפרוש, וכיון בכל ענין שתעהה הדריאה
במקום קרבן ולעשות נחת רוח לה (יעב'א').

א. איזהו מקומן דק נקום חחיתן של זבחים? קדשי קדשים
חטא עליה וכי **שחיטהן בCAFON** של מריה.

פרק ו' שער שם החטאות **של יום הפסורים – שחיטהן**
בCAFON, וקבול בלה דמן? לאחר שחוטתו **בכלי שרת** באנות
בCAFON, ודמן טעון ציד חייה על בין הבדים אוון הקדש **ועל**
הפרכת ועל מזבח הזהב של קסורת⁴⁴. **מתקה היה אחת**
מחוץ מעקבת הכהנה. שיניiri הדם שנשארו היה שופך על
יסוד חלק התחנתן בצד מערבי של מזבח ההיינז. אם לא

42. כמו"ש אמר הקב"ה מעיד אני עלי שמיים וארא בין גוי ובין ישראל... בשעה שהו קורין לפני את המקרא זהה ישחתו אותו וכו', אני זכר להם עקרות יצחקם בברחים" (ב"ג).

43. קביע לשנות אחר פירוש התניא פרק איזהו מקומן' ביריתא דרבנן ישמעאל, כדי שיוכנה כל אדם ללמדו בכל ים מקאה, משנה וללמודו, דבריתא דרבנן ישמעאל היא במקומות תלמור, שהמודרש כתלמידו (שור"ע ט, נ). וכותב הרא"ה שתקנו לשנות פרק איזהו מקומן' לפי שאין בכל אוו פרק מטלוקה, והיא משנה בורה למשנה מסני (ב"ש שם).

44. **ועל מזבח הזהב** – מודם הפה השער של יהוה' כizard להוצאות ארבע מתנות על ארבע קרני יויתו של מזבח והורב מבחרו, שבע על טהרה. אלים מודם הפרסים ושעריהם והשרפים מזה רק על קרנותו בלבד (וק' ט, ט).

נַתֵּן הַשִׁירָם לְיֻסֹּד לֹא עֲבָב הַכְּפֹרָה:

ב. פְּרִים הַגְּשֶׁרֶבִים וְשַׂעֲרִים הַגְּשֶׁרֶבִים – שְׁחִיטָתָן בָּצְפּוֹן, וְקַבּוֹל דָּמָן בְּכָלִי שְׁרָת בָּצְפּוֹן, וְדָמָן טָעוֹן תְּזִיהָ עַל נִגְעַת הַפְּרָכָת וְעַל מִזְבֵּחַ הַזָּהָב מִזְבֵּחַ הַגְּדוֹתָה. מִתְנָה הָיָה אַחַת מְהֻן מַעֲכַבָּת הַכְּפֹרָה. שִׁירִי הַדָּם שֶׁנָּשָׂאָר הִיה שׁוֹפֵךְ עַל יְסֻוד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצָן. אִם לֹא נַתֵּן הַשִׁירָם לְיֻסֹּד לֹא עֲבָב הַכְּפֹרָה. אַלְוּ וְאַלְוּ נִשְׁרְפֵין בְּבֵית הַדָּשָׁן:⁴⁵

ג. חַטָּאת הַצְּבָיר וְתִיחִיד המכפרים על השגגה. אַלְוּ הַן חַטָּאת הַצְּבָיר: שַׂעֲרִי המוספים של רָאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשֶׁל מַעֲדּוֹת – שְׁחִיטָתָן בָּצְפּוֹן, וְקַבּוֹל דָּמָן בְּכָלִי שְׁרָת בָּצְפּוֹן, וְדָמָן טָעוֹן אַרְבָּע מִתְנָהָות הָיוֹת עַל אַרְבָּע קְרָנוֹת תְּחִזְקָה. בִּינְדָּה נוֹתֵן המהונָה? עַלְלה בְּכָבֵשׂ שְׁלֹגַת הַלְּבָב וְפִנְהָה לְסֻובָּב המקפת הַמִּבְּחָר, וּבָא לוּ לְקַרְזָן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית וְנוֹתֵן מַהְדָּם, וּמִמְשִׁיךְ מִזְרָחִית צָפּוֹנִית וְנוֹתֵן מַהְדָּם, צָפּוֹנִית מַעֲרָבִית וְנוֹתֵן מַהְדָּם, מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית וְנוֹתֵן מַהְדָּם. שִׁירִי הַדָּם הִיה שׁוֹפֵךְ עַל יְסֻוד הַדָּרוֹמִי של מִזְבֵּחַ, וְנִאָכְלֵין לְפָנָים⁴⁶ מִן הַקְּלָעִים בְּתוֹךְ חֵץ,

45. פְּרִים וְשִׁירָם הַנְּשֶׁרֶבִים – הַפְּרִים הַם פָּר הָעָלָם דָּבָר שֶׁל צִיּוֹר וְפָר כְּרוּם שְׁמַבְּיאִים אָתוּ כִּאֵשׁ שָׁגַג הַבְּיִיד אוֹ הַכְּרוּם מִשְׁיחָה בְּחוֹרָה וְהַתִּיר אִיסּוּר כְּרָת, וְעַשׂו וּבָרְקָה לְעַל מִרְמָה, וְשִׁירָם הַם שְׁעַרְיִי עַל שְׁמַבְּיאִים כִּאֵשׁ בְּיִיד טָעַז וְהַתִּיר אִסּוּר עַל שְׁחִינִים עַלְיוֹן כְּרָת, וְעַשׂו וּבָרְקָה עַל פִּיהם.

46. אַלְוּ וְאַלְוּ – הַכוֹנָה בֵין לְפָר וְשִׁיעֵר שֶׁל יוֹחָנָן כּוֹן לְפָרִים הַנְּשֶׁרֶבִים וְשִׁירָם הַנְּשֶׁרֶבִים, שֶׁאָתָה בְּשָׁרָם הוּוּ לְזִקְנִים וְשִׁורְפִים בְּבֵית הַקָּשָׁו – מִקְרָם חֹזֶק לְירוּשָׁלים שֶׁם הוּוּ שׁוֹפְכוֹן אֶת אָפָר הַקְרָבָנוֹת (יעב"ק).

לוּכְּרִיךְַהְנָה, בְּכָל- אֲוֹפָנִי מַאֲכָל נְבָשֶׁלֶת, לַיּוֹם וְלַילָּה עֲדַ-חֲצֹות חִילָּה:

ד. העלה – גם ריה קדש קדושים. שחיתתה באכפון, וקבול דמה בכלי שרת באכפון, ודמה טעון שני מתנות חיות שחן ארבע⁴⁷, וטעינה הפשטה גורה ונתחה הקרוין לאחיקים וככליל לאשים בשפטם כילו:

ה. זבחו שלמי צבור עיגבש ואשותות. אלו הן אשומות: אשם גזילות⁴⁸, אשם מעילות, אשם שפחחה חרופה, אשם נזיר, אשם מצורע, אשם תלוי – שחיתתן באכפון, וקבול דמן בכלי שרת באכפון, ודמן טעון שני מתנות שחן ארבע, ונאכלין לפנים מן הקלעים, לוּכְּרִיךְַהְנָה, בְּכָל- אֲוֹפָנִי מַאֲכָל, לַיּוֹם וְלַילָּה
עֲדַ-חֲצֹות חִילָּה:

ו. ארבע התזדה ואיל נזיר שמברא בתם קדשים קלימים. שחיתתן בכלי-מקום בעודה ולא דקע, ודמן טעון שני מתנות שחן ארבע, ונאכלין בכלי-העיר ירושלים, לכלי-אדם גם

47. שחן ארבע – היה זורק מהודע על שתי קרנות נגידות, אחת בקרנו מזרחות צפונית ואחת בקרנו ממערבית דרוםית, כך שנייה הרוקנת נופלת על ארבע צדדיים, ונימצא הודם סביב ארבע כתלי המלובב.

48. אשם גזילות וכו' – אשם גזילות מביא מי שכופר בתביעת ממונו של חברו ונשבע לשקר. אשם מעילות מביא הננהנו מן המקדש בשגגה. אשם שפחחה מביא הבא על שפחחה שחיטה ביום טהורתו. אשם מגזיע מביא המטורע ביום טהורתו. אשם תלוי מביא כי שמספיק אם הטא בדבר שחיב עלי זדונו כרת.

לישראלי, בְּכָל־ אֶרְפַּנְיָה מְאַכֵּל, לִיּוֹם וְלִילָּה עֲדִ־חִצּוֹת הַלְּיָחֶה.
הַמּוֹרָם מֵהֶם בִּyoצָא בְּהֶם לִפְנֵי כָּדוֹן הַקְרָבָה עַל־ **אֲלֹא**
שַׁהַמּוֹרָם נְאַכֵּל לְבָהָנִים לְנַשְ׀ׂוֹחָם וְלְבָנִים לִפְנֵי כָּדוֹן הַקְרָבָה עַל־
וְלִעְבָּרִיחָם בְּלִבְדֵּךְ:

ז. קָרְבָּנוֹ שְׁלָמִים גַם הוּא קְרָדִים קָלִים. שְׁחִיטָתָנוֹ בְּכָל־מָקוֹם
בְּעֹזֶה, וְדָמוֹ טָעֹז שְׁתִי מִתְנָנוֹת שְׁהָן אֶרְבָּע, **וּנְאַכְלֵין**
בְּכָל־הָעִיר, לְכָל־אָדָם, בְּכָל־ אֶרְפַּנְיָה מְאַכֵּל, **לְשָׁנִי יָמִים**
וְלִילָּה אֶחָד.⁴⁹ **הַמּוֹרָם מֵהֶם בִּyoצָא בְּהֶם** לִפְנֵי כָּדוֹן הַקְרָבָה עַל־
אֲלֹא **שַׁהַמּוֹרָם נְאַכֵּל לְבָהָנִים לְנַשְ׀ׂוֹחָם וְלְבָנִים** לִפְנֵי כָּדוֹן הַקְרָבָה עַל־
וְלִעְבָּרִיחָם בְּלִבְדֵּךְ:

ח. הַכְּבָד פָּטַר רָהַם וְהַמְּעֹשֵׂר בְּחַמָּה וְהַפְּסָח קְרָדִים קָלִים.
שְׁחִיטָתָנוֹ בְּכָל־מָקוֹם בְּעֹזֶה, וְדָמוֹ טָעֹז מִתְנָנוֹת אֶחָת
בְּלִבְדֵּךְ, וּבְלִבְדֵּךְ שְׁיִזְנֵן בְּנֶגֶד קְרָנו שִׁשְׁתָּה הַיְסָוד שְׁלַחְמָבָח.⁵⁰ שְׁנָה
בְּנִיּוֹת הַכְּחֻבָּב בְּאֲכִילָתָה הַכְּבָד **נְאַכֵּל סְזִוְלָבָה לְבָהָנִים, וְהַמְּעֹשֵׂר**
בְּחַמָּה לְכָל־אָדָם, וּנְאַכְלֵין שְׁנִיהם **בְּכָל־הָעִיר, בְּכָל־** אֶרְפַּנְיָה
מְאַכֵּל, לְשָׁנִי יָמִים וְלִילָּה אֶחָד. הַפְּסָח אַיִן נְאַכֵּל
אֲלֹא בְּלִילָּה שְׁפָסָה, **וְאַיִן נְאַכֵּל אֲלֹא עֲדִ־חִצּוֹת,** **וְאַיִן**
נְאַכֵּל אֲלֹא לְמַנוֹּן שְׁנָטוֹת עַלְיוֹן מְדֹאשׁ, **וְאַיִן נְאַכֵּל אֲלֹא צְלִי** בְּאַשְׁׁ:

49. שני ימים ולילה אחד – יום השחיטה ויום מחרתו והלילה שביניהם.

50. בְּנֶגֶד הַיְסָוד – לאפוקי קרו דרומית מזרחת שם לא היה יסוד.

בריתך ורמי ישמעאל מקני לאמנה כי שודם יצא חובה לפוד גمرا, שנגנבר על כלם ישליש אדם שנוטתו שליש בפרקרא במושה ובתלמוד (קחן ט), אבל אין עולחה לו למלמוד אלא למי שפבין (ט' ס. ו). וכן תיב כל אדם ללווקים (ש"ז קח ט). וע"פ הפסורה, הפחותות הילו רשותות הרוחניים כב"ש בבריתבי הארץ ובקשר בניי? (יש"ר ייערב').

רבי ישמעאל אומר: בשלש עשרה מדוזות רומי התורה נדרשת: א. מקל וחוֹמֵד ליה מוחר ⁵¹, ב. מגורה ⁵², ג. מבניין אב וכותוב מפסיק אחד, ומבניין ⁵³ אב ושני כתובים משני פסוקים, ד. מקל ופרט ⁵⁴, א. מפרט ובלל ⁵⁵ בשבעה דין כליל, ז. בלל ופרט ובלל – אי אתה דין מרפה אלא בעין בחוגמת הפרט, ז. מקל ⁵⁶

51. קל וחומר – השוואת שני דברים, אחד קל בדבר חמור, האם בכל החמיירו כד, כל שכן בחומר, וכן להפוך אם מוצאים קולא בדבר חמור, בדרך כל ערכו". כגו' זמה [קרובן] תמיד שאין ענווש כרת דוחה את השבתת, [קרובן] פסח שעונש כתה אינו דין שדוחה את השבתת" (עמלה ט).

52. גורה שווה – אם בשתי עניינים שונים בתורה יש תבה זומה, הרי ניתן למודר מענין למשנהו ע"י אותה תיבה. כגו' נאמר בפסקת בורותים וכ"ג נ"ז "ילקחת מראותיא לכ פרי האדמה אשר תיבא מארציך וכו'", ונאמר בשבח א"י (ד' ח) "ארץ חטה ושעררה וגפן". לדענו שאין מבאים בכוונים אלא משבעת המינים שהם פירות נשענתבה בהו א"י.

53. בניין אב – דין המובא בעניין נפש, ומכאן לומדים כתובים הכללים ממעודים כב"ג ברג' החמאות התורה והתיריה מלאכת אויל נפש, ורק אם שיניגו כתובים הכללים ממעודים כב"ג ברג' החמאות מלאכאנא אכל פשע, וכך אם הוציא ממעוד ממעודים כלים דינין שעוניים, מקבלים הילאה באחד מענייהם הרי אפשר שם נ"ז להוציא מזה כל שיש לו תוקף בכל המקוריים הדומים, וזה נקרא **בניין אב משני כתובים**. דוגמא כתוב בתורה שماזוק ע"ז שור חייב לשלם, וכן כבוש שטרויוק ע"ז בור חייב שלם, מכך אפשר למלמד שוג אם אמר הבור בצרה חייב לשלם וכ"ג.

54. בל ופרט – אם אחריו מושג כליל נזcker מושג פרטיו שההוא חלק מהמושג הכללי, למשל ויקל ה' ג' "מן הברמה מן הבקר ומן הצאן", הרי כוונות הדין למושג החלקי בלבד, ככלומר שرك הקבר וחצאנן כשרים ולא ווהה.

55. פרט וככל – אם אחריו המושג החלקי בא המושג הכללי, כגו' ט' ט' יי' "חמור או שה וכל בהמה", אז ככל מושג על הפרט, ובא לרבות כל שאר הדברים.

56. כל ופרט וככל – אם נזכר בתחילת מושג כליל, ולאחריו מושג חלקו ואח"כ שוב מושג כליל, אי יש לרבות שאור דברים הווים לפרט ולמעט דברים שאינם דומים לו. לדוגמה: נאמר (ט' ח' ט' "ונתת הכסף בכל תשר ונהא נפshed – בברך בצואר ובוי בשבך – בכל אשר תשאלך נפשך". ווגם לומות מכאנ ש汇报ת כליל גירושי קרקטורי הנולד מה, אף כל דבר שווים לסתומו בסוף מועשר צריך להיות גידולי קרקטוע והי הנולד מהי.

שַׁחֲרֵת צְדִיקָה לְפָרֶט שִׁבְאָרוֹן, וּמִפְרֶט שְׁאָרוֹן
צְדִיקָה לְבָלָל שִׁבְאָה⁵⁷, זָה. וּכְלַדְבָּר שַׁחֲרֵת בָּבָל וַיֵּצֵא
מִזְחָכְלָל לְלִפְנֵי – לֹא לְלִפְנֵי עַל עַצְמוֹ יָצָא, אֲלֹא
לְלִפְנֵי עַל־חָכְלָל בָּלוֹ יָצָא.⁵⁸ טָה. וּכְלַדְבָּר שַׁחֲרֵת יְכוֹל
לְהִלָּמָד בָּבָל, וַיֵּצֵא מַחְלָל לְטֻעָן טֻעָן אַחֲרֵתָהוּ בְּעַנְיָנוֹ
לְדוֹן דָּן שָׂנִינוּ בְּקָרְבָּה – יָצָא לְחָקֵל נֶגֶעַ נֶצֶחָם וְלֹא לְהַחְמִיר.⁵⁹ זָה. וּכְלַדְבָּר
שַׁחֲרֵת יְכוֹל לְהִלָּמָד בָּבָל, וַיֵּצֵא מַחְלָל לְטֻעָן טֻעָן אַחֲרֵת
שְׁלָא בְּעַנְיָנוֹ לְתוֹךְ שָׂנִינוּ בְּקָרְבָּה – יָצָא לְחָקֵל וְלֹא לְהַחְמִיר.⁶⁰
הָא. וּכְלַדְבָּר שַׁחֲרֵת בָּבָל, וַיֵּצֵא לְדוֹן בְּדָבָר בְּדוֹן
חֶדְשָׁה – אֵי אַתָּה יָכֹל לְהַחְיוֹרֵן לְבָלָל, עַד שִׁיחְזּוֹרֵנוֹ
הַכְּתָוב שָׁבָלְלוֹ בְּפִרְוּשׁ:⁶¹ קָבֵב. וְדָבָר חָלֵפְנָד מְעַנְיָנוֹ

57. כל הצריך לפרט - פרט ולהאריו לכל לא להפץ, באפונו שא"א לאחד בלבד השני, מצרים שניהם קייחם להיות כאחד לצורך הבנת הדין. כגון: נאמר נמי ג' (ט) "קוֹדֵר בְּכָרָזֶר", אם אמר בכור ולא אמר זכר והיינו אמר אלף נקבות, וכך אמר זכר ואם אמר זכר וכור, וכך אמר בכור התייחסו.

58. דבר שיעיא מוו כבל - כמו: כתוב בטורחה פטוחה לא "לא תבער אש וביום השבת", וורי העברה הנכללה כבר בפסקוק פמי, כי "לְלַעֲשָׂה מְלָאכָה בַּיּוֹם הַשְׁבָּת מִתְּיוֹמָת", ולמה פרישה החובב בפני עצמה? לומר לך שכש שעה העברה היא אב מלאה וחיבור עליה חטא בתפני עצמה, אף על כל אב מלאה וחייב עליה חטא בתפני עצמה.

59. יצא לטעון שלא בעניינו - כמו"ש (ד' י"א ס' י"ג) "ינדרך ידו... ומוצא את רעורה מותה", וכן מכה אדם יומנו, בין בשוגג בין במילוי, ויצא מכה בשוגג מוי"חכְלָל לטעון תנאי אחר - שנגייל בעמי מקלטי, שהויא בעניינו של מכה במילוי - שזה המית וזה המת, הר יוצא מן הכלל להקל על עצמו - שנגייל בעמי מקלט ולא מות, וזה להקל ולא להחמיר.

60. יצא לטעון שלא בעניינו - כמו"ש (ו' י"א ט' י"ט) "אייש או איש כי יהוה בו נגע בראש או בזקן", ולא ראש או זקן והוא בכל עיר בשוגג שזרחי היה שגנין לא איכפת לנו באיזה מקום היה הגנין שניים אמרו מוקדם, והכתוב פרטם בעניינו חזר שלא בעניינו של הכלל [שהכלל עיר ובר מדבר בעניינו נגעים, וראש זקן בטומאות נזקים], הרי תורתה באה להקל עליו שלא יטמא בשער לבו

כשאר נגעים, ולהחמיר שיטמא בשער צורב. 61. יצא לדוֹן בְּדָבָר חֶדְשָׁה - כמו"ש בעניין אכילת תרומה ווק' נמי "וְהַרְחֵן כי יקנה נפש קאיו כספו והוא יאכל בו, וילדי ביתו ורhm יאכלו בלחומו", ובתו בכלל "ילדו ביוות" הילדה בין פנואה בין נשאה, ויצא לדוֹן בְּדָבָר חֶדְשָׁה [זהותה קבעה אצלה דין ח'דש], לאחר שנישאת אינה אוכלת בתמורה

הסודך ג' וְבָר הַלֵּד מִסּוֹפּוֹ: לְגַן. וּבָנֶ שְׁבַע וּבָנֶ שְׁנִי בְּתֻובִים
הַמְּבָחִישִׁים זֶה אֶתְזֶה, עַד שִׁיבָא הַבְּתוּב הַשְׁלִישִׁי
וּוְכָרְיעַ בְּינֵיכֶם:

אבות
ת' ב'

ירוגירה בן תימא אומרת חוו בונני שמע עוז בונמר שלא התבישי, וכל
בגשר תלמידך, ורץ באבי לדוחאת, ונבר אורני לבבוש הרצה,
כדי לעשות רצון אביך שפחים: אבך הוא היה אומה שלא שמע
עו פנים החוץ - זוכה לגינוים, ובשת פנים הביש - זוכה לנעעה;
ירוי רצון מלפניך⁶² יתנווה אהויו אלהינו ואלהוי אבותינו,
שתבנה בית-המקdash במרה בימינו⁶³, ותן חלכנו
שנואה באילו בטורחה, כדי לעשות חקי רצונך ולעבדך בלבב
שלים:

שנאמר שם כי "ובתרומות הקדשים לא תאכל", והואיל והוציאה הכתוב מן הכלל אי אתה
יכול להזכיר לכללה ציינו אליטות תרומות[...] אבל אם תעשה אתה אלמנה או גורשה, אם לא
יחסזינה החותם לכל בפרוש, כמ"ש שם כי "... ושבה אל בית אביה כנורורה מליחם אביה
תאכל" (ז"א).

62. דבר הלמד מעניינו - בעשרות הדריות על החטאיהם של "לא תרצח" ושל "לא תנאך" נוענים
בעוני מיתה, מעניינו אנו למחדים שם "לא תגוננו" אינו מתייחס לגבינת כספים, אלא לגבינת
נכסות שעלה ענש מיתה, ולמה מושפע הו מאם" איש איש אל כל שאר בשרו לא יקרב
לגולות עורה", אסור כל הקרובים שעובלים, ובסוף העניין פירש מי האסורות לנו, ומהם לומדים
ההזרחות.

63. כן שני כתובים - כתוב אחר אומר פ"ג י"ג "וירוד ה' על הר סיני אל ראש ההר", וככתוב אחד
אומר שם כ"ז "אתם ראויים כי מו השמים כי דברני עמכם". בא הכתוב החלשי והכריע (ז' ה' ה'
וְנַעֲמָנִים תִּתְהִלֵּךְ, וְעַל אֹהֶל הָרָא אֶת אֹשֶׁר גּוֹלָלָה", למד שהרاري רבקה"
שםי השמיים העליונים אל ראש ההר ודבר עםחים מושם השמיים, וכמ"ש לפ' י"ז "וית שמיים וירד"
(ד"ה).

64. מאקרו זה המוסים את פרקי הקרבנות ואת תפילה י"ח, נשאם אותה אומרים פג' הקרבנות[...]
ומידר להזכיר לנו שג' לממד דני הקרבנות וגם התה' הם ריק תקליה ואילו הצלבקה השלמה
וזרקמתית היא הא עבירות הקרבנות מפש (נוסף לתה').

65. שתבנה בהמה"ק וג' - בהמה"ק הוא מקט קרבתו י"ת ליעולמן, והקרבנות תפקיים לשמור
על קרבתו י"ת. והזכיה ב' חילנו בתורה תלויות בקרבת השכינה. וכיון שרבות ותפילה עניין
אחד להם, שננים מקרים את רבקה"ה לעולמאן, וככ' לילוי חילנו בטורה בהתקף גול תלוי
בבנוי ביהמ"ק, והסתעטה דשימיא אמוורת לילויו וטורה תלויות בפהילתו אשר באה במקומות
הקרבנות (נעי שוד ק').

๶ קדיש ^{๶๖}

כָּל הַאֲזֹם אָמֵן יְהָא שְׁמִיה רְבָה מְבָרֵךְ בְּכָל כַּחֲזֹקָעִים לֹא גָּזַר דִּינוֹ פְּנֵי קַיִם^{๶๗}.
וְתִגְפֵּל וַיְתַקְדִּשׁ גָּנוּם שְׂמָה רְבָא שְׁמוֹ הַגְדוֹלָה^{๶๘} (אמן), בְּעַלְמָא
די בָּרָא בְּרוּיתָה כְּרוּעָה^{๶๙}, וַיִּמְלִיךְ מְלֻכָּותָה,
וַיִּצְמַח פְּרִקְנָה יוֹשָׁטוֹן, וַיִּקְרַב יְחִישׁ בְּאֵת מִשְׁיחָה.^{๗๐} (אמן) יְהִירָה שָׁה
בְּחִיכּוֹן וּבְיוּמִיכּוֹן וּבְחִיכּוֹן דָּכְלִיבִּית־יִשְׂרָאֵל, בְּעַגְלָא בְּמִרְחָה
וּבְזָמָן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן)

๶๖. הסיבה שאומרים את הקדוש בארכיות מפני המלאכים שלא יתקנו לנו שאנו משבחים שבח נאה כיה, שע"י השבח הזה הקב"ה נזכר בחורבו הביתי ובגולות ישראל ומטעורר לגאלם. ואלו הינו אמורים אותו בשחה"ק היו מבניים אותו המלאכי, והוא מבניים שע"י שבח זה מתעורר הקב"ה לאגולה, והוא מלכי הארץ מתקנים אותו המלאכי, והוא מתקנים עליון (במש"ע ע"ז פ"ט). אמרת הקדוש אחריו כל חילוק של התפללה מצויה את מר החלק, ובכתבי הארי"א איתא שככל עלייה מעולם לעולם בעת התפללה יש לאומר קדוש. בערף יוסף כתוב שיש בקדוש י' לשונות של שבת, תינול, תינול, תינול, ובשל' כתוב ר' תנכו תנכו תנכו ר' הלילים שאמר ר' דוד מלך בספר תהילים, כדאיתא בירושלמי. ובשל' כתוב ר' תנכו תנכו תנכו ר' בריה העולם, ולכך

๶๗. כי עקר בונגת דה השבח הוא שיזתאצל וישפע תוספת ברקה ושפעת אויר עליון לכל דר' על כלות ואבי"ע). וזהו יהא שםיה רבה מברך, והנו שיזתאצל ברקה ותוספת קדשה מנפניהם עד לעילם – הוא עולם הנציחות, והוא שרש הד' רגין של הארים בראש יצירה, עליימיא – וזה עולם העשיה, והם שרש הד' רגין של הארים בראש השניה ורבו". וכשאנו הרים בקדשת מתחשבתו באזכיר זאת השבח לעוזר ולהשפי עלי דדו תוספת קדשה וברקה על שרש בשפטו, וממש על גשנותו רוחו ונפשו, וזהו בזה להחתם ולכלה כל עין וחתא אשר שרטא באיה בתרעה מיאל'ה ג', וזה בלא דיו. וזה עקר בתשובה האמנית, וכלנו נאמר שפומתין לו על כל עונשו (נפה"ד שער א פרק

כ).

๶๘. עיין הקדמה בפרש המלה 'אמן'.

๶๙. ברעותה – הרשותם כתבו שכונונה כאו היא בעולם שברא כרצונו (ד"א חזק, ראב"ן ונדר), אולם הגרא"א פרש ש'ברעותה' מהbor ל'יתגדר ויתقدس שםיה רבה / והרונה שייתגדר ויתقدس שם הגדיל כרצונו, בעולם שהוא כרצונו וככזיו וראיוי (עו"ה). אך צ"ע שם כתוב יתגדר ויתقدس שמו וג' בעולמות שברא, כרצונו וככזיו וראיוי (עו"ה). אך צ"ע כיוון שיש בזה גיסאות שונות, וכייד כהרע נגיד כל הרשותים הנ"ל (ולכן ותדענו ע"פ ההתנחות עם מוחמד את גירסה והזרמה שהח' פ' רפה, ונעיין עוד ש"ז' ב' ב' ט כב שהרעיון גמור בכ"ג' דגשנות אך לא הביא דעתו הרשתיים לת"ג).

יְהִיא שְׁמָה רֹبָא נידר שיה אורה גלי מברך מתאל⁷⁰ לעלם
 [וְלֹעֲלֵמִי עַלְמִיא יִתְבָּרֶךְ, וַיִּשְׂתַּבְּחֶת יְתֻלָּה בְּהַשְׁגַּתְנוּ]
 וַיִּתְפָּאֶר, וַיִּתְרוּם, וַיִּתְגַּשֵּׂא בְּפִי כָּל, וַיִּתְהַדֵּר בְּפִי, וַיִּתְعַלֶּה
 ניכר בעילנותו, וַיִּתְהַלֵּל בְּפִי כָּל שְׁמָה דָּקָרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן)
לֹעֲלָא למעלה מן כל-ברכתא שאדם מסוגג, **שִׁירָתָא** שאדם מסוגג,
תְּשִׁבְחָתָא ונחמתא דברינו תעמיד, **דָּאָמֵין בְּעַלְמָא** שענarrow בעילן,
וְאָמְרוּ אָמֵן. (אמן)

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רְבָנִים וְעַל תַּלְמִידֵיהֶן וְעַל כָּל
תַּלְמִידִי תַּלְמִידֵיהֶן, דַעֲסָקֵין בְּאֹרוֹתָא קְדַשָּׁתָא
 העוסקים בילינא, די אשר באתרא הדין במקומות蒿 זדי בכל-אתר ואתר,
יְהִיא שִׁיטְפָּעַלְמָא וְלֹהֵן עַלְמָנוּ וְלֹבֵן חַנָּא וְחַסְדָּא וְרַחֲמָי,
מִן קָדְםָא מָאֵרִי מִלְפָנֵי אָדוֹן שְׁמִיא וְאַרְעָא, וְאָמְרוּ אָמֵן. (אמן)
יְהִיא שִׁיטְפָּעַלְמָא רֹבָא שלום ובן שמייא, ותְּחִים טובים ושבע
וְיִשְׁעוּהָ ונְחַמָּה וְשִׁיזְבָּא הצלחה ורפואה ונאה
וּסְלִיחָה וּכְפָרָה וְרוּחָה וְהַצְלָה, לנו ולכל-עמו ישראל,

70. יהא שם רבבה מברך – במחזר ויטרי פירש 'יהא שם יה רבבה', שאנו מתפללים על שם יה שאינו שלם, שייגודל ויתפרק וזהו לעת האלה שיקום בעולם שנשבע הקב"ה שלא היה השם שלט עד שניקום ממן, כמו'ש כי יד על כס יה' [שבסמא' חסר אל'ג'. ר' ר' יה' חסר זה] שאינו הכסא שלם והוא השם שלם עד לאחר שניקום ממןנו ואנו יהוה השם שלם וגם הכסא. ואולם הרוטל ונכפת ה רקשו על זה והפרישו שבחוגה שריה טעם הנזול מבורך וועל נ"י. אולם מ"מ לפני הפירושים "մברך" מווייס לבני האדם, שישבוחו כלים על כבוד מלכנתו, ששמו גדול שהוא רשותם ממיוחד והוא מברך בפי כל הנושה, בהגדלו ובחקלאות, ואז יברך כל בשר שם קדושה, וככאשר ישראל מגודלי שמו של הקב"ה, אז קודשתו של הקב"ה מתרבה בעולם (נ"ז והזקוק). ולכן כופלים "מברך" לעלם ועלמי למלמיא תברך", שקדום הוא מבורך ע"י ישראל ואח"כ יתברך בעצמו (آن או פרשו פורוש נהור'ת, עיין בקדמתה הקדיש ובקדמתה הסידור).

ואמרו אמן. (אמ) נכן שיפגע ב' פישוט ואמורא:

עַשְׂתָּה שְׁלֹום בְּמִרְוּמֵינוּ בְּעַלְיִנִים¹, הוּא בְּרָחְמֵינוּ וַיַּעֲשֵׂה יְשֻׁנָּה שְׁלֹום בְּעַלְיִנִים, וְעַל כָּל־עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, ואָמְרוּ אָמַן. (אמ)

טוב לסמך פסוק הוה לו לה' וגוי' לסדר הקרבנות ואיזהו מקומן כמה שאפשר, וכן על פי הסוד צדיק להסימך פסוק הוה לו מיריות (בא"ד טק"ג יא).

חוֹזֶה¹ (חקרא וראשון) ד' ז' ה' פ' ז' ש' זאת אחר מעשי בגרות ה' עם הָאָרֶן. וראשית מזקה לה' על נפלאותיו בתקבצת הארץ ישנאל לאבות ושמירתו עלייהם.

הָזֶה תעודה ליהוּאָה אֱלֹהֵינוּ קָרָאוּ בְּשָׁמוֹ פְּרָסָמוֹ בְּרָלָי, הָזֶה יְדַעַת² בְּעַמִּים עַלְילָתָיו: שִׁירוּ לוּ זְמַרְדָּלוּ, שִׁיחַוּ דְבוּרָו תְּמִיד בְּכָל־גְּפַלָּתָיו: הַתְּהַלֵּלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוּ בְשֻׁטְמָה הָקוֹדֶשׁ², וְעַזְיָה יִשְׁמַח לְבִבְּמַבְקָשֵׁי יְהוּאָה אֱלֹהֵינוּ, בשמע השבחה: דְּרָשָׁוּ יְהוּאָה אֱלֹהֵינוּ וְעַזְוּ בְּקָשָׁוּ תְּאֵלָה בָּהוּ, בְּפָנָיו הָאָרֶת פְּנַיְוָה תְּמִיד: זְכַרְוּ נִפְלָאתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, מִפְתַּיו³ וּמִשְׁפְּטִי־פִּיהוּ הַמְבָטֵח שְׁבָאי: תְּכוּן זָרָע יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב עַבְדָּךְ,

¹. במרומיו – למרות שיש מלacci רחמים ומלאכי דיין, אף כי שלום בערים, מפני שמרתת כלם קיומם ונשען עליו, מוסתרת מלם מהיה קיום רצוננו וברוך. ורק אז יהיה שלום. והכלים האישים שנינו לו, ומרתת מלם מהיה גוטשנו ממנה, וכך מופר השלים (שפ' י"ז).

². מבואר בסדר עלים שבמישך מג' שנה עד שהביא שלמה את הארון לביהמ'ק היה אמורים שם בשורת בני הארון "הוה לו" ע"ז יונבאי על הרעה" ובבן הורביס והו אמורים שדור לו נד' ואמור כלה הנם וג'". ולכך נגעו לאמריו בכל יום לפני התפללה.

³. הַתְּהַלֵּלו בְּשֵׁם קָדְשׁוּ – התפארו בשם קדשו כמו ששelow נקרא עלייכם (וד"ג) ובמלבך"ס פירש ששם קדשו מורה על הרגשה קדשנה מופלאה, שהיא מובלעת מוחקות הטבעה בקבושים, וזה היה לימי קדש ישראל ומעשיהם שלפיו יתקדש גם שמו, כמו "ונקדשתי בתוך בני'", וזה תחילת ושבה לישראל שם קדשו מוקדש ע"י קדשותם, וע"ז ישמחו ללב מבקשי ח', כי יראו שנימצא וקרוב למבקשי ויתנהגו עמיהם כב' מורים.

⁴. נפלואני, מפכיו – נכלאות רהם הניטים מעיל הטבע, כגון קרייתם סוי, רעמדת השמש, רודרת המן וכדר', והሞת הוה הנעשה לבירר הדבר ולהיעיד עלי, כמו הפיכת המטה לנחש (מלבי"ט).

בָּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירִיו שבחר: **הָוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ**, **בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפְּטֵינוּ: זָבְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתְךָ,** דבר צוה לאָלֶף דור עתה כל הדורות: זכו הברית אשר ברת את אברהם בשבי נחורה, ושבועתו ליצחק: **וַיַּעֲמִידָה** הברית ליעקב לחק קבע, לישראל ברית עולם נצחית: **לְאָמֵר** בברית לְאַתָּן אֶת אָרֶץ־כְּנָעָן, שתהא חֶבֶל חלק נחלתכם: נשבעתנו זאת **בְּחִזְצָבָם מֵתִי** מס' פָּר אנוש מעיטים⁵, **בְּמַעַט** כמעיטים **וְגָרִים בְּתִי** ולא כאזורים: **שְׂבִיר וַיַּתְהַלֵּבּוּ** האבות מגוי אל-גוי, ומממלכה אל-עם אחר: **וְעַמְּךָ לְאַהֲנִיחַ לְאִישׁ** לעשכם, **וַיַּזְבַּח עֲלֵיכֶם מְלָכִים** פִּרְעָה ואבשלום⁶: **וְאָמַר** להם **אַל־תָּגֻעַו בְּמִשְׁיחֵי** בחשובי, **וּבְנַבְּיָאִי** באבות **אַל־תַּרְעֹז:**

חלק שוו בולל חזקiah על הגט וopheyla שעשחה ע"י הארון בעת شبוי אוטו הפלשטים, ועי"ב הבIRO דעפיפים נבלאותיה, ושביל אלקי העפיפים אלילים, כי גאון אליהם נפל לפני אָרְון ה' (בלבב"ם).

4. זכו לעולם בריתו וגוי – דבר זה הטענה שניתנה בברית, כמ"ש "מגיד ברינו לע יעקב, חוקיו ומשפטיו לישראל" (ט"ק קמ). וציווה ה' להוציאו שלעולם לאחר רוחו, וראה שאין העולם מתוקים אלא תורה והעבירות מהם 974 דורות, ונתחנה לאחר 26 דורות משברת הולמים (שם), ו"מ שאלף דור אוינו מצינו מוגדר לא זמו ארוץ, כלומר בעלי הפסק, כמ"ש שומר הרברית וגוי ולאלף דור (שם, ג' עירין).

5. בהיותכם מותי מס' – המשורר רומי במאמרו זה אל הפסוק (ד' ג'), "לא מרובכם מכל העמים תשק ה' כבם ווי כי אתם העושי מכל העמים". ככלmor אליו כתבת הקב"ה מינכם את בריתו בימים האלה בהיותכם מושבים באוכלי בניין, אז הייitos טסborim כי מרובכם מכל העמים תשק ה' בכם לבירות עמקם, ומלחות שאם כבר אורחים בארץ זה יותר מ- 400 שנה נון לכם את הארץ הזאת ליששה. אבל באממת לא נן חדר, אלא מאמבתה ר' את אבותינו עשה זאת, שריי כויתת הבנית הייתה במחותכם עד מותי מס' ואבותינו עדיין חי גרים בה ולא אחרים, **וַיִּתְהַלֵּבּוּ** מגוי אל גוי וגוי/ מאורי נגע לאורי ערומים לאורי פלשתים (נויר"ט).

6. במשיחי, ובנביאי – 'משיחי' פירושו בגדיי ובחשובי, שככל שישחה לשון שררה וגוזלה (שם). 'bnbיאי' הכוונה לאבות, כמ"ש (מכ' ג') "שׁבַּבְשַׁבְּ אֲשֶׁת הָאִישׁ כִּי נְבָאָה רֹאָה", כי באממת רוי האבות במדרגת הנבואה מלא שדי (בן יודה).

שירו ליהוָה, אֶת יְהוָה,
בְּלַהֲרֵץ, בִּשְׁרוֹ מִיּוֹם-אֶלְיוֹם
בְּכָל יוֹם וּוֹם יְשֻׁעָתָו הַזָּדָה: **סִפְרֹז** פְּרָסָמוֹ בְּגּוֹיִם⁷ אֶת-
נְדָעַ כְּבוֹדָו, בְּכָל-הָעָםִים אֶת נְפָלָתָיו עַם הַאֲזָן: בַּיְּנָהָלָל
יְהוָה אֶת יְהוָה וְמַחְלֵל מָאָר, וּנוֹרָא הַוָּא עַל-כָּל-אֱלֹהִים
כְּחוֹתַת הַטְּבָע⁸: בַּיְּכָל-אֱלֹהִי הָעָםִים אֶלְילִים הַבָּל וַיָּקָרְבָּן
וַיְהִי אֶת יְהוָה אֶת יְהוָה לְעֵנֶת אֶת שְׁמִים עַשְׂה וּכְבוֹדוֹ רְבָה: הַזָּהָר וְהַדָּר
וַיַּיְמִינֵי לְפָנָיו, עֹז וְחִדּוֹה חֹק וְשָׁמָה בְּמִקְמוֹ: הַבּוֹ לְיְהוָה
חַדְצָנִי מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים, הַבּוֹ לְיְהוָה אֶת יְהוָה אֶת יְהוָה
הַבּוֹ לְיְהוָה אֶת יְהוָה בְּבָזָר אֶת שְׁמוֹ, שְׁאוֹ בִּידָם מִנְחָה
וּבָאָוֹ לְפָנָיו לְבִהְמִיק, הַשְׁתַּחַווּ לְיְהוָה אֶת יְהוָה בְּהַדְרָתָה
קָדֵש בְּמִקְדָּשָׁם הַדָּתָה: חִילּוּ פָדֵי מַלְפְּנֵינוּ בְּלַהֲרֵץ, וְאֶת
אָפָּתְבּוֹן תַּבְּסֵס תִּכְלֵל, בְּלַתְמֹות לְעַלְמָה: יְשַׁמְּחוּ
הַשְׁמִים וְתַגֵּל הָאָרֶץ עַמְּכָתָה, וְיַאֲמִרּוּ בְּגּוֹיִם יְהוָה
אֶת יְהוָה מֶלֶךְ אֶלְכָתָה: יְרַעַם בְּקוֹל רַם הַיּוֹם וּמְלוֹאָן כָּל הַשּׁוֹכְנָה בָּוּ

7. אלhim - אל רוא לשון תוקף וחוזק, וכאות משמעו כוחות הטבע החוקים אשר העמים ההליכים בחשד הקדושים והעריצים לאלים וו' א' אמר כי כלם מתיויאים ממו. כי יכול לשותם לבטלים, כי חיותם וקיומם תלוי ברצינו, ובהתגליך רצינו מהם והוא כן (ש"ת, מלבד'ם).

8. וה' שְׁמִים עַשָּׂה - ה' י' משמשת במקום מל' 'אבל'. כמ'ש (כל' י' י) "לא אדוני, ועבידך באו לשבור לחק" (ב"ה).

9. עֹז וְחִדּוֹת בְּמִקְמוֹ - בתה צ' י' נאמר "עֹז וְתַפְאָרָת בְּמִקְדָּשׁוֹ", והסיבה לשינוי היא שכאו (ה' י') מתוואר נפלאות ה' עם הארץ, באותו זמן היה הארץ בשדה פלשתים ולא 'בְּמִקְדָּשׁ', ואף שם הראה את עוזו (מלבד'ם). וכן היללה והביה אצל הפלשתים היה עוז ותחודה אצל ישראל בשוב

10. חִילּוּ מַלְפְּנֵינוּ וּוּ - כאשר תיראו ממנה, תיראו בטוטלים. כי בגין יראת שדי אין בטוח לכל הבריאה כולה, כמ'ש (ט' ט) "עד מתי תשפטו על וגו', ימוטו כל מוסדי ארץ" (עו"ח).

יעלן י'מה השדה ובל'- החם אשרבו: אז ירננו עצי העיר, וכל זה מלפני יהודאiahודני, על בירבא לשפטות את הרים יושבי הארץ: יהודו ליהודהiahודני כי הוא טוב לנו, כי לעוזם ממש חסדו: ואמרו הוושענו אלהי ישענו, וככינו והאילנו מזחוגים, כד שוכן להודות לשם קדרשה, להשתבח להתפאר בטהלה: וזה אמר ברוך יהודאiahודני אלהי ישראאל מזחעלם ועד העלם ועד מן הארץ, ויאמרו כל-העם' כשרשומו זאת אמן והלך ליהודהiahודני: חלק שלישי כב פסוקים מירחילים.

רוממו יהודאiahודני אלהינו, והשתחו להרים רגליו
זה צפ
זה צפ
זה נס
זה נס
זה נס
זה נס

[בಹמ"ק]¹¹, כי קדוש הוא: רוממו יהודאiahודני אלהינו
קדוש קדרשו פס בירמ"ק, ביד-קדוש
אל-הינו והשתחו לרר קדרשו פס בירמ"ק,
אל-הינו אלהינו: והוא רתום יבר עוז,
ולא-ישית גלה, וחרבה פגמים רבות להшиб אפו, ולא-
עיר כל-חמותו ^{מכעט}¹²: אתה יהודאiahודני לא-תבלא

11. חומות וಗלי - חומות הוא שרירף התננו תחת רגלי היושב על הכסא, וכוונת הפסוק לומר שכיביכול י' ישב בשדים ולגי נמעאות בביתם".

12. והוא רחום וגוי - פסוק זה תקנו חכמוני ז' לומר ג'פ': א' בהדרוב: ביהי כבוד ג' ב'זבא לציון גואל". כי בפסוק זה יש ג' ובוורו כגד ג' מידות הרחמים, וביחד ל'ס. והכוונה - באשר בכל יום ויום יצירר מגנבר לע האדם, ובכך אשר יחול האדם לת邹ל מהחטא שתויהיב עלי ליט' מלכות, ועל כן תפלה זו מועילה לבקש מהקב"ה שיכבר עוזו אבל הוא נלקה ליט' מלכות, ולא ישית בעבוורו לעגנו (דקה, קב והושע).

13. כל חמותו - 'אפו' הוא הרוגז החיווי המונש, והחותמה היא הפעמיות השמורה בבב, וכן אמר כי את ה'אי' ישיב, אף אם צא, אך את הרומה הפעמיות לא עיר כלל, כי כאשר ה'אי' מוצטפת עם ה'אי' א"ל להשיבו, כמ"ש (כ' מ, ט) "כ' יגורתי מפני האף והחותמה אשר קצף ר' עליהם לחטמید

הַמְנֻעָה רְחִמֵּיד מֶפְגֵּי, חֲסִיךְ וְאַמְתָּדְ הַתְּמִיד¹⁴ אֲנִיתְהַבְּתָהָךְ תְּמִיד
יְאַרְוֹנִי יְשֻׁמּוֹנִי: זְכַרְתִּי מִקְתַּת רְחִמֵּיד יְהֻזָּה אֲחָזְוָהִי וְחַסְדִּיָּה,¹⁵
כִּי מֵאָז וְמַעֲזָלָם הַמָּה דַּרְכֵךְ: תְּנַנוּ אֲבָרוֹן שְׁמַעַן רְקָעַלְהִים,¹⁶ כִּי מֵאָז
עַל־יִשְׂרָאֵל נְرָאָת גָּאוֹתָנוּ גְּדוּלָתוּ¹⁷, וְעַזּוֹ בְּשִׁיחָקִים: גָּוֹרָא
אַתָּה אֱלֹהִים וְמַמְקָרְשִׁיךְ בְּכָךְ שְׁחוֹרְבָתָנוּ¹⁸, אַל יִשְׂרָאֵל,
הַוָּא נְתַנוּ אָז וְתַעַצְמוֹת לְעֵם,¹⁹ בְּרוּךְ אֱלֹהִים עַל כֵּךְ:

[ז' ב' לא לְהַסִּיחַ הַדָּעַת מִהְתַּבְלִין בְּלָל, וּמְאֹד צִרְקָה לְהַהְרֹר בָּזָה.]

בְּשִׁיאָמָר אֶל נְקָמוֹת ה' יְבֹונֵן לְשָׁאֵל מִהָּשִׁי"ת שִׁינְקָם נְקָמוֹת עֲשָׂרָה קָרוֹזִים מִלְּכָוֹת (טו"ז י"ד).

אֶל־נְקָמוֹת יְהֻזָּה אֲחָזְוָהִי, אֶל נְקָמוֹת הַזְּפִיעָה²⁰ הַתְּגִלָּה לְהַגְּקָםָם:

הַנְּשָׁא²¹ הַתְּרוּמָה הַזָּאָה שְׁפַט הָאָרֶץ לִזְהָן הַשְׁלָמָם, הַשְׁבָּעַ מִזְוָלָם
הַשְׁלָמָם הַמְמַעַע עַל־גְּאַיִם: לִיְהֻזָּה אֲחָזְוָהִי הַיְשָׁעָה, וּבְנָן עַל־²²

עַמְךָ תְּהַזֵּחַ בְּרַכְתָּךְ פָּלָה: יְהֻזָּה אֲחָזְוָהִי צְבָאות

אתכם" (מלבי"ם). וכן ביעב"ץ פירש 'כל חמתו' – ממאומה מוחמו, כמו "ש' לא תעשה כל מלאכה".

14. **חֲסִיךְ וְאַמְתָּדְ** – חסיך הוא מה שיעשה בה' בלי שום זכות או הבטהה שקדמה לו, והאמת היא מה שעשו ע"י זכות או ע"י הבטהה קודמת, שהקב"ה מאמנת הבטהה רק (מלבי"ט).

15. **כִּי מַעֲזָלָם הַמָּה** – מעת הייצרה (מלבי"ט). ורש"י פרש מימואת ה' מאמרתו לו בימי אכלך מפנו מות המתים, נזתת לו בראש יום משלך שוזא אלף שדים.

16. **תְּנַנוּ** – כמו "שְׁפָוִיט ס' כ" ש"ס תְּנַנוּ צְדֻקָּות ה'" שחווא עניין ספורי (מצז').

17. **גָּאוֹתָנוּ** – נהוגה ה'ע"ש הפלאה והניגסה נקרא בכתבי ההורודוס בשם גאות ה', שבו יתגנאה על הטבע ויונשא עלי, והנינה זו קביעה בשחקים שהם למעלה מן השמים וממערכות (מלבי"ט).

18. **מַמְקָדְשָׁךְ** – ממה שהחרבתו אתה יראה, שאם למקודש לא נשא פים ק"י לישעים (רש"י). ו"י מון הכבד שושוכן ביביהם" תבואה היראה לבן"א.

19. **לְעֵם** – הלמוד בקמץ מורה על הידעו כלומר העם הידעו והוא ישראלי שהוא עמו (ד"ק).

20. **לְה' מִשְׁעָה וּוּי** – דו"ה המלך אמר פסוק זה בברוריו מפני אבשלום בנו, והוא שרווא נגד תלך מעם שרווא שללו עם אבשלום, בשת עלא אבבו עס רב מושראל במלוכה. וכן תה, ש"י שנורוג אבשלום פסקה הפלאה. וזה שאמר שכיוון שהשועה הוואת לה' היה, אבקש שלל עמד תשאר ברכתי שלא יאבדו במלחמה (מלבי"ט, ד"ק).

עַמְגָן, מִשְׁפָּבָּה מעה היה **לֹנוּ אֱלֹהִי יַעֲקֹב סָלה** לשלם:
 היה בז' **יְהוָהֵת אֲחֹדָה צְבָאֹת**, אֲשֶׁר מְאוֹשֵׁר²¹ **אָדָם** אֲשֶׁר בַּמִּתְחָדָה:
 היה בז' **יְהוָהֵת אֲחֹדָה הַשְׁיעָה**, הַמְלָךְ יַעֲגֹנוּ בְּיוֹסֵף קָרָא אָנוּ:
 היה כה' **הַשְׁיעָה אֶת־עַמָּה**, וּבָרְךָ אֶת־נָחָלָתָךְ הַעֲם שָׁלָקְתָּה,
 והרעם הדרעה עדתו **וְנִשְׁאָם** על הענפים **עַד־הַעוֹלָם** סוף ההורות:
 היה גג' **נִפְשָׁנוּ** (צריך להגדיש החומר) **חֲבַתָּה** סָלה לִיהוָה אֲחֹדָה שׂוֹשְׁעָנוּ, כי
עָזְרָנוּ וּמְגַנֵּנוּ הוא: **כִּי־בֹּוּ יִשְׁמַח לְבָנָנוּ**, כי בשם
קָדְשׂוּ בַּמִּתְחָנוּ: **יְהִי רֹצֶן שְׂרוֹת חֲסִידָךְ יְהוָה אֲחֹדָה עַלְיָנוּ**
 היה פ' **גָדוֹל כֹּל כֵּךְ**, **בְּאֵשֶׁר יִתְלָנוּ לֹךְ שְׂתַעַנְהוּ**: **הַרְאָנוּ יְהוָה אֲחֹדָה**
 היה מ' **מִקְדָּת חֲסִידָךְ**, **וַיִּשְׁעַד תְּשֻׁעַת תְּתִזְלָנוּ**: **קוֹמָה עֹזֶרֶת** לעוז
 היה נ' **לָנוּ, וּפְלָנוּ מִתְגָּלוֹת לְמַעַן חֲסִידָךְ**: **הַן אָמָר אָנְבֵּי יְהוָה אֲחֹדָה**
אֱלֹהֵיכְךָ, **הַמְעָלָה מִאָרֵץ מִצְרָיִם**, וּלְכָתְרָכְבִּפְרִיךְ
וְאָמָלָא הַזָּהָר בקש מנמי ברצונו: **אֲשֶׁרִי הַעַם שְׁבָה** מושבזו **לֹנוּ**
 היה גג' **מַאלְחוֹרָה**, **אֲשֶׁרִי הַעַם שִׁיחֹוּתָה אֲחֹדָה** **אֱלֹהִיו:** וְאַנְיָה
בְּחֲסִידָךְ בלבד במתהה, וְלֹכֶן **גַּלְלָה לְבִי בַּיְשׁוּעָתָךְ**, **אֲשֶׁרִה**
לִיהוָה אֲחֹדָה, כי נִמְלָעָלי': ה' בא' הטה' **הַהָּה בָּעָבוּבָה:**

21. אֲשֶׁר וָגוּ - מיליות הביטחון האמנוחת נפש הובוטה, ושירהיה לבו סמור על מי שבטה עליו, שיעשה הטוב והונכו לו בעניין אשר יבטח עליו (חו'רב' פ'א, ביחסון).

22. כי בו ישמה לבנו וגוי - המיחיל לתשועת אדם ואינו מושיעו תכל, מדי נעצב כי אין בו טה על תשועתו בטיטחו וזה כי פן לא יכול אלא לאי יוכחה להשעינו תלעומות את בז' ישמה לנו: וזה גם שללא ראיינו הרשותה וכוכת, כי בשם קָדְשׂוּ בַּטְחוּנוּ בטיטחו זוז, שבוזאו יושעינו אחר שם קדשו נקרא עליו (מל'ב' ט).

אָרוּמֶךְ ח' בְּקַזְנוֹר זֶה מִזְדָּחָה דָּוד הַפְּלָךְ עַל רְפַאֲתוֹ בְּכָוִות סְלִיחָת עָנוֹן
(רש"ג, רד"ג).

אָרוּמֶךְ²³ יְהֻזָּה אַיהֲדָנוֹי בֵּין דְּלִיתָנִי אָסְפָּר גְּדוּלָּתָנִי, וְלֹא-
שְׁמִיחָתָת אַתְּ אַיִּבְיָה לֵי בְּנִפְלִיתָה: יְהֻזָּה אַיהֲדָנוֹי
אֱלֹהִי, שְׂעוּתִי צַעְקָתִי אַלְיָה לְבָדָךְ וְתִרְפָּאָנִי: יְהֻזָּה אַיהֲדָנוֹי
הַעֲלִית מִזְשָׁאָול גַּהְנָּם²⁴ נְפָשִׁי, חַיִּתָּנִי מִירְדִּיבָּר
הַשְּׁאָתָחָנִ בְּחִים: זְמָרוּ עַל כֵּד לִיהְזָה אַיהֲדָנוֹי חַסִּידִיָּה, וְהַזָּדוֹ לְזַבְּרָה
לְכָל אָדָם לְקָבָר: כְּמַרְנוּ עַל כֵּד לִיהְזָה אַיהֲדָנוֹי חַסִּידִיָּה, חַיִּים אָרוֹכִים מִנְנִיק
בְּרַצְוֹנוֹ, בְּעֶרֶב תָּאָזֵם יְלִין בְּכֵי יוֹשֵׁבְבָּנִי, וְלְבָכָר יְקָום בְּרַגְנָה:

וְאַנְיָ אָמְרָתִי בְּשָׁלְוִי בְּשַׁת שְׁלוּוֹתִי, בְּלֹא-אָמוֹת לְעוֹלָם:
אָבֶל נָתָה יְהֻזָּה אַיהֲדָנוֹי – **בְּרַצְוֹנָךְ** הַעֲמָרָתָה לְתָרְרִי עַז
הַעֲמָדָתִי לְבָנָה, וְלָכַן בְּשַׁחַם תְּרִתְּפָת פְּנֵיךְ מִמְּנִי מִידָּה
עַל הַרְמָם עַיִם, וְאַתְּ בְּשַׁחַם תְּרִתְּפָת פְּנֵיךְ מִמְּנִי מִידָּה
וְאַתְּ אַלְיָה יְהֻזָּה אַיהֲדָנוֹי אַקְרָא קָרָא, וְאַלְאָדָנִי אַתְּחַפֵּן:
מַה-בְּצָעַ תַּעֲלֹת בְּרַמְּיָ שְׁרַפְתִּי בְּרַדְתִּי אֶל שְׁחַת הַקְּרָב,
הַיּוֹדָךְ אָדָם כְּשַׁהְזָא עַפְרָה, תִּינְגַּיד אָמְתָךְ נָמְנָתָךְ: שְׁמַע-יְהֻזָּה
אַיהֲדָנוֹי וְחַגְגִּי, יְהֻזָּה אַיהֲדָנוֹי הַיְהָעָזָר לִי: וְצַפְתָּה הַפְּכָתָה

23. אָרוּמֶךְ – בתחילת המאמר הקדמים ואמר ברמו, שע"י חולי שמהו אויבו וחשו שלא יהיה אחריו נפלתו. אבל אתה **דְּלִיתָנִי** מִחוּלִי **לֹא** שְׁמִיחָתָת אֶתְּמָרָתָם. וְלֹא שְׁווֹר הַנְּאָבֵל כִּי שָׁמַר אָמָר לוֹ יְשַׁלְמָה נָנוּ בְּהַבְּתָה אֶת הַתְּאָרֶשֶׁת תְּחִזְקָה תְּחִזְקָה אֶלְיוֹן, כי בנו כמוهو לא יְבָנֵה הבת לשם. ואשר אמר לו יְשַׁלְמָה נָנוּ בְּהַבְּתָה אֶת חולי הנפש (מלבים). וְלֹא שְׁווֹר הַנְּאָבֵל כִּי שָׁמַר אָמָר לוֹ יְשַׁלְמָה נָנוּ בְּהַבְּתָה אֶת חולי הנפש (ואב"ש).

24. העלית מן שאל נפשי – שבת חולין היה ע"י היענות ותחלות הנפש שע"י שלוחת הנפש וניטה למות קות נפשי ע"י צוותינו, ע"י לה גם הנזח, ע"י שלוחת הנפש שע"י שלוחת הנפש וניטה – **חַיִּתָּנִי מִירְדִּיבָּר** – שגziel גם גופו. כת"ש (עמ' ק) "השלחה לכל עוניכי הרופה לכל מהלויכי" (מלביב"ט, מצ').

מִסְפָּדֵי הַקְּפָדִי לְמַחְלוֹל לֵי, פְּתַחַת שְׁקִי וְתַאֲזִינִי
שְׁמַחַת הַתְּרַתָּה שֶׁבְּשָׁמָה: לְמַעַן אִיּוֹמֶךְ בְּבּוֹד תְּמַרְתָּנִי נְשָׁי וְלֹא
יַדְמָן שְׁגָנָךְ, יְהֹוָה אֱלֹהִינוּ אֱלֹהֵי לְעַלְמָם אָזְדָּךְ:

בעשרה ימי' תשובה ובוחשענא רבה מוסיפים:

יְהֹוָה אֱלֹהִינוּ הַיְאָה אֱלֹהִים, יְהֹוָה אֱלֹהִינוּ הַיְאָה אֱלֹהִים: ב' פעמים

ונחגו ל冩ר ה' מלך בעמיה, לפ' שפטות (מדרש טון בסוט) **שְׁמַלְאָךְ אָזְדָּךְ עַמְּדָךְ שְׁחִירָתְךָ** באנטצע דרכיע, ופottaח ואומור ה' מלך גור', וכל גודזין מגילה ענן אדריו עד שפוגיעין לך רבבי, ושם שהמלאדים אומרים אותו בעמיה, כן ראיו שם אצטנו נאבר בעמיה (שבה"ל ע"ז).

יְהֹוָה אֱלֹהִינוּ מֶלֶךְ בְּרוּחוֹ, יְהֹוָה אֱלֹהִינוּ מֶלֶךְ בְּנָבָר, יְהֹוָה אֱלֹהִינוּ אֱלֹהִינוּ
יְמֶלֶךְ בְּנָתָד לְעַלְמָם וְעַד: ב' פעמים

25. **מספדי למחול** – מציר שכר נטאטו כל רחם להספידו כי חשבו שמות, ופתאות חזקה בו נשמה, עד שהקיוב שבאו להספידו ועמו סביב מיטוח התחליו לחול במחול ובמוחות. ולא זאת לבב, כי גם פתחת שקי, שעד עתה היה לבוש שק מפני עינו ועתה הסיר את שקו כי יידע שנחמל לו העוון (מליב"ד).

26. **iomrak b'vud** – הכוונה לנשמה שהיא כבוד הגוף, וכמ"ש (כל' מע"ז) "בסטודם אל תבוא נפשי, בקהלם אל תהך כבודך" (ד"ק, מז"ו). ו"ם כל אחד ואחד יומרך בכבוד (וזורי"ץ).

27. **ה' מלך וגוי** – ה' מלך' הוא תחילת הפסוק (ט' י, יט) "ה' מלך' עלם ועד". ה' מלך' הוא תחילת הפסוק (ט' ג, ט) "ה' מלך' נאות לטש". "ה' מלוך לילוכם עוי" הוא פסק שלם בסוף שרת הים, שהריש'ם פטריו לאחר שתתניישבו בא"י ידווע לאילנותו של הקב"ה בכל המלאכותיות, ושינוי לכתוב הווע, עבר, עתיד וללא כסדר המוניים. כיון שאילנותו מובלתו ית' שהייתו קדם בריאת היעלים ואמונינו במלוחות אחר עלים הווע, היא מלאמתות מוחברת למוכחות מנגלאתוין וווארותיו שישנה בעילום היה אחר שנבריא, כמו נס עשר מכות מצרים וקיעית ים סוף וכו' (נשי"ח וווען) או כדי לומר שכשהר תתלה מלכוות בפעיל, יונגה מהוועה שמס עverb והיה תמייד כי, אלא שהר בהטהר, וככיה לעילם האותת התפעלה. ו"ם מה שהורכי תחילת ימו הווע, מפני של חומניט עבר והעטיד כלו' כן בקב"ה בחוויה, לפי שלא עברו מימי וועניטי כלום (כד הקטע ערך מזיאות).

וְהִרְחָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְמִלְּךָ עַל־כָּל־הָאָרֶץ זֶה בַּיּוֹם
יְהוָה

הַהוּא יְהִיחָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:

הַוְשִׁיעָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶלְחִינוּ וְקַבְּצָנוּ מִן־הָגּוֹם,
תְּהִלָּתָה

לְהַזּוֹדָת לִשְׁמָן קָרְשָׁה, לְהַשְׁתִּיבָה לְהַתְפָּאָר בְּתִחְלָתָה: וְאֵז
נָאֹמֵר בְּרוֹךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד
הָעוֹלָם וְעַד גַּם הַאֲחֵרָה, וְאָמֵר בְּלָהָעָם כְּשִׁרְשָׁמוֹן זֹאת אָמֵן אָמֵן,
הַלְלוּיה: בְּלָהָעָם תְּהִלָּתָה יְהִי, הַלְלוּיה:

בשבת ויום טוב ממשיכים במומור "השמות מספרים" וכו' (לקמן עמ' 472)

למִנְחָה בְּנִינּוֹת ²⁹ מִזְמָרֶת זוֹ הִוא תְּפִלָּה עַל תְּגָלָה הַעֲתִיקָה בְּשֶׁל הָעָם יְהוָה
בְּקַבְּבָה (ספודון).

למִנְחָה ³⁰ **בְּנִינּוֹת** לְגַנְוּ בְּנִינְמָה, **מִזְמָרֶת שִׁירָה:** **אֱלֹהִים**
זה בירחון

יְחִינָנוּ וַיְבִרְכָנוּ, יְאָרְפָנוּ אֶתְנוּ מְאֹורָת וְשֻׁקְקָות

²⁸. **שְׁמוֹ אֶחָד** – עתה אסור לקרוא שם 'יהוָה' בכתבתו. אולם לעתיד ניתן יהיה לקרוא את שם 'יהוָה' כתיבתו, כי הכינויים על 'ה' הם לפי הליק והហנות: משפט וחדך ורחמים וכו', לעתיד תהה הרגה אחת פשיטה (מלכ"ט). שאו יתגלה לכלם המקור האמתי איש מגנו נובע הכל, ואז יהיה לקב'ה רק שם טוב אחר אחד (עוו"ת).

²⁹. מבנה המזמור בניו בצורית מנורה כאשר ג' ה' הפסוקים המלנגי (המונה לפסקום הרשאנווי) כוללים מורים לעUTOR הרוחני האמתי, כי הפסוק "אלחיהם יוננו וו'" מורה על הלבחת הנפש ועל ידיעת נפלאות תורתו, ושני הכתובים הבאים הם בקשה שתטרוף ידיעת ר' והכרתו בכל הארץ, וג' הפסוקים שמלאים מweis על קיינוי זועל חווומיים. ושני פפסים אלו מואחדים במאכניותם שבו כתוב "שםחו וירננו לאומים וכו'" שהוא כולל התכלית מהאור הרוחני והאור שמיוני. כי תכלית ידיעת ר' והכרתו הוא השמהה הבשטי לדעת כי הש"ת נהוג עלולם בצדוק ובמיושר וכו'. ואז אמר ר' אריך ימיס בימינה בשמאלת עשור וככבר, וחרעון הטמון כאן הוא שads ישים בימין (בצד השער) את המטרות הרוחניות כמי' "לב חסם לימיינו", בשמאלתו (צד השפ) את המטרות הגשומות. ככלומר שהשמאל תסייע לימיין ואז מילא את תכליתו (עקדות יחזק' אמר).

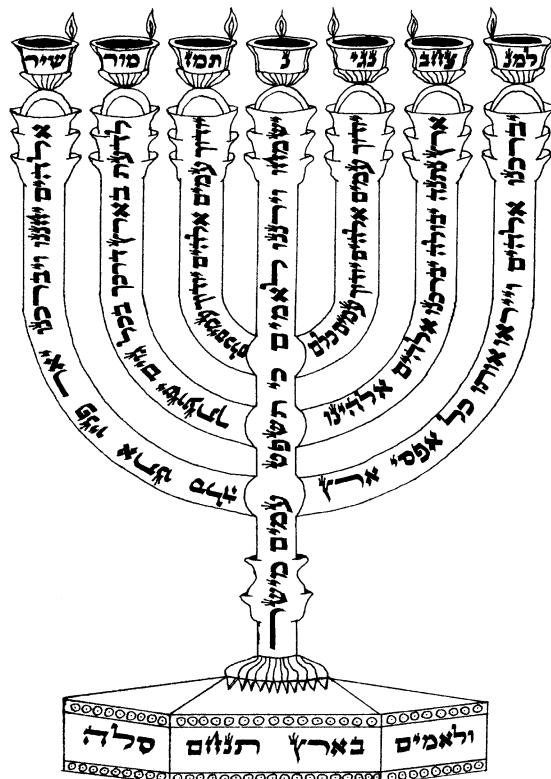
³⁰. **למִנְחָה** – המזמור זהה של דוד נמסר לבן יו' המנצה, לנgeo בינוי בירחון'ק (מצט').
³¹. **יְאָרְפָנוּ אֶתְנוּ** – הארת הפסים מוגלה את חיבתו של האדם המביט לרעיון, וביחס לקב'ה מתבטא הדבר בגליוי חסדיו לבנא', שבניה טל ומפער (וש"ג), או בחשאה פרטית הוניתת לכל (וואיז), או

סלחה: לדעת הארץ דרך כל-גוזים יהודע ולפרנסת גוזם המוגן, א' ישועתך לישראל: אז יזרוך עמיים | הגוים אליהם על התשנה,
 יזרוך עמיים כלם: ישמחו וירצנו לאםים, כי
 תשפט עמיים מישר עטם ביתם, ולאםים | הארץ תנחת
 סלה הגוים בכם: יזרוך עמיים | הגוים אליהם על התשנה,
 יזרוך עמיים כלם: על אשר ארץ ישראל נתנה בולת, ובזה
 יברכנו אליהם אלהינו: יברכנו אליהם, וער' ויידאו:
אותו מני כל-אפסי-ארץ כשראו שה עמדו:

כל האומר ממנור לפניהם בכל יום בתקופת הגזות והפנורה לא קירה לו שום מקנה נוע, ותשוב פאלו הדריך את הפנורה שבביהמ"ק, כי תפזא בו שבעה ספויים, כנגד שבעת קני הפנורה. גם יט בה מ"ט תבות, בנגד מניין הגבאים וככפთורים והפחים וונורות, שבעת קני הפנורה. גומ שועלם ימנון מיט³² (ד"א).

32. והקב"ה הראה לרוד הפליח ע"ה ברורה"ק מזמור לפניהם בוניג'נות, כתוב על טס של זיהב מופף, עשוי ביצרות מנורת, וכבר הראה אותו למשה רבנו ע"ה. והוא דוד נשא זה המאמור כתוב ומציין הילוק במנינו בטיס של זיהב ביצירת מנורה כסחורה יוצאת לפנימה, והוא מנקט סוד, והוא נאם אותן, ואובייב נופלים לאני (מדובר רק מנות לעוד"א פערקה ד').

שְׁיוּתִי יְהוָה לְנֶגֶד תָּמִיד

צלום והוופס ברשותו האוריבר של הסופר הרב עוז וינר

מ'ברוך שאמר עד זייד אוד' זה בתיין ווליה שלם היבידה עלם הגלאט[³²]

עמדו ויאחו את שתי הגזירות שלפניי³³ ואומר "ברוך שאמר", ובספוג נישק את הביציאות.

ברוך שאמר³⁴ שבח זה רם ונשא וגבוזה מואד. ובברכה זו יש עשור ברכות בוגר עשרה נאמרות שבען גברא העולם, לפי שאריך לספר בשבחו של הקב"ה, כמו"ש וכיתוף (^ג) לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואח"כ יתפלל, לפיקד מתחילה בבריאת העולם (שבהיל סימן ז').

ברוך מוקד הברכות **שאמיר** זה היה ונברא כבר³⁵ **העולם**, **ברוך הוא**, **ברוך אומר** מבטה ועשיה, **ברוך גוזר** להננייש ומקיים, **ברוך עשה** מענה בראושית,

³³. הסיבה שברכת 'ברוך שאמר' שונה מכל הברכות [בכך שכל הברכות מתחילה בברכה בשם ומכללות ואלו הן הברכה עצמה בהא רקה המקדמת] על פי ההלכה בלקוט שמעוני על השוסך בתורה' צא, ג' כי ביש ואלפלחו, אשובה כי ידע שמי' - א"ר רשותע בן לוי בדרכ' מהסכך בן איי' מפני מה שריאל מטופלים בעוראי' ואני ענייני עיי' שאים יודיעים שיש הטערטש, אבל לעתידי הקב"ה מודעם כי', באותה שעיה מס' תפלאים נוענא, שעאמיר: יקראניג ואענערו." שמו של הקב"ה מבטא את צורת גילוי הנגנות בעולם. שמו המוחיד של הקב"ה הוא שם חוי', אשר יש בו שער וורות הנගנות כمبرואר בדרכי חז"ל, וכן תחולת התפילה אוו משובחים את השם. שבעת הוראות שמנו חשנות העניות כל אחת על מורה אהרת, כי יידעו"ה ע"ל כל הרהוראות היא תנאי קודם לקבלת ההפ, כמו"ש "אשברורה כי ידע שמי'". ורק אחריו עאנגו מפרטים הוראות אלה, מטור לנו לגשת לאופה של ברכה (עלומת התפילות).

המשפטים הקודמים לברכה זו כוללים את הרהוראות השונות של שם חוי', ולכן צריך לאומרו בעמינדר, כאשר אוחרים את תהיינאת בי, כדי לחזין וזהו שמו של החזירה העליונה, דהינו על דבריהם שעומדים בחזרתו על עולם ומי יגע'.

³⁴. שבזה תקנוrho אנשי כהה"ע פתקא שנפלה מן השמים, ומואזרו כתוב בו וחלעת יעקב בשם אוד וווען, וש בברכה זו י"ג' פעמים ברוך בוגר י"ג' מידות של רחמים, להמשיך ברכה מכל מידה פמידה (ערוך השלחן).

³⁵. והיה העולם - לא נאמר ינהייה העולם, מלמד שלא היה כאן שני שלבים, אמר ואח"כ חיה, כדרכו של עולם אבל בנ"א, כי יצאלו וית' עם האמירה עצמה כבר מיציאת בפועל ממש שבודה שבגב, וכן בעשה "ברוך אומר עעשה" אין הפירוש שאנו משוחחים את הקב"ה שראה "עשה" מקיים את מה שהוא "אומר" וمبטייה, אלא עיקר השבורה הוא על להיות הקב"ה "אומר ועשה" כאחד, היינו שאין כל הפסיק והפרש בין אמירה למעשה, אפילו כהוט השערה (רב יוזם מודר).

³⁶. ברוך הוא - לשו נעלם ונסתר, לדוחינש שאין לנו תפסה בו כי, וכל ההתייחסות אליו יית' אינו אלא בבחינתו הוא נעלם ואינו מושג (נעודה שבבל). וע"פ דרך לשון הכהנים, שמצאו במספר מקומות, אין "ברוך הו" עניין בבני עצמו, אלא שהו הוא מוחבר עם "ברוך שאמר" כולם הבורוד הראשון והוא לא לשון רוחם, והוא תולם, ברוך הו, וככו שאמרם קדושים ברוך הו. כלומר הבורוד הראשון הוא לא לשון רוחם, והוא תולם, שאנו מבקרים אותו והוא מבורך מתנו, והברוך השני הוא תואר, כלומר המוקם ברוך הוא, והלשונו "שאמיר ויהה תולט ברוך הו" הוא כלל וואו, איזו כוכוה למור כאן שבוח על שברא העולם, שהרי אומר אחר כך "ברוך יעשה באשטיין", אלא יכול וואר ברכה למי "שאמיר והוא" העולם ברוך הו", שהוא אומר ועשה" (צולגת דאברום).

**ברוך מرحם על הארץ, ברוך מرحם על
הבריות בניו,** ברוך משלם שבר טוב ליראיו
בעזה זובבא, ברוך כי לעד וקיים לנצח קים לבעל, ברוך
פודה מצאות ומצליל מלבא, ^{תירוץ נברך} ברוך שם מעד הבגוטוי בعلם, ברוך
אתה יהונאה ^{תירוץ נברך} אלהינו מלך העולם,
האל, אב הרחמן, מהלך בפה עמו, משבח
ומפאר בלשון חסידיו ועבדיו, ובשירי דוד
עבדך ^{בתהלים שבתך} נהלך, יהונאה אהונאה אלהינו
בשבחות ובזמירות בפסקי דמותה, וננדלה, ונשבחה,
ונפארה, ונמליכה, ונזביד את שמה מליבנו
אלהינו, יחיד בשולחן, כי העוזמים העלמות, מלך
משבח ומפאר עד עד לעלם שם הנDSL. ברוך
אתה יהונאה ^{תירוץ נברך}, מלך מהלך בתשבחות:

37. כי העוזמים – הכוונה שהוא ית' מהיה העוזמים ואת כל הנמצאים בהם. ולפי זה תיבת כי איןו שם אלא פעיל, וכך יבוא בפתח (שלמי צבור, וכן פריש בפנ' ח') וכי' מה שני העוזמים שליט בעורה' ז' ובעה' ב' (וד' א' הובא במ' ב' נס' ק' ב. ועיין עוד בספרו צלחות אדרהום).

פסוקי דזמורה

אין אומרים חזמירות בברוצחה כי אם בנהחת. שילא ידילג שום תבה ולא יבלעם, אלא יוציאה מפיו באלו מונחה כמעות ³⁸ (ש"מ נא ח, ד"ג).

מעור לזרה יודה לה, על נסיו שעשוה עטינה, שאין יום שאין נעשה לו נס, אלא שאין בעל גנס עטיר בנטסו (ס. וזרא). ויאמרנו בוגנינה ובשימות שבבל השירות והתשבחות עתידות להבטל חוץ מפומור לזרה (ש"מ ט"א).

מפעור לזרה מעתה שנאמר, תריעו ליהו אלהינו כל הארץ על ניסי: עברו אתייה אתיה אלהינו אלהינו
 בשמה, באו לפניו גערה ברננה: דעו כי יהו
לאהויה הוא אללים, הוא עשנו ולו יש לנו אנחנו, והוא עמו
 ואן מרעיתו כצאנשרעה: באו שעוריו בתרזה
לשעי הר הבית, חצרתו ולוות בתרלה, הודהלו גם ברבי
 שם: בידוט הא יהוה אתיה אלהינו לעלם קים הסדו, ועוד
 דר זדר אמרנתו אמנות הבתחות:

ויהי ננד תפלת על גלי מלכיתו ית, כד שכלם יכירו את כבודו, וידעו שהוא
 הפניה את הדיניות, ומתחשבתו לעולם תעמיד ותתגשם לעתיד לבוא
(שולם התפלגות).

38. תכין ותנוון כל חישיך ובחוותיך לזרם ולשורר לפאר וילרונם לקב"ה, ותשעבד
 נפשך לומר במתן כל תבה ולהבini פרוש המלדים לכל הנקודות. וכפי גודל העין שיהיה
 לך בתפלתך, כן תبدل ותתלהט בנפשך השמוכה והיראה והאהבה לקב"ה (שליט תמיד).
 39. עבבו את ה' בשמחה - שלא תהה עבוזתכם עליהם למשא אליה בשמורה ובובב לבב. שכן
 עבודות ה' היא עצמה השכר והתכלית (וד"ק, מלבי"ט).

שִׁיחֵי בָבֹד יְהוּאַתִּית אֲחָדִונִי מִתְחַבֵּד לְעוֹלָם, ובזה⁴⁰ יְשֻׁמָּחַ יְהוּאַתִּית
יְהוּאַתִּית בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְהוּאַתִּית אֲחָדִונִי מִבְּרֵךְ עַד⁴¹ תְּהִימָה
נֶבֶרֶן, מַעֲתָה וְעַד-עוֹלָם בְּכָל וּמִן: מִמְזֹרֶח-שְׁמֶשׁ
עַד-מִבּוֹאָו מִרְחָה עַקְמָעָבָר, מִחְלֵל שֵׁם יְהוּאַתִּית אֲחָדִונִי: שְׁלָמָם
אַרְזָם עַל-כָּל-גּוֹיִם | יְהוּאַתִּית אֲחָדִונִי⁴¹, עַל הַשּׁמִים כְּבוֹדוֹ
מֶקוּם שְׁכִינָתוֹ: יְהוּאַתִּית אֲחָדִונִי הַזֶּה אֲחָדִונִי הַזֶּה
וּבָרָךְ שֵׁם לְדָרְךָ-וּדָרָךְ: יְהוּאַתִּית אֲחָדִונִי בְּשָׁמִים הַבִּין בְּסָאוֹ
יסֶד מְלָכָתוֹ, וּמְלָכָתוֹ לְכָן בְּבֵל מִשְׁלָה: יְשֻׁמָּחַו הַשּׁמִים
וְתָגֵל הָאָרֶץ כְּשַׂתְמָנָה, וַיֹּאמְרוּ בָגּוֹיִם יְהוּאַתִּית אֲחָדִונִי מְלָךְ
גָּלָה מְלָכָתוֹ: יְהוּאַתִּית אֲחָדִונִי מְלָךְ בְּחוֹתָה, יְהוּאַתִּית אֲחָדִונִי מְלָךְ בְּעַבְרָה,
יְהוּאַתִּית אֲחָדִונִי | יְמָלֵךְ בְּעַתִּיד לְעוֹלָם וְעַד:

40. ישמה ה' – כאשר יגיע בבוד ר' לעולם, שיכירו כלם בכבשו ויטוב תכליתו, זהה ישמה ה' במעשייו, יורה נחת מרובי (ספרון).

41. רם על כל גויים ה' – לדעת הגויים ר' מתרעם מן הועלם והשלל ווק על השמים כבודו, ואון כבודו להשיחי בעפלם, ולכן הם עובדים לאמצעים – השמים ובאים, שלימים כבודו נגהה, אבל שלRAL אמרים מי כה' אלוקינו וגוי', שגדלו הוא אין סופי ולכן אין הדבר אצלו בין השמים והארץ, ולא יתכן לאמר שהוא קרוב אל השמים יותר מאשר לארץ, רוממותו ת' אין מעב מלחשיה בעפלם, ואורבה השגתו על השפליים גוזלה יותר, ובמקום גודלו של הקב"ה שם תמצוא ענותנו (מלבי'ם, ע"ב).

42. ה' שְׁמֵךְ וְגַויִ – "אמר רבי אהא בר נגינה לא כeuלים היה והעלים האה על בשורות טובות אמר ברוך הטוב והמטיב ועל בשורות רעות אמר ברוך דמי האמת, לעלים הבא כלעו הטוב והמטיב. רבי אבニア רמי כניב זה שמי לעלם וזה צורי לד' ר' אמר הקדוש ברוך הוא לא שאגאי נכתב אני נקרא כתוב אני בי"ד ה' א' ונקרא אני בא"ג ז' ל"ו"ג (פסח כ). אכן הש夷'ת אין שיויים וכל פעולתי נובעת ממוקור אחד, ממשית הרהיטים שבטוויה היא השם המפורש – והוא, אכן כל הילם לטעמי לא ש夷'ת שמו אחות – כל פעולתי נובעת ממשיות הרהיטים, ואון בו השותות כל, ועל הכל יכולו היטוב והמטיב. וכן עתה אין להגות את השם 'יהוָה' כקראיינו, אלא רק בחזרה, בבל לעתיד לבא קרא כתבו (ודק' ואיל' יי', ע').

43. ומולכוו בכל וגו' – אם השמי פסא', הנה הכל – השמי והארץ – תחתיו וברשותו, וזה מולכוו בכל מישלה (ודק' יי'). ו' ימ' שאענ'ט שהקב"ה קבע עיקר דירתו כבורי **בְּשָׁמִים** ממעל, עלינו לדעת כי **בְּבֵל** מישלה גם בשפלי שפלים (ע"ז).

תה ר ש יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה מֶלֶךְ עֽוֹלָם וְעַד, בִּאֵשֶׁר יְאַבְדוּ גּוֹיִם
חוּג [עמלק] מְאַרְצָו: דִּיְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַפִּיר עַצְתָּה מִימָּתָּה⁴⁴ גּוֹיִם,
מושי ר ת הָנִיא מְחַשְּׁבֹת עַמִּים הַרְאַת שְׁלֵמָה: שְׁרָבוֹת חַם מְחַשְּׁבֹת
כָּלְבָּאִישׁ, וְעַצְתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הִיא תְּקוּם הַהֲאָתָקִים:
חוּג עַצְתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד תְּקִיִּים, מְחַשְּׁבֹת לְבָו
חוּג קְרִירּוּם לְדָר וְדָר: בַּי הָוּ אָמֵר וַיְהִי חָנוּן, הוּא צֹהָה
חוּג וַיַּעֲמֹד וַעֲמַד הָאָרֶץ⁴⁵: שַׁכְּבָה כָּרְבָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּצִיּוֹן, אָוֹה
חוּג חַשְׁקָתָה לְמוֹשֵׁב לוֹ: דַּכְּבָה יְעַקְּבָה בְּחַר לוֹ יְהָ, יִשְׂרָאֵל
חוּג לְסִגְלָתָה לְאַצְוֹן הַמִּדְבָּר: בַּי לְאַיְטָשׁ יְהָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
חוּג עַמּוֹן, וַנְחַלֵּתָה יְוָיָּלִם לֹא יְעֻזָּב: דִּיְהָוּ רְחוּם יְכֹפֵר
חוּג עָזָן, וְלֹא יְשַׁחַית יְלָה, וְהַרְבָּה פְּנִימִים רַבּוֹת לְהַשִּׁיב אָפָן,
חוּג וְלֹא יְעַדר בְּלָחְמָתוֹ כָּל שָׁהָא: שִׁיְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַזְּשִׁיעָה,
וְאֵין הַמֶּלֶךְ יְעַנְנוּ וְיִקְבְּרָא נָנוּ:

אחרי הפסוקים האלה אמר TICKף ומיד שני הפסוקים של "אשר", ואחריהם "תנהלה לדוד". וזהו ממד שלא יפסיק בין פסוקים אלה לבין תקופה של דוד בשום פסק אחר, כי פוגם בעולמות העליונים.

44. ה'פ' ע'את וגוי - עצה היא התכליות של האלה שואפים להגוי, ומושבנה היא האמצעי המכובד לקליטת הכלניות. האמות זוממות להש;br את ישראל, אבל הש"ת מפר את עצםם קודם ביצעה. ולא זו בלבד, אלא שהוא מנייא - מוסר מושבנותם לעצםם, שלא עלה על לבם כלל (ויקב"ד).

45. י'וֹה וְעַמּוֹד וְגֹו - כי ע'פ' טבעה ראייה הארץ מוכסה במיל, אלא שהוא זהה שהחול יהיה גובל למס כדי שהארץ תעמדו. כיון שהוא המוחה והואר המקיים - מי יוכל להר עצמו (ואחרת הוופל).

46. כי לא יטוש - פסוק זה הלקוק מותח 'צד' משביב על מה שנאמר למעלה מענו 'עמרק ה' ירכאו ונחלתן יוננו', על זה אומר כי לא יטוש ה' עמו, וסוטו לריב ריבם מיד הרשות המריעו להם (וילב"ט). וועל כל המשדר להרוו פסוקים נפרדים אשר יטלכדו לרהיינו שלם. לחוק ותקות יליעד האלוהי בנבניו מעין יהולב המתפלל מלא בטחונו וכוקואה בעומוד לפניו למובת עצבון הגלות וודאגת הרומו והעלים להפריע כוונתו, כי זה עיקר פסוד זו' (עיר'ת).

125 **פָּסֹקִי דְּזֶמְרָה**
שְׂוִירֵי הַלְּבָדָה בְּגַדְרֵי מִדיָּן
וכם נודמן לו עניית דבר שבקודשה ענה, ואחר כך תיוור שלוש פוסקים אחורונים של "יה כבוד",
בכדי לסייעכם להתיילה לדוד".

תחולת לזרע כל האומר תחולת לזרע ג"פ בכל יום מבטח לו שיזוא בן העה"ב,
לכן ציריך לנכון ולהבין לפחות פשט הדברים ושבות הש"ת כביכול שם אמרו ולכו
בל עמו, וכן אם יאמרו במרוץה, יענש ח' (צפרא שמר אות כ).

אֲשֶׁרִי יֹשֶׁבְיָ בִּתְּךָ מושרים הם הבנים, **עַזְדָּעַלְמָ יְהִלְלָוְךָ** תח
סְלָה: **אֲשֶׁרִי הָעָם שְׁכָבָה** מوطטה לן, **אֲשֶׁרִי** תח קמד
הָעָם שְׁיָהָנוּתָא אַהֲדָ�נָה אֱלֹהִיו:

תְּהִלָּה לְדוֹן הלל שבת אשך **אֲרוֹמָמָךְ** אֲגָדָל **אֱלֹהִי הַמֶּלֶךְ** תח קמה
וְאַבְרָכָה שְׁמָךְ לְעוֹלָם וְעַד: **בְּכָל־יָמָם**
אַבְרָכָה, **וְאַהֲלָה שְׁמָךְ** לְעוֹלָם וְעַד: **גָּדוֹל** בחסדו
יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וּמְהֻלָּל מֵאָה, **וְגָדְלָתָהוּ** אֵין חִקָּר ולא נשגה:
דָּזָר זה לזרע הבא אַתְּרוּ **יְשַׁבָּח יְסִיף מְעַשְׂרָה,** **גָּבוֹרָתִיךְ**
יָגִידָוּ לדוד הבא: גם אָנָּה **הַרְדֵּר יְפִי בְּבֹד הַזָּהָר,** **וְדָבְרִי**
גָּפְלָאָתִיךְ הננתן הפלאי**תְּאַשִּׁיחָה:** **וְעַזְוּזָוּ נָזָרָאָתִיךְ** הנלאם מישם
יָאמְרוּ, **וְגָדְלָתָהּ אֲסְפָרָנָה:** **זָכָר וּרְוֵן רַבָּס** גדר טובקה
יְבִיעָג, **וְצִדְקָתָהּ יְרַגְּנוּ** בקהל רם: **חִנּוּן** נתן חינם וְרַחֲםָם **יְהֹוָה**
אַהֲדָ�נָה, **אַרְךְ אַפְּיִים** דזהה ועמו **וְגָדְלָתָהּ חַסְדָּה:** **טוֹבִי יְהֹוָה** אַהֲדָ�נָה
לְבָל וּרְחַמְּיוּ עַל־בָּל־מְעַשְׂיוּ ברייתין: **יְזָרָעֵל יְהֹוָה** אַהֲדָ�נָה

.47 וְעוֹזָו וְוִי – אמר עוד הבדל בין השגתו ובין השגתו רוב בן נ"א הרמוניים, שם יאמרו נורא עז – את האותות והמופתתים שישית להעניש את המופודים בר, אבל אכן אספה זאת לא מצד להוראה והדרין, אלא מצד גדר לזרע (ולא סמלה נגמרה במתן סכינוי דגל מופיע בסמאניו לתול מקה), כי ההוראות אשר עשה המס מצד גדורתו ושורשים ב מידת החסד והגדולה להטיב לאוהבי טמו (מלבי"ס).

כָּל־מַעֲשֵׂיךְ בְּרוּתֶךְ, וְחִסְדֵּיךְ יִבְרֹכוּהָ : ⁴⁸ **כָּבֹוד**
מַלְכָותְךָ יִאָמְרוּ, וְגִבְורָתְךָ יִדְבְּרוּ: לְהֽוֹדֵעַ ^{קד"י לפрасט}
לְבָנֵי הָאָדָם גִּבְרִיתָנוּ, וְכָבֹוד הַהְרָר יִפְיֵי מַלְכָותְךָ:
מַלְכָותְךָ דָּא מַלְכָות בְּלָעָלָמִים נִצְחִיתָ, ⁴⁹ **וּמַמְשִׁלְתָּךְ**
בְּבָלְדוֹר וְדָר: ⁵⁰ **סֻמֵּר יְהֹוָה** ^{אנדרט איהויה} **לְבָלְהַנְּפָלִים,**
וּזְקָף מִבְּנָה לְכָל־הַבְּפּוּמִים: עִגְּנִיכָל אֶלְיךָ יִשְׁבְּרוּ
יעַ, וְאַתָּה נֹתֵן לָהֶם אַת־אֲכָלָם בְּעַתָּה ^{בְּמַנְנָה: אַתָּה}
פּוֹתַח אַת־זִידָךְ ^{לוֹחוֹרִיךְ שְׁפָעָן יְבוּבוֹ שְׁהַפְּתָחָה מִאָתוֹת יִרְבָּרָה;} **וּמַשְׁבִּיעַ לְכָל־**
תִּי רָצֹן ^{כְּפִי וְגַם:} **עֲדֵיךְ יְהֹוָה** ^{אֱהֹוָה} **בְּבָלְדִּרְכָיו** ^{מִידָּתָיו,}
וְחִסְדֵיךְ ^{בְּמִשְׁׁמָרָתְךָ} **בְּבָל־מַעֲשָׂיו:** **קָרוּב יְהֹוָה** ^{אֱהֹוָה} **לְכָל־**
קָרְאָיו, ^{אֲדֵין לְכָל} **אָשָׁר יִקְרָאָהוּ** ^{בְּאַמְתָה בְּכָוּתָה הַלְּבָבָן:}
רָצֹז־יִרְאָיו יִعְשָׂה, **וְאַת־שׁוֹעַתָם צַעַקְתָּם יִשְׁמַעַ**
וַיּוֹשִׁיעָם: **שׁוֹמֵר יְהֹוָה** ^{אֱהֹוָה} **אַת־בָּל־אֲהָבָיו**

48. **חסידך יברכו – המתנהגים בחסידות ועוישים הכל לפנים משורת הדין, הם ימשיכו מאות שפע
הברכה ורוב טוב, שוח מדך [משמעית] הברכה שمبرכים לה' (זלב' ט').**

49. **מלכותך ... ומשלחתך – מלך מולד ברצונו העם, אבל מושל מולד בחקה ובכפיה, לכן אמרים**
"יב לה המלוכה" – לא כל שיראל שחלילו עליהם ברונו, "מושל בוגום" – שעיל וום הא רך
בבחינת' 'מושל' ב choke, ורך לעתינה לברוא, כייעיל מושיעים בהר ציון נאמור בא פְּלַבְּתָחָד שרהא בעצם מלנות נצחית, אבל ערד של האנשות תכיר בך, ביגניטיס – **משלחת בבלאיו זדר – בתייה (אזרות והופלים),**

50. **אות נו"ז הושמטה, ועל זה נאמר (עלט 7) שזרוד המלך לראה להזיך בראשותה הראשוña**
את המלה נפילה ונפי מומס נ כ עפְּלָה הַלְּטָה קָס כְּפָלָה לְלָלָה. אך בכ"ז חור וסמכן ברוח הקודש, כלומר
כasher הוועיל לאות נו"ז. תחה דהע'ה ברוח קדושת שבויות מלכות שמלוכת שמאלתיה, ויממע מלוחציאו
בפי פנוי הרכבה, אך בכ"ז רצה לתה לנו רמו שכך היה לבבו לחורי, וכן סמן אליו מיד הווע רם דבר
מסמיכת הנופלים, שענינו תקומות ישראל, מלכות שמיים ותקומות ישראל חד רן (עי'ת).

וְאַתָּה בֶּלְהָרְשָׁעִים המתנכלים להם יִשְׁמִיד: ⁵¹
תְּהִלָּת יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה
כָּל-בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וְעַד:

פָּנָו שְׁכָל קָאוּמָר תְּהִלָּת לְקָדוֹד מִכְחָדָה זוֹ שְׁחוֹר אֲוֹן קָמָה בָּבָב
 קָבוֹן אֲוֹן מַעֲקָשָׂפִים פָּנָלְבָל לְקָבָר אֲוֹן הַטְּנוּלָם עַנְד שְׁלָמָם

וְאַנְחָנוּ | הַחֲדִירִים נִבְרָךְ יְהָה, ⁵² קָרְבָּנוּ
מַעַתָּה וְעַד-עוֹלָם הבא, لكن כולם **הַלְלוּיָה** ⁵³

הַלְלוּ וְעַשׂ יְבָנוּ שְׁמַפְאָשָׂר הוּא הַפּוֹטָה בָה, הַתוֹמֵךְ בָו בְּכָל הַמִּצְבִּים.

הַלְלוּיָה, הַלְלוּ נְפָשֵׁי ⁵⁴ **אֶת-יְהוָה** יְהוָה יְהוָה: אֲהַלְלָה
 יְהוָה יְהוָה יְהוָה בְּחֵי בְּעֵדָיו זֶה, אֲוֹמְרָה לְאֱלֹהִי
בְּעֹזִי קְיֻם: אֶל-תִּבְטְּחוּ בְּנִירִיבִים שְׁמוֹרוּסָם, בְּבָזָדָם אָדָם
שְׁאַיִן לוֹ בַּיּוֹד חַשְׁׂעָה אֶפְעַצְמָוֹס; שְׁהָרִי בְּאַפְרָר תִּצְאָ רֹוחָו יִשְׁבַּ
לְאַדְמָתוֹ, בַּיּוֹם הַהָוֹא שְׁגָמוֹת אַבְדוּ עַשְׁתַּנְתִּיו מְחַשְׁבָּתוֹ:

⁵¹ **אותביין** - הם בדרכם בגבורה יונתן מ'יראי', כיון שעובדים מאהבה, וכן ישומרים של ואה
 עליהם רעה כלל, ע"י שמשמד הרשעים שרצו להרעד, אבל את מ'יראי' רק יושעים. אבל לא טמייד
 ויקום באיזויהם, שכפי מודרגת העובודה והקירה לאלהים מן מדורות החשגה (מלבד'ם).

⁵² **נברך יה** - הברכה היא מה ש"ע" מעשינו ישפיעו תוספת שפע וברכה, ונברכו שהוא מקור השפע
 וברכה (מלבד'ם).

⁵³ **הַלְלוּה** - פסוק זה שרואה סוף פרק ק"י, צורף למוטור זה כדי לסייעו בהרלהיה כאשר אמ动员ים,
 כדי לסייעו להרלהיה ולחליליה, וכובב היסודה"ע ששננס עשרה הַלְלוּה' ביטולך"ג, ועריך לאמרם
 בתחולות גודלה ובמיטתו, יוכון פרוש המלה שכולם שם ושבח בבת אחת, וישמו ממד שיש לו
 אלוה גודל כהו, שראו לשבחו בשבח גודל כהו.

⁵⁴ **הַלְלוּ נְשִׁי** - אתם כולכם הַלְלוּ את יי', וגם את נפשי ביהוד הַלְלוּ את ה' על טובותיו הדרויות
 ערך (מלבד'ם).

⁵⁵ **אָנוּ לְתִשְׁועָה** - החרבד בין ערלה לתשועה הוא שערלה היא עם שיתופ הערלה, אבל תשועה נופלת
 על המושיע לבורו, אשר הוא לבורו יעשה לכל מלאת התשועה, בלתי שיתופ וערלה. ולכן נקט כאן
 שכןין לו תשועה, ככלומר אך יטור שיטח על איזה אדם, אם הוא האדם אשר בטוח עלי, אין יכול
 להחשיע את עצמו בלביעו סיוע תחניינ. ולכן אמר אשי שאל עזקב בעוז, כי גדר הרשע וגם פועלת
 העזרה שנירעם מצאים אצלו יי' (דף ו'זא).

אֲשֶׁרִי מִשְׁאָל יַעֲקֹב ⁵⁶ **בְּעֹרוֹן**, וְאֵשֶׁר **שָׁבַרְךָ** תְּקוֹתָו עַל-
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ **אֶלְهֵינוּ**: אֲשֶׁר הוּא **עָשָׂה** שָׁמִים וְאָرֶץ, אֲתָּה
הַיּוֹם **וְאַתָּכָלֵל** הַצְדּוּרִים **אֲשֶׁר-בָּם**, הַשְׁמֵר אֶתְמָת אֶתְמָת
הַבְּתוּחוֹת **לְעוֹלָם**: **עָשָׂה** מִשְׁפָט וְלְעַשְׂוָקִים לְמַעַן הַנְּתָלִים, נָתַן
לְחַם לְרַעֲבִים, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִתְּיוֹר אָסְוּרִים מִחְבָּלִים:
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | **פְּקַד** עַזְוִילִים [בְּהָדוֹתָם הַמִּכְשָׁול], יְהוָה אֱלֹהֵינוּ זָקָף
כְּפֻופִים מְשֻׁפְלִים מִרְבָּעָן, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ **אֶחָב צְדִיקִים** בְּהַשְׁגִּיחָה
עַלְיהֶם: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | **שְׁמֵר** אֶת-גִּנְעָרִים גַּי הַצְּדָקָה, יְתּוֹם
וְאֶלְמָנָה **יְעַזְּדֵר** תִּמְךָ וְחַזְקָה⁵⁷, וְדַרְךָ רְשָׁעִים יְעַזְּזֵבָה
יְמָלֵךְ גִּלְעָד מִלְכָתוֹ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | **לְעוֹלָם**, אֶלְתֹּונְךָ בְּצִיּוֹן
מִלְּעָן לְדֹר וּדֹר, וְלֹכֶן כָּלֵיכֶם **הַלְּלִיָּה**:

בָּנוֹה וּרְוֹשְׁלִיט ^{ה'} כִּזְמוֹד זוּה מִסְפֵּר מִעְלָוֹתָיו שֶׁל הַקָּבָ"ה שְׁפַט הָרָאוּי לוּפָר לוּ
(סִפְוּת), וּמִדְבָּר עַל הַגָּאֵלָה הַעֲתִידָה בְּמִתְּהָרָה בְּיִמְנָיו (עִירָה).
את

הַלְּלִיָּה, כִּי-טוֹב זָמְרָה **אֶלְתִּינוּ** לֹמֶר לְהָיָה, כִּי-גְּנָעִים
נָאָהָה **תְּהִלָּה** לְזִיהְוָה וְתִּהְלָה: **בָּנוֹה** ⁵⁸ [בְּהָנוֹה]
יְרוּשָׁלָם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יְבָנֵם מִתְּגָלוֹת: וְעוֹז הוּא

56. אל יעקב - הזכיר את יעקב אבינו כי הוא בוטח על הר', שאמר לו (כל מ', ט) "זהנה אנכי עמו שומרתיך בכל אשר תלך" (וילב"ס).

57. יעוזד - י"מ מרים ומונsha (וד"ד, טרונה, דד"ק).

58. בָּנוֹה יְרוּשָׁלָם - בהוויה, כי הוא בונה אורה ותידיר עד שישלים בינויו (וועב"ץ). שכל המאורעות הרטטוריסטים והציוריות שקרו על עם ישראל הם שלבים המפרקטים את הגאלה ובניין ירושלים בפועל (ש"ז).

הרפָא לְשִׁבּוֹרִי לְבַן הַנְּצָבִים בְגָלוֹת, וּמְחַפֵשׂ לְעַצְבוֹתָם
 חובש לצערים: מונחה מס' מספר סטם לכוכבים⁵⁹, לבלם שמות
 בשם מיוחד⁶⁰ לקרא: גדוֹל אֲדֹגִינוֹ וּרְבִיבָת, לתרבונתו
איֶן מִסְפֵר לְהַכְמָתָן: מַעֲזָדָר עֲנָנוֹים קְרוּם הַשְׁפָלִים יְהֻזָתָאַתְוָתִי,
מַשְׁפִיל רְשָׁעִים עֲדִירָאַרְץ: עֲנָנוֹ שְׂיוֹן לְיְהֻזָתָאַתְוָתִי אַתְהָמִי
בְתֻזָה בְחוֹדֵה, זְמָרוֹ לְאֱלֹהִינוֹ בְבָגָור: הַמְכָבָה
שְׁמִים אַבָּאים בְשָׁעַנְיָה, הַמְבִין לְאָרֵץ מְטָה, וְגַעַן
הַמְצָמִיחַ הַרְיִם חָצֵיר דְשָׁא: נֹתֵן לְבַהֲמָה לְחַמָה מְאַלְהָה,
וְגַם לְבָנֵי עַרְבָ לְגַזְלָהַוְתִם⁶¹ אֲשֶׁר יְקָרָאוֹ: לֹא בְגַבּוֹרָת
הַסּוּם הַזָקִיחְפֵץ, לְאַבְשָׂוְקִי הַאֲיָשׁ שְׁזָקָח וְרָצָח:
אֲרֹצָה יְהֻזָתָאַתְוָתִי אַתְזִירָאַיָן, אַתְהָמִיחָלִים מְפָנִים
לְחַסְדוֹ: שְׁבָתִי הַלְלוֹ יְרַשְׁבִי יְרַשְׁלָם אַתְיְהֻזָתָאַתְוָתִי, הַלְלוֹ
אֱלֹהִיךְ יוֹשֵבְתִ צִוְן: בִּירְחוֹק בְּרִיתִי שְׁעָרִיךְ הארוב להנפתו

⁵⁹. מונחה מס' מספר לכוכבים - שرك הקב"ה היודע במספרים כי רבים הם. Dodd מלך גברע לפיו שנים רבות שש מס' מס' כה נצטט של כוכבים בזאת. דבר שנדע תקופה הארוכה לא הנזה על דשנות אף זהותם, וכן בזרה נגבע בזרה מוחלטת, כבר לפני אלפי שנים. מספר הכוכבים رب במספר גנייה זוג ורים (בר' לב, יב). כך שלא ניתן ביד האדים למונחיהם, אלא רק בקב"ה לדבון, והלכנו כאן היא שאכלה שביבלו שבעות הכוכבים המפורטים, כדי ביכולתו לקבע נושא ישראל המפורטים (ספורה).

⁶⁰. לכולם שמות יקרא - נתן כאן רמי לישראלי שנמשלו ככוכבים שהם עתידיים שייעלו כולם לירושלים ויקרא כל אחד בשם תישבות בפני עשו (יעיר'ה) ובר' ר' פריש שקרא שם המתאים לכל כוכב, לסייעת אותו דבר שבעברונו בראה, שלכל אחד תפקד ומושלה על ציווי מטה.

⁶¹. לבני עירוב - לפי שהם לבנים בחילדים, ואמותיהם גנחים אותם לא יביאו להם טרף, כי ישבו כי אינם בנייהם, לפי שהם לבנייהם, והם צוחקים. כאלו יקראו לאל بعد טרף, והרב"ה מזמין להם לתוושם מצאתם ושם ייוציא מותם וכ"ש ודי תדועות ענק (ב) ומה הוא עיר עיר החולשים שאין בהם כילה מעינצים, וכן עשה לשישראל, שבו לטושים בגלות מטאן כה. כי האל ית רוצה בחולשים בשפלים, לא במתגברים ומוגנבים בכוחם וביכליהם (רש"י, רד"ג, מאידך).

בְּרֵךְ בְּנֵךְ בְּנֵי הָעָרָה בְּקָרְבָּהּ: **הַשְּׁמָרֶת** הַמַּשְׁכִּין בְּגַבּוּלָהּ שְׁלֹם,
תְּלֵבָהּ חֲפִים יִשְׁבְּיָעַד אֶבְלָנָהּ הַמְּטוּבָהּ: **הַשְּׁלָחָה אָמְרָתָה** צִוְּיוֹן⁶² אֶל
הָאָרֶץ, עַד־מִתְּרָה יְרוּזָלָם דָּבָרָו לְבָצָע נָרוֹתָה: **הַנְּתָן** שְׁלָגָן יְמִינָה
בְּצָמָרָה, **בְּפָרוֹר** בְּבָבָהּ **בְּאָפָר יִפְּרוֹ:** **מְשֻׁלִּיךְ קָרְתָּו**
בְּכַפְתִּים הַקְּרָה כְּפִיטִים⁶³, **לְפָנֵי קָרְתָּו** הַקְּרָה שְׁשָׂלָחָמִי יַעֲמֵד:
יִשְׁלָחָה הַדָּבָרָו **חַחַם הַשְּׁמֶן** וַיְמַסֵּט פִּשְׁרִים, **יִשְׁבַּרְזָה** יַשְׁבַּרְזָה
יְזָלוּמִים שְׁלָחוֹ גְּפֹרָאִים: **שְׁבָחוֹתָה מְגִיד**⁶⁴ **דָּבְרֵינוֹ** דְּבָרֵינוֹ הַתְּעוּתָה
לִיעָּקָבָהּ, **חַקְיוֹ וּמְשֻׁפְטָיו** לִיְשָׁרָאָלָה: **לֹא עֲשָׂה** בָּנָה
לְבָלָגָזָי לְמַטְעָה זָלָגָנוּ, **וּמְשֻׁפְטָים בְּלִידָעָם** מַשְׁפֵּט הַתְּעוּתָה
 וכן אתם **הַלְּלוּיָה**:

.62. **הַשְּׁלָחָה אָמְרָתָה אָרֶץ** – גם אם לפעמים רוחא שילוח גורלה הרעה לארא, לא יארכו ימי הרעה, כי עד מורה יירוץ דברו האර שילוח את האמירה להשלט את הגורה. וממשל האמוריה שליח לעדי בצייר השילג והכפר והקרח שמקפיא את המים, שאח"כ ישלח דבורי וויסטר, ר"ל ישיב את האורה וויבטלנה, והשען יירד כמו בחילהו ושבותם יילך בשערבר או יהו מוקפאים (ולבב"ם).
 .63. **כְּפָרוֹ: קָרְתָּו** – החטור הוּא דיוֹרָד בשחר בעמי הקפה, ודוֹמָה אותו לאפר, לפי שרוא מפזר ונטע, ואון קְבָנָהוּתוּ כָּמו שְׁלָלָג, לפְּנֵיכְךְ דִּינָה אָוֹתָה לְאָפָר, כי אַינוֹ לבָן כָּמו שְׁלָלָג נָא שְׁהָוָנוּ שְׁהָוָנוּ לְרָוב כָּאָפָר שְׁאָנוּוּ תְּשׁוּבָה נָצְחָה⁶⁵. והקרח הוּא כמו הכהר, אלא שראוֹת זָקָה מִפְּרָדָה וּמִלְבָדָה לְאָפָר שְׁנָקָפָא, ורקדָה הוּא לפיכך אָר עַס רְקָרָה קָרְתָּו (וד"ק, וכן עַזְעִין מִלְבָדָה לְאָפָר שְׁנָקָפָא) וְזָהָר שְׁנָקָפָא, ורקדָה הוּא גַּשְׁמָשָׁקָפָא. וכן משמענו מות' א', שאות המילה 'כְּפָרָה' שבספרות בבלג'ה (א), לי, והמילה 'קָרְתָּה' שבספרות ויצא (א), ע"ז.

.64. **מְשֻׁלִּיךְ קָרְתָּו כְּפִיטִים וּוּי** – כמו הדבר הבנאי לבצעים והתקנות, כי כוֹרָה ווֹדָר לבצעים והתקנות אספנות מוקד הרקה, ואמר **קָרְתָּו וּקְרָנוּ** בכבוי, לתקח אל האל יות, כי הכל הוּא דבר וועצמת, און דבר במקורה, וכן אמר אלהוּא "מִנְשָׁתָה אֶל יְתָן קָרְתָּה" לְוֹכָה מִלְבָד, ו, כמו שהומר הוּא מורייד ברחמוֹ ליצרך ברואהו, ומוייר לעתים למשפט ולעונש העוניות, והוא רטמְטָר השטוף, כי השילג והכפר הוּא צרך הרועים הראילוֹת, אבל בהיותו איזק הרבה, והוא אקרח שומנו וולד קָרָה רְבָה – והוא למשפט, שראוֹת ממויות מביש הוועים ופרקיה האלניות, וכן הבהיר, אע"פ שלא נוכר, והוא כרא בחדאת האל אלה הדברים ששם תולדתם לבני עליום, והם גברות נפלאת מרבין, לפיכך כה אמר "עַנוּ לה' בתוֹרָה... מִמְּרוֹ לְאֱלֹהִינוּ" (נע"ז), אמר שייכרו בשירים ובזמרים מגבוריות אלה התהמידים. ואמר "מי עַמּוֹד" – כלומר מי יוכל לעמוד בפני הקורה החזקה? כי מפני הקורה מנעים ב"ג"א לצאת מבריחם

.65. **מְגִיד** – מושב על מילת "שְׁבָחוֹת" שאמרו בתרילת הונניין, כלומר שבחי את ר' אם על שראוֹת מגיד דברי תורה ליעקב (חצ'ו).

יזהדר לופר מזמור זה ומזמור "הלו אל בקדשו" במתון ובכינה, כי עלייהם אמרו רבותינו זיל בגמרא, יהא לך מוגמרי הלו בכל ים (רש"י שבת קה).

הלו את ה' זה המזמור נכבד מאד ויש בו סודות עמוקים⁶⁶. ועתה לדבר (בזהלך ראהשׁו) על העולם העליון ואח'כ' (בזהלך חל) על העולם השפל, שעל כל נבראה לשבח את ה' (ראב"ט).

הלו יהוה, הלו אהיה את-יהה, מז'השְׁמִים הדברים
תמה
בשימים, הלו יהוה השוכנים במרומיים [מלכים]: שרים וגבי:
הלו יהוה כל-מלךיו, הלו יהוה כל-צבאיו צבא השמים:
הלו יהוה שמש וירח, הלו כוכבי [מלניע] אור
המאירים: **הלו יהוה שמי השמים העליונים, והימים אשר** א
מעל השמים התהוננים: כולם יהלו אה-שם יהוה אהיה,
כוי הוא צוה ער ונבראו ויעמידם על מוכנם לעד לעלם,
חק תפקד נתן לכל אחד ולא יעבור מעליו: **הלו אהיה**
אהיה מז'הארץ הדברים בארכ' ⁶⁷, **תגניות דע ענק** ⁶⁸ **ובכל תהומות**

⁶⁶. במזמור זה פורטו כל החלק היוצרים בעולם, בין פירות סובי האנשיים שבו ובין סוג בע"ח שבוי, לומר של הכל הגדרת החילוק לפרטים שונים, והוא שמוסח חלקו השפעת אלוקות המשועף בהן, כל סוג השפעה וווסת מעיינות אחרית, וכן מגילה וזה המליך את התהונעה העליונה המורימות העומדות מאחריו כל סוג בפני עצמו של בע"ח, וזה גדר ההילול המודש כאן, שאריך כל נברא להתהבר לשושו הרוחני המשפיע בו, ולדעת שוזי כל הגדרתו "וילית ליה מגורייה מידי", ככל מצייאתו היא רוחנית המשורשת באאות שורש עליון (בדרכו ששם לרוץ בדעתן קוק).

⁶⁷. שם וירח - אע"פ שאין בהם רוח العليונים התלויים לבורא, מ'גורמים לבריות שישבוחו, ענייני השמים מספרים כבוד אל (ויר"ד, רד"ג).

⁶⁸. המים אשר מעל השמים - אלו הימים العليונים המתוארים של מלך (מלבי"ס) כמ"ש וכל ג' זו זיבבל בין המים אשר מתחתי לרביע ובי המים אשר מעל הרקע" ענו"ת.

⁶⁹. הלו... מן הארץ - מעתה מתחילה למנות ברואי מטה שמים הם יהלו את ה', ובגלל היות הימים וההנחות שפה, החל למננות מושפעלים יותר (וינב"ג).

⁷⁰. **תגניות** - פירושו ע"פ ריש"י ורמב"ץ כי ה' לא. ומשמעותו שאנו הכוונה לנכחותם קודאים וחיטויים, והדריה שוננה מדריך על דרכם וכל אשׁר ב', ומה שנזכר בימינו יתני' דוד הוא גם ציר יבשתי, וודען בחרוז בו כדוגמא יצורו יט'.

שובני: **אֲשׁ וּבָרְדׁ שָׁלָג וּקְיֻטָּר** הדוץ מהאדמה, **רוֹחַ סְעָרָה** עמק חיים; **עַשְׂתָּה רְבָרוֹ** להפליג ארץ וצדקה: **הַחֲרִים וּכְלַ-גְּבֻעֹת**, עז פרדי וכְּלַ-אֲרֹזִים: התיה חיות חבר וכְּלַ-בְּחִמָּה, רמש וצְפֹר בעלת בגה: **מַלְכֵי-אָרֶץ וּכְלַ-לְאָמִים**, שרים מושלים וכְּלַ-שְּׁפֵטִי אָרֶץ: בחורים וגַּמְ-בְּתּוֹלוֹת, זקנים עם נעריהם: מלך יהללו את-שם יהוזה אהוהה, ביר נשבח חוך שמו לבדו, הוודן הדור מראה **עַל-אָרֶץ וּשְׁמָם**: וירם קרז גדרה **לְעָמֹן**, ורבה תחלח **לְכָל-חַסִּידִין, לְגַנִּים**: **יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבָּנוֹ** הקורב אליו, חללויה:

שוויה לה' מנזר זה ענינו השמוכה במעפלות גוג ומגוג ובהתגלות מלך המשיח. **הַלְלָגָה** | את ה' הללו כלם, **שִׁירֵו לְיְהוָה** אהוהה **שִׁיר חֲדִשָּׁה** בנט הגאותה⁷¹, **תְּהַלְתָּו** שבוח אמור בקהל חסידים: **יִשְׁמָח יִשְׂרָאֵל בְּעַשְׂיוּ בְּיוֹצָרָם, בְּנֵי עַד צָוֹן יִגְלֹו בְּמַלְבָּם יִשְׁמַחוּ בְּקַבְּיהָ;** יהללו שמו במחול בהלי⁷², בתרפּ⁷³

⁷¹. **אש וברד** - המשורר מונה במומו את כל ארבעת היסודות: אש, מים, רווח ואדמה. ואכן מונה יהוד יסודות הארץ והם: אש - ברד, שלג - קיטויה, לerrovo מעלהם שלעתים הם מונחים כדי לשנות רצון קומס למורות שהפטוכים זה לזה, כמו' ש' פמי פ' נס' כי י'יהי ברד ואש מתלקחת בתוך תחבורת הקב"ה.

⁷². **החרים וגוי** - מעתה יתחיל לעלות עליה מעליה מפושט אל המרכיב. הדומים - החרים וכל גבעות, למעלה ממנה הצומח - עז פרדי וכל ארדים, למעלה ממנה בע"ג, ולמעלה ממנה המברך - האדים (לוב"ג).

⁷³. **שיר חדש** - הנפלאות תהינה כה גודלות אותה תקופה, שלא יהיה להם די בשירים הכתובים אלא ייחודה לשיר חדש (ד"ק).

⁷⁴. **במחול** - מרטנו ע"פ' מציא' ויוי'ת. וורחס'ג' פירוש שהוא סוג תrho של כל המלבינים פירוש שהמוחiol הוא ריקוד בעיגול, ורומו על מה שאמרו חז"ל (משנית הל' עתיד הקב"ה לשעות מחול לצדיקים והוא

ובגזר יזמרוזלו: בידרזה יהוה יהודיה בעמו, יפאר עגנויים יעטר שלדים בישועה לנו מגילו: יעלוזו יטבשו מסירים בלבוד על נבדם, ירגנו גם בלילה על-משכבותם מיטתם: רוזמאות אל טביה גאל בגרונם, וחרב פיפיות⁷⁵ יהוה בירם: לעשות נ"ז זרבוז נקמה בגוים על רשותם, תוכחות יסורים כלאים: לאסָר לנמל מלכיהם בזקים בשרשאות, נגבדייהם לכמו בבלאי ברזל: לעשות בהם משפט כתוב דין הנטה⁷⁶, הדר ותפארת הוא המשהה לבלחטילו, חללו ויה:

חללו אל נקווש בפזמור זה יש שלשה עשר הלוילים, רצוי לי"ג מידות. ועתה חללוהו בגד עשר כספיות ועשרה תדברות (עמ"ק).

החללויה, החללו אל בקדשו [בצלם המלאים], החללויה ברקיע הזה קתן איזו [בגעלים] הילוחו כשתפורה בגבורתו, החללויה קרבי לוב גדרלו: החללויה בתקע בתקיעת שופר, החללויה בנגבל ובגדור: החללויה בתפה ומחול והלייל, החללויה במענים מענה וענבן: החללויה בצלילי תרואה בצללי-שמע [בגעלים] במלחים, החללויה בצלילי תרואה.

ושב בילויים בון עדן.

75. חרב פיפיות - חרב בעלות שתי פיות, שאפרש להמותה בהמשיכודה. ואמר בלשון משלו, שרוממות האל שבגרונם יהיה לחרב פיפיות בידם, כלומר שבזכות הלהם את ה' יגברו על האויב כאשרו אוחז בידם חרב בעלות שתי פיות (וש"ג).

76. משפט כתוב - כמ"ש (ביבס, ז) "נתן מלכיהם בידך והאבדת את שמות מתהות השמים" (ולב"ס).

**בחזוותך: כל אשר לו חפשמה ונפש משכלה תהלך זה, הלויה
הלו את ה'': כל חפשמה תהלך זה, הלויה:**

ד' פסוקים אלו הם בעין ברכה אחרי פסוק ז', שאנו מברכים את ה' שעוזנו לבגרות את ההלל⁷⁸ (ונצ'ן).

זה מה
זה קונה
זה נב
ברוך הברכות הוא יהוה אהובינו לעוזם, אמן אמרת הדבר⁷⁹ ואמן:
ברוך יהוה אהובינו מציוון המשפע מזיוון, שבון ירושלם,
הלויה: ברוך יהוה אהובינו אלhim אלהי ישראל,
עשה נפלאות לבדך: וברוך יתרה ותגדל שם בבודך שם
הויה⁸⁰ לעוזם, וזה יטלא בבודך את-בל-הארץ
תיגלה, כבחו
לעדי כל העממים, אמן ואמן:

77. **כל נשמה וגוי** - בפסוק זה המסייעים ספר תהילים, פונה וזוד לכל הנבראים אשר נשמת רוח תחימים באפס, להכרי בברוא ית' ולהללו, עד שההיליר יירף את כל הבירהה, וכן על כל נשמה ונשמה שיש אפכו רוח חיים וחסד, יהללו את ה' על חסדיי (מלבי'ם). ובופלט הפסוק כיון שהוא תחילה, שאליה היה פתחו מה לומר על ישראל לשם ממהרים לסייעים (ד"ד).

78. ובחזרו בפסוקים אלו כיון שם מופיעים בסיסים של ספר תהילים יsoftmax' א' והוא סוף ספר שליש ונו'ו'. ולכן תקנו לאמרם בחשלה פסוק ז' (א"ד' נא'), כיון שם כען כביחר לנו' נפק שהרוצה להפסיק בפסק ד' מאונס וכדר', יאמר לפניו כון פסוקים אלו, וכשחוור למקומם שפסק יאמר שוב אותן 'פסוקים ז' (זוב נא).

79. **אמן ואמן** - ר' ל' אמרת הווא שרה' הוא ברוך ומוראל, וכפל התילה להיווק ('צער'), ו'ם שכנוו'ו לאמר אמרת כי הווא ברוך בעלה רחה, ואמתת כי הווא ברוך בועל בבא ('נוש'ח גויש, ונו'ו'ם דמתקה מודע אן כאן בעיה מצד האישיך חוכמי' אמן אמר' שטי פנויים כדאיתא בירור מיליה ז' י והביאו הרמי' א' בסיטן שא' טע' נ. ומותחין דבב' האיסיד' וזה דזקא בשעה א' ען על דבר שיש לו' קבלת אהבות' ויחוד' שמו' ז' והמ' נפק שמי'ן ישראלי' שמי'ן מקבל אהבות' ז' ויחוד' שמו' ז' וכן שמעונו אמן אחר רדכתה, דבורה אם יכפל ז' למ' פנויים מז' כבורה לשדי רשותה יט' כי הוא אורח לאלות' ז' ומולכו שורה אללו' הווא מוכנו, אבל נ' מה שאותר בברוך ז' גשלין, אם יאמר אמן' שמי' פנויים לית' ז' בת' כי בז' הווא שבח ואנו עני' אהבות' ומלאות' וכן נ' בгалל נפין פסוק 'וזוד לך כי טוב כי געלום חזיד', וכן שאור פסוקים, דאן אכן קבלת אהבות' ומלאות' אלא הוא דבר יש בעבורו ותולה שמודה שורה ז' ובעולם חסוד', שבזה שבחה ניתן מ' לשכח ז' אט' צדיק'.

80. **שם בבודך** - הוא השם שעתה נקבע לא' נקרא - שם הויה - שרויא שם הכרוב, ועליו נאמר 'ב'יים ההורא יורה ה' אחד ושמו אחד', כי או יהוה כהתר לקרוא בשם 'יהוה' כלבבו ז' לא בבניו - אדני, **או יטלא בבודך את-בל-הארץ**, כמו' ש' כי מלאה הארץ וдуת את ה' (ד"ק).

וַיֹּאמֶר הָיָה ⁸¹ אַחֲרֵי אֲשֶׁר הָכֹן דָּוד תִּמְלִיךְ אֶת כָּל הַדָּרוֹת לְבִנְךָ בֵּית הָאֱלֹהִים מִפְּדַבְּתוֹ וִנְדַבְּתוֹ הָעָם, קַם וַיִּבְרֹךְ אֶת הָלֻעִינִי כָּל הַקָּדוֹל, עַל אֲשֶׁר רָצָה לְשִׁפְעָן אֶת כְּבוֹדְךָ בְּשָׂעָרֶךָ, וְהַוא שָׁבֵח גָּדוֹל, מָוֶרֶת עַל אֱלֹקָתוֹ יְתָה, וְעַל כְּמַטְלָחוֹת (הארת התוף).
בְּכָל הַעוֹלָמָות

וַיִּבְרֹךְ דָוִיד אֶת יְהוָה ^{אֲחַדְנוּ} לְעֵינֵי בְּפִי **בְּלַהֲקָה**, ^{בְּלַהֲקָה}
וַיֹּאמֶר דָוִיד בְּרוֹךְ הַברכת כָּל **אַתָּה יְהוָה** ^{אֲחַדְנוּ}
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל ^{יעַקְבָּרְךָ} **אֲבִינָה**, **מְעוֹלָם** ^{חַחָה} **וְעַד-עוֹלָם** ^{הַבָּא}:
לְךָ שָׁלֹג וּמִידָךְ **יְהוָה** ^{אֲחַדְנוּ} מַעֲשָׂיו **הַגָּדָלָה** וְ**הַגְּבוּרָה** וְ**הַתְּפִאָרָת**
שָׂהַת פִּאָרָתָה בָּה וְ**הַגִּנְצָח** בְּמַלְתָּמָה **וְהַחֹדֶד** וְ**מִקְדָּם**, **כִּי-** ^{שָׁלֹךְ} **בְּלַא** אֲשֶׁר
בְּשָׁמִים וּ**בְּאָרֶץ**, **לְךָ** מַעֲטָךְ **יְהוָה** ^{אֲחַדְנוּ} **הַמִּמְלָכָה** ^{שֶׁל} **הַמֶּלֶכִים**,
וְהַמִּתְנִשָּׂא **לְכָל** | ^{שְׁנַתְמָנוֹה} **לְרָאשָׁה**: **וְהַעֲשֵׂר** וְ**הַבָּזָל**
מַלְפְּנֵיךְ מִמֶּךָם, **וְאַתָּה מֹשֵׁל** ^{בְּכָל} **הַבָּרוֹאִים** (כשיאמר "בְּכָל" ייתן שלושה
פרוטות לזכקת, ויתן שני פרוטות בבתאות, ואחריך ייתן פרוטה שלישית), **וּבִידְךָ** כֵּה
וְגִבּוּרָת, **וּבִידְךָ** **לְגָדָל** וְ**לְתִזְקַק** **לְכָל** ^{לְמִשְׁתְּרָצָה}: **וְעַתָּה**
עַכְשִׂו **אֱלֹהֵינוּ** בְּהַבְיאוֹן הַנְּדָבָות **מוֹלִדים** **אֲנַחֲנוּ** **לְךָ** ^{עַל} **כָּל** ^{הַדָּבָרִים},
וּמְהַלְּלִים **לִשְׁמָם** **תִּפְאָרָתָךְ** לְשִׁמְךָ **הַמִּפְאָרָה**: **וַיִּבְרַכְוּ** כָּל הַנְּדָבָר ^{נְדָבָר}

81. נהוגין לומר ויברך דוד מדה"י, "ויברכו שם כבודך" מנהמיה, ושירתם, לפי שככל אותן ט"ו לשניות של שבת הסדרורים בברכת ישתחבה ושרה בתי אלוקים של ויברך דוד ושירתם (שור נ"א).

82. **ישראל אבינו** - מה שהזכיר כאן יעקב אבינו, לפי שהוא הראשון שרצה לבנות בית אלוקים כמו שבתובו "וְאָבֵן הַאֲתָא שְׁמַתִּי עֲבָה יְהוָה בֵּית אֱלֹהִים" וועד שעלה מוסקובים של ויברך דוד ושירתם (שור נ"א).

שם כבָּדֵךְ (שם הווית⁸³ אולם ומרומם ונישא אתה על-בל-ברכה ותתלה: אתה-זהו יתֹּהֶה יאהויה לְבָדֵךְ ואין זולתן, אתה עשית את-השמיִם, שמי השמיִם העלונים וכָּל-צְבָאָם הבוכרים, הארץ וכָּל- הרוצרים אשר עלייה, תִּמְיַם וכָּל- חמי אשר ביהם, ואתה מתחיה את-כלם נטעות, וצְבָא השמיִם לך משתחווים: אתה-זהו יתֹּהֶה יאהויה האללים (עד כאן מושם) אשר בחרת באברם, והוציאתו מאור פשדים להרדיון ממלודת, ושמת שמו אברהם נובע: ומצתת את-לבבו נאמנו לפניו בנטשו רעהה, וברות ורחת עמו הברית בין הבתרים לחתת את-ארץ הבנענין, החתני, האמרי והפרזי והיבורי והגרגשי, לחתת לזרעו, ותקם כיימת את-דבריך כי צדיק יישר אתה: ותרא [מלעיל] את-ענין עיי' אבותינו במצרים, ואת-זעקהתם שמעת על-ים-סופה: ותתנו את-ותם מפתים בפרעה ובבל-עבדייו ובבל-עם ארצנו, כי ידעת כי היהו בראש עלייהם, ותעש-ליך שם בהיום

83. ויברכו שם כבוזך וו' – אתה כפי עצמותך מרום ונשגב מכל ברכה ותתלה כי אין מושג אותך להלך, ולא את השפעתך מצד עצמותך לברכך מצד זה, כי אתה נעלם בתכליות החعلמה, נעלם על ברכה ושבה, רק מה שברכו הוא את שם כביך השם שבו מודעת עיי' כבוזך בבראה שבאת, של יהה נגלה כבודך ולכבודך, ולא נברכו את עצמאותך, כי מוחם על-בל-ברכה ותתלה ככלומר מצד עצמותך אתה מרום ונעלם מכל ברכה ותתלה (מליב"ט).

**הַזֶּה שֶׁמֶךְ בְּגַעֲנוּנוּ: וְהַיּוּ יְםָסֶרֶת בְּקָעָת לְפָנֵיכֶם, וַיַּעֲבְרוּ
בְּתוֹךְ-חַיִם בְּיִבְשָׂה, וְאַתְּ-דָקְפֵיכֶם הַשְּׁלֵכָת
בְּמִצְׁוֹלָת בְּמַעַמְיךָ יִם בְּמוֹזָאָבָן הַנּוֹפֶה בְּמִימָים עָזִים חֲזִיקִים:**

שִׁירַת חַיָּס⁸⁴ יֹאמֶר שִׁירַת הַיּוֹם בְּשִׁמְךָ, וַיַּדְמֵה בְּדִעַתְךָ כְּאֵלֶּי בְּאַוְתָו הַיּוֹם
עֹבֵר בְּיָמָים יְתִיד עִם כָּל יִשְׂרָאֵל וַיַּרְאָה הַפְּנִצְרִים טֻבָּعִים בְּיָם וְהַיָּה נִיצּוֹל,
וְהַיָּה סָגֵלָה לְפִפְרַת עֲנוֹנוֹתִיו כִּירְעָם (צִפְרָן שָׁמֵר אֶת כָּךְ, מִבְנָא סָקְרָם).

וְהַאֲוֹמֶרֶת בְּשִׁמְךָ מוֹתָלֵי לוֹ עֲנוֹנוֹתִיו (יש). וזה דוקא אם מִדְמֵה לְעַצְמֵנוּ בְּהַגֵּשׁ
וּבְהַתְּפִעָלֹת אֶת דְּמָעֵנָד (ט' חֲרוּתִים).

וַיַּוְצִיעַ יְהֹוָה אֶת-יִשְׂרָאֵל מִיד⁸⁵ שֶׁמְרוּת
מִצְרִים, וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת-גּוֹתַת מִצְרִים מִותָּל
מִתְ עַל-שְׁפָתָה הַיּוֹם לְאַחֲרַ שְׁפָלָם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת-הַיּוֹם
הַמְכַה⁸⁶ הַגְּדָלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהֹוָה אֶת-יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרִים, וַיַּרְא
הַעַם אֶת-יִהּוָה אֶת-יְהֹוָה, וַיַּאֲמִינוּ⁸⁷ בְּיִהּוָה אֶת-יְהֹוָה וּבְמִשְׁתָּחַת

84. מובא בהז"ל שראתה שפהה על הים מה שלא ראה הנביאים, ומושמע שבאותה ראי שעת החושך של האדם הפטוט, בגדדר שפהה, להשיג דוגמה רוחנית גבולה מאד, שהרי מעורר הוא כאן את תושרש הרוחני של המשעה גופית, ואם כך יש לשאול מובא בלאה שמהאר לבליהכ"ס וילג קומת על "שירת הים" לביין שאחר התפללה, כת"ל, צרכ' עברבה קדמת של דקוק בכל הקין הפלילי וככל הים שוווא כעוי כייה מן הרהפקה, כת"ל, צרכ' עברבה קדמת של דקוק בכל הקין הפלילי ולכלו של שירת סדר הלוויות של הזמירות, ואו אשר להשיג ב'שירת הים' כעוי מ'כח בטסיין' של מעלת הזמירות, ולזכות מבחןית הרהפקר של "אתה שפהה על הים", אבל בעודר העבודה הזאת, אם מודג' על זה בכלל אחרית התפללה, לא ישג' את מדורות השירה מון הרהפקר ה"ל ולכך נדחתת דוקא היא קודם מנו השאר כמנואר (בדוחו של שעם לרבות דב החתן קוק).

85. וַיַּוְצִיעַ - עד מות מצרים היו ישראל כנעדים בורדים ועתה נושא לגמורי (סופר).

86. מצרים מת – בכל הפרשה מזכיר מוצרים בלשון רבים, וכך כתוב 'מת' בלשון יהוי, כיון שכן מוסב השם על שר של מוצרים שהרسر משפטונו וזה מיתתו, וכיון שלא יכול היה לעבור בים להציג את נquo; נשאר בכיכל לעמנו ולשפת הים ולא יהיה בו כה עד ומות שם (ונב"ץ).

87. חד – כמ"ש פ"י, ע, ג "הנה יד ר' הוויה במקנדך שפירושו מכחה (רבינו בחוז).

88. וַיַּאֲמִינוּ – הכוונה לתוספת אמונה ובಥוחן ("וְא" בחרטב"ס), שהרי גם קודם הנס האמיןו.

עֲבָדָה⁸⁹ בְּנִיאוֹתָו :

אֵלֶּה יִשְׂרָאֵל אֲתַחֲשִׁירָה הַזֹּאת לִיהְיוֹת אֶתְּנָאָתָּה וְאֶמְרוֹ לְאָמֵד גְּדוּתָּה אֲשֶׁרֶת לִיהְיוֹת אֶתְּנָאָתָּה נָאָתָּה גְּדוּתָּה מְלָאָתָּה רְמָה שְׁלִיךְ בָּיִם: עַזְּיָהָרְבָּתָּה וְקָמָתָּה, וַיְהִי הָהָרְבָּתָּה לְיִשְׁעָתָּה, כַּה אֶלְיָהָרְבָּתָּה תְּקִיפָּה וְחוּקָּה וְאֶנְהָוָה אֶפְאָרָה⁹⁰, אֶלְהָיָ אָבָּי וְאֶרְמָמָנוּה אָסְפָּרְגָּוּתָו: יְהָוָה אֶתְּנָאָתָּה אַיְשָׁבָעָל מִלְּחָמָה, ^{אך} גָּם אֵלֶּה יְהָוָה שְׁמוֹ [נהג במקצת]: מִרְבְּכָתָ פְּרָעָה וְחִילָוֹ יְרָחָה שְׁלִיךְ בָּיִם, וּמִבְּתָרָ המובחרים שְׁבָשְׁלָשִׁיו טְבָעוֹ בִּיסְסָוףָן: תְּהִמָּת מִסְעָמִים יְכִסְיָמוֹ, יְרָדוֹ בְּמִצְוָלָתָ נְפָלוּ בְּמַעַקְיִים בְּמוֹעָבָן: יְמִינָה יְהָוָה אֶתְּנָאָתָה נְאָדָרִי אֲחִירָה בְּבָתָה, יְמִינָה יְהָוָה אֶתְּנָאָתָה תְּרֻעָעָן תְּשִׁבָּר אָזִיב: וּבְרָבָ נְאָונָה רְמָמָתָ תְּהָלָם קְמִידָ הַקְּשָׁאָלָ, תְּשִׁלָּחָ חַרְגָּדָ כְּעַד יְאָכְלָמוֹ יְשָׁרֶפֶם בְּקָשָׁ: וּבְרוֹתָ אֶפְיָד עַשְׁן כְּעַד נְעַרְמוֹ מִים, נְאָכְלָוּ בְּמוֹעָדָ חֹמֶת

89. ובמשה עבדו - כך פירוש אונקלוס, וכעון זה פירוש הרاء"ע שהאמינו במשה שהוא עובדו ולא יעשה רק מה שיצווונו.

90. אז ישיר - אז כשראה הנס, עליה בליבו שישיר שירה, וכן עשה: "זיאמרו לאמר וגוו" (רש"י).

91. עז היין - של עז אין כוונתה לכינוי אלא היא נספהת, כמו קמן, ה' היישובי בשטחים". וגם המילה 'זומרת' מוסבת אל ה', וזרוחה נקמתה ה', מלשון זימור, כיסוח וכירעה (רש"י).

92. אֶנוֹהוּ - באונקלוס פירוש מלשון נוה [מקdash], כלומר אשרה נוה לשוכנו בתוכנו, כמו 'ישכני' בתוכם' (רש"י).

93. יְכִסְיָמוֹ - חיו"ד יתרה, וכן למכוון במילה 'נאדרי'.

94. וּבְרוֹתָ אֶפְיָד - וברשב"ס פירוש שהכוונה לרוח הקדשים שנשבה בעוז כל הלילה (שם. יה, מל).

נְזָלִים, קַפְאֹו נַתְקֵשׁ תְּהִמָּת בְּלֶבֶן

אמצע הַיּוֹם: אָמַר אֹוֵיב
פְּרֻשָּׁה פִּתְחָה אֲרֻדָּף אֲשָׁגָּג אֲחַלָּק שְׁלָל
אֲתָהֶם בְּדָבָרִים עַמְּשָׂר וְעַבְּדָן, תִּמְלָאָמוֹ

נְפָשִׁי תִּצְנִין וְתִשְׁוּקָתִי,
אֲרִיךְ אַשְׁלָף חֲרָבִי תִּזְרִישָׁמוּ יְדִי
אֲשָׁהָם: נְשָׁפָת בְּמִים בְּרוֹיחָךְ כְּפָמָמוֹ יִם,
אֲשָׁרְשָׁם: צְלָלוֹ בְּעוֹפָרָת
בְּמִים אֲתָה בְּמִצְרָם אֲדִירִים:⁹⁵ מִרְכְּבָה
בְּאַלְמָם בְּחוּקִים
יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ, מֵי בְּמִבָּה נְאַדְרָה בְּקָדְשָׁ אֲדֹר בְּמִקְדָּשָׁה, נְזָרָא
תְּהִלָּתָה מְעוֹרָתָנוּ,⁹⁶ עַשְׂתָּה פְּלָאָה: נְטִיתָת יְמִינָה, יְמִיד
תְּבָלָעָמוֹ אָרֶץ: נְתִיתָת הַמִּתְּהָרֵת בְּחַסְדָּךְ, עַמְּדוּ אֲשֶׁר נְאַלְתָּה,
נְהִלָּתָבָעָז אַלְגָּנוֹה קְדָשָׁךְ אַלְבָהָמִיק⁹⁷: שְׁמָעוּ עַמִּים
יְרָנוּן טָהָרָה, חִילְרָשׁ אַחֲרָיו יְשָׁבֵי פְּלָשָׁתָה: אָז נְבָהָלוּ
אַלְוָפִי טָרָאָדָם, אַיִלְיָחָם מְזָאָב יְאָחָזָמוֹ נְתַקְּפָרָעָה,
נְמָנוּ נְמָס לְבָל יְשָׁבֵי בְּגָעָז: יְהִי תְּפָלָל עַלְיָהָם אִימָתָה
וְפְחָה, בְּגָרְלָל וְרֹזְעָךְ מְעָגָם כְּדֵד יְדָמוֹ אַלְמָם בְּאָבָן, עַדְ-יְעָבָר
שְׁעִנְבּוֹר – אָנָּה⁹⁸ עַמְּךָ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ, עַדְ-יְעָבָר עַמְּזָוּ קְנִיתָ
אֲשֶׁר לְקִדְמָם: יְהִי תְּבָאָמוֹ וְתִטְעָמוֹ בְּהָר נְחַלְתָּה סִירַהָבָתָה,

95. בְּמִים אֲדִירִים – יש להפסיק בין 'בְּמִים' ו'בְּיַיִן' 'אֲדִירִים', שאדירים קאי על מצרים (מוש"ב נא סע'ה 1).⁹⁶

96. נְרוֹא תְּהִלָּות – ע"י ריבוי התהילות האמוריות בז' על מעשיך, מותוערים לירא ממך (חוקוני, רשב"ם, רmb"ו).

97. גָּנוֹה קְדָשָׁךְ – וְיִם שהכוונה לאرض ישראל (חוקוני, רשב"ם).

98. עַד יַעֲבוֹר עַמְּךָ – וכך היה באמות שלא כלחמו עמהם. ואע"פ שאדום יצא לקראותם בעם כבוד ובידי חזקה (כמי כב), זה היה רק כדי שלא יערבו בארצם, אבל לא נלחם בהם (רומ"ו).

מִבְּזַע מִתְזָעֵן לְשִׁבְתָּךְ פָּעֵלֶת אֲשֶׁר בְּנֹתֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִקְדָּשׁ וְפָסָק מִנְעָן אֲרָנִי אֲשֶׁר כִּזְנָנוּ יְהִידָּךְ:

כשישאכער "ה' ימליך לעולם ועד" יבן במחשבתנו בשמה עצמה: אָנָּנוּ בָּקְבָּל אֱלֹהָותך
וּמִלְבָּותך עַלְיָה וְעַל בְּנֵינוּ עַל סֻךְ בְּלַד הַדּוֹרוֹת¹⁰⁰ (סורה ۳۰).

יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ | יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וְעַד לְגַתְּחָה¹⁰¹ : יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ |
יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וְעַד¹⁰² : וְתוֹגָמוֹ - יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ מִלְבָּותָה
כָּאִים לְעוֹלָם וְלְעַלְמֵי עַלְמֵיא: כִּי כָאָשָׂר בְּאָסָם פְּרֻעָה
בְּרַכְבָּו וּבְפְרַשְׁיו בְּיָם, אֵז וַיֵּשֶׁב יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ עַלְתָּם
אַתְּמֵי הַיּוֹם, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַלְּבָבוֹ בִּיבְשָׁה שְׁוֹרְתָה בְּתֻזָּה

תַּיִם:

זִכְרָה לְאַלְקָשִׁיחָה הַדּוֹרָת מִהְתְּפִלָּן בְּלַל, וְנִיאָר אַרְיךָ לְהַזְהָר בָּזָה.

⁹⁹. מבון – מקום מותוקן להשתראת השכינה. 'מבון' מלשון הכהן ותיקון (מצוי כ"י, ט.).
¹⁰⁰. דוקא על הים הגיעו בנ"ז להכרה במילכות ה' בוצרה ה' השלהמה, מפני שעוד שוחקב"ה לא המשמיד את פרעה והילא לא הכירו בנו"ז במלויות ה' בוצרה ה' השלהמה מולות, כי אע"פ שראו רובה ניסים במעשים, עכ"פ פרעה וחיל הוי עדין קיימים, וחשו ששוב יהיה בו וירוזח אחרים וישובם, לכן עדין היה סחר באמונה השלהמה. רק לאחר המשמרת פרעה והילא בוצרה ניסית מופלאה, הכירו שהשיה"ת מילך ושולט שליטו מוחלט בבריה, ואו הגיעו לשיא של ההכרה, באומרים בסוף השירה "ה' ימליך ליעולם ועד", ככל מרد לא רק הכירו שהשיה"ת ה' היא בicut המלך אלא הבינו ששליטו ה' הוא ונצחי, ובמקביל תאמרו שאילו ישראאל על הים ימלך לעולם ועד, לא היהת אומלה ולשון שליטת בהם, לעולם, והבהיר הוא שעדין לא הגיעו לשוםות להבחין שכבר עתה לרמות שיש עדין אמות אחרות, בכ"ז כבר עתה מליכת ה' היא שלמה, וכל שליטונם תליו רק בראצונו (שפ"ז).

¹⁰¹. לעולם ועד – לשון קצרה והכוונה כאן היא שמליבותו נצחית כמו "בטחו בה עד עדי עדי" (מצוי).

¹⁰². ה' ימליך וכו" – באבודרחים כתוב שכפולם פסוק זה מפני שם נגמרת השירה. ומוסיפים גם את התרגום, ואומרים אם כן שנים מקרה ואחד תרגום, כדי להבדיל בפי השיריה לפסוקים הנסתפים. והוסתת שלשת הפסוקים כי לה' המלוכה וכו" . ה' היא כי להסתוקים למלכיותו של מלך לעולם ועד". ולשיותו או הפסוק 'וי בא וו" למלך מהשירה, וכן כתוב בסידור רב עמרם. אלם במקביל תא משמעו עזה תלה מחשירה וכן דעת הראב"ע והאברגנאל.

כִּי לִיהְוָתִי יְהוָה הַמְלֹכָה וּמוֹשֵׁל הָאָגָוִים: וְעַלּוּ¹⁰³
מוֹשְׁعִים מִלְּגָדֶלֶת הַקְּשִׁיט בְּהָר צִיּוֹן לְשֻׁפְט אֶת־הָר עִזּוֹן:

לְהַפְּרָעָם מִמְּלֹבֶת אֲדָם, וְהַתִּתְהַאֲזִין אֶת־הַמְלֹכָה שֶׁבְּלִימָיו בְּמִלְּבָדָיו:
וְהִי יְהוָה יְהוָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־בְּלָד־הָאָרֶץ, וְאֵז בַּיּוֹם
הַהוּא יְהִי יְהוָה יְהוָה אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:

שבח ברכבת "ישתבח" הוא עצום ונורא מאד, והוא יש בה י"א שבחים בוגדים
 י"ג מדות הרוחניות, ואין לומר אמרתם אלא אומרים בענימה בסיסדר
שבחו של מלך, פוי ולבו שרים (חדר"א בשם חינוך בא"ד).

ונמהו אוטם בא讚בעותני, וזהר של לא לבקיא עצמו לדמי הפקק ביניים לקדייש וקדשה, ואם תקרה
תהפיק ותזרע לומר כי לך נאה וכוי לך שאמירך ג"ג שבחים ביל הפקק ביניים.

יה"ר **ישתבח** שمد לעד מלכנו, האל הזה בעל
המלך הגדול במדת חזון ותקדווש
בשמים ובארץ, כי לך נאה יהוה יְהוָה יְהוָה אלֵינוּ
ואלֵינוּ אֲבוֹתינוּ לפניך לעוזם ועד, א שיר שבך בשירה

103. היה זה אחד ושמו אחד – כל שם של הקב"ה מבטא גilio הנגעה מסוימת של ר' וכשאננו מתארים את השם'ת' בת שמות רבי כמי ההורגו תושבות אפרת לטוות את אל השם'ת' שינויים, שפיטר הוא מורה ועם כיעם, ולעומם הוא פסיב ובלעומם מעניש. אך אצל רashi'ת' אין שינויים
 וכל פעולתו נובעת ממקור אחד, ממידות הרוחניות שיטויה והוא השם הממושך – הויה. לעומת
 יכירותם של שמי'ת' 'שמו אחד' –ichel עלולותיו נובעת ממידות הרוחניות, ואין בו השנות כלל,
 ועל הכל יגידו השוב והמטיב, וכן ענן להגות את השם' י'ורה' כקריאת אל, אלא רק בחומרה,
 אבל לעתיד לבא יקרא כתאבו (וד' ק' וכלה, ט').

104. **שתבח** – שיר הקאמרה הוא שתהבה לעד בשמים ובארץ שמד מלכנו האל המלך הדגול והקדש.
 יכולומר אתה מלכנו שאתה האל המלך הדגול והקדש, השקו ותאות נפשנו היא שיתבח שמד
 לעולמי ד' בשמים ובארץ (וועו). וזה שאמר בחתימות ברכה זו מלך גודל, מה שלא אמר בחתימת
 בריך שאמר וברכת יתלון' של אחר ההלל, לרמא שבכח ר' ריא גודל ומעליה משבח שתי
 הבהירונות האמורים, כי בכואן משבח את השם במשחה ששר לשוניות של שבח (נטיל' ברכות והודאות),
 שם נודשים כן התרורה וכן הכתובים שם תננד' ש' שיר המלויות שאמר ר' ר' וכונד' ש' מעליות
 הסודרים בהגות פסח (אבודדורם).

בְּיַשְׁבָּחָה, הַלְּלָל זְמָרָה שְׁבָה¹⁰⁵, הַעֲזָה
וּמִמְשָׁלָה הַשְּׁלָטָן, נְצָחָנָה, גָּדוֹלָה טְגִבָּרָה
[שני הלווע], תְּהִלָּה יָא וִתְפָאָרָת [תְּהִנָּה נִיסְתִּין], יָבְקָשָׁה
וּמְלֻכָּה, שָׁאָמָה בְּרָכָות וְהַזְּדָאוֹת לְשָׁמֶךָ תְּגַדּוֹל
וְהַקְדּוֹשָׁ, וּמְעוֹלָם הַהָּה וְעַדְ-עַזְלָם הַבָּא אַתָּה אֶל
חוֹק בְּעֵל. בְּרוֹזָה אַתָּה יְהֻזָּה אֶתְתָּחִי יְאַתָּה תְּבִיאִי מֶלֶךְ גָּדוֹל וּמְהַלֵּל
בְּתִשְׁבָּחוֹת. אֶל הַהַזְּדָאוֹת וּמְדוֹדָם לְעַל חָסִיר, אֶדְזָן
הַגְּפָלָאוֹת עַל הַגְּפָלָאות לְעַשְׂתָּהָן, בּוֹרָא בְּלַ-הַגְּשָׁמוֹת, רְבּוֹן
כְּלַ-הַמְּעָשִׂים, חָרָפָגְדוֹתָן הַבּוֹהָר בְּשִׁירִי זְמָרָה
הַגְּרָאָה בְּשִׁירֵי הַשְּׁבָה, מֶלֶךְ אֶל חַי הַעֲזָלָם הַעֲלָמָה, אַמְּן הַדְּבָרָה:

בעשרה ימִיתְשֻׁבוֹה וַיָּאָג בְּחוֹשְׁעָנָר מְוִיסִים מְמוֹרָה תְּהִלִּים קָל (כח"ז נד ס"ק ז):
'מְפַעְמְקִים קְרָאָתִיךְ הִיא תְּפִלָּה עַל סְלִיחָתָךְ עָזָן' (מלבי"מ).

זה קי' **שיר המעלות, ממעלקיים מעלה הגאות קראתיך יהוזה יהודתך:** אֶדְזָן
שְׁמַעַה בְּקֹלֵי, תְּהִיָּה אָנוֹנֵך קְשָׁבוֹת לְקֹל תְּחִנְנִין:
אָמָעָנוֹת תְּשִׁמְרֵה יְלָא תְּמַולֵּי, אֶדְזָן מֵי יְעַמֵּד לְהַתְּקִים: בִּיעַמֵּך
הַסְּלִיחָה, לְמַעַן תְּרִא לְאָנוֹמֶך¹⁰⁶: קְנוּתִי אֶל יְהֻזָּה יְהָזָה וְגַם קְוִתָּה

105. זְמָרָה – מלות י' מורה' הוא שבה, כמו מזמרות הארץ ונ' מ' (ה) שפירושו שבח הארץ, וכן חותם הבוחר בשירים י' מורה' והוא בשיר שאינוי של שבח, וכן "מזמור שר" – שבחת של שר, וכן "שר מזמור" – שר של שבח (ספר המתוגדרו).

106. לְמַעַן תְּרִא – כלומר שבג' א' אי אפשר להם שלא לחטא. כי יציר לב האדים רע, ואלו לא הבוחת בסליחו לא היהת נורא, כי כשתחטא האדים, כבר נואש מן הסליחה וחושב בעצמו שמאחר שלא תועל תחשובה טוב לו לשמשך לחטא, ונוגנא שרב הטהרה לשלוח האה חביבה לררא מאך (אברע' מודע). וי' מ' שינוי שהSELICHOT נוינת ממן בלבד ולא ע' אף לאך וכ'ר' ולכן לא יכול לומר ב'ג' אלבם אם אנו חוטאים יתפישו לנו המלאכים וישוא לפשענו, ולכן יראו לנו' מאך כי רק עמד הSELICHOT

נַפְשִׁי, וְלֹדֶבֶרְוּ הַזָּהָלָתִי: נַפְשִׁי מִיחַלְתֵּל אֲדֹנִי, יותר מאשר **משמרים** המיחליטים **לְבָקָר**, **שָׁמְרִים לְבָקָר**: **וְחַל קָה יִשְׂרָאֵל אֶל-** תושעת **יְהֻדָּה**iahudah, כי-עם **יְהֻדָּה**iahudah החסיד, ותרכבה עמו פָּדוֹת הַצָּלָה: וְהִוא

יְפָהָה צַיִל אֶת-יִשְׂרָאֵל מִפְּלַשְׁׁת עַנְתָּיו:

ואומר התנ"ן חצי קדריש:

יְבָקַשׁ בְּכָל לְבָבוֹ שִׁיטְגָּלָה כִּבְזָד מִלְכָוֹת שָׁמִים בְּשָׁלְמוֹת בְּכָל הָעוֹלָמּוֹת, עַי'
שִׁיכְלָה שְׁלִיטָן הָרָע בְּעוֹלָם (ט"ז ג, ט).
וַיָּגַדְלֵל וַיַּתְקַדֵּשׁ לעניין ב**שְׁמָה רְبָא** שמו הגורי, (אמן) **בַּעֲלָמָה דַי**
אֲשֶׁר בְּרָא כָּרְעֹזֶת בְּצִיעַן, וְיִמְלִיךְ מִלְבּוֹתָה עַלְיוֹן, וְזָאת
סְרִקְנָה יְשֻׁעָתָן, וַיַּקְרַב יְחִישׁ בְּאֵת מִשְׁיחָתָה. (אמן) **וַיָּקַרְבֵּן בְּחִיבּוֹן**
וּבְיוֹמְבּוֹן וּבְתִיְּרָאֵל בְּלִבְּתַּרְיָהָא, בְּעַנְלָא בְּמַהְרָה וּבְרַמָּן
קָרְדִּיבָּ, וְאִמְרוֹ אָמָן. (אמן)

יְהָא שְׁמָה רְבָא תרגום שט' הדוד (הו'ה) מברך ומוחאלת **לְעַלְמִי**
עַלְמִיא יְתִפְרָה, וַיַּשְׁבַּת, וַיַּתְפָּאָר, וַיַּתְרֹמֶם,
וַיַּתְגַּשֶּׁא בְּפִיכְךָ, וַיַּתְהַדֵּר בְּיוֹפִי, וַיַּתְעַלֵּה נִכְרָבָה עַלְיוֹנוֹת, וַיַּתְהַלֵּל בְּפִיכְךָ,
שְׁמָה דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן) **לְעַלְמָא לְמַעַלְמָה מִן פָּלְבָּרְכָתָא**
שָׁזָם מִסּוֹגֵל, שִׁירָתָא שָׁזָם מִסּוֹגֵל, תְּשַׁבְּחָתָא וְנִחְמָתָא ג'אליה, **דָּאָמִרָן**,
בְּעַלְמִיא שנאמר בعلם, **וְאִמְרוֹ אָמָן.** (אמן)

הלו'ות קריית שם ע

א. מצווה מן המובהר לקרוא ק"ש קודם הנץ החמה בכדי שישים ק"ש וברוכתיה עם הנץ החמה, ונסמן תפלת העמידה מיד בנץ בדיק, ואם לא קוראה קודם הנץ, ישתדל לקרואה כמה שיותר מוקדם. ואם עברו ג' שעות ומניות מעלות השחר - קוראה, אך אין לו כבר שכיר לקרוא בזומן,

(רש"י וד"ק)

107. **שומרים לבקר** - כפל המילים להתרmitter הענייני, שהם מצלבים וחוזרים ומצפים (רש"י, מזכר).

ק"ש זברכותיה קמן – שער הגה נגדתיה שער הגה נגדתיה
ואם עברו אבע שעות מנויות מהים – קודהה בא ברכותיה כל היום, כדי לקבל עלי עול
מלכות שמים (שארית יוסף ב נמען קד).
ב. צריך לנו פירוש המילים, ואם לא כוון אף בפסק הדאשון – לא יצא, וכן יסביר את קראתו
בסיום איה פסוק וימתין כד הילך ז' אמרות, והזoor לפסק רדאשון. ויש אמרות שצורך לסיים
הפרשנה שהתחילה (שם ס"ר סב).
ג. קירא ק"ש בטעמים כמו שם בתורה. ומצווה לדקוק באותיות ק"ש שלא יבלע אפילו אות
אחד (שו"ע ס"ג), וצריך ג' כ שישמע לאוני, ובודיעבד אם לא השמע ע"ל אוני ולא דקוק
באותיותיו – יצא (שארית יוסף ב סב א).
ד. הקורא ק"ש לא ירמו אפילו לדבר מצוות, ובפרשנה שנייה יש להקל לו מדו"ן לדבר מצווה ודוקא
(בא"ח וארא י). ואינו עונה אמנון של הרכבות באמצע ק"ש, אבל צריך לענות אמן יהא שמה
רבה וכו', ומהשאה אמנון דראשנים דקורייש, וקושחה [רכ פסוקים] "קדושים" ו"ברוך כבוד", ולא
את כל הנוסח], ו"ברכו" י' מודדים אתנו ל' [ג' תיבות בלבד] ובאמצע פסוק שמע' שדראל
ובשבטלו' [ואף בגדיהם לא עינה אפילו לקידוש אקע'שה מפני שעדי נמנציא בתפלת שמונה
עשרה (שארית יוסף ב נמען קד).
ה. נהגים ליתן די ימן על העינים בקריאת פסוק שמע' שדראל. וכן מצוה לאחוי הציצית ביד
שמאלית כנגד לבו בשעת ק"ש.

ק"ש זברכותיה

ואמר החזן: ברבו את יהונתן אהומו הمفך?
ועונין הקהלה: ברוך יהונתן אהומו הمفך לעולם ועד:
וחזרו החזן: ברוך יהונתן אהומו הمفך לעולם ועד:
מנחנו שלא עומדים בענין ברוך ה"י, ויש נהגים להגביה גופם מעט.

1. גנשומה איזה נבסנת לתהייש בוגוף האדים עד שיברך ברוך ד' הمفך לעולם ועד" נמשם מיליטס בגד חמוץ חילק נשמה – מנה"י ז' קדאי במנגנת באפוי עד ברוכי אם אינו זוכה ל' ברוכי, חולכת לה ונשאר ווישב לבקה [גנבהה ורזה], ולכן ציריך לחזור אחר עשרה כדי שייאמרו ברכו ויעינה אחרים להשלמת גפשו, ואם הוא אנוס ומתפלל ביחיד אמר ברייתא דרבנן עקיבא, לפניו עליינו לשבח (כר"ח נג ג' ע"ט מדרש רות).
2. ברכו את ה' המבורך – שבוח ה' ואמרו שהוא מקור הרכבות כולם. ר' ימ' – בקש שא' היה מבורך, כלומר ישע ברכו לועלם יתבירה ויטטרע עלי' נסלאמי. ולתתבדל בין ברוך למבורך שנאמר בהמלה, מובא בשם הגר"א בפירשו לספר יצירה שכח' ב"ברוך – עי' עכשו, והוא מלמעלה לטמות, ומבורך על ידי הצයיקם, מטעה למעליה". שם ברוך מוסב על השעוע יירד מלמעלה לטמות, 'םברוך' מוסב על מעשי הצדיקם, שמחות מעשייהם היעלים מלמעלה לעלמה יורד השפע מלמעלה למטה (הארת התפקיד).

ויעז אוֹר (ברכה ואשוגה) לפִנְיֵי קָבֵלָת עַמְּיַש בְּקָרְיאָת שְׁמֻעָה יְשַׁלְּחֶר קְרָם אֶת
מְלֹכֶת הַשָּׁמַיִם דָּרְךְ תְּנִגְּתָה הַבְּרִיאָה וְדָרְךְ גְּדוּלָת הַתּוֹרָה (עֲבֹרָה שְׁבָלָב³)

**ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ⁴ עַמְּנוּאֵל הַמֶּלֶךְ כָּלְבוֹן
הַעוֹלָם, יְזַכֵּר אָזְרֵינוּ (וְיִשְׂמַח בְּתִפְלִין לִידֵינוּשָׁם) זְבּוֹרָא
חַשְׁךְ, עִשָּׂה שְׁלָום בְּצַדְקָתָם וּבְזֹרָא אֶת-חַבָּלָה.
הַמְּאִיר לְאָרֶץ לְצַדְקָה צַדְקָה וְלְדָרִים לְבָרוּת שְׁעָלִית
בְּרָחוּמִים, וּבְטוּבוֹ מְחֻדָּש בְּרוֹא חַסְדָּן בְּכָלִיזָם
תָּמִיד שְׁבָרָאוּ בְּמַעֲשָׂה בְּרָאשָׁית. מְהִירָבוּ גָּדוֹלָה
מְעַשְׂיךְ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ, בְּלָם בְּחַכְמָה וּבְשִׁלְמָה עֲשִׂית⁵,**

³ אֲשֶׁר עַל פָּנֵי בְּהַקְדִּמָה לְקָבֵלָת עַמְּיַש אָוּמְרִים בְּרִפְתָּה יְזַכֵּר אָזְרֵר שֶׁהָיָה שְׁבָח וְהָזְדָא
עַל הַהֲנִגְדָּה הַטְּבִיעִית, וּבְרִכָּה שְׁנִינָה שְׁחִיא וְתְּפִילָה שְׁבָח עַל פָּמוֹד הַתּוֹרָה (עֲבֹרָה שְׁבָלָב).

⁴ בּוֹא וְחַשְׁךְ - מִכְּרִיכָם וּוֹשֵׁךְ כִּי לוֹצֵר מִזְרָח לְלִיה בּוֹזָם, וּבְכִכְרָה מִלְבָב הַמִּינְיָם שְׁאָוּמְרִים שְׁשָׁתִי רִשְׁיוֹת חָן - פּוֹעֵל טֻוב וּפּוֹעֵל רָע, וְלֹכֶן גָּם בְּעֲרָבָת מִזְרָח מִידָת נָעֵץ⁶.

⁵ וּבְרוֹא אֶת חַבָּל - כְּלָשׁוֹן הַפּוֹסֵק בִּיּוּשׁ מִהָּ, אֲוָלָם שֶׁנָּאָמָר יְבָרָא רָע, חֹזֶל מִיסְתָּלֵל תִּרְצָחֵל שֶׁלְאָרָם לְחַכְרִיכָר וּדְבָרָרָה, עַל פָּנֵי כְּלָשׁוֹן מַעֲלִיא נְקֵט. וּבְשָׁמֶן הַסְּבָרָר כּוֹוֹתָם שְׁתָכְלִית בְּרִיאָת הַרְעָע הַוָּא לְלִלוֹת כְּבָדָה הָ, כִּי כָּשֵׁר הַרְעָע מְשֻׁלָּב בְּתַנְךְ כֵּל הַבְּרִיאָה בְּמִקְמוֹן כְּלֵי לְעַבְדָּה הָ כִּי לְהִוָּת מִינְיָה, אֲיוֹ הַוָּא בְּבִיחוּת 'טוֹב מִזְאָה' כְּדָבֵר חֹזֶל נְגִיאָה, לֹכֶן הוֹחַלְפָל הַיְּשָׁע 'בְּכָל', כַּיְן שְׁוֹאָתָה תְּלָקָה מִחְכָּל, מִמְּשָׁע מַעַן, 'כָּל הַנְּקָרָא בְּשִׁמְךָ וּלְכָלְבָד בְּרָאשָׁית...' בְּכָל, כַּיְן מִזְרָח מִזְרָח⁷.

⁶ בְּרָחוּמִים - עַפְתָּם הַמְּדֻרְשׁ וְקוֹל (נִ) "בְּכָל טֻוב וּוֹסֵף הקָבָה יְשַׁב בְּדִין גָּלָל חַמָּה וּלְבָנָה שָׁאן מִבְּקָשִׁים לְצֹאת לְאָזְרָה לְלִילָם וּכְרָ". לפִיכְךְ נָאָמֵר בְּאָרְחוּמִים, כַּיְן שְׁעִיר' שְׁוֹתָה דָרְדָן היה נְזִיר לְמִזְרָח מִזְרָח וְרוֹחָמוֹ מְחֻדָּש בְּכָלִיזָם מְעַשָּׂה בְּרָאשָׁית, וּכוֹ מְבָקָשִׁים אֱלֹהִי עוֹלָם, בְּרוֹחַמִּיךְ רֹבִים וּרְחַמִּים עַלְינוּהוּ שְׁכָמוּ שְׁהָאֵר לְנוּ בְּרָחוּמִים רַבִּים עַד הַוָּסֶם כִּי יָאָר לְנוּ בְּרָחוּמִים גָּם לְמִזְרָם בְּאָרְיוֹן⁸.

⁷ 7. מְעַשָּׂה בְּרָאשָׁית - הַבְּרִיאָה הַאֲנָשׁוֹנָה שְׁבָרָא הַבְּרִיאָה יְתִיבָתְשׁ הַיְּהוָה אַזְמָנָה, וּבְגַבְרָא כָּל שָׁאָר הַבְּרוֹאִים, וְהַפְּרִושׁוֹ שְׁלִבְרָאשָׁית, כְּלָמָר בְּטַרְאָתְשׁ הַזְּהָוִן בְּרָא אֶלְהִים אֶת טְהִימִים אֶת הַאֲרָאָרָי, לֹכֶן נְקָרָא הַכְּלָל מְוֹשָׁה בְּרָאשָׁית, דָרְיָינוּ לְהַמְשָׁה הַגָּדָל וְהַנְּפָאָל שְׁבָרָא בְּתוֹךְ הַמּוֹן שְׁקָרָא רָאשָׁית (שְׁקָרָא). (זְכָר זָה וְזָה וְזָה לְכָלְלָו נְגִוָּי סְפָקָה כְּמוֹלִינָה, קְזָקָם חָמָן פְּלִי קְזָקָמוּ אֶל חַמָּה, וְכָלְלָו נְקָמָה וְזָה זָה).

⁸ 8. מְהַרְבָּן מְעַשְׂיךְ הָ - פִּי מְהַרְבָּן מְעַשְׂיךְ הָ, מְנַחָּג בְּנֵי אָדָם בְּוֹנָה בַּיִת חָלוֹן אוֹ שְׁומֵן דָּבָר, אֲין עִשָּׂה בְּחַכְמָה, אֲבָל עַמְשֵׁיךְ כְּלָם בְּחַכְמָה, וּוֹאָהָלָים אֶת כֵּל אֲשֶׁר עִשָּׂה וְהַנְּהָרָתָבָב אֶת הַאֲרָאָרָי (רוֹחָם), שְׁכָל מְעַשָּׂה שְׁלִיעַצְבָּנוּ וְכָל אָבָר בְּאָדָם בְּרָהָמוֹ וְהַוָּה וְ'אָסְמָעִי' בָּוּ נְאָרָה בְּתַכְמָה נְפָלָה. וּבָס' הַמְּוֹר דָבָרָה סְפָק פִּי' כתָב שְׁלָא נָאָמָר 'זָלָא רָבִי', מְלָשָׁן 'רָב בִּתְ��' (הַמִּכְחָה הָ), חַלּוֹמָר מְלָשָׁן חַיּוֹת.

**מלְאָה הָאָרֶץ קִנְגִּיד מַשֵּׁיחַ. חֲטֹלָה הַמְּרַמָּם לְבָדוֹ
מֵאוֹ וּמַעֲוֹדָה, הַמְּשַׁבֵּח וְהַמְּפָאֵר בְּפָנָיו וְהַמְּתַנְשָׁא עַל הַכֶּל
מִימּוֹת עַזְלָם מִבְּאָשָׁה. אֱלֹהִי עַזְלָם! בְּרַחְמֵיכָךְ
הַרְבִּים רְחֵם עַלְיָנוּ שִׁמְשִׁים המארחות להארה, כי אתה אָדוֹן שָׁמָמָנוּ עַזְלָנוּ,
צָור מְשֻׁגְבָּנוּ המחויקת, מָנוּ יְשַׁעַנוּ המשיענו, מְשֻׁגָּב שומר
בְּעַדְנוּ.**

שבח זה נתყון על פי סדר אותיות א"ב לחדוד ע"פ לא נתיקינו שניםם וארץ וונולדותיהם אלא בזוכות התמורה, שהיטס דשלה והוא אותיות א"ב, ובמ"ש ומי' ג' "אם לא בריתי יומם ולילה, חזות שניםם וארץ לא שמותי" (דר"א).

**אֵל בְּרוֹךְ מִבּוֹת, גָּדוֹל דֵּעָה בְּלִישָׁנוֹ, חֲכִין וּפְעָל יְעַשָּׂה
וְהִרְיֵי קָרֵי חַמְתָּה, הַאֲלָקָתָבָּה יְצַר בְּבָזָד לְשָׁמוֹ,
מְאוֹרוֹת נְתַזְּנָה סְבִיבּוֹת רְקִיעַן עַזְוֹ, פְּנָזָת צְבָאות
המְלָאכִים החשובים ¹⁰ קְדוֹשִׁים, רְזָמְנִי שְׁמִידִי, תְּמִיד הַ
שְׁבָבָאוֹן קְדוֹשִׁים, רְזָמְנִי שְׁמִידִי, תְּמִיד הַ
מְסִפְרִים כְּבָזָד אֵל וּקְדוֹשָׁתוֹ. תְּתַבְּרֵךְ תְּהִיה מִבּוֹת
יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ עַמְּרִירִיךְ שְׁבָשִׁים מִמְּעָל, וְעַל-
הָאָרֶץ מִתְחַת, עַל-בְּלַשְׁבָח הדברים המשובחים שם מעשי**

כ"כ בבריה ובריה חשיבות נפלאה בכללות הבריאה, הגם שככל זה נעלים מאיונו.
9. יוצר כבוד לשמו - כי ע"י השימוש אשר אין סתור מחמותה הכל נתוננים כבוד לשמו, וכמ"ש להלן "ויל מאמרי ארכ שירנת מהמה פארוך סלה" (ערו"ת).

10. פנות צבאות קדושים - החשובים שבצבאיו כמי"ש (טוטל), יה' (ו) "ישו אליל כל ננות העם", שפירש בדורותם "ראשי העם". וכך הכוונה על מכאל וגברי אליהם גורלים מכל הלאדים, לכל המלאכים.

אומרים שירה ואות"ב מתחלפים, והם אינם מתחלפים (זהות והtopl).)

ידיך, ועל-מַאוֹרִי אָוֶר שְׂיצָרָת, הַמָּה הנבראים
יְפָאָרוֹךְ סָלָה לעלם.

ישbeth גדרותיו של ה' הנגלה עי' משלratio שהם הפלאכיבם, וע"י התבוננות זו יבוא לחתונת באנקברתו ויראתו ית/ זאה"ב אפשר לקרוות את ק"ש בראי' (ערוה"ש).

תְּתַבֵּרָה עי' בחדא **לְנִצָּח צוֹרָנוּ מַלְבָּנוּ וְנוֹאָלָנוּ**
- בזרא מאכט **קדושיםם.** ישתחבה היה משובח
שְׁמֶך עי' בחדא **לְעֵד מַלְבָּנוּ - יֹצֵר מִשְׁרָתִים**
ברוא בכל יום, ואשר מישרתיו כלם עוזרים ברום
עלם בעמיהם, ומושמעים ביראה יחד בקול חזק,
דברי טהו אללים חיים חיין לעדרו ומלה עלם. כלם
אהובים זה בזה, כלם ברורים טהורם וכיס, כלם
גבורים, כלם קדושים, כלם עושים באימה
וביראה רצון קונויהם בראות, וכלם פותחים
את פיהם בקראה ובתרה, בשירה ובומרה,
ומברכין את ה', ומשבחין, ומפארין, ומגידין,
ומעריצין ומספרים חזק, וממליבין, **אֲתִ-שְׁמָם הָאָלָה**
הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל במנגד **הַגְּבוֹר בְּדַעַן וְהַגּוֹרָא,** אשר קדוש

11. אלהים חיים - פריש הרד"ק (ויל"ג) "החי האמתי - שאין חייו תלויים באחרה, כי היוו ממו, וכל הרים يولו היינם ממו ואמר' חיים" לשונו רבם כמו 'אללים קדושים' שהוא דרך כבודה.
12. גדול, גבורה, גורא - עיין קדישת ברכת אבות בתפילה ש"ע שם פרשנו הביטויים.

נידל ומופרש הוא. ובכל מקבלים עליהם על מלבותיהם ע"ו קבלת רשות זה מות, ונוגנים מתרון נהגה¹³ רשות זה לזה, להקדיש לומר קדשה ליזכרם – בנות רוח ברוח נהגה¹⁴, בשפה ברורה בלשין ובגעים מה בעבות ומתיקת, קדשה כלם באחד ביד עזנים מוריים באהם, ואומרים ביראה: (קדשה זו צריך לאומרה בישיבה, ואם היה שודך צריך לשפט,

ו' וכשאומרה: "קדוש ימושך בתפליין של יד וינשוף") **קדוש** מובدل ומופרש **קדוש**, קדוש י הויה יהונני צבאות, אשר מלא מלא כל-הארץ שכינת בבודז: וה敖פניהם וחיות הקדש ברעש גדול מתרנסאים מתגרים בקהל לעתם גולם של השרפים, לעמתם משבחים את ה ואומרים:

13. נוגנים רשות זה לזה – כמ"ש באדר"ע שבעה שפטותינו את פיהם ואומרים שירה, זה אומר להברר מטה אתה גדור מפני וזה אומר להברר פתח אתה גדור מפני, לא בדרך בנ"א של אחד מונאה על חברו לומר אני גדור מפני, ואני אומר ראשוני עירית).

14. נחת רוח – לא בדרך בנ"א שמותנו קנאתם ואילומים מבקש כל אחד להקדים את חברו ולעbor אוify (וועיגט).

15. קדוש וכו' – אומרים נ' פעמים, להגדיל העינוי שאין למעלה ממנו, כמו "מלך מלכי המלכים" וכ"ר ("נו" און בולגב"ס), ובב"ת כתוב ע"פ התארורים שייוון קדוש בשימים, קדוש בארץ, קדוש לעלמי.

16. מלא כל הארץ כבodo – שהמתרבבו בבריה, על כל העולם הווים והחיים על רבי רבות סוגיו, על צבאותיהם עם כל נפלוותיו ועל צבאותם נפלאותיו, מוגלה לעניינו חכמתו האינסופית של הבורא, אשר היא למעלה מהשגת אנוש, ו/orה בכל זה את כבodo ית', הרמלה את כל הועלם בלי שיר (האות והפלז).

17. האופניים וחיות הקדוש – האופניים הם המלאכים הנושאים את מרכיבת השכינה, כמו גלגלים של מרכבה, וחיות הקדוש הם המלאכים המוליכים את המרכבה.

18. שרפים – הם היעליינים שבכל המלאכים, שנאמר "שרפים עמודים ממעל לו", וקרויים שרפים על שם האש, שהוא עליון מכל ד' היסודות, שהם: עפר, מים, רוח ואש (אברהנאל ט' ו').

ברוך בבודה יהוה אלהינו מ מקומו מקום סאו¹⁹:

לאל ברוך המתו, נעימות בקול ערבית נתנו גלים. למלך אל חי וקים ענץ, זמירות יאמרו, ותשבחות ישמעו. כי הוא לבדו מרום וקדוש, והוא לבדו פועל נברות, עשה כלל ים חדשות, בעל מושל על מלחמות, זרע ארכות השנויות²⁰, ומה מצמיח ישועות ליירא, בורא רפואיות, נורא תהלות מעור טרא²¹, אדונן הנפלאות הפלאות, המהידש בטובו ברוב חסדו בבל-יום תמיד מעשה בראשית, באמור: וזה לעשה אורים גדלים, כי לעוזם חמדו. ברוך אתה יהוה אלהינו יאהר תמיון, יוצר הפה/orות:

¹⁹. מ מקומו - המילבי"ס פירש שהונגה שרגם שישתתק הכבבון מביהם'ך וחרכה והשגע לא ירד מירישלים, אשר שם ציוו לה את הברכה עד עתה – ב"א רוא מקור הברכה במיקומו אשר הוא שם.

²⁰. זרע זకות, מצמיח ישועות – כאמור זו'ל גולחה זדקה שמקורתה את הוגלה, הרוי הצדקה מצמיחה ישועה, לפי זה כנות הלשון זרע זקות אילא שהצדקה עשויה עם הקב"ה, והוא ית' זרע ומחרם מצמיח ישועות עבור הכלל (גר"א ס"כ ג הל).

²¹. נורא תהלות – ע"י ריבוי התהלות האמורות בכך על מעשיך, מותעורים לירא ממק' (חוקין, דש"מ, דmb"ג).

²². לעשה אורים גדלים – השם ית' מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ואלו היה מוני את השפעתו רע אחד חל היה בטל, שאיז גזירות בעולם וול מעמידות יתרחק, כי בחתוריו יאביד הכל, ווראייה היא כוחטוק לעשה אורים גדלים, שלא נאמר 'עשרה' אלא 'עשרה' כלומר באופן תמדוי של"ג' בנסירה מאמור א. נפוח, ועינן בענין מה שמשמעותו).

אהבת עולם וברכה שגנית זכר את אהבתנו הגדולה של ה' אלני בך שגנתנו לנו את התרבות הקדושה, ויתתקן לה' שיזכה ללבינה ולשונרא, ובזכות התרבות נאלא.

אהבת עולם אהבה נצחית אהבתנו יהוּה יהוה
אלヒינו נירנתה, **חמלת גדוֹלה** ו יתרה
 מהרואה לנו **חמלת עליינו** בחטא הנגלה. **אבינו מליבנו**
בעבור שםך הנadol ברכותך²³, **ובעבור אבותינו**
 ברכות אבותינו **שבטחו לך** ונשנה גשענו, **ותלמידמו** לכן למדם **חקוי**
חיקם לעשות רצונך בלבב שלם, אנה **בז**
 גם אortho **תתגנו** ותלמודנו תרתק **אב הרחמן**. **הפרחים**
רחים נא עליינו, יכו מאר נבנין פירקו לזרע תרעה²⁴ **ותן לבנו**
בינה להבין, להשביל, לשמע לקבל לבך²⁵, **ללמד**
 בעצמו **וללמוד** לאחריך, **לשמר ולעשות** חיצות ולקיים
את בילדך תלמוד תורהך באהבה ולא מיראה²⁶.

23. שמן הגדל - שמו של הקב"ה מבטיא את גלו הנטאות, וכאנ הכוונה להנהגת החסד והرحمים, כמו שביארנו את המילה 'גדול' בברכת אבות, עיין שם.

24. חוקי חיים - התרבות והוימה היא תכלית החיים, ורב ב' א' חיים ומוטים ללא שחשבו במשך כל חיים למתנו להם החיים ומה תכלית (שבחה ובלב).

25. להבין וכו' - להבין פירושו לריכוש ידיע ע"י הבנת דבר מתוך דבר. להשכיל הוא יכולת הבנה בדברים מופשטים מהחוש, שא"א להבאים מותוך דבר אלא כגו ע"י משפט. **לשםך** כוונתו גם כן להבנה כמו שמע ישראל וכו', וכן מיל' ז' "ונתת לעבדך לב שמע וכו'" להבהיר בין טוב לרע (וניראה).

26. באהבה - ולא מותוך יואת הוווש, לא על מנת לקבל פרט או כבוד, כמו "ול" שלא יאמר אדם אCKERיא שיקראני חכם, אשה שיקראני רב, אשן שאירה וכן ואשב בישיבה, אלא למועד מהאהבה וסוף הכבוד לבא" (גليس ס.כ.).

וְהַאֲרֵעַנְנוּ שוכנה להבן בתְּרוֹתָךְ ובְּסֻחוֹתָה, **וְדַבְּקֵק לְבָנָנוּ**
בְּמִצְוֹתִיךְ שנקיום בדבקות, **וְיַחַד לְבָנָנוּ לְאַתְּבָה**
וְלִירָאָה אֶיךְ וּךְ **אֶת־שְׁמֶךְ**. **וְלֹא גָּבוֹשׁ וְלֹא גָּבֵלָם**
וְלֹא גָּבֵשָׁל בעבירה²⁴ לעוזם ועד ים בשעהיב, כי חרי בשם
קדשך הנדול הגבור והגורה בטחנה. לכן נבקש
שנגיילה ונשמחה בישועתך, ורחמייך יהויה איהו
אליהינו, וחסדייך הרבים, אל יעוזנו נצח,
סללה לעוזם ועד. מהר והבא עליינו פָּעֵן ברכה
ושלום מחרה מארעם בנות (בל) הארץ
העולם, הuzzot, (קבץ ארבעת היצירות ביד השמאלית) ושבור על הגזים מעל
צוארנו, והוליכנו מחרה קוממיות בקומה זקופה
לארצנו. כי אין שאתה אל פועל עשה ישועות אתה,
וגם בזונותך – **וּבָנָנו בְּחַרְתָּךְ מִפְלָעָם וְלֹשֶׁזֶן**, וקרבתנו
מַלְכָנו

יבנו לקרים מ"ע למכה
ומלמד דר סמי ומתן תורה

²⁷ 27. יחד לבנו – פירושו שיא להב אחד ומושבה אותה אך ורק לאברה וליראה את שמן, ולא נפה אהבתנו לדברים אחרים. ונאמר 'לבני' לא 'לבנו' משום שהכוונה לשני היבטים שלב, ומבקשים שאפללו היזה"ר ישמש רק לעבודת ה', והיינו רק לכיסיו ולבירה, ע"י שינה"ט ייצה וונגעינע תחת הרע, ולא להיפך ח"ז (ש"מ).)

²⁸ 28. כוונות אלו מובאות במגו"א סימן ס' בשם חכמים, וכי מצריך להזכיר שלאי יקלקל את חכוונה פשוטה של הרבה, וגם קרובה לממר שאין יוצאים ידי חובת ויראה ציריך להיות בה רוא, ולכן כדי לומר יכוונות אלו אחר התפילה (ט' דוח"ט).

הגדול²⁹ באהבה, כדי להורות לך
יבנו זוכר מה שמשה השב"ה ל夸ם.
שבלילן אין חכם פלם
וליחדך בק"ש, ליראה ולאהבה
כ"א ברא פה לאדם אלא להדרתך יי'!
את-שםך. ברוך אתה יה' איה תני חכמה,
בעמו ישראל באהבה :³⁰

יבנו לקיים מצות עשה דאוריתא של קריית שמע של שחרית, ומזכות ית' השם.

יקרא ק"ש בכינה באימה ורתת וווע, שיכון בשעה שהוא קורא את שמע וכשאומרו ה' אלהינו לקובל על עצמו על מיליות טמיים, להיות נחרג על קדושה, שזהו שאומרים 'כל נפשך' (מ"ס א סק"ג). וכך אמר ר' אחד"י יבון להאמין שהשם ית' אחד בלי' שתופ.

שמע ישראל (פרשה ראהננה ציריך להאריך בחיה' של אחד כדי שיטילך הקבר'ה בשמים ובארץ, שוללה רומו תחתוטרות שבאמצע גג החיה' ונארכיך בדעתך של אחד שעוזר שיחשב שהקב'ה ייחיד בעולם ומושל בך רוחות העולם (שו"ט ס"א).

דב' דב' דב'

שמע קיבל והבן עם **ישראל**, יה' איה אהו הכל יהוהויה
אלֵינוּ תקי' על היכלתו ועל חתונותיו, יה' איה אהו הכל יהוהויה
אחד יי' במעמונו ואין מלבדו שלט ³²
בשמים ובארץ, ומושל בד' רוחות העולם

29. קרבנו מלכנו לשנוך הגadol - שם מורה על גליוי הנגגו בעולם, ובמועד הר סיינ' נפתחו בפני בן"ג שבעה רקיעים, ורא ש אין עוד מלבדו, ע"כ ונקרבו לנiliary הדול של שמו ית'.

30. הבוחר... באהבה - כמ"ש (כ'), לא מרובכם מל העם השק ר' בכס ויבחר בכם, כי אתם המיעט מכל העמים. כי מהבת ר' אתכם" (עו"ז).

31. **שמע ישראל** - מוציאים בסוקה זה של קבלת מלכות טמיים את כל ישראל, כיון שהמושג מלכות פירושו שלטו בלווי עלי' על כלם, וכל שיראל מליכים את הבעלך ר' אחד (שו"ז).

32. ר' אחד - בבסוקה זה שי ביראים, אחד קבלת מלכות טמיים, והשי יוד' השם ית', וכן כי קיבל מלכת טמיים היא ב"ה אלהינו", ובאותו ביהוד' השם היא ב"ה אחד". בהדריא מה שטוויר את ה' שתי פעמים, למי שרם שני דברים, והדריך הוא לאחורי על כל דבר שהוא בפני עצמו את השם בפי עכבה, כמו: "ה' מלך ה' מלך ה' מלך" ומלת שמע יש בה שתי טשכערויות: האחת לשון קבלה, ואחת לשון הבנה והשללה, וכך הכוונה. קיבל והבן וברם אלוי, וזה: אחד כי' הוא אלהינו, והוא קיבל מלכות טמיים, שאחנו מקבלים אלהינו ית' עליינו, שבזה נהיה חייבים לקיים כל מצות וגזרות

ב' פסיק מעט, ובעוד שעניינו מכוות אמר ברוך שם וכ' בכוונה, שם לא כיוון בפשט הדברים לא יצא ידי חובה, וצריך להזכיר מפסק שמע (בא"ד ואורא יא). ויתאר האדם לנפשו שהוא עומד בבריחם"ק, וושומע השם מפני הכה"ג ונופל על פניו בפישוט דים ורגלים ואומר בשכנלו"ו, ובאמירה זו מבטל האדם כל מהותו ומוציאתו לקב"ה (יעין תפלה).

בלחש: ברוך ותפשט שם בבוד מלבדו טהור גול המנת ? עולם ועד :

בפרשה זו יש צוויי אהבת השמי"ת, ותלמוד תורה טהור הוא העקר הגדויל שפהל תלי בו (רמב"ם הלכות ק"ש).

וְאֶחֱבָתְךָ אהוב בלבך³⁴ יונתן קומץ מ"ע אַתְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ,
כְּכָל־לְבָדָךְ חזקתך לך³⁵, וּכְכָל־נְפָשָׁךְ
 אֲנוּ פָרוּץ, וּכְכָל־מְאָדָךְ בנה מרובה³⁶: וְהִי הַדְּבָרִים גָּדוֹלִים
 הַתּוֹרָה הָאֱלֹהִת, אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְנָךְ הַיּוֹם (פנוי ונתען), גוזרים

שנואר ומצויה אוננו, והשני שנאנו שהשיט ת' רוח אחת, שהוא לבדו בלי שום שתוף בראה והמציא כל המצויאות של עלמות ה العليים והחותמים. ואותיות ע' ד' של סוף ושל סוף אחד, שהם כתנים אתויות גדולות - המה רמו לעוזה, שככל אחד מאנו הוא עד המשעד על שני דברים אלו הנזכרים לעיל (שנויות וונש, והליהות שבעה לו הח''), אך משבתו שבל' ר' מל' נמצאתה במלכתם של מלכים, כיון שהחכירה החלימה ש' ר' אח' משמעותה היא חש"ת וצינ'ו י' יש ערך והשיותו, ואשר אוו מכירם יודה ה' במודיגיה כזו מAMILIA אלו מבעליים כל רצונינו לרצינו ו' וכו', וכל שאיפתנו היא רק לעשות רצינו לעובדו בלבב שלם (שפ"ח).

ובענין כוותת הפסקה, ר' י' עיר מפרש פרושות על העתדים, שר' שראת אלוהינו עתה, לא אלהינו האמות עובדי אלילים, הוא עתיד להיותה ש' אח' שוד עירם יכירו במלכות ה' (ו' כי' או אהוף) ו' והכלי יקר ביאר שלפי שבורה' ז' רואים פעולות של עז ושל טוב על כן יונם היוצאים לימות בחושבם שיש שתי רשויות, אבל בעור' ב' שכולם יראו האמת שהכל היה לטובה, היה ה' אח' שדיין בכלם שמאית' יצא הכל.

33. ברוך שם ווי - עיין הבואר לשפטין זה בהערה בкриיאת מושע על ערבית לחול, וכן בסוף החזרה.
34. ואהבתך - וכיוצא לנו לציות על הרשות? על זה אמר הכתוב "הוי הדברת האלה וגוו", כלomo ע' ז' הلمוד והrangle התמיוני בדברי הונחה נגע בלבד לא ספק לדוי מידה זו (ספי הולדה) והרמב"ם כתוב (ס' טו'ו) שהדרך להגיע לאהבתו היא ע' התבוננות במעשי ובברואין הנפלאים והגדולים שבטיבע שמשמעותו, שמשמעותו רואים את כkommen שאין לה ערך ולא כך. ו' י' שהצווים כאן אכן על אהבה בלבד, אלא על עשיית המצוות מתרך אהבה (ש"ז ו' והפ'ו).

35. בככל לבך - ר' פירוש הכוונה בשני יצירך ביצור הטוב וביציר הרע, כי במסות אין מידת השהייה רק רע, כי לכל מודה יש מקום, שליעיטים צרייך לכuous, ויש צמן שטריכים לקמוש וכו'.

36. מאוזך - במשמעות (כמלה פ' פרשו ח' ל' שחוונה בכל מוניך, ופרש נסוי והוא - בכל מודה
 ומודה שמדווד לך, בין מידת טובה בין מידת פורענות).

תָּמִיד עַל־לְבָבֶךָ: וִשְׁגַנְתֶּם לְבָנִיךְ תָּמִיד לְתַלְיִינִיךְ, וְדָבְרָתְךָ
בְּעַיְקָר³⁷ בָּם, בְּשַׁבְּתָךְ בְּבִיתְךָ, וּבְלְכָתָךְ בְּדָרָה,
וּבְשַׁבְּבָךְ וּבְקִומָּךְ בְּכָל הַמְּבָרָקִים: (כשאומר על ידך יומשך בתפילה שנ"ז)
וְקִשְׁרָתֶם אֶת³⁸ לְאֹתָן עַל־יִדְךָ, (כשיאמר בין עניין יומשך בתפילה שנ"ז)
שְׁלָדוֹשָׁךְ וְהַיּוּ לְמַטְפָּת פָּאָר וּמַבְשִׁיט בֵּין עַיִינִיךְ: וּבְתַבְתָּחָתֶם
פְּרִשְׁדִּית אֶל עַל־מִזְוֹזֶת בִּיתְךָ וּבְשַׁעֲרִיךְ בְּבַיִתְךָ וּבְצִיאתָךְ:

וְהַזֶּה אֵשׁ שְׁלָעַ (פְּרִזְבָּה פְּלָגָה) לֹא יָקְרָא ק' שׁ בְּחַטָּף וּבְמִרְוצָה, אֶלָּא בְּמַתָּן, כְּאֶד
הָקְרָא צְוֵויִ הַפְּלִיד שְׁקוֹרָא בְּמַתָּן גָּדוֹל כָּל צְוֵויִ בְּפְנֵי יְהָנוֹן, וְלֹכֶד יְשִׁים
אֶל בָּנוֹ כָּל צְוֵויִ וְכָל עַנְשֵׁן הַגָּנוֹב בְּלִשְׁנָה הַגָּדוֹל בְּרוֹךְ הוּא
(פרישה ט"א).

וְהַזֶּה אָמַר־שְׁמַע תְּשִׁמְעוֹ אֶל־מִצְוָתִי תְּקַבֵּל לְקִيمָן
אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוָה אֲתֶם הַיּוֹם⁴⁰ (יִפְשִׁיק מַנְטָה)

37. זְבוּרָת בָּם - לא נאמר ודברתם כמו שנאמר ושנותם, וקשרתם, וכתבתם, כיון שבא למעט ולומר
שלא יהיה עיקר יברך אלא בם, שתעשה אותן עיקר ולא תעשה אותן טפל (וש"ז) ויש מקשים
לכך והוא אינו מובן, דמתחלת משמעו דברם ברשותם כלל וכל לא, וא"כ אמר שדרבים מלהרים
מונור רק של עישר אותם קבע אלא שיעשה התורה קבע עד כה, שלא נינה תורה למלאכי
השרה, והאיך אשר שלא ידבר דברם לארוך פרוסתו חוויה, אך ראה שלשות זבורת בם
סובל שני פירושים: א) לשון דבר מרמש, וו"ש 'בְּשִׁמְעָה' על תורה שבכתב שמתחילה בבי"ת, ועל תורה
שבב"פ' שמתחילה בבי"ס. ב) בדור שמעו מושגנו, כמו "זיבר עמס תחותמי", שכל תורה
של אדם לא יהיה אלא ע"פ' התורה כדאיתנה בהירה. והשתנא מתוואי הגם' מה שאמר "לא בדברים
אחרים" קא על הנאותינו של אדם יהיריה ריק ע"פ' התורה (זהגן מ"ה אביהם אדי ונ"ז).

38. בין עניין - לא בין עניין ממש, אלא בוגה הראש ומכוון בין העיניים (וינב"ז).

39. ותבתתם... ובעיריך - "מ' שיטעם מנותות מזאה הוּא לסתמו של כל גני האדים רם לכב"ה, והוא
בחסכו נתנו לו ואסרו לו להיות מותק ברכות ורביכה לנונם, לפיכך עיקר קני האדים
הם נכסים דלא נידי, ציה המוקם ב"ה לקבוע מזאה בפתח הרתים מען יזכיר את הש"ת" בצעתו
ובבואה כי לו הרכוש והקניים והוא הנונן לו חל העשית חיל, ולא כתיעם לחשב שתכליתה לטמור
הבית ממויקים (וינב"ז).

40. הַיּוֹם - וorthy ציון על המצוות שנית רבות לנו כי אלו שירשו עליכם חדשים כאלו שמייתם
בו בים (נו"א, ר"ז).

וְנִירֵב תְּגִישָׂה לְאַהֲבָה⁴¹ אֶת־יִהְוָהָאֵת יְהֻדָּה אֶלְהִיכֶם (יבטא הרוב
את הען) וְלֹעֲבָדוּ, בְּכָל־לִבְכָּם בְּלֹבְבָּם⁴² בְּלֹבְבָּם⁴³ גַּפְשָׁכֶם הַרְצָן: וְנִתְתַּחַי מִטְרָאָרֶצֶם בְּעַתָּזֶן
בְּמַנוּנָה⁴⁴, יוֹרָה וּמֶלֶךְ־וּשׁ גַּשְׁמָרָאשׁ אֶחָרָן,⁴⁵ וְאַסְפָּתָ דְּגָנָךְ
תְּבָאָה וְתִירְשָׁךְ וְיִצְחָרֶךְ עַבְדָּם לְיָמָן: וְנִתְתַּחַי אַצְמָה עַשְׁבָּה
בְּשִׁפְעָרָב בְּשִׁדְךְ לְבַהֲמָתָה, וְאַכְלָתְ מִתְבָּרָאתָה וְשִׁבְעָתָה: אֵז
הַשְּׁמָרוּ לְכָם פָּנִים מְרוּבָה שְׁוֹבוֹה יְפִתָּחָה יְרִתָּבָם,
וְסְרִתָּם מִן הַעֲרוֹה וְעַבְרָתָם אֱלֹהִים אֶחָרִים.

41. לאhabah – אין מילת 'לאhabah'מושא של 'מצורתי', אלא היא התחזאה של 'שםע תשמעו', שמשמעותה המצוות וקליטות ברוח וברצון תניא לדוי אהבה והתחמשות גורחה לה, וכן גניה לבונורתה, ואינה אהבה ואומה עבורה יטיבת להעשות בכל-לבבכם ובכל-נפשכם (וש"ה).

42. וְלֹעֲבָדוּ כָל־לִבְכָּם – עבודה שהיא בלב, וזה ריאת תפילה, שהתתלה רוחיה לעבודה, שנאמר (תהליל)
וְאַלְכֵךְ דֵי אֶגְתֵּל לְיִהְוָה בְּתוּדְרָא. וכיו יש פלchan בבלב! אלא על שהיה מתפלל שנאמר (תט) "ז'כְיָה"
ਪְּתִיחָן לְיָה וּגוּ". וכן דוד משוחה התפללה לעבורות (פס קמ"ט) "תְּכַוֵּן תְּפִלְתִּי קְטוּרָת לְפָנֶיךָ" (וש"ט).

43. וְלֹעֲבָדוּ... נִפְשָׁכֶם – היה כבר נאר עליל "לאhabah בכל בלב ובכל נשך ובכל מאדך", אלא
שְׁאַהֲרָה לִתְחִדְדָה, וְכֹא אַזְרָה לְצִבְרָה (לען רשי מומפּ), שְׁאַצְוֹתָה שְׁהָלָחֵן בְּכָרָרָם,
וְתְּפִלְיָה, וְישׁ מִצְוֹת לְרַבִּים כָּגֹן הַקְרָבָת הַמְּלֵאָה וְכֵי גַּוְעָר, עני שם). לידעת הרוב"ז בא לאמר שיש
הַבְּלֵי הַהְנָהָה עַם הַצּוֹר לְגַהֲהָם סְמִינָה, כִּי יְחִיטָה אַשְׁר הַלְּסָס מְנִיד לְתַסְרָה אַרְאָזָן
בְּכָל עַת יוֹרָה וּמֶלֶךְ, וְלוֹחָסִיךְ בְּדָגָן וּבְתִירְשָׁעָה וּבְצִירָה, וְלֹחָרָבָת גַּם הַעַשְׁבָה בְּשָׁהָה, אוֹלְהָפָה,
לְלֹעֲזָר טְהָרָתִים יוֹבָשׁ, רַק עַל מַעֲשָׂה רַב הָעָם, אַבְלָל כָּרְבּוֹת זְיהָה וְזֹהָה בְּעוֹזָה
גְּמוּרִיסָה], ונָהָרָה כִּי בְּמַהְוָגָה שְׁלָעָלָם, כי הנְסָס לְאַלְמָנָה וְלְעַזְבָּה עַל
לְטוֹבָה, וְאָמָר כִּי בְּעַדְמָם עַבְוֹרָה זְרוּה יְעַשֵּׂה עַמּוֹם אֶת כָּל הַנִּסְתָּה
אֲלָהָה.

44. בעתו – בלילהות, כדי שלא יטריחו אתכם הנשימים. פרוש אחר: בלילה שבתות, שהכל מצוין
בהתוים (וש"ג).

45. יוֹרָה וּמֶלֶךְ – לשון יוֹרָה ע"ש שמרוה את הארץ, ופירוש המילה מֶלֶךְ הוּא דבר המאור.
וַיְיָם שְׁהַמִּלְחָה מֶלֶךְ מִורְכָּבָת מְהֻלְשָׁנוֹת מְלִי יְקָשָׁה, כיון שיירד על המלilioות ועל הקשיין (וש"ג).

46. יְפִתָּחָה – כמו (כ"י, ט) "פִתְתַּחַלְים לְפִתְתָּחָה", שפירושו יְרִחָה. וכן במשמעות 'פתח' הוא רחב. וכן CAN
הכוונה פָּרָה בְּלִבְכָּם, כי מושב הַרְבוּה יְרִחָה, וּמִזְמָתָה (כ"ט, ט, ט) "סְדָם לְבָבָךְ שְׁחַתָּת אֶת חַיִ"י", כי
הַלְּבָב יְתַפְּשֵׂת לְמַעֲלָה לְלִזְדָּזִין (עו"ה). וַיְיָם שְׁהָאָעֲנִי הַטִּיתָה הַלְּבָב לְאַלְלָתוֹ שְׁלָא עַל דָּרְךְ הַאֲמָתָה וְהַשְּׁלָל
(שורשים לד"ק).

וְהַשְׁתַחֲוִתֶם לָהּם: (אמור בלחש, אך ישמע לאננו) **וְתָרָה**
אֲפִיהָוָי אֲזִי אֲחוֹנוֹ בְּכֶם, וְעַצֵּר אֶת־הַשְׁמִים מן הנבות
וְלֹא־זְהֻהָה מִטָּה, וְהַאֲדָמָה לֹא תִּתְנַצֵּחַ תָּצִמֵּחַ אֶת־
יְבוּלָה, וְאַבְרָתָם מִתְהָרָה אלֹהָה אֲתֶכְם שָׂתַחַת מִעַל הָאָרֶץ
הַטְבָּה אֲשֶׁר יְהוָה אֲחוֹנוֹ נָתַן לְכֶם: (עד כאן בלחש)
וְשִׁמְתָּם אֶת־דְּבָרִי אֱלֹהָה עַל־לְבָכֶם לחתנוּן
בָּהָם תְּמִיד
וְעַל־נְפָשָׁבֶם לקיים ברצון, **וְקִשְׁרָתָם אֶתְכֶם** הפרשנות
את ד'
לְאוֹת (ומשמש בתפילה של י"ד) **עַל־יָדֶיכֶם, וְתַיוּ לְטוֹטֵפת פָּר**
וְכִשְׁיט (ומשמש בתפילה של ראש) **בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמְדָתָם אֶתְכֶם**
אֶת־בְּנֵיכֶם, לְדֹבֶר בָּם, בְּשִׁבְתָּךְ בְּבִיתְךָ,
וּבְלִבְתָּךְ בְּדֶרֶת, וּבְשִׁבְבָּךְ וּבְקוֹמֶךָ בכל המוצבים
וּכְתַבְתָּם בְּקָלָעַל־מְוּזֹות העמוד הימני בירך
וּבְשַׁעֲרֵיכֶם: וכל זה תנסה למעז ירבו ימיכם וימי
בְּנֵיכֶם, שותארים לשבות על האֲדָמָה שא"י אֲשֶׁר ובטא והטב את העין)
בְּשַׁבָּע יְהוָה אֲחוֹנוֹ לְאַבְתִּיכֶם לְתַת לְהָם, וממנה
כִּימֵי הַשְׁמִים כלי ימי הפלושים על־הארץ:

פרשת עיעות (פרק ש' שלישי) ציצית היא כחותם העברות שאdon נוטן לעבר, ובה מצהיר שהוא עבדו, כך אנו ע"י הצעית נזך יציאת מצרים והייתה עברים להשיית, ונתקל מילוט אחריו ללבנו (ספנות).

**ויאמר יהוה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דְּבָר
בְּמַחְזָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גַּם הַמִּצְדָּה וְאֶמְרָת אֲלֵיכֶם
פְּרֻטְתְּ הַמִּצְדָּה, וְעַשֵּׂו לְהַمִּצְדָּה פְּתִילָם⁴⁷ עַל־כָּנֶפי
בְּגִדֵּיכֶם לְדַרְתֶּם חַמְשָׁה כָּל, וְנַתְנֵנוּ עַל־צִיצָת הַפְּנִימִי
ישמו, בפטיל התלוי פְּתִיל הצבוע בצדן תבלת: וְהִי לְכֶם⁴⁸ נֵל הַזְּהָרִים
לְצִיצָת לְרִאיה וְלְהַבְתָּה, וּרְאִיתֶם אֶת־עֵינֵיכֶם אֶת־עֵינֵי
עַג עַנְיָן פְּנָמִים, וּבְכָל פְּנָם יִנְשַׁקְמָן), וּזְבָרְתֶם אֶת־כָּל־מִצְדָּה
אֶל־הַזְּהָרִים וְעַשְׂיָתֶם אֶתְמָם, וְלֹא־תַּתְּרוּ תַּפְנֵל לְכֶת אֶחָרִי
לְבָבְכֶם תָּאוֹת לְכֶם וְאֶחָרִי עַנְיָנֶם רָאוֹת עַיְנָם⁴⁹, וּמְבָרֵר הַצִּיצִית
עַל גְּבַר עַנְיָן וַיְשַׁקְמָן)**

47. ציצית - השם ציצית הוא שם תואר המורה על דבר הבולט לחוץ, וכן בספרינו נאמר "אין ציצית אלא יצא", כלומר שהפטילות יוצאות מו החבד. אבל זהה לכיצית' והוא שם פועל המורה על הסתכלות, מגורמת 'מציצ' מוח הריכcis, כלומר מה הראה לה לבואיה והסתכלות, "ראיתם אותו עבורי על עלי", ולעומוד בשעה שהאדו מוצאה לעומם, ולעשות כל מלאכות אשר ציווה '

48. וראיתם אותו זכרתם - כתתראו אתם תיזכרו את כל מצותה ה' ותגמורו בלבכם לקיים אותן, ככל' (ויקום פ' א') "ראה מביא לדי זעירה, זעירנה מביא לדי עזירה" (זרעו). שיכשבתו בסמו עבורות יונו לב שאיים בני וחורי לעשות כפוצים במאלאם מללבושים בדרבים ובל מעשיהם, כעבד שאימות רבו עלי, ולעומוד בשעה שהאדו מוצאה לעומם, ולעשות כל מלאכות אשר ציווה '

49. אוחז לבבכם ואחרי עניכם - הלב והעינים הם מרגלים לאיזי ומוסרים [משדים] לו את העיבירות, חיין רואה, הלב חומר, והוגף יושה את העיבורות (ש'). ומה שהקדמים הלב, לפני שהלב מונרג את כל הגוף וכל האיברים שבגוף נמשכו אחראי (רבינו דבחי).

**לֹמַעַן תָּזֶבֶרְגֵּן, וְעִשְׁיָתֵם אֲתִ-בְּלָ-מְצֹותֵי,
וְהִיָּתֶם קְדֻשִׁים מִכְלִים לְאֱלֹהִיכֶם בְּנֹכֶת גְּרוּם:**

יבנו ג'רומים מיט' צפורה יצים גב' ים בדור ורב' טנא. אָנָי יְהֹוָה אֱלֹהִינוּ אֱלֹהִיכֶם ?
לענין קידוש און זיט לאוניך פלאק טאנטן נא פליינ' גראן.

**אֲשֶׁר הָזֵאתִי אֶתְכֶם מִארְצֵן מִצְרִים עַל מִנְתָּה
לְהִזְוֹת לְכֶם לְאֱלֹהִים, אָנָי יְהֹוָה אֱלֹהִינוּ אֱלֹהִיכֶם**

בעניל כראחנס ווא אמתה.

יזה ר' לויים "אני ה' אלהיכם אמת" עם הש"ץ ביחיד ומול את אמרת יאמר אותה עם הקהל בקהלם (נעם הש"ץ אמר אותה בבלחש), ואורך ישתקן ותשמע מהש"ץ כשלחו לומד ה' אלהיכם אמת" יונגן לצעת די חובה באמירתן. ואם לא ספיק לומר עם הש"ץ או שהוא מתפלל ביחיד, או ארוי שנאמר "אני ה' אלהיכם אמת" יתווור לומד ה' אלהיכם אמת" כדי להשלים מנין רם ה' תיבות של ק"ש כמנין אברוי של האמת:

וְתוֹרַה שְׁזֶה: יְהֹוָה אֱלֹהִיכֶם הוּא אָמַתָּה המיצאות היחידה ⁵²

אמֶת וַעֲזָב עַקְנָה סְפָדָר יְצָאת מִצְרִים (כך פ' פסחים פרשה של פ' טען טען בקד.)
וְתַחַלָּה יְבַע הַמְּפַתֵּלָל תְּסַכְּחָה מְחֻלְטָה וְמַלְאָה עַל תְּדֻבְּרִים שְׁנָאָמְרוּ בְּקָ"שׁ
וַיַּדְרֵה עַל תְּכַנֵּם (שולם התוף).

ל. מעוזכשו ועשיהם - לכארה יש כאן פבילים, דבר נאמר על מעלה ואחרתם את כל מצות ה' ועשיהם. אלא לעלה נאמר שע"י הזכירה והעשה של המצוות נימנע מעלהות עבירות שבמנגד מוחבה על מענותם וויבוט טהרה מלאיה והשבת השוה והטהרה. וכן הלא תזרע אוור בכם וכו' והוא תעשה זו של הראייה והוכיריה, וכאן חור על אמר שוב עשייה וחכירה לאמר שע"י כך ותהי גם גם קושרים, וקדושה זו הבהא מALLEה הא שררכם, ולא תנגאל בתאות לבם מטעפת תא' נשמותכם ודבנא ורשות הנזות ונשינוין לא יתיק להתקדש לה, כמו שכתב המש"ז פר' ס' אשנין וקדושה כפלו הוא, תחולת עבדה וסופו גמול תחולתו שחטא ליטות וטפו מוננה, והיוו שתחייהם והא שהשוד מקדש נזום מלטה וטפו וזה השמתקשים אותו מלמעלה (עיין רבינו דוד בר"ה). וכן מובא בשם הח' ה' אלה"ה שיש כאן שתי מדוראות, והראשונה שייגעו על ידי המצוות לכך שלא יתנוו אחורי הלב והעין ולא יתפאו, והשנייה שייכו אחורי זה אם להארה חדשה בעוצמות - "וְיִתְהַלֵּס", שעניינו ככלים תחורה ס' במצוות עליה מועל מכב של חטא, ואח"כ העליה מדרגה לדרגה בקושחה העילניה (מאמו'ר יומי דעתן קפ').

53. אני ה' אלהיכם - ממשמעות הפסוק היא: אני ה' אלהיכם אשר הוציאתיכם מארץ מצרים כדי שתקבלו מלכותי לאליהויהם, ותקבלי גוראות, וdoi של לא עשיים לא נסלים שכך. כך נאמר שוב "אני שנקיים מצותוי, מפני שנעשה ונSEL שכך!" – אמי לא לא עשיים לא נסלים שכך. כך נאמר שוב "אני ה' אלהיכם", לומר של רוחכם אי מליכם (וש"י).

54. אמת – עיין בתפילה עלינו לשבח.

וַיַּצִּיב אֶמְתֵּי⁵³, וְנָבֹן מִבָּסָס, וְקִים יְשֻׁעָם, וַיַּשֶּׁר, וְנָאָמן,
וְאַהֲוב, וְחַבֵּב עַלְיוֹנוֹ, וְנָחָם, וְנָעִים,
וְנוֹרָא, וְאַדִּיר, וְמַתְּכוֹן מִושְׁלָם, וְמַקְבֵּל מִתְקִבֵּל עַלְיוֹן,
וְטוֹב, וְיִפְתָּח, הַדָּבָר הַוָּה עַל הַמְּאֹתָה וְעַל מִלְּכָתָשָׁמָם עַלְיוֹנוֹ לְעוֹלָם
וְעַד תְּמִיד. אֶמְתֵּת יְהָה עַזְלָם⁵⁴ חַזָּא מַלְבָּנוֹ, צָור
וְעַקְבָּה הַזָּא מִגּוֹן יְשַׁעַנּוֹ המִשְׁעָנוֹ, לְדוֹר וְדוֹר הוּא קִים
נְצִחָה וְשִׁמוֹ קִים וְלֹא יִשְׁתַּחַן, וּבְסָאוֹ נָבֹן שְׁלֹטוֹן מִבָּסָס,
וּמְלָכּוֹתָו וְאַמְנוֹנָתוֹ אֶמְתֵּן לְקִים⁵⁵ הַבְּחָתָן לְעַד קִימָת, וְדָבָרִו
שְׁבָתָרוֹת חִים וְקִים לֹא יִשְׁתַּחַח וְנָאָמָנִים וְנָחָמָדים רַצִּים
לְעַד (כשיאמור לעד ישך הציחות וונבריך על גבי עיפוי ויניחן מידוי) וְלְעַזְלָמִי
עַזְלָמִים. וּמִזְבְּחִים עַל אֲבוֹתֵינוּ, עַלְינוֹ, וְעַל בְּנֵינוֹ
בְּדוֹר הַבָּא, וְעַל דָּזְרֹתֵינוּ הַבָּאִים, וְעַל בְּלָדְזֹרוֹת זָרָע
יִשְׂרָאֵל עַבְדִּיך שְׁחוּיו בָּקָץ, **עַל הַרְאָשׁוֹנִים** בְּדוֹר הַמִּדְבָּר,

⁵³. וַיַּצִּיב - הכוונה שהאמת היא קבועה, כלומר אמת מוחלטת שאין לסתורה (שו"ק) ו"מ מהAMILIA היא מלשון הארכית ופירושה 'אמת', כמ"ש "וַיַּצִּיב חֶלְמָא" (תול' ג, מא), וכיוון שת"י התארים הללו מון 'אמת' דהיינו נסדו בתורת קים והסכמה מטעם העניינים אשר התבארו בע"ז סוכו שטי הקרים מון הרשותות בע"ש פיעז טיעג' וט"ז). אולם ננד בשמלו"ז שאמרם בשחשאי לפי שגנבו משה מן המלאכי, אמרם ציב בארכית, וזאת ג"כ כדי לבנו המלאכי שחייבים יוציאים לשונו ארמונית (ונצ"ז).

⁵⁴. הו... נכוֹן - על הפסוק (תמי, ח) "כִּי יְדָעַ כָּסִי הָא" מָרוֹחַ" אָנוּ הַשָּׁם שְׁלָמָן וְאָנוּ הַכָּסָא שְׁלָמָן עַד שִׁמְחָה זְרוּעַ שֶׁל עַמְּלָק", כיוון שבפסוק הסרות האותיות וא"ז ה"א לשם "זְרוּה", ואות אל"ז לכסא ולפ"ז כוותה המאמור כאו שלטעמך לבוא הָא' שׁוֹא' קִים, שהאותיות הללו ה - 1 - א' יתקיימנו, שהווזר א"ז ה"א לשם זְרוּה, ואל"ז לכסא, ומכללא הָא' שְׁמוֹ שְׁלָמָן עַל ה' קִים וְנָסָאוֹ נכוֹן (שידור המפורש בשם זהה ר' מרדון).

יעל האחרונים, מתרה והוא דבר טוב וקיים, ונבלא
 באמת ובאמונה ורואה עליון חק ולא יעבור. אמת
 שאתה הוא יהוה אלהינו ואלהי אבותינו,
 מלפניו שהיה מלך אבותינו גואל אבותינו, גואלנו שהרי גואל
 אבותינו, יוצרנו צור החוק שפט ישועתנו, פודנו
 ומצילנו ממעולם הוא שפט ופתקנו, אין לנו
 עוד אלדים שיצילנו מלתקה סלה לעולם.

עזרה אבותינו אתה הוא מעולם, מן
 ומושיע נישל להם ולבניהם הbatis אתריהם
 בכל דרך ודרך. אף ברום עולם מושבח, למות זאת
 ומפטירך עם הרשעים וצדקהך עם הצדיקים. עד אפסי קצות
 הארץ. אמת, אשרי איש שישמע למצוותך,
 ותורתך שבכתב וברוך תורה שבעי' ישים על לבו עלי פחם.
 אמת שאתה הוא אדון לעמך, מלך גבור
 לריב ריבם מלחתם לאבות ובנים. אמת, אתה
 הוא ראשון קדמתם לעולם, אתה הוא אחרון שהעולם יגלה,
 ומבלהיך אין לנו מלך גואל ומושיע.

קסא 161 ק"ש זרכותיה נז' נחיב כל אדם מישראל למן הדרה על גל הטובה שענה הש"ת ביצאת מצרים, ויזהה בשבל עצמו פalgo הוא יצא ממצרים ולא בא בשביל הדורו בלבד. ויציר במנוח שבתו שהברא ית' הוציא מפלש אותו ואת אשתו ובנו ממצרים (ישוח"ש).

אמת, מצרים נאלתנו יהוה אלהינו אלְהַיָּנוּ
ולא ענ"י, מבית עבדים מקום עדות פדיותנו,
כל-בכורייהם הרגת, ובכורך יישראל נאלת,
ニימ-סוף להם בקעת, וזרים טבעת,
וידידים בני ישראל עברים ים, ובסודם צריהם את שוניהם, אחד מהם לא נותר.⁵⁵ על-זאת שבחו אהובים ישראלי
ורוזמו לאל, וננתנו ידידים זמירות שירות
ותשבחות, ברבות והזראות למך אל חי
ונקים לנצח, רם נון כל הנחותו נושא, גדוֹל בהסד נזרא במשיח.

55. ובכורך ישראל נאלת – מתבאר ע"פ הנאמר (מ"ה, כ) "זאמרת אל פרעה כי אמר לך אמר ר' בני בכורי ישראל ... תטמא לשורה, נהגאניגו את בנד בעבורך. רמי אמר לא נגיד בעבור שבני בכורי הוא ישראל ותשלאו אותם אז אני אחזור את בנד בעבורך. הרי שתקב"ה קבע את מנת בכוורות לאוט על כד שבני בכורי ישראל". וכך על ידי שבל בכוורת רוגאות, ונגלה לא לען כל, שבכורך ישראל נאלת, שככל ישראל הם אכן בנו בכוורת הקב"ה, ומשמעות הבכורה בזיה, פירוש הגז"ב שם שכמו בכוורת המלך שהוא יורש המלך, שעדיו בחוי המלך מסיע בכהונת המלוכה, כך ישראל מסיעים בכוכיל להשתהות ולהיות תולמים.

56. וודים טבעת – נקט דקה בזיה' המתאר את המצרים, כמו שצחה לדמותו למזהה נגד מירה שפעלה ר' שנארכ' עט' ת' "עתה יודיעני כי דולו ה' מכל האלים, כי דברך אשר זו עלייה", וירוש ספרותו "מי חציל את הוועם באוטו והדר בעצמו אשר זו המצרים על ישראל וכו' וזה היה שהרג בכוריים כמו שהרגו המצרים כל הבן הילוד בישראל, והטבחים בהם כרך שם הטבעו הבנים ביאור" וдолיבה שחוכר קודם תאtet המצרים ורק אה"כ מעבר ישראל עדרין הולכים בזיך הים דברי ר' אברחו במדרש, שבשער שיטבי החרדים ביס סוף, הרי ישראל עדרין הולכים בזיך הים בשבשה. לבכני מוכלים כסדר זהה כדי לרומו לאוטו נס (ונגד דעת).

57. מכך רקיית ים סוף באמות ויציב, לפי שיכו שקרע להם הקב"ה את הים האמיינו בו, שנאמר "יאמיינו בה' ובמשה עבדו", ובוכות האמונה שהאמיינו בו צו לומר שירה ושרה עליהם שכינה, שכן בגין אוריי "אי שיר משיח", אך שמסרmons טסמיינו שיריה אחר האמונה והקרעיה, וכשם ששם טהור לבם [יאמיינו בה' בלב שלם] ואמרי שירה, כך יציך אדם לשרר לבו קודם קודם שיופל שמות רמה כב(ג)

מִשְׁפֵּילַ המצריים שָׂרְוּ גָּאִים עֲדֵי אֶרְזָ, **מִגְבֵּיכָה** יִשְׂרָאֵל שָׂרְוּ
שְׁפֵּלִים עד מְרוֹזָם, **מוֹצִיאָה אַסְיִירִים** מִתְגִּלוֹת, **פֹזָה**
עֲנוֹים, עֹזֵר רְלִים, **הַעֲזָנָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל** על יְמֵי טָף
בָּעֵת שְׁנוּעָם עַקְתֶּם **אֱלֹיוֹ.**

מיד באמורו 'תְּהִלּוֹת' יונחו רוחנו לתפקידו וכתרנו גורו הארי' שוש בה רומו וחד גדרו.

תְּהִלּוֹת גם אמרו **לֹאֶל עַלְיוֹן גּוֹאָלָם**, **בְּרוֹךְ הַוָּא**
 מצד עצמו ⁵⁴ **וּמְבוֹרָךְ** נ"י הצדיקם. **מֹשֶׁה** ו**בְּנֵי**
יִשְׂרָאֵל ⁵⁵ **לִד עַנוּ שְׂרוֹ**⁵⁶ **שִׁירָה בְּשִׁמְחָה רְבָה**, **וְאָמְרוּ**
כָּלִם באזהה **מִיְּכַמְּבָה** ⁵⁷ **בְּאַלְמָם** בחוקם ⁵⁸ **יְהֹוָה** יְהוָה, **מַיְּ**
בְּמַבָּה נָאָר ⁵⁹ **בְּקָדְשָׁ אָדִיר** בְּקָדְשָׁה, **נוֹרָא** תְּהִלּוֹת
עַשְׂתָּוֹת מְרָא, ⁶⁰ **עַשְׂתָּה** פְּלָא: **שִׁירָה** חֲדָשָׁה ⁶¹ **שְׁבָחוֹ**
גָּאוֹלִים לְשֻׁמְךָ הַגָּדוֹל עַל-שְׁפָתְתֵיָם, **יִתְהַדֵּךְ** בְּלָם
הַזְׂדוֹן וְהַמְּלִיכָו ⁶² **וְאָמְרוּ יְהֹוָה** אָמְנוֹנָה ⁶³ **יִמְלֹךְ** לְעוֹלָם

⁵⁴ שמי דוד
⁵⁵ שמי דוד
⁵⁶ שמי דוד
⁵⁷ שמי דוד
⁵⁸ שמי דוד
⁵⁹ שמי דוד
⁶⁰ שמי דוד
⁶¹ שמי דוד
⁶² שמי דוד
⁶³ שמי דוד

.58. ענו שירה - אמר 'ענו' לרכו על 'זתען להם מרים' (ענ''). ובעית' ת פירש שענו הוא לשון שיר, כי דרך המשוררים במקורה להקרוא מאמר ולענות כנדוי.

.59. נורא תחלות - ע"י ריבוי התחלות האמורות בכך על מעשיהם, מתערורים ליא מאמרק (זקוני, דרב'').

.60. שיתה חדשה - לשיר שירה חדש שלא שמעהו הוון מעולם. מתערורים ליא מאמרק (זקוני, דרב''). מילה במלחה ואות באות - זה יכול להיות רק ברוח הקודש ששרה עליהם. ומה שירה זו נקראת 'חדש' לעומת שירות אחרות, מפני שכורה ושרה 'מלוך לעולם' ועד', נתחדשה עתה בפעם הראשונה מאי בראית התعالם (הארות והתפלה).

.61. לעולם ועד - לשון קוצרה והוונגה לעולם ועד עולם, דוגמת 'שוכן עד' (נע' ה, ט), שפירשו: שוכן עד מרים. והכוונה כאן היא שמולכו נצחית כמו "בטחו בה' עד עד" (מצור).

נִנְאָמָר: פָּאֵלָנוּ מִהְנָגִים הַוָּא יְהִי אֲתָנוּ צְבָאות שְׁמוֹ,^{וְנַךְ}
קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. כַּשְׁאָמֵר "גָּאֵל יִשְׂרָאֵל" מִשְׁמָשׁ בְּתִפְלִין שֶׁרֶשׁ (בָּא"ד בְּשִׁילָחָן)
בָּרוּךְ אַתָּה יְהִי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ יְהָדָה,^{חַדְרָה תְּבִיבָה} אֲשֶׁר פָּאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים:

א הלכות תפלה שמונה עשרה ~

א. אין להפסיק בין גאולה לתפילה אפיקו בשתייה, ואפ' לקידש ולקדשה ולברכו, וכך גם במקרה, באמצע תפלה העמידה שארינו רשאי להפסיק לעותם כלום (עד א'לה נזכר 'שבטים העמידה), ולפיכך אם ממתניים שהרי עשרה שיתחתיו תפלה הולשת ביחד, יש להמתין קודם החתימה, ולא אחר שתתמכו נאל יישראאל.

ב. צריך לכתהילה לכינון פירוש המילים בכל הברכות. ואם לא כינון בברכה הראשונה, לא יצא ידי חובה, ומ"מ אין חורן [וישתדר אל לפחותו לכון במודים]. ואם מתפלל בע"פ, שלא מתקיים הסידור, צריך לעזום עיניו בתפלותו.

ג. בתפלה שם"ע צריך לעמוד עד מקומו שנרגלו צמודות זו לזו, ויתפלל בלחשת, ויבטה היטב כל תיבה ותיבה, וישמע לאוניו בלבד, ולא ישמע קולו לאחרם.

ד. צריך להשתתחות בברכה הראשונה בהתחלתה ובסיומה, ובברכת "מודים" בثالثתה ובסיומה, וכן להשתתחות בשאר ברכות בתחלתן ובסיומן. וכשהוא כורע, כורע במרירות בפעם אחת, וכשהוא ווקף ווקף בנהת.

ה. מצוה מן המוכחה לחתפלל שם"ע עם הנץ החמה, ומהנה נמשך עד ד' שעות מיהום בשעות זמניות, שהוא שלישי היום. ובידיעך יכול לחתפלל שם"ע לאחר מכון עד חצות, אלא אם כן היחיד בדבר, שאו יתפלל בתנאי של נדבה (אשרית יוטף ב ס' 95).

ו. הנזיך לנקיין, אף שיכל להעמיד עצמו עד כדי שעור פרסה, לכתהילה לא יתפלל עד שייתפנה לנקיין, אלא אם כן יעצור ונמן התפלה שאו יתפלל אם יוכל להעמיד עצמו שעור פרסה.

62. והעתים שזכה לשקר גדול בזיה מפני שהקב"ה בפיגאלנו והוציאנו ממצרים כדי שפיה לא לעבדים. ובברפת נאל יישראאל מזכיר בה החדר שעשירה עפונו וחורה, והתה היא עצורה, כי שמייניר י' מ' וכותפלל מני', מראה שיכמו שעריך שקיינה אותו רבוי קרב לשעת מזות נבג, וכן כמייר את הטופחה והיאלה שאלא אוננו הבורא ואת מיטני, ובעבור זה זוכה לימי חייה"ב (תו"י ברוכות ד).

תפילה שМОונה עשרה

יזהר להתפללך דרך תחננים, כרשותה עוזיר בפתח, ובגנתה, שלא תראה עלייך כמ שא וכמי שטבקש להפטר מפניהם נושא זה ג', ויעמד בהכנעה יתרה ובכיפיות קומה, ואשרי לנו שמתפלל בדמע ובלב נשבר ונרכח, כי לא ישוב ריקם¹ (שותת תמודד).

בתפילה העמידה נעד סוף תחנון הוא בתקין שלם האzielות [שלום העליון]

שים אל לבו שהוא מתפלל כנגד ירושלים, בית המקדש, ובית קודש הדרשים.

בארדי שפטמי תפחה וגנו יבונן: רבש"ע, חסידינו שאוכל לבון בתקפה ולספר מלחלה,
כדי שתתבהה תפלה רציה לנטיר (ב"י אור"ח ק"ז בשם ר' ז').

אדני, אנא² שפטני תפחה, וו' פוי יגיד תהלהך:

א. אנות יכון על מעלת אבותינו שבחותם גומל לנו הש"ית חסדים טובים
ומבניה לנו גאה (פחרי מודה).

יקבל על עצמו במחשבתו בשעת הכריעות שימושתו אל ה', כעבד הכרוע לאדרנו.

ברוזך בקורי הברכה **אתה ידוֹתָה עַדְיוֹתִי הַחֲווֹתִי אֱלֹהֵינוּ**

שקי甫 בעל חביבת
ובגל הכהן בדורות
הטעגה מילון בפראט

ושיסוך עבדנו, אלֹהֵי יִצְחָק [מזה נבואה ואלֹהֵי יַעֲקֹב

[קדחת אמרת³ - תפראת]

ב. וביחור עם היראה וההכנעה יידה בשוחה גדולה עזה ועצומה בשעת התהפ' (שם).

ור' פתב שלא יתפלל בקדם דבקש דבר אין צרי לך, אלא יבקש בלב שלם כל בקששה. (אך והקדמן חכמה לא ברקה? שער ולב לשפירה וזריזה).

2. **שפמי תפחה** - כי מרובה הפחד והמראה ובושה לא יוכל לתהו שטהי, ולכן יש לומר שפסק זה (ה' ח') מוחבר במאמור לפוסק "כי לא תחשפי זבה ולומר כיוון שלא תחשפי בועלה וחווים כי הרבת את מזביחך, לעלו אפוא לשלם פרים בשפטנו, לפיכך ה' שפטתי תפחה (ע"ז').

3. **אלוי אברהם... יעקב** - נאמן אלה בכל אחד, שככל אחד במדתו רמיוחת עבר את ר' (מה"א), והכיר מעד עצמו את בורא העולם, ולא מצד אמונה אבותוי (ע"ז').

**הַאֲלָל בְּעֵל הַכְּבוֹד הַגָּדוֹל בְּמִקְדֵּשׁ⁴, הַגָּבּוֹר בְּמִקְדֵּשׁ⁵ וְהַגְּזֹרָא
בְּמִנְשָׁרוֹן מִזְדַּת⁶, אֶל עַלְיוֹן מִעַל הַכֶּל, גּוֹמֵל חַסְדִּים טוֹבִים,⁷
קוֹנֶה הַבָּל בְּמִזְדֵּשׁ⁸, וּזְוֹכֵר תִּסְדֵּי אֲבוֹת
וּזְכָר לְנוּ וְלְטוֹבָנוּ⁹, וּמְבֵיא בְּמוֹתָם גּוֹאָל מִשְׁיחָה¹⁰ לְבָנֵינוּ בְּנִיהָם
הַחֲסִידִים שָׁעַדוּ אֲבֹתֵינוּ, בְּעֵרֶת שְׁתַגְלֵה¹⁰ אֶתְּנָם
בְּאַהֲבָה¹⁰ בְּעֵרֶת הַסְּהֵד אֶתְּנָם**

כָּשָׁאָר "בְּאַהֲבָה" יְכוֹן לְמִסְרָר נָצָח נֶגֶל
קָדוֹשׁ הָבָב, בְּסָקְלָה שְׁרִיפָה הָרָג וְתוֹךְ.

בְּעֵשֶׂת: וּבְרִגְנָנוּ לְחַיִם, מֶלֶךְ חַפֵּץ בְּחַיִם שְׁגָנָא יְהִי, בְּתִבְנָנוּ בְּסְפִּרְךָ

4. גָדוֹל הַגָּבּוֹר וְהַגְּזֹרָא – בשלשות התארים הללו ע' את התקב"ה (ד' ג', ז') ומזה אנו מבינים כי כל הנוגנות ית' את העלים זהה במלילה בשלשה תארים אלה, ועליהם אין לחסוך, ככל הוויסוף וורע, כמו' ש' בברכות ל' (ב") "באחד שיריך לפוי הטעבה והגדול... והאדיר והעווע... וכו', ואמר ליה סימטעתו לכלא שבתי דורך, למה ליה לויל האי, אגנו לנו תלת דאמוין והגדול הגבּוֹר והגְּזֹרָא אי לאו דאמוינחו משה רבינו באורייתא ואנו אנשי כהנא' ותקניינו בתפלת לא היוינו يولין למיון לה' ח'ו".

ופירוש הוויא גָדוֹל הוא שאין מוצא בו במילוטו של מושחה (שפורה דב' ג', ז') "וּמְגֹדֵל בְּמִידָת הַחֶסֶד (רבנו ב' וחוי ואלשיך שם), כמ"ש "גָדוֹל חֶסֶד", שאין מושחה גָדוֹל בمبנו מהש' ח'ו, אלא גָדוֹל במדינת חסדו שעיקר גודלו וגולויו מובהטת במידה זו, וכמ"ש "אתה החלות להראות... את גודלך..." פירש ר' י" – את מידת טובך. וביטוי זה הוא כנגד אברחים אבינו שריה עמדו חסיד (וזק, ממ"א).

5. הַגָּבּוֹר – כמ"ש "מֵי מֶלֶל גְּבוֹרָה ה'" (ט' ק, ט) ורומו בה עלי ממדת חזק, וזה כנדג' יצחק אבינו שנעתקך, שמיידתו מימות הגבורה כב' ש' צפדי יצחק' (זרקה, ע"ט).

6. וְהַגְּזֹרָא – מנגיח כלлем שכר לבעלום, באפם שראייליא מאפנאיו (שפורה סב' ז), ו"מְרוֹא יְרָאוּ בְּהַשְׁגַּנָּה, וְזֶאת מְשִׁיגִים ע'" ש' סְנַכְנֵעַ אֶת עַצְמָנוּ בְּבִירָת הַרוּחָמוֹת כָּלְפִי האמות, והינוי ספירת תפארות (ס"מ"א). שכאש'er אס' רואה את הרמתה עם כל הריבעה ועיצמותה, והוא שמוד' גדרה ומיכר בקעורה, אז נופל עלי פחד נורא. וביטוי זה הוא כנדג' יעקב באב'ו, שכאש'er גנלה ל' המראת הזרה (הארת הטעפה).

7. חֲסִידִים טוֹבִים – שתכליתם טובה, משא'כ האדים הגמל חס' להבר אוינו יכול רע י' (ד"א).

8. קוֹנֶה תָּכֵל – כתכתב קונה שמיים וארץ" נכי' ק, טי. ש"ע"ז שברא אוטם קנא' ל' להיות שלו, ולא כתוב קונה (בוננו) אלא קוֹנֶה נבָחוֹן, כיון שה' מוחדש בכל יום תמיד מעשי בראשית (מלב"ט).

9. חֲסִידִי אֲבוֹת – חסידות ודרגה של' עיושה נחת רוח לוייזר' אע' פ' של אל' צוּה' ע'כ', וכך עשו אבותינו אע' פ' שא' נצטוו (ס"ט). וחסידות זו של האבות הקדושים זוכר 'ה' כדי לנאל הורות הבאים.

10. לְמַעַן שְׁמוֹ – שמותה ה' מורים על מידותיו ונוגחותיו, ובברכה זו הכוונה למידת חסדו, כי" עולם חס' ב'בָנו', תכליות הביראה היא למען גילוי כבודו, ולהילנו נזרכת למען תכליות או (ס"מ"א).

חַיִם, לְמַעַן לְמַעַן לְמַעַן אלְהִים חַיִם.

אם לא אמר "זכרנו" ונזכר לפני שאמור "ה" חוזר, ואם אחר "ה" אין חוזר.

מֶלֶךְ עוֹזָר לְאֶתְכָּתְרֵת וּמוֹשִׁיעַ מִלְחָצָה נִמְגָן קָדוֹם שְׁבָאָה בְּרוֹךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָה וְהַתּוֹהוֹתָה שְׁרִירַת נִמְגָן אֶבְרָהָם עַל בְּנֵינוּ.
אמנם: אמתה זו הברכה והשבחה הזאת, ואני מודה ומאמין שהשבחים זו יית' דם יאים ונאים.

ב. **גָּנוֹתָה יְתַבְּקֵן וַיְלֵן: רְבָשׂעַ, רְצָנֵי בְּרָכָה וּלְשִׁבְחָךְ עַל אֲבוֹתֶיךָ,**
וּלְבָרְכָךְ עַל תְּחִיתַת הַמִּפְטוּתִים (חו"ח בספרו שם שלם ז"ב).
יתקע אמונה נתחת הפתטים לבבון באמונה שלמה, כי דבר ה' לא ישוב ריקם,
שהבטיח לנו לתקין המתים מוקברים (וניד' דרשו).

אַתָּה לְבָדֵךְ גָּבֹר לְעוֹלָם אָדָן בְּתוֹרַת כְּבוֹד, מִתְחִית מִתְהִימִים אַתָּה לְבָדֵךְ 13, רְבָבָץ לְהַזְׁשִׁיעַ,

11. מגן אברהם - אברהם הצטיין במידה החסוד והשיג מודרגתו במדה זו ממה שלמדו המודר מהקב"ה, ועשה סדרדים לא רק לובוטם אלא לרעום. ומהירה נ cedar מודה גודלה גודלה והונאה מגדות מהצד, וב%;"> ופיכך חותמי ברכה זו מגן אברהם דקמן, שהוא מודרגת חסיד וולדה יותר מערוך ומושיע שאפלו. אם האדם מסור עצמו לסכנה, הרי מגן לו של אשלישת בו האש או אוביי (נענדה שבבל).

12. ברכיה הראשינה גברת לעולם זה, על דרך שנאמר "צפיך יצחק", וכן כן הרכיר שאתת מחיה מתים כדאתא בפרק י' א" – כיון שהוא חבר לՅוֹמָה שְׁלֵמָה – וחורה יouter וו' יצחה שמעתי, כיון שתומכיין קלו מבען החובבים 'אל תשלח יזר' – חורה נושא לולו ותהייר, וידע יצקה שכ' עתידים המתים לחווית, פתח ואמר בא"א מחרה המתים" (דורון שלום).

וברכיה זו נקדאת גברת כי משמעות הבוראה והכח הנגבות, כמו"ש "ברב עלייו הסדור" שפיירשו שחסד ה' גובר על מיות הדין, וכמו"ש "אייזוח גיבור הקובשים מותבש את יציר", וכן הכוונה שה' מוגבר ובכנות את מעילת הכוכבים ומשמעו וורי הטבב, מה שביעי אdots רואית כבורה. אך האמת היא שהשחיתות הרא כל יכול לא שייך אצלו בוראה, הרי שעשה שדרי טבע ובטבולם (ודרב"א מעלי' כ), וכן כתבת בשפ"ח ח"א: "עוֹז בִּידֵךְ" היא הרכינה הרגילה השאה ונרגנת הטבע, "גיבורת בימיניך" היא שטוגבר על הרוגת הבכער.

13. מחיה מותים - נס תחיית המתים נזכר ממש פעמים ברכיה זו, כמספרם של חמשת החלקים המרכיבים את נשמעות של האדם (נפש וזה, ושנות, דוד, זיוויז), והעומד לקום לתחייה, וכמספר חמשת

14. מחיה מותים אתה - הכהפל בכאן את מילת הנגר 'אתה', למעט אחרים, שהרי מוצאו כמו ב"נ"א שהחחיי מותים, כמו אליו הבא אלישע והזקאל ועוד. מ"מ אתה והוא המורה וכוכחך עשו מוה שחייו, כי הכוח של תחיית המתים נמצא בידך ("עו"ת) ובמלים **רב להושיע** רומו למזה אמרו חז"ל: "דול יום הגשמי ש�פי' שיווער פהה ורבה בו שנארט הפטעה ארץ וו' וו' שיע", כי' כשבפתח ארץ לגלי גשמיים או ימיה וירבה ישי, הרי' שבשעת הטעמי ממלבה הרשעיה. ובאמת אינו מוב המאמר לפי פשטו, וכי' שמודבר על יום הגשמיים של תחיית המתים, כמו"א "גם נדבות תנין אליהם כו'".

בקיין אומרם: מורייד הפל¹⁵.

אם אמר משיב הרוח חור לאתה גיבור ואם נזכר אחריו שהחומר מתה וחור לראש.

בחורף אומרים: **משיב** מנשב את **הרוח** ונוי כד מביא **ומורייד הנשך**.

אם אמר מורייד הפל ונזכר לפני שחתם מתה המתים חור למשיב הרוח. ואם חתום מתה המתים איןו חור.

מכלבל חיים בחסד ובצדקה, מתחיה מתרים
לובוא ברחמים רבים, **סומך נופלים**, **ורופא חולים**, **ומתיר אסורים**, **ומקיים אמונתו לישני עפר** מקום נאמנות הבתחות¹⁶. **מי במוחך בעל גבורות וממי דומה לך, מלך מימות ומתחיה ומצמיה** בתנית

עתידי הקב"ה להורייד טל וגשם של תחיה, והוא אומרים גודל יום הגשמי - של תחה"מ - שאפי' ישועה מהר ובה בו, שנא' תפתח הארץ ופְּרִיאָה מִן־פְּרִיאָה פְּרִיאָה, כי שפטת הארץ בתקופה"מ א"ז פטרה וירבה השיען, "ומש"א" כאנ מליה ממס אהרה רב להשייע, כי שוא בנהיר"מ מטהרא ורבבה הרושה, וכן אמרו ללהי מלך ממית ומליה ומגמיה ישעה, וכן אמרו "אינו דומה לך מישינו לתקחת המתים", כל זה מורה כי אז בתקופה"מ תחיה עיקר הישועה (מצ"ר).

15. **מוריד הפל** - מזכירים גבירות גשמיים בתחיה המתים כיון שההוריד הגשם שקופה היא בתחיה המתים (כללית לא), כי הגשם כה חיוני הוא לאדם החרבה, ואף עשוי להציג את הארץ מסכנת מוות ממש. אך הוא אף הפל, שעליי אמורים צולב בפירוש וויק"ד) שעניינה הבהיר הבב"ה להחיה בו מותם. ובו"ט"א הוסיף שלכן גבירה שההשען טוב.

16. **ברחמים רבים** - מיחה ברכה זו גם המותים שאינם ראויים כ"כ, שמחפש להם זכויות ("ש"ץ"), וכן שהחינה כאן להולמים הנוטים למותה, שמיות הדין נתנויבו לחיי, והבק"ה ברכהמו מתגבר על הדין מוסיפה להם חיים, וזהו בהינה של מיחה מותים (וות' ח"ט).

17. **מתיר סיסורים** - כאן מזוכר מפתח לדידה, שהחולד בדמיון אליו הוא כאסיר (דרישה) ו"ימ שנאמרו כאן כי מוצבים שניים והמעלה מזה שهما בחינות של תחית המתים: "סומך נופלים" רומי לאלו שאחר שאנים וחלמים ממש, "ימ" מוטים ליטול הן בביביאות וכן במצבור הכלילי כגון ברון לב, ואוותם הקב"ה סומך ומעמיד ומחזיר ליטול צוב. "וורוף חולים" אלו חולמים הנוטים למוות שהרוופאים נושאו מרטיהם, והבק"ה ביחסו שלח דבריו וויפאמו. "מתיר אסורים" אל חולמים קשים הסבלם משוווק או שهما כל כך תלשים שאינם יכולם לחי מוקומים, והם במצב קשה יותר מחולמים, אם אותן נש"ת מופא ומוחזר להם את כושר התנוועה (וות' ד"ס ולה' ג' רבי דודים פרידננד).

18. **לשני עפר** - כי גם לאחר המוות עדין שורה על העצמות בקביר חלק מרגנש הנקרתת (הבלא דרומי) "שמכוכה ייקום האט בתחיה המתים, וכל המתים נקראים" "שננים" כי יש בהם חייו, אלא שככו שבשניה הלקים מוחשנה מוגוות, אם לאחר מיתה נפרדים מוגוות הלקים ובין יותר, אבל עכ"ג נשאר נשיות רוחנית בקביר (שם).

המותים¹⁹ יְשֻׁעָה.

בעש"ת אומרים:

מי במוֹךְ אֲבָהָרָחָמָן וּכְרִירָיו בְּנֵיתָ פְּדוּן בְּרָחְמִים לְתִיִּם.
ואם לא אמרו, ולא נזכר עד שאמרו שם ח' בברכה, אינו חור.

ונְאָמֵן אַתָּה שְׁתִיקִים הַבְּטַחְתָּךְ לְהַחְיוֹת מְתִים. בְּרוּךְ

אַתָּה יְהוָה תְּחִזְקֵנִי, מְתִיה תְּמִתִּים:

אמן: אמת הוּא הברכה והשבחה הות, ואנו מודה ומאמין שהשבחים לו יה' הם יארים ונאים.

כשמניעו החוץ לְקַשְׁתָּה צָרִיךְ לוֹרוֹג' פְּסִיעָת לְמָקוֹם שָׁבוּעַ מִדְבָּרְתָו, וְגַם רְגִילָה, עַד שְׁעָנָה אָמֵן שְׁלִבְרָת "הַאֲלָה הַקָּדוֹשׁ". וּבָאָמָרָו "קָדוֹשׁ" וּכו' דָּלָג ג' דּוֹגִים, שְׁגַבָּה עֲקִיבָה וְגַנוּפָה כָּלְפִי מַעַלָּה, וְכֵן יַדְלָג בְּפֶסְקָה "בָּרוּךְ" וּכו', וּבְפֶסְקָה "יְמָלוֹךְ" וּכו'.²⁰

קָדְשָׁה²¹ צָרִיךְ לְכֹנּוּ בְּיוֹתָר בְּקָרְשָׁה לְקַדְשָׁ אֶת הַשֵּׁם תִּתְּבָרָה, וּבְזִכְוָרָה זוּ יִשְׁרָה עַלְיוֹן דְּשִׁיאָת קָדְשָׁה מִלְּמַעַלָּה, וְכֹנּוּ לְקִימָם דְּפֶסְקָה וּקְדַשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהַאֲרִי ז' לְהַזְּהָה מִזְמִיר קָמָד עַלְיוֹן (מב' קב' ס' ס'ק').

מְקִידְישָׁךְ וְגַעֲרִיכָךְ נָסְפָר חִזְקָךְ, בְּנָעָם שִׁיחָךְ סָוד שְׁרָפִי קְדָשָׁךְ

בְּקָרְל עַבְדָל²², הַמְּשִׁלְשִׁים אָמָרִים גַּי' לְךָ קָדְשָׁה, וּבָן

כְּתֻובָה עַל יָד נְבִיאֶךָ וּקְרָא כָּל מַלְאָךְ זֶה אַלְזָה וְאָמֵר מַלְאָךְ נְאָזָד:²³

19. מצמיחה ישועה - הפניתה לאדם כליה מלחמת ח' ר' רק בתכונות נורעריו הנאורע בארץ שכשוחה נורקב וכלה באורי, מצמיחה יובילו ביטר שאות מאשר היה בקדומרו. כי ע' המיתה הוש מאמצמיחה ישועה, בכזיתות ריבבל ע' כלי הזרע ד' ו' בר' י. ו' וכן מצאנו בשורתין: "ומי ומורה לך לתחיית המתים".
20. מה שנעשה האדים את עצמו ממעלה בשעה שאומרים קדוש קדוש, דבר זה מני כי כל קדושה שחוּא יתבָּא נבדל בקדושתו מן התהוננות, ואנו לו יתבָּא חיבורו וצירוף איליהם. לנו האדים גם כי כאשר יאמרו קדוש קדוש, נבדל קצת מן הארץ ומונשא כלפי מעלה (מהדר' נעדב הענבה פרך י').

21. ראוי לכובן לקים מצוות עשה של ונדקשי תחור בבי'. וברוח כתוב שכשأنור קדוש קדוש נמאד מוד, שכחובב "שבשישוראל או בורדים קדושה אני יורד מבסא כבודי ומונשך ונוחבק דמות קלסרה יעקב שחוק במרובת בסא כבודי ואנו לו אשריך שבניך מקדרין אותו כמלאי השרת..."

22. עיין קדושת יצ'ר.

23. קְרָא וּכְרָא - 'קְרָא ל...' פִּירּוֹשׁ לְקָרְאוֹ מִמְשָׁ, אָבֵל 'קְרָא אֶל...' פִּירּוֹשׁ הזמנה ויזורו, והכוונה כאן שולומינימ זיה את זה להשליל גדרת יו'ץם וקודשו (ולב' י').

24. ואמר - שאם מקדים אחד ויתחיל לפניו השאר יתחייב לריפוי (ד'ש').

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ צְבָאות, אשר מלא כל-הארץ שכינת **בָּבּוֹדִיָּה:** המלאכים הַגָּבִיטִים ?עֲמָתָם מִשְׁבְּחִים את ה-
אָמָרִים: **בָּרוּךְ יְהֹוָה בָּבּוֹדִיָּה** מִמְּקוֹמוֹ מִמְּקוֹם כִּיסְאוֹ: יְהֹוָה ג
וּבְדָבָרִי **קָדוֹשׁ** כתוב לאמור יְמִלְךָ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ **?עֹזָם, אֶלְתִּיךְ** זה קָדוֹשׁ
צַיּוֹן יְמִינָךְ לְדָר וְדָר נִצָּח, חַלְלִיָּה:

ג קָרְשַׁת הַשְׁם יַתְבּוֹנֵן וַיְלִבּוּ: רְבִשְׁעֵי, הַגְּנִי רֹצֶחֶת בְּבָרְכָה זֶה לְבָרְכָה שָׁאָתָה
אֶל קָדוֹשׁ (חו"ד ש".)

יבון שהשם בעצמותיו ובמנדרתו הרחוק מאד מהשוגגנה, ואין לנו תפיסה בו פֶל וְכָל, פִיוֹן שאין לו דמיון עם שם אחר מהעניות שברזראים ועם שם אחר מהdziרים שפְּרִפקְתָּה הדְּגָנִין (עו"ה).

אַתָּה בעצמוך **קָדוֹשׁ** מובדל ונעלם **וְשָׁמֶךְ** **קָדוֹשׁ**
נִשְׁבַּת טְהָרָתְנוּ, **וְקָדוֹשִׁים** ישראל המלאכים **בְּכָל-יּוֹם**
יְהַלְלוּךְ סָלָה לעַלְלָה. **בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה** אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ עָלָיו,
הַאֵל הָקָדוֹשׁ שְׁקָדְשָׁתְךָ לְמַעְלָה:

אמן: אמת הו א הברכה והשבח הזה, ואני מודה ומאמן שהשבחיםilo יות' הם יאימים ונאים.

בְּעִשְׂיָת אָמָרִים: הַמֶּלֶךְ הָקָדוֹשׁ.

וזם שכח ולא נזכר תוקף כדי דבריו חזרה לראש. ושה"צ שטעה ולא נזכר אלא לאחר כדי דברו, חזרה לאותה קדוש.

25. **וְשָׁמֶךְ קָדוֹשׁ** - כבר הتبادر ששמו יתרך מובלט את אומן התגלות הנרגתו בעולם, וכן הפרש שמציד פעילותיו המתייחסות לשמו הוא קדוש ונעלם. שאי אלו מעשיים אותו בשלמות (ש"ז) וברכה זו וננד יעקב אבינו אשר הכר את ה' ית' בתיואר קדוש, כדאיתא במודרש כתבא יעקב לבית אל ופע בשעריו רוחמים וקדושים עמו של הב' אמר ראל הקדוש (רבנן שלום).

26. **וְקָדוֹשִׁים** - הכוונה למלאכים והעלויים קדושים המועלים בחាយותם, וכן לעם ישראל, שישראלם נקרים קדושים כתוב (וקלה כ ס) "והייתה לי קדושים", וגם המלאכים נקרים קדושים שנאמר (פ"ג ו) "ואשמעו אחריו קדוש" וכן (פ"ל ז ר) "בְּאָמָר קָדוֹשׁ" (וזקקה, יונב"ג).

27. **בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּ סָלָה** - אותן קדושים בכל יום מסתכלים בשגחתו עליהם בפרטות בערב ובקר וחוריים, על כן יהללו וכו', ובכל יום פרוש ויום לא נעדר, אלא מהללים אותן סדר (וזר' א בנו"א). והוסיף מלת **סָלָה** לומר שכ' ייעשו לעולם וועד.

ה. מעה יתבונן ויכון: רבש"ע, רצוני בברכה זו לבקש מפה של וידעת ישראלי אוס ברע ולבחור בטוב, ולהבין טעמי תורה, ולברך על זה (ויב"ץ). ובזה בבדל מן הבהיריה, שבכל עלי הדעת והבינה אין האדים כלום (כקורי מאמר ג).

אתה חוגן עת רם לאדם דעתה בעת יצירחות, **ומלמד לאנוש בינה** בתורה. **וחגנו מאתק** במתנת חם ²⁸
חכמה מהרין בינה להבן דבר וידעת ²⁹ ח". **ברוך אתה יתנוך** איזון תחכמתך יי'קה הנדרת, **חוגן דעתך:**

אמן: אמות שהריית הרא חונן הדעת וכנו ידו ורצו שיחנו חכמה בינה ודעת.

ה. **תשובה יכון:** רבש"ע, רצוני בברכה זו לבקש מפה שתקבנעו ותשפיל אותן יצרנו הרע ותשיער אוטו לעבוזרתך, ולברך על זה (ס"ה שם מלעם ז"ב). לבשישוה וריגתו לדרגת הazziים יצער עלך שרוhook הוא עדין מתקון מהותני ועבוזת ה' השלויה, ויתפלל לה' בבל מאיו שיעור לו באה.

השיבני ³⁰ **אבינו לתרתך** למדור תורה, **וקרבנו מלבנו לעבודתך** ליום מצותך, **ותחזירנו בתשובה שלמה לפניה.**

שוררנו לשוב יש נוגדים להוסף בקשה זה:

יהו רצון מלפינך יתנוךiahonia אלבנו ואלהי אבונינו, שתחזרה חתירה מותחת

28. דעת, בינה – דעת נאמר על הדעת המוטבע באדם שניתו לו בשעת היצירה, וזה כוח ההשגה בצויר החבנה להבדיל בין דברים הנראים דומים לכארה. והבינה היא הבאה לאדם מצד השתרולות בלמוד וחקירה. וזה שאמר "ומלמד לאוש בעינה", כי זה בא דרך למדור (ע"ז), ולכן נאמר לאנוש, שהוא ביוטוי לחולשת כוחו של האדם, שמייסר ומגע עצמו בתורה המוטבע כוחו של האדם (ע"ב"ץ).

29. וחגנו – הוא י"ז משמש כאן במקומות המיליה יגמ', ולאחר מכן משבחים לה' על שהוא חונן הדעת לאדם, ומלמד בינה לכל איש, אנו מבקשים שייחנו גם אתנו בחכמה וידעת (ט' נה'').

30. השיבנו אבינו למותך – מפני שכבר וינו למדור כל התורה כליה כשחיינו בעיי אמו כדאיתא בגמ' (גלא ט). ואנו מבקשים שישיב אותנו לאותה תורה (ויר"ת).

שְׁנִי קָעָה תְּפִילַת שְׁמֹנוֹת עֶשֶׂר - 171
בְּפָא כְּבוֹדךְ, לְחֻזֵּיר בְּתִשְׁבָּה שְׁלָמָה לְכָל־פּוֹשֵׁעַ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וּכְלָלָם
תְּהֻזֵּרְנוּ לִי (כְּבָ"פּ), כִּי מִנִּיךְ רְלוֹאָה אֲחוֹתֵינוּ פְּשׁוֹטָה לְקַבֵּל שָׁבָטָם.

ברוך אתה יהוָה חַי הַהְיוֹתָה, הרוץת בתשובה³¹:

אמן: אמת שהש"י רוצה בתשובה, וכן יה רצון שישורנו בתשובה.

ו, סְלִיחָה יַתְבּוֹן וַיְכֻן: רַב־שְׁעָרָ, רְצֹוֹנִי בְּבָרְכָה זֶה לְבָקֵשׁ מִמֶּיךָ עַל תִּסְלִיחָה
וְלְבָרְכָךְ עַל זֶה (ח"ח ש"ט).

ברכה זו צריכה לבנhalך דcumעה לה' שירבה לשלוח וימפרק עוננותינו, לא ע"י יסורים
קשהים, כדי שנוכל להקחשך לעברך וללבך (עמ"ד דודש א).

סְלִיחָה לְנוּ אָבִינוּ בֵּי חַטָּאנוּ בְּשָׁגָג³², מִחְלָל לְנוּ
מִלְּבָנוּ בֵּי פְּשָׁעָנוּ בְּמוֹזֵד, בֵּי אֵל טוֹב גַּכְּבָד
וּסְלִיחָה לְחוֹטָאתֵינוּ אַתָּה. ברוך אתה יהוָה חַי הַהְיוֹתָה, חַפְזֵן
הרחמן הַמְּרַבֵּה פְּנִימִיתֵינוּ רְבּוֹת לְסָלָת:

אמן: אמת שהש"י חתן המרבה לשלווח, וכן יה רצון שישגח לנו נעל חטאנו ופשענו.

ו, אֱלֹהָה יַתְבּוֹן וַיְכֻן: רַב־שְׁעָרָ, רְצֹוֹנִי בְּבָרְכָה זֶה לְבָקֵשׁ מִמֶּיךָ עַל גָּאוֹלָת עַם
יִשְׂرָאֵל וְלְבָרְכָךְ עַל זֶה (ח"ח ש"ט).

יבן על גואולת עם ישראל מן האורות הבאות עלינו תמייד (כ"י מג'ב ח):³³ שאסונות רבים
פוקדים אותנו, וכל יום קללתו מרבבה ממש חבירו, ואיזבנו הפקחים רענתנו הם רביים.

31. הרוץת בתשובה – כפ"ש (ו"י, י"ג) "חַחְפֵּץ אֲחָפֵץ מוֹת רְשָׁע, נָאָס ה' אֱלֹהִים, הַלָּא בְשׁוּבוּ מַדְרְכֵיכְיָה".

32. סלח לנו אבינו וגוי – זדינות הבן דומות בעניין האב כשגנות וקל לו לשלוח, אבל לפני המלך
דומות השגנות כזרזנות, ולכן מבקשים או: אם כבנינו סלח לנו לחטאנו, ואם כעבדים מחל לנו
לפשענו (וד"א).

33. דעת הגאולה נתקנו ברכות בפני עצמן: תקע בשופר, ולירושלים, את צמה (רש"י מגילה י"ג).
ובאמת יעקר תכלית ברכה זו והוא על גאולת הרים מארותין, אלא שוי תגיע לשלמות רך ע"י הגאולה
הכללית העתידה (שיה יומם).

ראה נא בענינו עניינו בಗלוּת, וריבבה ריבבוּ גם שונאים,
ומהר לנוּנוּ נאלה שלמה למען שמד
הழקן ברגות,³⁴ כי אל גואל חוק אתה. ברוך אתה

יהוָה אֱלֹהֵינוּ,³⁵ גואל יִשְׂרָאֵל בבל יום רום:

אמון: אמת שהשי"ת הוא גואל ישראל, וכן יהוָה שיגאלנו במרחר.

בתעניינית ציבור החזן מוסיף כאן בchorot הש"ץ ברכת "עננו":

עננו אבינו עננו, ביום צום התענית הזה, כי בצרה גדרולה
אננהנו. אל-הפן תבטי לרשותנו ולא-תרתעלם מלכנו
מבקשתנו. היה נא קרוב לשועתנו לעצטנו. טרם נקרא אליך אתה
מענה, נרבר ואפה תשמע, בדבר שנאמר: והיה טרם יקראו
ואני עננה, עוד הם מדברים ונאנחים ואני אשמע. כי אתה ידונת
שאלהנו פורה ומצל ועוגה ומחרם בכל-עת צרה וצוקה. ברוך
אתה יהוָה אֱלֹהֵינוּ יתבונן מהויהה, העזה לעמו יִשְׂרָאֵל בעת צרה:

תען כ

ח. רפואה יתבונן ויכן: רבש"ע, רצוני בברכה זו לבקש מכם על הרפאה
 ולברך על זה (ח"ד שם).

לעולם יבקש אדם רוחמים שלא יצליח, שאם יצליח אומר לו הבא זכאות והפטר (פ"ג)
 (ג). וישתcorp בצער החולמים ויבקש עלייהם רוחמים (בוז שאמך).

רפאנו יהוָה אֱלֹהֵינוּ וארהָה³⁶ ונרפא פראחה שלמה, **הושיענו**
ונישעה אמיתית, **בי תחלתו** תפארתו³⁶ **אתה,**

34. מען שמד – שכיוון שעם השם מעונה בצרות, הרי זה חילול שם שמיים, כי אומרים "מבלי"
 יכולת ר'..." (כמ' י, ט) (זוקן).

35. רפאננו ה' ונרפא – ע"פ הפסוק ויתיס, ה' ("בראנו ה' הארץ", וככלィות רומיות דאע"פ שבכל דור
 ודור יקם לנו חסית' רופאים ומושיעים מבג'א, אין רופאים ותשיעתם שלמה, רק אם ה' ירפא לנו
 אז רפאה, ואם הוא ית ישענו או גניע תשיעת עלמים (נורית, עין) וזה בזק דף נ' ע').

36. תחלתו אתה – נסמן על הפסוק "רפאננו ה' ונרפא הוושיענו ואושענו, כי תחלתי אתה" (וילס פ').

**וְהַעֲלָה אֲרוֹבָה מְרוֹפָא וּמְרֻפָּא רְפֵי מְשֻלָּם לְכָל-
תְּחִלְיאָנוּ וּבְלַבְלַמְבָאָבוֹינָנוּ וּלְכָל-**

מִפּוֹתִינוּ מִכְתַּת הַנֶּטֶר
וזה לְאֵלָה הַנֶּטֶר

יש נהוגים להוסיף בקשה זו:

יהו רצון מלפניך יהוהiahvh אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׁתְּרֹפָא גְּדוּלָה שְׁלָמָה,
רְפֵאָת חֶגְבָּשׁ וּרְפֵאָת נָגָוף, כְּדִי שְׁאָלָה חֶק בְּבָרָאָות גּוֹף וּשְׁקָה, לְקִים תְּוֻרָה
תְּקוּדָתָה.

**כִּי אֵל רֹפֵא רְחִמָּנוּ וְנָאָמַן אֲמִתִּי וּמְסֹרָא אַתָּה. בְּרוּךְ
אַתָּה יְהוָה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, רֹפֵא חֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:**

אמן: אמת שהשווית הוּא רופא חולים. וכן יהו רצון שירפאנו מכל מחילותינו.

**ט. בְּרִכַּת הַשְׁעָס יִתְבּוֹן וַיְכֹונֵן: רְבָשׁ עַ, רְצֹוֹנִי בְּבִרְכָה זוּ לְבִקְשׁ מִמֶּךָּ עַל
פְּרִיסָה, וּלְבִרְכָה עַל זה (שם).**

יבקש מהשם שיזמין לנו פרנסתו ומוונותינו ברוח, לא כדי להנوت מן העולם, אלא
כדי שנוכל ליבוד את ה' אלֵינוּ ולא טרדות ולא עטsek בתונתו ולקיים מצותו (סדרה).
אם אמר בברך צלינו בקיין אם נזכיר קודם שחור לראש הברכה, ואם אחר שאמר ברוך אתה
ה, קודם שישים הברכה, יאמר למבדני חקן וחומר לתחלת הברכה, ואם נזכיר אחר שישים לתום
מברך החנינים וכן בשנור בברכות של אחר כה, חור לברנס ונמשך משם על הסדי, ואם נזכיר
אחר שאמרו יהו לברון וגוי האחרון חור לראש, וכל זה גם כמשמעות תוך ל' יומ מפסק אם אמר
ההוגן או לא.

**בְּקִיְזָה יְהִי אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ שְׁנַצְיָה בְּכָל-מַעֲשֵׂי
יִדְינֵג, וּבְרֵךְ שְׁנַתְנֵנוּ חֹזֶת בְּטַלְלֵי רְצֹזָן
שְׁתִתְבּוּנֵךְ בְּרִכַּת וּנְדִבָּה חִגָּם, וְתַהְיֵי אַתְּרִירָתָה סְופה**

(ח), ופירש שם רשי' בך אני מותפאה שאתָה מוֹשִׁיעִי. וכן כאן, מכיוון שאנו מכיריכם בהכרה בורורה
שאתָה רופאנו ומושיענו - זו סיבה שתמלא בקשتنנו.

**חַיִם וִשְׁבָע וִשְׁלֹום, בְּשָׁנִים הַטוֹבֹת המושפעות
לִבְרָכה, כִּי אֶל טוֹב וִמְטִיב אַתָה וִמְבָרֵךְ
הַשְׁנִים. בָּרוּךְ אַתָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה,
מְבָרֵךְ
הַשְׁנִים**
בשפונטנוב: וברוך

אמן: אמרת שהש"ת הוא מברך השנין, וכן יהו רצון שיברך שנה זו וכל שנה ושתה.

אם טעה ואמר ברכנו ביוםות הגשמיים וסימני ברכה אם נזכר קודם שהתחילה תקע ואומר שם ותן טל ומטר לברכה, אם נזכר אחר שהתחילה תקע יתפלל כדרכו ואמר בשום תפלה ותן טל ומטר לברכה. ואם נזכר אוור שאמור ברוך אתה ק' קודם לששים שמע תפלה, יאמר למדני הקך, ייאמר: ותן טל ומטר לברכה כי אתה שומע תפלה כל פה וכוכ'. ואם נזכר אוור שאר שישים שומע תפלה קודם שהתחילה רצחה ייאמר שם ותן טל ומטר לברכה. ואם נזכר אוור רצחה חוויה מברך עלינו וגומו על הסדר. ואם לא נזכר אלא עד לאחר שאמור יהו לובזון האחרון אפילו עדין לא עקר גליז צוריך לחזור בראש התפלה.

בחוורה: בָּרוּךְ עַלְيָנוּ עֲבוֹרָנוּ³⁷ יְהֻזָּה יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ
הַשָּׁנָה הַזָּהָר [בככל], וְאַתְּ בָּלְמִינִי
תְּבִוָתָה יִתְלָה לְטוֹבָה [בפֶרֶט], וְתַנְתֵן טָל וִמְטָר לִבְרָכה
עַל בָּלְפִנִי הָאָדָמָה בְּכָל הָאָרֶן, וְרֹיחָה בְּגַשְׁמִים פִנִי תִּבְלֵל,
וִשְׁבָע השבענו בשפע אַתְהָעֹלָם בְּלֹא מְטוּבָה, וּמְלָא
יְדֵינוּ השבע עליינו מִבְרָכוֹתֶיךָ וּמְעַשֶּׂר מִתְנּוֹתֶיךָ.
שְׁמָרָה וְחַצִילָה שָׁנָה זו מִבְלָדְךָ דָעַ גָגְעַי הַכְבָעַ,
וּמִבְלָדְמִינִי מִשְׁחִית אַרְבָּה וּכְךָ, וּמִבְלָדְמִינִי פְּרָעָנִית

³⁷. ברוך עליינו – שחרוי אף שנקבע ברא"ה שייהא שפע ברכה לעילם, יתכו שבכלל מעשינו לא גיעע אליוינו, כגון שיריד הגשם בזמנו שלא צרכיך וככ' וכן בקשטענוacao שנברכה תבואה עליינו (נו' פ"ח).

פָגַע אָדָם, וַעֲשֵׂה לְהָתְכוּנָה טוֹבָה הַצֹּפוֹת לְתָמָם.³⁸ **וְאַחֲרִית**
וְשׁוֹפֶת, חֻם וַרְחָם עַלְיהָ וְעַל־בְּלַתְבּוֹתָה
וְפְרוֹתִיתָה, וּבְרָכָה בְּגַשְׁמֵי רְצֹן שְׁטוֹן בְּרָכָה
וְנְדָבָה בְּמִתְנָה, וְתָהִי אַחֲרִיתָה סְופהּ חַיִים וְשַׁבָּע
וְשַׁלּוּם, בְּשַׁנִּים הַטֹּזְבּוֹת בְּטַבּוֹת,³⁹ לְבָרָכָה, בַּיְ אֶל
טוֹב וּמְטִיב אַתָּה וּמְבָרֵךְ הַשְׁנִים. **בָּרוּךְ אַתָּה**

יְהֻוָה תְּהִלָּה יְהֻדָּה מִבְרָךְ הַשְׁנִים:

אמן: אמרת שהשנית הווא מברך השנים, וכן יהו רצון שברך שנה זו וכל שנה ושנה.

וְקִפְעַזְוֹת⁴⁰ יָמְרָה בְּשָׁבְרוֹן לְבָרָךְ, כַּשְׁזַופֵר אֶת תְּשִׁכְנָה הַרְיוֹנִית הַזְּמִינה
 (הַתְּבָולָות, וְפָרָקָה וּכְךָ) שְׁנִמְצָאִים בָּהּ רְבָרָךְ אֲחִינוּ שְׁבָגָלָה.

וְתַפְלֵל לְאָלָה שִׁזְבָּצָן נְדַתְנוּ וּפּוֹזְרָנוּ אֲשֶׁר בְּכָל פְּאוֹת הַעוֹלָם וְנַתְנָהָה לְעַם אֶחָד.

תַּקְעַע בְּשׁוֹפֵר גָדוֹל של מִשְׁיחָה⁴¹ לְחַרְוֹתָנוּ מִמְאָסָר הַדְּמוּתָה,
וְיִשְׁאָנָם תְּן הַאות⁴² לְקַבֵּץ גָּלִילִיּוֹתָנוּ יְחִידָה נָם
 ונְשָׁרָת הַשְׁבָרִים,

38. **תקווה** – מושירוש 'קוה' המבטא שאיפה וצפילה (דרשות כל, ט), וכמו שאומרים لكمו לממשיים את תורת תקווה.

39. עד כהו היו הברכות השניות לפרט, ומעתה הברכות השניות לכלל.

40. **שׁוֹפֵר גָדוֹל – ע"פ הכתבות וטוויי, ע"י** "זהה בימי החותם יתקע בשופר גדול, באבו האובדים ור'"⁴³ שהשופר מבשר על קיבוץ הגלוויות. ואוטו שופר בא מקראי של איל שיל יתקח, שקרן שמאלית הקטנה יותר נטמעה קלה בהר שניי, ורק מינת הדולגה תעמיד לתקע בו לעתיד לבוא בקבוץ גלויות פרקי דד"א).

41. **שָׁא נָס – עַשְׂתָה** (עמ' יי, ע"ז) "ונשא נס לוגום ואסף ישראלי, ונפרצות יהודיה יקבר מארבע כבנות הארץ", בכינול הרם דל ואට לכל היהודים ואיז ריאחו שריאל שבכלויות ישבו אל ארבע. וישראל חם עשרת השבטים, ויהודה הוא שבט יהודיה שהופיע לר' לד' רוחות השמים (ראבנן, מג'ב'ט). וזה מה שאמר **קובבנאי** חד' שלא היה כבוי שהה בתשיישעל לחצאי (ונגד צדק) סדרה המופתים בברכה זו הוא ע"פ המבואר בפסוקי הנביאים ומודשי חיל' בעת הגולה, שבתחלת יוסר על השעורה, ואח"כ אספה לאחד אחור למקומות אחד, ואח"כ ליכו קומילוט לארצם, וזה שנאסר בתחלת התקע בשופר גדול להרתוינו מהשעורה, ואח"כ שא נס לקבץ גלילינו המפורטים אחד אחד, ואח"כ בחריותינו יחד קבצנו מרארבע נפות הארץ לארכינו (דבר שלום).

וְקַבְצָנוּ (מהרה) יִיחֶד אֶת כָּלֵן מְאַרְבָּע בְּנֹפּוֹת הָאָרֶץ מִדְּקָצָוֹת לְאַרְצָנוּ.

יש נתונים להוספה בקשה זו במילוי בימי השובבים'ם ובימי שישי ובעשית':
יבו רצון מלפניך יהונתן אהוניה אלהנו ואלמי אבותינו, שבלטבה וטבה שיגאה
טפשי לבטלה, בין באנס בין ברצון, בין בשוגג בין במודע, בין ער, בין ישן, בין
על ידי, בין על ידי אחרים, שלא במקום מצוח, עשה למן שמק הדול היוצא
מפסק תיל בלע ויקאננו, שמחזירה למוקמה במקום הקוץ'ש.

**ברוך אתה יהונתן, מקבץ אוסף נדרי פורי עמו⁴²
ישראל:**

אמן: אמת שרירית וזה מקבץ נדרין. וכן רצון שיקבצנו ב מהרה לארכנו.

וְאַתָּה שׁוֹפְטֵינוּ יִתְבּוֹן וַיְכִן: רַבְשׁוּעַ, רְצֻוֹן בְּבָרְכָה זוּ לְבָקֵשׁ מִפְךָ עַל
תְּגָאֵילָה וְהַשְׁבַּת סְנַהֲדָרִין לְמִקְוָתָה, וְלִבְרָכָה עַל זה (בית חפה ענו נה).

ובכן על קך שתשוב סנהדרין למקויה ותנתק יהה לבער הרשעה מקרוב הארץ (עי'ות).

**הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ סְנַהֲדָרִין בְּבָרְאָשׁוֹנָה, וַיּוּעַצְנוּ
הַחֲכִים בְּבָתְחָלָה, וְהַסְּרִ מִמְּנוּ יִגּוֹן
וְאַנְחָה** הגנרטורים נ"ו עי' עי' 43, **וּמְלָךְ וְתַגְלִילָה מִלְכֹותךְ עַלְינוּ מִהָּרָה
אַתָּה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ לְבִדָּה, בְּחִסְדְּךָ וּבְרָחְמָיו, בְּצִדְקָה
לְפָנֵים נְשׂוֹתָה וּבְמִשְׁפָט הַדָּק לְרַשְׁעָם. ברוך אתה יהוה זהוּ**

42. עמו ישראל – הוסיף מילת עמו על לשון המקרא (עמ' י) ולמר שיהיה הקיבוץ בשעה שייהיו ראויים להזכיר עמו, דהיינו שישבו בתשובה שלמה לפניו, אם ברצון אם באיגס (עי'ות).

43. וְסֶר... וְאַתָּה – שנא' (מל' מ, ט) "כִּמְשָׁלְךָ רַשְׁעֵי יְאָחָה עַמְּךָ" ועי' ה Sophieisms והויעדים עישה דיין בראשים וטשר האנחתה ע"י מגיר הרשע (ד"א).

מלך אוחב צדקה ומשפט :

אמנם: אמת שהש"ת אורה בצדקה ומשפט. וכן רצון שישוב שופטו ומלוך עליינו.

בעשיית חותמים: המלך המשפט.

ואם נזכר אחר כדי דברו חמור לברכת השיבה, ואם סימן העמידה, יתוויל בראש בתנאי של נדבה.

יב. ברעת המיעס⁴⁶ יתבונן ויכנו: רבש"ע, רצוני בברכה זו לבקש מלך
שתחילה כל אוייננו אצני, ולברך על זה (ח"ח שם).

ישום על לבו שתהא נזקורת מינות מיישראל, ושייחו מאיינים בתורה שבקבב ובשבוע'
אמונה בל דפי, ולא יהיה בקרם שרש פרעה ראש ולבנה, להנירות פי חכמי ישראל.
(ו"ז דרשו א').

למיגנים לכופרים ולמלשנים למלה אל תהי תקווה
שלא יתקטע, **ובליך-**הזרדים פושעים ברכנע ט רגע
יאבדו, **ובליך-**אויביך **ובליך-**שׂונאים אויבי גען מהרה
יברטו ילו, ומלאות הרשעה נדה הוה מהרה תעקר
מן השרש⁴⁷ ותשבר לריסים, ותבלם [את כל אויבך] ותבנעם
לעבוקתך,⁴⁸ **במהרה בימינו** שנכח לאור: ברוך אתה

44. מלך – ברכה זו לבודה מסתיותם במלכות, שהרי נאמר (מ"ל, ז) "מלך במשפט יעדיך ארץ", וכן (פס. נז, ז) "ויעוז מלך משפט אהב", ש"ע עשיית המשפט מושואה מלך (גבושים).

45. אוחב צדקה ומשפט – הב"י ס' תקפ"ג כתוב ש"מלך אהוב וכו'" פירוש שמונח עם ברואיו בצדקה ומשפטו, אבל 'מלך המשפט' הכוונה שהוא שופט הعالם. ובגלל הדבר זה, אם החליף ביהו – חורר (ש"ח יות).

46. מי שירא ר' ואוחבו, מוכחה לשכך ולתעב את הרע בתכלית התשנה כמ"ש (פה, ג, א) "אהוב ה' שנאו רע", וכל המתייחס בשאננות ובשווין נש כלפי כל עלול אישחו, סופו להיות מושפע ממוני. אך תקו אנשי נסת הדוליה ברכה זו בתפללה למען תצליח כל אדם לאבד האפיקורסי שלם (התפללה).

47. תעקר – לשון הסרת העיקר, וכל הנחרס או חנתולש מעיקרו יפל בו לשון עקירה (שורשים לד"ג).

48. תעיר...ותבנעם – לשונות אלו אין עניינם הכלילו והחחתה למורי, כי אין להתפלל שמיומו החוטאים אלא רק ההטאים, וורהיא שאומרם בסוף יתכני'ת' שהוא הניעת רלב' לעבותה ה' (נו'ת).

רְדוּתָה תְּבִרֵךְ אֹזֶבֶם וּמַבְנִיעַ בְּ זָדִים גַּעֲבָנָוח (ו' מינימ):

אמן: אמרת שהש"ת מוכנעו כל סוג דרשון בעולם, וכן היר שוכנעו כל האויבים במורה בימינו.

י. ברפת העדים יתבונן ויכונן: רבש"ע, רצוני בברכה זו לבקש מפה שתשמר על העדים, ולברך על זה (ח"ד שם).

יבן לו לחתפלו בטובת העדים כי בזוכותם אנו חיים. וכל זמן שעוזhv העדים בועלם. וביחוד לחתפלו על טובת גורי העדים שחיים אנו לאורהם (ע"ז).

**על העדים, ועל התסדים הנגאים לפנים⁴⁹, ועל
שארית עמד בית-ישראל, ועל ז肯יהם
חכמיהם, ועל-פליות בית-ספריהם מורי העם⁵⁰, ועל-
גריד-הצדקה גרי האמת ועלינו⁵¹, יהמו יתרו נא רחמייך
יהוּתָה יאהוּתָה אלְהַיִנוּ, ותן שכר טוב לכל-
הבוטחים בשמד האמת קדי שלגא⁵², ושים חלקני
עמםם בשקר באמותם, ולעוֹלָם לא נבוֹש בבייחוננו,
כירבד בטהנו שתער בעננו, ועל חסיד הגודול באמת**

⁴⁹. על החסידים - במס"י כתוב שחסיד הוא העשה נחת רוח ליוצר, והוא לנצח משורת הדין. ואלו חז"ל אמרו שחסיד הוא מלחה אהבה, וראיה לי שאין הדרים סותרים, כי כאשר אדם עושה אהבה, הוא גם מփש לעשות מצוות נוספת (ומגילה טו), וכן שעשוי אף אם אין מחויב בכך.

⁵⁰. בית ספריהם - שהיו בקאים בטורה עד כי יכול לספר אוטויתיה (ומגילה טו), וכן שעשי את התורה ספרות טפוחת כגון ל"י קרויות בטורה, 'א'ابتות בניקון וכו' (סקלט ט).

⁵¹. ועלינו - אף שאנו לא צדיקים ולא טרודים ולא ספרדים, בכ"א מבקשים אנו שגם יעלו תרחים.

⁵². שכר טוב...באמת - אין הכוונה על קיום המצוות אלא הכוונה - על קיומם לבתויהם של הבוטחים בנה, למען יראו אויריא לתבעו גמול על קיום המצוות, אלא הכוונה - על קיומם לבתויהם של הבוטחים בנה, למען יראו כל עמי הארץ של קוויך לא יבושו (עיר"ת).

בְּכָל לְבָב נְשֻׁעָנָה. בְּרוֹךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, יְהִידָּנוּ, מְשֻׁעָן : וּמְבָטָח לְאֲצִיקִים :

אמן: אמת שהשי'ת מנג נעל הציקים. וכטו יה רצון ששומר עליהם תמיד.

יד. פָּנָה יְרוּשָׁלָם יְבָכָה עַל יְרוּשָׁלָם וְעַל תְּהֻנָּת קָרְנוֹ דָוד, כִּי זֶה פְּכִילָה חִשְׁלָמוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאֵם אָזְן לְנָה יְרוּשָׁלָם וּמְלִכָּת בֵּית דָוד לְפָה לְנָה.
ח'ים יונ'ך דודש (א).

ואל יאנור אָדָם כִּי אָנָי וְנָה אָנָי שָׁאָתְפָּלֶל עַל הַגָּלוֹת וַיְרוּשָׁלָם, שְׁהָרִי לְפִיכָךְ נְבָרָא אָדָם יְהִידִי פָּרִי שְׁכָל אָחָד יְאָנָר בְּשִׁבְילִי נְבָרָא הַעוֹלָם⁵³, עַזְוֹד שְׁנִישׁ נְחַת רֹוח לְפִינָו יְתִ שְׁקָדוּ בְּנָיו נְבָקָשִׁים וּמְתַפְּלָלִים עַל אֶזְתָּה וְאֶפְלָא מְעַשָּׂה בְּקָשָׁתָם מִפְנֵי שְׁלָא הַגְּרָעָה הַזָּקָן אוֹ מַאֲיָה טָעַם שְׁאַלְמָה, הַפָּה כָּמָן עָשָׂו אֶת שְׁלָקָם וְחַקָּבָה הַשְּׁמִינִי בָּה (ט' ט' ט').

תְּשִׁפְכוּן תשורה שכינת בְּתֹודָה יְרוּשָׁלָם עִירָה בְּאָשֶׁר
דְּבָרָת הַבְּלָחָת⁵⁴, וּבְסָא מִלְבָכִית⁵⁵ דָוד עַבְדָךְ
מִתְּרָה בְּתוֹכָה תְּבִיעָה, וּבְנָה אָזְתָה בְּנִין עַזְלָם
נְצִי בְּמִתְּרָה בְּיִמְנוֹ שְׁנוֹה לְרוֹאָה
בְּבִנְיהָ (מנוג יְרוּשָׁלָם לְנוֹרָה כָּאָן בְּתַבְ' נְחַט לְעַל
עַזְלָם⁵⁶ בְּרוֹךְ אַתָּה יְהֹוָה^{ח' יְהִידָּנוּ}, בְּזֹנָה יְרוּשָׁלָם :

אמן: אמת שהשי'ת בונה יְרוּשָׁלָם. וכטו יה רצון שיבנה במזרחה ורשכה בחתכה.

⁵³. קלומר כל אָדָם בְּמַעַשֵּׂיו הוּא יְהִידִי, וְהִיָּה לְכָל אָדָם יְשׁוּ לְלֹבֶד אֶת חַלְקוֹ וְתַפְקִידוֹ בְּעַבוּרָה /, וְמוֹעֵעַ שֶׁאָדָם זוֹ מְפָלֵל אֶלָּו וְפַקְדֵּו בְּבָרוֹת הָאָרֶן הַכְּלָל לְעַל בַּיד אֶסְתָּר, וּמְכָל כָּל הַעֲלוֹת וְהַמְעֻשִׁים שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם כְּבָדָם שְׁמִים. וכְּךָ גָּם בְּהַבָּאת הַגְּאֹלָה, מִתְּחַדֵּשׁ מִתְּפָלֵל אֶלָּו הַכְּלָל בַּיד אֶרְחָר לְמַפְלֵל וְלְתַפְלֵל, כִּי הָרָה לְקָרָב וְהַלְעֵג בְּהַבָּאת הַגְּאֹלָה, וְאֶלָּא עַל אֶלְעָגָלָה עָדִין לֹא בָּאָה, אֵין זוֹ מְפָטָר אֶת הָאָדָם לְפִי עַרְעָז תַּפְקִידוֹ לְתַפְלֵל עַל הַגְּאֹלָה, כִּי מְחוֹבְתוֹ הַבְּלִיעָדִית לְלֹבֶד לְתַהְפֵל עַל הַגְּאֹלָה (ש' פ' ג', ט' ג').

⁵⁴. כאשר דברות – הבטחה זו נאמורה בזורייה, פ' ג' "כה אמר ר'": שבתי אל ציון ושבנתי בتوز' יְרוּשָׁלָם".

⁵⁵. כסא דוד – كانوا אלו מבקשים שהכחנה למלכות דוד וירושלם, ובבקשה והבה אלו מבקשים שיתגלה וובוא.

⁵⁶. בונה יְרוּשָׁלָם – בהוויה, כי בונה אותה ודייר עד שישליםם שלבים המרבים את הַגְּאֹלָה וּבְנִין יְרוּשָׁלָם בְּפַעַל הַרְשָׁוֹרִים וְהַצִּוִּית שְׁקָרוּ עַל עַם יִשְׂרָאֵל הם שלבים המרבים את הַגְּאֹלָה וּבְנִין יְרוּשָׁלָם בְּפַעַל).

טו. עמידת חישועה יכון: רבש"ע, רצוני בברכה זו לבקש מפה שתחזיכך ותגלה את מלכות נסיתך בן דוד, לנמען יתקדש טמ"ד, ולברך על זה (ח"ד שם).

יבכה על אבון מלכות בית דוד, ולבו לשבר בקרבו בזבוז חרבן ירושלים וזכרון מלכות בית דוד אשר נפסק בעונותינו הרבה (וינ"ד שם).

את צמה דוד עבד מהריה תצמיח בעלה,
וקרנו חוק תרומת נשא בישועתך,
בי לישועתך קניינו
[וציפינו כל-היום תמיד. ברוך אתה יהוה,
את צמיח קרנו חזק ותוקף היישועה:

אמן: אמת שהש"ת מצמיחה קרנו יושנה, וכן יהיד שצמיחה גאותנה ומשיחנו במרח

טו. שמע קולו יתבונן ויכון: רבש"ע, רצוני בברכה זו לבקש מפה שתקבל
תכלותינו שהתפלנו עד כאן, ולברך על זה (ע"ד).

ברכה זו שהיא סוף לאאנציזות צrisk בנטחה יתרה, שישמעו הש"ת בקהל תפלו ויקבל
 ברכחים התפללה שהתפלל עד פאן, וישם כל מגמוריו להשם, להתפלל על כל ארכין,
 אף דבר קפון או גדור (וינ"ד דרשו א).

שמע קולנו יהוה אהוננו אלヒנו, אב הרחמן
[חום ו[רחם עליינו, וקבע ברכחים ריבים

57. צמה דוד – כמ"ש (ימין לה, יט) "מצמיחה לדוד צמה צדקה". כתוב כאן בלשון 'צמה', כי משיח בן דוד 'צמו' שמו, כמ"ש (ימין ה, ט) "הנה איש צמה שמי".

58. וצמיחה – ביאת המשיח היה בדרך הצמיחה, והוא גם לשונו 'צמיחה ישעה' והוא כמו צמה שלפני גידולו נרבך, כן לפני ביאת המשיח יש עקבונו ומשיח – צරות רבתות, וכן ביאת המשיח הוא גם כמו צמה שצמיחה לאט ואינו בא פתאים, וכמ"ש במדרש שוח"ט י"ח (שנודה שבבל).

59. קרנו – קרנו הוא לשון חזק, כמו שהזכיר של השור מתבטה בקרנו, ואנו מופלים על חזוק כוחו של משיח כדי שייהי מסוגל להתגבר על אויביו (שולם והtrapות).

60. חוס ורחם – הרחס חובל על הדבר בגין שהוא נוצר לי, לנו יצטרע אם יעד, אבל הרחמן חמל על הדבר מצד מידת החמלה בלבד. וכך, כוונתו כאן היא יחש עליינו כיו שהוא יוקם בביבו

וברכzon לנת רוח⁶¹ את תפלהנו, כי אל שומע מקבל תפלות ותchanונים אתה.

רב החיד"א במורה באגדע (ב' אות גם) כתוב: בשמע קולנו בכל תפנות חול יתודה⁶², וכہ אמר: **מוציאים** אנחנו לפניך, בבשעת פנים בהרפה ובפלפה, **שחתנו עינינו** ופצענו לפניה, ועברנו על מצות דאותיה ודרבנן, ודרע בעיניך עשינו, וברינו אנחנו מתחרטים חרטה גמורה ואנחנו שבים בתשובה, ויהי רצון מלפניך וזהה יאהנו אלהינו ואליך אבותינו, שתגנו לשוב בתשובה שלמה, ותמחל ותסלח ותכפר לנו חטאינו עונתינו ופצעינו, ות מלא כל-השנות שגנו בכם, ותוציא לאור כל-ניצונותך הקדשה אשר נתפאו על דיןנו, וישוב הכל לאיתנו הראשון. ותפנו לנו כל-מצותה, ולעוסק בהורחך לשמה, ותצילנו מצר הרע, ותפרקנו פגסה טובה, בחרט ונחת ורוח לעובתך.

וביום שאין בו תhana אמר:

ר' רצון מלבניך, יהוה איהינו אלהינו ואליך אבותינו, שתפנו לעסוק בתורה לשמה ובמצוות ובగמלות חסדים. **ויהי כל-מעטינו לשם שמים.** ותפנו להשלים תkon נפשנו ורחנו ונשמנתנו בגלגול זה. ותפרקנו פרגסה טובה, בחרט בנחת וברוחה.

ומלפניך מלבנו – ריקם بلا כלום⁶³ אל-תשיבנו תחiar

לעם ישראל, מפני שעיל ידינו מתרפסם ומתקדש فهو בעליים. גם ירחם עליו מצד הצער והיסורים שיעורבים לעילו (לאברים זיהה 7).

61. כתוב החיד"א (חיד' אבותת פ' ב' יג) בשם זקן הרב בעל ח'ל, על המאמר "אל תעש תפלה קבע" שההAIR הינה שמתמיד ישעה נסח בפה, לא עשה נסח קבוע שזה תהה שגורה בפי ואומרה בלא כונה, אלא רחמים ותchanונים לפני המקומות, שבכל יום ישעה נסח חדש מתחנוים, ובזה יעורי הכוונה בתפלה. והחסין החיד"א וכחה ראייה בפער מוטר שרהור או לא, שבכל יום יושיב בשמי' תפלה לשאל צרכי בכל יום **בנושם מהויש**, לעורר הכוונה, ובכך נגירות ופאה תשבות שאין כבן לזרעך תנדי סח' קבון, וכן עצמוני גנב והושפעת אחורות שביבת קבוץ נגירות ופאה תשבות שלא לאמר טהה והקבינות, כין שכל מוסדרם וזה לא שודר הכוונה, ואם נשנית נסח שגדר בבר אין וזה לאordon).

62. ברוחמים וברצון – למורות שהרפה לנו לא כוונה, תקבלנה לכל הפתחות ברוחמים, כי רחום וחנו אתה, וכשרויתה בכוונות הבתekerנה ס ברצון טויריה. אך לא זה הה רחץ יוציאם ולכון עשרה האמורות ברכזון". לנו יש מפרשין ע"פ הנאמיר שרבק'ה מתוארת למפליתן של צויזקס ולכון עשרה האמורות ית' אשר רך הוא יכול ורוצה לרופאות ולהוציאו. נמצא שההיפלה תכלית העקר לתהובנו בכבודם של בקשנות ותהיילות, וכן על התchanונים מליליו צרכינו גנו מבקשי'ם שעירה ברוחמים, ועל עבודת שבחווי וכבוזו י' אנו מבקשי'ם שתתקבל ברכזון (מי הבהיר גולדוון).

63. ריקם אל תשיבנו – למורת שאיינו ראויים לך תשיעה לכל בקשוני, כי אל תשיבנו ריקם بلا כלום ועשה לכל הפתחות קצת מבקשי'ם (עויר'ת).

בקשתינו, חֲנֹנוּ וְעַנְנוּ וְשִׁמְעֵן תְּפִלָּתֵנוּ.

בתענית היחיד וכן בתענית צבור אומר כאן היחיד עננו, וכן ש"צ שמחה לומר עננו בין גואל לרופא, אמר כאן בלא חתימה. ואם שכח אים חוררים.

עַנְנוּ אֲבִינוּ עַנְנוּ בַּיּוֹם צוֹם אֲסִיפָת צִבּוֹר⁶⁴ התענית הוה, כי בצרה גְדוֹלָה אֲנָהנוּ. אל-תִּפְנֵן תִּבְטֵל לְרַשְׁעָנוּ וְאֶל-תְּהַעַלֵּם מִלְבָנָנוּ מִפְּקַשְׁתָּנוּ. היה נא קָרוֹב לְשִׁיעָרֵנוּ לְעַקְעָטֵנוּ. טָרֵם נִקְרָא אֶלְיךָ אַתָּה תְּעַנְּהָה, נִרְבֵּר וְאַתָּה תְּשִׁמְעָה, בְּדָבָר שָׁנָא מֹרֶה וְהִיא טָרֵם יִקְרָאוּ וְאַנְּיָ אַעֲנָה, עוד הם מִדְבָּרִים גָּנוֹנָה⁶⁵ וְאַנְּיָ אַשְׁמָעָה. כי אַתָּה יְהֹוָה שָׁחוֹמי פָּזָה וּמְצָיל וּוֹעֲדָה וּמְרִיחָם בְּכָל-עַת צָרָה וְצִיקָה מִשְׁקָה.

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ מִקְבֵּל תְּפִלָּת בְּלִפְתָּח. בְּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה תְּהִלָּתוֹתָיו, שׁוֹמֵעַ מִקְבֵּל תְּפִלָּתְךָ:

אמון: אמונה שהש"ת שומרת תפילתה, וכן יהו רצון שומרנו כל תפילהינו.

י. עַתָּה יִתְבּוֹן וַיְכֹונֶן רַבְשַׁיִעַ, רַצְוֹנִי בְּבָרְכָה זוּ לְבָקֵשׁ כְּמֵךְ שְׁתִּחוֹד העבודה למקומה, כי שם גָּנְעָשָׁה תְּלוּן עֲוֹלָמִים, וּלְבָרְכָה עַל זה (ע"ד).

ויבקש שתקבצל תפלתנו במקומן עבורותה הקרבנות, ושתחזור עטרה ליושנה. ובשוחח אמר: כל אותן אלפים שנפלו בימי חז"ד, לא נפלו אלא על שלא' שבעו בנין ביהמ"ק.

**רָצָה חַפֵּץ נא יְהֹוָה תְּהִלָּתוֹתָיו אֶלְהָנוּ בְּעֵמֶךְ יִשְׂרָאֵל,
וְלְתְפִלָּתֶם שָׁעָה תִּפְנֵה לְקַבְּלָה, וְהַשֵּׁב הַעֲבֹדָה**

64. צום התענית – אם נאמר צום, למה נאמר גם תענית? אלא שימושו השם צום הוא חיבור, כתוב בחולין צורות גדיין, והושאל אה"כ על אליפות שם כמו מיל'לה, ו"קראו ציט" שפירש הרד"ק קראו לקיבוץ, והושאל אה"כ על אליפות שם לעתנית ציבור (עמ"ת, ט"ב' ג').

65. עוד הם מדברים – אפילו לא מתכוונים למפלחה אלא שהם מדברים ונזהרים בכך עצם על צורתיהם, כבר הש"ת שמע ושותה להם ישועה (שפ"ד ג').

לְדִבָּר בַּיְמֹךְ לִקְדַּשׁ הַקָּדְשִׁים⁶⁶, **וְאֲשֶׁר קָרְבָּנוֹת יִשְׂרָאֵל**⁶⁷

וְתִפְלַתְתֶּם מִתְהַרְתָּה בְּאַהֲבָה שְׁבָרוּקָם הַקָּרְבָּנוֹת מִתְהַרְתָּה בְּגַל אַהֲבָתְךָ תִּקְבַּל

בְּרַצּוֹן לְפָקֵד, לְנַחַת רֹוח **וְתַהַי לְרַצּוֹן** לְנַחַת רֹוח **תִּמְדַּע עֲבוֹדָת**

תִּפְלַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ. תִּפְלַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ וְקָרְבָּנוֹת

הוור בבל ובם לא אמר או לאמינו רקבד בלו הלאו.

⁶⁹ עליה ו⁷⁰ לְמַנּוֹה לִשְׁנוֹת הָגָשָׁה וְהַתְּקִרְבָּה הַגְּזִירִים בָּאָרֶץ כֵּן נָגַד שְׁבֻעָה רְקִיעִים אשר בחרטאיינו עליה השכיבקה למעלה מדם. ויש שאף שתויה הפלתנו וחזרונו לעבר את כל הרקיעים שהם פורקנות הרוחניות, וע"י זה נזכה להתקרבות יותר גודלה לפני הש"ת, לא בלבון ולשבוע יותר גודל (עמ' פ"ג נ"ב).⁽⁸⁾

67. אש ישראלי – רבנן (ונתנו בראון) אמר לנו בקורס שאלות ותשובות של ש"ר עטר אלען, כי אין גודל יותר שמי יוציאו שר הנזול עמו ומקוריב לנשימותיהם של צדוקים, וכו' "א' כבשך עם רונו, ואנני לא מאמין בשומונה עשרה". י"א אש ישראל ותפלת מורה באחבה תקבל בפרקיו. בטור (ז'ו') קם תבח על ברכת רציה, שא"ב שאין עירובין עבורה, ומפליל על התפללה שייאת במרקם הקברני, שתתבלת תפלתך לירון העשיה, כי בבר"ה פריש עפ"י שחוכמה ביביטו **אש ישראלי** ל' התפללות ערבית וברוך זכריהם שתתקנו כוכמים חובה לנגן התלמידים בכל יום, ופכלם הם שאר התפללות של יהודים שמתפללים בדבבה ע"י החדש, או הכוונה למוספין בשבת ו/or ומועדים. וכן פירש הרב "שאש ישראל פירשו תפלה ישראל השהייה מרוחק האחים".

68. תפילה זו נסמכת על החותם בעמג'ר, י' בז'ים שמחתכם ובמוועדים ובראשי חודשים ותקעפם בחניכורות על עולותיכם ועל זבחיהם שליכם והוא לכם זיכרון לנפי אלוהיכם¹⁷. וכיון שאנו לנו בימינו את החזונותיות שעליינו איזכרנו לנו י'ה', אז מוליך שפטלנו תשיע'יאת, ומופלים שיזיכונו איזכרנו והabortus כאילו מירוץ כובדךך כל ר' קרייעס (דאה אבוי אלייה), כדי להגעה לעמלה אל מוחצת ה', ליליאני אהון, ששרי בלב חטאוינו וחרחה מהו אבוי והחפץ י'ה' ("ה")

⁶⁹ בינו ואיזה גזירות בהושם אמת

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יְעַלֵּה השְׁמִינִיה וְבָא וְגַע וְרָאָה יְפִיד וְרָצָה יְקַבֵּל בְּרִצָּן וְיִשְׁמַע בְּרִקְעַן יוֹפָקָד ⁷⁰ וַיָּכֹר וְכֹונְנוּ וְכֹרְזָן מַשִּׁיח בְּנֵי דוד עֲבָדָה, וְכֹרְזָן פָּלָעָך בֵּית־יִשְׂרָאֵל – נִכְרָתָה אֶלָּן לְפִנֵּיך, לְפִלְתָּה לְהַצְלה ⁷¹, לְטוֹבָה, לְחַן, לְחַסְד וּלְרָחְמִים, לְחַיִם טּוֹבִים וּלְשָׁלוֹם, בְּיוֹם

בראשית חדש: ראש החדש (ו' ח' ח'ז' ח'ז'ה)

בחול-המועד סכת: **הָג הַמִּצְוֹת הַזֹּה, בְּיוֹם מִקְרָא קָדְשׁ הַזֹּה,** בחול-המועד סוכות: **הָג הַסְּפּוֹת הַזֹּה, בְּיוֹם מִקְרָא קָדְשׁ הַזֹּה,** לְרָחָם בּוּ עַלְנוּ וְלֹהֶשְׁעָנוּ. זָכְרָנוּ יְהֹוָה אֱחָדָה אֱלֹהֵינוּ בּוּ בְּיוֹם הַזֹּה לְטוֹבָה, וּפְקִדְנוּ בּוּ לְבָרְכָה, וְהֹשְׁעָנוּ בּוּ לְחַיִם טּוֹבִים, בְּרוּבָר בשושה ⁷² יְשִׁיעָה וּרְחָמִים. חֹם וְחָנָנוּ וְחַמֵּל וְרָחָם עַלְנוּ וְהֹשְׁעָנוּ בַּיּוֹם עִזִּינוּ, בַּיּוֹם וְרָחָם אַפְתָה.

וְאַתָּה – בְּרָחְמֵיכָה תְּרֵבִים, תְּחַפֵּץ בְּנָו וְתְּרִצָּנוּ תְּחַבְּבָנוּ, וְתְּחִזְיָנָה תְּפַנֵּן לְרֹאָת בְּעִזִּינוּ בְּשֻׁבָּקָד לְצִיּוֹן להשרות שְׁבִיגָתָן בְּרָחְמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וְרָחָם

70. יְפָקָד, יָכֹר – 'אֶכְר' מורה על הזקירה לדב' לא מעשה עצמה, ו'פָקָד' פירושו שואcer ומתעורר גם לעשות איזה דבר דרך גמול או טוב (מלבי'ם).

71. **פִּלְלִיטה** – ש' לשאל מה עניין הצלחה מאיזה לר'?"ה' התשובה מצעאת בפסוקי התורה שנאמר "ז' ב' ימים שמחתכם ובמועדים ובראשי ד�שיכם ותקעתם בחצירות... והיו לכם ליכור לפני אלקייכם". ובפסקת לויין נאמר "כִּי תָוֹאַל לְחַמָּה בְּאַרְצָכֶם, עַל הַצִּיר הַצְּרָתָכֶם... וְרָעוּתָם בְּחַזְוּרָתָם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיכֶם וְנוֹשָׁעָתָם מְאַיְבָכֶם". ודרשו חז'ל בספר היקש: "ז' זיכרתם – ונושעתם, כל פון שזוכרים ישראל אין נוכחים אלא לתשועות", כולם בכלל זכרון שנאמר בטורה, כמו חכירו האמור בו'?"ה' יש עניין של תשועה והצלחה מצרה ולכון גם במשמעות של ר'?"ה' אומרים לגבי קרבנות ר'?"ה' ז' אזכיר לכלם היה תשועת נפשם מידי שונא."

המחזר שכינה לנצח:

אמן: אמת שהשי"ת ייחזר שכינה לצין, וכי היד שיחזר הנברדה לבירה יקווירה שכינה בתוכה.

זה, מודים יודה לך ב"ה על כל הטבות שעשחה לנו, שנוהג עמו תמיד בחסד, שחררי לפך גצל חטאינו וקצץ עבזדינו איננו ראויים לכלום. ולא יהיה בפי טوبة, שאנו עלול להיביא על עצמנו בקינות קשים ח"ו שיעורו אותו לדעריך את מה שהשם נון לו.

יזהר לך בכל על עצמו במחשבתו בשעת הכפייה שימושתו אל לה, כעבד הכרוע לאדרנו.
לזרות הכנה ושפלה שאיננו ראויים שיתיחת שם אליהם עליינו.⁷²

מודים נתנים תהה⁷³ אנחנו לך שאתה הוא יהונת
יאיהונת אלヒנו ואלהי אבותינו לעוזם
ועד צורנו צור חייך חיינו ומגנו ישענו המשיענו אתה
הוא, לדך ודר נזרה לך על הטובה ונספר תחלתה,
על-חיינו בזמננו הנסורים הנתנים בידיך, ועל-
בשםותינו מהלך טפקיודות לך המופחת בירך, ועל-
בפיך מגוריים שבכל-יום עמננו, ועל נפלאותיך
הנסתרות⁷⁴ בטובותיך שבכל-עת, ונודה לך ערב ובקר

⁷². והכרעה היא עד שיתפקו כל חוליות שבדרה, הטעם - כי חיות האדם ובניו תלוי בחות השדרה, עד שאם נפסק והוא טריפה, והנה ההוראה - כי חיותו ופשעו תלוי בועלת כל העילויות, שהוא ראש ומוקר כל הבכורות, וכן כוראות אליהם ואש"ה תובԶאות הדם נון נ"ז). ומוסר התכיה לברורות שפלותו מביוותו ראוי לשבח ולהלל לשם הגודל והנורא, כדי שלא עלה בעדרתו כי הוא ת' צרייך לו לשברוח ולללי, שרייך יש לו למאכלי מעלה שם מושיים ומושפעים מנאטו ומתקישים ומעריצים אותו. אלא לטבת האדם מועלתו והוא שיצירוה לההפלל אליו ית ניתן אליהם לבני"ט שרו הפלת פק (ז). ובוודאי יודה כל בר שלל שמי שכורע לבא כרוב הוא ליה שלא כרע כלל, ואוי לאוותה בושה (ס"ה) (ס"ה).

⁷³. מודים - ו"מ: מסכמים אנחנו לאלהותך ולהגהתך את העולם ומקבלים אותך כאלה, כלשון המשנה "מודים חכם לרב מאיר" (נו"ז), ולכן לא נאמר מודים על... אלא מודים ש... (פוד' ולחק).
⁷⁴. נפלאותיך - פלא הוא מלשון נפלא שפירשו מכוסה (שפ"ח) וכן מודים על הניסים הנפלאים

וְצַהֲרִים⁷⁵. הַטּוֹב אֲקָהּ הָאַהֲבָה – **בִּידְלָא-כְּלֹוּ** לעלם
רְחַמִּיהּ, הַמְּרַחֶם הרחם האמתי – **בִּידְלָא תְּמִינָהּ** לעלם
חַסְדִּיהּ, בִּי מְזֹן וּמְעוֹלָם קְנוּנוֹ לְהָ.

בזהורה, כשהוחון אמר "מודים", יאמרו הקהל בלחש "מודים דרבנן" ויכרעו ראשם בלבד (וירא' שיכרעו גם גופו). וצריך להזכיר לענotta "אמן" על ברכת "המוחזר שכינתו" ואחת כ' יאמרו "מודים":

א) מְזֹדים דְּרַבְּנָנוּ⁷⁶

מוֹדִים אֱנֹחָנוּ לְךָ שָׁאַתָּה חִיאָ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵינוּ כָּל-בָּשָׂר, יוֹצְרוּנוּ יוֹצֵר כָּל-מָשָׁבֵחַ
בְּרָאָשָׁוֹת. וְאָנוּ בְּרָכוֹת וְחֹזְדוֹות לְשֵׁם הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ, עַל
שְׁחַחְיִתְנוּ וְקִימְתִּתְנוּ נִצְחָה, בֶּן גֵּס בְּשִׁתְיֵד תְּחִיּוֹנוּ וְתִתְבְּנָנוּ בְּמִתְחוֹת דִּינֵּנוּ,
וְתִתְאָסֹף גָּלְיוֹתֵינוּ לְחִצְרוֹת קָרְשָׁד לְחוֹשְׁלִים, לְשִׁמְרָה חַקִּידָה
וְלְעַשּׂוֹת רְצֹונָה, וְלְעַבְדָּךְ פִּיסְבָּבָשְׁלָם⁷⁷. גַּם עַל שְׁאָנֹחָנוּ קְיֻמָּה
כחורת מוֹדִים לְהָ. בְּרוּךְ אֶל הַחֹזְדוֹות.

בחנוכה ובפורים אומרם כאן: "על הגיטים". ואם לא אמרו ונזכר לפני שאמרו: "ברוך אתה ה'" – חזור.
 ואם אמרו "ה'" – אין חזור:

עַל הַלְּפִיטָס יוֹצֵה לְהָ עַל פֶּל נִסְיוֹן הַגָּדוֹלִים שְׁעַשָּׂה לְאָבוֹתֵינוּ, וּבְפִרְטָה עַל גַּס תְּנִכָּה וּפּוּרִים
שֶׁבֶל עַם יִשְׂרָאֵל נִצְחָה רְחַנִּי וּבְלִיהְ.

מאתנו, שאין בעל הנס מכיר בניסי, ובכל יום קווים לנו ניסים רבים ואינו מרגישים בהם (ונצ"י).
 ולכן אמר "בְּכָל עַת" כי הניסים הננתנים הם בכל תקופה רגוע וכמה שאומרים בא'שר ירע'ו⁷⁸: שאם
 יסתם אחד מוחם או אם יפתח אחד מוחם אי אפשר להתקיים אפל שעה אחרת" (נו"ח בשלה ט).
75. עַרְבָּה וּכְוֹ' – ערָב וּבָקָר וְצָרִים נִמְשָׁךְ עַל רַאשׁ המאמר 'מודים אֱנֹחָנוּ לְךָ וּרְל' שההוראה היא
 ערָב וּבָקָר וְצָרִים ש"ק, תיעוד).

76. ההוראה לקב"ה היא יסוד בעל חשיבות כה גדולה, שרבנן לא הסתפקו בכך שעניינה אמונה בלבד
 תוציאנו ידי תפילה ההוראה שנאמרה ע"י חז"י, אלא עליינו לאומרה באופן פרטני (ושדרת), וזה גם
 דד'(א).

77. לְעַבְדָּךְ בְּלֶבֶב שָׁלָם – ולעבְדָךְ בְּבִיחַמָּק עַם שְׁנֵי הַיִצְרָם, כמַאוֹ שְׁפִירָשוּ חֹזֶל: בְּכָל לְבָבָךְ – בְּשָׁנִי
 יצירך, ביציר ההוראה וביציר הרעיון, ולשכנינה בהם מ' ק' ירוּ כל ההוראות מסוריות יעבְדָות יתברך (ואהאות
 התפוגה).

על הנשים, ועל נפשי הפרקן הצללה והפרין, ועל גבירות, ועל התשועות, ועל הגפלאות, ועל הגנותות שנחומרם שניצלו שעשית לאבותינו בימים ההם בזמנם בית הוה.

לחנוכה:

בימיה מתחיה בן יוחנן פהן גדול מושחת חשמונאי ובנו, בשעה רדה מלכיות יון הרשעה על עמק ישראל, לשבחם תורתך⁷⁸ ולהעבירם מהקי רצונך מעתותך. אתה⁷⁹, ברוחميد הרים, עמדת להם געה בעת צורתם, רכת את זריכם של טראיאן, דגנת בנות את-דים משפטם, נקמת את-זכרםתם, מסרת גבורים ביד שלשים, ורביהם ביד מעתים, ורשעים ביד צדיקים, וממאים ביד טהורין, ועודים לצים⁸⁰ ביד עוסקי תורתך. לך עשית שם גדול וקדוש בעולמך עז נסיך, ולעמק ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן בהרים⁸¹ הוה. אחרך באו בניך לדביר ביתך, ונפו את-היכלך מצלמים, ותרשו את-מקדש מוטמאה, והדליקו נורות בחצרות קדרשך, וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו בחלל ובחרוזה. עשית עליהם נפים וגפלאות, ונזרה לשמה גדול סלה לאצן.

78. גורף – היהודים העריצו חכמה, אך לא רצ' להכיר ולהווות במציאות ובעלינות חכמה התורה שהיא חכמה האלוקית – על חכמת האדם. הפרייה להם היעבדה עם ישראל דבקים בחכמה התורה ומבטלים את שכלם כליה, לכן איזו 'בוחחים וטורנים', בכלל שהיא תורה ה' אשר מעלה שלל האנשים (שפ"ח).

79. אתה ברוחميد וכו' – אע"פ שהחומראים לחמו במסירות נפש, חז"ל הוציאו רק את מעשי ה', כדי שלא נטעה לחושב שהחומראים היו שותפים להשיטות הדרישתיות בינייחון, ועי"כ נמעט ולו במשחו מהיובנו להלל את הש"ת (שפ"ח).

80. זדים (לצט) – כמ"ש משל כל, כי "אד יהיר לא שמו", וכן פה קי, מ"ן "אדים הילצוני עד מאד". גם היהודים היו 'אדים', שברוע לבם לעז תורה וללמודה. ועיקר לעגמ היה על 'עוסקי תורתך', שכן לימוד התורה לטמה בבלוי מורה אחרית נודע את השקפת כמות זו, שככל חכמתה היתה אמצעי להפיק ממנה תועלות, ולהמיציא על ידה שיפורים בתהומי החווים (שפ"ח).

81. כהיום – גם הרים ישנה תשועה ופרקן, מכיוון שביבאים האלה נפתח בעבר פתח ישועה וניסים, לכן הsegula בימים אלו לימי ישועה נשארה לדורות (עכ"ז).

בָּיִמְיִם מֹרְדָּכַי וְאָסְפָּר בְּשׁוֹשֶׁן הַבִּירָה, בְּשֻׁעַם עַלְיָהֶם אל אַבְתָּא
הַמִּן הַרְשָׁעָה, בַּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד הבנוי לְהַרְגֵּן הַגְּדוּלִים וְלְאַבְדֵּן
אֲתִיכְלַחְיָהִודִים, מְגֻעָר וְעָד וְקוֹן, טָף וְנָשִׁים, בְּיוֹם אֶחָד,
בְּשִׁלְשָׁה עַשֶּׂר לְחַדְשָׁן שְׁנִים עַשֶּׂר הוּא חֹשֶׁן אָדָר, זָהָר וְשָׁלָלָם
לְכֹזֹן. וְאַתָּה, בְּרַחְמֵיךְ תְּרֵבִים, הַפְּרָת בִּטְלָת אֲתִיעָצָתוֹ, וְקַלְלָתָ
אֲתִמְחַשְּׁבָתָו עַל מְרוּדָci, וְהַשְׁבָּותָה לוּ גָּמוֹלוּ בָּרָאשׁוֹ, וְתַלְוָוָה אַתָּה
וְאֲתִמְבָּנוּ עַל הָעֵץ השכני, וְעִשְׁתָּה עַמְּךָ נְפִים וְגִפְלָאות, גְּנוּרָה
לְשָׁמֶךָ נְגָדוֹלָה סָלָה לְצָאתָה.

וְעַל בָּלָם כל הנשים יתברך ויתרוכם ויתגנשא בברכה
תָּמִיד, שְׁמֵךְ מְלֵבָנוּ לְעֹזָלָם וְעָד, וּכְלַתְחִים
כָּלָם יוֹדָךְ סָלָה לְצָאתָה.

בעש"ת: **וְכַתּוֹב לְחִים טּוֹבִים בְּלִבְנֵי בְּרִיתְךָ.**
 ואם לא אמר ונזכר לפני שאמר: "ברוך אתה ה' של ברכת "הטוב שמן" – חווור. ואם לא נזכר
 עד לאחר שאמר שם ה' איןנו חווור.

וַיַּהַלְלוּ וַיַּבְרְכּוּ אֲתִשְׁמֵךְ תְּגָדוֹל בְּאַמְתָה בְּכוּנַת הַלְבָב,
לְעֹזָלָם לְנִצְחָה, כי טוב (הגהגון ומידתון), **הָאָל יִשְׁזַעַתָּנוּ**
וְעֹזָרָתָנוּ סָלָה תְּמִימָה, הָאָל הַטּוֹב. **בְּרוּךְ אַתָּה**
יְהָוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, **הַטּוֹב שְׁמֵךְ וְלִקְדָּשָׁה נָאָה** ראיי וכח
לְהַזּוֹדָות:

אמן: אמת זו היא הברכה והשבחה הזות, ואני מودה ומאמין שהשבחים לו ית' גם יאים תנאים.

אָסֶר נְשִׁיאָת בְּפִים ⁸²

כשבועדים הכהנים על הדוכן יהיו פניהם כלפי היכל ואחוריהם כלפי העם ויאמרו "יד רצון" זה, ומאריכין בו עד שיטים ח"צ "ילך נאה להודות" כדי שתהיה ענייה אכן של הקהל גם על זה. "ידי רצון" מלפנייך ה' או"א שתהיה ברכה זו שצווינו לברך את עמך ישראל ברכה שלמה, ולא יהיה בה מכשול עזען, מעטה ועד עזם.

הכהנים מברכים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קָדְשָׁנוּ בְקָדְשָׁתוֹ שֶׁל אָחָרֵן וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אַתָּה עָמוֹ יִשְׂרָאֵל בָּאַהֲבָתְךָ. יְבָנֵנוּ לְבוֹן לְקַבֵּל בְּרִכַּת הַכְּהֻנִּים בָּאִינָה וּבִירָאָה וַיְבָנֵן לְתַבּוֹת הַבְּרִכָּה, בַּין שְׁפָקָה מִים בָּזָה מִצּוֹת עַשְׂתָּה בְשִׁנְיעָה וְעַגְנִית אַפְנִין (בַּהֲלָל ט' קכ"ד סק"א בשם ספר זודדים, כה"ד ס' קכ"ד).

ומקרה ח"ץ: יְבָרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּחִים וּוּשְׁרָבָה וַיִּשְׁמַרְךָ מִנוֹגָנִים: יְאַרְבֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | פָנֵינוּ שְׁדָקָת אַלְיָד וַיְחַנֵּן עַתְקִי: וַיְשָׁאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | פָנֵינוּ בְּחִבָּה אֶלְيָה, וַיִּשְׁמַע לְךָ שְׁלוֹם: (וַיִּשְׁמַנוּ יְבָרְכוּ הַכְהֻנִּים אֶת־שְׁמֵי בְּשֵׁם הַמִּפְרָשׁ עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאַנְּאִי אָבְרָכָם לִיְשָׁרָאֵל וְלִכְהָנִים)

רבון העולמים עשינו מה שוגרת עליינו, עשה אתה מה שהבטחתנו: השקיפה ממעון קדש מן השם וברך את עמך את ישראל:

ואם אין כהנים יאמר ה' צ' או"א וכו', ואחר כל פסוק יענו הקהל: "כִן יְהִי רְצֵונֶךָ". אֱלֹהִינוּ וְאֶלְעָנִי אֱכֹתָינוּ! בְּרָכָנוּ בְּבִרְכָה נְפִישָׁלָת בְּתוֹרָה רְבָחוֹתָה עַל־לְבִדִּי מֶלֶךְ עַבְדָךְ, הַאמְרוֹתָה מִפְיָה אָחָרֵן וּבְנֵיו הַפְּתָגִים עַם קְדוּשָׁה, בְּאָמֹרָה: ואחריך אמרו: "בָרָךְ" וכו' עד "אַנְיָא אָבְרָכָם", ואחר כל פסוק עונש הקהלה: "כִן יְהִי רְצֵונֶךָ".

הרואה חלום ונפשו עגומה, יאמר בעת נשיאת כפים:
רַבּוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! אָנוּ שָׁלֵךְ וְחַלּוּמוֹתִי שָׁלֵךְ, חֲלָום חַלְמָתוֹי אֲנִי יוֹרֵעַ מִה הָוָא,
 בין שְׁחַלְמָתוֹי אֲנִי לְעַצְמִי, ובין שְׁחַלְמָתוֹלִי אֶחָרִים, ובין שְׁאֲנִי חַלְמָתוֹי עַל
 אחריים, אֲםִתּוֹבִים הָם – חֲזָקָם וְאָמֵץ בְּחַלּוּמוֹתִי שֶׁל יוֹסֵף הַצִּדִּיק, וְאֲםִתּוֹבִים

⁸² גם כשהוא מקבל הברכה מוכן ע"י מושעי לקבל ברכות ה', מ"מ יש אפשרות שירד עליו רחשע האלקי באמצעות אנשים אלוים עובדי ה', שהם מתחו ציור הברכה ע"י מעשיהם ותפליהם וברכתם וויריקו על העם, ובחר לווה את בני אהרן הקדושים אל ה' בעבודת הקדש (ולב"ס).

רפהאה – רפאים בימי מרה על ידי משה רבינו עלי ה' השלום, וכמי ירחו על ידי אלישע, ובמרום מארעיה, ובגנון מוציאנו, ובתקיריו מחלין, וכשם שהבכת קלתת בלעם בזבבעור מרעה לטובה, פן תפפוץ לי כל חלומו לטובה ולברכה, ותרצני ברוחם תרבים. יהיו לרצון אמרפי, ותגון לבי לפניך וזה צורי ונאל:

יט. שלום יתבונן ויבונן: רבש"ע, רצוני בברכה זו לבקש מפוך שיישכו שלום בעם ישראל, ולברךך על זה (סדר הוות).

יבקש שיישכו שלום בעם ישראל, ולא ייחיו מוחלוקות כלל, כי השלום כולל הכל, ובאמיצאות השלום נזפה לכל גנטברך מהכל (סדר הוות).

שים השפע לנו שלום⁸³, טובת וברכה, חיים, נשיאת חן וחסר, [צדקה] וرحمים, עליינו הקהל שאנו זעל-בל-ישראל עמד בקהל,⁸⁴ וברבנו אבינו כלנו באחד בשווה⁸⁵ באור בעירות פניך⁸⁵, כי באור פניך⁸⁶ מותן תורה נתת לנו ידועה אלהינו,⁸⁶ אלתינו, תורה וחיים, אהבה וחסר, הצדקה וرحمים, ברכה שלום, וטוב בעיניך תמיד לברכנו, ולבך אתי.

.83. **שים שלום** – מתחילה בבקשתו על השלום מפני שהמשנה אומרת 'לא מצא הקב"ה כלי מהчик ברכה לישראל אלא השלום', וממילא מבקשים או קודם לכל חיל ישראל והוא על הדברים הניגנים בתוכו, שהם הטובה והברכה חיים חן וחסד (עו"ת).

.84. **אחד** – דוקא בברכה זו מבקשים שהברכה תחול על כלם אחד, מושך לכל ישראל זוכה להארות פנים כאשר אין שם פירוד בים וכולם 'לבב הארץ' כמו שדרשו חז'ל על הפסוק פשות יי' ט' (ייחון שם ישראל נגד הח'ר').

.85. **באור פניך** – הארות פנים היא גלוי האהבה והרצון לשני שמותבטא גם בפנוי של האוהב, שנינוי שמהים ומAIRים כנגדו. לכן מבקשים אנו שתאיר פניך אלינו, מפני שאז תמלא משאות לבנו לטובה (האות והጥלה).

.86. **באור פניך נתת לנו תורה וחיים** – באותו המועד הקדוש (מנגד ור' טיע) שראו אז את אור פני 'כמ"ש "נדים בנים ובר ה' עינכם" (מכ' ג, ח), הרעה השותם גוזלה כל כך בטורה הקדושה עד שהחשיו כי היא מקור החיים לכל הבריאה (נדוז ישראל לח'ז פרק מ).

בְּלִעֵמֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּרַב עַז חֹז וְלִשְׁלוֹם.

בעשרת ימיירתשובה מוסיפים:

ובספר חיים ברכה ושלום ופרנסה טוביה וישועה וגחמה ונוריות טובות, נבר ונכתב לפניך, אנחנו וכלעמך ישראל, לחיים טובים ולשלום.

ואם לא אמרו, נזכיר לאחר ש הזכיר שם ה' בחתימת הברכה – אינו חור.

ברוך אתה יהוה אתה ייְהוָה יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

ישראל בשלום [אdon חביב יאהת לנו]
בכל המתחאך, אמן אמרת הדברים:

אמן: אמות ששšíית מובך את עמו בשלים, וכן יהו רצון שלום נלינו.

פסקוק זה מסג'ל לכמה עניינים. תחלתו י"ד וסוף י"ה, בתוויתו י"ד, ו"י"ד יודין יש בו, ושים בו מ'ב אותיות, וסודו סוד גדול, ולבן ציריך לאקרו בנהת ולבן, ומועל הרבה לקלל תפלהו ולא ישוב ריקם (ס"ה).

יהיו לך רצון [תקבלי וזה אמריך, והגנו מוחשבות לבי לפניך,

יהוז איז אהוזו צורי ונאלץ מן הצהה:

ידדק באכירת הפליה זו, ובמיוחד בנפשי כעפר לכל תהיה, ובתיבת 'כל' יכול בין גודל בין קטן, בין עני בין עשיר, בין חכם בין טפש, ואין יקפיד איז'ב ויביעות. כתוב החודדים שבבל תשובה יאמר נצור לשוני וכור' בדמעה.

אלְהִי נָצֵר לְשׁוֹנִי מְרֻעָע, וְשִׁפְתֹּותִי מְדִבֶּר מְרֻמָּת,
וְלִמְקָלְלִי אֲנָפְשִׁי תְּדִם תְּחִישׁ גָּרוּבִי, וְנָפְשִׁי בְּעָפָר
בשפלות לְכָל תְּהִיתָה, ואָפָתָה לְבִי לְהַבֵּן וְלְהַשְׁבֵּיל בְּתֹזְרַתָּה,

87. נצור לשוני – אע"פ שהטובי והרע מסורים בידי האדם, מכל מקום אנו מבקשים מהשם שישיינו לעשות טוב (ד"א). והוא שאנו מושפעים בקשר לאחר שבקשנו שישיינו לנו לשمر על פניו, גם 'פה' לבי בתרופך, כיון שאם לא מכנע מוביירם סטויים, אין הנוראה שלמדו ונדרח חשבה כלום... ככל ויבור של תורה וחוזשה שזעיר והיה באפשרותו לעלות לעתות פרי הילולים קודש לה, נכסה ונמשך עלייו מלמעלה רוח הטומאה ע"י דבריו האמורים (שהה' ב, פ' 4).

88. נפשי בעפר... לתוך לב בתורף – כמו "ש ולבין לה" אמר אס מושים עצמו בעזירה זה שחייב דשין בהר תלמודו מונקים ביזור. כאן מבקשים מה' שנוראה הרוחים מכובד מודמה וגהואה גודל לבב המתאיםים לבו של אדם מהבini חכמת התורה ומעכביו אותו מרדזו אחר המצוות (עי' ת').

**ואחרי מצותיך תרדף נפשי גנושתך, ובליך קמיים עלי
לרצה, מתרה הפר עצתם וקלקל מחשבותם.
בריגיל לופר "עשרה למשן ורביה"⁸⁹ עשה למן שמד החילך בגוון, עשה למן בקעה זוכה ומקבל רבי פְּרִיבָה
ימינך מזיה רחמי, עשה למן תורה, עשה למן
קדשתח' החילך. למן יחלצין ידיך מצריהם, ימן הוושיעך
ימינך במת חסוך ועגני:**

סגולה שלא ישכח שמו ליום הדין: יאמר קודם "יהיו לרצון" פסוק מתנ"ד המתהיל באות הראשונה של שמו, ומסתים באות האותונה של שמו, או פסוק ששמו מופיע בו.

**יהיו לרצון למתהיל אמרי-פי, ימינו משבות לבי לפניה,
יתנו את יהונינו צורי ונאלי זו הצרה:**

יש אמרים תפילה זו (נקראת תפילת רב (כלכת מ"ט)):

**יהי רצון מלפניך יהונאה יהונאה אלהנו ואלהי אבותינו, שתרכזנו ותתינו חיים
ארוכים, חיים של שלום, חיים של טביה, חיים של ברכה, חיים של פרנסה
טובה, חיים של חילון עצמות⁹⁰, חיים שיש בהם וראת חטא, חיים שאין בהם
בושה וכלהה, חיים של עשר וכבוד, חיים שתחבא בנו ארכת תורה וראת שמים,
חaims שהמלא כל מישאלות לבנו לטובה לעבדתך. אמן. יהיו לרצון אמרי-פי,
וימנו לבי לפניה, יתנו את יהונינו צורי ונאלי:**

⁸⁹ כך כתב הרשי"ע סימנו קכבר סעיף ג' והסבירו הרבה הרבה כי אין שתפילה זו הינה למענו גילוי הנגתו בבריאה למונו צער השכינה, ולכן כל המשותף בציורה זוכה והוא פני שכינה (שפ"ד א).

⁹⁰ חילון עצמות - ביסוי זה נסמך על הפסוק "יעצמו תיך יחלץ" (כט מה ו), והכוונה יאמץ ויוחזק, כמו "חלוץ הצבא" אבל לא כו"ל "חלוץ עבור" (כט מה) וזהכרת העצמות לפני שחם מוסדי ההור (הצדקה דד"ק שם, וכמו מזמור בילוי' ש"ה רוח וחתמו). ואם כן בקשתנו כאן היא שניהה בראיות בוגנו וארבינו (עין עוד לקון בברכה"ז הענה על רצה והחלץנו).

יפסעו לאחורי בעקב הנקטר מרבו, בבושה והכנעה גדולה.⁹²

עֲשָׂה שְׁלֹום (בעשיית אומו: השлом) **בְּמַרְגְּמִין** בעליינם,⁹³
הַזָּא בְּרַחֲמֵיו יִעֱשֶׂה יִשְׁכַּן שְׁלֹום גַּם עַלְינוּ,
וְעַל בְּלָעָמו יִשְׁرָאֵל, וְאָמְרוּ חַמְלָקָרִים אָמֵן וּתְקִים:
יְהִי רָצֵן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ, שַׁתְּבִנָה
בֵּית־הַמֹּקֵדֶשׁ בְּמִרְחָה בִּימֵינוּ, וְתִן חֶלְקָנוּ שָׁנָסָה בְּגִלְוִים
בְּתֹרֶתךָ, כִּי לְעָשֹׂות חָקֵי רָצְונֶךָ וְלַעֲבֹדךָ בְּלִבְבָּךְ שְׁלָם.⁹⁴

91. ואם עשה פסיות אלן במצוות אנשיים נולדה בלא בינה, לא יחשב לו עבירה כלל לצאת ייד חותנתו שמחזיב מקיניא דגמי, וראוי לו שלאל התרפלל נון יעלם (ואהמיסים תפללו ונונה לנמקה בלילה רשות קרואת, רואה בעוצמו שאף במתת הפלות לא בור שננד לבן מלך מלכי המלכים, ותפילה כו און זה עוז). שכן הוא אין אלא כתנותק, וממלט את החילימים מבלי לשים בזידוש ר' חייו תפילה פ"ד הא"ו) וע' פ' כתבי הרא"י סדר התפוקה של כל בעיותם ר' עליונים הקודושים הנודע ונותר (שו"ה).

92. במורמו - למורות שיש מלאכי רחמים ומלאכי דין, עופ'כ' יש שיבים, מפני שמורתם כולם קיומ רצין ר' כד מבקשים אנו שיכסו שלם עליינו, שכל אחד ימלא תפקיזו לפי הכוונות והכלים האשיים שנינו לוי, ומטרת כלם תולה קיום רצינו יתרך, ורק אם היה שלם. כי אם כל אחד יש לו נגיונות ממשו. ממילא חושב שהשני נוטל משוחנו ומוך מופר השלים (שפ"ח א).

93. ואמרו אמן - יש לשאול למי יצוה לומר כן, שחררי מוסיים כאן תפילת הלחש, וכי שומע זולתי הקב"ה? ויש לתרץ ע"פ המג' א' בשם המט' מ"ו חולין ס' ק"י שאמור כן קלפי שני המלאכים המלויים לתוכלו ואמצא את כהו לעולמות השמיימה, וודאו אמר י' ר' רוקיא (וגמ' י"ג), והוא כניע בקשה מatoms שיכמו הכל מנצעין את כהו שיטשעו מלאכי חתרת לבקש רחמיין, ואיל יו רואים לממעלה, ו/orה י לשבחת רחמים היא Mata הקב"ה שהוא ית' פסייש עלי את המלאכים בבבל יקסרו אוותו בתפלתו אלא ימכו את כהו ויסיניו, כי עקר דול צלנו שאין ראוי להתפלל לשום נברא בעולם ובקס מהנו איזה סייע אלא לקב"ה לבדו (עו"ז).

94. מלאקו זה המסייע את פרקי החקרכובות ואת תפילות י'ת' [שאט אוניה אמרים בצד קרבנות], מיד להזכיר לנו שכם למודר זיין הקרבנות וגם ההפ' הם ר' ס' עקליה, ואילו רקעודה הרשלה וואהמיסים היא עבירות קרבנות מפש עוגום הטע. עניין השורה עלי תשוף קרבנות, כתוב הרר"א מס' ז הungen הוא של ל' דברים העולם עמו, על התורה ועל העברות ועל גמilitות חסדים, ואחר שגלינו ארצתנו, אין לנו לא תורה כמ"ש ח"ל באדר"ע פ"ד ה'ו, וזה שאנו אונאים אחר התפילה נשומיר כי אם גמilitות חסדים וכמ"ש ח"ל באדר"ע פ"ד ה'ו, והוא עבורה עצמה, "וְתִן חֶלְקָנוּ בְּתוֹרֶתךָ".

חוורת ההפלה אע"פ שהטעם של חזרת הש"ץ ע"פ דפסח ליהוציא את כי שאלינו בקי, נ"מ אין זה עקרר הטעם ב'יימנו ר"ע"פ חסוד נעלמה גדריה נואד (ב"ה תרזה), וכן דש"ז צרך לבונן בתפילה זו יותר מהתפללה הלחש, כי זו עיקר תפלותו (ש"ת ודורשת והקמת סינו נ"א) וככתוב יסוד"ע: אחר הרוף בלחש יכין הדארם עצמו לעטמע הרוף/בזורת הש"ץ, ויזהר מואד לשכור מוחשנות מוחזרות בטילים, ר"ל, רק לעטמע תפלה הש"ץ, ויבן בדים פונות הרופ' נמוש באלו הרופל עד שור שב שנית, ובענית אמן על ברכות הש"ץ, ויהשבר לו גם בן לתפ'. ויזהר הדארם נואד בענית אמן, ולא יוציאו תפלה אמן במצות אמן. אֱבִינּוּ מַלְכָנוּ, כי לפי שנוי הברכות בר שני פונת אמן.

בעשרות מי"תvos האמורים אבינו מלכנו:

אֱבִינּוּ מַלְכָנוּ יְכֹונֵן בְּעֵת רְצׁוֹן זֹאת בְּשֻׁתְּפִיתָה הַאֲרוֹן, שִׁיפְתָּחוּ שְׁעָרֵי הַשְׁמִינִים לְתִפְלָתֵנוּ.⁹⁵

אֱבִינּוּ מַלְכָנוּ! ח'פָנֵנוּ לְפִנֵּיכֶם שְׁתִבְנֵנָתֶם בְּנֵי רְחֵם עַלְיָנוּ.

אֱבִינּוּ מַלְכָנוּ! אֵין לְנוּ מַלְךָ אֶלְאָ אַתָּה.

אֱבִינּוּ מַלְכָנוּ! עֲשֵׂה עַמְנוּ צִדְקָה וְחֶסֶד לְמַעַן שְׁמְךָ.

אֱבִינּוּ מַלְכָנוּ! חֲדִישׁ עַלְיָנוּ שְׁנָה טוֹבָה.

אֱבִינּוּ מַלְכָנוּ! בְּטַל מַעַלְיָנוּ כָּלְגָוּרוֹת קְשׁוֹת וְרַעֲוֹת.

אֱבִינּוּ מַלְכָנוּ! בְּטַל הַסְּרִ מִחְשָׁבּוֹת שׁוֹגָגָנוּ.

אֱבִינּוּ מַלְכָנוּ! חָפֵר עַצְתָּ מִזְמַת⁹⁷ אָזִיכָּנוּ.

אֱבִינּוּ מַלְכָנוּ! פֶּלֶה פֶּלֶץ הַמְעַיקָּעָנִי וּמִשְׁטַיִן מִקְטָגָ מַעַלְיָנוּ.

אֱבִינּוּ מַלְכָנוּ! בְּלָה דָּבָר וְחָרֵב וְרַעֲהָ וְרַעֲבָ וְשָׁבֵי וְכֹזֶה וְמִשְׁחִית

וּמִגְּבָה וּזְאֵר דָּרָעָ וְחַלְאָים רַעִים מַבְנֵי בְּרִיתֶךָ.

95. כמו"ש (פעמי כת) שר' אליעזר ירד לפניו התבה ואמר כ"ד רגניות ולא נענה, ירד אתקיו ר'ע, ואמר תפלה זו ומני נזחה. לנו קבינו לאומירה בפנתאון יוכבונה, ונטקנה תפלה זו ונגרה ברכות אקצ'יעיות של שם"ע, שחקנו ונענו בוגר הונן הדעת, החבירו בתשובה בוגד הרוצה בתשובה ו/or (גבוש, עב"ק). 96. מלכנו - האלים מious והולו עד שעת השלמות דעתו ונן ר'ו שה' הרוי הוא בן לאביו שבעמיס שאין עבוזתו מושלת עלי, כי עדין לא נתחייב בעבודה. ומשעה שנעשה בן ר'ג' שנה ואילך הרוי חייא עבור לקב"ה ונתחייב בעבודתו. על זה או מוחווים שתחמדי טנאו לפאי מנערינו ועד עתה, בגין בחיותנו בניס ובין הפה עצה וו'.

97. הפה עצה וו' - עזה הריא הרכבת שאליה שואפים להגוע, ומושבה הריא האמאצעי המוביל לקראות התכלית. האומות זוממות להשמי את ישראל, אבל הש"י מפאר את עצם קודם ביצועה (ולבי"ט).

רואה

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! מִנָּעַ מִשְׁקָרָה קְמִגְפָּה מִנְחָלָתְךָ מִעַם יִשְׂרָאֵל.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! זָכוֹר (יְיָ זָכוֹר) בַּיּוֹסֵד עֲפָר אָנָּחָנוּ וּמָן דָּתָנוּ.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! מְחוֹלָל וּסְלָחַ לְכָל־עֲנוּזָתָינוּ.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! קָרָעַ רֹעַ הָרָעה שְׁגָור דִּינָנוּ.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! מְחַזֵּק בָּרְחָמִיךָ הָרָבִים בְּלִשְׁטָרִי חִזְכּוֹתָינוּ⁹⁸.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! מְחַזֵּק וְהָעֶבֶר הָעָלָם פְּשָׁעָינוּ מִנְגָּר עַיִנָּה.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! בָּתַחֲנוּ בְּסֶפֶר חַיִם טּוֹבִים.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! בָּתַחֲנוּ בְּסֶפֶר צְדִיקִים וְחַסִידִים.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! בָּתַחֲנוּ בְּסֶפֶר יְשָׁרִים וְתָמִימִים.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! בָּתַחֲנוּ בְּסֶפֶר פָּרָנָסָה וּכְלָלָה טוֹבָה.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! בָּתַחֲנוּ בְּסֶפֶר מְחִילָה וּסְלִיחָה וּכְפָרָה.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! בָּתַחֲנוּ בְּסֶפֶר גָּאֵלה וַיְשִׁיעָתָה.

גרוזן

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! זָכְרָנוּ אֶיךָ וּזְכָרָן טֻוב מִנְשָׁנוּ הָטוּבִים מֶלֶפְנֵיכָה.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! הָצָמָח לְנוּ יְשִׁיעָה בְּקָרוֹב.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! הָרָם קָרָן בְּבוֹד וְחוֹק יִשְׂרָאֵל עַמָּךְ.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! וְהָרָם קָרָן מִשְׁיחָךְ.

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! חָנָנוּ וְעַנְנָנוּ.

חצפן

ימציה

חוון

רואה

מִשְׁׁוֹבָנה

אָבִינוּ מֶלֶכְנוּ! הַחֹזֶר נָנוּ בְּתִשְׁכָּה שְׁלָמָה לְפָנֵיךָ.

⁹⁸ שְׁטָרִי חִזְכּוֹתָנוּ – שאנו הייבטים ל'קב"ה רבות על כל הטעות העצומות הכלליות והפרטיות שהוא
עשה עמוינו, מ'ימים הרחוקים ועד יום מותנו. ואם כן כל מעשיינו אינם כיטפה מן רלים לעומת החובות,
ויל כך מבקשים אנו שימוחק ברחמי הربים כל שטרי חובותינו (האותת והtrap).

שופח

אָבִינוּ מַלְכָנוּ שֶׁמְעַרְנוּ קֹלֵינוּ חֹם וַרְחָם עַלְנוּג

אָבִינוּ מַלְכָנוּ שֶׁמְעַרְנוּ קֹלֵינוּ חֹם וַרְחָם עַלְנוּג בערבי.

אָבִינוּ מַלְכָנוּ קָבֵל בְּרָתִים רַבִּים וּבְרָצָן לְחַתְּרוֹת אַת תִּפְלַתְנוּג

אָבִינוּ מַלְכָנוּ אַל תִּשְׁיבֵנוּ רַיְקָם גַּזְחָוֹן ¹⁰⁰ מַלְפְּנִינוּג.

בימים שאין אומרים בהם תחנון אמרים:

תח קג רַהֲי שֵׁם יְהֹוָה יְהוָה מִבְּרָך עַד עַזְוָלָם בְּכָל וּמָן:

מִמְּוֹרָח-שְׁמֵשׁ עַד-מִבּוֹאָו מִמְּקָם יְשָׁבֵב, מִהְלָל שֵׁם יְהֹוָה

יהוָה יְהוָה: רַם מְרִים עַל בְּלָגּוּם יְהֹוָה יְהוָה, עַל הַשְׁמִים כְּבוֹדוֹ מָקוֹם

תח ח שְׁכִינָתוֹ: יְהֹוָה יְהוָה אֲדִגְנוּוּ מִהְאִידִיר גָּדוֹל שְׁמֵך בְּכָל-הָאָרֶץ:

ואומר החון חצי קדיש לקמן בעמ' 217. וממשיכים "דו חסדק", ובימי שני ותמיישי בהוזאת ס"ת.

סדר תחנון

א. מיד אחר חורת הש"ץ יש לזכור "ודוי ונפילת אפים". ואסור לדבר בין החורה לבין אמרת ודי ונפילת אפים.

ב. אלו הימים שאין אומרים בהם ודי ונפילת אפים, בין בשחרית בין במנחה: ר"ה, כל חדש ניסן, י"ד באיר, ל"ג לעומר, מר"ה סיון עד י"ב בו ועד בכלה, ט' באב, ט"ו באב, ערב ראש השנה, ערב יום הכיפורים, ממוaziי יום כפור עד סוף חודש תשרי, חנוכה, ט"ז בשבט, פורים, י"ד ואומר האדר א'.

ג. ובכל יום שאין אומרים בו ודי ונפילת אפים, אין אומרים נס במנחה ביום שלפנינו, חוץ מערב ר"ה וערב יה"כ שבמנחה שלגניהם אומרים ודי ונפ"א, וכן במנחה של ערב פסח שני.

ד. וכן אין אומרים ודי ונפילת אפים בבית האבל, וכשייש בבית הכנסת חתן בתוך שבעת ימי חותנה, או מוהל או סנדק או אב הבן בבית המילה, או חתן בר מצווה ביום הכהנו עלול האזות, וכן אין אומרים בבית הכנסת שנערכת בו מילה בו ביום, ובתפללה הסמוכה לסיום מסכת.

⁹⁹ חוס ורחם - החוס חומל על הדבר בגין שהוא גזרך לו, וכן יצטער אם יעדר, אבל הרחמו חומל על הדבר מצד מירות החמליה בלבד. ואם כך, כוונתנו כאן שה' חוס עלייו כיון שהוא זוקק כביכול לעם ישראל, מנגני שעילו יודיינו מתפרקם מהתוקד שמנו בעלם, וגם עלייו מצד הצער והיסורים שיעורבים עליינו (ולרב"ם זיא ח').

100. אל תשבינו ריקם - למורות שאינו ראיים לכך שתעתה לכל בקשתוינו מ"מ אל תשבינו ריקם بلا כלום ועשה לכל הפהות קצר מבקשותינו (זעיר"ת).

קצז סדר תחנון 197

ה. בתענית נזכר למרות שיש מילה או חנות או בכתם בבל, "מ' אמרם וורי, רק מדלים ה'ג' מדות וממודר" אליך ה' נפשי אשא" ו"אגינו מלכנו", ואחר כך אומרים את סולחות של התענית, אולם לא יאמרו פסוקי "זהו רהום" שאומרים כמו בשני וחמשי וש"ע קלא ה וכח"ד. ס"ק פח' בז.

ו. יאמר הש"ץ את היהודי בקול Dum וגהנת ולא במרוזה, כדי שיתעורר הוא והקהל עמו לתשובה. המתוודה צוריך לעמוד כဆמור היהודי, ישתח וראשו, וכי באגדתו על כל תיבת הדרוי, כאמור אתה גרתת ל' החיד"א).

זהו¹ כל אדם צריך לבקש רחמים על עצמו, כי אין צדיק בארץ אשר עשה טוב ולא רחש. ויחשב שמנית דעתך בתרנחת עלי, וע"י שפטוניה מתגברים הרחמים על הדין, וכל שן אם הוא בוכה.

עיקר היהודי הוא החריטה ועיבת החטא, שייחרטת האדם בלבו חריטה גמורה על העבר, ויקבל בלבו על להבאו לעשות זרים וטיגים, שבדאיל לא ישוב לבסלה עוד לדבוא ליריעון זה. ויצער עצמו צבור גדול, על שענוגיל לעשות להרשי' ולבוד' במלך מלכי המלכים הקב"ה, ובאייה פנים יבוא לפניו אחר פטירתו מהעלם דעה, ויבכה ע"ז הרבה מaad. ואף אם קשה לו להזכיר דמעות, עכ"פ יזכיר בלבו ולא יבא היהודי אצל במנטור אליו זומר (יטה"ע).

אנא יהונת אהוניה אלהנו ואלהי אבותינו, תא תתקבל לפניך תפלה לנו של יעביה מטלנו, ואל תתעלם מלכנו מתחנתנו מהפרטנו. שאין אנחנו עוי פנים לא בשחה וקשי ערך עקשנים, לוזמר לפניך יהונת אהוניה אלהנו ואלהי אבותינו, צדיקים אנחנו ולא חטאנו. אבל אלא חטאנו בשוג, עוניינו במזיד, פשענו במדוד², אנחנו ואבותינו³ ואנשי

4. היהודי נתכו ב"ב ותוית לפיו שהוחטא מאבד את העולם שנברא בכ"ב אבותות התורה. וاع"פ שיזיע האדם בעצמו שכן בו כל הדברים האלה, ונראה כדבר שקר, אין חש כה, ואדרבה חוא מוכרכ לזכור כי, שלכן נהיו במשון רבים, כי יכול לעשע על השמי בורו מטעם הערובות, כי כל ישראלthon גוף אחד כלול מאברים רבים, א"כ לא ראוי לאדם שיתוודה בלשונו רבים, כדי שייתודה גם על ברכו. ועוד שיש עברית שעדים דש בעקביו, ומה תהו, וכן כל הבהיר כאלו עוזב ע"ז. וכל המל宾 נמי חברו כאלו שופך דמים וכד' (נה"ז קיל"א).

2. עוניינו, פשענו - עוניות אלו והזונות, פשעים אלו המודים שאדם עשה להכweis (וועל נ), וו"מ שעניינו הוא עוני הדיבור כמשמעותו (וועל נ). "למדו לטעם דבר שקר ותועה לאא" (עט' יוספ'). 3. אנחנו ואבותינו - הטעם שאנו מתוודים אף על עוני אבותינו הוא לפני שכשנהנים אוחזים מעשי אבותיהם נעישים על עוני אבותיהם על כן אנו מתוודים אף על עוני אבותינו להפרסר מכם. וכמ"ש ויק' נ, ע' "ויהתו את עונם ואת עוני אבותם".

ביתנו: אשmeno⁴, בְּנָנוּ עַתָּה, גּוֹלָנוּ חֶבְרָנוּ דָּפִי
 דברי גנאי⁵ וְלֹשׁוֹן הָרָע, הַעֲוֵינוּ עִיטָנָנוּ דָרְכָנוּ, וְהַרְשָׁעָנוּ פָדָיו את
 הצדיקים, זָרָנוּ עַשְׂטוּ בְּזָהָר, חַמְסָנוּ חַרְפָנוּ וְבִיטָנוּ,⁶ טְפֵלָנוּ הַלְלָטָשָׁקָר
 וּמְרָמָה, יַעֲצָנוּ עַצְzoת רְעוֹת לְחֶבְרָעָת, כְּזָבָנוּ שִׁירָת, כְּעַםָנוּ,
 לְאַגָנוּ הַתְלוֹצָעָן, מְרַדָנוּ,⁷ מְרִינָנוּ דְבָרִיךְ דְבָתִיחָקִים, נְאַגָנוּ
 הַכְעָסָנוּ הָ, נְאָפָנוּ בְּעִיטָה, סְדָרָנוּ שְׁרוֹתָה, עֲוֵינוּ, פְשָׁעָנוּ בְּמָרָד,
 פְגָמָנוּ בְּנִפְשָׁעָנוּ, אַעֲרָנוּ שְׁנָאוּן, אַעֲרָנוּ אָבָ וְאָם, קְשִׁינוּ עַרְפָ
 לְמָרָות הַתְחִזָה, רְשָׁעָנוּ בְּמָנָשֵׁי רָשָׁע, שְׁחָתָנוּ בְּחֹזֶל וּבְנָזָר,⁸ תְּעַבָּנוּ הַטּוֹב
 וְהַקָּרָא,⁹ הַעֲיָנוּ מְהֻדרָה הַיְשָׁרָה וְתַעֲתָעָנוּ הַתְעָנוּ אַחֲרִים, וְסָרָנוּ
 מְמַצּוֹתָךְ וּמְמַשְׁפְטָיךְ הַטּוֹבִים, וְלֹא שָׂוָה לְנוּ לְאַחֲשָׁבָנוּ.

4. אשmeno – מל'ח'כ' נמי הא "ז' יואשמה הנפש הריא", ופריש הרמ'ב"ז שהוא לשון 'שמורה' שמהראוי שתהייה הנפש שומרה, ככלומר במושיעו הריעיס מתהברנו עונש שמומו הנפש הקרא ררת' (ע"ט).

5. דברנו זופי – ד"ל שדברנו זופי בהקב"ה וובכ"א, כמ"ש נמי כל' (ז' דברנו בה' ובר'), וכותוב וכ' ג' "בן ממדך תנין זופי", ודומי היאابر גנאי זופי לאלה והר"ק פרש שלמה זו מרכבת משני מילאים זו כי, וזה הוא שום בארמית; ואם בר פריש מהילה הרא שבעשו פות זובר, אחד בפה ואחד בלב.
 או שמדובר בפנוי כדייד ושולא בפנוי מדבר עליו רעות.

6. העינו – מל'ח'כ' (ולוג נג' ס) "ישראל העייתי", ר"ל שארמו לעות מה שראה ישר שהיתה דרכנו ישרה

7. חמנסנו – עיקר עניינו גולה בפרט, ועשויות מעשים שלא ביישר בכלל, כגון תלוקה בחזקה דבר מחבריו, אף שמשלים לו יותר מכמי שווי, מ"מ כיון שאינו המכונה ברצונו נקרא חמס. וכן המקהל תבירו, מחרפיו ומגבוזיו, קראו המכונה חמס (ולג' י' פי רשותים יכסה חמס", וכן נמי ג' "חמסי עלי'").

8. מרדנו – פירושו עשיינו עבריה אע'ג' שאין יצירנו תקפנו, אלא מלחמת שלא האמנו כלל במצויה זו. ובכלל זה, ההורק ממוני אמלי עלי עזועה אהת לאגמי. ובכל זאת גם ההורק עלי עלי תורה. וכותב הורד'ש י' בעיון זה נכשל כמעוט כל אדם, שאון שם אדים שאינו מבלה זמן בזום וליליה להבל וריק,

ואין מושים על לב – הלא באאות זמן הנני פרך על ח'ג'י".

⁹ יזהר לונגר אחר הודהה הפסוק "זאתה צדיק וגוי" בהבנה גדרלה ובבנה עצמה
(סורה ט).

זאתה אבל אתה צדיק על כל הרע הבא עליינו, כי בידך נחמה

ובאמת עשית, ואנחנו הרשענו:

במי שני וחמשי נהוגים להוסף "מה נאמר". ויש האמורים אותו אחרי "או" אל תעש עמו כלה".

מהר נאמר **לפניך** להצדיק מושיעך מרים, ומה נספר **לפניך**
שוכן שחקים שמיים, **הלא** ^{עניש} הנסתירות והונגולות אתה
יודע, אתה יודע רזי עולם ^{עלם} המדוחת העשים, ותעלומות סתרי
כל-חי ^{עפומיו} ^{כל-}ציוו, אתה חופש ^{בל-}חרדי ^{בל-}חכש וקר כל, ראה
כליות וילב. אין דבר נעלם ^{מפה}, אין דבר אשר נסתר מענד
עיניך:

יהרי רצון מלפניך יהוזה יהונתן אלתני ואלהי אבותתני,
שתמחל ^{לנו} את-בל-חתטאתי ^{שונתנו}, ותכפר לנו
את-בל-עוננותינו ^{דעתינו}, ותמחל ותסלח ^{בל-}פשעינו ^{מרעינו},
וסלחת לעוננו ולחטאינו ונחלתנו השה שביב: סלח לנו
אבינו כי חטאנו בשוגג¹⁰, מחל ^{לנו} מלפני כי פשענו ^{במvide}:
כי אתה אדני, טוב לבריות וסלח לדוחוטאים, ורב-חסד לך
כן-אייך: **למען-שםך יהוזה יהונתן, וסלחת לעוני כי רב-הוא**

⁹ ואניריו בפסקתא: "אמר להם הקב"ה למלאכי השורה: בואו ואודיעו אתכם צדקתם של בני, שאיני טעננים בעולם הזה בפניהם פגעים ארונות ויסורים היבאים עליכם בכל דoor ודור ובכל שעה ושעה, ולא בעתו בתקום - שקריםם עצם רשיים וקוראים אותו צזיק".

¹⁰ סלח לנו אבינו וגוי - זדונות הבן דמות האב כשגנות וקל לו לסלוח, אבל לפני המלך דמותות השגנות כזריזות, ולכן מבקשים אני אם בונים סלח לנו לחטאינו, ואם נעדים מטה לנו לפשענו (ד"א).

וציריך מודילה: **לְמַעַן** בוכות שפוך יהוּת איהוֹת **תְּהִנֵּן** פלא אמות,
בצידך תך גבורה חסרה **תְּזַצִּיאָה** מצרה נפשך: יהוּת איהוֹת **צְבָאות**,
עה 59 עפננו, **מִשְׁגַּבָּה** משׂוֹדי לנו אלתי יעקב סלה לעלם: יהוּת איהוֹת
עה 12 כבאות, אשרי מאחרו **אָדָם** אשך במתח קה: יהוּת איהוֹת הושיעת,
עה כב ה' מלך יענו בְּיוֹם־קָרָאנָנו אין: **הַשִּׁבְנָנו** יהוּת איהוֹת מגלהינו אליך
ונשובה יעבדך, **תְּדַשׁ יְמִינֵךְ** בקדנס:

נתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לממשה סדר תפילה (עמ' יג פרדוט). אכזר
לו כל זמן שיטן אל חוטאין עזעו לפניהם סדר תהילים ואני מותל לךם" (ס' ח'.)

אל ארך אפים סבלו דוחה הוועם ¹³ אתה ובעל הרחמים. גדרת
רחמייך וחסדייך [תזכר היום לזרע ידיך, במו
ש[הודעתך לענו מקרם גלית לעניון מלל, ובן בתוב בתורתך:
וירד יהוּת איהוֹת בענן ונגלה למשה, ויתיצב הקב"ה עמו שם
שם כב ה' עם משה, **וַיִּקְרָא** האל ות ¹⁴ בשם, יהוּת איהוֹת ההניתן: **וְשָׁם**
בנקלת הצור, **נִאמָּה**.

11. אישׁ וְוּ - מידה הביטחון הוא מנוחת נפש הבוטה, ושינה לבו סמוך על מי שבתו עליו, שייטה
הטוב והנכון לו בעניין אשר יבטה עליו (זונבהל פ.א. ביטחון).

12. ובא ללמודנו שבעמירות יי' מהות נתרוץ בכנרת שלקה ובכנית אל ה' ית', שרגעטו מיטפל
רכוא פלא בכנית התפילה (שפ' א, קצח ע"ב המורה").

13. ארך אפים - שאינו ממור ליעס, שמאיר או לרווחה ונותן לארכאה כדי שיתנו אל ליבו ויבוב.
ור אמר לשון 'אפים' שהוא לשון רביס, ממש שווא מרובה מרובה המירה זו, ו'ל שהאריכות הזאת היא
רבבה, וכמ"ש (פס' ע"ח) "הרבה להשיב אפס" (ע"ג).

14. וקרא בשם ה' - הרשב"ם והספרנו פרישו שהקב"ה הוא שקרא בשם כשבער על פניו, כמו
שהולך ומפרש, שכן כתיב י' אמר אמי עابر כל טובי על נძק וקראתו בשם ה' לפיד וכו". ואולם
דעת תיב' ע' ו/orא"ס בדעת רשי' שימושה קרא בשם ה' ו/orא"ל כתוב שיש" גם כו מפרש שהוא ית'
קרא בשם ה', והוא מלמד סדר התפילה אשר יקרה בשם ה'.

רָאֵן רַאֲדָה סְדָר תְּהִנּוֹן 201
ישורין קהנרת מדריך למדת הרים ומים שמיין גיאים
יזהר מארך להפסיק בין תיבות ה' ה' (בא"ה כי תשא"ג), וטוב לנמנת את י"ג מודות בפרק א' צבאות
ד' מן. וישחה מעת כshaworm ויעבור, ויקוף כshaworm ה'. היה' הדtapל, קירא י"ג מידות בטעמי
המקרא, בקורה בטורה.

גַּעֲבָר יְהֻנָּתִי אֶחָדָה | עַל־פָּנָיו שְׁלָמָה וַיָּקָרָא יְהֻנָּתִי אֶחָדָה |
יְהֻנָּתִי אֶחָדָה וַיָּקָרָא יְהֻנָּתִי אֶחָדָה |
וְחַנּוֹן דָּאָרֶךְ הָאָפִים בְּמִתְּנוּשָׁה מִלְּהֻנּוּשָׁה וְרַבְּ-חַסְדָּה וְאַמְתָּה
מִרְחַבָּה לְעַשְׂתָּה חַסְדָּה : חַנְצָר חַסְדָּה לְאַלְפִּים שָׁמָר חַסְדָּה שָׁדָקָם יְנַשְּׂא
עָזָן מִסְלָק וּמִבְטָל יְאָזָן וְפִשְׁעָזָן תְּלַהְכָּעָזָן יְבָזָן וְחַטָּאָה בִּשְׁוֹגָז
גַּעֲבָר נִמְקָה מִנְקָה לְשָׁבָט :

ה', ח' – זאת מידת הרחמים, והאדם צריך לרchromים קודם להתהא כי' יודע שעתיד לחתו. או
שמידבר הכתוב בחושב לעבור ע"ז שbezeh ונשען אף על המושבה ("או"). אלום האור החיים פרש
שיצטרך לרchromים אפילו קודם שהחטא אם אין זו יכולת קיים מצוחות עיטה להונת מהם, בכ"ז חוא
ת' חון אותן ברכמיים.

16. אל – רשי' פירש שאף זו מידת הרחמים והוא ראייה הסביר שהחטא "ஹוה" היא מידת הרחמים,
שנותו לאדם הרבה כמי החצריך לו, אבל שם 'אל' הוא שנותו לו טבות מורבות וחסדים גדולים אף
שאין כל כרך הכרה לבר, כלומר ונוטה לו למלה מוגברך לו, והוג' "בְּאֶרְאָשׁ אֱלֹהִים מִזְמָרָת
עַל כָּהוּ וְהַכּוֹה אָמַרְתָּךְ" בטל מושב כגדול לככוש כעט ולחותם.

17. ואמת – יש להקששות דילכארה און זו מידת הרחמים אלא זו שורת הדין השיער רצינו ויבלו טרכר.
ויל' ע"פ מודרש תנומא (פסע ותקען ג) "אל הקב' ה' למשה: איני חייב לבירה, כל מה שיעשה אדם
מצחא, אילם אי יונת לו שאנדר"ו חונתי את שער אחוריו" קלומר אין ביוב ותשלים על שער מושתת,
 רק השית' בתומו שבדר על המעוות ועד יש למד דם אחר שבדרי שלם שבר לעשי
 רצינו, החוטא יכול לאבד את שכריו, כיון מה שאמור זו'ל עבירה מבכבה מצוחות ומוש' לוי', ויל' ע"ז
 מבקשים יי'וות רחמים זו שייתן את השכר הטוב לעשי רצינו (וקשותין ר' וזה).

18. עון ופשע וחטא – אמרו ח'ל (וות' נ') עונות אלו הzdונות, פשעים אלו המרדדים, חטאים אלו
 השגות, ואם כך מודיע חטאיה משה על החטאות בסוף, והרי מאחר שכבר חטאיה על הzdונות ועל
 המרדדים שרטם חטבות החמורות – וורר ומונדרה על השגותן; והלא אם כבר מחייב ליל על הzdונות ועל
 עולם, בשעה שישראל לפיד עשויה לשובה, עשה להם דוניות כשותפות, והוא כאמור י'ישא
 עון ופשע 'חטא'ה. אך ר' מ' חולק על רבנן ולא מפרש כך בפסוק, ולדייו אינן מתווים תמי' על
 החטאים בסוף. ובמפרשנים נאמיר כנהה הסבירים לשיטתו הירוש"א פירש שאמר זונות תalive
 לפירש טענויות בויתו והיינו עשה לתאבון, וא' כ' מדדי שרטם להרעלת אינט סכחים כל
 כך, ורק א' כ' חטאיהם שאינן מציינים וידועים כל נא' במלבב' ב' בת' פ' פירש הוודע שוחחאים אף שהם
 קלים בראיותם מה מונדרה נספ' שרב מונדרות שאדם מבר לילותם ועם בטיבת השגגה והרו סט חווים
 מצד ריביהם והתחזתם. בשפ"א פירש הטעם לפ' שאית תזרה על השוגג כיש' לו עונות של זונות
 כרענוגם ו/or רוכך א' כ' מבקש להונקותם מושגנות (וינין גם שה' יזקק ליזמא). ולגרם פסקו רוכבר אשונים
 בחכמים, אך יש שפסקו כר' מ').

רחוב ותנו, חטינו לפניה, רחם עלנו והשענו מהזרות:

ישב באמירת "לוד אליק" אחרי שיסים "רחם ותנו" (בא"ה כי תשא י"ג).

עקר מתקון ביציפות אפים ע"פ הזר, זה לקובל על עצמו מסירות נפש
בצורך איזה מיתה בכוונה עצומה בפסק "אליך ה' נפשי אשא"¹⁹ (ושוח"ש).

זה כה:
לזר, אליך יהוץ את אהונמי נפשי אשא אמר ונפסור: **אליך**
כה בטחתי, אל-אבושה אכוב בביטחוני, **למען אל-**
יעלצנו אויבנו לי: ואנו גם כל-קוזח המוחלים לך לא יבשו
 מוחמיגים, **אצאי לחשו הבוגדים ביריקם** ליק וחינם: **דרביך מדת**
 הסדר²⁰ **יהוץ את אהונמי הזדיעני** שאלמוד מכם, וט **ארחותיך** הנהנתק בעולם
למדני: הדריבני באמתך | בדרך האמת **ולמדני** ליכת בה, **כיה**
אתה אליך ישעי המשוע אוטי, **אותך אליך קוויתי בל-היום**
תמיד: זכרך לי מדת רחמיד יהוץ אהונמי נחסיך, כי מעולם
המה מידתק לעילם²¹: **חטאות שבמי נערוי ופשעי** שנשנית בברות

19. כיון שיש לנוות שאינו להם כפרה אלא במתית החוטאות, יש לומר בתפלת תחנו את המזכיר "אליך ה' נפשי אשא", ובמיוחד יכול בפסוק זו, "ויראה אדם את עצמו כאלו נפטר מן העולם, ואומרה בכוונה הלהב, והבה"ה הישב לו באלו נפל את שמותיו מפניו אלו לחי שבחאות רבונו לב רחוק ולא ברצון... וזה גורם לו להשתקל הוא לש להמאורה, והוא מועל פניו זומו" (זה מיל). בשילוב חומר ענש זה של מוניות כוונת הלב בפסוק זה לש להמאורה, ויתר על מנתנו שכך על קראת מתואר זה, אלום בני ספרא נהגו לאמרו, רק ישתול לכויו בו בכל יכולתו, ובאומרו "אליך ה' נפשי אשא" יכוין למסורת עצמו למימה על קיום התורה והמצוות, כי בואה אין פחד לכויו (כח קלא טקל"א, עניון שמ), וכתבו בספרים שעממו הוא הפסדר לפי"ב" חסרות האותיות ב"ק' שמות גומט' עיקם, לומר, רק שאליך אומרו ומוקבון למס' פ"ש ל"א צל מגהדים (aban ריזויא).

20. דרך, דרכו - אל הנהנותי שברם מנגיא את העלים כגו הרחמים ההנעה ארך אפים ורב חסד, ובקשתינו שלמדנו וותם לבען ונגה בהם, כמ"ש "ולכלכת ברכוכיו" - מה הוא רחום אף אתה תחיה רחום וכו' (מלב"ם).

21. כי מעולם מהה - מעת הייצור (מלב"ם). ורש"י פירש מימות אדם הראשון שאמרת לו ביום אכלך פנוו מות תמות, ונתת לך בחסד יום משלהך שווא אלף שנים.

22. חטאות נורי ופשעי - אותו שבמי הנערים קוראים חטאות, שאין בהם פשע ומרד שעדין לא היתה לו דעת שלמה להכיר טוב ורע, ופשע' אלו עניבות משינשה איש מבון וידען, ומקבש אל תוכור זה ולא זה, אלא יכולו לו חסדיו וגמרו חסד (ד"ק).

אֱלֹהִתּוֹבָר, בַּחֲסִיךְ וּבְרִילִיאָתָה מִגְּבָרַת הַטּוֹרְבִים, עַפְלָה וְאֵת לְמַעַן
מִקְדָּשׁ טֻובָךְ יְהֹוָה אֱלֹהִים: **טוֹבָזִישָׁר** כְּכָל יְהֹוָה אֱלֹהִים, עַל־כֵּן
יְזָרָה יְדוֹר **חַטָּאתִים** בְּדַרְךְ חַטָּאתָה: **יְדַרְךְ עֲנוּנִים** בְּמִשְׁפָט
לִמְדָה אֶת הַשְּׁפָלִים, וְלִמְדָה עֲנוּנִים דָּרְבָו שִׁילְבוּ בָה: **כָּל־אֲרֻחֹת**
הַנְּגָוָת **יְהֹוָה** אֱלֹהִים הַמִּבְּרוּעִין, **חַסְדָו וְאֶמְתָה** נָאמָנִית, **לְנִצְרָי** לְשָׁמְרִי
בְּרִיחָתוֹ וְעַדְתָיו: **לְמַעַן־שְׁמַךְ יְהֹוָה** אֱלֹהִים שָׁבָו וּסְבָבָה, **וְסָלַחַת**
לְעַזְנֵי כִּי שְׁבָרִי **רַב־יְהֹוָה** וְאַרְיךָ מִזְמִילָה: **מִירָזָה** הָאִישׁ אֲשֶׁר דִּצְחָה יְהֹוָה יְרָא
יְהֹוָה אֱלֹהִים, **יְזָרָנוּ** בְּדַרְךְ יְבָחרָה יְשָׁעָה בְּדַקְרָבָה: אֵז וְדָאֵר **גַּפְשׁוֹ**
בְּטוֹב תְּלִין תְּנוּהָ בְּעוֹהָב, **וְזָרָעָו** בְּכוּמָה יְצִיחָה וּוּרְשָׁ [מִלְעָלָה] **אַרְצִין**:
סָוד יְהֹוָה אֱלֹהִים יְגַהֵּר לִירָאוֹן, **וּבְרִיחָתוֹ** לְהַזְדִּיעָם בְּרִיחָתוֹ
לְעַזְנֵינוּ נְשָׁוֹרָת **תְּמִיד** אֱלֹהִים יְהֹוָה אֱלֹהִים שְׁמַעְנוּנוּ, **כִּי** הוּא תְּמִיד יוֹצִיא
מִרְשָׁת אֶת רְגֵלֵינוּ: **פְּנֵהָ-אָלֵי** וְחַנְגֵן, **בִּידְיָחִיד** יְדֵי **וְעַנְיָן** אֲנֵי
וְאַזְנֵי: **עֲרוֹתָה** לְכָבֵי הַרְחִיבָה מִתְהָבִיס וּרְבִים, לְכָל **מִמְּצֹוקָה** תְּ-
הַזְּכִיאָנוּ: **רָאָה** עַנְיָן וְעַמְלִי כְּכֹתָה עַזְנָה, **וְשָׁאָ** מַל לְכָל-
חַטָּאותֵינוּ: **רָאָה-אַיִבִי** בִּירְבָו, וְשְׁנָנָתָ חַמְסָ שְׁלָא כְּדַין
שְׁנָנָנוּ: **שְׁמַרָה** נְפָשָׁי מִתְּהָבִיס וְהַצְלָנוּ, **אֱלֹהִי-אַבּוֹת** כִּי
חַסִּיתִי בְּטָהִתִּי בָה: **תְּסִזְעִישָׁר** יְאַרְנוּ תְּמַלְיָה וּוֹשֵׁב, **כִּי** קְוִיתִיךְ
צְפִיטִי לְיִשְׁוֹעָתְךָ: **פְּרָה** הַצְלָאָה אֱלֹהִים גַּם אַתְּ בְּעַשְׂרָאֵל, מַבְלָל
צְרוֹתֵינוּ: וְהֹוָה יְפָרָה צִיל אֶת־יִשְׂרָאֵל מִבְּלָל שְׁנָנָי עֲנוּנָתֵינוּ: כְּה קַדְמָה
יְהֹוָה אֱלֹהִים אֱלֹהִי יִשְׂרָאֵל! שִׁיב וְחוֹזֵר בְּדַקְרָן **מִחְרָזָן** אַפְקָד מִבְעָד

עלינו, והנחים התחרת על הרעה שנורת לנו שאותם?

זוכר לא להסית הדעת מהתפלין כלל, ומואוד ציריך להזהר בזו.

אבינו מלכנו והוא תפלה ותניינה נוראה (בא"ה כי תשא יד).

אבינו מלכנו! אבינו אתה. אבינו מלכנו אין לנו
מלך אלא אתה. אבינו מלכנו! רחם עליינו.
אבינו מלכנו! חנו ועננו קבל תפילהנו, כי אין לנו מעשים
 טובים. עשה עמו [צדקה ו[חסד, למען שמא הגדיל,
 זהירות ב **והושיענו;** ואנחנו לא נרע מה-געה ²³, כי אליך
 הנה תלוית **עינינו**: כת זבר מזות רחמייך ידוֹת יהודוי
 וזה גן **וחסדייך,** כי מעולם המה מודך עלם: יהי רצון שריה חסדייך
 וזה נט **יהוֹת יהודוי עליינו** גדול כל כך, **כאשר יחלנו** לך שטענה: אל
תזכיר לנו עונות ראשונים שעשינו בנוירנו, אלא מחר
 וזה כד **יקדקמונו** ביאו אלינו רחמייך, כי דלוננו דלים אנחנו מאי: עוננו
 וזה קמן **בשם יהוֹת יהודוי,** עשה שםים וארים: חנו יהוֹת יהודוי
 וזה גן **חפנו,** כי רב מרפה شبענו בו מחרנים: ברנו בעת רוץ, רחם מחת
 רטמיך ²⁴ **תוצר.** ברנו, אהבה מקרבתן תוצר. ברנו, עקרה
 וזה כ **עקדת יצחק תוצר.** ברנו, **תמיות יען** תוצר: אלו קודאים

²³ ואנחנו לא נדע - ככלומר לפיתחתפלינו בכל עניין שיוכל אדם להתפלל, בישיבתו ובנעמידה ובונפלת אפים, כו' שעשה מורי'ה, שנאמר 'יאשב בדור וו', ואגניו עמדתי בדור וו', ואנגלפל לפני ה' וו' ומאחר שאין בנו כה יכולות להתפלל בעניין אחר, אנו אומרים "אנחנו לא נדע מה נעשה" וכי' דד"א. טו ק"ג.

²⁴ רחם תוכור - נגד אברהם אבינו ע' שהיית מדו"ה הסד רחמיים, ש'רחם' בגימטריה' אברם', ובבקשים או שבשעת רוזה תחמס עליינו בכוון של אברהם (ס' ופ"ד) וכן אהבה ווכו' רומי' לאברהם, דכתיב ביה "ויע' אברהם אהביי" (ע"ז ד"ה).

יהוזה אֶל-אֱלֹהָיו הַשִׁיעָה, הַמְלָךְ יְעַנֵּנוּ יָקֵב תְּפִלָּה נָעַם קָרָנוּ

אליך: ה' מרדעם ווילג'ן כי הוא ידע יארנו שנוצרתו מעפר.²⁵ זבור לפניו כי

מיסודה של עקרת אנחנו ולכן חטאנו: עזרנו אלהי ישענו מדור ישועתו מה נט

על דבר בעבו בבוד שמא פלא יהודים בניין והצילנו ובפר על

חטאתינו למצו שמה:

אומר החזן הארי קדיש ל'קמן עט' 217?

בבימוי שני וחמשי מוספיים תחנונים אלו, לפניו אמרית הקדיש. וצריך לאומרים בעמידה (ש"ע א"ר"ה קבל' י), בכוונה ובמתכוון, ולא במרוצצם.

אל מלך יושב על כסא רחמים כיון את געו ומתנהג בחסידות

מזהל עונות עמו, מעביר ראשון ראשו למסות הירך,

מְרֻבָּה מִחְיָה לְחַטָּאִים להוחאים בשוגג, **וּסְלִיכָה** עיי' שמנברג²⁶ • הזרען דראשון

לא לפושעים במויד. עשה צדקות עם כל-בשר ורזה גוף ונשמה,

כְּבָרַעַתָּם קַפֵּי רַעֲתָם לְהֵם גּוֹמֶל מִשְׁלָמָם. **אֶל!** הָזִירָתָנוּ לְמַהְתָּנוּ לְוֹמֶר מִדּוֹתָן

שֶׁלַשׁ עֲשָׂרָה, וּכְרֹב לְנֵי הַיּוֹם בְּרִית שֶׁלַשׁ עֲשָׂרָה, בְּמוֹ

שְׁחִזְעָת גַּלְתָּה לְעַנּוֹ מֵפֶל אֶצֶם מִקְדָּם, וְכֵן בְּתוּב בְּתֹרְתָּה: וַיַּדְ

הַסְלֵל יְהוָה וְאֶמְרָת בְּנֵית : יְזִחָה וְדִין

25. יצרנו – מלשון יצירה ובריאה, והכוונה שה' יודע שיסודותיו הוא יסוד העפר, שמנמו נוצרה גם בהרבה מה, והוא מוקן התאותות של הארץ, כי באותם התאותות ידמת האדם להרבה, ולוכן מבקשים אנו

26. מעביר ראשון וראשון – אడס ישר בחתוא ועדיין לא בא בעבר חטא בכיה לדוד, אותו החטא אין הקב"ה נוטבע אלא מבינו, ורק יהא מודעו של הקב"ה שלא ללייבו מותתלה, ודכתיב "הן כל אלה ימעל אל מעמים שלש עם גבר" (لو"ג פ), והיינו שהקב"ה מוחל ג' עניות בראשתו, וכדכתיא במאמה (ט) "ונגיא ר' חי' בר' אוירן וור' ר' זעיר אמר רבא בעמויו ר' מאיר אמר רבא ר' יונה עכמו אינו מחק", והוא כוונתו מוחשב שהווארה תלוי עמו עד שעת הלשופט, דאי אכך ברואניין בר מג' ר' ראשונות, והר' ג' ראשונות, בהדייהו (ר' יוף ו' ר' דה' ו'), ובORTH' ש' שם פרש כל לשונו י'ראשון וראשון, שכלל מין חטא, ה' מעביר

רַיְעָבֵר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ | עַל־פְּנֵינוּ של משה ויקרא יהוה יאיה יהונאי
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ המרhom קדם החטא **אֶל** رب חסד ברחום גתנוין
דָּאֲךָ ה אֲפִים מונת מלעניש ורב חasad זאמת ורביה לעשות חדך:
חַצְרָה חסיד טלאבאים שמו חזק שודם, **נְשָׂא עֹז** החטף שבטל
וּפְשָׁע חטא שבמדו **וְחַטָּאת** בשוגג, **וְנַקְהָ** מנקה החטאים :

יעטער צער רב בלפונ על אבדון האדייקט אשר היה מענים את הדור, ומייררים ריבים לאביהם שבשמיים, ואלו עתה אבדו לנו בעבור עונשינו הרבים, ונשארנו יתומים.

אֲנֵנִי אָמֵנוֹת הבוטחים אברוי, **בָּאוּם** להתפלל לפניך בכח בוכות מעשיהם. **חוּפְגּוּרִים** לעמד בפרץ לנטעהה, **דוֹחִים** את דגנורות. **חוּנוּ** לחומה מען, ולמחסה ביום זעם הצעני. **זָעֲכִים** אֲפָלְחָשִׁים נרפים משבכם חור, חמה עצרו בשיעם תבוקת. **טָרְם** קראוך שעלה עניותם, כי הוא יודעים לעתר ולראות לתפקיד. **כָּאֵב** רחמת למענם על כל שואל, לא השבות פניהם ריקם מבליכנאל. **מִרְבָּן** ביגל רבי עוניינו אברנום, נאספו מנו געבעות מטוקחים. **פָּטוּזְרִי** גדר האגדיקם, **עַמְתוֹן** משיבי חמה מבורי העם הדאנות. **הַאֲמֹתָה**, **פְּפָרֶץ** לעזר הגנות איזן, **רְאוּיִם** אלו המטגלים לרצוחך אפסוי קלים בפרץ לעזר הגנות איזן, **רְאוּיִם** אלו המטגלים לרצוחך אפסוי תען. **שְׁוֹטְטָנוּ** בארכע פנות קשות בתה, **תְּרוּפָה** למכתשו לא מצאנו. **ימְשֻׁבָּנוּ** אליך עזה בבשות פנינו, **לְשַׁחְרֵךְ** לבקרך אל בעת צורתינו.

אֶל מלך יושב על בפא רחמים פשונו את עמו ימתנה בחסידות לפניהם, **מוֹתֵל** עונות עמו, **מַעֲבֵיד** ראשון ראנזון

רַבָּה מִחְילָה לְחַטָּאים לְחוֹנָאים בְּשׁוֹגֶן, וּסְלִיחָה
לְפֽוֹשְׁעִים בְּמוֹזֵד. עַשְׂתָה אֲצָרוֹת עַם בְּלִבְשָׂר וּרוֹחַ נָוֶה גְּשֻׁמָה, לֹא
כְּרֻעָתָם בְּפִי רַעֲתָם לְהָם גּוֹמֵל מְשֻׁלָם. אֶל! הַזָּרְתָנו לְמַרְתָּה לְזָרָה מְהֻזָת
שֶׁלַשׁ עֲשֵׂרָה, זֶבֶר לְנוּ הַיּוֹם בְּרִית שֶׁלַשׁ עֲשֵׂרָה, בְּמוֹ
שְׁחֹדְעָת נִילִת לְעָנוֹ מִפְּלָא אֶזְמָן מִקְּרָם, וּבְן בְּתוּב בְּתֹורָתָה וַיַּרְדֵ
יְהֹוָה אֱלֹהָינוּ בְּעָנוֹ וַיַּתְּאַצֵּב הַעֲמֹז שֵׁם בְּמִקְתַּת הַזָּהָר, וַיִּקְרָא חַלְיוֹת
בְּשָׁם, וַיָּזַר אֱלֹהָינוּ בְּמִדְתָּים: יְשָׁם נָאָמָר:

רַיְעָבָר יְהֹוָה אֱלֹהָינוּ | עַל פְּנֵינוֹ שֶׁל מָשָׁה וַיִּקְרָא יְהֹוָה אֱלֹהָינוּ |
יְהֹוָה אֱלֹהָינוּ מִמְּרָחָם קָדְםָה הַחֲטָאת אֵלָי רַב חֶסֶד בְּרַחוֹם גַּתְנָוִן,
דָּאָרֶךְ הַאֲפִים מִמְּתַנֵּן מִלְּהֻעָנֵש וּרְבָּחֶסֶד זָאָמָת וּמִרְבָּה לְשָׁחוֹת חֶסֶד:
חַנְצֵר חֶסֶד טַלְאָלְפִים שָׁמוֹן חַזְקָן שָׁהָרָם, נְשָׂא עָזָן מִפְּלָק וּמִבְּלָד
וּפְשָׁע חַטָּא שְׁבָמָד יְבִחְתָּאָה בְּשׁוֹגֶן, אַיְלָה נִמְקָה הַדְּבָרִים :

צְמַהַנִּי מִרְעָות השָׁתְמָנָן מִהְרָשָׁת, תְּשַׁש נְחַלֵש בְּתָנוֹ מִצְרָות שְׁבָלָעַן.
שְׁחַנְנוּ וְשְׁפָלָם עַד לְמַאֲדָה, שְׁפָלָנוּ מִנְהַלֵּשׁ עַד עַפְרָה.
רַחוֹם! בְּדַיָּא מִדְתָּנוֹ תְּכַנְתָּן, קַשְׁי עַרְף תְּסִלְלָה לְאַמְבָּלִים וּמִמְּרִים סְרִיבָנִים
אֲנָהָנוּ, בְּשָׁנָה שְׁעַזְעָנָנוּ בְּפִינִי חַטָּאָנוּ, בְּכָזָאת שְׁאָר קְתַלְתָּול עַקְם וְעַקְשָׁ
לְבָנָנוּ. עַלְיוֹן! רַחְמָד מַעֲזָל קִיְמָת פְּאַז גְּמַעַם, סְלִיחָה עַמְּדָה יְהָא
תְּמוּיד. נְחָם עַל הַרְעָה מִוְתָרָת לְרִיהָה, מִטְהָה כְּפָהָמָונִים בְּלִפְנֵי חֶסֶד
לְעֵרֶב הַכּוֹתָה. לֹא תְּתַעַלֵם מִוְהָתָנוּ בְּעִתּוֹת בָּאֵל בְּמִנְמָרָן, בַּיְשָׁהָר בְּצָרָה

27. נְחָם עַל הַרְעָה – הרaab"ע כתוב פ"ג, יג, שחלילה ליהיחס לה' הרטה, אלא דברה תורה בלשון
בנ"א, כמו: וַיַּעַל, וַיַּרְ, וַיְרַ, וַיְמַה ה' בְּמַעֲשֵׂי, וַיִּתְעַזֵּב עַל לִיבָה וַיַּרְא הָרָה שְׁשָׁמְוֹאָל אמר (פ"ג, יז, יט) "וְגַם
נצח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנְחַט", וּשְׁם (פָּקָד י"ה) כתוב 'נצחתי'.

גָדוֹלָה אֲנַחְנוּ. עירנו בְּרוּ יָדָע לְעֵינִי הַבָּל כָּל הַאֲוֹתָה, טִיבָך וְחֶסֶד
עָמָנוּ. חֲתָם סְעוֹר פִּידְשָׁטָן, וְאֶל יִשְׁטָמִין יִקְתָּג עָלֵינוּ, זַעַם טָרְבָּוּ
וְיִדְמָ וְשִׁתְעָז. **וַיַּעֲמֶד מָלִיאֵן סְנָר טֻוב לְצַדְקָנוּ,** הַזָּא יִגְדֵּד יִשְׁרָאֵל
מְשֻׁבְטַה הַטוֹבִים. **דָּרְכֵיכֶם הַנְּגָרָך -** שָׂאָתָה רְחִים וְחַנּוֹן, גָּלִיתָ לְנָאָמָן בֵּית
לְמַשְׁהָ רַבָּנוּ. **בְּבָקְשָׁו אוֹ מַלְפְּנֵיכֶךָ יָדָעַת דָּרְכֶךָ,** אָמְנוֹנָתֶךָ לְקִים דָּבָר
הַזְּדָעָת לְךָ.

אֶל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל בְּפַא רְחָמִים בְּשָׁדוֹ אֶת עַמוֹ וְמַתְנָהָג בְּחִסְדּוֹת
לְפִנֵּי, מְזֻחָל עֲזֹנוֹת עַפּוֹ, מַעֲבֵיר רָאשָׁוֹן רָאשָׁוֹן
מִשְׁתָּחָת הַיּוֹם, מִרְבָּח מְחִילָה לְחַטָּאתִים לְחוֹטָאים בְּשָׁגָן, וּסְלִילָה
יְשִׁיעָיוֹם בְּמוֹזֵד. עָשָׂה צְדָקָות עִם בְּלִבְשָׁר וְרוֹחָק נָשָׁמוֹ, לֹא
כְּרָעָתָם פְּנֵי רְעָתָם לְהָם גּוֹמֵל מְשָׁלֵב. אֶל! חֹזְתָנוּ לְמַרְמָר מְהֻזָּת
שֶׁלַשׁ עָשָׂרָת, וּכְרָלְנֵי הַיּוֹם בְּרִית שֶׁלַשׁ עָשָׂרָת, בְּמוֹ
שְׁחֹזְדָעָת לְעָנוֹ מִקְרָם אַלְמָם לְעֵינֵי מֶלֶךְ, וּכְנֵבֶת בְּתֹרְתָה וְיִרְדֵּן
יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעָנוֹ וַיִּתְגַּזְבֵּה עַמוֹ שֵׁם בְּקַתְהָה, וַיִּקְרָא הַלְלוּ
בְּשָׁם, יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ: וְשָׁם נִאָמֵר:

וַיַּעֲבֹר יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ | עַל-פְּנֵיו של משה וַיִּקְרָא יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ |
יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ המורה קורט החטא **אֶל** رب חסד בְּרָחוֹם וְחַנּוֹן,
דְּאֶיךָ הַאֲפִים לְשָׁעִים וְלִצְדִּיקִים וּרְבָ-חֶסֶד וְאֶמֶת גּוֹבֵה לְשָׁתָחָת:
חַנְצֵר חֶסֶל טְלָא לְאַלְפִים שָׁמָר חַצְסָן שָׁהָדָם, נְשָׂא עָזָן
וּפְשָׁע תְּלָא שְׁמָר יְבָרְכָה בְּחַטְאָה בְּשָׁוָגָן, גְּנִיקָה מִקְהָן הַחֲטָאים :

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵינוּ אֲבֹתֵינוּ אֶל תַּעֲשֵׂה עָפָנוּ בְּלָה כִּיה חַי,
תָּאַחַז יְדֵךְ בְּמִשְׁפָּט עַזְוֹ בֵּין הַמִּשְׁפָּט ²⁸ **שְׁלָא יִמְרֶךְ דָּנוּ . בְּבָא תָּוְכָּחָה**
 העברות - נעמדו **גָּנְדָּה, שְׁמָנוּ מִפְּרָחָה** ספר החיים **אֶל הַמִּתְהָה**, ובעת
גָּשְׁתָּה לְחִקָּר מִוּסָר באלה נסיך, **רְחַמִּיד יְקָרָמוּ** יבואו לפני רגונ. דילות
מַעֲשִׂים בְּשִׂירָךְ אעיפ' שטראה בנו, **קָרְבָּא צְדָקָה מְאַלִּיךְ** שופטו בימות. הזרנו
אַבְטִי! בָּוּעָקָנוּ לְהָ, עיי' להבאו **יְשֻׁעָתָנוּ בְּמִפְגִּיעָ** בעת תפילהן. **וְתַשִּׁיב**
שְׁבָוֹת אֲחָלִי תִּם את השבעים - **שְׁנַיִן אֲלָלָעָקָב,** **פְּתָחוּ בְּבֵיתְךָ** ראה כי **שְׁמָמוֹ**
וְאַךְ. **וּכְרָנָאָמָת** מה שהבטחת, **עֲדוֹת הַתּוֹרָה לֹא תִשְׁבַּח מֵפִי וְרוּעָ.**
חַזְתָּם תְּעִירָה תְּתִיר התורה לעתה ²⁹, **סְזָהָב שִׁים בְּלִפְנֵי יְהִידָה**
 עצמות המתה. **טְבּוֹר אָנוּ חַפְּחָר** הסנהדרין ששבו בלשכת, **נָא אֶל יִחְסַר** מעש
הַמִּזְגָּן ³⁰. **יְהָה! דָּעַ** אהוב ³¹ **אֶת־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַדְעֵךְ** אהובים אותו,
מִגְרָא אֶת־תְּנָגּוֹן אֲשֶׁר לֹא יַדְעֵךְ מכריהם בן. **כִּי תָשִׁיב לְבָאָרוֹן**
 כאשר תшиб את **ישראל לירושלים הבנורא,** **לְכָודִים אֲסִירִי הַתְּקֻנָּה** הקשורים לפתקה.

יש לנו גם לומר כאן "מה נאמר לפניך"

[מזה] נאמר לפניך ישב מרים, ומה נספר לפניך שכון שוכן שחקום, הלא הנסתרות
 ותנגולות אתה יודע, אתה יודע רוי עולם, ותעלומות כתרי כל-חי, אתה

28. **תָּאַחַז יְדֵךְ בְּמִשְׁפָּט** - תנוח במשפטו (כינוי למדת המשפט) לא למגור הרדי, שלא כלך בשור, ועם כסיאנה הזרה מנוו אינו יכול להשתיב, אבל תנוחה אייך כי, אם האדים שב, אתה מושב הגויהה, כי במשפטו אחוו ביידך ועי כי כי נא, מלו. וכך משמע מחריפות שאומרים בנוסח ספרך במושוף ר' לוי ראשו שנכתב "הארוז בפי מדרת משפט", שם מדבר הפטון על מודיעין ושבוי של הקב"ה.
 29. **חוֹתָם תְּעוּדָה וְתִגְזָר וְיַ-** תעודה הוא כינוי לתורה הע' שחייבת עדות בין ישראל לאביהם, ובಕשתנו כאן שהקב"ה יפתח לפנינו את התורה שהיא סתוםה וחותמה עבורי, ואני מובאים סודוינה, שאנו ינו כילום לעסוק בה מרוב הצורות.

30. טבּוֹר אָנוּ חַסְרוֹ וְאָוּ - אָנוּ הָא כָּלִי עָגָל, וְסָרְרָה הַיּוֹת, וְהַכּוֹנָה לְסָנָה דָרְיוֹן שִׁישָׁבוּ בְּלִשְׁכַת הַגּוֹיִת שְׁחִיאָה בְּאַמְצָעָה הַעוֹלָם (וכבBOR באחצער הנחן) בחצי עיגול כדמותו יರח, ומבקשי מוקב"ה שיחירם למקומם, ולא יפסק מזוז, שעיניו יין המועור בכיבים, שהוא מעש לדבי ההוראה שיצאו מכם.

31. **דָּע אֶת יִשְׂרָאֵל - דָּע'** לשון אהבה, כמו'ש נכי יה, יי"ו "כִּי יַדְעַתִּי", ספריש שם רשי' לשון חיבה.

חופש כל-חרדי בטען, ראה כלות ולב. אין דבר נעלם מפה, ואין נסתור מנגד עיניך:

ר' דב רצון מלעניך יהוהiah אלהינו ואלקי אבותינו, שתחמול לנו את כל-חטהתינו, ותכפר לנו את כל-עונתינו, ותmph ותסלח לכל-פשעינו, וסלחת לעוננו ולהפאתנו וחלתןנו: סלח לנו אבינו כי חטאנו, מוחל לנו מלענו כי אטה אדען, טוב וסלח, ורכ-חסד לך קראיד: למען-שםך יהוהiah שאותו, וסלחת לעוננו כי רב-חוא: למען-שםך יהוהiah תחצין, גזרתך תוציא מארה נפש: יהוהiah אהובינו צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה: יהוהiah אהובינו צבאות, אשר ארים בטחך בר: יהוהiah אהובינו החשעת, הפלך עוננו ביום קראאנון: השיבנו יהוהiah אהובינו אלך ונשובה, חדש ימנו בקדם:

זה הוא תפלת זו תקינה שלשה צדיקים שחשלויכם לאש וניצולו (כג' ב). וצריך לאומרו בכוונה ומיעומד, וכן יש לאומרו בקרוב רגלים כי הוא נגיד יה' ברכות, ייבן מה שהוא מוציא מפיו, וכייהי דבריו רחמים ותחנונים בהצעה (צפן שמיד את לב).

זה הוא רחום יכפר עון ולא ישחית כלה, וחרבה פגימות דבות להשב אפו, ולא-יעיר בל-חמותו: אתה יהוהiah אהובינו לא-תבלא תמנע רחמייך ממני, תסדק ואמתך הבוחר תמיד יצזני ישומרנו: הושענו יהוהiah אלהינו וקבינו מנגדים כדי להודות לשם קדשך, להשתבח בתהלהך: אם עונות תשمرיה, אדען מי יעמוד להילך: ביעמך הסליחה ולא לשליין, למען תורא ירא מך: לא בחתמינו עשה

32. כל חמותו - 'אפי' הוא הרוגו החיגנו הממעיש, והחימתו היא הפנימיות השמורה לבב, לכן אמר כי את הא' שעיב, אף אם עיא, אך את הרימה הנוגנית לא עיר כלל, כי לאחר ה'הימת' מטטרפת על הא' א' לא-יחסיבו כמ"ש שם' י"ו "כ' יגורטי מפני הא' והחימתו אשר ק' ר' עליכם לחשמד' אתכם" (ולביב''). וכן ביעב'ץ פריש' כל חמותו - מאומה מותמתה, כמ"ש "לא תעשה כל מלוכה".

33. חסיך ואמתך - חסיך הוא מה שיעשה ה' בכ' שום בכ' כת או הבטחה שדורמה לו, והאמת היא מה שיעשה ע' זכות או ע' הבטחה קודמת (ולביב'').

34. למען תורא - של' נתת רשות לשילוח לסליח, וזה נפתח לב האדים לומר המלך יתפייס, כיון שלא כלביי געשה החטא, והיה האדים ממשיך לחטא (רש' וצ'ו). וביעב'ץ פריש' תורא' מלשון וראת

לֹנוּ לא העשינו, **וְלֹא בְעֻנוּתֵינוּ** דעתנו **גַּמֵּל עָלֵינוּ**: אָם-עֲזַנֵּינוּ יְמִינֵה
עֲנוּ בָנֵינוּ העזין לְקָטוֹג, **וְיהִזְמִיתֵה** יהודינו עִשָּׂה עַמְּנוּ צְדָקָה **לְמַעַן שְׁמָךְ** שְׁנוּם³⁵ שְׁלָא חִילָּה:
וּבָרְכֵן רְחַמִּיךְ יְהִזְמִיתֵה יהודינו וְחַסְדֵיכְה, **בַּי מְעוּלָם הַמְּהֻמָּה** מה כה
 אשר הם: **וְעַנְד יְהִזְמִיתֵה** יהודינו **בַּיּוֹם צְרָה,** **וְשְׁגַבְדֵה** יהודך שם אֶלְהָיו
יְעַקּוֹב: **וְיהִזְמִיתֵה** יהודינו **הַוְשִׁיעָה,** **הַמֶּלֶךְ** **וְעַנְנֵנוּ בַּיּוֹם-קָרְאָנוּ:**
אָבָנוּ מִלְּבָנוּ! חָנָנוּ וְעַנְנֵנוּ בַּי אַיִן בָּנוּ מַעֲשִׂים, עִשָּׂה עַמְּנוּ
אַדְקָחָה בְּרֵבָבְרֵה רְחַמִּיהָ, **וְהַוְשִׁיעָנוּ לְמַעַן שְׁמָךְ:**

תפילה תרנגולים זו נאנעה ע"י דניאל הנביא בעודו אם ולבוש שוק ואפר על חרבו
 הבביה וגלות בבל, של אחר שהתוודה והצדיק את הדין הקשה, קובקש עיטה מה' שימחול
 לעם ישראל בעיקר למען לא יתחלל שמו בגרים.

וְעַתָּה אָדָנִי אֱלֹהֵינוּ, אשר הוציאת את-עמך מארץ
מִצְדִּים בַּיָּד חֹקָתָה, וְתַעֲשֵׂלְךָ³⁵ שם שטפרנס שמן **בַּיּוֹם**
הַזֶּה, מוודים אָנוּ **שְׁחַטָּאנוּ רְשָׁעָנוּ:** אָדָנִי **כְּבָל-צְדָקָתְךָ יִשְׁבָּנָא**
 גם עתה **אָפָּה** וְתַמְתַּךְ **מִעֵידָה** **יְרוּשָׁלָם** וגַם **מִחְדָּקָרְשָׁה,** כי
בְּשַׁחְטָאנוּ בגין חטאינו **וּבְעֻנוּתֵינוּ** **אָבָתֵינוּ,** **יְרוּשָׁלָם** **וְעַמְּךָ** הָנוּ
לְחִרְפָּה לְכָל-סְבִיבָתֵינוּ ללווע וללקל: **וְעַתָּה שָׁמַע אֱלֹהֵינוּ**
אַל-תִּפְלַת עַבְדָךְ יְהָוָה **וְאַל-תִּחְנָנוּ:** **וְהַאֲרֵ פְּנֵיךְ עַל-**
מִקְדָּשֶׁךְ תָּשִׁםָם והחרב, **לְמַעַן** **אָדָנִי:** **הַטָּה אֱלֹהֵי אָנוּךְ וְשָׁמַע**
 תפילתנו, **פְּקַח עִינֵיךְ** וְרָא **שְׁמָמְתָינוּ** שנשבבנו, **וְהַעֲרֵי** יהלומת
אֲשֶׁר-גָּנָךְ שְׁמָךְ עָלֵיהָ ולען מתחלה, **בַּי לֹא עַל-צְדָקָתֵינוּ** אוֹ וְשָׁנָנִים

רוממות [ולא פרוד], ואת נשיג ע"י שקרה שעמך הסליהה [מורת טובך וחסදך] שזו בעכם גודלתך.
 35. אשר הוצאות ווי - גם במכיריים לא היו רואים להונן מגד מעשיינו, גם שם היינו חוטאים,
 רק הוצאות אותנו בידי הוקה בלא זכותך למען שמן החול לבן תחלל, וזה שאמר "תַּעֲשֵׂלְךָ
 בַּיּוֹם מֵהֶה" שעשית זאת למען שמן.

ר' בון ר' קאצין

בשאנחנו מפליים תחנינו לפניך שטענו, כי לך על-רחמיך

הרבבים אמרו ונעננים: אָדָנִי | שְׁמַעֲתָה תְּחִנֵּנוּ אָדָנִי | סְלָחָה לְחַטָּאתָנוּ, אָדָנִי
חַקְשִׁיבָה בְּצַעַקְתָנוּ, וְעַשָּׂה שׂוֹר לְעַלְתָאָהָר, לְמַעַן אֶלְתָה וְלֹא גַּמְנַנָּנוּ
כִּי שָׂרֵי שְׁמֻךְ נִקְרָא עַל-עִירָה עַד האלָהֶם – יְרוּשָׁלָם – וְעַל-עַמָּךְ [עמ' ח]: אָבִינוּ
אָבָרְחָמָן, תְּרָאָנוּ אָזֶת לְטוֹזֵבָה שָׁאָה בְּשָׁעָרָנוּ, וְקַבֵּץ נְפִיצָׁתָינוּ
מַאֲרֵבָע בְּגַפּוֹת הָאָרֶץ, וְיִפְרֹרוּ וְדַעֲוּ בְּלִתְגָּזִים כִּי אַתָּה
שְׁעָדוֹת יְהוָה אָבִינוּ אַתָּה, אָנָחָנוּ תְּחִמָּר כְּחוּמָר בֵּיךְ וְאַתָּה יִצְרָאָנוּ
הַאוֹמָן הַיוֹצָא³⁶, וּמַעַשָּׂה יְקָדֵךְ בְּלָנוּ. אָבִינוּ, מִלְבָנָנוּ, צִרְנוּ וְנוֹאָלָנוּ
– חֹסֶה יְהוָה אָהוֹנוּ עַל-עַמָּךְ, וְאֶל-תְּתַנוּ נְחַלְתָךְ לְחַרְפָה
לְמַשְׁלָבָם גּוֹיִם, לְפָהָר יָאָמָר בְּעָפִים אֵיכָה אֱלֹהִים
מוֹשָׁנָם: יַדְעָנוּ יְהוָה אָהוֹנוּ כִּי חָטָאנוּ, וְאַין מֵי וְעַמְדָה בָּעָרָנוּ
לְסָנָר גְּזִינָן, אֶלְאָ שְׁמַךְ הַגְּדוֹלָה מִתְחַדֵּשׁ יַעֲמֹד-לָנוּ בָּעַת צְרָה.
וּבְרָתָם אָב עַל בְּנֵים כִּי רָחָם עָלֵינוּ, חַמֵּל עַל עָמָה, וּרְחָם
עַל נְחַלָּתָה, חֹסֶה נָא בָּרֶב מַדֵּל רְחִמָּה, חָנָנוּ מִלְבָנָנוּ וְעַנְנוּ,
לְךָ יְהוָה אָהוֹנוּ מִזְתַּחַד הָאָזְרָקָת, שְׁהִרְאָתָה עִשְׂה נְפָלָות בְּכָל-עַת
וְעַת, הַבְּטִינָא וְהַשְׁעִיעָה נָא צָאן מַרְעִיתָךְ אֶם יִשְׂרָאֵל, אֶל
יַמְשִׁל-בָּנוּ קַצְפָּה כַּעַסְתָּה, כִּי לְךָ יְהוָה אָהוֹנוּ לִבְדֵּךְ תְּיִשְׁעָתָה, בְּךָ
תוֹחַלְתָנוּ תְּקוּתָנוּ. אֶלְוָת סְלִיחָות! אָנָא סְלָחْ נָא, כִּי אֶל טוֹב
וּסְלָחָ אַתָּה:

36. אנחנו החומו ואתה יצרנו – ר' ל' כמו יוצר חרס העושה הכל מע החומר, כן אתה שבראת אותנו
וכולנו הנה מעשייך והיאך תשחית מעשייך (מצור עפ' סה.).

אָנָּא מֶלֶךְ רְחוּם וְתְנוּן, וּבָר וְהַכְּפָט לְבָרִית בֵּין הַכְּתָרִים עַם
אֲבוֹתֵינוּ, וַתְּרָאָה לְפָנֶיךָ עֲקָרָת יִצְחָק בֶּן מִיחִידָּה,³⁷ וְלֹמְזָעָן
יִשְׂרָאֵל עַד אָבִינוּ, בְּסִכְמָן אֶל תְּעוּזָבָנוּ אָבִינוּ, וְאֶל הַטְּשָׁנוּ תְּעוֹזָב
אָתָּשׁ מְלִכָּנוּ, וְאֶל תְּשַׁבְּחָנוּ יוֹצְרָנוּ, וְאֶל תְּעַשׂ עַמְנוּ כֹּלה
כָּלָיה בְּגַלְוָתָנוּ, בַּי אֶל מֶלֶךְ תְנוּן וְרְחוּם אַתָּה:

אִין בָּמוֹדָח תְנוּן וְרְחוּם אֱלֹהִינוּ, אֵין בָּמוֹדָח אֶל אֶדְך אֲפָם
חוֹחֶה הַכְּעֵס וּרְבָּחָסְד וְאַמְתָּה מִזְבְּחָה לְעִשּׂוֹת חַסְדָּךְ, הַזְּשִׁיעָנוּ וְרְחַמְנוּ
בְּגַוְתָּה, מְרֻעָשׁ וּמְרוֹגֵץ מִבְּהֵלה מִתְהֵהָה הַצִּילָנוּ. זָכָר לְעַבְדִּיךְ לְאַמְתָּה דְּבָרָת
לְאֶבְרָהָם לִיְצָחָק וְלִיעָקָב, אַל-תִּפְנַן אַל-קְשִׁי הַשְׁוֹרֵף שֶׁל הַעַם
הַזֶּה וְאַל-דְּשָׁעָנוּ וְאַל-חַטָּאתָוּ: שׁוֹב מִתְהֻרְזָן אֲפָךְ וְהַנְּחָם
עַל-הַרְעָה שְׁגָדָתָה לְנַשְׁתָּה לְעַמָּךְ: וְתִסְרֵר מִמְּנוּ מִבְּתַת הַמּוֹתָה מִיתָּתָּה
בַּיְתָרָה אַתָּה, בַּיְתָרָה לְעַשְׂות חֶסֶד חָנָם בְּכָל-דָּר
וּדָר: אָנָּא יְהֹוָה יְהוָה יְהוָה הַזְּשִׁיעָה נָא, אָנָּא יְהֹוָה יְהוָה יְהוָה הַצִּילָה
פָּא: אָנָּא יְהֹוָה יְהוָה יְהוָה עֲנָנוּ לְתִפְלָתָנוּ בַּיּוֹם קָרָאנוּ אֵלֶיךָ: לְךָ יְהֹוָה
יְהוָה קָרְנוּ שְׁתַחַנְנוּ, לְךָ יְהֹוָה יְהוָה חֲבִינָנוּ, לְךָ יְהֹוָה יְהוָה
בְּנִיחָל, לְכָן אֶל תְּחַשָּׁה וְתְעַנְנָנוּ אֶל תְּחַרְשָׁה וְתְעַנְנָנוּ, בַּיְתָרָה אֲמָנוּ גָּנוּם:³⁸ יְהֹוָה בְּגַנְךָ
אַבְדָה תְּקֻנותָם שַׁל יְשָׁאָל, אֶתְמָלָט בְּלִבְרָד וְלְךָ תְּבָרָע, וּבְלָ–
קוֹמָה וְלְפָנֶיךָ תְּשַׁתְּחֹהָה:

37. עֲקָדָת יְחִידָה – אֲף שָׁהִיר לְאֶבְרָהָם גַּם יִשְׁמְעָאֵל, מִמְּיוֹן דְּכִתְבֵּב "כִּי בַּיְצָחָק יִקְרָא לְךָ זָרָע" היה
לְכוּ יִצְחָק יְחִיד לְאֶבְרָהָם. או ע"ש שָׁהִיר לְאַמְנוּ (ונצ"מ).

38. כִּי נָאָמוּ וְגוּ, כָּל בָּרֶךְ וְגוּ – הַגּוֹיִם אָמְרִים עַלְיוֹן עַתָּה "אַבְדָה תְּקֻנותָם", וּוֹרִיאָה שְׁכְבִיכָּל הָעֵד
שְׁלָחָם לְכָךְ לְבַד תְּשַׁתְּחֹוֹה, כָּלֶל אֶלָּו שְׁכְרִישׁ וְחוֹתְמָה לְבַוָּא כָּל בָּרֶךְ לְכָךְ תְּכַעַר וְכָל
שְׁחַתְנָשָׁה בְּגָאוֹה (רָשָׂהוֹה).

הפטותח יָד בְּתֻשְׁבָּה ומושטה לקלל פושעים וחתאים, דאה נא
 איז נֶבֶּהָה מופחד נְפֵשָׁנוּ מְרַב עֲבֹונָנוּ צעטן אל, אל
 תְּשַׁבְּחָנוּ נְצָח לְמִן רֵב, קְוִמָּה וְחוֹשְׁעָנוּ, אל תְּשַׁפֵּךְ חָרוֹנָה חַי
 אָסָר עַלְינוּ, בַּיְיַי עַפְקָ אֲנָחָנוּ, בְּנֵי בְּרִיתָה. אל, הַפִּיטהָה דְּלַ
 פְּשָׂת בְּבּוֹדָנוּ בְּגָזִים, וְשַׁקְצָנוּ מְאֹס בְּטַמָּאת הַגְּדָה, עד מְתִי
 גַּזְעָה אַזְעָה עִם יִשְׂרָאֵל³⁹ בְּשָׁבֵי וְתְּפִאָרָתָה יִשְׂרָאֵל תְּפַרְתָּה בַּיָּד אֶרְךָ. הַמָּה הַיִם
 יְרָאֵי תְּנִפְאֹות וְיִבְשָׁו וְיִקְחָטוּ מְגֻבָּרָתָם יִשְׁבַּן מְגֻבוֹת,⁴⁰ עַזְרָה נֶבֶּהָה
 לְהַנְּקָס בְּנִירָת וְחוֹשְׁעָנוּ לְמַעַן שְׁמָה, אל יִמְעַטְוּ לְפִנְךָ תְּלַאֲזָתֵינוּ
 בְּעִינָךְ נְהֹתָת וּמְבָלָן, מְהָר יְקַדְמָנוּ בְּאֹוֹלִיט רַחְמִיד בְּעַת צְרוֹתֵינוּ,
 לֹא לְמַעַנְנוּ, אֲלֹא לְמַעַנְךָ פָּעֵל הַשְׁעָנוּ בְּשָׁלָא,⁴¹ וְאֲלֹא תְּשַׁחַת
 אֲתִזְבָּר שָׁאָרִיתֵנוּ אֶל תָּאָרֵב, בַּיְיַי לְדַקְמָלוֹת עַיְינֵינוּ, בַּיְיַי
 אֶל מֶלֶךְ חָנוֹן וְרָחוֹם אַתָּה, וּזְכָר עֲדוֹתֵנוּ שָׁאוּ מְשִׁידִים בְּבָלִיּוֹם
 תְּמִיד קָשָׁאנוּ אָוּרִים פָּעָמִים בְּאַהֲבָה, שָׁמָע יִשְׂרָאֵל, יְהֹוָה
 דב. הַ

אהוניה אלְהָינוּ, יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ, הוּא אֶחָד:

ואמר החזן חצי קדיש:

יְתָגֵל וְיַתְּקַדֵּשׁ שְׁמָה רְבָא, (אמן) בְּעַלְמָא דִי בָּרָא כְּרֻוּתָה,
וַיִּמְלִיךְ מֶלֶכְתָּה, וַיִּצְמַח פְּרִקְנָה, וַיִּקְרַב מִשְׁיחָה, (אמן)
בְּחַיְיכָן וּבְיוֹמִיכָן וּבְחַיְיֵךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּעַנְלָא וּבְזָמָן קָרִיב,
וְאָמַרְוָ אָמַן, (אמן) בָּאוּמוֹר יְהָא פָּטָה רְבָא יְכִירָה שִׁמְדָה זֶרֶן נְמַדָּק וְזֶרֶה הַשָּׁם שָׁלָם
 והכסא שלם **וְהָא שְׁמָה רְבָא מְכַרֵּךְ לְעַלְמָי עַלְמִיא**

39. עוז, תפארתך – “עוז” הוא כינוי לעם ישראל שהם מושיפים בכינול כח לפמליה של מעלה, כמו שאמרו חז”ל על הרסוק ומפטת, ב’ “תנו עוז לאלים”. וכן נקראים גם ‘ תפארון ’ כי הקב”ה מתפאר בישראל.

וַתִּבְרֹה, וַיֵּשְׁתַבֵּח, וַיַּהֲפֹאֵר, וַיַּתְרוּם, וַיַּהֲנֹשֵׁא, וַיַּתְהַדֵּר,
וַיַּתְעַלֵּה, וַיַּתְהַלֵּל, שֶׁמֶה דָקְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא, (אמ) לְעָלָא מִן
כָּל־בָּרְכָתָא, שִׁירָהָא, תְּשִׁבְבָתָא נְחַמָּתָא, דָאַמְרָנוּ בְּעַלְמָא
[אָמְרוּ אָמָן]. (אמ)

לפני הוצאת ספר תורה ביום שיש בו תחינה אמרים:

אל אָרָךְ אָפָעַ אָנוּ אָמְרִים בָּי' חֲגָשָׁאָות שֶׁל אָל אָרָךְ אָפָים לְפָנֵי הֹצָאת סְפִרְתַּת תּוֹרָה,
בַּי' בְּחוּד הַמִּזְבֵּחַ שֶׁל רְמֵלָא' י' הַדְבָּרוֹת מוֹי' יְמֵי שְׁעִירָם מִשְׁחָה בְּרוּךְ⁴⁰, וּבְתִּחְלָה
מִבְּקָשִׁים עַל הַגָּאֵלָה מִמְּהֻלָּות וְהַדְבָּרָה הַשְׁלִמָה, וְאַח"ב מִבְּקָשִׁים רְתָבִים
וּשְׂיאַלְנוּ מִמְּחָצָרוֹת שְׁבָגָלוֹת.

אֶל רַב סְפִרְתַּת אָרָךְ אָפָים וּרְבָּחֶסֶד אָמָתָא, אֶל בְּאָפָה בְּכָעֵךְ תּוּכִינָנוּ
תִּסְטִינוּ, חִוְּסָה יְהָוָה יְהוָה יְהוָה עַל [יִשְׂרָאֵל] עַמָּה, וְהַשְׁעִינוּ בְּגָאוֹלה
שְׁלָמָה מִכְּלִירָע, חַטָּאָנוּ לְךָ אַרְזֹן, סְלָחْ נָא, כָּרְבָּנָרְבָּרְחָמִיךְ אָלָּ
אֶל אָרָךְ אָפָים וּמְלָא רְחָמִים, אֶל תְּסִתְרָפְנֵיכְמָנָזִין, חִוְּסָה
יְהָוָה יְהוָה יְהוָה עַל שְׁאָרִית יִשְׂרָאֵל עַמָּה, וְהַצְלָנוּ מִכְּלִירָע
הַצְּרוּתָשְׁבָגָלוֹת, חַטָּאָנוּ לְךָ אַרְזֹן, סְלָחْ נָא, כָּרְבָּרְחָמִיךְ אָלָּ

וביום שאין אמרים בו תחינה אמרים:

יְהִי יְהָוָה יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָמָנוּ בְּאָשֶׁר תִּהְיָה עִם אֲבוֹתֵינוּ⁴¹
אַל־יַעֲזְבֵנוּ וְאַל־יַטְשֵׁנוּ: הַשְׁעִיה אַתְּ עַמָּה, וּבָרָךְ אָתָּה
נְחַלְתָּךְ, וּרְעָם וּנְשָׁאָם עַד־הָעוֹלָם: בְּעַבְרָה דָוד עַבְרָה אָל
תִּשְׁבַּח פָנֵיכְמִשְׁיחָךְ:

בָּרוּךְ הַמָּקוֹם שְׁנַתָּנוּ תּוֹרָה לְעַמוֹ יִשְׂרָאֵל בָּרוּךְ הוּא: אָשָׁרִי
הַעַם שְׁבָכָה לוּ, אָשָׁרִי הַעַם שְׁיהָוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

40. בנוסחה הראשונה יש כ"ד תיבות כנגד כ"ד צחורי שם אדוניות, ובנוסחה השנייה כ"ז תיבות כנגד שם היהיה, לבן צריך לומר שווים (עב"ז).

41. אל - עיין ביאורנו ליל"ג מידות.

וכשומצאים ספר תורה אמר החן עם הקהלה:

גָּדוֹלָה לִיהְוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְגָדוֹמָה שְׁמוֹ יְהִיוּ

זה ג' ז

רוּמָמָה יְהֹוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁתַּחוּ לְהַדְם רְגָלֵיו קְדוּשָׁה
הָוּא: רְמָמָה יְהֹוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁתַּחוּ לְהַר

קְדוּשָׁו, בִּיקְדוּשָׁו יְהֹוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: אַיִן־קְדוּשָׁ בִּירָאָה יְהוָה יְהוָה
 בְּרָאֵין בְּלָתָה, אַיִן צָור בְּאֱלֹהֵינוּ: בַּי מַי אֱלֹהָ מִבְלָעָדִי יְהֹוָה
 דָּבָר גַּג אֱלֹהֵינוּ, וַיְיָצַר וַיְלַתֵּי אֱלֹהֵינוּ: תּוֹרָה צִוְּה־לָנוּ מֹשֶׁה, מִוּרָשָׁה
 קְהַלָּת יְעַקֹּב: עַזְּחִים הִיא לְמִחוּקִים בָּה, וְתִמְכִיתָ מֵאָשָׁר:

משלי 2:1
 דָּרְכִּיהָ דָּרְכֵיכִינּוּם, וְכָל־נִתְיַבְּחָה שְׁלוּם: שְׁלוּם רַב לְאַהֲרֹן
 תּוֹרָתָה, וְאַיִלְמָוּמָכְשָׁולָו: וְלֹאָהָה יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עֹז לְעַמּוּ וְתָהָן, יְהֹוָה
 דברי 2:2
 יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוּ בְּשָׁלוּם: בַּי שֵׁם יְהֹוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲקָרָא, הַבּוֹ
 גָּדוֹלָה לְאֱלֹהֵינוּ: הַכְלָתָנוּ עַל־אֱלֹהִים וְתַנְוּ כְּבָוד לְתוֹרָה:

וַיְשַׂמְחוּ הַשָּׁמִים וַתְּגַל הָאָרֶץ, וַיֹּאמְרוּ בְנֵינוּ יְהֹוָה יְהוָה מֶלֶךְ:

וַיְשַׂמְחַ חֶרְצִיּוֹן תְּגִלָּנָה בְּנוֹת יְהִוָּה, לְמַעַן מִשְׁפְּטִיךְךְ:]

בַּי שֵׁם יְהֹוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲקָרָא, הַבּוֹ גָּדוֹלָה לְאֱלֹהֵינוּ: הַכְלָתָנוּ עַז

לְאֱלֹהִים וְתַנְוּ כְּבָוד לְתוֹרָה:

ומגובה ספר תורה ומראה הכתוב לקהיל ואומרם:

זֹאת הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר־שֵׁם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: תּוֹרָה
 תְּהִוָּה־לָנוּ מֹשֶׁה, מִזְרָשָׁה קְהַלָּת יְעַקֹּב: הָאָלָתִים דָּרְכוֹ,
 אִמְרָתִיְהָה יְהֹוָה יְהוָה צְרוֹפָה, מַגֵּן הוּא לְכָל הַחֲסָסִים בָּו:

וקורין בפרשת השבוע י' גברין. אין פותחין ואין מוסיפים עליהם. ובשעת הקראיה אסור לדבר.
 ואונין כל הקהילה אל ספר התורה.

ברכות התורה

קריאת התורה אף ב' זה היא חיבת גודל, והיא מתקוני משלו רבנו ע"ה, ואזrik לשבע באימה וברחת ובאייע, כאשר מפשעתה עוזיד בתקתית הר סיני בקבלה התורה, ונайл שכר השפע קריית תורה עצום פמברך בספרך (סורה"ט).

אומר העולה: **ברכו אתה יהוה אלהינו המברך:**

ועונין הכהן: **ברוך ייְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמֶּבְרָךְ לְעוֹלָם וְעַד:**

וחור העולה: **ברוך ייְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמֶּבְרָךְ לְעוֹלָם וְעַד:**

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ תְּבִינָתְךָ אֱלֹהִים וְבִלְבָדְךָ הַעוֹלָם,
אשר בחרבָנו מִכְלֵחֶם וְגַתָּנוּ לְנוּ אֶת-
תּוֹרָתְךָ. ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ תְּבִינָתְךָ אֱלֹהִים וְגַתָּנוּ לְנוּ תּוֹרָתְךָ;

ואחר קריית התורה מבורך העולה:

ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ תְּבִינָתְךָ אֱלֹהִים וְבִלְבָדְךָ הַעוֹלָם,
אשר גַתָּנוּ לְנוּ אֶת-תּוֹרָת אֶמֶת, וְחַי עַלְםָן
גַטָּע בְתוּבָנוּ. ברוך אתה יהוה אֱלֹהֵינוּ תְּבִינָתְךָ אֱלֹהִים וְגַתָּנוּ לְנוּ תּוֹרָתְךָ;
ואמרם חצי קדיש:

יבקש בכל לבו שיתגלה כבוד מלכות שמים בכל הועלמות, ע"י
שיכלה שליטון הארץ בעולם (פ"ד ג, ט).
[

ירגנְדָל וַיַּתְקַדֵּשׁ שְׁמַה רְבָא, (אם) בעלמא די ברא ברעותה,
וַיִּמְלִיךְ מִלְכֹותָה, וַיַּצְמַח פְּרִקְנָה, וַיַּקְרֵב מִשְׁיחָה, (אם)
בְּחִיכָן וּבְיוּמִיכָן וּבְחִי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּעֲגָלָא וּבְזָמָן קָרִיב,
וְאָמְרוּ אָמֵן. (אם) באומרו יא שא פעה רבא יסין יהוד שמה ו/or יהוד השם שלם
 והכסא שלם יהא שמה רבא מברך לעלם [ו]עלמי עלמי

וַתִּבְרֹה, וַיֵּשֶׁתֶבֶח, וַיַּחֲפֹאָר, וַיַּתְרוּמָם, וַיַּהְנְשָׁא, וַיַּתְהַדֵּר,
וַיַּתְעַלָּה, וַיַּתְהַלֵּל, שֶׁמֶה רַקְדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמך) לְעָלָא מִן
כָּל־בָּרְכָתָא, שִׁירָה, תְּשִׁיבָתָה וְנִכְמָתָא, דָּאִמְרֵין בְּעַלְמָא,
[אמרו אמן.] (אמך)

זכור לא להפסיק הדעת מהתפלין כלל.

אם אשדר נודח חפלה לדוד והוא להזכיר השפע לודוך שלום הבריאה

יש המתווים כאן את הספר תורה.

טהלה לדוד ואנוראים אשר יושבי ביתך ג"פ בכל יום, בוגד ג"פ שביהם בת כל יווצאת
ואונרתה בין משמרות הלילה "או שחוורתי את ביתך וגוי", לבן ביום אנו אונראים
בוגדים ג"פ "אשר יושבי ביתך" על מקדש מעט שבגלווננו. וקבעו פעמי אחד לפני
התפלה ופעם שנייה אחר התפלה, לפי שצעריך לישב לחתעכוב ולשוחות שעיה אחריה
לובור שאיניה עליינו למשא (ווב"א).

בְּהִי חָסִיךְ יְהִזְבֵּה אַחֲרוֹנִי עַלְמֵינוּ גַּדוֹלָה כֵּן, בְּאֲשֶׁר יְחִילֵנוּ לְכַשְׁטַנְשָׁהָה:
אֲשֶׁר יַשְׁבֵּי בֵּיתְךָ נאישרים הם הכהנים, **עַזְדָּה לְעַלְמֵים יְהִלְלָוְךָ**
סָלָה: **אֲשֶׁר יַעֲמֵד שְׁבָכָה** מובהט לן מאלהו,
אֲשֶׁר יַעֲמֵד שִׁיחָזָה אֱלֹהִים:

טהלה לדוד היל ושבה אשר אֲרוֹמָנָךְ אֲגָדָךְ אֱלֹהִי הַמֶּלֶךְ
וְאַבְרָכָה שְׁמָךְ לְעוֹלָם וְעַד: בְּכָל-יְמִים
אַבְרָכָה, וְאַהֲלָה שְׁמָךְ לְעוֹלָם וְעַד: גָּדוֹל ביחסדו
דָּזָר וְהַזָּר מֵאֶחָד, וְלֹגְדָלָתוֹ אֵין חִקָּר וְאֵין נִשְׁגָּה:
גָּדוֹר וְהַזָּר הַבָּא אַחֲרָיו יַשְׁבַּח יִסְפֵּר מַעֲשָׂיו, יִגְבּוּרָתְךָ
יִגְיָדו לְדוֹר הַבָּא: גַם אֵין הַדָּר יַפְיֵי בְּבָדָד הַזָּהָב, וְדָבָרִי

גָּפְלָאָתִיךְ אֲשִׁיחָה: זַעֲזֹו גָּרְאָתִיךְ הַנְּקָאִים הַמְּשֻׁנְןִים יַאֲמָרוּ,
וְגָדְלָתֶךָ אֲנֵי אַסְפְּרָנָה: **זָכָר וְרוּחָ רַבָּה גָּדָל טָבוֹךְ יַבְעֵעוֹ,**
וְצִדְקָתֶךָ יַרְגְּנוּ בְּגָלוֹן רַם: חַפְזֹן נָתַן חַנִּים וְרַחֲוּם יְהֻזָּה אַהֲדָ�וִה,
אַרְךְ אֲפִים דָּרָה וְעַמְּוֹן וְגָדְלָחָסֶר: טַוב־יְהֻזָּה אַהֲדָ�וִה לְכָל־
וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מְעַשָּׂיו בְּרִיטִיָּה: יַזְדָּקְ יְהֻזָּה אַהֲדָ�וִה כָּל־
מְעַשָּׂיךְ בְּרִיטִינָה, וְחַסְדָּיְיךְ יְבָרְכּוּבָה: כְּבָוד מְלָכָותֶךָ
יַאֲמָרוּ, וְגָבְרָתֶךָ יְדִבְרָזֶה לְהֹזְרֵעַ | קְרִי לְפָרָסֶם לְבָנֵי
הָאָדָם גְּבוּרָתָיו, יְכָבֹוד הַנְּדָר יְפִי מְלָכָותָו: מְלָכָותֶךָ
זֶה אָמָרָה מְלָכָות בְּלָעָלָמִים נְצִחָתִי, וְמִמְשְׁלָתֶךָ בְּכָל־דָּור
וְדָר: סּוֹמֵךְ יְהֻזָּה אַהֲדָ�וִה לְכָל־הַגְּפָלִים, וּזְוֹלָף מְבָיה
לְכָל־הַכְּפּוֹפִים: עַנְיִנְכָּל אַלְיָה יְשָׁבָרוּ יְיָה, וְאַתָּה
גָּזְעִילָּהָם אַת־אֲכַלֵּם בְּעַתָּה בְּמַנְעָה: אַפָּה פּוֹתָח אַת־יְרָךְ
לְחוּרִיךְ פָּעָן יְבָשָׂו שְׁהָרְגָה מְאוֹת יְמִינָה, וְמַשְׁבִּיעַ לְכָל־חַי רְצָוֹן כְּפִרְעָוָה:
עַדְיָק יְהֻזָּה אַהֲדָ�וִה בְּכָל־דְּרָכָיו מִידָּוִי, וְחַסְדִּיר מִתְּהָרָתָה
בְּכָל־מְעַשָּׂיו: קְרוֹזָב יְהֻזָּה אַהֲדָ�וִה לְכָל־קְדָרָיו, אֲךָ רַק
לְכָל אֲשֶׁר יְקַרְאָהוּ בְּאַמְתָּה בְּכוּנָת הַלְּבָב: רְצָוֹן־יְרָאוֹ
יְעִשָּׂת, וְאַת־שְׁזַעַתָּם צַעַקְתָּם יְשָׁמַע וְיוֹשְׁעָם: שׁוֹמֵר
יְהֻזָּה אַהֲדָ�וִה אַת־כָּל־אַהֲבָיו גַּם כְּשָׁאַתָּם דְּשִׁים בְּסֶבֶת, וְאַת בְּלָ
הַרְשָׁעִים המותנְכָלים לְהָם יְשִׁמְידָה: תְּהִלָּת יְהֻזָּה אַהֲדָ�וִה יְדָבֵר

שי גם בנטיד, **ויברך** כמו **בל-בשר** כל בני האדם **שם קדשו**
לעוזלים ועד: בפני שרגל האומר תוקה לדור בקבעה לו שהוא ב' וזה קשיטם שוגל בדור' וזה ה' קשיטם עזם ואנחנו חווים
נברך זה, **מעתה ועד-עוזלים** הבא, لكن מלכם **הילויה**:

בימים שאין אמורים בהם תננו אין אמורים מוזמרא "ענרכ" 1.

למנצח, מזמור לדוד: **יענד יהוה**iahiah **ביום צרה** כתה ב
 באירובן, **ישגבך רוחמה שם אליה יעקב:** ישלח-עורך
מקdash מקדש קדשו, **ומציאון יסעדך** יתנתק בו: **יופר את בל-מנחותיך**
 שהקרבת לחיצותך, **ועולתך ידרשנה** וועלתך סלה: **ויתנו לך כלכבה,**
ובכל-עצתך ימולא לימים ביל: **נרגנה** יה בישעיה על שושן ובשם-
אלתינו נרגל, **ימלא יהזה**iahiah **בל-משאלותיך:** ואז ואחרון
עתה ירעתי בברור **בי הוֹשִׁיעַ** יה זאהiahiah מישיחו, יענחו
מושמי קדשו, **בגבורות ישע ימינו** מימות חקוק: **אללה** בא אילו
ברכב הברז ואלה בא **בפסים,** **ואנחנו זה בשם יהזה**iahiah
אלתינו נקייר שמך: **ולט הימה ברועו ונפליו** מחרב והסוטים, **ואנחנו**
קמננו וגתעד התהתקט: **שכנ יהזהiahiah הוֹשִׁיעַ,** **זאת תפלך**
יעננו ביום קראנו:

1. מזמור זה הוכנס לפני תפלה 'בא לציין' כי המילים 'חוší'ה 'משיחו' רומיות כאן על מנת הגואל לציון (זה ק"א). חנות שלפני בוא המשיחנה העת צראה בגל המלחמות הרבות שללו תקופה קשה זו. לימים אל מטבחות תפליינו, ויאת מברשת לנו כי ה' יעור למשיחו וייאל את עם ישראל, ואלי אוביחים יכינו ויפלו, ואו בואה לציון וגאל שום והעלם. וכתוב המלב"ם: ממזמו זה נאמר על הפליטה שהיתה לו לרור שהריה שם בסכינה, ושבאה השמיעה לאיזו, הפליל גלי ו גם שליה, היל לאיזו. ואולם בעת הקלו החיל נזע להם כי דרו נטה ע"י כס, שצצם שלא ע"י מלךיה,

2. אלקי יעקב - האזכיר יעקב, לפי שארה עצמו בצרות יותר מ아버יהם ויצחק, וכתיב 'לא אל העונה אותה ימים בatti', וכן אמר להם מושעה לע יעקב באים והוא יננה וגם לבם (ד"ג).

3. נdagol - כי העמים יראו כי שם הוא נקרא על דגלו וייראו ממנה (מלבי"ם).

קדשה וסדרא⁴ תקנו לתקדים ב' פסוקים אלו לפני הקדשה, שכיוון שהיה כפופים תחת יד אומנות שגוררו עלייהם גזרות לא לזרר קדשה ולבטל את הטוrah, אך אכרו תענה ובקשה שיבא גנואל וגיאלים מתחת ים ויזפו לנו נזקים בהם לא ימושו מפהיך וכור' (גבעוש).

יבא לציון גואל [לאור שגגה רושם], **ולשבי פשע ביעקב**
וואר השבטים, **נאם יהוזה אהונמי: ואני – זאת על**
נפשליהם גואל, **ברית אותם** עם ישע, אמר יהוזה אהונמי, והברית רוח**י אשר**
עליך אשר שואהך, ורבiri תורה אשר-شمתי נ"י משה בפרק,
לא-ימושו מפיקך, ומפי זרעך, ומפי זרעך ורעך,
אמר יהוזה אהונמי, מעתה מעת בית הגואל **עד עולם** לנצח:

יזהר בקדשה זו מאייך ואנערה בכוגנה, שערני אמרו רבוינו סופא ע"ג שפניות שחרב ביהמ"ק אין לך יום שאין בו קללה, ולא ירד היטל לבוכה, וכל יום קללותו מורה ביום שלפניו, ורק בocabות הקדשה דחקרא ואמן היה שמייה רבא העולים עדין עזמה. ואיך לא תילחב לב הארם לאומירה בכוגנה עצומה, להמשקה חלק מהקדשה לחתיקdash בקדישת השם (וודה"ש).

4. עא"פ שבר אמרו ב' ענפים קדשה ביזבון ובתפלת, יתקנו עד סדר קדשה למען אלה שאירוע לבוא לבית הכנסת תחומייטו את הקדשה שבוחרת ח"ז (ד"א) ו"א. משום שבתחלת גורה המלכות על ישראל שלא ינו קדשו בתוך לתפלת והיו ארבעים להם לשמעו עמו קדשות התפלה שהחלכו האורבים, היו קוריין הקדשה ומתרגמינו אותה, כדי שייחס להם שתי קדשות כגדן יוצר וപכלת, ותקנו להחאים ב' פטוקים זוכא לויין וכו', ואני אתה וכו' לפניה קדשה, שכיוון שהיו כפופים תחת יד אמות שאותו עלילו לטבל את הטוrah, אך אמרו ב' פטוקים שרם תחנה ובקשה שיבא גנואל וגיאלים מתחת ים וכו' לקים בהם לא ימושו מפהיך וכו', ויכולו לקים הקדשה כדין, ולכך הקדימו הפטוק זאתה קדוש' בלשון בקשה ממנו ית' שייחס ויצפה לשמעו מפירים הקדשה שהלטם אף על פי שאחרה. וא"ג שבזמין זהה בטלה האורה, מ"מ סדר קדשה לא בטלו שמא יגרם החטא תחזרו האורה (גבש).

5. מפי זרעך וגוי – מדבר על רוח הבבואה ורביה התורה של אמוש מפהיך, וזה היה בבריאת הgoal, כמו שכתוב (וילג ר' "זריה אחרי כנ אשוף את רוחי לע כל בר ונבאה בניכים ובנותיכם ...) וגם להעדים ויל השפות בימים ההמה אשפיך תרהור" (שפ' המשנתה). ועוד ר' דרש' אמר רב פרך אמר רבי יוחנן כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובנו בנו תלמיד חכם שב אין תורה פסקת מושיע לעליהם, שאמר אגיא זאת ביריתו וכו', לא ימושו מפהיך ומפי זרעך ומפי זרעך אמרו ח' מענה ודע עולם. מא' אמר הר' אמר הקדש ברוך הוא אני עבר לך דבר זה. וזה מא' מענה ודע עולם? אמר רבי ירמיה מכאו ואילך תורה מוחזרת על אקסניא שלחה כי' פט.

אתה קדוש ונופש, יושב מנוח ומעפה תהلوת ישראל: תודה
תודה
ישענו
ג.ג.

וקרא כל נלאך ז זה אל-זה ואמר כלם כאחד: קדוש קדוש בשבמי מרים العليים, קדיש על-ארעה עובד גבורתת על הארץ שהרנו, קדיש לעלם ולעלמי עלמי

קדוש יהוה איה צבאות, אשר מלא מלאה כל-הארץ בשבמי מרים العليים, קדיש על-ארעה עובד גבורתת על הארץ שהרנו, קדיש לעלם ולעלמי עלמי

שכינת בבודז: (בלחש) ומקבלין דין מוזידין נטלים גשה אמרין קדיש בשמי מרים العليים, קדיש על-ארעה עובד גבורתת על הארץ שהרנו, קדיש לעלם ולעלמי עלמי בשבמי מרים العليים, קדיש על-ארעה עובד גבורתת על הארץ שהרנו, קדיש לעלם ולעלמי עלמי

יהוה איה איה צבאות, אשר מלא כל-ארעה זיו יקרה בשבמי מרים العليים, קדיש על-ארעה עובד גבורתת על הארץ שהרנו, קדיש לעלם ולעלמי עלמי

אמירין בריד ז בקדול שארם: בריך בבוד-ידען איז איה צבאות, אשר מלא רוח מ מקום עמדן, ואשמע בשבמי מרים العليים, קדיש על-ארעה עובד גבורתת על הארץ שהרנו, קדיש לעלם ולעלמי עלמי

אחרי קול רעש גדרול שאורם: בריך בבוד-ידען איז איה צבאות, אשר מלא רוח מ מקום יסאו: (בלחש) ונטלני רוחא, בשבמי מרים العليים, קדיש על-ארעה עובד גבורתת על הארץ שהרנו, קדיש לעלם ולעלמי עלמי

ושמעית בתרי אמר קל זיע שגיא רעש גודל דמשבחין בשבמי מרים العليים, קדיש על-ארעה עובד גבורתת על הארץ שהרנו, קדיש לעלם ולעלמי עלמי

אמירין בריד ז קרא בבוד-ידען איה צבאות, מאחר מקום בית בשבמי מרים العليים, קדיש על-ארעה עובד גבורתת על הארץ שהרנו, קדיש לעלם ולעלמי עלמי

6. יושב תהلوת ישראל – ע"פ הפשט והטעמים כוונת המלה 'יושב' היא שכוחך או כוח גם עתיה, בלתי שיוני, שכלי ישיבה הנארח אצל הח"ת מורה שאין בו שינוי, אלא שלמות ויציבות שאינה משתנה (וד"ק, חז"ק, ורבנן). אללים כוונות ההפלה התחיה לפresher אהר, וכמו שרבות בא"ש, שישראל' היו מלשון "תשבו בקדושים", שהוא ממתיון ומתווך לתהילתון של ישראל קודם המלכים, כמו שאמרו בboleין כי "אנו למאci השחתות וומתעכ' למלהה עד שייאמרו ישראל שריה למטה שנאמר 'ברן ייחד כוכבי בוקר' – אלו ישראל, וזהו יורייע כל בני אלחים' – אלו לאלאים", ועוד דרישו רבותינו מלעם פקס פק ז"י שהקב"ה מollowע עד שתתפלל נססה הארון שבירצאל ומכלבל בפלתם בירוח (וד"א, ז"א, וזה לענין ברורה 4 בסוף הלבוש).

7. קרא וכו' – קרא לא... פירשו לכאורה ממש, אבל קרא אל... פירשו הזמן ויריו, והכוונה כאן שמומינים זה זה להשכיל גודלות יצרים וקדושיםו (מלב"ט).

8. מלא כל הארץ זו יקרה – שאם תאמר הוαι הוαι הוא מופרש כל כה, כל שכו שלא ישם עניין

לראות במשמעות האדם, שכן אמר מלא וכו', והוא לזו מתחת ממשלו והשגתחו (ד"א).

שְׁבִינַתָּה: (בקול) נג' וע' יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְמַלֵּךְ לְעוֹלָם וְעַד
 לְגַזְחָה¹⁰: (בלחש) ותרגמו - יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶכְתָּה קָאִים קִימָת
 לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמִי עַלְמִיא לְגַזְחָה: (בקול) יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ
אַבְרָהָם יִצְחָק וַיִּשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שְׁמֶרֶת-זָאת
 וכות אמרת לְעוֹלָם, שתוועל תקען לִיצָר מְחֻשָׁבָות לְבֵב עַמְּךָ
 שְׂחוּרָךְ, וְהַכְן לְכָבֵם מְהֻשָׁבָתָם אֶלְיךָ וְהַזָּא רְחוֹם אִיכְפֵּר
 עַזְזָן, וְלֹא-יִשְׂחַת תְּגַלֵּה, וְהַרְבָה פְּנִימִים רַבּוֹת לְהַשִּׁיב אֲפָוּ,
 וְלֹא-יַעֲרֵר בְּלִ-חַמְתוֹ כָּל-שְׁהָא¹²: כִּי-אַתָּה אָדָנִי טוֹב
 גְּבָרוֹת וִסְלָחָה לְדוֹתָטָם, וּרְבָבְתָּסְפֵּר לְכָל-קְרָאִיךָ: אַדְקָתָךְ
 הָזָא אַדְקָק לְעוֹלָם, וְתוֹרָתָךְ אַמְתָה אַמְתִית: תַּתְנוּ אַמְתָה
 תָּאמָת וְתָקִים לְיַעֲקֹב, וּנְחֶסֶד לְאַבְרָהָם, אֲשֶׁר נָשָׁר
נִשְׁבָּעָת לְאָבִתֵּינוּ מִימֵי קָרְם בְּנֵקְדָת: בְּרוּךְ אָדָנִי אָשָׁר

56. לעולם ועד - לשון קצרה והכוונה לעולם ועד עולם, דוגמת "שוכן עד" (עמ' ס', ט), שפירשו: שוכן עד מורות, והכוונה כאן היא שלכלכנו נוחות כבוי "טבחו בה עיר עד" (מעז).

11. והוא רוחם וכו' - פסוק זה תקנו חכמוני ל' לומר ג'ב: א' ב'חוּרוֹ ב'. ב'יהי כב'וֹ ג' בז' בא לאיוֹ גואַל. כי בפסוק זה יש י'ג' תבות כנגד י'ג' מידות הרחמים, וביחיד ל'ט. והכוונה - באשר בכל יום ויום ריאצ'ר' מתגבר על האדם, ובוקשஆ אשר יכול להנצל מהחטא שעתונייל'ו ליט' מלוקות, וע'כ' תפלה זו מועילה לבקש מהקב"ה שיכפר עווניו פְּאַלוּ הוּא לְקָה ל'ט מלוקות, וְלֹא-ישתייה בעבורי לענשו (ווקרא, קב' והשורה).

12. כל חמתו - 'אפי' הוא הרונו החיצוני המענייש, והחוימה היא הפנימיות השמורה לבב, לכן אמר כי את הא' שעיב, אף אם יגא, אך את החוימה הנמנית לא עיר כלל, כי לאחר ה'חוימה' מוכנפת עס הא' א"א לחשיב כמ"ש (וב' י' שי) "כִּי יִגְוֹתֵי מִפְנֵי הָאָרֶץ וְחוֹמָה אֲשֶׁר קָרָח' עַל-יכם להחסיד אתכם" (מלכ"ד) וכן ביעיב'ץ פריש' כל תפוקתו - מאומה מהמתה, כמ"ש "לא מעשה כל מלוכה".

13. תנת אמת וגו' - הבטחת האורי לאברהם היהתה בתור חסד, ולפי שלא רוגש שיש לו זכויות מיויחות שבשלילו יהוה לרائي למונגה דוליה כאחת, לכן שאל "במה אדע כי אירושה", שבקש אותן מעס חווית. אבל ליאקב כבר להתר המונגה מקרימיות בידו ע"פ רישות אבות, לכן קיומה אכן בתור אמת - אימוט וקיים הבטחה (יעי'ת).

יום יומם-לנו במנין עלי' וורא האל ישועתנו
סללה לעדר: יהודת אהוניה צבאות עמנו לשומרנו¹⁴, משגב-
 מעו יהיה לנו אלהי יעקב סלה לעלם: יהודת אהוניה צבאות,
 אשרי מאושר¹⁵ ארים אשר במתח בה: אנו קוראים יהודת אהוניה
הוזמיה, הפלך יעננו ביום-קראננו:

יקבל על עצמו מיסירות נפש מרוב החזרה והתקשוחה שיבינו לכל זה, שיציר וברא אותנו
 ית"ש לשבחו וילפָאָרוּ (סורה ט). ויבן הדיבר באלו הוא בפות רזצים להשליכו בתגבור
 שורף על קדושת השם והקב"ה מצליל אותו (סדר שע"ר הרוחמים)¹⁶.

ברוך אלהינו שבראננו קמען נרומים לבבוזו, וחבידלנו
 מון הנום התוציאים, ונתנו לנו תורה אמת תורה
 שבכתב, וחיה עולם תורה שבע"פ נטע בתוכנו¹⁷. הוא יפתח
 לנו לחビין ולהשכיל בתורתו, וישים בלבנו אהבתו
 ויראתו בדיעשות רצונו, ולעבדו בלבב שלם ליא

14. בירושלמי (גמלת ג) אוו חז"ל על פסוקים אלו שלעולם לא ייוו מפי. וטעים לכך מפני
 שאיריך האדים שלעולם לא ייוו עינוי הקשייה והגיהנה, ופסוקים אלו מרים לעקבתו הגדולה
 של' אל'ין, הנקנו ועינרכו לנו צעל מני'ת חבלתו החרה שאריכה לחיות לאדם כדי שיוציא דרבנותו
 ית' (ראשת קדבון).

15. אשרי וגוי - מידת הביטחון היא מנוחת נש המבטה, שהיא לבו סמוך על מי שבטה עלי, שיעשה
 הטוב והנכון לו בעניין אשר יבטיח עליו (חו"ה פ' א, בಥון).

16. תפילה "ברוך אלהינו שבראננו וכו'" היא תפלה מפוארה שאנו מודים ומשבחים למי שהבדילנו
 מן הרועים ונתנו לנו תורה ומוצאי לכת ברם לחיה השעלם והבא לעשיות רצינו למצוותן ובנינו.
 ותקנו תפלה זו אחר סדר קדושה. מפני שהיא סוף התפלה וכמוה, כי לאחר זה אין עוד עניין אחר
 מתקני התפלה, כי אנו אמרם עליה 'תתקבל בימונא' כיון שהוא התפלה גמור העניין, ראי
 לנו לרוחות לטבח למ שכך ליפוי לחיותנו חלוק ונחלתו עמו ואצא מתרית, אגנו מתפליים
 אליו והוא עונה אותנו, כדכתיב: 'כי מי גודל אשר לו אלהים וכי בכל קראנו אליו' (סדר חותם).

17. חי עולם נטע בתוכנו - ע"ש הכתוב "ברבי חכמים כדורבנן וכמשמרות נתניות" תורה שב"פ
 נטע והרווא ברכינה כי חוץ ל' כוראים ונ"ה (ל' שמפלמים את העבר במי מאנו כל הנירה כליה
 וכשוויזא לאורי היילם בא מלך ומישכו הכל, ע"י עמל וויה ווילם אגנו שאוותה נסיעה מגדל
 ותהפר לאילן גדול ותביאנו לחי הנצח (ואהרת התפלה).

פָּנָיְתִּי כַּפְרָנָה וְלֹא נָגַע לְרִיקָה לְחַיִם,
וְלֹא גִּלְדָּר בְּנֵים שָׁאֲטָם לְבָחָלָה. יְהִי רָצֶון מֶלֶךְ נָשָׂרִיךְ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שָׁגַשְׁמָר חִקְרֵךְ
וְמִצְוֹתְּךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְגֻבְּהָ וְגַתְּהָ וְשָׁרָב הַנֶּסֶת וְנִירְשָׁה
טוֹבָה וּבָרָכה לְתַהְיֵי הַעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יוֹפֵרֶךְ
כְּבָוד נֶפֶשׁ וְלֹא יָדָם לְאַתְּשָׁמָק (ופסיק מעתך) יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ
לְעוֹלָם אָזְרָךְ וְאָשְׁבָחָךְ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ חַפְיעַן בְּשָׁנָא לְמַעַן
בְּגַלְגָּל צְרוּנוּ, וְלֹא יָגִידֵל תּוֹרָה תָּרָבָה וְמִשְׁתָּוֹתָן
וְיִבְטְּחוּ בְּךָ יוֹדָעַי שְׁמֶךָ הַצְדִּיקִים שָׁם יְהָעֵץ, כִּי לֹא עֲזֹבָת
דָּזְרָשֵׁיךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲדֹנֵינוּ מֶה־אָדִיר
וּמִפּוֹרָסֶם שְׁמֶךָ בְּכָל־הָארָץ: חֹזְקוּ וְיִאָמֵץ לְבָבְכֶם לְבָלָת
תְּהִיאָשֶׁר בְּלַהֲמִיחָלִים וּמִקְוּוֹתִים לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ פִּין שִׁמְמָא:

ואומר התוון קדיש תתקבל:

כָּל־הָאוֹמֵר אָמֵן יְהָא שְׁמֵיהַ רְבָה מִבְּרָךְ, בְּכָל־כְּחוֹן קְזֹרְעִים לֹא גָּזַר דִּינָן¹⁸ (שפט קניין).
וְתִגְדַּל וְיִתְקָרֵשׁ שְׁמָה רְبָא, (אמָן) בְּעַלְמָא דִי בְּרָא בְּרֻוּתָה,
וְיִמְלִיךְ מְלֻכָּוֹתָה, וְיִצְמַח פְּרִקְנָה, וְיִקְרַב מְשִׁיחָה, (אמָן)

18. כתוב בספר אווצר החכבוד פ"י: בענין העונה אבן בכל כחוג הכוונה בה זה בכל חזו של השם הגדול, והוא שיתובון בכוכנות הלב באותיות השם הגדול ובכינוי ובפמיותו, וחוכון לחמשיר כל הכוחות, ואו יתפלל על מלכות בית דוד ועל בין בית המגידש שבזה יתגדול ותقدس השם, שאין התפללה שלמה אלא בכר, ובשודא עונה אמן י"ש ר' בכל כחו אין אומה ולשון שלטין בה, וגדור דין נקרע בנה שהוא אמן י"ש ר' רוח לנעלמה (מהוחר כב ב').

בְּחִיכָּן וּבְיוֹמִיכָּן וּבְחִיכָּי רְכָלְבִּיתְיְשָׂרָאֵל, בְּעֲגָלָא וּבְזָמָן קָרִיב,
וְאָמְרוּ אָמְןָן. (אמן) **יְהָא שְׁמָה רְבָא** תְּהִגָּת שְׁוִירָה אוֹ גָּלֶל מִבְּרֵךְ וּמִתְּגֵלֵב
לְעַלְמָם [וְ]לְעַלְמֵי עַלְמִיא יְתִבְרָה, וַיְשַׁתְּבָתָה, וַיְתַפְּאָר,
וַיְתַרְוּםָם, וַיְתַנְשָׁא, וַיְתַהְדֵר, וַיְתַעַלֵּה, וַיְתַחְלֵל, שְׁמָה דָּקְרֵשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. (אמן) **לְעַלְאָמָן בְּלִבְרְכָתָא, שִׁירָתָא, תְּשִׁבְחָתָא**
וְנַחֲמָתָא, דָּאָמְרוּ בְּעַלְמָא, וְאָמְרוּ אָמְןָן. (אמן)

תְּתִקְבֵּל צְלָוֹתָנוּ וּבְעֻוּתָנוּ עִם צְלָוֹתָהּוּן וּבְעֻוּתָהּוּן רְכָלְבִּית
יִשְׂרָאֵל, קָדֵם אֲבִינָא דְּבָשְׁמִיא (ואריא), וְאָמְרוּ אָמְןָן. (אמן)
יְהָא שְׁלָמָא רְבָא מִן שְׁמִיא, חַיִם וּשְׁבָע וַיְשִׁיעָה וְנַחֲמָה
וַיְשִׁיבָא וַרְפִּיאָה וְגַאֲלָה וּסְלִיחָה וּכְפָרָה וְרוּחָה וְהַצְלָה,
לְנוּ וְלְכָל-עַמִּי יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמְןָן. (אמן) יפסע שעושה פסנתר ורמאן:

עַנְצָה שְׁלוֹם (בנש"ת ואומרות: הַשְּׁלוֹם) **בְּמַרְוּטִים**, הוּא בְּרַחֲמוֹ וַיַּעֲשֵׂה
שְׁלוֹם עַלְנוּ, וְעַל בְּלַעַמּוּ יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמְןָן. (אמן)

ונחותורים את ספר התורה למוקומו ואומרות:

יְהַלְלָג אֶת-שִׁם יְהֹוָה יְהֹוָה יְהֹוָה כִּינְשָׁבֶב שְׁמוֹ לְבָדוֹ, הַזָּדוֹ
עַל-אָרֶץ וְשָׁמִים: וַיְרִם קָרְנוֹ לְעַמּוּ תְּהִלָּה לְכָל-חַסְדֵּיו
לְבִנֵּי יִשְׂרָאֵל עִם קָרְבוֹ הַלְלִיָּה: יְהֹוָה יְהֹוָה אֱחָדָהוּ הוּא הָאֱלֹהִים,
יְהֹוָה יְהֹוָה אֱחָדָהוּ הוּא הָאֱלֹהִים, בְּשָׁמִים מִפְּנֵל, וְעַל-הָאָרֶץ
מִפְּתַחַת, אֵין עוֹד: אָזְ-בָּמֹזֵךְ בְּאֱלֹהִים אָדָני וְאֵין בְּמַעַשְׂךְ:
הַשִּׁבְבָנו יְהֹוָה אֱחָדָהוּ אֶלְיךָ וּנְשׁוּבָה, חַדְשֵׁ יְמֵינוּ בְּקָדָם:

[יִכְבֶּר לֹא לְהַסִּיחַ הַדָּעַת מִהְתַּפְלִין בְּלַל, וּמִאֵד אַזְרִיךְ לְהַזְהֵר בְּזָה]

מחפלה לדוד עד קוה אל ה' הוא להויר השפען לצורך שלם הדידה

בימים שאין אמורים בהם תחנון אין אמורים "תפלה לדוד" ומחילין מ"בית יעקב".

תפללה לוד זה הנזמור חבירו רוד בשעה שברח מפני שעול, ואמר תפללה זו לאל ית' שישנרו והישעוו כיד נבקשי נפשו (דר' ג). ויזכר מיאל לאמרה, וכך אם הוא בנסיבות שלא בנהנו לאנונה במנין, זה או ר' מלך קדש ניאל לאמרה בכתבה עצומה (סורה ג').

תפללה לדור, הטה יהודת אהוהו אונגה ענני, פירעuni ואביון
אגוי: שמרה נפשי ביהחסיד אגוי, הוועש עברך אפתה אלהי,
את עבדך הבוטה אליך: חנני אדני, כיאליך אקרלא
כל-היום: שמה נפש עבך, כיאליך אדני נפשי אשא:
כיאתך אדני טוב לנו יסלח גואטם, ורב-חסד לך-קראיך:
האונגה יהודת אהוהו תפליתי, ותקשכה בקול תחנונותי:
ביום צרכי אקראה, כי תענני תעלה תפליות: איז-במוד
באלחים באשי מעלה אדני, אין מי שיענה במעשיך: ועתיד לבא בל-
גויים אשר עשית יציה יבואהו וישתחוו לפניך אדני, יוכבדו
לשמד: שכחו או כי-נדול אתה ועשה נפלאות, גם ייכור כי אפתה
אלחים לבך: הוועני יהודת אהוהו דרכך גאנטצע, ימען אהלהך
באמתך האמתה, יתר לבבי ליראה רק טשמד: ואן אודך אדני
אלהי בכל-לכבי, ואכפדה שמא לעולם שאספר תורהך:
כי-חסידך גדול עלי, וחייבת נפשי משאול תחתיה מעה
נזהה¹: אלחים, זרים חוטאים בהזו קמוץ-עלוי, וערת ערי צים חוקים
בקשו נפשי, ולא שמייך יראת האלוהים לנגדם: ואתך אדני אלהך
אל-רחום² ותגונן, ארך אפים ורב-חסיד ואמת מקיים הבתרת: בט'

¹ שאל תחתיה - "אם ששאלול והוא הgingens, כלומר שניצלה נשוד מהගיהנים ומהשבישר לו ה'" ע"י נתן הנביא שמנמל לו העון של בת שבע. (מצור).

² אל - ראש' ממאות כ) פירוש שאור או מדת רחמים. ובוגר אריה הסביר שהרש' 'יהר' היא מדתرحמים, שנוטן לאדם טובות כפי הצורך לו, אבל שם 'אל' הוא שנותן לו טובות מרבות וחסדים.

**פָנָה אֱלֹהִים בְּרָאָתָּנוּ וְחַנֵּנוּ, תְּנַהֵ אֶעָזָה לְעַבְדָךְ, וְהַשִּׁיעָה לְבָנֵינוּ
אַמְתָּךְ: עֲשֵׂה-עַמִּי אֶזֶת לְטוֹבָה שָׁאתָה נָנוּדִי, וְירָאוּ שָׁנָאִי וַיְבָשִׁי,
לְפִי שְׁדָאוּ בִּירָאָתָּה אֲחָדָה, עֲזַרְתָּנוּ נֶגֶד אָרוּבִי וְנַחֲמָתָנוּ:**

בֵית יְעָקֹב פְסִיקִים אֶלְיוֹןִים שִׁקְבֵּל הָאֵל תְּפִלָתָנוּ כִּי אֵין לְנוּ מַוְשִׁיעַ בְּלֹעֵדוֹ
וּכְו., וַיְהִי דִּבְרָנוּ אֲשֶׁר הַתְּהִלָּנוּ לְאמֹר לְפָנָיו קְרוּבִים אֱלֹהִים וּכְו. (סדר החסידות).

בֵּית יְעָקֹב עם ישראלי, **לְכוּ וְגַלְבָה בָּאָזְרָה יְהוָה** בְּשָׁעָה
אוֹתָה אֲחָדָה
הַמְּפֻצָּה: **כִּי בְּלָעַמִּים יְלַכְּבִּי וּבְטַהּוּ אִישׁ בְּשָׁם** וְרִיחָה ד
אֱלֹהִים, וְאֶנְחָנוּ גַּלְדָּה נִבְטָח בְּשָׁם-יְהוָה אֲחָדָה יְהוָה
לְעוֹלָם וְעַד: **יְהִי יְהוָה אֲחָדָה אֱלֹהִינוּ עָמָנוּ, בְּאֵשֶׁר** מִזְמָר
הִיה עַמְּאָבוֹתֵינוּ בדור המדבר, **אֱלֹהִים-עָבָנוּ וְאֱלֹהִים-שָׁנוּ:**
לְהַטּוֹת להַפְנִית לְבָבֵנוּ אֱלֹיָה כְּמוֹ שָׁנָה, גַּם אֶבְוָתָה, **לְלַכְתָּ בְּכָל-דָּרְכֵי,**
וְלִשְׁמַר מִצְוֹתָיו וְחַקְיוֹ וּמִשְׁפָטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֱתָה
אָבוֹתֵינוּ: **וַיְהִי דָּבָרִי אֶלְהָה, אֲשֶׁר הַתְּהִנְנָתִי לְפָנֵי**
יְהוָה אֲחָדָה, קָרְבָּנִים לְרֹאשָׁמָן תְּמוּדָה אֶל- **לְפָנֵי יְהוָה אֲחָדָה**
אֱלֹהִינוּ יוֹמָם וְלִילָה, לְעַשּׂוֹת מִשְׁפָט צַדִּיקָה עָבָדָה,
וּמִשְׁפָט צַדִּיקָה עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, דָּבָרִים בְּיוֹמוֹ: **לְמַעַן**
הַעֲתָה בְּלָעַמִּים הָאָרֶץ בראותם השגחה עליינו **כִּי יְהֹוָה אֲחָדָה דָּוָא**

נולדים אף שאין כל כך הכרח לרדר, כלומר נוטן לו למעלה מן הצורך לו. והגר"א ביאר ש'אל" בכל מקום מורה על כוח, וכוכונה כאן שכוחו גדול לכבות כעסו ולרלים.

3. **בְּנוֹ אָמוֹתָן - בְּנוֹ הָאָמוֹה** משפיל את עצמו לפני איזנו יותר ממכתת כסף, שבן האמוֹה יליד בית הוא וגדל בחיק אדוניו (רש"י).

האֱלֹהִים בְּלָם, אֵין עוֹד:

הָלֹה בָּא לְהֹרֶז שַׁכְּבָר קָבַל תְּפִלָּתָנוּ כִּמֶּה פָּעָם וְהוֹשִׁיעָנוּ מִן־צְרִינוּ
וְקָרְבִּינוּ, וְלֹא נִתְּנָנוּ טָרֵף לְשָׂנִינוּם אֲזַנְנוּ כּוֹפְרִים בְּתוּבָתָנוּ תְּלִילָה (סדר החותם).

שיר הפעלות לדור, לוֹלִי יהוָהiahwah שְׁחִיה לְנוּ

הִיא עַמְּנָנו - בְּשָׁנָנוּדָה, יָאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל: לוֹלִי יהוָה
בגנות כלחותנו

שְׁחִיה לְנוּ עַמְּנָנו, בָּקוּם עַלְיָנוּ אָדָם אִוְבְּנָנו טְבִלּוֹת: אָוי

חַיִּים בְּלָעָנוּ מִרְבֵּב תְּאוּווֹת, בְּחַרְזֹת בְּעַת חָרָה אָפָם בְּנוּ: אָוי

הַמִּים הַשְׁוֹמְךָ גַּמִּים שְׁטַפְוָנוּ, נְחַלָּה נְהַל שׂוֹטֵר עַבְרָעַל־נְפָשָׁנוּ:

אָוי עַבְרָעַל־נְפָשָׁנוּ, הַמִּים הַזְּיוֹדָזִים שְׁטוֹטָפָם: בְּרוֹךְ

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, שְׁלָא נִתְּנָנוּ מְרֻף לְשָׁנִינוּ: נְפָשָׁנוּ

כָּצְפֹּר גַּמְלָתָה מְפָח יוֹקְשִׁים המִקְשָׁת, הַפָּח נִשְׁבָּר

וְאַנְחָנוּ גַּמְלָטָנוּ מִידָּיו: עַזְרָנוּ בְּשָׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, כִּי הוּא

עֲשֵׂה שָׁמִים וְאָרֶץ גְּבָרָנוּ לְנוּרָנוּ:

4. אָוי וּוֹי - כָּל הַדָּבָר (בְּנֵנָן הַוּמָן הַשּׁוֹטָפָם) פָּעָמים וְשָׁלַש לְהַחֲזִיקָה, וּכְדַרְך הַמְלִיצָה בְּכָל מָקוֹם
(לצ'ר).

שיר טל זוף

אֵין בְּמַנְנָן זוּ בְּכָל יוֹם לְקַיֵּם מִצּוֹת יְזִיכָּר אֶת יוֹם דְּשִׁבְתָּה, שֶׁאָמְרוּ חִזְקִיָּה וְעֲשָׂרָה

**בְּסֻכְרִי שְׁחָא מִצּוֹת עַשְׂתָּה מִן הַתּוֹרָה לְמִנּוֹת בּוֹ יְמִי הַשְׁבָּעָה לְוֹמֶר אֶחָד
בְּשַׁבָּת, שְׁנִי בְּשַׁבָּת וּכְו' (בא"ד פ"ג ת"א).**

אֵין מִזְמָר לְיוֹם רָאשָׁון⁵

**הַיּוֹם יוֹם אֶחָד בְּשַׁבָּת קָדְשָׁה, הַשִּׁיר שְׁחוּי הַלּוּיִם אָמְרִים עַל
הַדּוֹכוֹן:**

**לְזֹה מִזְמָר, לִיהְוֹת אֲתָה הַדָּמוֹת שִׁירַת הָאָרֶץ וּמִלְזָאת, תִּבְלַל
וְיִשְׁבֵּי בָּהּ בִּיהְיוֹא עַל-סִמְך לִימִים**

⁵ בהערות לפקודן יובאו הטעמים לאמרות של יוֹם מגָ' ר' ה' לא, ואדר' ג' פרק א', וכותב על זה החותם ספר בדורותוי "הרה טעמים שאמר הנזאר והחוק נזהר ובר יום טומן, אלא נזהר שא' מזמורים אלו הם נגד זו זמנים כל מותם עלם, בראשותם בריא אלוהים על מנין שישראל כבוזו את הארץ ובכל מקום מקטר ומושג שמי, וליהו ל' הארץ ומלאה, ולקלן ב' נ"א מעשרה, עד שברור געם הוצאים שכינית עשו ביושדים מוקם מקדים, והינו גולן מנוול מאדו בער אלוהינו הר קדשי, שוב חטאו וגלו בער' והשכינה מטפסת ב' אמות של הרקה הא במקומות מושב חזינים, וילינוי אלוהים צבב בערות אל, עד שבתוכו הרבי עז'ן ה' גען ובר איזיס מרום עולם' אל נסיבותו נקומות היפוי, ואח' כ' בזמנם החמיישי יקבב נדריו בתשרי עתידין להיגאל, הרניינו לאלהים עוזוני תקעו בדורש שפה, והזיכר גם נאולה אהשורה' עדות בירוסוף שם עצאות לעארץ מצרים', ומיסים' לו עמי שעמ' לי ויהי עתם ליעול' היה כל יומא זמני ועתים של נאלה, שוב אח' כ' מן השקי אחר מלחותת גוג ומגוג כיירן לירוב תבל כ' ה' הוא אלהים יטוף עטם שפה בהורה ייחד היינו ה' מלך גאות לבש, עד שזמנן השבעי מושך כלו שבות ומנזון לח'י העולם. מומרים תל' מומורי השבע, ונדרח הנגנה ליטון עכ' פ' שם קצת שייכות לעזין יום נגד האל' שנה שלה, והיינו ביום ה' עכ' ל', והרג' א' במסכת תמיד כתוב שאמרו הרשira כל יומן נגד האל' שנה שלה, והיינו ביום הראשון אמרו על אלף ראשין, שאויה שניה להר הארץ שעד המבול הרה להם כל טוב בכל דביה, ביום השני אמרו בעיר אלוהינו וג' שבאל השין נהר שעד המבול הרה להם כל טוב בכל נקומות וג' שבאלף הרבי עז'ן את הבית והקבר' ה' יעשה נקמה בהם, ובחייביש היו אמרים הרניינו וג' שכל אלף הרבי עז'ן לאלה רנה בהפה, ובשישי ה' מלך וג' שבאלף הרשי' יהי ה' עליינו למילך.

⁶ בראשון אומרים "לה' הארץ מלואה", ע' ש' שקנה וברא שנים וארץ' ובקעה ותבל לישבי בהן ושלוט בעולבון' ותיקיד', שלא נבראו הפלאלכים עד יוֹם שְׁנִי (ו' הא'). ובעי' ה' פר' כ' תשא כתוב עז' טעם על אמרית מזמור זה בים א' או' ל' "בָּיּוֹם א' הוּא מִזְמָר לְה' הארץ ומלואה כי ה' מזמור מסול לפרשנה, לכן אמרם אותו ב' ה' וווח' כ' אחר ררבית אחר מושף, ואומרים אותו בכל יומן א' שבכינוי כי ה' אדם בט ממלכתו, ומ' משא וכמו של בים השבת, ויצא לפועלו ביום ראשון".

ישרתה, וועל' סמך להרשות יבוננה בdry שבע' גראן מיל' רארו⁷
 ישעה בחריזה יאהויה, ומיעיקום במקומ קדרשו:
 הראו נקי בפחים מגז וברלכוב ביראת ה', אשר לא אונשא
 לשוא נפשו לשקר בשמי, ולא נשבע למרמה למות: ישא
 יכח ברבה מיאת יהוזה יאהויה, וצדקה מיאלתי ישע:
 זה שמונשרך דורך לרישיון של ה' רוחם ראנשיים
 יעקב סלה: שאו קופו שעירים | של ביהם ראנשיים
 והנשאו פתחו עולם התורמן השערם, ייבוא ה' שהוא מלך
 הבהיר: מי הוא זה מלך הבהיר, יהוזה יאהויה שרוא עוזו
 חיק ונגבורה, יהוזה יאהויה שרוא נבור מלחה: שאו קופו
 שעירים | של ביהם ראנשיים, ויאו פתחו עולם
 התורמן השערם, יבא ה' שרוא מלך הבהיר: מי הוא זה מלך
 הבהיר, זיהו יהוזה יאהויה צבאות, הוא מלך הבהיר
 סלה לעלים: הווענו

א) מזמור ליום שני⁸

היום יום שני בשבת קדש, השיר שהיו הלוים אומרים על

7. מי יעלה וגוי - אכן של יווני תבל שלוי, אין כולם ראויים לירב אליו, אלא נקי כפים וי' (ווען).

8. בשמי היה אונריהם "גדול ה' ובקהל קאוד", ע"ש שחלק מעשיו והבדיל רזען בין מים מעזונות לחתוניות ומלוך עלייהו (ב' ב'). שלא תאמיר ברא הרקע יעללה לשם ואינו משגיח על בניו, לך אונרו מנמור זה לפרשם שהרבי שמי ורקייע לגלות שבינתו בהר קדש (תפארת ייירא).

הרכון:

זה מ"ה
שִׁיר מָזֵר, לְבִגְיִקְרָח: גָּדוֹל הַא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְמַהְלָל
מַאֲד עַז בְּרוּתָנוּ, וְגַדְלוּתָנוּ בְּזַהַד **בָּעֵיר אֱלֹהֵינוּ הַרְכָּדָשׁוּ**
 בירושלים: **יְפָה נוֹתָמָה,** מְשֻׁוֶּשׁ וְמַבָּשָׂשׁ בְּלַהֲרִץ,
הַרְצִיוֹן יְרַבְּתִי צָפוֹן העומד בצפון, קָרִיות דָּרְדָּרָה מְלָךְ רַב
 גָּדוֹל: **אֱלֹהִים בְּאַרְמָנוֹתָה,** נֹדֵע לְמִשְׁגָּב נִיכְרָב בְּחוּקוֹ:
כִּיהְנָה הַטְּלָבִים נֹעֲדָו לְכַבְשָׂא תְּרוּמָה, עַבְרִי יְהִדָּיו: הַטָּה
רָאוּ גְבוּרוֹת הַפָּנִים תְּמָהָג, נְבָהָלוּ וְאַז נְחַפְּזוּ לְבָרוּהָ: רַעֲדָה פָּח
אֲחוֹתָם (למען) שָׁם, חַיל הַלְּחָה בְּיוֹלְדָה: בְּרוּתָה כְּרִים
 כָּאֹלְהָנוּ בְּרוּהָ, אָשָׁר תְּשִׁיבָר אֲנוֹזָת הבאות מִתְּרִישָׁוּ: **בְּאָשָׁר**
שְׁמַעֲנוּ (למען) בְּנֵי רְאֵינוּ עַתָּה, בְּעִיר יְהִזְקָה אֱלֹהֵינוּ
צְבָאות, בָּעֵיר אֱלֹהֵינוּ, אֱלֹהִים יְכֹונֵנה מִמֶּנּוּ עַד
 עַזְלָם סָלָה: דְּמִינָנוּ חַשְׁבָנוּ וּקוֹיָנוּ אֱלֹהִים אֶל חַסְדָה, אשר מִתְּרָא
 בְּלִירָב הַיְבָלָד: בְּשַׁמְךָ | כמו שגדול שם אֱלֹהִים בְּנֵי גְדוּלה
תַּהְלִיחָה עַל-קָצְיוֹן-אָרִץ, צְדָקָה מְלָאת יְמִינָה:
יְשָׁמָח הַרְצִיוֹן, תְּגִלָּה בְּנֹת שֵׁי יְהוָה, לְמַעַן
מְשִׁפְטִיךְ דָּקָק בְּצִימָטָךְ: אֶתְמַתְבֵּן סְבָבָו אָזָן וְהַקְוָפהָ,

៩. נוֹתָמָה – כמ"ש (וטען), "שלוחות הנפת" שהכוונה לשולוחה מהוות המחויבות כמוחו אחד (חצ'ר).

១០. אֲנוֹזָת תְּרִישָׁוּ – היא עיר גדרה, אשר אניותיה היותר יפות וחוקות שבועלם, והאכיר רוח הקדושים להלויין רוא רמושיע לישראל בזמנים מופרים כמ"ש פ"י, הל' "וַיֹּולֶךְ ל' את ריס ברוח קדשים עלה" (בן יודה), ו"מ שתריש הוא ים ואינו שם חבל ארץ (שם", ורגנס יונתן בביביאן).

סְפַרְוּ מְגֻדְלֵיכֶם: שְׁיַתְּרוּ שְׁמֵיכֶם לְבָכֶם לְחִילָה לְחוֹמָתָה, פְּסָנוּ
הַבְּיוֹת אֶת אֲרָמָנוֹתְיכֶת, לְמַעַן תְּסִפְרֵו לְדוֹר אַחֲרֹו וְנַבְּרֵה:
כִּי זֹה אֱלֹהִים בְּתוּמָה הוּא אֱלֹהֵינוּ עֹזֶם וְעוֹז, הוּא
יְנַהֲגֵנוּ עַל־מוֹת עַל־מִתְּהִלָּה:¹¹ הוּא שָׁעַנוּ

מִזְמֹר לְיּוֹם שְׁלִישִׁי¹² אֵ

הַיּוֹם יוֹם שְׁלִישִׁי בְּשִׁבְטָה קְשָׁש, הַשּׁוֹר שְׁחִיא הַלּוּם אָוּמָרִים
עַל הַדּוֹכָן:

מִשְׁמֹר לְאַסְפָת, בְּבֵדָד אֱלֹהִים נָצַב בְּעַדרְתְאֵל

את הדיניהם, מה פ"ב

בְּקָרְבָ אֱלֹהִים הדיניהם יְשִׁפְטָם:¹³ אך עַד־מָתִי אַתָם
הַדִּינִים תְּשִׁפְטוּ וְעַל, וּפְנֵי רְשָׁעִים תְּשִׁאַוְסְלָה
תְּהַנֵּפָן וְתְּזַעַזֵּל: שִׁפְטוֹר בְּצָדָקָה לְלִוְתָם, עֲנֵי וּרְשֵׁה תְּצִדְקוֹ
בְּדָן לְעַלְמָם: פְּלַטְזָה הַצִּילָה לְלִוְתָם, מִיד רְשָׁעִים
כַּשְׁחַדְקָה נָמָהָם: כַּשְׁחַדְקָה נָמָהָם, מִיד רְשָׁעִים
הַצִּילָה: לֹא יְדַעַו וְלֹא יְבִינַו הוּא מִרְעָם, וּפְבָטָל בְּחַשְׁבָה
וְתַהֲלָבוּ (השׂוד עִיר), אך יְמֹתוּ בְּלִמְסָדֵי (מִשְׁעָל) אֶרְץ קָרְבָן:
אַנְיָאַמְרָתִי בְּלֵבִי אֱלֹהִים אַתָם גְּנַלְכִים הַגְּנִים, וּבְנֵי עַלְיוֹן

11. על מוֹת – י"מ מלשון עולמים, כלומר ישיבנו למצב ימי עולםנו כמקדים, או ינהגונו כאדם המנהיג את בנו הקטן (וְסָגָר, דְּשָׁרִי, רְדִיחָה). י"מ מכיו עד מוות כלומר עד מותינו ינהגונו בזהה הכלבו (ד"ך).

12. בְּשְׁלִישִׁי דָיו אָוּמָרִים "אֱלֹהִים נָצַב בְּעַדרְתְאֵל", ע"ש שְׁגָלָה אֶרְץ בְּחַבְמָנוֹ וְשְׁבִיאָתָה חַבְשָׁה, וְהַכְּנָה תָּבֵל לְעַדְתָה (וְסָקָט), וְנַמְבוֹר זֶה נַגְּמָר עַל הַדְּרִיזִים לְפִי שְׁאָחָד מִתְּחַרְבָּרִים שְׁהָעוֹלָם עַזְמָר עַלְיהָם הָזָא הַדִּין (הַאֲזָתָה התפילה).

13. יְשִׁפְטוֹ – וַיַּדְעַ מֵרָה וְכָאִי בְּדִינָיו וְמֵרָה חַיָּב, וַיַּדְעַ אֶסְדִּינָיו מִשְׁפָטָם אֶת הַדִּין (ו' ישועה מודאות). כמ"ש בשוח"ט "... וְכָתֵב יְהִי הַמִּשְׁפָט לְאַחֲרָה הוּא, שֶׁאָאַמֵּר דִּינֵינוּ אֲנוֹ יְשַׁבֵּט לְעַדְתָנוּ בְּדִין, אֲלָא אָמֵר הַקָּבָ"ה לְדִינֵינוּ רְהִי יְהִי יְשַׁבֵּט עַלְמָם אֲנוֹ יְשַׁבֵּט עַלְמָם" ואֲמֵם הַטִּיטָם את הַדִּין, אֲתָאֵי מִלְּפָנֵיכֶם שְׁנָאַמֵּר "קְרֻבִּי אֲלֵיכֶם לְמִשְׁפָט".

תְּדוּר בְּלֶבֶם: אֲכַן כָּאָדָם תְּמוֹתָוֹן שְׂתָה הַבְּנִי שְׁבָשָׁאָר, וּכְאָחָד
הַשְּׁרִים המבוֹסָסִים בְּנֵי אָדָם תְּמוֹתָוֹן בְּצָוֹגְבָם,
הָאָרֶץ ולא שְׁרוֹפָטִים, כִּי־אַתָּה תְּנַתֵּל הָאָרֶץ בְּכָל־הַגּוֹיִם
וְעַל־לְקָרְבָּהּ עַיִּין המשפט

אֲמָזָנָמָר לְיֻם רְבִיעִי¹⁴

הַיּוֹם יוֹם רְבִיעִי בְּשַׁבָּת קְדֻשָּׁה, הַשִּׁיר שְׁחוּיוֹ הַלּוּיִם אָוּמָרִים
עַל הַדּוֹבָן:

אֱלֹהִים נִקְמוֹת מְהֻגָּום יְהוָה אֱלֹהִים אֲדֹנֵינוּ, אֶל נִקְמוֹת הַזְּבִיעָן גָּלָה
נִקְמוֹתךְ: הַנְּשָׂא שְׁפֵט הָאָרֶץ לְדוֹן הַעוֹלָם, הַשְּׁבָבָן גָּמָול
תְּשִׁלּוּם הַמְגַע עַל־גָּאִים: עַד־מָתִי רְשָׁעִים יְהוָה אֱלֹהִים אֲדֹנֵינוּ,
עַד־מָתִי רְשָׁעִים יַעֲלוּזָה יְבִיעּוּ יְדַבְּרוּ עַתָּה חֹק וְאֹנוֹ,
יְתָאָמְרוּ בְּלִפְעָלֵי אָנוֹ יְתָרְמֹנוּ וְתָגֹא עַלְיָה: עַמְקָה יְהוָה אֱלֹהִים אֲדֹנֵינוּ
יְדַבְּאוּ שְׁבִיטָה, וְנַחַל תְּהָעֵד יְהוָה יְעַנוּ: אַלְמָנָה וְגָרָה רְגָנָה,
וְיתָזְמִים יְרָאָהוּ וְיִאָמְרוּ הַמְרֻעָנִים לִיְשָׁרָאֵל לֹא יְרָאָה־יְהִתָּה,
וְלֹא־יִבְנֶן דַּעַת אֱלֹהִים יַעֲקֹב: בֵּינוֹ בָּעָרים שְׁוּטָם בְּעַם,
וּבְסִילִים מָתִי תְּשִׁבְילֵי לְהַבֵּן ذָאת: הַנְּטָע אָזְן כִּי השְׁמִיעָה
הָלָא יִשְׁמַע צְנַחַת גָּמוֹן, אַמְּצִיאָר עַזְן הָלָא יִבְיטָה: חִסְמָר
הַמְּסִר גְּזִים הָלָא יוּכִיחַ וַיְסַר הַרְשָׁעִים, חִמְלָמָד אָדָם דָּעַת

14. בְּרִבִּיעִי הִי אָוּמָרִים "אֶל נִקְמוֹת הָ", ע"ש שְׁבָרָא חֲפָה וְלַבָּה וְעַתִּיד לְהַפְּרָעָם מְעוּבְדִים (ל"ג). וַיְבָלָה זו יְתָפְלֵלְוּ יִשְׂרָאֵל עַל אֶרְתָּה הַגָּלוֹת (ו"ז).

הואם לאן: יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ יְדֻעַ מְחַשּׁוֹת אָדָם, בִּיְתְּמָה
 קְדוּמָתָם: אֲשֶׁרִי אֶחָד הָגָבָר הַצִּדְקָה אֲשֶׁר-תִּסְפְּרֵנוּ בְּעוֹרָה¹⁵
 הַכְּלָל מִוחְשָׁבָת הַבָּל: אֲשֶׁרִי אֶחָד הָגָבָר הַצִּדְקָה לְהַשְׁקִיט לֹו מִימֵי רָע
 יְהָה, וְגַם זְמַתּוֹרָתְךָ תְּלִפְרֵנוּ: לְהַשְׁקִיט לֹו מִימֵי רָע
 הַסּוֹרִים נָשׂוּרָיו פָּקֵד לְהַצִּיל, עַד יִבְרָה לְרַשְׁעָוָשָׁת עַד שְׁחַטְפָּר לְרַשְׁעָוָשָׁת: בַּיְא
 הַצִּדְקָה מִנְיָמֵי הַגָּנָנִים, הַרְזָקָה לְאַיִלָּתְךָ¹⁶ לְאַיִלָּתְךָ¹⁷ וְנַחַלְתָּו יְעֹזֵב:
 כִּי שׁוּדְרֵבָה עַד-אַדְרָק יְשֻׁבָּמְשָׁפֵט יְתַהְבְּרוּ יְהָדָה, וְאַחֲרֵיכֶם
 וְאַמְּרֵיךֶם בְּלִי-שְׁרִידְלָב¹⁸: מִיְּמִיקָּום לְיִעַם לְעֵד עַמְּךָ
 מְרַעַיִם, מִיְּתִיאַב לְיִעַם-פְּעָלִי אָנוֹ מִיְּמַהְדָּרָעָם: לְוָלִי
 יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ עַזְרָתָה הִיא לְשֻׁוְרָה לְיִי, בְּמַעַט | שְׁבָנָה דָוָמָה
 דָוָמָה בְּקָבֵר נְפָשֵׁי: אַסְמָא-אַמְּרָתֵי מְתָה רְגָלִי תְּגַלְפָּתָה, אֲז
 חַסְדָּךְ יְהֹוָה יְסַעְדֵנִים גַּם בְּרָב שְׁרָעָפִי בְּקָרְבֵּי
 כִּשְׁרַבְנוּ מְחוֹשָׁבוּ, תְּנַחֲזָמֵיד יְשַׁעַשְׁעָוּ נְפָשֵׁי: וְאַשְׁבֵב בְּלֵב
 הַוְּחַבְּרָה בְּפַא הַוּות כְּפָא לְהַדְמָתָה לְעַלְעַל,¹⁹ אֲשֶׁר יָצַר עַמְל
 עַלְיָחָק הוֹשֵׁעָתָה: יְגַדְוּ אֲשֶׁר יִתְקַבֵּץ עַל-נְפָשָׁ צְדִיק לְהַדְרָנוּ,
 וְדָם נְקִי וְכַא יְרַשְׁעָוּ בְּדוֹן: אֲבָק וְיָהִי יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ לְיִ
 לְמִשְׁגָּב, וְאַלְהֵי לְצֹור מְחַסִּי: וַיַּשְׁבַּע עַלְיָהָם אַתָּה-

15. כי לא יטוש וגוי - ועל מה שאמרו עמד' ה' יְדָבָנו, וְנַחֲלָתָךְ עַמְוָנו, משיב: כי לא-יִטְשָׁחֵש ה' עַמְוָנו, וְסָפוּר לְרָבָם מִיד הַרְשָׁע הַמְּרַעָע לְרָם (מלכ'ם).

16. כל ישרי לב - אחורי יכולות יששרו כלם להיות יששר לב, כי העשו נתפרק ולא יוסיפו עוד להחותו בראשותם כי המשפט מעונדר לבוא (מצז').

17. הוות - עניינו שבריהם. וכאותם המשורר לאמר - וכי אפשר שירדה לכ' כסא של מושל רשות שכלו.

(מצז').

**אָזֶם רְשֻׁתְמָן, וּבְרַעֲתָמָן יִצְמִיתָמָן כִּירְתָמָן, יִצְמִיתָמָן יְהֹוָה
יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ:** הוֹשִׁיעָנוּ

בְּמִזְמֹרָר לְיוֹם חַמִּישִׁי ¹⁸ סָבָב

הַיּוֹם יוֹם חַמִּישִׁי בְּשַׁבְתָּה קְרַשָּׁת, הַשִּׁיר שְׁחִיא הַלּוּם אָזְמָרִים
עַל הַדּוֹבָן:

לִמְנַצֵּחַ | עַל-הַגְּתִית ¹⁹ לְאַסְפָה: חַרְגִּינוּ בְּפִיכָם לְאֱלֹהִים
עוֹזָנוּ, הַרְיִיעוּוּ בְּטוֹפָר לְאֱלֹהִי יַעֲקֹב: שָׂאוֹר קָרְבָן
זָמָרָה וְתַנְדֵּן קָרְבָּתָף, בְּגֹרָנָים אֲבָב עַמְגַבָּל: תִּקְעֹז
בְּחַדְשָׁ שְׂזָפָר ²⁰ בְּשַׁוְופָר, בְּכַסָּה בְּרַאשׁ הַחַדְשָׁ לְיוֹם חַנְנוּ שְׁחוֹא
רְהָה: בְּכִי חַק גוֹתָה מָלֵךְ לִיְשָׁרָאֵל הוּא לְתַקְעֹז בְּאַתָּה הַוָּם, יוֹם מִשְׁפָט זָר
לְאֱלֹהִי יַעֲקֹב: עֲדוֹת ²¹ שְׁרָה חֹזֶק בְּיַהֲוֵסָה שְׁמוֹ, בְּצִאתָה
בְּרַהָה מִהְכָּלָא עַל-אָרֶץ מִצְרָיִם, וְאַז אָמַר שְׁפָתָה עַם פָּלָא-יִדְעָתִי
אֲשָׁמָע אָבִיו: חַסְיָרָה מִפְּבָל שְׁבָמוֹ הַשְׁבָדָר מִשְׁאָלָה, פְּפִיו
מִדּוֹד מִקְדּוֹת **תְּעִבְרָנָה** בְּעוֹרְתִּי ²²: בְּצָרָה בַּיָּם סְוף קְרָאת

18. בְּחַמִּישִׁי הַיּוֹם אָזְמָרִים "חַרְגִּינוּ לְאֱלֹהִים עֹזָנוּ", ע"ש שְׁבָרָא עֹזָות וְדָגִים לְשִׁבָּח לְשָׁבוֹן,
שְׁבָהָם גְּרָאִית חַכְמָנוֹ וְגָבְרוֹתָו שֶׁל יוֹצֵר בְּרָאָשָׁית, עד שְׁבָל הַרוֹאָה אָוֹתוֹ יְרָן וְשְׁבָת
קְשָׁבָנוּ יְתָר' (ר' ר' פָּמָר, תְּפִירָה יְשָׁעָאָל).

19. למנצח על הגיטיות - מאמור שהברço אסף בשביב המנצח על כל שיר המבוֹא ממקומם שם לו.
20. עדות וגוי - יונ שענין יוסף שיצא מבית האסורים היה ג'כ' בר'ה, כמ"ש חז"ל, וזה היה ג'כ'
הדרי על הרעב והשׁובע, שע"כ תלם פרעה ביום ההורא את הדרב' השׁבע וול כל מצדיי בדור (ז'ביב'ם). והאך זהה
במחוקק, להודיע שhoraא שׁוֹטֵט ביום ההורא על הרעב והשׁבע וול כל מצדיי בדור (ז'ביב'ם). והאך זהה
למלכות מצרים אחר שצעריך להיות בקי בשבעי לשוו? להא אמר שְׁפָת לֹא יִזְעַת אֲשָׁמָע, שלימדו
גביהיא, גמליהיא חיל' טביה לוי (ו'ביב'ם).

21. כפיו מודוד ועברנה - כמ"ש (כ' ל), שבר'ה בטלה העבודה מאבותינו במצרים.

וְאֶחָלָצֶךָ מִמֶּנָּה, אַעֲגֵךְ בְּסִתְרֵךְ רָעֵם גַּעֲנֹתֶךָ בְּהַסְטִירֵךָ מִקְרָעֵם,
 אַבְּחָנֶךָ נִיסְתִּיךָ עַל־מִרְיבָּה וְלֹא עַמְדָתָךָ בְּבִשְׁעָן סְלָהָךָ: וְאָמָרְתָּךָ זֶה שֶׁמְעַן
 עַמִּיךָ וְאַעֲזִירָה וְהַתְּרִתָּה בָּהּ, יִשְׂרָאֵל אָסִיר־תְּשֻׁמְעָדָלִים:
 לְאִידְיָה וּמְאָבָדָה אֶל זָר בְּעַזָּר, וְלֹא תְּשַׂתְּחֹה לְאֶל
 גָּבָר: אָז אָגְבֵּי יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ אֶלְלוֹהֵךְ הַכָּל בְּכָל הַמְּעוֹלָךְ
מְאָרֶץ מִצְרָיִם, אָמָר זֶה תְּרַחְבֵּפִיךְ וְאָמְלָאָהוּ
 בְּקַשְׁתְּמִינֵי בְּרָצַנְךָ: אָוֹלָם וְלֹא־שֶׁמְעַן עַמִּיךָ לְקֹזְלִי בְּמִדְבָּר, וַיִּשְׂרָאֵל
לְאֶאָבָה לִי לֹא שָׁמַע לִי: וְאַשְׁלַחְתָּהוּ בְּשִׁירָוֹת לְבָם
 אֲשֶׁלְחָם מַעַל פָּנֵי יְלָבָו בְּמוֹעֵצָותֵיכֶם וּמַשְׁכוּ לְלִבְנֵיכֶם: לוּ עַמִּיךָ
 שְׁלָאָה שֶׁמְעַן לִי מַעַתָּה, יִשְׂרָאֵל בְּדָרְכֵי יְהֹלָבוּ בְּמַעַט
 מֵיד אָזְבִּיהָם אֲכְנִיעָה, וְעַל־צְרִירָם אָשִׁיב יְהָיָה לְחַבּוּבָיו:
 מִשְׁנָאָי יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ מָרָב פְּחוּדָם יְבִחְשּׁוּלָו מַחְקוּבָו, אָוֹלָם וַיְהִי
 עֲתָם עֲנוּשָׂם לְעַזְלָם: וַיַּאֲכִילֵּהוּ מִתְּלָבָחָה מִמְּעֵבָה חַטָּאת,
 וּמְצֹור וּמְהַסְלָע הַבִּשְׁרָבָשׁ אֲשֶׁר־יָעָךְ: הוֹשִׁיעָנוּ

אַמְוֹר לְיּוֹם שְׁשִׁי

הַיּוֹם יוֹם הַשְׁשִׁי בְּשַׁבָּת קְדֻשָּׁה, הַשּׁוֹר שְׁהִיוּ הַלּוּיִם אָוּמָרִים
 עַל הַדּוֹן:

22. בששי היו אומרים "ה' מלך גאות לבל", ע"ש שבמר מל'אכטו ומילך על'יחן (ס"ה).
 טבו נשלמה הבריאת, ובו נברא האדם שמל'ר מל'הנו של יונתן ר'ונ"ב. וכן יש במנמ' זה מה'
 תפות פלמיין א'זם' שהוא פקלחת הבריאת.

זה ציר: **יהוה יהונתן מלך על הארץ, גאות לבש נаг בהנוגת,**²³ **לבש יהונתן יהונטה, גם עוז התאזר גבורתו, אפרתבון;**
 יכון ויבס תבל, בל-תמות באוט של: נבון ומבוסס בסאך מלכית
מאן, מעולם טרם בריאת אתה קרים: נשאו נחרות יהונת
יאיהויה! נשאו נחרות קולם, ישאו נחרות דרכים שיפת
גלהם:²⁴ יותר מקלות מים רבים יותר אדריכים משכרים
ימ, אט אדר במרום יהונת יהונטה: עדתיך על נחמהך
נאנו מאור נאמנים שתקיימו, לביתך יהוה נאה הקדש,
יהונת יהונטה לאך ימים נאמנים עדותיך:

בכל יום אחר מומו היהום אמרים 'הושענו'. ובימים שמוסיפים מומו נוסף על שיר של ים, יאמרו 'הושענו' אחר המומו הנוסף, ואח' ב' קדש יהה שלמה:

זה מון זה קה

הושיעני יהונת יהונטה אלヒנו, וקבענו מזחנויים,
להודות לשם קדשך, להשתבח
ברחלהך: ועוד נאמר ברוך יהונת יהונטה אלהי ישראאל
מזחעלם ועד העולם, ואמר בל-העם אמן,
הקליטה: ברוך יהונת יהונטה המוריד השפע מציון, שבן

23. גאות לבש – הלבושים ב"כ מגלה על מהו הלובש, ולכו מידיוטי והנוגתי של ר' נקראים מלבושים, כיון שהם נגנים לו מעט מומרתו. אחד מללבושים של ר' ה' הוא 'אות', כמו 'שם' או 'שם' כי גאה נאה", שהקב"ה התגאה על המציגים הוגאים ושרב גאותם, כי הוא הגיבור מכל הגאים. וכיון שהיא קלך שהוא מילוד כל הבבירות, לבן **אות לבש** – רך אצלי שיך נאות, ואמר שב לבש ה' כדי להזכיר שיר הקב"ה יכול להתלבש בגבג הגראות (שפ"ד א').

24. **זכרים** – מילויו דכא ושבורי, והם היגלים הנכראים משבורים כמו 'שם' (נשי פה) "כל משברך", ע"ש שימושים מי הים (מצוי).

ירושלים, חללייה: ברוך יהונתן יהוה אלהים אל-ה' זה נב
 ישראל, עשה נפלאות לבודו: וברוך שם בבודו
 שם היה ליעולם, וימלא בבודו את-בל-הארץ
 יתגלה, בברוחם, אמן ואמן ²⁵ יקרים ²⁶:
 לעני כל העמים, אמן ואמן קיום אמרת:

למחורת יום כיפור ואמרם:

למנא'ה, לנירקוח מומרו: רצית ירושה יהודית ארץ, שבת שבית יעקב:
 ישאות עז עזה, בפי' כל-חטאיהם סלה: אפקת כל-עברות, השבות
 מחזרן אפק: שכנו אלה ישבנו, והפר בעסק עמי: הלוועם תאנה-גבנו, תמשך
 אפק לר' זור: לא-אתה תשוב וחיהנו, ונתקד ישמח-רבך: קראנו יהונתן יהודית
 הסדה, ושבעך תחווילנו: אשמעה מה-ידבר ראל יהונתן יהודית, כי יד-בר שלום
 אל-עמנו ואל-חטפיו, ואל-ישבו לבסלה: אדר גורי לראיינו ישען, לשבען בבוד
 בארכינו: חסדרו-אמת נפשנו, צדק ושלום נשקנו: אמת מארץ הצמה, וצדκ מושם
 נשקי': גם יהונתן יהודית יתנו התוב, וארכינו נתנו בובליה: צדק לפניו יהלה, ושם
 לר'ך פגעה:

בזום גדילה ובעשרה בטבת אמרם:

שיר מזמור לאספה: אלהים אל-ה'ם אל תרום לך, אל-תחרש
 ואל-תשקט אל: כירעה אויביך יהמיוון הומים להשמיטו,
 ומישגאיך גשאו ראש מרמיים: על עמק יערמו סוד חשבו תחלתו,
 ויתיעזו על צפוניך המתבאם בצל: אמרו לה לכו ונכחידם מגוי,
 ולא-יזכר שם-ישראל עוד: כי נועצי לב ייחדו, עליך ברית
 בקרתו: אהלי אדורם ישב האלים יישמעאלים מואב ורגרים כי נאר:

25. שם בבודו – הוא השם שעתה נכתב ולא נקרא – שם היה – שהוא שם הכבור, ועליו נאמר "בימים החולין יהיה ה' אחד ושמו אחד", כי יהי אפשר לקרוא בשם כתבו בלבד, ואז **ימלא בבודו את הארץ**, כמו"ש כי מלאה הארץ דעה את ה" (ד"ה).
 26. אמן ואמן – ר"ל אמת הוא שה' הוא ברוך ומוחלט, וככל הימלה להיווק (ופצ').

אנש גָּבֵל וְעַמּוֹן וְעַמְּלָק, פֶּלֶשׁ עַם-יִשְׂרָאֵל צָרָ: גַּם-אֲשֶׁר נְלוּה
עַמּוֹ, הַיּוֹ זָרוּעַ לְבָנִי-לֹוט כֹּל אֶלְיוֹ שָׁחָר סָלָה: עֲשָׂה-לָהּם כְּמַדְּרֵין
חוֹלֵל בְּנֹתָהֶם מִזְמָה, בְּסִיסְרָא כִּיבְנֵן בְּגַחֵל קִישְׁזָן: אֲשֶׁר נְשָׁמְדוּ בְּעַזְּדָאָר,
כַּפֵּ שְׁשָׁתָה לְפָרָא, בְּסִיסְרָא כִּיבְנֵן בְּגַחֵל קִישְׁזָן:
הַיּוֹ דָמָן כֶּבֶל מִפְרוֹ לְאַדְמָה: שִׁיחְתָּמוּ גְּדִיבִים שְׁמֵרָה בְּעַרְבָּה וְכַאֲבָבָה
[שר מִזְרָח], וְכַוְבָּחָ וְכַצְלָמָגָע [שר מִזְרָח] בְּלָנְסִיכָמוֹ: אֲשֶׁר אָמָרָוּ אַרְבָּעָה
גִּירְשָׁה לְנוֹ, אֲתָה נְאוֹתָה בֵּית אֱלֹהִים: אַלְכִי שִׁיחְתָּמוּ בְּגַלְגָּל
מִתְגָּל בְּהַקְרָבָה, בְּקָשָׁה הַשָּׁעָה לְפָנֵי-רוּחָה: בְּאָשָׁה תְּבֻעָר-עִיר, וְכַלְהַבָּה
תְּלַחְתָּה תְּרִים: בְּנֵן תְּרִיךְפָּמָם בְּסַעַרְךָ עַיְשָׁרָתָן, וּבְסִופְתָּה תְּבָהָלָם:
מְלָא פְּנִיתָם קָלָזָן בַּיּוֹן, וּבְקָשָׁו שְׁמָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: יְבָשָׁו וּבְהַלָּוּ
עַדְעָה, וַיְחַפְּרוּ בְּשָׁו וַיְאָבְדוּ: וַיְדַעַו בַּיְאָתָה שְׁמָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
לְבָהָה, עַל-כָּל-הָאָרֶץ:

בחנוכה אמרמים:

מִשְׁמֹר, שִׁיר-חֲנֹתָה הַבַּיּוֹת [בְּהַמִּקְדָּשׁ] לְדוֹר: אַרְוֹמָמָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
בְּיִדְלִיתָנִי, וְלֹא-שְׁמַחְתָּ אֶת אַיִלִי בְּנִפְלִיטָנִי: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
אֱלֹהִי, שְׁעוֹתִי צַעְקָתִי אֶלְךָ גָּדוֹ וְתְּרִפָּאָנִי: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַעֲלִיתָ
מִן-שָׁאָול גַּדְגָּם נְפָשִׁי, חִיְּתָנִי מִירְדִּיבָּר לְקַבֵּר: וּמְרוּ לְיְהוָה אֱלֹהֵינוּ
חַסְדָּיוֹ, וְהַזּוֹדָוּ לְזֹבֵר לִשְׁמָךְ קָדְשָׁן: בַּיָּמָךְ רָגָעָה בְּאָפָוּ בְּעַמָּם, חַיִם
אֲרוֹכִים מִתְנִיקָה בְּרַצְנוֹן, בְּעַרְבָּה אָזְדָס יְלִין בְּכִי שְׁחָתָה, וּלְבַקֵּר יָמָם בְּרַגְנָה:
וְאַנְיָ אָמְרָתִי בְּשָׁלוֹן בְּשַׁתְּלָוֹן, בְּלֹא-אָמוֹת לְעוֹלָם: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ –
בְּרַצְנוֹנָה הַעֲמִידָתָה לְהַרְרֵי עַזְבָּיוֹן, הַסְּמִתָּתָה פְּנֵיךְ הַיְתִי נְבָהָל
חוֹד: וְאַזְאַלְכִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַקְרָא קָרָא, וְאַלְאַרְצִי אַתְּתָּנִן:
מִהָּבָצָע תְּעוּלָת בְּרַמֵּי בְּרַדְתִּי אֶל שְׁחָתַה הַקְרָבָה, הַיּוֹדָךְ אָדָם כַּשְׁחוֹרָה עַפְרָה,

היגיד אמתקד: **שמעיה יהוה** אהדוני וְחַנִּי, **יהזה** אהדוני **יהה עיר** לֵי: הַפְּכָת מִסְפָּרִי קָפָר לְמַחְולֵלִי, פְּתָחָת שָׁקֵי וְתָאָרֵני שְׁמָחָה: לְמַעַן יֹמֶךְ כָּבֹוד נֶפֶשׁ וְלֹא דָם, (יפטיך מעת) יְהוָה אהדוני אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אָזְךָ:

בתענית אסתר ובפירות אמרם:

לִמְגַאַח עַל- כי בשם **אלית השחר**, מזמור לדוד: אל, אל! למה עובתני, מזו רחוק מישועתי דברי שאנthy תפליות: אלתו אקריא יומם ולא תענה, ולילה אראה ולא-דימה אשתק לך: אתה קרווש, יושב תחלות ישראל: בך בטחו אבותינו, בטחו והפלטו ותצלים: אליך זעקו ונמלטו, בך בטחו ולא-בישו: ואנכי חולעת ולא-איש, חרפה אדם ובוי עם: פילראי ילענו לך, יפטירו פתחו בשפה ליגענו לי ניעו ראש במו: גל מי שמע אל-יהודית אהדוניה אז זה יפלטהו, גם יצילחו כי חפש ב' על בוחנו ב': ביראתה גת' מוצאי מבטן [נמנצרים], מבטיחו על-שרדיامي: עלייך השלכתו מעת צאת מרחם, מבטן אפי אל, משגיח אתה: אל-תרחק ממען בעת החאת ביראה קרובה, ביראין עזיר בלבד: סְבֻבּוּנִי מגות פרים רכבים מכלויות חזקתו, אבורי רם חילם ב' שון בחרוני: פָּצְנוּ פתח עלי פיהם לבנוני, אריה טורף ושאנ: כבאים נשבכתה, והחפדרו מזוברים כל-עכמתוי, היה לבי טש כהונת, נמס ברוז מעי: יבש בחרש נחש כח, ולשוני מדקק מלקייח אל כי, ולעפרמות תשפטני תושיבני: כי סְבֻבּוּנִי כוּ בְּלָכִים, ערת מרעים הקיפוני, באורי ישבו וירסקו ידי: ורגלי: אסperf כל-כב עצמותי, מה יביטה יראבי וישמודו לאידי:

יְחִלּוֹקֵי בָנָיו לָהֶם, וְעַל־לְבָושֵי וּפְילּוֹ גָּוָלָל: וְאַתָּה יְהֹוָה
 אֱלֹהֵינוּ אֶל־תְּרַחַק, אֱלֹהֵינוּ כָּחֵלָה תְּעוּתֵה חֲוָשָׁה מָהָר: חֲצִילָה מִרְבָּב
 נְפָשִׁי, מִידְבָּבְלָב יְחִידָתִי נְשָׂמָתִי: הַוִּשְׁעָנִי מִפִּי אָרִיה, וּמִקְרָנִי
 רַמִּים הַזְּקוּנִים עֲנוֹתִי תְּעֵנִי: אָסְפָּרָה שְׁמָךְ? אָחִי, בְּתוֹךְ קְהֻלָּה
 אֲהַלְלָךְ: וּרְאֵי יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ חֲלָלָהוּ, בְּלִזְרוּעַ יְעַקֵּב בְּבָרוּגָה,
 גּוֹרוֹרְאֵי מְמָנוֹ בְּלִזְרוּעַ יִשְׂרָאֵל: כִּי לֹא־בָּהָה וְלֹא שְׁקָעָן תְּבַעַב עֲנוֹת
 צַעֲקָת עֲנֵי, וְלֹא־דְּסָטוּר פָּנֵיו מְמָנוֹ מִלְחָץִי, וּבְשָׂעוֹן בָּעֵקֶת אֲלֵינוּ
 שְׁמָעָ: מְאַתָּךְ תְּהִלָּתִי, בְּקָהָל רָב גְּדוּרִי אֲשָׁלָם, גָּנָד יְרָאִוּ
 יְאַכְלֵי עֲנוֹתִים אַמְּנוּתָבָא וַיְשָׁבָעִי, יְהַלְלָוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ דָּרְשָׁיו, יְחִי
 יְשָׁמָת לְבָכָם לְעֵד: יוֹפְרוּ וַיִּשְׁכְּבּוּ אֶל־יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ בְּלִאַפְסִיר־אָרֶץ,
 וַיִּשְׁתַּחַווּ לְפָנֵיךְ בְּלִמְשָׁפָחוֹת גּוֹיִם: וְאוֹזֶן בַּי לְיוֹעָה אֱלֹהֵינוּ זֶה
 הַמְּלוֹכָה, וּמְשֵׁלָחָה בְּגּוֹיִם: יְאַכְלֵי וַיִּשְׁתַּחַווּ בְּלִדְשְׁנִיר־אָרֶץ,
 לְפָנֵינוּ יְכָרְעֵי בְּלִיּוֹרְדִּי עַפְרָה, נְגַפֵּשׁ כְּנֶשֶׁת לֹא חִיה: וְהָא יְרָאָה אֶת־רַע
 יְעַבְּדָנוּ, לַעַשׂ יְסִפְרֵר לְאָדָנִי אֶל־הַלְּדוֹר: יְבָאָו וַיְגִידָוּ צְדָקָתָנוּ, לְעֵם
 נָזָל אַחֲרֵינוּ, בַּי עַשְׂהָ:

בשבועה עשר בתומו אמרם:

מִשְׁמֹר לְאָסָף, אֱלֹהֵים חֵרֶב אֶבֶן גּוֹיִם אֶבֶן חַלְקָה לְאָזְרָאֵל, טְמַאֵוּ
אֲתָּה־חִיכְלֵל קְרָשָׁה, שְׁמוֹ אֶת־יְרוּשָׁלָם לְעֵינִים לְלִלְבָנִים:
גָּתָנוּ אֲתָּה־גִּבְּלָת עַכְדִּיךְ מַאֲכֵל לְעֹזֶף הַשָּׁמְמִים וְלָא גְּבוּרָם, בְּשָׁר
חַסְדִּיךְ זְהָבוֹ וְנָטוֹ לְחִיהָה לְחַיָּת קָרְזִין: שְׁפָכְוּ אֶת דְּמָם אֶת־מְלִים
סְבִּיבּוֹת יְרוּשָׁלָם, וְאַזְּנִין קוֹבֵר מְרוֹב הַשְּׁמָמוֹן: הַיְנָנוּ חַרְפָּה לְשִׁבְגִּינוּ
שְׁבָgo לָנוּ, לְעֵג זְקָלָם לְסְבִּיבּוֹתֵינוּ: עַד־מָה שְׁמֵי יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ פָּאָגָף

תקצהנו לנוֹזח, חֲבָעַר בְּכֻמוֹאָשׁ קְאָתָה: שְׁפֵךְ חַמְתָּד אֶל עַל
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעָה, וְעַל מִמְלְכֹות אֲשֶׁר בְּשֵׁמֶךְ לֹא קְרָאוּ:
כִּי אֶכְלָ אֶת־יִשְׂעָקָב, וְאֶת־גַּנוֹה בְּחַמֵּק הַשָּׁמָוֹן אֶל־תּוֹבְרָלָנוּ עֲונָתָה
רְאָשָׁנִים, אָזָא מַהְרָ בְּקָדְמוֹנוּ רְחַמִּיךְ, כִּי דְלָנוּ מַאַד: עֲזָרָנוּ
אֱלֹהִי יִשְׁעָנוּ עַל־דָּבָר בְּבוֹד־שְׁמָה, וְהַצְלָנוּ וּכְפָר עַל־חַטָּאתֵינוּ
לְמַעַן שְׁמָה: לְמַה אִיאָמְרוּ הַגּוֹיִם אֲזָה אֱלֹהָיָם, יִסְיוֹרָע בְּגַוִּים
לְעַיְנִינוּ נְקַמָּת דִּם־עַבְרִיךְ הַשְּׁפֹוק: תְּבֹא לְפִנֵּיךְ אֲנַקְתָּ אָסִיר,
בְּגַדֵּל וּרְוֹעֵךְ הַוְתָּר בְּנֵי תְּמֹוֹתָה הַשְׁוֹמְרָה לְתָקִית לְמַעַן: וְהַשֵּׁב לְשָׁכְנֵינוּ
נְטוּחוֹן שְׁבָעָתִים אֶל־חַיָּקָם, גַּמּוֹן חַרְפָּתָם אֲשֶׁר חַרְפָּךְ אֲדָנִין:
וְאַנְחָנוּ עַמְּךָוּ וְצָאן מַרְעוֹתָה, בְּנָבוּה נָזְרָה לְךָ לְעוֹלָם, לְדוֹר
וּדְרַדוֹת הַבָּאִים נְסִפָּר תְּהַלְתָּה:

בְּבֵית הַאֲבָל אָוֹרִים:

לְמַגְנִילָה | לְבָנִי־קְרָחָ מוֹטוֹרָה: שְׁמַעַרְתָּא קְלַעַתְּעַמִּים, הַאֲזָנוּ קְלַעַשְׁבִּי חָלָד:
גַּס־בָּגָן אָדָם בְּבָגָרְאַיָּשׁ, וְמַר עַשְׂרֵן וְאַבְּוֹן: פִּי דְבָרָ חַקְמֹות, וְתֹווֹת
לְבִי חַבְגּוֹזָה: אַטָּה לְמַשְׁלֵל אָנוֹן, אַפְתָּח בְּכָנּוֹר חִינְרָה: לְמַה אִירָא בְּמַיְּרָעָן, אָזָן
עַקְבָּי יְסֻפְּנִי: הַבְּטַחְתִּים עַל־חַילָּם, וְכָרֵב אַלְשָׁוּרִים וְתָהָלָלוּ: אָח לְאָרְפָּרָה וְפָדָה אַיָּשׁ,
לְאַיִתָּן לְאֱלֹהִים בְּפָרוֹ: וַיָּקָרְפָּרְיוֹן פְּרִזְוֹן נְפָשָׁתָם, וְתָהָלָלָם: וַיְחִירָעַד לְנַצָּחָה, לֹא יָאָה
הַשְּׁחָתָה: פִּי וְרָאָה תְּכַלְתִּים מְמוֹתָה, יְחִד בְּסִיל וּבְעָרָאָרָוּ, וְעַבוּרָה לְאַתְּחִים חָלָם:
קְרַבָּם בְּתַלְיָמוּ לְעוֹלָם, מַיְשָׁנָתָם לְדוֹר וּדוֹר, קְרָאוּ בְּשָׁמוֹתָם עַל־אַדְמֹות: וְאָדָם
בְּקִיר בְּלִילָן, נַמְשֵׁל בְּבָהָמוֹת גְּדוֹלָה: זָה וְרַקְבָּם בְּסֶל לְמַוּ, וְאַחֲרָהָם בְּפִיהם וּרְצָיו
סָלָה: בְּצָאן לְשָׁאָול שְׁתָהָר, מַוּתָּרָעָם, וְוַרְדוֹ בְּם יְשָׁרִים אַלְפָקָר, אַגְּרָם לְכָלּוֹת
שְׁאָול, מַזְבֵּל לוּ: אַדְ-אֱלֹהִים יְפָרָה גַּפְשִׁי קִידְשָׁאָול, פִּי יְקָרְנוּ סָלָה: אֶל־תְּרִיאָא
פְּרִיעִישָׁר אַיָּשׁ, פִּירְבָּה בְּבָוד בְּתוֹךְ: פִּי לֹא בְּמוֹתוֹ וְקָח חַבֵּל, לֹא־יָרַד אַחֲרָיו
בְּכוֹרוֹ: כְּרִינְפְּשׁו בְּתוֹךְ בְּרָה, יוֹרֵד כִּירְמִיטִיב לְךָ: תְּבֹא אַעֲדָדוֹר אַבּוֹתָיו, עַד־צָ'צָה
לֹא יְרָא־אֹורָה: אָדָם בְּקִיר וְלֹא יִגְּזֵן, נַמְשֵׁל בְּבָהָמוֹת גְּדוֹלָה:

ותשועת צדיקים מיראתה יהודינה, מעוז בעת צרה: וינוורם יולאה יהודינה ניפלטם,
בפלטם מרשימים ויושעם, כירחסו בו:

ואומרים קדיש יהא שלמא. וקדיש זה הוא עיקרי ונונה לאמרו אע"פ שאין יtom שייאמרו, אלא
לכתחילה אמרו אותו מי שאין לו אב או אם, ואם כל המתפללים יש אב ואם אמרו אותו הש"ץ
[בתנאי שאין הוורי מקפידים] (אש אברם בוטשאש).

[כל האומר אכן יהא שמייה רבבה מברך בכל פחו קורעים לו גדור דין ושם קיימן.]
כ' עקר בונת זה השבח הוא שיתטאצל וישפע תוספת ברכה ותשפעת אור עליון לבל
הדר' עלמות ואבי"ע. וזה יהא שמייה רבבה מברך, דין שיתטאצל ברכה ותשפעת
קורך מהפנו ר' עד לעלם - הוא עלם חאנציאל, וממש גם לעלם - הם ב' עלמות
בראה יצירה, עלמיה, והוא עלם העשיה, והם שרש הד' דרכן של האדים שרש
ההשנה ונור". (נזה"ד שנור א פרק כ)

ויתגadel ויתקדש שם רבא, (אמ) **בעלמא די ברא ברעהה,**
וימליך מלכותה, ויצמח פרקנה, ויקרב מישחה. (אמ)
בחיכzon ובזומיכzon ובחייב דכל בית ישראל, בעגלא ובזמן קרייב,
ואמרו אמן. (אמ) באותו יאה פסמה רבא' יסוי יה"ד שימה זה נעלק ואיזור החם שלם
והכסא שלם יהא שמייה רבא מברך לעלם [וילעלי עלייה]
ויתפרה, וישתבח, ויתפאר, ויתרומם, ויתנשא, ויתהדר,
ויתעלת, ויתהלה, שמה דקדשא בריך הוא. (אמ) לעלה מן
כל ברכתא, שירתא, תשבחתא, וגחמתה, דאמירן בעלמא,
ואמרו אמן. (אמ)

יהא שלמא רבא מן שמייא, חיים ושבע ויושעה ונגהמה
וישיבא ורפיאה וגאלה וסליחה וכפירה ורוח והצלחה,
לנו ולכל-עמי ישראל, ואמרו אמן. (אמ) יפטן שלוש פעיעות ויאמר:
נעשה שלום במרומי, הוא ברוחמו יעשה שלום עליינו, ועל
כל עמו ישראל, ואמרו אמן. (אמ)

מ肆ה אל ה' עד עליו לשבח הוא להודיע השפע יוצר עולם העשיה

קוה אל ה' גם אם ה��פלה לא ממענה, יחוּז ויתפלל, טנאמר קוה אל ה' חזק
ויאמץ לבך וקוה אל ה'" (גיטא ג). ונצטווינו בזיה לבטה בלבב'ה ולהתמק ולחשוף
בטחון גמור ושלם בה' (שותת פמיד).

קוה אל יהוז אמר יהודני שרשען, חזק וו' יתחזק ויאמץ לבך
תקבץ, ואפ' אם לא תתקבץ **וקוה אל יהוז** אמר יהודני: איז
אמץ לבך, תפליתך דוחה. **קדוש ביהוז** אמר יהודני ב' אין בליך וו' לא, ואין צור של
וחוק **באלחינו:** כי מי אלות בעל כהו מבצעי מלבד יהוז אמר
יהודני, וכי צור מז' ווחוק זולתי אלחינו:

באמירת שבח זה ובניט שמחה עצמה בלבד עד מואד, דהקנו בשלאב' אין באלהינו
ישמח שעכומחה על כל קורתו ית' שמו, עליינו עם קדוש, ובשאמרי אין במושיענו
ישמח על ישועתו עליינו בתקידות, וכבר יוסה"ט.

אין גודל ווזק באלחינו, אין באדזינו, אין במלכנו,
אין במושיענו: מי גודל ווזק באלחינו, מי
באדזינו, מי במלכנו, מי במושיענו: נודה
לאלהינו, נודה לאדזינו, נודה למלכנו, נודה
למושיענו: ברוך הבהיר אה אלהינו, ברוך אדזינו,
ברוך מלכנו, ברוך מושיענו: אתה הוא אלהינו,
אתה הוא אדזינו, אתה הוא מלכנו, אתה הוא
מושיענו: אתה תושיענו בנית הגאותה. אתה תקים
תרתם ציון, בירעת להונת ליה אורה, בירבא מועד
המן המועד:

פרק תקורת אל

כִּאֵד יְשׁוֹרָעַ בְּאֶמְרַת פָּטוּם הַקְּטָרָת אַחֲרַת חַתְּפָלָה וְלְאָוֹרָה בְּדִקְחוֹק
וּבְכִוָּה, כִּי מְסָגֵּל לְבַטֵּל גְּזֹרוֹת רַעֲוָת (זהה ר' רענן פ' פחס).

**אֱלֹהָה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶלְהֵינוּ שְׁהַקְּטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ
לְפָנֵיךְ אַתְּקְטָרָת הַסּוּסִים מִמְּנִימִים, בָּזְמָן
שְׁבִית הַמְּקֹדֵשׁ כִּי לְיִם, בָּאַשְׁר צִוָּת אָזָם עַל-יָד
מֹשֶׁה נִבְיאָךְ בְּכַתּוֹב בְּתֹרְתָּה:**

**וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶל-מֹשֶׁה, קְה-לֻכָּה סְפִים שְׁנִי בְּשָׂמִים,
גְּנִיטָה שְׁרִיעָן וַיְשַׁחֲלָת צִיוֹן וְחַלְבָנָה שְׁרִיחָעָן
סְפִים בְּשָׂמִים נְסִיפָה וְלִבְנָה שְׁרִיף אַיִל וּפְהָה, בְּרָבְדָה יְהִיה
בְּמִשְׁקָוִים: וַעֲשִׂית אֶתְהָה הַמִּם קְטָרָת, רַקְחָה מַעֲשָׂה
רוֹקֶחֶת בְּמִשְׁרָבָת וּבְתָשָׁה, מִמְּלָח מְעוּבָב חַיָּב טַהָּר וִזְרָה קְרָשָׁה:
וַיְשַׁחֲקָת מִמְּנָה תְּלָקָת תְּכִתָּת אֶת, וַיְתַתָּה מִמְּנָה עַל המובָח
לְפָנֵי הַעֲרָת אַרְון הַשְׁדָת בְּאַחֲלָה מוֹעֵד, בְּמִקְומָם אֲשֶׁר אָנוּעָד
לְךָ אָדָר אַמְּדָה שָׁמָה, קְדָש קְדָשִים תְּהִוָּה לְכָם הַקְּטוֹרָת:
וַגְּאַמָּה וְהַקְּטִיר עַלְיוֹן על המבָח אַהֲרֹן אֶת בְּנֵי קְטָרָת
סְפִים, בְּפֶקֶר בְּפֶקֶר בְּפֶקֶר, בְּחַיְיטָבוֹ אַתְּהָנָת
בְּשָׂמְךָה אֶת יְקְטִירָנָה חַזִּי מְנָה: וּבְהַעֲלָת וּבְשִׁילָה אַהֲרֹן אַתְּ
הַגָּרֶת בֵּין הַעֲרָבִים יְקְטִירָנָה אֶת החַזִּי, קְטָרָת תְּמִיד
יְקְטִיר לְפָנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְדָרְתֵיכֶם:**

גָּבֵן רְבִנֵּן שע רבוינו פטום כתיה ותקון **הַקְטָרָת בִּיצָד** באיה
 אוונט? שלש מאות ומששים ישמונה מנים היו
 ביה, שלש מאות ומששים וחמשה במנין ימות
 החמה, מנה בבליזם, מחציתו של הנקה בפרק
 ומחציתו השני בערב. ושלשה מנים יתרים שעדרים,
 שמהם עטם מבנים בהן גدول הקדושים, וכן טל מהם
 מתוך הא מלא חפניו ביום הבפורים, וכו זה מחזירן פעם
 נוספת למתשת בערב יום הבפורים יראה, כדי
 לקים ממצות דקה מן תדקלה נאמר בעבודת זיהו, ואחד עשר
 סמנים היו ביה, ואלו הן (טוב למוטם באכשוויש) הארי הנטי,
 והאטפרן השחלות, והחלבנה שרהרעה, והלבונה שראלין,
 משקל כל אחד שבעים שבעים מנה. ה מזר (מן בשם)
 וקציעה שורש עשב, ועבלת נרכ (שם בשם), וכרכם
 עשב ריחני, משקל כל אחד שלשה עשר ששה עשר מנה.
 ובקשטי (מן עז קטו) שניים עשר מנה, קלופה (הליית עז)
 שלשה מנים, יא האחוון קגמוני (קליפת עז תשעה), בזירת
 בראשינה (מן עש) תשעה קבין, יין הבא מקפרייסן סאיין
 תלת לשוחה וקבין תלתה, ואם לא מצא יין קפרייסין,
 מביא חמר חירן למ עתיק.מלח סודומית רביע

הַקָּבָבְלִי אֹמֶרֶת אֲפָר בְּפִתָּה תִּירְדֵּן עַטְבְּשָׁפֶת בְּלִשְׁחִיאָה.
אֲמִתְנָתֵן בָּה בְּקָטוֹת דְּבָשׂ פְּסָלָה מַלְגָּחָתָה, וְאֲמִתְחַפֵּר הַשְׁנוּר
מַאֲחַת מִפְּלָל אֲזַד נַעֲשֵׂר סְמִינָה תִּיבְמִתָּה:

רְבָבָן שְׁמַעוֹן בְּזִגְמָלִיאָל אֹמֶרֶת הַאֲרִי אַיְנוּ אֲלָא
שְׁרָפָה הַנּוֹטָף מַעַצִּי הַקְּטָף הַפְּרָסָטָה. בּוֹרִית
כְּרַשְׁנִיא לְמַה הִיא בָּאָה? בְּרִי לְשִׁפְטוֹת לְעַצְמָה בָּה
אֲתָה-הַצְּפָרָן בְּרִי שְׁתָהָא נָאָתָה. יְזִין קְפָרִיסִין לְמַה
הַוָּא בָּאָה? בְּרִי לְשִׁרּוֹת בָּו אֲתָה-הַצְּפָרָן, בְּרִי שְׁתָהָא
עָזָה בְּרִיהָה. וְחַלְאָ גַם מִימָן שָׁמָנוּ מֵי רְגָלִים יְפִין לָה לְרוֹחָצָה,
אֲלָא שָׁאיָן מַבְגִּיסִין מֵי רְגָלִים בְּמַקְדֵּשׁ מִפְּנֵי
הַבּוֹדֵךְ:

תְּגִינִּיא שְׁנִינוּ בְּבִירִיאָה, רְבִי נָתֵן אֹמֶרֶת בְּשָׁחָוָא שְׁזָחָק
אֹמֶרֶת המומונה עליה: דָּרָק הַיּוֹטָב, הַיּוֹטָב דָּרָק, מִפְּנֵי
שְׁחָקָול יְפָה לְבָשָׂמִים מַשְׁיָּל נְלָחָה. פָּטָמָה לְחַצְאָין
אֲמִתְתִּיקְתִּיכְנָת בְּשָׁרָה, אֲבָק לְשָׁלִישׁ וּלְרַבִּיעַ מִהְכוּמוֹת לְאָ
שְׁמַעֲנוֹ אָס כְּשָׁרָה. אָמַר רְבִי יְהוֹדָה: זֶה הַבְּלִל בְּשִׁעוּרִי
הַקְּטוֹרֶת, אֲמִת בְּמִדְתָּה אֲמִת לְקַמְּתַמְּנִים – בְּשָׁרָה לְחַצְאָין
בְּשִׁפְטִים, וְאֲמִת חַפֵּר הַשְׁנוּר מַאֲחַת מִפְּלָל-סְמִינָה – תִּיבְמִתָּה.

מיתה:

תני בר קפרא אחת לששים או לשבעים שנה
היתה באח של שירים לחצאיו השרה מסתבמתה הכותה.
יעוד תני בר קפרא אלו היה נתן בה קרטוב
מידה קטנה של דבש, אין אדם יכול לעמוד מפני
יריחת הטוב ביוותה. ולמה אם אין מערביון בה דבש?
 מפני שהתורה אמרה כי בל-שאך המהמי ובל-דבש
לא-תקטרו ממנו אשך קרבן הנשר ליהנאת אהוניה:

איתא בכתבי הראי שבקב פעם שיאמור פטום הקטורת, צריך לומר אלו הפסוקים בסופו כי הם מוסגלים.

יהנאת אהוניה צבאות עמנו משגב מעה יהיה לנו אלהי
יעקב סלה לעלם: יהנאת אהוניה צבאות, אשר מאושר האלים מה פרה
אשר בטה בה: יהנאת אהוניה הוועיטה, הפלך יענו כבודם
ביום קראנו אליו: נערבה הנעם ליהנאת אהוניה מגחת יהודת מזאכ
וירושלים, פימי עולם כמים הראשונים ובשנים
קדמונות שעברו:

תנו לנו אלהי אגב שעסך לעיל בהלבנה מביא מאמר זה פאן, כדי לסים בדרכ טוב, שכן קאנינו בגיןאים הראשוים שישים דבריהם בברית שבת ותנוראים (חט' נה מע).

---

⁹. ובירושלמי (גיטות כ, ט) אמרו חז"ל על פסוקים אלו שליעלים לא ייווזו מפה. והפעם לכך מפני שאיריך האלים שלום לעולם לנין עייוי החשכה העליונה. ופסוקים אלו מרים לע אחבות הפללה של ה' אלניה, רגנותו ועוזתו לנו על מנת רבלהו ביה' שאירכה לחיות לאדם כרי שיגיע לדרבנות בו. יט' (וראשית דקומה).

תנא רבי אליהו (ובור לטו): **כל-השונגה** חור על **חלבות** מילון כהן
בכל-יום מבטח לו שהוא בז' העולם הבא, גזען ני שונא מה הליבות עולם לו. (ודרשו זו¹⁶) **אל תקרי הליקות** מתקן ני
אלא (השונה) **חלבות** עקס (haba) לו: **אמר רבי אלעזר אמר** מתקן ני
רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שער ני ישנא אמרה וככל-בניך היה למזרי תלמידי יהונתן אהוזנה ורב שלום
ירוה לבניך. (ודרשו זו¹⁷) **אל תקרי בניה,** אלא בוניך²: תח
יהישלום בחיליך יושטך, שלוחה תשורה בארכמנוטיך שלא תינצטם: תח
למען אחיך ורעי בירושלים, אדברה-גא אבקש שהיה שלום בקה: קב
למען בית-יהונתן אהוזנה אלחינו ביהם, אבקשה שהיה טוב לך: תאריך יניט שעטתכה וראה-בנים לבניך, ועד שעראה שלום עלי- קב
ישראל: שלום רב ירוה לאחבי תורתה, ואין לו מא היה קדמת
לهم מבשול: יהונתן אהוזנה עז חזק וגבורת לעמו יתנו, יהונתן יאלהני יברך את-עמו בשלום:

? זכר לא לחשיך הדעת מהתפלין כלל, ומאי זריך להזכיר בזה?

והקדיש יש בו תועלות גדולות לנפטר ולכן יאמרו לכתיחילה יתום, ומ"מ יש להකפיד שיאמרו הש"ץ אף בסאיין יתום בבייהנכ"ס, ואת כדי להסימך ה'ברכו' בתרא לקidisシ כי כן עיקר מדינה

2. בוגץ - דהיינו רב שלום מבאים לעולם ת"ח הקוריים 'בונים', שעוסקים בבניין של עולם כל ייירום, שהרי הבנאים האומתניים של העולם הם הת"ה, שבוניים את העילם בבניין רוחני וכמילא בזוכותם מתקיים העולם הגשמי.